

ВИДАТНІ ВЧЕНІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

**ОСОБОВІ АРХІВНІ ТА РУКОПИСНІ ФОНДИ
АКАДЕМІКІВ І ЧЛЕНІВ-КОРЕСПОНДЕНТІВ
У НАЦІОНАЛЬНІЙ БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

(1918–1998)

ПУТІВНИК

**80-річчю
Національної Академії наук України
та Національної бібліотеки
України імені В.І. Вернадського
присвячується**

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
Інститут рукопису
Інститут архівознавства

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

О.С. Онищенко (голова),
В.Г. Врублевський, С.Г. Даневич (секретар), *Л.А. Дубровіна*
(заступник голови), *Н.М. Зубкова, О.І. Путро* (заступник голови)

**ВИДАТНІ ВЧЕНІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
УКРАЇНИ**

**ОСОБОВІ АРХІВНІ ТА РУКОПИСНІ ФОНДИ
АКАДЕМІКІВ І ЧЛЕНІВ-КОРЕСПОНДЕНТІВ
У НАЦІОНАЛЬНІЙ БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНИ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

(1918–1998)

ПУТІВНИК

КИЇВ 1998

УКЛАДАЧІ

О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Н.М. Зубкова, І.В. Клименко, І.Д. Лисоченко, Т.Г. Маєр, М.Л. Скірта, К.П. Терещенко (розділ 1); В.Г. Врублевський, О.М. Закусило, О.О. Колобов, О.Г. Луговський, С.В. Старовойт, Л.І. Стрельська (розділ 2).

У Путівнику містяться дані про склад і зміст документів особових архівних фондів академіків та членів-кореспондентів Національної Академії наук України від її заснування і до сьогодні, що зберігаються у фондах Інституту рукопису та Інституту архівознавства Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського і відклялися в результаті цілеспрямованої збирацької діяльності Бібліотеки за 80 років.

Розрахований на науковців, викладачів вузів, аспірантів, студентів, а також тих, хто цікавиться історією розвитку вітчизняної науки.

Передмова Л.А. Дубровіної, В.Г. Врублевського, О.І. Путра

Іменний покажчик Л.А. Гнатенко, С.В. Старовойт, Л.І. Стрельської

Комп'ютерний набір С.Г. Даневича, Т.Г. Маєр, С.В. Старовойт

Оригінал-макет С.Г. Даневича, С.В. Старовойт

ISBN 996-02-0537-6

- © О.С. Боляк, Т.І. Воронкова, С.Г. Даневич, Н.М. Зубкова, І.В. Клименко, І.Д. Лисоченко, Т.Г. Маєр, М.Л. Скірта, К.П. Терещенко (розділ 1); В.Г. Врублевський, О.М. Закусило, О.О. Колобов, О.Г. Луговський, С.В. Старовойт, Л.І. Стрельська (розділ 2), укладання, 1998
- © Л.А. Дубровіна, В.Г. Врублевський, О.І. Путро, передмова, 1998
- © Л.А. Гнатенко, С.В. Старовойт, Л.І. Стрельська, іменний покажчик, 1998
- © Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, 1998

ПЕРЕДМОВА

Пропонований Путівник є першим в Україні виданням, що розкриває зміст особових архівних фондів видатних учених України.

Путівник складається з двох розділів: перший репрезентує особові архівні фонди Інституту рукопису; другий – матеріали Інституту архівознавства¹. Прийнятий упорядниками розподіл має історичну основу і пояснюється різними принципами комплектування, специфікою походження, організацією та системами опису особових фондів у цих підрозділах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (НБУВ).

І. Фонди Інституту рукопису

Діяльність відділу рукописів НБУВ почалася одночасно зі створенням Національної бібліотеки Української держави в серпні 1918 р. і була спрямована на збирання, збереження та наукове опрацювання найцінніших рукописних пам'яток духовної спадщини українського народу. В рукописному відділі Бібліотеки сконцентрувалася різноманітна за походженням, змістом, хронологією та характером рукописна продукція, а саме: власне рукописи, рукописні книги та особові архіви видатних учених, діячів мистецтва і культури, окремі книжки з автографами, актові документи, пов'язані з історією України. Україна протягом тривалого часу не мала таких профільних архівних закладів, що, звичайно, значно вплинуло на відмінності у колекційній специфіці відділу рукописів Національної бібліотеки та звичайних архівів.

Формування архівної системи, державного архівного фонду та ряд правових і нормативних розробок у другій половині 20-х років виклика-

---

¹ Інститут рукопису та Інститут архівознавства були створені в 1992 р. як наукові підрозділи Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського у зв'язку із реорганізацією структури Бібліотеки та перетворенням її на науковий, культурний і бібліотечно-інформаційний центр.

ли необхідність розмежування функцій бібліотек, архівів та музеїв². Ці питання розглядалися на Паритетній комісії з питань розподілу фондів між Бібліотекою та Окружним архівним управлінням. Та їх частина, що приймалася Бібліотекою за остаточно визначеним профілем архівів, була передана до інших архівних установ. Так, колекційні фонди були розподілені на такі, що належали бібліотекам, та ті, які стали об'єктом комплектування архівів. Пріоритетним для архівних установ проголошувалося збирання матеріалів, що мали утворюватися офіційними установами в результаті їхньої діяльності.

Це рішення заклало основи для подальшого розвитку створення окремого управління при Кабінеті Міністрів, відомчих та галузевих архівних фондів різних державних інституцій архівної справи, зокрема Центрального наукового архіву АН УРСР (1968), реорганізованого згодом у відділ архівних фондів ЦНБ, а далі – Інститут архівознавства НБУВ (1992), що має комплектувати матеріали офіційної діяльності НАН України.

На початковому етапі Національна бібліотека створювалася як всеукраїнське сховище і одночасно як колекційний рукописний фонд самої ВУАН. Завдяки зусиллям засновників Бібліотеки, наукових та державних діячів М.П. Василенка та В.І. Вернадського, діяльності Тимчасового комітету для заснування Національної бібліотеки України на чолі з В.І. Вернадським, а згодом – активній діяльності таких видатних українських учених, як А.Ю. Кримський, С.О. Єфремов, Д.І. Багалій, В.І. Липський, Д.О. Граве, а також діячів науки та культури (П.Я. Стебницький, В.О. Кордт, В.Ю. Данилевич, Г.П. Житецький, П.А. Тутковський, Ю.О. Іванов-Меженко, В.В. Міяковський, С.П. Постернак та ін.) рукописні фонди Всенародної (національної) бібліотеки України за короткий час були сформовані як справжній архів наукової і культурної спадщини українського народу.

У перші роки свого існування ВУАН організувала придбання різних колекційних матеріалів, бібліотек та архівів, а діячі Бібліотеки встановили порядок, згідно з яким особові архіви та колекційні матеріали видатних представників української науки, які не мали спадкоємців, передавалися до фондів ВБУ. Цим і пояснюється той факт, що багато особових архівних фондів, які знаходилися у відділах Академії як всеукраїнського наукового центру, надійшли до Бібліотеки.

В Інституті рукопису зберігаються переважно фонди президентів ВУАН – В.І. Вернадського, М.П. Василенка, О.І. Левицького, Неодмінного секретаря А.Ю. Кримського, а також перших академіків – М.Ф. Біляшівського, Д.І. Багалія, Д.О. Граве, О.М. Гілярова, В.С. Іконникова, К.Г. Воблого, А.М. Лободи, О.П. Новицького, М.І. Петрова та ін.

Після реорганізації Академії в 1934–1936 рр. до відділу рукописів надійшли матеріали наукової діяльності всіх її ліквідованих інститутів,

² Бюл. Укрцентрархіву. – 1925. – Жовт. – Ч. 2. – С. 33.

кафедр, комісій, а також особисті архіви деяких її діячів. Так були сформовані фонди академіків ВУАН С.О. Єфремова, В.Ф. Левитського, М.Ф. Мельникова-Разведенкова, Ф.М. Колесси та ін.

Рукописний фонд зберігає й архіви засновників Академії та Бібліотеки і діячів, які мали певні заслуги перед Академією, багато й плідно працювали, проте їхні прізвища не увійшли до пропонованого Путівника, оскільки ними не були отримані звання академіків та членів-кореспондентів³. Серед них: Б.Я. Букреєв, Г.Ф. Вороний, М.В. Геппенер, О.Т. Дзбановський, В.М. Доманицький, Д.І. Дорошенко, Г.П. Житецький, М.П. Істомін, І.М. Каманін, Є.О. Ківлицький, О.Ф. Кістяківський та В.О. Кістяківський, А.С. Криловський, О.М. Лазаревський, О.А. Назаревський, А.В. Нікольський, Я.П. Новицький, М.А. Плевако, М.Д. Позняк, С.П. Постернак, Л.М. Ревуцький, В.І. Самійленко, В.І. Синайський, П.Я. Стебницький, В.Ф. Степаненко, А.О. Степович, М.М. Ткаченко, Н.С. Френкель, М.В. Шарлемань, К.В. Широцький, В.О. Щавинський, М.П. Щербаківський.

Архіви академіків та членів-кореспондентів надходили до рукописних фондів різними шляхами в результаті цілеспрямованої збирацької діяльності: серед них матеріали академіків ВУАН і АН УРСР Д.О. Граве, К.Г. Воблого, О.І. Душечкіна, А.Ю. Кримського, І.О. Малиновського; членів-кореспондентів АН УРСР П.М. Попова, С.І. Маслова. Останнім часом Інститут рукопису збагатився архівом члена-кореспондента НАН України Ф.П. Шевченка (1914–1996), документи якого не увійшли до Путівника, оскільки знаходилися в процесі опрацювання.

Протягом 20–30-х років відділ рукописів переважно займався власне збиранням матеріалів: відсутність пристосованих приміщень та відповідних кадрів зашкоджувала систематичній роботі з їх описом. Тому описання цих фондів та придбання окремих матеріалів практично провадилися понад п'ятдесят років (наприклад, фонд І.О. Малиновського був переданий його нащадками у Москві лише на початку 90-х років). Отже, матеріали багатьох з цих фондів ніколи не були в науковому обігу і мають не лише меморіальне значення, а й дають змогу суттєво розширити сучасну джерельну базу історії української науки.

Основні принципи добору матеріалів та побудови Путівника:

І. До Путівника увійшли матеріали 28 осіб (понад 56 тис. од. зб.), які мають архівні комплекси статусу окремого архівного фонду:

1. Архівні фонди академіків та членів-кореспондентів УАН, ВУАН, АН УСРР, АН УРСР, АН України, НАН України, що оформлені як окремі фонди (обліковані, описані та систематизовані окремими організаційними одиницями). Більшість фондів надходила до Інституту у вигляді цілісних архівів, що сформувалися як результат життя та діяльності і передавалися родиною у повноцінному складі матеріалів.

Деякі архівні фонди, враховуючи значення особи, були згруповані в Інституті рукопису на базі окремих надходжень (П.Г. Тичина, М.Т. Рильський, Ф.М. Колесса).

³ В Інституті рукопису НБУВ готується до друку Путівник по особових архівних фондах, в якому подається опис усіх архівних фондів.

2. Архівні матеріали академіків та членів-кореспондентів УАН, ВУАН, АН УСРР, АН УРСР, НАН України, що не оформлені як окремі організаційні або облікові одиниці й містяться в різних фондах, але за принципом групування, спорідненим походженням та комплексним змістом мають статус окремого архіву (документи В.І. Вернадського, М.С. Грушевського).

3. Статті стосовно особистостей, які не мають рангу фонду, об'єднаного походженням, і матеріали яких розпорошені по фондах інших осіб, до Путівника не включалися. Про масив їх документів, що зберігається в Інституті рукопису, можна довідатися з Іменного покажчика Путівника.

II. В описовій статті репрезентується не лише архівна спадщина вченого, що зберігається у власному фонді, а й подається посилання на інші документи з I, II та III фондів, які ідентифікуються з його авторством або ім'ям.

Отже, у пропонованому Путівнику певною мірою реконструюється архівна спадщина вчених, що зберігається у фондах Інституту рукопису. Такий підхід визначається специфікою організації рукописного фонду, яка, в свою чергу, пов'язана з історією комплектування Бібліотеки та особливостями науково-довідкового апарату Інституту рукопису. Повний склад матеріалів учених буде відображено у Путівнику по особових архівних фондах Інституту рукопису.

III. Особливість організації рукописного фонду та особових архівних фондів обумовлена підходами, що сформувалися у процесі практичної діяльності Інституту рукопису.

Перше. Матеріали комплектуються в результаті цілеспрямованої збирацької діяльності за принципом збереження найбільшої повноти архівної спадщини вченого. Архів розглядається як культурне явище, що містить не лише найвагоміші результати його діяльності, а й відображає життя та діяльність як об'єкт наукового вивчення особистості з урахуванням найдрібніших деталей. Тому архіви вчених, як правило, великі за обсягом і містять практично всі, без винятку, документи, що будь-яким чином стосуються власне фондоутворювача та його оточення.

Друге. Із зазначеного логічно випливає й бачення системи опису матеріалів. Тому, за правилами рукописного фонду, що відображають певною мірою специфіку бібліотечного обліку, – рукописні матеріали описані, як правило, поодиночно, детально розписується творча діяльність, листування, особисті документи тощо. На відміну від архівної практики в Інституті рукопису фактично лише частина матеріалів описується на рівні об'єднання у справи. Специфіка особових архівних фондів як об'єкта камеральної археографії вимагає більш глибокого та деталізованого опису. Відповідно поодиночно розписується й архівний опис та дублюється не лише копіями архівних описів, а й кожна одиниця зберігання – окремим записом у каталогах: іменному, хронологічному та предметному.

IV. Обсяг статті залежить від кількості одиниць зберігання в архіві. Як правило, архіви досить великі за обсягом. Але є й декілька архівів, що були сформовані як меморіальні на базі невеликої кількості матеріалів.

V. Основним принципом розміщення матеріалу в окремих рубриках та підрубриках опису обраний хронологічний порядок, зокрема для біографічної довідки, творчих та біографічних матеріалів.

VI. Назви установ, у діяльності яких академічні діячі брали участь, подаються відповідно до їх офіційної назви того часу, коли особа в ній працювала, зокрема і найменування Академії наук (Українська академія наук, Всеукраїнська академія наук, Академія наук УСРР, Академія наук УРСР, Національна Академія наук України).

VII. Назви праць подаються мовою оригіналу. Назви матеріалів фондоутворювача наводяться без лапок. Якщо назва відсутня, археограф встановлює свою назву у квадратних дужках.

VIII. Дати передаються за новим стилем; у випадку, коли дати немає і встановити її неможливо, в дужках вказується, що документ без дати – (б.д.); у разі необхідності в квадратних дужках подається дата в межах десятиліть або століття. Якщо археограф не впевнений у даті, в дужках ставиться знак питання (?).

IX. Структура опису передбачає наявність сталих та додаткових рубрик і підрубрик, у залежності від складу та змісту архівного фонду. Упорядники притримувалися однієї структури опису, але допускали і відхилення від неї: при потребі знімалися певні рубрики (через відсутність матеріалів) або, навпаки, доповнювалися (якщо склад матеріалів архіву цього вимагав). У кожній рубриці та підрубриці матеріал подається за уніфікованою схемою опису.

Опис матеріалів структурується за рубриками:

Біографічна довідка. Передбачає – прізвище, ім'я та ім'я по батькові, дати життя, місце народження, профіль наукової діяльності, дату обрання академіком або членом-кореспондентом Академії наук. Освіта – найменування вищих навчальних закладів, службова та громадська діяльність, участь у наукових товариствах і членство в інших академіях розписуються за хронологією. Якщо у датах, пов'язаних з біографією фондоутворювача, є розбіжності між рукописними та друкованими джерелами, перевага надається відомостям з рукописних документів.

Шифри. Зазначення місця зберігання матеріалів – персональний фонд, а також наявність матеріалів у I, II, III фондах, загальна кількість одиниць зберігання із посиланням на шифри тих матеріалів, що зберігаються в інших фондах. У дужках наводяться хронологічні межі документів.

Наукові і творчі матеріали подаються за принципом значимості у хронологічному порядку. На початку розміщені монографічні дослідження. Якщо творча спадщина збереглася у великій кількості матеріалів, вона розбивається на тематичні комплекси.

У разі необхідності праці класифікуються за підрубриками. В окремо виділених матеріалах педагогічної діяльності наводяться курси лекцій, спецкурси, програми до них, підручники, посібники та матеріали до них, доповіді, реферати тощо.

Окремо виділені підготовчі матеріали до наукових і педагогічних праць, виписки, нотатки тощо.

Відгуки на праці фондоутворювача подаються за алфавітним принципом.

Біографічні матеріали містять переліки оригінальних документів, свідоцтва, автобіографії, квитки про членство у різних товариствах, радах, посвідчення учасника конгресів і з'їздів, грамоти, вітальні адреси тощо. Окрім того, є щоденники, спогади, записні книжки.

Службова і громадська діяльність (документи вказуються за хронологічним принципом).

Листування. Спочатку в алфавітному порядку розміщуються приватні адресати, потім – офіційні. Для приватних адресатів вказуються прізвища, ініціали, загальна кількість листів та дати найбільш раннього і найбільш пізнього листа; якщо перелічуються не всі адресати або кореспонденти, то зазначається загальна кількість адресатів (кореспондентів). Офіційні адресати – установи, товариства, ради – подаються за офіційною назвою, вказаною на бланку листа, як правило, мовою оригіналу.

Окремим підрозділом при описі матеріалів фондів зазначається наявність у них листування осіб, що не стосується фондоутворювача.

Матеріали господарчо-майнового характеру наводяться за хронологічним принципом.

Рукописи інших осіб. Подаються прізвище, ініціали авторів та назви матеріалів в лапках з датою написання.

Книги (відбитки) з дарчими написами фондоутворювачу розміщуються в алфавітному порядку.

Фотографії та образотворчі матеріали. При описі фотографій по можливості зазначаються прізвища та ініціали зображених на них осіб, наводяться дати.

Колекційні матеріали. Виокремлюються за принципом, що був прийнятий самим фондоутворювачем, який визначав характер та тематичну спрямованість колекційних матеріалів.

Література про фондоутворювачів. Наводяться найголовніші персоналогічні матеріали, біографічні довідники, біобібліографічні покажчики та опублікований опис архівних матеріалів.

II. Фонди Інституту архівознавства

Формування фондів Інституту архівознавства розпочалося, коли Постановою бюро Президії АН УРСР № 105-Б від 6 березня 1968 р. був створений Центральний науковий архів (ЦНА) Академії наук України як самостійний підрозділ при Центральній науковій бібліотеці України. На ЦНА було покладено формування відомчого наукового архіву з правом постійного зберігання та комплектування архівних матеріалів, що відклалися в результаті діяльності Академії наук УРСР. Поло-

женням про ЦНА передбачалося, що одним з напрямів його діяльності є комплектування та наукова обробка особових фондів академіків і членів-кореспондентів АН УРСР.

У 1985 р. постановою Бюро Президії АН України від 22 березня ЦНА було перетворено на Відділ архівних фондів ЦНБ АН УРСР. У новому положенні про відділ значно підвищувалися наукові функції підрозділу, підкреслювалася необхідність ведення науково-дослідної роботи з окремих напрямів архівознавства, джерелознавства, археографії та розробки методичних посібників з питань архівної справи і документознавства. Було затверджено Положення про архівний фонд АН України: він створювався на засадах галузевого архівного фонду та визначався як сукупність документів, що належать державі і утворюються в результаті діяльності Академії наук, її установ, організацій.

За час, який передував створенню ЦНА, ряд особових архівних фондів було прийнято на зберігання в інші архіви України, де вони залишаються й понині. Слід зазначити, що обрана в архівній системі практика збирацької діяльності архівів, поряд із збиранням матеріалів офіційної діяльності, передбачала і збирання ретроспективних документів широкого профілю, а також й особових архівних фондів та окремих особистих документів видатних діячів науки і культури. Тому практично всі державні архіви прагнули укомплектувати фонди архівними документами видатних учених. Багато фондів академіків та членів-кореспондентів розпоршені по двох і більше архівах. Так, у центральних державних архівах України зберігаються особові фонди академіків Д.І. Багалія, О.О. Богомольця, М.П. Василенка, М.С. Грушевського, В.С. Іконникова, О.Є. Корнійчука, О.В. Палладіна, М.Д. Стражеска, М.Ф. Сумцова, П.Г. Тичини та ін.

Поряд з центральними архівами особові фонди видатних діячів науки опиналися в обласних державних архівах (О.К. Антонова, В.І. Атрощенко, П.С. Білярського, В.М. Нікітіна, К.Й. Студинського), частина документів – у меморіальних кабінетах-музеях в академічних інститутах за місцем роботи вченого (О.О. Богомольця, В.М. Глушкова, Д.К. Заболотного, Р.Є. Кавецького, В.М. Корецького та ін.). Життя і діяльність багатьох учених, які були обрані академіками та членами-кореспондентами Академії наук СРСР, були пов'язані з Москвою та Ленінградом. Так, надбанням російських архівів стали фонди В.І. Вернадського, П.П. Будникова, Б.Л. Ісаченка, О.Ю. Шмідта, що зберігаються нині в Архіві Російської академії наук у Москві та його філії у Санкт-Петербурзі – В.І. Липського, О.В. Палладіна, В.П. Бузескула, Й.Й. Косоногова, В.М. Любименка та ін. Всього поза межами Інституту архівознавства НБУВ зберігаються фонди та окремі документи понад 100 видатних українських учених – і не лише в Україні та Росії, а й в Естонії, Республіці Беларусь, Азербайджані, Вірменії та Узбекистані. Перелік цих фондів подається в окремому Додатку до Путівника.

До Путівника увійшли 93 фонди академіків та членів-кореспондентів, в яких є понад 5 одиниць зберігання. Загальна кількість одиниць збері-

гання, використаних у Путівнику – 17275. Значна частина фондів неанотована, деякі знаходяться на стадії докомплектування та опрацювання. До Путівника включений також фонд академіка АН СРСР О.Є. Ферсмана, який деякий час працював на Україні.

Документи особових фондів академіків та членів-кореспондентів НАН України, які становлять сьогодні основу документальної бази Інституту архівознавства НБУВ, відтворюють розвиток української науки протягом ХХ ст., охоплюючи понад 20 напрямів. Це дає змогу дослідникам глибше вивчити шляхи становлення й розвитку певних галузей науки, ознайомитися з творчою лабораторією вчених, які були засновниками окремих наукових напрямів, великою кількістю робочих матеріалів та щоденників, з оригіналами і копіями документів, епістолярною спадщиною, що розкривають основні етапи життя, наукової, педагогічної, науково-організаційної та громадської діяльності відомих учених України. Дослідники зможуть ознайомитися з унікальними фотодокументами, листами, з маловідомими і неопублікованими науковими працями.

Серед фондів, що увійшли до Путівника, особливий інтерес становлять фонди першого Президента ВУАН В.І. Вернадського, перших академіків ВУАН – Й.Й. Косоногова, М.Ф. Кащенко, О.В. Фомина, О.М. Нікольського, М.В. Птухи, М.М. Крилова.

До складу Путівника увійшли також особові фонди академіків та членів-кореспондентів НАН України Є.О. Патона, Г.М. Савіна, В.С. Гутирі, В.М. Глушкова, Б.С. Чернишова, які були віце-президентами АН УРСР на різних етапах її історії.

Особливий інтерес викликають фонди вчених, які стали засновниками наукових шкіл та напрямів. Так, В.Ю. Чаговець був одним із фундаторів сучасної електрофізіології; Н.Д. Моргуліс створив київську школу фізичної електроніки; О.Н. Соколовський – засновник колоїдно-хімічної технології ґрунтів; В.І. Вернадський разом з академіком АН СРСР О.Є. Ферсманом – засновники нової науки геохімії; М.Ф. Кащенко заклав основи патологічної ембріології; М.Ф. Дейген створив теорію подвійного електронно-ядерного резонансу; Є.О. Патон розробив нові методи електрозварювання та заснував Електрозварювальну лабораторію при ВУАН, перетворену в Електрозварювальний комітет, а у 1934 році – на Інститут електрозварювання; В.М. Глушков розвинув теорію цифрових автоматів і автоматичних систем управління; М.М. Губерґріц започаткував терапевтичну школу; А.К. Бабко – школу хіміків-аналітиків; М.В. Птуха був засновником і першим директором Демографічного інституту; О.К. Антонов – генеральним авіаконструктором, під керівництвом якого було створене ціле сімейство літаків “АН”.

До Путівника також увійшли документи репресованих учених України, які надійшли до архіву у 1991 р. від КДБ. Вони були віднесені до “Коллекції документів учених України, репресованих у 30–50-х роках ХХ ст.”, яка містить документи академіків С.О. Єфремова (щоденники, листування); А.Ю. Кримського (паспорт, газетні статті на честь його 70-річчя,

спогади про нього, клопотання про реабілітацію); С.Ю. Семковського (листи дружини вченого до прокурора Київського військового округу, довідка про С.Ю. Семковського, складена С.С. Дзержинською, лист Президента АН УРСР О.В. Палладіна до прокурора Київського військового округу про реабілітацію, та інше листування). В колекції також знаходяться документи відомих учених України В.М. Ганцова, В.Ф. Дурдуківського та ін.

При написанні анотацій укладачі керувалися такими принципами добору матеріалів та побудови Путівника:

1. Обсяг анотацій залежить від кількості одиниць зберігання у фондах. Великий діапазон – від 10–20 до 500–700 од. зб., безперечно, знайшов відображення і в обсязі анотацій.

2. Основним принципом розміщення матеріалу в окремих рубриках та підрубриках анотацій обраний хронологічний принцип.

3. Назви установ, у діяльності яких брали участь фондоутворювачі, подаються відповідно до їх назв на той час, коли особа в них працювала. Це ж стосується і назви країни (СРСР) та України як складової частини СРСР (Українська СРР, або РСР), урядових установ, Академії наук, громадських організацій тощо.

4. Назви наукових праць подаються в лапках мовою оригіналу. В разі відсутності авторської назви, укладач в квадратних дужках дає свою назву.

5. Дати документів обмежуються роками. При відсутності і неможливості встановлення точної дати, в дужках вказується, що документ без дати – (б.д.). Також трапляються випадки, коли дата подається в квадратних дужках у межах десятиліть (наприклад, [40-і роки], [50-ті роки] і т.д.).

6. Відповідно до складу та змісту архівних фондів структура анотації передбачає наявність сталих рубрик та підрубрик, виділених укладачами. При написанні анотацій укладачі в основному притримувалися структури опису того чи іншого фонду.

Як правило, у фондах є описи: “Наукові праці”, “Біографічні документи”, “Документи про службову діяльність” та “Листування”, що відповідає аналогічним рубрикам і в анотаціях. Виняток становить фонд О.І. Бродського, в якому, крім цих рубрик, є ще рубрики “Дарчі написи”, “Фотодокументи” та “Матеріали, зібрані О.І. Бродським”, фонд В.М. Корецького, в якому є рубрика “Матеріали родичів”, де зібрані документи сина В.М. Корецького – Юрія, та фонд О.З. Петрова, в якому є рубрика “Матеріали, зібрані О.З. Петровим”.

Але є фонди, де, в зв'язку з наявністю невеликої кількості документів, в один опис об'єднані біографічні документи та документи про службову діяльність. Сюди ж відносяться і декілька листів, які є у фонді. В анотаціях таких фондів виділяються 2–3 рубрики. У багатьох фондах документи об'єднуються в один опис за хронологічним принципом. У цьому випадку укладачі на свій розсуд самотійно виділили невеликі рубрики. У фондах, які налічують до 20 од. зб. (Є.С. Бурксер, О.К. Антонов, В.П. Бузескул, А.І. Задонцев, І.О. Малиновський, Н.Д. Моргуліс,

В.О. Плотников та ін.), подається, як правило, одна рубрика "Серед документів", в якій наводиться перелік практично всіх матеріалів, які є у фонді.

Основним елементом Путівника є анотації фондів. Вони носять описовий характер у формі короткого архівного огляду. При цьому укладачі не ставили за мету дати вичерпну характеристику документів, а лише намагалися надати можливість читачеві зорієнтуватися в тих чи інших матеріалах, які систематизовані в окремі групи згідно зі структурою фонду.

При складанні анотацій використано науково-довідковий апарат фондів, зокрема, описи, передмови та історичні довідки, а також довідкова література про фондоутворювача. Анотація складається з назви фонду, довідкових даних про фонд, короткої біографічної довідки фондоутворювача та характеристики документів фонду.

Анотації мають таку структуру:

Назва фонду особового походження відповідає назві в облікових документах і складається з прізвища, імені та імені по батькові вченого; дат народження і смерті; фаху і вченого звання фондоутворювача та року обрання його академіком чи членом-кореспондентом НАН України.

Довідкові дані про фонд містять такі відомості: номер фонду, кількість описів, обсяг (кількість одиниць зберігання) та хронологічні межі документів (наводяться в дужках).

Біографічна довідка включає місце народження, рік та назву навчальних закладів, які закінчив вчений, основні етапи його життя та діяльності, при цьому основний наголос зроблено на повніше розкриття роботи вченого в академічних установах. Перелічуються установи, в яких він працював, посади та роки роботи, основні урядові нагороди та почесні звання. Відображена роль ученого у створенні тих чи інших академічних установ, участь у педагогічній, науково-організаційній і громадській діяльності, в роботі різних товариств та організацій. Наприкінці біографічної довідки розкриваються основні напрями наукових досліджень, роль ученого у створенні наукових шкіл, наводиться загальна кількість наукових праць (по фондах, що містять такі дані).

Наукові праці подаються за принципом значимості (монографії, брошури, статті) і хронологічним принципом. У дужках вказується рік написання роботи; є випадки, коли при відсутності точної дати в квадратних дужках вказується десятиліття написання роботи. У деяких фондах до цієї рубрики увійшли також підрубрики "Підручники та курси лекцій" (М.Н. Петровський, М.В. Птуха, Е.Г. Співак, М.М. Федоров, Д.Л. Фердман та ін.); "Неопубліковані статті" (Г.Є. Павленко, В.С. Гутиря та ін.); "Ранні праці" (І.О. Гуржій, М.В. Птуха та ін.).

У багатьох фондах (К.Г. Гуслистый, М.Ф. Кащенко, П.І. Лященко, О.З. Петров, Г.М. Савін та ін.) виділяється підрубрика "Робочі матеріали до наукових праць". Наприкінці рубрики подаються дані про наявність рецензій на наукові праці інших осіб та бібліографія праць фондоутворювача.

Біографічні документи. У рубриці перелічуються документи про народження, атестати та дипломи про одержання освіти, здобуття наукових звань і ступенів, різні службові посвідчення про роботу в громадських організаціях, ювілейно-поздоровча кореспонденція, повідомлення різних наукових товариств про обрання своїм членом, грамоти, дипломи лауреатів різних премій, посвідчення на урядові нагороди, запрошення тощо.

У деяких фондах (Є.С. Бурксер, В.М. Глушков, А.А. Горшков, М.Ф. Кащенко, Й.Й. Косоногов, М.В. Птуха та ін.) виділяється підрубрика "Документи про фондоутворювача".

Фотодокументи. Ця рубрика в більшості фондів виділена із біографічних матеріалів. При наявності анотованих фотодокументів наводиться перелік найбільш цікавих фотографій та їх загальна кількість. При невеликій кількості фотографій подається тільки їх перелік, а загальна кількість не вказується.

Документи про службову діяльність. У багатьох фондах вони систематизовані за напрямками в такі підрубрики: "Документи про педагогічну діяльність" (К.П. Бунін, О.І. Бродський, М.Ф. Кащенко, Б.С. Лисін, П.П. Нестеров, Д.Х. Острянин та ін.); "Документи про участь в роботі міжнародних організацій, конференцій, симпозіумів" (П.І. Багрій, Б.М. Бабій, І.К. Білодід, П.А. Власюк та ін.); "Документи про участь в науково-громадській роботі" (З.М. Аксентьева, В.М. Глушков) тощо. Усі документи цієї рубрики та підрубрик, там, де вони є, розміщені за хронологічним принципом і розкривають службову діяльність у різних установах, громадських, наукових та творчих об'єднаннях. Це матеріали про роботу на різноманітних адміністративних посадах, звіти про наукову діяльність, про участь у всесоюзних та міжнародних з'їздах, симпозіумах та конференціях (запрошення, програми, фото, тези та тексти виступів), службове листування, листування з видавництвами та редакціями з питань видання наукових праць, тексти виступів та доповідей на радах, зборах, зустрічах, на радіо тощо.

Листування. Рубрика поділяється на дві підрубрики: "Листи фондоутворювача" та "Листи до фондоутворювача". Прізвища адресатів та кореспондентів розміщені за алфавітом, у дужках вказана кількість листів та роки їх написання. В анотації наводяться прізвища лише тих адресатів та кореспондентів, у фондах яких зберігається більше ніж один лист. Виняток зроблено для листування з академіками та членами-кореспондентами АН УРСР, АН СРСР та АН колишніх союзних республік, а також іноземними адресатами і кореспондентами, де прізвища наводяться й при наявності одного листа. Після прізвищ іноземних адресатів та кореспондентів у дужках вказується назва країни, громадянином якої є іноземний вчений. В кінці рубрики подається загальна кількість адресатів та кореспондентів. При наявності у фонді менше десяти адресатів та кореспондентів, їх загальна кількість не вказується.

У деяких фондах (Й.Й. Косоногов, О.М. Нікольський, О.З. Петров, Б.С. Чернишов та ін.) є підрубрика "Дарчі написи".

Література про фондоутворювача. Наприкінці кожної анотації наводяться біобібліографічні покажчики, біографічні довідники, опубліковані огляди архівних фондів, статті до ювілейних дат, некрологи, які дадуть читачеві можливість глибше ознайомитися з життям та діяльністю того чи іншого вченого.

У Путівнику також вміщений допоміжний покажчик – список фондів та окремих документів академіків і членів-кореспондентів НАН України, які зберігаються поза межами НБУВ. У списку по можливості наводяться довідкові дані про фонди або документи, які зберігаються в різних архівах та установах, а при відсутності таких даних називаються лише установи.

Л.А. Дубровіна, В.Г. Врублевський, О.І. Пуτρο

Розділ 1
ОСОБОВІ АРХІВНІ ФОНДИ АКАДЕМІКІВ
І ЧЛЕНІВ-КОРЕСПОНДЕНТІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
В ІНСТИТУТІ РУКОПISУ

1. БАГАЛШІЙ Дмитро Іванович (7 листопада 1857 – 9 лютого 1932) – історик, археолог; академік (1918).

Народився у м. Києві. Закінчив Київський університет (1880), працював у Харківському університеті (1883–1910), професор історії (1887), ректор Харківського університету (1906–1911), голова Першого Відділу Академії наук (1918); очолював науково-дослідну кафедру історії України (1922), Інститут історії української культури, Інститут Т.Г. Шевченка (1926), Центральне архівне управління при ВУЦВК (20-ті роки ХХ ст.).

Ф. 80, 90 од. зб. (1880–1931); ф. I, № 22615–22647, 24698, 25810, 26898–26899, 44991–46475; ф. III, № 3760, 3762–3778, 7619, 7830–7831, 7903–7904, 9469, 9517–9520, 9773–9781, 14374–14375, 32076–32077, 46836–46839, 47302, 47317, 47522–47527, 53398–53399, 60975, 64073–64074, 97459–97460. Загалом: 1672 од. зб.

1.1. Наукові і творчі матеріали

Праці, присвячені діяльності Г.С. Сковороди: Г.С. Сковорода – український мандрівник-філософ [кін. ХІХ – поч. ХХ ст.], Матеріали про Сковороду (1924–1925).

Матеріали з історії Лівобережної України, її цехів, Магдебурзького права: Магдебургское право в Левобережной Малороссии [кін. ХІХ – поч. ХХ ст.], Історія колонізації Слобідської України [поч. ХХ ст.], Історія України на соціально-економічному ґрунті [поч. ХХ ст.].

Декабристський рух на Україні: Уривки праць про декабристів [поч. ХХ ст.], Декабристи на Україні (1925), З історії декабристського руху на Слобідській Україні (1925).

Біографічні праці про істориків України: Переднє слово. (Уривки до вступу про Антоновича) (1929), Монографія про історика Лівобережної України О.М. Лазаревського (1929–1930), Ак. М.С. Грушевський і його місце в українській історіографії. (Нарис) [20-ті роки ХХ ст.], Костомаров. Додаток до історіографічного варіанту (1931), Монографія про історика М.А. Маркевича (1931) та ін.

Нариси з історіографії, архівної і музетної справ: Нарис з нової української історіографії [поч. ХХ ст.], Резолюції, положення, тези для доповіді та інші матеріали про розвиток музейної справи на Україні [поч. ХХ ст.], Про архівну справу на Україні [20-ті роки ХХ ст.].

Матеріали археологічних розвідок: Городище. [Заметки о раскопках в разных уездах] [поч. ХХ ст.], Археологическая карта Харьковской губернии [поч. ХХ ст.].

Нотатки і тези: Історико-архівні гуртки при Губархах для підготовки кадрів архівних співробітників. [Тези доповіді] (б.д.), [Нотатки про наукові сили України] (б.д.), [Різні робочі нотатки та уривки з рукопису "Нарис історії України на соц.-економічному ґрунті"] (б.д.), [Робочі нотатки для роботи "История Харьковского университета"] (б.д.).

Рецензії на праці інших авторів: [Відгук на твір, який представлений до історико-філологічного факультету на тему: "Об историко-географическом направлении в русской историографии"] [поч. ХХ ст.], [Рецензії на працю М.І. Яворського "Нариси з історії революційної боротьби на Україні"] (1927), Відзив про наукову діяльність Бабенка В.О. (1930), Рецензія на рукопис Ант. Козаченка "Українська культура, її минувщина і сучасність" (1930), Рецензія на рукопис "Вибрані твори Сковороди в перекладах" за редакцією А. Ковалівського (1931), Рецензія на праці історика О.М. Лазаревського (б.д.), [Рецензія на рукопис О.О. Рябініна-Склярєвського "Тайные общества на юге в эпоху декабристов"] (б.д.).

1.2. Рецензії на праці Д.І. Багалія

Пархоменко В. "Українська Академія наук. Збірник. Акад. Багалій. Нарис історії України на соціально-економічному ґрунті. Т. 1. 1928". [Рецензія] [20–30-ті роки ХХ ст.].

1.3. Біографічні матеріали

Професор, академік Дмитро Іванович Багалій. [Біографія] [поч. ХХ ст.], прохання про звільнення від податку [поч. ХХ ст.], грамота Наукового товариства імені Шевченка, видана Д.І. Багалію про обрання його своїм дійсним членом (1924), автобіографія та матеріали до неї (для ювілейного збірника) (1927), вітальні адреси Всеукраїнської наукової асоціації сходознавства та її історично-етнологічного відділу у зв'язку з 50-річчям наукової діяльності (1927), трудовий список Дмитра Івановича Багалія (30 травня 1880–1929 рр.), наукова праця до революції [20-ті роки ХХ ст.], пропозиції надіслати анкети та автобіографію для особової справи (1936–1937), Багалій Дмитро Іванович. Професор, академік. [Біографія] (б.д.), нотатки для бібліографії праць Багалія (б.д.).

1.4. Матеріали службової і громадської діяльності

Записка о закладке нового здания Харьковской общественной библиотеки [кін. ХІХ ст.], Записка об юбилейных изданиях Харьковского университета [кін. ХІХ ст.], Материалы по истории Харьковского университета [кін. ХІХ ст.], Опыт истории Харьковского университета [кін.

XIX ст.], Заключение министра народного просвещения министру императорского двора о поправках к проекту устава художественного училища (1903), Выписка из протокола заседания педагогического совета Харьковской городской школы рисования и живописи (1908), В частности я должен сказать... (Записка об Укрцентрархиве) [поч. XX ст.], Доповідь директора Інституту історії української культури акад. Д.І. Багалія про структуру Інституту і науково-дослідну його роботу [поч. XX ст.], Про архівну справу на Україні [20-ті роки XX ст.], До перевірки 27. IX – 1930 р. (Нотатки про перевірку науково-дослідної кафедри історії української культури (1930), Записки про утворення та наукову роботу Інституту української культури (б.д.).

1.5. Листи Д.І. Багалія

Адресати: Антонович Г. (1919), Бах О. (1925), Биков А.Ф. (25; 1887–1888), Бичков А.І. (25; 1887), Бузескул Е.Г. (1931), Вернадський В.І. (4; 1918–1919), Данилевич В.Ю. (15; 1902–1912), Жинкін М.П. (2; 1911), Іконников В.С. (16; 1888–1902), Ківлицький Є.О. (1891), Костомаров М.І. (б.д.), Кримський А.Ю. (29; 1918–1927), Лашкевич О.С. [кін. XIX ст.], Лебединцев Ф.Г. [1925], Лучицький І.В. (1892), Модзалевський В.Л. (1919), Науменко В.П. (1910), Петров М.І. (б.д.), Пипін О.М. (1892), Полонська-Василенко Н.Д. (2; 1932), Помяловський І.В. (2; 1889–1890), Ряппо Я.П. (1926), Салтикова М.М. (1891), Слабченко М. (17; б.д.), Степович А.І. (2; 1928), Твердохлебова А. (7; 1889–1915), Уварова (13; 1903–1909), Шаховський Н.В. (1894).

ВУАН (1921), Научком Головпрофобра (1924), редакція газети "Рада" (1910), редактор журналу "Киевская старина" (1889–1890) та ін.

1.6. Листи до Д.І. Багалія

Кореспонденти: Айзеншток І. (10; 1922–1930), Андрієвська К. (3; 1925–1930), Антонович В.А. (19; 1880–1930), Бакай М. (13; 1885–1922), Біляшівський М.Ф. (3; 1922–1924), Богомолець О.О. (1931), Василенко М.П. (26; 1891–1927), Гіршман Л. (1907), Годкевич М. (1924), Голосонов П. (1902), Грушевський М.С. (8; 1906–1924), Гумілевський Г. (1915), Дмитрієва М. (б.д.), Єфремов С. (7; 1924–1927), Лазаревський О.М. (1889), Лашкевич О.С. (5; 1888–1889), Левченко М.З. (22; 1924–1929), Міллер Д. (б.д.), Оглоблін (38; 1926–1931), Перетц В.М. (3; 1923–1925). Загалом: 471 кореспондент.

Архів Міністерства народної освіти (1907), Державне видавництво України (1926), редакція "Архива психиатрии и судебной психопатологии" (1891), редакція газети "Вісті" (б.д.), редакція газети "Комуніст" (б.д.) та ін.

1.7. Матеріали господарчо-майнового характеру

Рахунки Багалію Д.І. книжкового магазину "Новое время" (1901–1904), доповідна записка про забезпечення вчених квартирами (1923), довідка про призначення пенсій (1926).

1.8. Рукописи інших осіб

Гаєвський С. "Ювілейний збірник на пошану Д.І. Багалія" (1929), Грищенко М. "Акад. Д.І. Багалій в українській історіографії" (Україна.–

1932.– № 1/2), Новицький О.П. “До питання про походження дерев'яної української архітектури” (Відбиток з “Ювілейного збірника на пошану акад. Д.І. Багалія”.– К., 1927), “Проект плану видання збірника творів акад. Д.І. Багалія та матеріали до нього” (1933), Таранушенко С.А. “Конспекти праць з історії України В. Антоновича, Д. Багалія та ін.” (б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 17; Дмитро Іванович Багалій – професор Харківського університету : Бібліогр. покаж. / Упоряд. Ю.Г. Шевченко та ін.– Х., 1992.– 124 с.; Енциклопедія українознавства.– К., 1993. – Т. 1.– С. 80; *Кравченко В.В.* Д.И. Багалій : научная и общественно-политическая деятельность.– Харьков, 1990.– 176 с.; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1962.– Т. 1.– С. 51; Ювілей академіка Дмитра Івановича Багалія, 1857–1927 / Упоряд. М. Левченко.– К., 1929.– 218 с.

2. БЛЯШІВСЬКИЙ Микола Федотович (12 жовтня 1867 – 21 квітня 1926) – археолог, етнограф, мистецтвознавець; академік (1919).

Народився в м. Умані. Закінчив Київський (1891) і Новоросійський (1891) університети; редактор додатку до журналів “Киевская старина” (1899–1901) та “Археологическая летопись Южной России” (1903–1905), один із засновників та директор (1902–1924) Київського історичного музею.

Ф. XXXI, 2706 од. зб. (1866–1925); ф. I, № 11220, 11315, 12076, 12282, 12647–12650, 22700–22701, 26900, 45568–45570; ф. III, № 4682–4685, 4687а, 4689–4690, 4693, 4696, 4698, 4699, 4701, 4704–4706, 4710–4731, 4715–4716, 4718, 4720–4721, 4732, 10056, 12403–12408, 14395, 35627–35636, 41563, 46872–46876, 51959. Загалом: 2787 од. зб.

2.1. Наукові і творчі матеріали

Лампадка. (Оповідання) (1886), Монети Великого князя Киевского (1888–1889), Заметки по доисторической археологии (1888–1892), Данные археологических раскопок на территории Звенигородского уезда (1898), Международные знаки для карт и изданий по палеонтологии. [Матеріали до статті] (1899), [Характеристика даних стоянки надбужанського неоліту] (1900–1901), [Відомості про наявність церков у населених пунктах України] (1902–1910), [Адресна книга осіб, які одержували “Археологическую летопись Южной России”] (1903), “Самі собі господа. (З поля українського мистецтва)” (1914), Досліди на городищі біля с. Борисовки Липецького району (1923–1924), О типах провинциальных музеев: областных, губернских и уездных (б.д.), Передмова до праці В.Л. Модзалевського “Гути на Чернігівщині” (1925), Проспект бесід на тему “Музеї і їх культурно-просвітницьке значення” (б.д.), Схема розподілення “Матеріалов для изучения памятников украинской старины” (б.д.) та ін.

2.2. Біографічні матеріали

Свідectво про народження (1867), квитки дійсного члена різних товариств, учасника конгресів і з'їздів (1891–1914), автобіографія

(1913), свідоцтво на право носіння нагрудного срібного знака (1914), список особистих документів, що були передані до Київського історичного музею (1915), свідоцтво експерта-консультанта (1922), реєстр наукових праць (1923) та ін.

2.3. Матеріали службової і громадської діяльності

Записні книжки з діловими нотатками (1885–1918), свідоцтво про те, що Біляшівський є видавцем журналу “Археологическая летопись Южной России” (1902), документи, пов’язані з діяльністю уповноваженого Комітету Південно-Західного фронту Всеросійського Союзу міст (1916–1917), Нарада про обласні музеї. [Нотатка для хроніки] (1917), лист Ради професорів Академії мистецтв з повідомленням про обрання почесним академіком (1918), мандат Біляшівського М.Ф. на право проведення археологічних розкопок на Канівщині і Переяславщині (1923) та ін.

2.4. Листи М.Ф. Біляшівського

Адресати: Біляшівська Є.Б. (5; 1914–1917), Біляшівський М.Ф., родич (4, 1895–1898, 1908), Біляшівський Ф.І. (3; 1880–1885), Василенко М.П. (б.д.), Лебединцев П.Г. (1891), Мощенко К.В. (23; 1906–1924), Хвойка В.В. (1898) та ін. Загалом: 13 адресатів.

Численне приватне листування з питань збирання давніх пам’яток та предметів кустарного виробництва.

2.5. Листи до М.Ф. Біляшівського

Кореспонденти: Абаза К.М. (1892), Александрович Г.С. (12; 1905–1914), Алексєєв В.О. (5; 1911–1914), Алексєєва І.В. (22; 1910–1911), Андрієвський О.О. (б.д.), Антонович А.Я. (1898), Антонович В.Б. (3, 1891–1902), Бабенко В.О. (3; 1909–1910), Барбарова С.Є. (2, 1911–1912), Бахиря І. (9; 1911), Безпальчев В.Ф. (11; 1902–1904), Бенц А.М. (15; 1908–1912), Біляшівська Є.Б. (14; 1914–1919), Біляшівський Й.Г. (5; 1909–1912), Біляшівський О.Ф. (3; 1895–1898), Біляшівський Ф.І. (3; 1887–1897), Бутович В. (20; 1903–1908), Василенко М.П. (8; 1893–1914), Ваттенштейн І.Я. (15; 1910–1914), Воронець М.Е. (3, б.д.), Вроблевська О.М. (8; 1907–1912), Вроблевський В.Л. (18; 1912–1915), Глинка С.В. (3; б.д.), Горленко В.П. (1894), Грушевський М.С. (33; 1891, б.д.), Гуревич Г.Є. (1918), Данилевич В.Ю. (25; 1902–1912), Дмитрієв М.А. (2; 1908), Єфіменко О.Я. (8; 1895–1896), Жебунов Л.М. (6; 1908–1913), Житецький Г.П. (6; 1910), Забелін І.Є. (1893), Зарецький І.А. (2; 1903, 1908), Каманін І.М. (8; 1891–1912), Ківлицький Є.О. (3, 1894, б.д.), Кобилянська О.Ю. (1916), Кордт В.О. (2; 1912, б.д.), Лазаревський О.М. (12; 1893, б.д.), Лебединцев П.Г. (3; 1891), Лисенко М.В. (2; 1910), Лихарьова Н. (33; 1903, б.д.), Маковський Ю.М. (5; 1897–1908), Михальчук К.П. (3; 1893–1894), Мощенко К.В. (18; 1906, б.д.), Науменко В.П. (7; 1892–1895), Новицький О.П. (9; 1895–1922), Орешников О.В. (13; 1891–1918), Падалка Л.В. (2; 1903–1904), Перетц В.М. (2; 1905, 1913), Петров М.І. (4; 1903–1911), Полтавський Л.З. (1914), Реріх М.К. (3; 1911–1912), Романовський Б.С. (1913), Русова С.Ф. (б.д.), Сердюк Є.Н. (5; 1911–1914), Симонов М.П. (1911), Сластіон О.Г. (13;

1902–1915), Сулержицький Л.А. (13; 1894, б.д.), Тарновський В.В. (4; 1883–1896), Тиховський Ю.І. (1899), Трипільська Є.Р. (58; 1905–1911), Тутковський П.А. (2; 1908), Уварова П.С. (31; 1889–1911), Уманець Ф.М. (4; 1899–1902), Фетісов П.П. (1903–1904), Франко І.Я. (1904), Ханенко Б.І. (32; 1905–1911), Хвойка В.В. (3; 1902–1908), Холодний П.І. (6; 1911, б.д.), Чорнявський Ю.Р. (8; 1905–1908), Шахматов О.О. (3; 1910), Штейнгель Ф.Р. (20; 1898, б.д.), Щербаківський Д.М. (11; 1909, б.д.), Янчук М.А. (10; 1895–1920), Яремич С.П. (38; 1890, б.д.), Яроцький Я.В. (11; 1898–1903) та ін. Загалом: 996 кореспондентів.

Катеринославська вчена архівна комісія (1913), Київська міська публічна бібліотека (1914), Київський губернський відділ народної освіти (1920), Наукове товариство імені Шевченка (4; 1904–1910), Одеське товариство історії і старожитностей (4; 1892–1917), Рада Товариства діячів мистецтва (1917), редакція “Военно-исторического вестника” (1911), редакція журналу “Киевская старина” (4; 1891–1892), Товариство археології, історії та етнографії при Казанському університеті (1891), Товариство природознавців при Казанському університеті (1891), Українське наукове товариство у Києві (5; 1909–1912), Учбовий відділ Міністерства торгівлі і промисловості (1916), Церковно-археологічне товариство (1892) та ін.

2.6. Матеріали господарчо-майнового характеру

Прохання, доручення, виписки з нотаріальних актів та інших документів на рухоме і нерухоме майно братів Біляшівських (1897), документи на страхування майна (1900–1910) та ін.

2.7. Рукописи інших осіб

Бабенко В.О. “Археологические раскопки в Верхнем Солтове” (1901), Беляшевский Ф.И. “Воспоминания о беседе с политическими преступниками в тюрьме” [кін. XIX ст.], Балабуха А.А. “Литературная характеристика родных и знакомых” (1891), Корнілович В. “Кольчуга гетьмана Свирговського” (1865), Левитский В.А. “О подземных осадах в Субботове и Чигирине” (1910), Шлигельский И. “Геометрический специальный план Богуславского повета, села Тростянца, владения Александра Турчинкова” (1814), Яроцький Я.В. “Исследования и раскопки” (1901) та ін.

2.8. Образотворчі матеріали

Драгоманов С.М. Рисунок дома и интерьера жилого помещения (1908), Лисовский Р.А. Рисунок местечка Новоселицы Бессарабской губернии (1916).

2.9. Фотографії

Біляшівський М.Ф. (1900–1925).

Зразки українських вишивок (1900), зразки декоративно-ужиткового мистецтва (різьб'ярство по дереву) з музею у м. Берн (1900–1910), археологічні розкопки та окремі знахідки на Княжій горі (1900–1910), села, міста і окремі житлові, торгові та культові споруди (1911–1913), Сулержицький Л.А. з членами сімей артистів МХАТу (1912–1914), Біляшівська Є.Б. (1912, 1963),

Біляшівський М.М. (1963), Біляшівська І.І. з дітьми (1962–1964) та ін. Загалом: 58 фото.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 22; Багалій Д. Записка про наукові праці М.Ф. Біляшівського. К., Х., 1926.– IV, 379 с.– (Зап. іст.-філол. відділу УАН; Кн. 9); Курінний П. Академік Микола Біляшівський. Трипільська культура на Україні. К.; Х, 1926.– Вип.1.– 219 с.– (Зб. іст.-філол. відділу УАН; № 40); Українська радянська енциклопедія.– К., 1959.– Т. 1.– С. 580.

3. ВАСИЛЕНКО Микола Прокопович (14 лютого 1866 – 3 жовтня 1935) – історик, правознавець, політичний і громадський діяч; академік (1920).

Народився у с. Есмани (тепер с. Червоне, Сумська обл.). Закінчив Дерптський університет (1890); член редакційної колегії журналу “Киевская старина” (1890), викладач Фундуклеївської гімназії та Київського Володимирського кадетського корпусу (1893–1903), редактор газети “Киевские отклики” (1905–1906), присяжний повірений Одеської судової палати (1913), попечитель Київської учбової округи (1917), член Генерального суду, виконуючий обов’язки Голови Ради Міністрів Української держави та міністра народної освіти (1918), міністр закордонних справ гетьманського уряду, Голова Державного Сенату Української держави, президент Київського університету (1919); Голова соціально-економічного відділу ВУАН (1925–1929), президент ВУАН (липень 1921 – лютий 1922), член Наукового товариства імені Шевченка (1911), Голова Історичного товариства Нестора-літописця.

Ф. 40, 1456 од. зб. (1698–1936); ф. I, № 35427, 40249–40250, 42334–42335; ф. III, № 7740–7742, 7873–7874, 8124–8125, 9762, 10034, 12492, 14494–14503, 35781–35783, 46932, 57127, 58942, 60989, 63567–63568. Загалом: 1490 од. зб.

3.1. Наукові і творчі матеріали

Обзор литературы земских соборов 1850–1867 [кін. XIX ст.], Административное деление Малороссии в XVIII в. [кін. XIX – поч. XX ст.], История украинского права [кін. XIX – поч. XX ст.], К истории реформы 1861 г. в Черниговской и Полтавской губерниях [кін. XIX – поч. XX ст.], Литовцы до образования государства [кін. XIX – поч. XX ст.], Организация высшего управления в Левобережной Малороссии во II половине XVII и XVIII вв. [кін. XIX – поч. XX ст.], Конституция Филипа Орлика [поч. XX ст.], Дворянский вопрос в Малороссии в эпоху Екатерининской комиссии 1767 г. [поч. XX ст.], Отношения между генералами русской армии и Малорусским правительством [поч. XX ст.], Нариси з історії дослідження західно-руського та українського права [поч. XX ст.], Монастырское землевладение и владение духовенства. Универсалы на маестности [поч. XX ст.], История Литовского статута [поч. XX ст.], Отношения между Россией и Францией до Великой Фран-

цузской революции (1912), В.П. Науменко как редактор “Киевской старины”, Историческое общество Нестора-летописца (1919), Профессор Владимир Константинович Пискорский (1868–1910) (1925), Духовное завещание монастырей (б.д.), Памяти Н.И. Костомарова как историка (б.д.), Світогляд М. Драгоманова (б.д.), Формы землевладения на Украине в XVII–XVIII вв. (б.д.).

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: Історія України. Курс лекцій [кін. XIX – поч. XX ст.], Програма короткого курсу історії Южної Русі для учителів Полтавської губернії (1911), Програма економічної історії України [20-ті роки XX ст.].

Рецензії на праці інших авторів: Любовский М. “Начальная история малорусского казачества” (1895), Зарецкий И.А. “Гончарный промысел в Полтавской губернии. Полтавское губернское земство” [поч. XX ст.], Каманин И.М. “К вопросу о казачестве до Б. Хмельницкого” [поч. XX ст.], Шафир М.П. “Об установленных законом ограничениях в отношении отчуждения принадлежащих малороссийским казакам потомственных земель” (б.д.).

Статті, курси лекцій з історії Польщі, Росії. Матеріали з історії козацтва, грамоти і універсали українських гетьманів, збірник копій історичних документів, серед яких – листування Олександра I з Наполеоном, грамота турецького султана запорозьким козакам, листування державних діячів, копії та оригінали документів з соціально-економічної історії України, документи церков і монастирів кін. XVI – пер. пол. XIX ст, матеріали, пов’язані з видавничою діяльністю газет “Киевские отклики”, “Отголоски жизни”, листування різних осіб, ділові та фінансові документи різних товариств та ін.

3.2. Листи М.П. Василенка

Адресати: Антонович В.В. (1895), Василенко І.П. (1891), Василенко П.І. (1895), Грінченко Б.Д. (3; 1904–1905), Іконников В.С. (б.д.), Ківлицький Є.О. (7; 1902–1916), Кримський А.Ю. (2; 1923–1926), Лісовський Л.Л. (1896), Лучицький (2; б.д.), Лучицький І.В. (10; 1896–1916), Лучицький І.С. (1908), Пастернак С.П. (1922), Петров М.І. (1910), Петрушевський Б.М., Полонська-Василенко Н.Д. (12; 1923–1933) Стешенко І.М. (2; 1917), [Чикаленко] Є.[Х.] (1902).

3.3. Листи до М.П. Василенка

Кореспонденти: Віглін П.С. (1917), Іванець Г. (1920), Каменецький В. (2; 1913), Камінський В.А. (1925), Ковалевський М. [1913], Корнілович [М.] (1924), Красовський Л.С. (1911), Кримський А.Ю. (1923), Лазаревський О.М. (2; 1892–1893), Личков Л.С. (б.д.), Линниченко І.А. (1918), Лісовський Л.Л. (1896), Лобода А.М. (1926), Малиновський І.О. (1927), Озерський (1928), Остапчук В.Я. (1917), Полонська-Василенко Н.Д. (7; 1923–1924), Росновський Я.[М.] (1917), Рудинський М. (1926), Савченко Ф. (2; 1927), Смирнов А. (5; 1912–1913), Шапіро А. (3; 1913) та ін. Загалом: 180 кореспондентів.

Археографічна комісія ВУАН (6; 1929–1933), Археологічний комітет при ВУАН (4; 1925–1929), Всеукраїнська асоціація сходознавства (3; 1927–1928), Всенародна бібліотека УАН (8; 1922–1927), Демографічний комітет УАН (1921), Історична секція УАН (3; 1927–1928), Комісія для наукових зносин з закордоном при ВУАН (1929), Канцелярія Адміністративного Генерального суду Державного Сенату (1918), Канцелярія Ради університету св. Володимира (1912), Київська комісія для розбору давніх актів (1918), Київський обласний військово-промисловий комітет (1916), Наукове товариство імені Шевченка (1912), Центральний архів давніх актів (1926–1932), Чернігівська вчена архівна комісія (1911) та ін.

3.4. Листи різних осіб

Костомаров М.[І.] – Лазаревському О.М. (4; 1877–1882), Лазаревський О.[М.] – [Житецькому] П.Г. (3; [1886–1893], б.д.), Лазаревський О.[М.] – [Каманіну] І.М. (38; 1891–1896), Лазаревський О.[М.] – Костомарову М.І. (8; 1881–1882), Лазаревський О.[М.] – Науменку В.П. [1891].

3.5. Біографічні матеріали

Посвідчення помічника присяжного повіреного (1908), посвідчення Президента Державного Сенату (1918), співробітника ВУАН (1920), посвідчення професора Університету св. Володимира, Київського Археологічного інституту, Інституту соціально-економічних наук (1920), мандат представника від Академії наук по нагляду за історичними архівами (1920), посвідчення особи (1921), щоденники (1921–1927), автобіографія (1922), посвідчення співробітника газет “Киевские отклики” та “Киевские вести”, документи, пов’язані з арештом і звільненням (1923–1925), спогади (1924), посвідчення співробітника Інституту народної освіти ім. М. Драгоманова, дійсного штатного академіка (1924), список друкованих праць за 1890–1903, 1927 рр., спогади про роботу ВУАН за 1927 р., список наукових праць за 1923–1928 рр., некролог (1936), короткий життєпис [XX ст.] та ін.

3.6. Матеріали службової діяльності

Проект статуту УАН (1924), планово-фінансові документи ВУАН та її відділень за 1927–1930 рр., положення про роботу ВУАН (1928), інструкції до перевиборів Президії ВУАН (1928), інструкції науковим установам, анкета для складання п’ятирічного плану Академії наук (1928), положення про особливі комісії ВУАН та їх склад (1929), звіт про роботу науково-дослідних установ ВУАН за 1933 р., списки установ та осіб, які отримували економічні видання Соціально-економічного відділу УАН [20-ті роки XX ст.].

3.7. Матеріали господарчо-майнового характеру

Охоронні листи на помешкання, майно та бібліотеку (1920–1924) посвідчення, видане УАН, про те, що бібліотека в приміщенні М.П. Василенка реквізиції не підлягає (1922), посвідчення на право користування окремою кімнатою (1924, 1925) та ін.

3.8. Рукописи інших осіб

Багалій Д.І. "Два нових документи про готування польського повстання на Україні 1863 р." [30-ті роки ХХ ст.], Багалій О. "Матеріали до історії декабристського руху на Україні. Військова секретна поліція" [30-ті роки ХХ ст.], Капустин П. "Исторический очерк села Верхней Белозерки" [20–30-ті роки ХХ ст.], Левицький М.В. "Спогади" [ХХ ст.], Малиновський І.О. "Автобіографія та перелік праць" [20-ті роки ХХ ст.], Малиновський І.А. "О смертной казни" [ХХ ст.], Перетц В.Н. "На суд общественного мнения" (1907), Репнин М.Г. "Краткая записка о Малороссийских казаках 1823–1824" [поч. ХХ ст.], Сенганевич Ф. "Киевский Некрополь" [20-ті роки ХХ ст.], Фисенко А. "Как добывали в Малороссии в конце XVIII в. крепостных" (б.д.), Яворницький Д.И. "Материалы о Полтавской битве" (1894).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 29; Вороненко В.В., Кістерська Л.Д., Матвеева Л.В., Усенко І.В. Микола Прокопович Василенко.– К., 1991.– 272 с.; Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України.– К., 1996.– С. 276–277; Николай Прокофьевич Василенко.– Киев, 1990.– 56 с.; Оглоблін О. Микола Василенко і Вадим Модзалевський.– Мюнхен; Нью-Йорк, 1968.– 23 с.; Петрів М. Конституція України, 1710 р.: Орлик і Василенко.– 1997.– 36 с.; Українська загальна енциклопедія.– Львів та ін., Б.р.– Т. 1.– С. 473.; Усенко І., Зайцев Ю. Невід'ємний елемент правової реформи. Проблема становлення української правничої термінології // Вісн. НАН України.– 1996.– № 5/6.– С. 36–42.

4. ВЕРНАДСЬКИЙ Володимир Іванович (12 березня 1863 – 6 січня 1945) – видатний вчений-енциклопедист, природознавець, мінералог і геохімік; академік (1918).

Народився у м. Петербурзі (тепер м. Санкт-Петербург, Росія). Закінчив Петербурзький університет (1885); викладач Московського університету (1890–1910), голова Комісії по вивченню природних продуктивних сил Росії (1915), голова Комісії для вироблення законопроекту про заснування Української Академії наук у Києві (1918), перший президент УАН (1918–1921), засновник Національної Бібліотеки Української держави, засновник наукових шкіл геохімії, біогеохімії та радіогеології, директор Радієвого інституту в Ленінграді (1922–1939), директор Біогеохімічної лабораторії (1927–1929), голова Комісії по ізотопах (1940); академік Петербурзької Академії наук (1909), Державна премія СРСР (1943), почесний член багатьох академій та наукових товариств.

Ф. І, № 22762–22773, 24672, 25807, 26823–27085, 45631–45634, 47359; ф. Х, № 10238–10239; ф. XXXVI № 211–212; ф. 260, № 758 (1916–1939)
Загалом: 287 од. зб.

4.1. Наукові і творчі матеріали

АН. 1824–1889. [Нотатки з історії Російської Академії наук] [1918–

1919), [Таблиці видового хімічного складу золи рослин та декотрих тваринних тканин] [1918–1919], [Про участь живої речовини у створенні ґрунту] [стаття] (1919); матеріали з природознавства [1918–1919], нотатки з геології, географії, мінералогії, хімії, екології та ін. [1918–1919], уривки праць з геохімії [1918–1919], бібліографія з геології, мінералогії, природознавства і хімії [1918–1919], [Про живу та мертву матерію] (б.д) та ін.

4.2. Біографічні матеріали

Щоденник (1917–1918), посвідчення про обрання Вернадського В.І. почесним піклувальником Яреськівської української мішаної гімназії (1918), посвідчення Надзвичайного комітету в справі постачання Червоної Армії про призов на дійсну технічну службу Вернадського В.І. (1919); запрошення на засідання Оргкомітету Туркестанського університету (1919), вітальні адреси (б.д) тощо.

4.3. Матеріали службової та громадської діяльності

Матеріали, пов'язані із становленням та діяльністю ВУАН (1918–1928), посвідчення про відрядження у справах УАН (1919), звіт про діяльність АН у зв'язку з дослідженнями живої речовини (б.д.).

4.4. Листи В.І. Вернадського

Адресати: [Багалій] Д.І. (4; 1915–1926), Житецький Г.П. (2; 1918), Кримський А.Ю. (16; 1910–1939).

4.5. Листи до В.І. Вернадського

Кореспонденти: [Акінфієв] І.Я. (б.д), [Арцибашев] Д. (10; 1918), Багалій Д.І. (2; 1918), Біляшівський М.Ф. (1918), Житецький Г.П. (2; 1918), Кашенко М.Ф. (4; 1918–1919), Ківлицький Є.О. (1919), Кордт В.О. (3; 1918), Косинський В. (3; 1918–1919), Линдерер Б. (3; 1917–1918), Липський В. (2; 1918), Личков Б.Л. (3; 1918), Лучицький В.І. (1919), Модзалевський В.Л. (1919), Обручев В. (1916), Павлов А.П. (б.д), Палладін В.І. (5; 1918–1919), Попов С. (2; 1917), Сабашников М. (1919), Семенов-Тянь-Шанський П.П. (1917), Соколов Д. (2; 1918), Сперанський О. (1918), Сумцов М.Ф. (1920), [Танфільєв] [Г.І.] (1918), Тарановський Ф. (7; 1918–1919), Тутковський П.А. (1919), Успенський Ф.І. (б.д) та ін. Загалом: 93 кореспонденти.

Київська комісія для розбору стародавніх актів (1917), Міністерство народної освіти (2; 1919) та ін.

4.6. Рукописи інших осіб

Біографії та автобіографії наукових працівників: Акінфієва І.Я. (1918), Александрова [А.М.] (1919), Андрусова М.І. [20-ті роки ХХ ст.], Гофмана М.Л. [20-ті роки ХХ ст.]; відгуки про наукову діяльність Андрусова М.І. та Кістяківського В.О. [20-ті роки ХХ ст.]; Оглоблин А. "Дневник опытов с культурами диатомовых водорослей" (1919), проект положення про центральну сільськогосподарську бібліотеку (1919) та ін.

4.7. Фотографії

В.І. Вернадський (1918).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 30–31; Библиография сочинений академика В.И. Вернадского : Справ. / Сост. Ф.Т. Яншина, С.Н. Жидовинов.– М., 1991.– 39 с.; *Вернадский В.И.* Дневники, 1917–1921 / Сост. М. Сорокина С. Киржаев и др.– Киев, 1994.– 272 с.; В.І. Вернадський : Громадянин. Вчений. Мислитель : Праці вченого та література про нього з фондів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України / Укл. С.О. Задоя, І.А. Певзнер.– К., 1992.– 94 с.; Владимир Иванович Вернадский / Сост. И.Г. Бебих и др.– М., 1992.– 241 с.– (Материалы к библиографии ученых. Сер. геол. наук; Вып. 44); *Добров Г.М., Онопрієнко В.І.* В.І. Вернадський – організатор науки на Україні // Вісн. АН УРСР.– 1988.– № 3; *Личков Б.Л.* В.И. Вернадский. (1863–1945).– М., 1948; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1962.– Т. 1.– С. 136; *Сарбей В.Г.* Академік В.І. Вернадський і Україна // Вісн. АН УРСР.– 1970.– № 1; *Ситник К., Апанович О.* Скарбниця пам'яті: Вернадський у Києві.– К., 1986; *Ситник К.М., Стойко С.М., Апанович Е.М.* В.И. Вернадский: Жизнь и деятельность на Украине.– 2-е изд., испр. и доп.– Киев, 1988.– 366 с.; *Щербак Н.И.* В.И. Вернадский.– Киев, 1979.

5. ВОБЛИЙ Костянтин Григорович (27 травня 1876 – 12 вересня 1947) – економіст, статистик, економігеограф; академік (1919).

Народився у с. Царичанка (тепер Дніпропетровська обл.). Закінчив Київську духовну академію (1900), юридичний факультет Варшавського університету (1904), приват-доцент політекономії і статистики Київського університету (1906); магістр (1909), доктор політичної економії і статистики, професор Київського університету (1911); декан економічного факультету (1910–1912) та директор (1917–1919) Київського комерційного інституту; віце-президент ВУАН (1928–1930), завідуючий відділом (1939–1942) та директор Інституту економіки АН УРСР (1942–1947), член Держплану УРСР (1945); доктор економічних наук (1947), заслужений діяч науки УРСР (1944).

Ф. 38, 795 од. зб. (1890–1949); ф. І, № 23059–23061. Загалом: 798 од. зб.

5.1. Наукові і творчі матеріали

Наукові праці: Польский рынок нефти [1922], Польский рынок вин виноградных [20-ті роки ХХ ст.], Польский рынок машин [20-ті роки ХХ ст.], Кооперативная статистика [20-ті роки ХХ ст.], Экономическая география УССР [1925, 1940], Нариси з історії російсько-української цукрово-бурякової промисловості, т. 1–3 [20–30-ті роки ХХ ст.], Размещение производительных сил в бассейне Днепра [1932], Строительные и декоративные камни Киевского Полесья [1934], Границы вблизи Киева [1935], Самоцвіти УРСР і їх промислове використання [1935], Шиферные сланцы на Украине и проблема их промышленного использования (1936), Проблема Великого Дніпра (1936), Полезные ископаемые Полесья УССР

(1937), Организация труда научного работника (1937, 1939), Перспективы развития крахмало-паточной промышленности на Украине [1937], Промысловая кооперация в 1938 г., Сиваш и его богатства [1939], Кукурузный сахар и перспективы его производства на Украине [перша пол. 30-х років ХХ ст.], Природные богатства Советской Украины [1940], Литва, Латвия и Эстония (Экономико-географическая характеристика) (1940), Природные условия хозяйственной деятельности БАСССР [1942], Основные задачи и мероприятия по мобилизации ресурсов Башкирской АССР [1942], Экономико-географическое положение Уфы [1942], Башкирия. Энергетические ресурсы [1943], Восстановление народного хозяйства Советской Украины [1944], К вопросу о восстановлении сахарной промышленности УССР (Тезисы к докладу) [1944], Основные линии в направлении развития народного хозяйства УССР в послевоенный период. (Тезисы доклада) [1944], Основные вопросы восстановления сахарной промышленности на Украине по окончании Отечественной войны [1945], Отзыв на кандидатскую диссертацию Л.Б. Пейсахзона "Текстильная промышленность УССР и вопросы ее послевоенного развития" (1947), До економіки районування УРСР (1947), Нариси з історії російсько-української цукрово-бурякової промисловості, т. 4–5 (б.д.).

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: Програма курсу теорії політичної економії (1911), Общій план лекцій по економії страхування [1912], Организация банкового дела. Лекція (1913), Програма лекцій по теорії кооперації (1920), Програма по торговій статистиці (1928), Сущність і задачі статистического метода [20-ті роки ХХ ст.], Історія і методи статистики. Посібник для учасихся і самообразования (1939), О ходе работы по составлению пособия по экономической географии УССР. Тезисы к докладу [1945–1946].

Численні записи, бібліографічні нотатки, виписки з праць різних авторів, архівних документів, копій з них, звітів; статистичні дані, таблиці та інші матеріали до наукових праць.

5.2. Відгуки на праці К.Г. Воблого

Птуха М.В. "Дополнительный отзыв о научных работах академика К.Г. Воблого, написанных в 1944 и 1945 годах (1945)", Середенко М.Н. "Рецензия на разделы подготовленного к печати II тома "Экономической географии УССР" [1946], Середенко М.Н. "Рецензия на работу академика Воблого "История сахарной промышленности. Т. IV" [1946].

5.3. Книги з дарчими написами К.Г. Воблону

Дарувальники: Струве П. (1916), Підгаєць С. (1929), Коїава Н. (1938) та ін.

5.4. Біографічні матеріали

Автобіографія (1944–1947), особовий листок по обліку кадрів (1941), дипломи (1904, 1947), свідоцтво про присвоєння звання Заслуженого діяча науки УРСР (1945), щоденник (1942–1943), звіти про наукову, педагогічну, громадську діяльність (1933–1946), характеристики на дійсного

члена АН УРСР Воблого К.Г. видані Інститутом економіки АН УРСР, Відділенням суспільних наук АН УРСР [1943–1947].

Вітальні адреси, листи, телеграми від співробітників Інституту економіки АН УРСР, Бюро відділення технічних наук АН УРСР, Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка, Науково-дослідного інституту географії, Московського економіко-статистичного інституту та інших наукових установ і навчальних закладів з нагоди 70-річчя від дня народження.

5.5. Матеріали службової та громадської діяльності

Анонімні анкети студентів історико-філологічного, медичного, фізико-математичного та юридичного факультетів Університету св. Володимира для проведення соціологічного дослідження по обстеженню умов побуту студентів, яким керував Воблий (1909); “Минеральные ресурсы Винницкой области”. Доповідна записка до геологічної конференції в м. Києві [1934], дикторський текст для фільму “Природные богатства Украины” (1946).

Матеріали з організації і проведення Всесоюзної конференції при Академії наук УРСР з проблем Великого Дніпра.

5.6. Листи К.Г. Воблого

Адресат: Московський університет (1945).

5.7. Листи до К.Г. Воблого

Кореспонденти: Бажан М.П. (1946), Богомолець О.О. (1946), Головін П.С. (2; 1945–1946), Данилов В.В. (4; 1944–1946), Динник О.М. (1944), Жемчужников Ю.А. (2; 1946–1947), Коваль А.І. (3; 1938–1946), Ляшенко П.І. (3; 1943–1946), Парменов І.С. (3; 1944–1945), Петровський М.Н. (2; 1946), Пічета В.І. (1946), Птуха М.В. (2; 1946), Рокотовський М.І. (2; 1944), Старовойтенко І.П. (3; 1944–1945), Тичина П.Г. (1946), Фейгін Я.Г. (3; 1944–1946), Хромов П.О. (2; 1944–1945) та ін. Загалом: 121 кореспондент.

Академія наук СРСР (1942), Інститут економіки АН УРСР (1947), Київський кооперативний інститут (1927), Комісія з історії Вітчизняної війни АН УРСР (1947), Президія АН УРСР [1944], редакція газети “За техніку” (б.д.), редакція журналу “Известия Азербайджанского филиала Академии наук СССР” (1945), Статистична рада при Міністерстві внутрішніх справ (1914), Таврійський університет (1912) Українське товариство культурного зв'язку з закордоном [1946], Управління Центрального архіву РРФСР (1929) та ін.

5.8. Матеріали господарчо-майнового характеру

Поліс, виданий правлінням Північного страхового товариства К.Г. Воблону про страхування майна від пожежі (1911), список речей, що були викрадені під час німецько-фашистської окупації з квартири К.Г. Воблого (1944).

5.9. Рукописи інших осіб

Бованенко І.В. “Крохмало-паточна промисловість України на другу

п'ятирічку" (1933), Воблий В.К. "Кооперативна текстильна торгівля" (б.д.), Доброхотов Н.Н. "Как оценить пригодность (способность) человека к крупной самостоятельной научной работе?" (1944), Дубина И.В. "Кристаллические породы и связанные с ними полезные ископаемые Среднего Побужья Одесской обл. Тезисы к докладу" (1941), Монахов Н.В. "Русская свеклосахарная промышленность и ленинградские технологи" (1927–1928), Сафонцев В. "Законодательство по свеклосахарной промышленности в России с 1861 года и его оценка. Студенческая работа" (1922), Ярошевич А.И., Порубиновский Ю.А., Яворский И.П. "Тезированная пояснительная записка к карте распространения на Украине естественных каменных строительных материалов архитектурно-декоративного значения" [1935–1936], Яцун М.Й. "Собівартість продукції цукрупіску по уманській філії цукротресту за 4 роки її існування (1924–25 – 1927–28). Дипломна робота" (1928–1929).

5.10. Фотографії

К.Г. Воблий (1904), К.Г. Воблий з дружиною, сином, родичами, знайомими (1912–1914, 1929, 1939), К.Г. Воблий на засіданні Президії АН УРСР поруч з О.О. Богомольцем (б.д.), К.Г. Воблий з О.В. Корчак-Чепурківським, К.Г. Шліхтером, В.І. Липським (б.д.); син В.К. Воблий з дружиною [40-і роки ХХ ст.]; М.Я. Калинович з О.І. Білецьким, Ю.М. Соколовим, Л.А. Булаховським (б.д.).

Фотографії кар'єрів пісковика, крейди та ін. [30-ті роки ХХ ст.]

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 32; Історія Академії наук України, 1918–1923 : Документи і матеріали.– К., 1993.– С. 236, 507; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 686; Костянтин Григорович Воблий / Бібліографія складена О.С. Ровнер.– К., 1968.– 77 с.; Лисоченко І.Д. Костянтин Григорович Воблий // Фонди Відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР.– К., 1982.– С. 24–32; Личные архивные фонды в хранилищах СССР : Указ.– М., 1980.– Т. 3.– С. 87; Українська радянська енциклопедія.– К., 1960.– Т. 2.– С. 519–520.

6. ГЛЯРОВ Олексій Микитович (8 грудня 1856 – 7 грудня 1938) – філософ; академік (1922).

Народився у м. Москві. Закінчив Московський університет (1880), професор Київського університету (1891).

Ф. 210, 14 од. зб. (кін. ХІХ ст.–1933); ф. І, № 4862, 9782–9786, 50262; ф. ІІІ, № 48591. Загалом: 22 од. зб.

6.1. Наукові і творчі матеріали

О політиках, поетах, риториках, софістах [кін. ХІХ – поч. ХХ ст.], Філософія в її сутності, значенні і історії. Наброски к монографії (1919), О сенсуалізмі і раціоналізмі [20-ті роки ХХ ст.], О середньовіковій релігійній мислі (схоластикі, мистикі) [20-ті роки

XX ст.], Философия в революционной и классовой борьбе [20–30-ті роки XX ст.], О направлениях философской науки (материализм, идеализм и т.д.) [20–30-ті роки XX ст.], Вопрос о законах природы в свете философии, социологии и естествознания [20–30-ті роки XX ст.], О психике [20–30-ті роки XX ст.], Анализ основных понятий, необходимых для четкого понимания диалектического материализма: диалектика, материализм, диалектический идеализм, идеалистический материализм (1933) та ін.

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: Учення софистов. Матеріали к лекціям по философии [кін. XIX – поч. XX ст.], Лекции по истории средневековой и новой философии (1911), Психология. Экзаменационные требования (1914).

6.2. Матеріали службової діяльності

Звіт про роботу за першу половину 1933 р., направлений до філософського циклу ВУАН (б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 36; З іменем святого Володимира : У 2 кн. / Упоряд. В. Короткий, В. Ульяновський.– К., 1994.– Кн. 1.– С. 389–391; Енциклопедія українознавства.– Львів, 1993.– Т. 1.– С. 380; *Ткачук М.Л.* Філософія світла і радості. Олексій Гіляров.– К., 1997.– 200 с.; Український радянський енциклопедичний словник.– К., 1966.– Т. 1.– С. 459.

7. ГРАВЕ Дмитро Олександрович (6 вересня 1863 – 19 грудня 1939) – математик, організатор алгебраїчної школи у Києві; академік (1920).

Народився у м. Кириліві (тепер Вологодська обл., Росія). Закінчив Петербурзький університет (1885); викладав у Петербурзькому (1889), Харківському (1897), Київському (1899–1939) університетах, Харківському технологічному інституті, Інституті інженерів шляхів (1890) і на Вищих жіночих курсах у Петербурзі (1892), Голова Комісії прикладної математики АН УРСР (1921–1933), директор Інституту математики АН УРСР (1934–1939); магістр (1889), доктор чистої математики (1897), професор (1897), член-кореспондент Російської Академії наук (1924), почесний член АН СРСР (1929), член Наукового товариства імені Шевченка (1924).

Ф. 20, 391 од. зб. (1885–1939); ф. I, № 22872–22873, 26644; ф. III, № 48648–48649. Загалом: 396 од. зб.

7.1. Наукові і творчі матеріали

Наукові праці: К теорин групп [1908], Связь интегрирования в конечном виде иррациональных дифференциалов с алгебраическими единицами [1911], Исследования по алгебраическим функциям (1919), На пороге новой эры в науке (1922), Основной курс механики [окремі розділи] (1924), Методы современной гидро- и аэромеханики (1925), Об

основных положениях теории идеальных чисел (1925), О линейных дифференциальных уравнениях (1927), Небесная механика. Главы 1–4 [1929], Теоретическая механика на основе техники [окремі розділи] (1931), Строение материи трансфинитно (1931), Математика и ее роль в технике (1931), О движении сжимаемой жидкости (1932), Термодинамика. Ч. 1–3 [1932], Что такое теория чисел? (1932), Об обобщении алгоритма Вороного (1933), Связь теории идеалов с эллиптическими функциями (1933), К теории идеалов [1933], Эйлеровы интегралы [1935], Обобщение понятия о числе (1937), Трактат по алгебраическому анализу [окремі розділи 1–3 томів] (1938), Наивыгоднейшее конформное изображение страны с данным граничным контуром на плоскости (1939), Вопрос Чебышева о покрытии поверхностей нитяными тканями (1939) та ін.

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: О преподавании элементарной алгебры. Методические указания к книге Граве “Начала алгебры” (1915), О реорганизации механического кабинета в связи с новым пониманием преподавания механики. [Записка ректору ИНО] (1924), Рецензия Д. Граве на программы по математике, механике и физике для вузов [30-ті роки ХХ ст.] та ін.

Чернетки, виписки, обчислення.

7.2. Відбитки з дарчими написами Д.О. Граве

Дарувальники: Чеботарьов М.Г. (1926), Леві-Чівіта Т. (1926).

7.3. Біографічні матеріали

Паспорт (1914), особова справа (1924), автобіографія (1928), трудова книжка (1939), посвідчення про роботу в АН УРСР, відрядження, хворобу (1920–1934); спогади Д.О. Граве “Моя жизнь и научная деятельность” (1935), щоденник про перебування в Християнії (Осло) на святкуванні 100-річного ювілею з дня народження норвезького математика Н. Абелья (1902).

Вітальні листи і телеграми від колективів Київського гідромеліоративного та індустріального інститутів, Ростовського державного університету, Московського математичного товариства й інших учбових закладів та установ з нагоди 50-річного ювілею наукової і педагогічної діяльності (1935).

7.4. Матеріали службової та громадської діяльності

Зауваження “Об организации в городе Киеве “Музея труда и науки” (1924), план лекцій з гідро- і аеромеханіки з пояснювальною запискою до нього для Інституту підвищення кваліфікації інженерів авіаційного заводу № 43 у Києві (1932), грамота Наукового товариства імені Шевченка про обрання Д.О. Граве дійсним членом (1924), доповідь на Конгресі в Осло “Algorithme du calcul des racines des equations algébriques”.

7.5. Листи Д.О. Граве

Адресати: Колмогоров А.М. [1939], Крылов О.М. (2; 1939), Ферсман [О.Є.] (б.д.), Шмідт О.Ю. (1929) та ін. Загалом: 12 адресатів.

словесности.— М. ; Л. : ГИЗ, 1924.— Т. 3: Былины и исторические песни; Перфецкий Е.Ю. Русские летописные своды и их взаимоотношения.— Братислава, 1922.— 101 с.; Тахтарев К.М. Сравнительная история человеческого общества и общественных форм.— Л. : ГИЗ, 1924.— Ч. 1.— 371 с.; Ч. 2.— 366 с.; Записки Київського інституту народної освіти.— К., 1926—1927.— Т. 1.— 1926; Т. 2.— 1927; Этнографический отдел Государственного Русского музея.— Л., 1926.— II, 157, 3 с.— (Материалы по этнографии. Т. 3, вып. 1); Гермайзе Й. Україна та Дін у XVII ст. // Зап. Київ. ін-ту нар. освіти.— 1928.— Кн. 3.— С. 106—196; Збірник праць державного рибного заповідника “Конча-Заспа”.— К., 1928.— 125 с.; Данилевський В. Нариси історії розвитку продуктивних органів суспільної людини: Спроба матеріалістичного висвітлення історії техніки.— Х. : ДВУ, 1929; Збірник музею діячів науки та мистецтва України.— К., 1930.— Т. 1: Присвячений Миколі Лисенкові.— 178 с.— (Зб. Іст.-філол. відділу Всеукр. Акад. наук; № 94); Rawita-Gawroński Fr. Sprawy i rzeczy ukraińskie. Materiały do dziejów kozaczyny i hajdamaczyny.— Lwów, 1914.— VIII, 218 s.; Frazer J.G. Folk-lore in the Old Testament / Studies in Comparative Religion, Legends and Law : In 3 vol.— London : Macmillan, 1919.— Vol. 1.— XXV, 560 p.; Vol. 2.— XXI, 571 p.; Vol. 3.— XVIII, 556 p.; Niederle L. Manuel de L'antiquité slave.— Paris : Libraire E. Champion, 1923.— Т. 1: L'histoire.— VIII, 246 p.; The Slavonic Review / A Survey of the Slavonic Peoples, their History, Economics, Philology and Literature.— 1924.— Vol. 2, N 6, March.— 465—672 p.; Vol 3, N 7, June.— VIII, 240 p.; Vol. 3, N 8, Dec.— XV, 241—480 p.; Eisenmann L. The Imperial Idea in the History of Europe // The Slavonic Review.— 1926.— N 14.— P. 242—253.

8.2. Рецензії на праці М.С. Грушевського

Абрамович Дм. “М. Грушевський. Історія української літератури. Т.V.” [1929], Єфремов С. “М. Грушевський. З починів українського соціалістичного руху” (б.д.), Марковський М. “Михайло Грушевський. Історія української літератури” [20-ті роки ХХ ст.], Новицький В. “Акад. Михайло Грушевський. Чернігів і Сівержина в українській історії” (б.д.), Перетц В. “М. Грушевський. Історія української літератури. Ч. I” [20-ті роки ХХ ст.], Сумцов М. Мих. Грушевський. Початки громадянства (генетична соціологія) [1925].

8.3. Біографічні матеріали

Документи празького періоду (1919—1935), охоронний лист ВУЦВК на право акад. М. Грушевському вільно проживати у межах УСРР та бути звільненим від пред'явлення йому політичних обвинувачень з боку Радянської влади (1923), документи з особової справи ОДПУ на М.С. Грушевського (1924—1990), Організаційний комітет для святкування ювілею Михайла Грушевського (1866—1926) до заступника Неодмінного секретаря УАН. Лист про дозвіл надрукувати автобіографію М.С. Грушевського (1926), список друкованих праць та рецензій М.С. Грушевського (1927—1931).

8.4. Матеріали службової та громадської діяльності

Історична секція ВУАН в р. 1925 видаватиме далі свій науковий трьохмісячник українознавства "Україна". [Проспект] [1925], Галицько-українські взаємини. Вступне слово на урочистому засіданні академічної комісії Західної України. 7 жовтня 1927 р. [1928], [Звернення керуючого науково-дослідною кафедрою історії України та Голови історичної секції ВУАН Грушевського М. до Укрнауки з пропозицією про передачу археологічного музею ІНО до музею м. Києва] (1928), Новозасновані історичні комісії. [Комісія старої України, дослідження нової української історіографії, новішої історії України] [Хроніка] [1928], Історична секція ВУАН та зв'язані з нею історичні установи Академії в 1928–1929 рр. [Повідомлення] [1929], Історичні установи ВУАН в р. 1928–1929. [Хроніка] [1929], У Всесоюзній Академії наук. [Повідомлення] (1929), [Договори між Державним видавництвом України та редакцією журналу "Україна" в особі Грушевського М. з приводу видання збірників "За сто літ" та "Західна Україна"] (1930), Канцелярія Неодмінного секретаря до Грушевського Михайла Сергійовича. Супровідний лист до статей до збірника "За сто літ" (1930), Ювілей львівських записок і постулату УАН [1930], Грушевський Михайло Сергійович. [Рекомендація дана Бикову для вступу до Українського наукового товариства] (б.д.).

8.5. Листи М.С. Грушевського

Адресати: Антонович В.Б. (4; 1897–1899), Багалій Д.І. (8; 1906–1928), Біляшівський М.Ф. (34; 1891–1911), Грінченко Б.Д. (4; 1893–1903), Єфремов С.О. (56; 1904–1917), Житецький Г.П. (2; 1927–1929), Іконников В.С. (6; 1890–1904), Кандиба (Олесь) О.І. (27; 1909–1917), Карєєв М.І. (1914), Ківлицький Є.О. (2; 1889), Коваленко-Коломацький Г.А. (15; 1897–1899), Корш Ф.Є. (1913), Кравцов Д.Є. (14; 1926–1931), Куліш О.М. (1903), Левицький О.І. (3; 1917), Лотоцький О.Г. (1907), Могилянський М.М. (3; 1915–1916), Нечуй-Левицький І.С. (15; 1884–1904), Ніковський А.В. (5; 1915–1917), Новицький О.П. (1929), Петров М.І. (б.д.), Постернак С.П. (1927), Романович-Ткаченко Н.Д. (7; 1909–1923), Русов О.О. (4; 1913), Саливон Г.Д. (б.д.), Стебницький П.Я. (61; 1906–1922), Стешенко І.М. (1907), Чикаленко Є.Х. (14; 1908–1918), Шевченко Л.П. (3; 1911–1913), Шенрок В.І. (1897), Щітківський І.І. (4; 1909–1910) та ін. Загалом: 35 адресатів.

[Керівникам представництв України у Празі (Левицькому М.В.; Повнюв. Представн. УРСР Новоковському О.С.; Голові торг. місії Кудрі Д.Є., представн. Вукоспілки)] (1921), Київський відділ Редакційного комітету ЛНВ (1913), Наркомосвіта, члени Президії історичної секції, бюро порайонних комісій УАН (б.д.), Українське наукове товариство в Києві (1922).

8.6. Матеріали господарчо-майнового характеру

[Рахунок Грушевському М.С., надісланий з друкарні] (1914), відомості нарахування гонорарів акад. Грушевському М.С. за 1924–1926 рр., угода між Державним видавництвом України та Грушевським М.С. на видання журналу "Україна" на 1926 рік (1926), витяги з рахунків акад. Грушевського М.С. за 1927–1928 рр.

8.7. Рукописи інших осіб

Глушко С. "Ювілей акад. М.С. Грушевського." [Замітка] (1927), Марковський М. "Михайло Грушевський. Історія української літератури. Т. 5. Вип. I". [Стаття] (б.д.), Річицький А.А. "Стенограма промови на доповідь В.О. Юринця про соціалістичні погляди акад. Грушевського" (б.д.), Савченко Ф. "Ювілейні збірники на честь акад. М.С. Грушевського". [Стаття] (б.д.).

8.8. Фотографії

Академік М.С. Грушевський у власному кабінеті серед учасників зборів, присвячених 20-річчю з дня смерті В.Б. Антоновича, знімки інтер'єрів кабінету [1920–1930], академік М.С. Грушевський, члени його родини, завідуючий відділом письма та друку П.М. Попова та інші особи в одному з приміщень Лаврського музею (1925), П.М. Попов разом з М.С. Грушевським та його родиною в Лаврському музеї (1925), учасники зібрання з нагоди 20-річчя з дня смерті В.Б. Антоновича під час відвідання документальної виставки [1928], М.С. Грушевський за робочим столом у своїй кімнаті [кін. 20-х років ХХ ст.], кімната М.С. Грушевського у його помешканні по вул. Паньківській, 9 [кін. 20-х років ХХ ст.], М.С. Грушевський разом з М. Кордубою, К. Мельник-Антонович, Л. Старицькою-Черняхівською, В. Щербиною, Й. Гермайзе, І. Черкаським, Д. Яворницьким та іншими особами (б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 43; Великий українець : Матеріали з життя та діяльності М.С. Грушевського / Упоряд. А.П. Демиденко.– К., 1992.– 551 с.; Верстюк В.Ф., Пиріг Р.Я. М.С. Грушевський: коротка хроніка життя та діяльності.– К., 1996.– 144 с.; Винар Л. Михайло Грушевський: історик і будівничий нації : Статті і матеріали.– К., 1995.– 304 с.; Документальні матеріали М.С. Грушевського у фондах відділу рукописів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН УРСР : Кат. / Укл. С.М. Кіржаєв.– К., 1991.– 119 с.; Пиріг Р.Я. Життя Михайла Грушевського. Останнє десятиліття (1924–1934).– К., 1993.– 198 с.; Пристайко В., Шаповал Ю. Михайло Грушевський і ГПУ–НКВД. Трагічне десятиліття, 1924–1934.– К., 1996.– 335 с.; Сохань П.С., Ульяновський В.І., Кіржаєв С.М. М.С. Грушевський і Academia. Ідея, змагання, діяльність.– К., 1993.– 320 с.

9. ДУШЕЧКІН Олександр Іванович (13 серпня 1874 – 8 квітня 1956) – агрохімік і фізіолог рослин; академік (1945).

Народився у с. Опеченський Рядок (тепер Новгородська обл., Росія). Закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Петербурзького університету (1897), удосконалював свої знання в Цюрихському політехнічному інституті (1897–1899); агрохімік у лабораторії мережі дослідних ланів Всеросійського товариства цукрозаводчиків (1903–1912), керував відділом агрохімії Київської обласної дослідної станції (1915–1930), професор (1923) та керівник кафедри агрохімії Київського сільськогосподарського інституту (1923–1956), директор Інституту фізіології рослин

і агрохімії АН УРСР (1946–1953); доктор сільськогосподарських наук (1934), професор (1938), заслужений діяч науки УРСР (1949); член бюро Науково-технічної секції Спілки робітників землі та лісу, член президії Київського агрохімічного товариства, голова агрохімічної секції Київського відділення товариства ім. Менделєєва, член Всесоюзного товариства ґрунтознавців, голова Українського відділення Всесоюзного сільськогосподарського товариства, голова правління Будинку вчених (Київ) та ін.

Ф. XXVI, 932 од. зб. (1910–1956).

9.1. Наукові і творчі матеріали

Статті: Организация удобрений (після 1923 р.), Минеральные удобрения [1924], Влияние уплотнения и рыхления на ход мобилизации питательных веществ в почве (1926), От чего зависит эффективность удобрений [1936?], Значение удобрения в повышении урожаев сельскохозяйственных культур (1940), Поле и химия [1940], Напрямок хімізації сільськогосподарських культур Вінницької, Харківської та Одеської обл. [30-ті роки ХХ ст.], Биохимические основы применения удобрений [1941?], Климент Аркадьевич Тимирязев как тип ученого-экспериментатора [1945], Комплекс Докучаева, Костычева, Вильямса, Лысенко и химизация сельского хозяйства (б.д.), Система удобрений в Полесских районах УССР [1944?], Очередные вопросы химизации Украинского Полесья [1946?], Научная и педагогическая деятельность проф. Годлина М.М. [1946], Земледелие Украины к 30-летию Великой Октябрьской революции [1947], Проблемы повышения эффективности минеральных удобрений на Украине за 30 лет существования Советской власти [1947], [О добыче каучука из кок-сагыза. [Брошура] [1947?], Грандиозный план повышения продуктивности сельского хозяйства [1948?], [О развитии “науки о гормонах растений”] [після 1948 р.], Основные задачи агрохимии в свете решений IV сессии ВАСХНИЛ [1948], Очередные задачи научно-исследовательской работы в области физиологии сельскохозяйственных растений и агрохимии [1948], Перспективные применения фосфоритов как удобрения на Украине [1948], Работа Института физиологии растений и агрохимии в свете решений пленумов февральского ЦК ВКП(б) и XV ЦК КП(б)У и лозунга ленинградцев “Пятилетка в четыре года” (1947–1948), Задачи научно-исследовательской работы в области химизации сельского хозяйства в связи с пяти-летним планом 1946–1950 гг. [1948], Задачи научно-исследовательской работы по вопросам удобрения в связи с внедрением травопольной системы удобрения [1948], Очередные задачи научно-исследовательской работы в области физиологии сельскохозяйственных растений и агрохимии [1948], Сталин и химизация сельского хозяйства СССР и УССР [1949], Агрономические взгляды Менделеева [50-ті роки ХХ ст.], Удобрение сахарной свеклы [50-ті роки ХХ ст.], Удобрительное действие навоза [50-ті роки ХХ ст.], Великие гидростройки Юга Украины и Северного Крыма и сельское хозяйство [1950?], Как идет внедрение сталинского плана наступления

на засуху [1950], Новое в удобрении [1950], Перспективы увеличения эффективности удобрений на Украине [1950], Фосфорные удобрения [1950], Влияние удобрений на кок-сагыз [1950], Районирование способов приготовления и хранения навоза [1951], Работа Института физиологии растений и агрохимии АН УССР по помощи гидростроительству на Юге УССР [1952], Роль науки в помощь сельскому хозяйству [1953], Роль фосфатов в повышении плодородия почвы [Стаття у співавторстві з А.В. Лазурським та В.Д. Манзоном [1955], Физиология растений и удобрений. [Брошура] (б.д.) та ін.

Доповіді та тези доповідей [30–50-ті роки ХХ ст.]: Влияние навоза в комбинации с солями на повышение эффективности фосфорита. [Тези доповіді] [1930], Роль мікроорганізмів у родючості ґрунту і живленні рослин (1945), Система добрив і підвищення врожайності сільського господарства УРСР [1945], Про одноразову заправку чорноземних ґрунтів фосфатами як корінне поліпшення елементів їх родючості (1949), Улучшение условий питания для повышения продуктивности растений. [Доповідь] (1952), Вопросы химизации сельского хозяйства Украины. [Тези доповіді], Влияние різних сільськогосподарських засобів на мобілізацію речовин в ґрунтах. [Тези], Значение удобрений в повышении урожаев в комплексе с другими высокими агрономическими приемами, О подготовке аспирантуры в сельскохозяйственных вузах и научно-исследовательских учреждениях Украины. [Тези], Основные задачи агрохимии в свете решений IV сессии ВАСХНИЛ. [Тези], Вильямс и агрохимия. [Тези], Использование радиоактивности изотопов. [Доповідь] та ін.

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них [40–50-ті роки ХХ ст.]: Роль мікроорганізмів у родючості ґрунту і живленні рослин (1945), Добыча и производство минеральных удобрений в СССР. Развитие взглядов на питание растений и удобрений (1951), Действие азотистых удобрений, Мобилизация фосфорной кислоты в почве, Органические удобрения, Проницаемость питательного вещества в клетку растения, Система удобрений в хозяйствах различных направлений, Слабокислотные вытяжки, Фосфорные удобрения та ін.

Рецензії на праці інших авторів [40–50-ті роки ХХ ст.]: Власюк П.А., Ленденская Л.Д. “Содержание подвижных форм микроэлементов марганца в почвенных разновидностях УССР”. [Зауваження], Власюк П.А. “Система органически-минеральных удобрений в травопольном севообороте”. [Зауваження], Власюк П.А. “Застосування органо-мінеральних сумішей для підвищення врожайності сільськогосподарських культур”. [Зауваження], Власюк П.А. “Система удобрений травопольных севооборотов в степных и лесостепных районах УССР”. [Відгук], Власюк П.А. “Использование бурых углей и их отходов как сорбентов для улучшения физиологии питания растений”. [Відгук], Власюк П.А. “Грануляция как способ повышения эффективности органических и минеральных удобрений”. [Відгук], Бугай С.М., Коновалов М.Т., Лузан Л.К. “Культура кок-сагыза”. [Рецензія], Бугай С.М. “Биологические особенности кок-

сагыза и пути повышения его продуктивности”. [Відгук на дисертацію], Калачиков А.Т. “Вплив бору і марганцю на динаміку легкорозчинних форм азоту в ґрунті та врожай сільськогосподарських культур”. [Відгук], Китицин Є.М. “Новий спосіб застосування гексохлорану в боротьбі з буряковим довгонощиком та шкідниками зернових культур” [Рецензія], Либих. “Химия в применении к земледелию и физиологии”. [Рецензія], Михайловский А.Г. “Как получить высокий урожай зерновых культур”. [Відгук], Орловский Н.И. “Основы свекловодства”. [Відгук], Попов В.П. “Баланс влаги в почве и его географические коэффициенты”. [Відгук], Пшеничный Н.М. “Поражаемость овса корончатой ржавчиной в связи с разными способами посева и нормами высева”. [Відгук на дисертацію], Тюленев Н.А. “Роль вентиляционного кротового дренажа в условиях торфяных почв”. [Відгук] та ін.

Матеріали до праць [30–50-ті роки ХХ ст.]: плани монографій, статей, науково-дослідних праць, виписки, конспекти та виписки з робіт К.А. Тімірязєва, зарубіжних учених, нотатки про вчених-природознавців, списки літератури до наукових праць та ін.

9.2. Відгуки на праці О.І. Душечкіна

Гришко Н.Н., Тюлин А.Ф. “Отзыв о научно-исследовательской работе действительного члена АН УССР, доктора сельскохозяйственных наук Душечкина А.И.” (після 1945 р.), Демиденко Т.Т. “Отзыв на научно-исследовательскую работу академика А.И. Душечкина” (1954).

9.3. Біографічні матеріали

Автобіографія (30-ті роки ХХ ст. – 1954), списки наукових праць (1946–1954), особові листки по обліку кадрів (1949–1954), анкета кандидата у члени партії (1944), наукова характеристика (1946), посвідчення різних установ (1948–1950).

Грамоти, вітальні адреси, поздоровчі листи та телеграми з нагоди обрання дійсним членом АН УРСР (1945); присвоєння звання Заслуженого діяча науки УРСР (1949); 80-річчя від дня народження, 55-річчя наукової та педагогічної діяльності (1954); нагородження орденами та медалями (1948–1954); лист консула Польської Народної Республіки Петра Керчета Президії АН УРСР зі співчуттям у зв’язку із смертю О.І. Душечкіна (1956).

9.4. Матеріали службової діяльності

Український науково-дослідний інститут соціалістичного землеробства: планово-звітна документація, довідки про виконання науково-тематичних планів Інституту, відділів; облікові картки польових дослідів науково-дослідних установ Інституту, документи нарад директорів дослідної мережі. Документи Наркомзему: циркуляри, накази, повідомлення, звіти про наради та роботу різних відділів (1930–1946).

Казахський сільськогосподарський інститут: конспекти, курси лекцій та наукової роботи з вивчення Кара-Тауських фосфоритів, використання мінеральних добрив в колгоспах, нотатки про садівництво на півдні Казахстану та ін. (1941–1944).

Київський сільськогосподарський інститут: навчальні програми, планово-звітна документація агрохімічного факультету, лекції та матеріали до них, програми виробничої практики студентів; матеріали науково-дослідної роботи кафедри: планово-звітна документація, програми курсу з агрохімії для аспірантів, матеріали екзаменаційних сесій та ін. (1944–1956).

Інститут фізіології рослин і агрохімії АН УРСР: Постанови Президії АН УРСР про роботу Інституту, матеріали засідань дирекції, вченої ради, партійних та виробничих зборів, планово-звітна документація Інституту, положення відділів, лабораторій, матеріали роботи науково-дослідних сільськогосподарських та селекційних станцій, дослідних полів (Верхньодніпровське, Іванівське, Львівське, Полтавське, Устимівське), матеріали щодо практичної допомоги науковців Інституту колгоспам та радгоспам, дослідно-меліоративним станціям, комплексам гідротехнічних споруд півдня України. Матеріали про участь О.І. Душечкіна у засіданнях Ради Міністрів з питань підготовки кадрів у сільськогосподарських вузах, розвитку міського квітникового господарства, озеленення м. Києва та ін. (1948–1950). Постанови та витяги з протоколів Президії АН УРСР щодо організаційної і наукової роботи Академії наук, про участь у наукових сесіях, конференціях, нарадах (1946–1953).

Листування з керівними установами та організаціями республіки : ЦК КП(б)У, Радою Міністрів, Держпланом, Міністерством сільського господарства та іншими організаціями з питань розробки покладів фосфоритів на Україні, хімічної меліорації солончакових ґрунтів, використання мартенівських шлаків як добрив та місцевих добрив, підготовки кадрів для сільського господарства (1946–1952).

Матеріали роботи з аспірантами: програми курсів з агрономії, агрохімії, звіти про роботу аспірантів, протоколи нарад, відгуки на аспірантські роботи, автореферати, дисертації та ін.

9.5. Листи до О.І. Душечкіна

Кореспонденти: Алпатьєв С. (1954), Ангеницький І. (1954), Аскиназі Д. (1949), Бегановський І.Г. (1949), Бельська О.А. (1948), Бродський О.І. (1954), Бугай С.М. (1956), Василенко А.О. (1951), Гавриленко І.Ф. (1950), Гришко М.М. (1948), Дамберг І.І. (1948), Делоне Л.М. (1949), Дідиченко О.П. (б.д.), Дмитренко П.О. (1944), Дранченко М.І. (5; 1948–1950), Ейдельман З.З. (3; б.д.), Залеський П.П. (1948), Калачиков А.Т. (3; 1953–1954), Кудзін Ю.К. (1954), Кулешов М.М. (1951), Лазурський А.В. (2; 1950–1954), Левицький М. (1946), Леонтович О.В. (1942), Лерман І.Ю. (1946), Мовчан В.А. (2; 1954), Мокрицький П.А. (1952), Молчанов С.В. (1953), Мольдерф П.Д. (2; 1948), Нічик М.В. (1948), Овечкін С.К. (1950), Овсянников Б.О. (1956), Остапчук О.П. (1949), Палладін О.В. (1949), Порембська Л.О. (6; 1949–1955), Поршняков С.М. (2; 1954–1957), Потульницький П.М. (1949), Прасолов Л.І. (2; 1945–1946), Романенко І.Н. (1949), Рубін С.С. (1952), Рябчук Д.І. (3; б.д.), Сапатий С.Є. (1945), Свириденко Н.Т. (1949), Семко (1949), Стрельникова М.М. (1950), Тимошенко А.Г. (1950), Ткаченко С. (1948), Тюлін О.Ф. (18; 1945–1956), Успенський А.П. (1949), Фіалкови М.І. та Я.І. (2;

1953–1955), Филиповський О.К. (2; 1943), Хоменко О.Д. (1953), Христева Л.А. (1955), Чириков Ф.В. (1953), Шейкін О.Є. (1950), Юхимчук Ф.Ф. (1950), Яковлева М.Н. (1955), [Яснопольський Л.М.] (1954) та ін. Загалом: 148 кореспондентів.

9.6. Рукописи інших осіб

“Автобіографія академіка ВАСХНИЛ Кедрова-Зихмана Оскара Карловича” (1955), “Автобіографія Тюліна Александра Федоровича и характеристика его научной деятельности” (після 1943 р.), Білоус І.І. “До питання про фізіологічну роль цинку в онтогенезі сільськогосподарських рослин” (1946), Бугай С.М. “Достижения в области изучения кок-сагыза и основные задачи по дальнейшему освоению этой культуры” (1949), Власюк П.А., Василенко А. “Эффективность системы питания на повышение продуктивности культуры яровой пшеницы” (1949), Власюк П.А., Добротворская К.М., Горная В.Я. “Эффективность удобрений на урожае озимой пшеницы в условиях черного пара” (1951), Власюк П.А., Косматый Е.С., Ленденская Л.Д. “Влияние радиоактивных изотопов P^{32} на рост и сахаристость сахарной свеклы” (1951), Власюк П.А., Ленденская Л.Д., Косматый Е.С. “Поступление фосфора в растения на примере накопления радиоактивного изотопа P^{32} ” (1951), Власюк П.А., Мельничук П.П. “Агрохімічна оцінка способів зберігання гною” (1945), Бурксер Е.С. “Проблемы минеральной технологии в четвертой пятилетке химической промышленности на Украине” [1945?], Вывалько И.Г. “Влияние условий питания на урожай, накопление и выход углеводов и каучука в кок-сагызе” (1947), Горшков П.А. “Некоторые вопросы применения удобрений в свете учения Вильямса о развитии почв” (1952), Демиденко Т.Т. “Развитие мичуринского учения в области питания сельскохозяйственных растений – основная задача агробиологической науки” [1954?], Дмитренко П.А., Осинская Л.А. “Поглощение P_2O_5 черноземами в зависимости от содержания в них элементарных частиц $< 0,01$ мм” [50-ті роки ХХ ст.], Киченко А.А. “Фосфориты и использование их для удобрения” (1947), Клиценко И.И., Попов В.П. “Влагозарядковые поливы сельскохозяйственных культур” (1952), Коваленко В. “Система удобрения эспарцету” (1953), Манзон В.Д., Дзецина А.В. “Диагностика состояния активности почвенной микрофлоры”, [1954], Манзон В.Д. “Соотношение форм бактерий в зависимости от условий почвенной среды” [1954], Молотковський Г.Х. “Коефіцієнти полярності і ступінчатості утворення і розподілу речовин в організмі рослин” [1954], Надеждин А. “Инжекторный метод постановки полезных опытов с минеральными удобрениями” [1949], Надеждин А. “О внедрении травопольной системы земледелия и травопольных севооборотов в колхозах Украины” [1945?], “Пам’яті більшовика”, кантата для мішаного хору. Слова М.Т. Рильського, музика П.О. Козицького”. [Перше виконання присвячене пам’яті О.І. Дущечкіна] (1956), Пархоменко М.Л. “О запасах почвенной влаги в полях травопольного севооборота юга Украины” (1951), Равич В.В. “Работы Верхнеднепровской сельскохозяйственной опытной станции за период 1901–1909 гг.” (б.д.), Рудковський Г.П. “Місцеві сорти для розквіту

плодівництва України" [1950], Руднев Д.Ф., Китицин Е.Н. "Новый бонификатор для ДДТ и ГХЦГ" [1949], Стафійчук А.А. "Вміст органічного фосфору в сіні люцерни та еспарцету" (1955), "Труды сети опытных полей Всероссийского общества сахарозаводчиков" (1911), Фаворов А.М. "Летняя посадка картофеля и ее значение в картофелеводстве" [1947], Христева Л.А. "Гуминовые кислоты углистых сланцев как новый вид удобрений" (1948) та ін.

9.7. Фотографії

Душечкін О.І. (2; 1953), Душечкін О.І. з піонерами (1953).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 51; Александр Иванович Душечкин // Удобрение и урожай.– 1956.– №. 6; Власюк П.А. Академік О.І. Душечкін : Біогр. нарис.– К., 1968.– 80 с.; Украинская советская энциклопедия.– Киев, 1980.– Т. 3.– С. 490.

10. ЄФРЕМОВ Сергій Олександрович (18 жовтня 1876 – 31 березня 1939) – літературознавець, публіцист, критик, політичний та громадський діяч; академік (1919).

Народився в с. Пальчик (тепер Черкаська обл.). Закінчив Київський університет (1901), співробітник видавництва "Вік" (1895–1918), періодичних видань "Рада" (1907–1914), "Нова Рада" (1917–1919), "Літературно-науковий вісник" (1898–1905), "Нова громада" (1906), "Основа" (1915), "Книгарь" (1917–1919) та ін., заступник Голови Української Центральної Ради (1917–1918), перший генеральний секретар міжнародних справ, голова Комісії ВУАН по виданню пам'яток нової української літератури (1921), по охороні пам'яток культури України (1919) та ін., віцепрезидент ВУАН (1921–1928); член Наукового товариства імені Шевченка.

Ф. 317, 1851 од. зб. (кін. ХІХ ст. – 1931 р.).

10.1. Наукові і творчі матеріали

Оповідання, нариси: Останній промінь. [Початок] (1902), Похорони. [В перекладі з укр. Н.Г. Марисюк] (1900), Гірські потоки. [Псевдонім П. Устяк] (б.д.).

Статті, розвідки, огляди: Анна Петровна Затыркевич-Карпинская [1898?], Василь Корнієнко. [До малюнків] [після 1904 р.], Беспремерное чествование (1914), На стару тему (1916), За п'ять літ (1919–1923), Письменник Короленко (1922), От редактора. [Стаття до творів М. Коцюбинського] (1922), Сковорода на тлі сучасності (1922), Без синтезу. До життєвої драми Куліша (1923), На нерівних позовах. (Шевченко і самодержавіє) (1923), Невідомі рядки Шевченка [після 1924 р.], Спадщина Кобзаря Дармограя [після 1924 р.], Історія письменства в працях академіка М.Ф. Сумцова (1925), Слідом за подіями. [1905 рік в українському письменстві] (1925), История новой украинской литературы (ХІХ–ХХ вв.) (1926), Спомин про Франка (1926), Провіянний Куліш (1926), Максимович в

історії української самосвідомості (1927), Без хліба. Проблема голоду в українському письменстві (1927), Кулішів Щоденник (1845–1848) [20-ті роки ХХ ст.], Не друкований Мирний. Розділ з ненадрукованої книги про П. Мирного [20-ті роки ХХ ст.], Олександр Кониський [20-ті роки ХХ ст.], Поет і плантатор [20-ті роки ХХ ст.], Як повстав Грінченків Словник. На підставі документів [20-ті роки ХХ ст.], З офіційної літератури 60-х років ХХ ст. (б.д.), Іван Франко. Про життя його та діла (б.д.), Іван Франко (б.д.), Николай Карпович Садовский (Тобилевич) (б.д.), Памяти М.Ф. Анненского (б.д.), Перед світом (б.д.), Про “Наталку-Полтавку” та її автора (б.д.), Сталеві обручі (б.д.), Шевченко в своем дневнике (б.д.) та ін.

Рецензії на праці інших авторів: Д.І. Багалій. “Український мандрований філософ Г.С. Сковорода. Історично-літературна розвідка з нагоди 200-річчя з дня його народження 1722–1922” (1924), Гуревич З. “Молода Україна. До 80-х роковин Кирило-Методіївського братства” (1928), Єфремов С.О., Лобода А.М. Праці проф. Резанова [20-ті роки ХХ ст.], В.Г. Короленко “До світла” (б.д.).

Записи народних пісень: Про казака Платона. Про війну 1812 р. Про смерть Олександра [І?] з с. Пальчик Звенигородського повіту Київської губернії (б.д.).

10.2. Відгуки на праці С.О. Єфремова

Коваленко О.В. “Пояснення до критики” д. С. Єфремова”. [Оповідь] (1908), Тесленко А. “Повна збірка творів. За редакцією та з передмовою акад. С. Єфремова”. Політрецензія [після 1926 р.].

10.3. Біографічні матеріали

Щоденники (1895–1896), спомин про Київський університет 1868–1872 [поч. ХХ ст.], привітання з нагоди 35-річчя від дня народження (1911), Про дні минулі. Спогади (1920), протокол комісії по розгляді матеріалів у кабінеті колишнього акад. С.О. Єфремова (1930).

10.4. Матеріали службової та громадської діяльності

Чернетка програми БУД (Братерства української державності) (1920), записки з фінансових та кадрових питань ВУАН (1927–1929), матеріали по складанню, підготовці до друку, редагуванню збірників та статей [20-ті роки ХХ ст.] та ін.

10.5. Листи С.О. Єфремова

Адресати: Грушевський М.С. (б.д.), Доманицький В.М. (1906), Дорошенко Д.І. (2; 1917), Короленко В.Г. (б.д.), Моргуліс З.Г. (1916), Русов О.О. (1908), Чикаленко Є.Х. (б.д.), Щітківський І.І. (1913) та ін. Загалом: 23 адресати.

10.6. Листи до С.О. Єфремова

Кореспонденти: Абрамович Л.І. (4; 1916–1917), Аркас М.М. (2; 1905), Багалій Д.І. (2; 1926–1927), Балицький П. (2; 1912–1913), Біднов В.О. (11; 1913–1916), Білий В. (1924), Білусов І.О. (3; 1904–1909), Бондаренко І.М.

(7; 1905–1909), Брабант Є.Я. (2; 1904–1909), Вайнштейн Л. (1927), Вакулєнко П. (1905), Василенко М.П. (1917), Венгєров С.П. (1913), Винниченко В.К. (10; 1905–1917), Вовк Ф.К. (5; 1915–1917), Войтенко П.С. (1909), Воронін П.Д. (2; 1906), Гаєвський С.Ю. (1915), Герасименко В. (2; 1925), Гладкий М.Д. (1914), Глібов О. (3; 1904–1909), Гнатюк В.М. (15; 1898–1913), Горянський П.Є. (6; 1908–1920), Грінченко М.М. (24; 1909–1912), Грузинський О.С. (1921), Грушевський М.С. (58; 1904–1917), Гуревич Б. (3; 1916), Дедевич В. (б.д.), Доманицький В.М. (б.д.), Донцов Д. (1912), Дорошенко В.В. (4; 1902–1914), Дорошенко Д.І. (5; 1909–1916), Жебунов Л.О. (18; 1907–1915), Житецький Г.П. (4; 1911), Житецький П.Г. (3; 1904–1905), Жук А. (2; 1913), Зайцев П. (4; 1913), Залізник М. (5; 1909–1913), Захаренко К.Т. (1923), Зєров М.К. (1914), Квасницький Ю.О. (39; 1905–1915), Квітка К.В. (7; 1917), Кибальчич Н. (4; 1904–1915), Коваленко Г. (33; 1904–1917), Коваленко О. (1917), Комаров Б.М. (2; 1913), Комаров М.Ф. (4; 1904–1912), Комаров О.Ф. (1907), Копач І. (5; 1908–1912), Копровський З. (5; 1909–1911), Котляревський М. (б.д.), Кримський А.Ю. (19; 1904–1909), Куліш О.М. (12; 1904–1908), Кушнір В. (6; 1906–1908), Левицький В. (1913), Левицький М.П. (5; 1907–1911), Леонтович В.М. (6; 1904–1915), Лепкий Б.С. (3; 1905–1918), Липинський В.К. (28; 1909–1914), Лисенко М.В. (1906), Лотоцький О.Г. (187; 1901–1912), Маркевич Г.Г. (9; 1904–1912), Матушевський Ф.П. (31; 1901–1924), Миролубов В.С. (7; 1912–1915), Міяковський В.В. (б.д.), Могилянський М. (2; 1926), Могульський М. (5; 1906–1907), Мякотін В. (7; 1908–1916), Ніковський А.В. (38; 1910–1915), Носов А.З. (2; 1911), Панківський К.Ф. (1912), Перетц В.М. (4; 1915), Петлора С.В. (25; 1913–1916), Піксанов М.К. (1912), Плевако М.А. (2; 1916–1917), Приходько В.К. (6; 1908–1920), Резанов В. (1923), Романчук Ю.С. (5; 1904–1917), Русов О.О. (9; 1905–1913), Русова С. (3; 1905), Садовський М. (1910), Саліковський О.Х. (94; 1910–1917), Самійленко В.І. (3; 1904), Симович В.І. (2; 1905), Скоропис-Йолтуховський О. (3; 1904), Соловей Д. (1908), Сташенко І. (2; 1905), Стебницький П.Я. (43; 1907–1918), Таранущенко М.Я. (1906), Титаренко К.Д. (7; 1909–1913), Ткаченко Д.О. (4; 1909–1910), Тобілевич С.В. (19; 1909–1912), Туркевич К. (1914), Франко І., Труш І., Грінченко Б. (1904), Чалий С. (1917), Черкавський М. (2; 1906), Черкасенко С.Т. (9; 1906–1908), Чернявський М.Ф. (11; 1904–1914), Черняхівський О. (1928), Чижевський П.І. (8; 1912–1917), Чикаленко Є.Х. (64; 1904–1917), Чупринка Г. (2; 1916–1917), Шамрай А.П. (1925), Шахматов О.О. (8; 1910–1917), Шелухін С.П. (27; 1913–1917), Шерстюк Г.П. (5; 1909–1911), Шмальгаузен І. (1927), Шраг І.Л. (19; 1904–1917), Юркевич О.В. (4; 1900), Яновська Л.О. (102; 1909–1916), Ярошевський Б.Р. (9; 1910–1912) Ярошенко В. (б.д.) та ін. Загалом: 326 кореспондентів.

10.7. Листи різних осіб

Гнатюк В.М. – Дурдуківському В.Ф. (1904), Грушевський О.С. – В ред. газ. (1908), Доманицький В.М. – Страшкевичу В.М., Дурдуківському В.Ф., Єфремову С.О. (115; 1901–1910) [копії], Липинський В.[К.] –

Ярошевському Б. (1910), Лотоцький О.Г. – Дурдуковському В.Ф. (б; 1910), Петлюра С.В. – Стебницькому П.Я. (б.д.) та ін.

10.8. Матеріали інших осіб

Лотоцький О.Г. “Мое мнение” [кін. XIX ст.], Петлюра С.В. “Л.М. Мельников. “Я.Г. Кухаренко и Т.Г. Шевченко в их взаимных отношениях”. [Рецензія] (1914), Христюк П. “Утиски на український культурно-просвітній рух” [поч. XX ст.] та ін.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 53–54; Балабольченко А. “СВУ”: суд над переконаннями // Вітчизна.– 1989.– № 11; Грабович Г. Сергій Єфремов як історик українського письменства // Сучасність.– 1976.– № 10; Дорошенко В. Нова історія української літератури // Літ.-наук. вісн.– 1911.– Т. 56; Кримський А. Життєпис і літературна діяльність С.О. Єфремова // Зап. Іст.-філол. відділення ВУАН.– 1923.– Кн. 2/3.– С. 48; Костюк Г. Сергій Єфремов і Володимир Винниченко // Літературна панорама, 1990.– К., 1990.– С. 262–276; Соловей Е. На шляху до синтезу // Єфремов С.О. Літературно-критичні статті.– К., 1993.– С. 5–13; Українська літературна енциклопедія.– К., 1995.– Т. 3.– С. 191; Франко І. Принципи і безпринципність // Збір. творів.– К., 1981.– Т. 34; Шумило Н.М. Гнат Хоткевич проти Сергія Єфремова : (До історії відомої полеміки) // Рад. літературознавство.– 1988.– № 10.

11. ІКОННИКОВ Володимир Степанович (21 грудня 1841 – 26 листопада 1923) – історик; академік (1921).

Народився у м. Києві. Закінчив Кадетський корпус (1861), історико-філологічний факультет Київського університету (1865), викладав у Харківському (1866–1867) та Київському (1868) університетах, Київському інституті шляхетних дівчат (1868–1870), Вищих жіночих курсах (1878–1882) та інших навчальних закладах, один із засновників і голова Історичного товариства Нестора-літописця (1874–1877, 1893–1895), головний редактор “Университетских известий” (1873–1913), редактор “Чтений в Историческом обществе Нестора-летописца” (1874–1877), голова Комісії для розбору давніх актів (1918–1921); магістр (1867), доктор російської історії (1869), академік Російської АН (1914), професор (1870), почесний член Юр'ївського (1902), Харківського (1906), Київського (1910), Петербурзького (1913) університетів, Київської духовної академії (1902), Московського археологічного інституту (1907), Товариства історії та старожитностей Прибалтійських губерній (1911), бібліографічних товариств при Московському та Новоросійському університетах (1912), Чернігівської (1897), Полтавської (1905), Вітебської (1909) та інших архівних комісій, дійсний член Московського археологічного товариства (1878), Товариства історії та старожитностей російських (1883), Київської комісії для розбору давніх актів (1890) і багатьох інших установ.

Ф. 46, 709 од. зб. (1857–1928) ф. I, № 9882, 9886; ф. III, № 6304, 10083, 10738, 11112–11118, 13066–13068, 14886–14888, 16738, 20064–20081,

21818, 22652–22653, 26932, 27451, 47311, 47408–51713, 53556–53557, 55425, 58862–59738, 68159–68188. Загалом: 6063 од зб.

11.1. Наукові і творчі матеріали

Взгляд на летопись Нестора (1862), Опровержение мнений г. Бильбасова [1870], Граф Николай Семенович Мордвинов. Предисловие к исторической монографии (1873), [Русские университеты в связи с ходом общественного образования] [1876], Ист[ория] университет[етов] [Московского, Петербургского, Казанского, Киевского, Харьковского] [1876], [Русская история в двадцатипятилетие (1855–1880-е гг.)] (1879), Граф Н.П. Румянцев. Деятельность его на пользу разработки русской истории и археологии (1881), [Рецензия на работу Д.Х. Кобеко “Цесаревич Павел Петрович (1754–1796)”] [1885], [Отзыв о работе А.И. Маркевича “История местничества в Московском государстве в XV–XVII в.”] (1887), К вопросу о сенате в царствование Екатерины II [1888], Арцыбашев Николай Сергеевич [1889], Время Александра I [1891], [Опыт русской историографии [Т. 1, кн. 2] [1891–1892, 1908], Исторические воззрения А.С. Пушкина (1899), Иван Никитич Болтин [1903], Семья Борецких [1903], Отзыв о трудах профессора А.Н. Ясинского (1904), Народные слухи и толки в Юго-Западном крае по делам Киевского центрального архива [1905], Историография [1908], А.Л. Шлецер (1909), Университетская эпопея. (Мысли старого профессора) (1913), Императрица Екатерина II как историк [1910], Максим Грек [1914], Г.Р. Державин в своей государственной и общественной деятельности [1916], Наука и ведомство просвещения в России (б.д.).

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них. Время Екатерины II. Курс лекций. 1876–1877 учебный год, История Московского государства от времени Алексея Михайловича до царствования Петра В[еликого]. Курс [лекций]. 1881–1882 учебный год, Лекции по русской истории (1885), История Новгородской республики. Лекции [1903], Курс историографии. Ч. 2-ая [1908], История России XVIII в. [1725–1740]. [Курс лекций] (б.д.) та ін.

11.2. Біографічні матеріали

Удостоверение члена VI Археологического съезда (1884), [Иконникова Г.Л. Записи про життя і працю В.С. Иконникова] [1912–1913], вітальна адреса Ради Університету св. Володимира з нагоди 40-ліття його редакторської діяльності [1913], паспорт дочки Ольги Володимирівни Петрової (1914), записні книжки про події 1917–1919 рр. в Росії та Україні, біографія Володимира Степановича Иконникова (б.д.).

11.3. Матеріали службової діяльності

Программа, представленная в историко-филологический факультет [Новороссийского университета] для испытания на степень магистра русской истории (1866), программы по русской истории (1870 – [80-ті роки ХХ ст.]), матеріали, пов'язані з діяльністю В.С. Иконникова як редактора “Университетских известий”, голови товариства Нестора-літописця, за-

мечания на проект правил об испытаниях в ист[орико]-фил[ологической] комиссии (б.д.).

11.4. Матеріали громадської діяльності

Задачи Киевского отдела Военно-исторического общества в связи с историей края [1909], К вопросу об учреждении общественного музея в Киеве (б.д.), Мнение мое по вопросу о введении телесного наказания в средних учебных заведениях (б.д.).

11.5. Листи В.С. Іконникова

Адресати: [Будилович] А.С. (б.д.), [Василенко] М.П. (1903), Владимирський-Буданов М.Ф. (1904), Іконникова Г.Л. (19; 1866–1902), Лашкевич О.С. (1898), Мордвинов М.С. (б.д.), [Царевський] К.О. (2; 1881), [Шереметев] С.Д. (б.д.), Яснопольський М.П. (1888) та ін. Загалом: 32 адресати.

Академія наук в Петербурзі (1906–1916), Інспектор Київського учбового округу (1881), Педагогічна рада Вищих жіночих курсів у Києві (1906), Університет св. Володимира [1888–1906].

11.6. Листи до В.С. Іконникова

Кореспонденти: Аландський П.І. (4; 1875–1877), Антонович В.Б. (11; 1881–1895), Ардашев П.М. (9; 1902–1915), Афанасьєв Г.О. (25; 1885–1917), Багалій Д.І. (6; 1888–1902), Бартенєв П.І. (10; 1887–1911), Безобразов В.П. (14; 1872–1903), Бер К. (7; 1906–1916), Бережков М.М. (26; 1887–1922), Беркут Л.М. (40; 1906–1916), Бестужев-Рюмін К.М. (7; 1869–1880), Бец Д. (5; 1897–1902), Белелюбський М.А. (104; 1862–1921), Белелюбські (340; 1862–1916), Бичков О.Ф. (7; 1881–1890), Брікнер О.Г. (42; 1868–1894), Брокгауз Ф.А. (10; 1885–1906), Буданов М.В. (77; 1879–1915), Бузескул В.П. (54; 1893–1916), Букреев Б.Я. (19; 1887–1906), Бунге М.Х. (4; 1881–1899), Василенко М.П. (8; 1892–1910), Ващенко-Захарченко М.Ю. (8; 1873–1908), Вишпольська Ю.Л. (13; 1904–1907), Владимиров П.В. (17; 1888–1908), Голишев І.О. (7; 1878–1894), Голубєв С.Т. (9; 1902), Голубовський П.В. (9; 1885–1907), Готьє В.Г. (17; 1882–1889), Грушевський М.С. (6; 1880–1904), Гудзій М.К. (1915), Данилевич В.Ю. (17; 1896–1913), Дашкевич М.П. (31; 1883–1906), Делянов І.Д. (6; 1872–1882), Демков М.І. (18; 1893–1904), Довнар-Запольський М.В. (17; 1884–1908), Драгоманов М.[П.] (4; 1867–1903, б.д.), Євлогій, архімандрит (30; 1866–1914), Забєлін І.Є. (13; 1872–1892), Залеський А.І. (6; 1888–1893), Іконникова Г.Л. (29; 1908), Іконникови (195; 1866–1915), Іловайський Д.І. (7; 1889–1906), Каманін І.М. (18; 1880–1913), Канєвський В.Я. (8; 1898–1900), Кістяківський О.Ф. (12; 1877–1880), Клочков В.І. (20; 1886–1907), Козловський І.П. (81; 1892–1923), Кордт В.О. (17; 1889–1916), Корольков І.М. (7; 1903–1915), Корсаков Д.О. (20; 1877–1912), Кравченко М.І. (40; 1895–1916), Кулаковський Ю.А. (31; 1881–1916), Куницький Р.В. (9; 1903–1911), Лазарєвський О.М. (6; 1891–1901), Ламанський В.І. (10; 1881–1888), Лаппо-Данилевський О.С. (2; 1906), Лебєдев О.О. (6; 1892–1913), Левицький О.І. (56; 1904–1916), Линниченко І.А. (47; 1884–1915), Лучицький І.В. (34; 1865–1911), Любович М.М.

(10; 1878–1902), Малинін В.М. (8; 1885–1906), Маркевич О.І. (20; 1879–1901), Мартинов І.Г. (9; 1880–1892), Міщенко Ф.Г. (23; 1884–1899), Модестов В.І. (13; 1870–1873), Наркевич М.Ф. (6; 1910–1913), Науменко В.П. (5; 1879–1910), Орищенко І.Г. (6; 1886–1916), Павлов П.В. (8; 1875–1886), Папахристо С.С. (16; 1893–1900), Перетц В.М. (10; 1906–1915), Піскорський В.К. (6; 1889–1905), Платонов С.Ф. (45; 1897–1914), Пономарьов С.І. (8; 1884–1905), Попов Н.О. (8; 1874–1890), Ределін В.І. (152; 1866–1902), Родзевичі (36; 1868–1915), Романович-Славатинський О.В. (5; 1902–1908), Рузький П.В. (13; 1883–1888), Савва В.І. (85; 1901–1918), Савченко О.О. (23; 1906–1914), Савченко С.В. (10; 1911–1914), Семевський М.І. (73; 1872–1892), Семенов-Тян-Шанський В.П. (1910), Соболевський О.І. (65; 1882–1922), Сокальський І.П. (25; 1866–1894), Спіліоті М.М. (14; 1902–1913), Стелецький Б.С. (6; 1910–1911), Стромиллов М.С. (14; 1872–1894), Титов А.О. (35; 1889–1910), Токмаков І.Ф. (9; 1880–1892), Уварова П.С. (10; 1881–1914), Фірсов М.М. (6; 1905–1911), Флоринський Т.Д. (32; 1882–1909), Фортинський Ф.Я. (12; 1872–1878), Францев В.А. (8; 1907–1923), Хрущов І.П. (13; 1870–1899), Цветаєв І.В. (11; 1878–1911), Чечулін М.Д. (5; 1898–1909), Шаварський М.П. (7; 1890–1913), Шаровольський І.В. (8; 1905), Шахматов О.О. (7; 1900–1912), Шеметова Н.В. (35; 1892–1906), Шереметєв С.Д. (13; 1896–1917), Шибанов П.В. (30; 1889–1912), Шляпкін І.О. (7; 1886–1900), Шубинський С.М. (6; 1876–1878), Яснопольський М.П. (32; 1879–1915) та ін. Листування родичів В.С. Іконникова та Г.Л. Іконникової (Іконникових, Белелюбських, Родзевичів, Ределіних, Петрових та ін.). Загалом: 964 кореспонденти.

Академія наук у Петербурзі (1908–1917), Археографічна комісія Міністерства народної освіти (1916), Вищі жіночі курси у Києві (1913), Віленська публічна бібліотека (1897), Кавалергардський полк (1898), Київська громадська бібліотека (1907), Київський відділ Російського воєнно-історичного товариства та Київське товариство охорони пам'ятників (1900–1910), Київський губернський статистичний комітет (1903), Київський, подільський і волинський генерал-губернатор (1914), попечитель Київського учбового округу (1879–1912), редакція журналу "Русская старина" (1879), Російське історичне товариство (1914), Саратовська вчена архівна комісія (1910), Таврійська вчена архівна комісія [10-ті роки ХХ ст.], Товариство історії та старожитностей російських при Московському університеті (1896), Тульська губернська вчена архівна комісія (1915), Університет св. Володимира (1891–1910) та ін.

11.7. Рукописи інших осіб

Альбрехт В. "Русская история. Лекции 1866–1867 гг.", [Антонович В.Б.] [Звіт про діяльність в Київській археографічній комісії, Географічному товаристві, музеях та ін.] (1878), Грушевський М.С. "Роспись имущества Н.И. Романова и представляемые ею бытовые данные" (1888), [Іконникова Г.Л.] "Женский вопрос у наших антиподов" (1896), [Іконникова Г.Л.] "Попытка исследования вопроса о возникновении, целях и задачах женских обществ взаимопомощи" (1907), [Іконникова О.В.] "Жен-

ское счастье" (1900), Хандриков М.[Ф.] "О новом способе определения широты и времени" [1899].

11.8. Фотографії

В.С. Іконников (1873, 1913), В.С. Іконников з дружиною Г.Л. Іконниковою, дочкою О.В. Іконниковою (Петровою), В.М. Петровим (зятєм) та його батьками (1908); М.С. Іконников (брат) (б.д.), М.А. Белелюбський (б.д.) та інші родичі, знайомі. Загалом: 18 фотографій.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 57; Библиография русской библиографии по истории СССР.– М., 1957.– С. 18–19, 31–32, 85, 88, 124, 136, 156, 164; Биографический словарь профессоров и преподавателей Университета св. Владимира (1834–1884).– Киев, 1884.– С. 228–234; Венгеров С.А. Источники словаря русских писателей.– Спб., 1910.– Т. 2.– С. 480–481; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 697; История Центральной научной библиотеки Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 27–28, 137; Історія Академії наук України, 1918–1923 : Документи і матеріали.– К., 1993.– С. 508; Історія Київського університету.– К., 1959.– С. 54; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1962.– Т. 1.– С. 292; Материалы для биографического словаря действительных членов АН.– Пг., 1917.– Ч. 2.– С. 304–317; Сарбей В.Г. Один з перших істориків-академіків АН УРСР : (До 125-річчя з дня народження В.С. Іконникова) // Укр. іст. журн.– 1966.– № 12.– С. 130–132; Соболевский А. Памяти Владимира Степановича Иконникова // Библиогр. изв.– 1925.– № 1/4.– С. 215–218; Список трудов профессора В.С. Иконникова и биографический очерк // Унив. изв.– К., 1914.– № 1; Українська літературна енциклопедія.– К., 1990.– Т. 2.– С. 303–304.

12. Кирилюк Євген Прохорович (18 березня 1902 – 24 червня 1989) – літературознавець; член-кореспондент (1957).

Народився у м. Варшаві (Польща). Закінчив Київський інститут народної освіти (1926), зав. відділом шевченкознавства Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР (1944–1983); лауреат Ленінської премії (1964) та Державної премії УРСР ім. Т.Г. Шевченка (1980). Заслужений діяч науки УРСР (1972). Нагороджений орденами і медалями.

Ф. 73, 204 од. зб. (1902–1961), ф. I, № 23083. Загалом: 205 од. зб.

12.1. Наукові і творчі матеріали

Рецензії на праці інших авторів: Про статтю "Великі перспективи" С.А. Крижанівського (1955), Отзв офіційного опонента на дисертацію Леоніда Новиченко "Поэзия и революция" (творчество П. Тычины в первые послеоктябрьские годы), представленную на соискание ученой степени доктора филологических наук (1958).

12.2. Матеріали громадської діяльності

Промова на відкритті пам'ятника Т.Г. Шевченку в с. Шевченковому (1957).

12.3. Листи Є.П. Кирилюка

Адресат: Кримський А.Ю. (1938).

12.4. Листи до Є.П. Кирилюка

Кореспонденти: Атанасов П.К. (5; 1958), Ведміцький О.М. (2; 1956–1958), Велчев В.П. (3; 1958), Вербицька Є.Г. (1958), Гудзій М.К. (3; 1957–1961), Данилов В.В. (2; 1961), Дилевський М.Н. (2; 1958), Димов Г. (1958), Донченко М.Т. (2; 1958), Карабутенко І.Ф. (1961), Коляда Г.І. (3; 1958), Коржупова А.П. (7; 1953–1957), Кочура П.Ф. (73; 1952–1961), Кравчук П.І. (17; 1957–1959), Ларченко М.Г. (1957), Литовченко Ю.З. (2; 1956–1958), Магура Є.С. (1959), Меженко Ю.О. (1; 1959), Мойнар М. (17; 1956), Недзвідський А.В. (2; 1959–1961), Ненадкевич Є.О. (2; 1958), Прийма Ф.Я. (3; 1958–1961), Романов П.Т. (1958), Сахалтуєв А.А. (1961), Стеценко Л.Ф. (1; 1957), Стоянов Л. (2; 1958), Тарановський М.М. (1958), Уварова В.М. (1961), Фетисов М.І. (1958), Чапля І.К. (3; 1958), Чернишов А.Ф. (3; 1958–1959), Шагинян М.С. (1958) та ін. Загалом: 45 кореспондентів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 205; Енциклопедія українознавства.– Львів, 1994.– Т. 3.– С. 1032; Євген Кирилук // Нар. творчість та етнографія.– 1972.– №2; Євген Прохорович Кирилук.– К., 1983.– 95 с. (Бібліогр. вчених УРСР); Українська літературна енциклопедія.– К., 1990.– Т. 2.– С. 465; Шубравський В. Талант досліджувача // Правда України.– 1982.– 18 марта; Шубравський В. Оратай у полі // Вітчизна.– 1972.– № 3.

13. КОЛЕССА Філарет Михайлович (17 липня 1871 – 3 березня 1947) – фольклорист, музикознавець, композитор, літературознавець; академік (1929).

Народився у с. Татарське (тепер с. Піщани, Львівська обл.). Закінчив Львівський університет (1896), учасник конгресів Інтернаціонального музичного товариства у Відні (1909), Лондоні (1911), конгресів слов'янських географів та етнографів у Празі (1924), Польщі (1929), професор, завідуючий кафедрою Львівського університету (1939), директор Етнографічного музею у Львові (1940); член Наукового товариства імені Шевченка (1909) та голова його Етнографічної комісії (1929).

Ф. 212, 5 од. зб. (1929–1932).

13.1. Наукові і творчі матеріали

Про взаємозв'язок пісень слов'янських народів (1929)

13.2. Матеріали службової діяльності

Перший з'їзд слов'янських філологів у Празі 7–10 жовтня 1929 р. Звіт (б.д.), списки наукових праць Філарета Колесси. 1898–1927 (б.д.),

наукові праці Філарета Колесси за час його перебування в складі дійсних членів ВУАН від 29.VI. 1929 р. до кінця 1930 р. (б.д.).

13.3. Біографічні матеріали

Біографічний нарис Колесси Філарета Михайловича (1929).

13.4. Фотографії

Ф.М. Колесса (б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 64; Грица С.Й. Філарет Михайлович Колесса.– К., 1962.– 111 с.; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1962.– Т. 1.– С. 340; Музичний фольклор з Полісся у записах Ф. Колесси та К. Мошинського.– К., 1995.– 432 с.; Усна епіка: етнічні традиції та виконавство : Матеріали Міжнар. наук. конф., присвяченої пам'яті Ф. Колесси та А. Лорда. Київ, 8–14 верес. 1997 р.– К., 1997.

14. КРИМСЬКИЙ Агатангел Юхимович (15 січня 1871 – 25 січня 1942) – орієнталіст, славіст, історик української мови і літератури, дослідник фольклору, перекладач, письменник; академік (1918).

Народився у м. Володимирі-Волинському (тепер Волинська обл.). Закінчив Московський університет (1896); доцент (1898) та професор (1900–1918) арабської філології й історії Сходу Лазаревського інституту Східних мов, студював у Сирії (1896–1898), один з організаторів Української академії наук у Києві та її Неодмінний секретар (1918–1928), голова Історико-філологічного відділу Всеукраїнської академії наук, директор Інституту української мови (1921–1929); професор Київського університету (1918), заслужений діяч науки УРСР (1940).

Ф. XXXVI, 720 од. зб. (XVII ст. – 1937); ф. I, № 994, 4475, 22348–24798, 24799–26822, 48472–48490; ф. III, № 37733–37896, 42854–53572. Загалом: 16097 од. зб.

14.1. Наукові і творчі матеріали

Сходознавство: Персидские слова с их русским значением [кін. XIX ст.], Библиография статей по Востоку [кін. XIX – поч. XX ст.], 3 історії Ірану передарійської доби. Елам [кін. XIX – поч. XX ст.], Дамасские ученые-мусульмане в 1873 г. [кін. XIX – поч. XX ст.], Исламские секты [кін. XIX – поч. XX ст.], Материалы для этнографии Сирии [кін. XIX – поч. XX ст.], [История Персии, ее литературы и дервишеской теософии, ч. II (1902–1906), [Арабская поэзия] (1905), Шираз (описание в письмах) (1905), Семитские языки и народы, ч. III (1909–1912), Турецко-татарский язык (1916), [История арабской литературы] [поч. XX ст.], [Биография Халиля] [арабський поет] [поч. XX ст.], Практическая грамматика турецкого языка (1921), Східні народи в їхньому минулому. Загальні нариси. I. Історія Персії та її письменство. II. Історія Туреччини (1923), Тюркские языки [20-ті роки XX ст.], [История Персии и ее литературы

(1933), Описание персидской (бухарской) рукописи космографии..., составленной ок. 1762 (1937), Башкирский язык и литература [30-ті роки ХХ ст.], Две вступительные главы из истории хазар [30-ті роки ХХ ст.], [Обзор публикаций к 800-летнему юбилею Низами] (1940–1941), [Низами и его современники] (1941), Арабская грамматика (б.д.), Арабская литература, т. I (б.д.), Арабське письменство (б.д.), Абиссинская (эфиопская литература) (б.д.), Азербайджанский язык (б.д.), Аравия и арабы (для армянской энциклопедии) (б.д.), Альбусырий Шерефддин. (Арабский поэт XIII в.) (исследование биограф. характера) (б.д.), Джамий (1414–1492) (б.д.), [Древний язык истории] (б.д.), Записки по всеобщей истории, истории Востока, о суфизме и др. (б.д.), Загальний погляд на історію арабів (б.д.), История Турции (б.д.), История суфизма (б.д.), История Востока (б.д.), [История персидской литературы (б.д.), Источники жизнеописания Низами (б.д.), Источники для истории Грузии (б.д.), [Історія Азербайджану] (б.д.), [Історія арабів] (б.д.), Краткий очерк крымско-татарской литературы (б.д.), Крымская литература (б.д.), Монгольский период (б.д.), Марзукий (араб. писатель X–XI вв.) (б.д.), [Медицина и природоведение у арабов, как материал для истории арабской литературы] (б.д.), Магометанство, точнее мохаммеданство (б.д.), Наброски черновые для энциклопедического восточного словаря (б.д.), Новоарабская литература (1800–1930) (б.д.), О Коране (б.д.), Омар Хайям. [Материалы] (б.д.), Персидские рассказы и афоризмы в русском переводе (б.д.), Пословицы арабские (б.д.), Партиянщина та Аршакиди, звідки їхня держава взялася (250 до рх – 224 по рх) (б.д.), Семитские языки (б.д.), Семитология (б.д.), Суфизм (б.д.), Сибавайг, Асмаый, Джауперий. (Араб. писатели филологи-фольклористы. VIII–XI в.) (б.д.), Сульджукский поэт-царедворец Тограйи (б.д.), Суфийский поэт Омар Ибн-Аль-Фарид (б.д.), Турецкий язык (б.д.), Тюркские языки (б.д.), Тюркские литературы (б.д.), Тюркские литературы, литература тюрков Казахстана, турецкий язык (б.д.), Туркменская литература (б.д.), Эфиопская литература и язык. (Для энциклопедического словаря Граната) (б.д.).

Українознавство: Про Румянцевський музей у Москві. Рукописні і церковні старопечатні книжки (1894), Котляревский и Осипов (1898), Котляревский в свете критики (1898), Збірник коротких оповідань, анекдотів, пісень тощо [кін. XIX ст.], Песни, употребляемые на крестинах [кін. XIX ст.], Черты киевского наречия XI века [кін. XIX – поч. XX ст.], Оповідання Хариса Чемманівського [кін. XIX – поч. XX ст.], Т.Г. Шевченко. [Стаття про життя та літературну діяльність Т.Г. Шевченка] [кін. XIX – поч. XX ст.], Выписки из народной литературы украино-русской XVI в., ч. 2 (1902), Украинская грамматика для учеников высших классов гимназий и семинарий Приднепровья, т. I, вып. I; т. II, вып. I (1907), Украинская грамматика, т. I, вып. II (1908), [Стаття про життя та літературну діяльність І.Я. Франка] [поч. XX ст.], Малорусская грамматика [поч. XX ст.], Ф.Е. Корш. [Стаття про життя та наукову діяльність] [поч. XX ст.], Українська мова. Історичний нарис (1921),

Список праць про С. Руданського (1926), Про спомини Софії Руданської (1926), Нарис історії українського правопису (1927), Прислів'я. Загадки. Весільні обряди. [Фольклорні записи] (1928), Українське літературознавство за 10 років революції (1928), Матеріали до роботи "Звенигородщина з погляду етнографічного та діалектичного" (1928), Коліївщина. Запис від селян Звенигородського району (1929), П'ять весільних пісень із Звенигородщини [20-ті роки ХХ ст.], Бібліографічні дані до видання творів С.В. Руданського [кін. 20-х – поч. 30-х років ХХ ст.], Вступне слово до "Звенигородщини" (1930), Словникові документи (1930), Русский язык (1935), Малороссия (о возникновении термина "Малороссия") [30-ті роки ХХ ст.], Нариси з історії української мови [30-ті роки ХХ ст.], Як розвивалася російська літературна мова од передпетрової доби та й аж до наших часів (стислий ескіз) [кін. 30-х – поч. 40-х років ХХ ст.], Загальні зауваження і пропозиції до російсько-українського словника (1940), З історії української мови (1940), Грамматика. О плагиате (б.д.), Записи по словесности со слов П.И. Житецкого. Программа по словесности. Черновики истории украинского языка (б.д.), Лирика и драма (б.д.), Матеріали до українсько-російського словника (б.д.), [О сказках, былинах, повестях и др.], Прислів'я. [Запис прислів'їв в алфавітному порядку] (б.д.), Сліди од галицько-уніатського впливу в народнім фольклорі Південної Київщини (б.д.), Українсько-російській словник, зібраний з народних уст у Звенигородщині (б.д.), Фольклорные и этнографические записки (б.д.), "...Франко Иван Яковлевич, главный из современных малороссийских писателей..." (б.д.), Что такое современное украинство? (б.д.).

Навчальні плани і програми: Програма для збирання особенностей говоров малорусского наречия (1908), Программы экзаменов по русскому языку и западной литературе в специальных классах Лазаревского института восточных языков [поч. ХХ ст.], Семинар по истории Востока (1917–1918), Заметки для изучения русского языка по древним памятникам (б.д.), [Материалы для составления "Украинской грамматики"] (б.д.), Програма по истории Востока (б.д.), Програма по словесности (б.д.).

Художні твори та переклади: Бейрутські оповідання (1897), Уривки із щоденника в Сирії. (Поезії) (1898), [Вірші та щоденник] (1890), Андрій Лаговський (кінець 4-ої частини), (1904), Початок "...могилу засипано. Великого громадського діяча поховано" (оповідання) (1909), Оповідання про Івася Коновченка [поч. ХХ ст.], Порозумілися. Частина четверта з повісті "Андрій Лаговський" (1919), [Низами]. Початок "...Тоска и тоска всякая ночь..." Перевод с азербайджанского (1940), Арабские поэмы (б.д.), Джахыз (араб. поэт). Китабуль-Бухальаа. (Книга о скупых в переводе А.Е. Крымского) (б.д.), [Оповідання про звичаї на Звенигородщині] (б.д.), Початок "В теплое весеннее утро..." [Уривок з повісті] (б.д.), початок "На хвилину він згорнув книжку..." [Уривок оповідання] (б.д.), Хазары. [Без початку і кінця] (з VI ст.) (б.д.), Хафиз. Стихотворения с переводом и словарем А.Е. Крымского (б.д.).

14.2. Відгуки на праці А.Ю. Кримського

Корш Ф.Е. "Отзыв о сочинении Агафангела Ефимовича Крымского "Философия Аль-Фараби" 9 ноября 1895 г., Парен [секретарь французского посольства] [Отзыв об Академии наук УССР и о Крымском Агафангеле Ефимовиче] 20 февраля 1928 г.

14.3. Рецензії на праці А.Ю. Кримського

Кагаров Є. "Рецензія на працю акад. А.Ю. Кримського "Хафіз та його пісні" (1924), Мякотин В. "Рецензия на книгу акад. А.Е. Крымского "История Туреччины" (1924).

14.4. Біографічні матеріали

Похвальний лист... (1879), записні книжки з нотатками, перекладами віршів, грошові розрахунки, адреси (1893–1905), К моєї біографії [кін. ХІХ ст.], посвідчення, мандати, довідки (1914–1937), Левченко М.З. "Академик А.Е. Крымский". [Стаття про життя, наукову та громадську діяльність] [кін. 20-х років ХХ ст.], відомості про службове становище (1930), посвідчення особи (1935–1937), автобіографія (1938).

14.5. Листи А.Ю. Кримського

Адресати: Аттая М. (2; 1898), Бадянський П.В. (1910), Воблий К.Г. (б.д.), Гагарін О.О. (2; 1896), Грінченко Б.Д. (158; 1891–1908), Грінченко М.М. (2; 1907), Гуренко А.С. (6; 1932), Житецький П.Г. (28; 1893–1905), Заболотний Д.К. (2; 1928–1929), Затонський В.П. (б.д.), Карєєв М.І. (3; 1896–1902), Козорезов (1923), Корчак-Чепурківський О.В. (б.д.), Крачковський І.Ю. (1924), Кримська М.Ю. (30; 1896–1933), Кримський Ю.Ю. (106; 1890–1917), Кримський Ю.С. (39; 1896–1912), Левицький Л.М. (б.д.), Левицький О.І. (1907), Лєве М.О. (4; 1892), Лозієв П.М. (б.д.), Пфейффер Г.В. (1925), Равкінд О.Й. (3; 1910–1911), Ряппо Я.П. (3; 1923–1925), Столяров М.О. (1890), Степович А.Й. (1903), Урусов М.С. (12; 1915), Фішелєв О.Д. (2; 1910), Фрейтаг К.А. (5; 1909) та ін. Загалом: 604 адресати.

Держвидавництво України (1928), Інститут лінгвістичної освіти (1933), Комісія словника живої української мови (1924), Редакційний відділ Київської філії ДВУ (1925), Структурно-штатна комісія РСІ (1925) та ін.

14.6. Листи до А.Ю. Кримського

Кореспонденти: Асєєв М.М. (4; 1908–1919), Аттая М.О. (17; 1896–1908), Багалій Д.І. (29; 1920–1927), Байзактарєвич Ф. (3; 1925), Бартольд В.В. (9; 1908–1928), Безух П. (5; 1923–1926), Білобородов О.А. (1896), Біляшівський М.Ф. (2; 1923), Блюм Б.Є. (4; 1910–1911, б.д.), Богданов Л.Ф. (1910), Бузескул В.П. (5; 1925–1927), Вадов Е. (7; 1910), Василенко М.П. (5; 1923–1926), Вернадський В.І. (14; 1910–1927), Воблий К.Г. (3; 1928), Вовк Ф.К. (1899), Войцєховський О. (2; 1892, 1927), Волков С. (4; 1912), Гагарін О.О. (10; 1909), Гнатюк В. (1898), Голоскевич Г. (15; 1928), Гордлєвський В. (2; 1906, 1909), Граве Д. (1926), Гревс І.М. (1909), Грінченко Б.Д. (9; 1892–1906), Грінченко М.М. (1924), Гуренко А.С.

(18; 1931–1934), Данилов В.В. (5; 1906–1910), Дітріх (2; 1911), Дложевський С.С. (5; 1919–1926), Дмитрієв О.П. (4; 1899–1901), Дьомін К.Є. (1920), Елагін М. (3; 1908), Єфремов С.О. (б.д.), Житецький П.Г. (2; 1896), Заболотний Д.К. (1928), Завалінський Е.К. (1941), Зверєв Б. (3; 1910–1912), Іванець В.Г. (14; 1929–1930), Каменська М. (4; 1896–1897), Карєєв М.І. (6; 1902–1904), Кашенко М.Ф. (1919), Кезма Т.Г. (20; 1929–1930), Кирилюк Е.П. (1938), Кістяківський В.О. (1926), Козій О.Г. (2; 1927), Коковцов П. (4; 1901–1909), Коломийченко Ф. (2; 1918), Корш Ф.Є. (13; 1897–1914), Косач Л. (1906), Крачковський І.Ю. (20; 1923–1928), Крилов М.М. (16; 1893–1927), Кримська А.Є. (8; 1891–1900), Кримська М.Ю. (86; 1896–1941), Кримський Ю.Ю. (16; 1918–1934), Лєве М.О. (б.д.), Левицький В. (3; 1891–1895), Левицький О.І. (2; б.д.), Левченко М.З. (22; 1924–1928), Линарський В.Ф. (23; 1910), Липський В.І. (11; 1923–1926), Лозієв П.М. (37; 1915–1930), Лукич [В.] (3; 1891–1902), Міллер В.Ф. (6; 1904–1909), Мінорський В.Ф. (35; 1904–1926), Модзалевський В.Л. (8; 1918–1920), Науменко В.П. (2; 1895–1904), Новицький О.П. (5; 1923–1926), Новіков М.М. (2; 1904, 1911), Обуховський В. (2; 1910), Огієнко І. (3; 1926–1927), Ольденбург С.Ф. (5; 1921–1927), Отомановський (4; 1926–1927), Павлик М.І. (3; 1895), Перетц В.М. (29; 1921–1929), Перфецький Є. (3; 1918), Петров Ф.М. (5; 1905–1919), Попова Н. (2; б.д.), Пузанов Є.Д. (4; 1909), Розен В.Р. (3; 1903–1907), Романович-Ткаченко (б.д.), Ряппо Я.П. (9; 1923–1924), Сабатаєв С. (4; 1899), Синявський М.Ф. (2; б.д.), Сімович В. (7; 1941), Слабченко М. (4; 1926–1927), Старицька-Черняхівська Л.М. (2; б.д.), Сумцов М.Ф. (4; 1920), Тутковський П. (4; 1924), Урусов М.С. (9; 1915–1921), Успенський Ф.Є. (4; 1918), Франко І.Я. (96; 1890–1904), Фрейтаг К.А. (5; 1906–1909), Харлампович К. (4; 1919–1925), Холодний Г. (3; 1925–1927), Черновольський О. (9; 1919–1923), Чикаленко Є.Х. (1897), Шекін М.С. (5; 1891–1904), Шітківська М.Ф. (2; 1906), Яворницький Д.І. (1923–1926), Яворський М.І. (3; 1924–1926), Яснопольський С.Л. (4; 1926) та ін. Загалом: 225 кореспондентів.

Археологічні комітети (1927), Бюро секції наукових робітників (1924–1925), Видавництво АН СРСР [30-ті роки ХХ ст.], Всеукраїнська наукова асоціація сходознавства (1926–1927), Державне літературне видавництво (б.д.), Експертна комісія (1925), Етнографічна комісія АН УРСР (б.д.), Книжкові магазини [90-ті роки ХІХ ст.], Комісія словника української живої мови (1924), Правління Книгоспілки УРСР (б.д.), редакційне товариство Бр. Гранат і К^о (1911), редакція енциклопедичного словника Брокгауза і Єфрона (1902–1904), редакція часопису “Рідний край” (б.д.), Товариство любителів природознавства антропології та етнографії (1900), Українське наукове товариство (1914), Інститут українського фольклору (б.д.) та ін.

14.7. Матеріали службової та громадської діяльності

Доповідь Кримського про діяльність Академії наук за 1924–1925 рр., доповіді на сесіях Академії наук, відкриті листи Академії наук (1925–

1928), записка про затвердження академіків радянською владою, укладена Кримським (1928), план роботи акад. Кримського на 2 півріччя 1933 р., плани та звіти праць діяльності: історико-філологічної кафедри [20–30-ті роки ХХ ст.], Інституту наукової мови [20–30-ті роки ХХ ст.], кафедри Східної письменності та культури [30-ті роки ХХ ст.]; опис протоколів Ради Академії, зроблений Кримським [30-ті роки ХХ ст.], доповідна записка вченій раді філологічного факультету Київського державного університету (1941).

14.8. Матеріали господарчо-майнового характеру

Народний комісаріат фінансів Харківському губфінвідділу про звільнення проф. А.Ю. Кримського від сплати податків (1924), рахунки Академії наук, сплачені Кримським (1926), договір між ДВУ і акад. Кримським А.Ю. про редагування II тому Російсько-українського словника (1927), доручення Кримському А.Ю. від Левченка Миколи Захаровича на одержання речей з кімнати Левченка (1930), угода між академіком Кримським А.Ю. та представником Київської філії Інституту Т. Шевченка про умови продажу і купівлі книжок (1930).

14.9. Рукописи інших осіб

Афанасьев С. "La Romantisme" (б.д.), Єфремов С.О. "З російського життя..." (1906), [История и этнография Крымских эснафов (цехов)] (1926–1927), Кезма Т.Г. "Заявление о подготовке к печати сборника произведений арабских писателей" (1941–1956), [Книга записів відвідувань читачів бібліотеки арабо-іранської філології] (1929–1930), Козій І.Т. "Етнографічні матеріали с. Скаліватка Звенигородського району" (б.д.), Копержинський К. "Записки Исторично-филологического відділу ВУАН, кн. XVI, XVIII, XIX за головним редагуванням голови відділу акад. А.Ю. Кримського" (1928), Крамаренко Ю.Л. "Автобіографія" (1924), Левченко М.З. "Слідком за Руданським у Ялті" (1929), Міщенко І.Ф. "Етнографічні записи" (1928), Морачевський П. "Псалтир на малоруській мові" (1865), Нудненко И. "Развяжите мои крылья..." (б.д.), Петров Ф.Н. "Саларуд-Доулэ и борьба "нджуменов в Керманшахе" (1907–1908), Петров Ф.Н. "Описание путешествия из Тегерана в Керманшах" (б.д.), Русова С. "Пам'яті Марковича Д.В. Спогади" (б.д.), Щербак З.С. "Етнографічні записи" (1928).

14.10. Образотворчі матеріали

Карта Халіфата з помітками рукою А.Ю. Кримського і М.І. Карєєва, Географічний атлас України, Жук М. Портрети В. Сосюри та М. Хвилювого.

14.11. Фотографії

Єфремов С.О. (1918), Любченко М. (1921), Крачковський І.Г., Кримський А., Попови. Церкви у селах Звенигородського повіту XVIII ст.

14.12. Архівні матеріали А.І. Димінського (фольклориста)

Різні матеріали: "Окладной лист" [про поземельне оподаткування ма-

єтку Димінського А.І. на 1890 та 1902 рр.), метрична довідка про смерть Димінського Андрія Івановича (1928), Бржосньовський Й.А. [Спогади про А.І. Димінського] (1928).

Листи А.І. Димінського. Адресати: Бобринський (1883), Димінський Й.А. (2; 1878), Кістяківський О.Ф. (17; 1878–1884); Київський митрополит (1883), Струзький волосний старшина (1883), Подільський губернський статистичний комітет (1889).

Літ.: Агафангел Юхимович Кримський : Бібліогр. покажч.– К., 1972.– 168 с.; Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 71; *Бабишкін О.К.* Агафангел Кримський.– К., 1967.– 114 с.; *Веркалець М.М.* Агафангел Кримський і фольклор Сходу // Нар. творчість і етнографія.– 1973.– № 3.– С. 54–58; *Веркалець М.М.* А.Ю. Кримський у колі своїх сучасників.– К., 1990.– 48 с.; *Гурницький К.* Кримський як історик.– К., 1971; Енциклопедія українознавства.– Львів, 1994.– Т. 4.– С. 1184; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1962.– Т. 1.– С. 369; Радянська енциклопедія історії України.– К., 1970.– Т. 2.– С. 514–515; Українська літературна енциклопедія.– К., 1990.– Т. 3.– С. 58–60; *Шубинський Й.В.* Архів Агафангела Юхимовича Кримського // Збірник оглядів фондів відділу рукописів.– К., 1962.– С. 36–49.

15. ЛЕВИТСЬКИЙ Володимир Фавстович (6 червня 1854 – 26 жовтня 1939) – економіст і статистик; академік (1925).

Народився у с. Старостинці (тепер Вінницька обл.). Закінчив Новоросійський університет; викладач Харківського університету (1893), професор Харківського сільськогосподарського інституту (1919–1931).

Ф. 224, 18 од. зб. (1876–1931); ф. I, № 27933–27940, 29721–29723, 42736–42737. Загалом: 31 од. зб.

15.1. Наукові і творчі матеріали

Потребительская кооперация в ее историческом развитии (1916), Павло Михайлович Дашкевич. Спомини приятеля (1932), О водных путях Русской земли (статья) (б.д.).

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: Лекції по политической экономии (фрагменты) (1876–1877, 1899, 1911), Курс лекций по политической экономии (1895–1905), Программа курса экономии сельского хозяйства, читанного в Харьковском институте сельского хозяйства и лесоводства в 1924/25 и 1925/26 уч. годы (б.д.).

15.2. Біографічні матеріали

Извещение дирекции Гейдельбергского университета о том, что Левитскому В.Ф. предоставляется право посещать лекции и все учреждения университета (1881), формулярный список о службе ординарного профессора Харьковского университета Владимира Фавстовича Левитского (1906), приветствие Левитскому Владимиру Фавстовичу по поводу 25-летия его научной деятельности от студентов юридического факуль-

тата Харківського університета (1910), адрес в зв'язі з 25-літнім науочною діяльністю. Професійний союз студентів-юристів Харківського університета (1910), привітальний адрес Левитському В.Ф. в зв'язі з 25-літнім його науочною діяльністю. Статистико-економічний семінар Харківського університета (1910), свідчення про народження сина Володимира Фавстовича Левитського – Еразма, видане Харківською духовною консисторією (1913), к біографії академіка В.Ф. Левитського (б.д.),

15.3. Лист до В.Ф. Левитського

Кореспондент: Ковалевський М.М. (1900).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 79; Енциклопедія українознавства. К., 1994.– Т. 4.– С. 264.

16. ЛЕВИЦЬКИЙ Орест Іванович (25 грудня 1848 – 9 травня 1922) – історик, правознавець, археограф, архівіст, етнограф, літературознавець, письменник; академік (1918).

Народився у с. Маячка (тепер Полтавська обл.). Закінчив Київський університет (1874); секретар Тимчасової комісії по розборі давніх актів (1874–1921), голова Комісії звичаєвого права УАН (1918), один із фундаторів УАН, її віце-президент (1919–1921) та президент (1922); член Історичного товариства Нестора-літописця, Наукового товариства імені Шевченка.

Ф. 81, 162 од. зб. (1765–1920), ф. I, № 1202, 3854–3934, 8076, 11769–11965, 23674–23677, 26190, 33898, 41421, 41845, 48523–48526; ф. II, № 22092–22678, ф. III, № 53210–53916. Загалом: 1747 од. зб.

16.1. Наукові і творчі матеріали

Лакей его преосвященства [кін. XIX ст.], Митрополиты Киевские со времени отделения митрополии (1458–1596 гг.) [кін. XIX ст.], Юмористический элемент в религиозных и литературных произведениях, песнях, сказаниях и виршах малорусского народа [кін. XIX ст.], Матеріали для біографії Д.Г. Левицького [кін. XIX ст.], Степень развития понятий умственных при И. Грозном [кін. XIX ст.], Взгляд на реформы Петра Великого [кін. XIX ст.], Про старі актові книги козацьких судів, що існували на Україні в XVII–XVIII ст. (1920), Рукописи Нежинського історико-філологічного інституту [поч. XX ст.], Історичне оповідання з життя волинського панства XVI ст. (б.д.), [Пан Сенюта] (б.д.), Український шляхтич Прокіп Верещака і його пригоди під час Хмельниччини (б.д.), До історії шлюбних відносин на Україні. Іван Величковський та Євдокимія Заруцька (б.д.), Матеріали з історії Києва (б.д.), [Матеріали до історії Луцька та його братства 1634–1710 рр.] (б.д.).

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: Лекції з норманської теорії в російській історії [кін. XIX ст.], Записи лекцій з загальної історії та історії літератури [кін. XIX ст.], Історія України (програма для екзаменів) [поч. XX ст.].

Описи актових книг, виписки до історії України з актів коронної метрики, інвентарів, грамот, привілеїв, судових справ, люстрацій про городські управління, з прав, що надані містам королями 1545–1651 рр., виписки з паперів родинно-побутового характеру 1538–1624 рр., записи народних пісень, дум, пам'яток матеріальної епіграфіки, етнографічні записи, фото архітектурних пам'яток Правобережної України, бібліографічні виписки на різні теми, виписки з літописів про древності Києва, нотатки і виписки до історії церков, київських монастирів та замків і монастирів Волині XVII ст., богослужбні книги, збірники духовного змісту, виписки, нотатки, статті про релігійні учення, документи до історії КДА.

16.2. Біографічні матеріали

Диплом члена Російського географічного товариства та комісії для розбору давніх актів (1876–1877), квиток члена VI Археологічного з'їзду в Одесі (1884), Указ Імператора Миколи II про нагородження орденом св. Володимира (1896), свідоцтво члена Юридичного товариства, Луцького крестовоздвиженського братства, Московського археологічного товариства (1881), свідоцтво члена Археологічного товариства (1900), короткі біографічні відомості (поч. XX ст.), класний журнал і блокнот (б.д.) та ін.

16.3. Матеріали службової діяльності

Документи про відрядження, як діловода комісії для розбору давніх актів (1882), формулярний список про службу учителя російської мови і словесності Київської 4-ї гімназії О. Левицького 1897–1902 рр., доповідна записка в тимчасову комісію для розбору давніх актів [кін. XIX ст.] та ін.

16.4. Листи О.І. Левицького

Адресати: Левицька П.М. (19; 1884–1886), Левицька С.В. (36; 1873–1878), Левицькі Валя і Льова (7; 1883–1906), Левицькі І.Ф. та М.М. (1869), Яценко В.Й. (94; 1870–1906) та ін. Загалом: 9 адресатів.

16.5. Листи до О.І. Левицького

Кореспонденти: Авенаріус В.П. (2; 1889), Антонович В.Б. (3; 1902), Аркас М. (2; 1905–1906), Багалій Д.І. (2; 1890), Батюшков П.М. (10; 1884–1887), Воблий А. (б.д.), Волков Ол. (4; 1869–1871), Глинка С.В. (13; 1898–1908), Грушевський М. (3; 1917), Дашкевич М. (1891), Довнар-Запольський М.В. (2; 1900–1911), Іконников В.С. (3; 1880–1918), Каманін І.М. (б.д.), Кістяківський О.Ф. (1877), Кримський А.Ю. (1907), Лазаревський О.М. (3; 1898), Левицька М. (5; 1904–1918), Левицька П.М. (34; 1881–1886), Левицька С. (24; 1873–1877), Левицький І. (6; 1870–1883), Левицький К.О. (2; 1915–1919), Левицький Л. (10; 1904–1918), Левицький М. (1920), Левицький С. (6; 1883–1885), Модзалевський Б. (2; 1906–1907), Модзалевський В. (2; 1912–1918), Новицький О.П. (б.д.), Павловський І.Ф. (5; 1894–1911), Парфеній (Левицький), архієпископ (14; 1905–1911), Петров М. (1887), Стороженко М.І. (б.д.), Тарновська С. (3; 1897), Уварова

боди (б.д.), трудовий список Лободи А.М. (б.д.), відомості про науково-організаційну діяльність акад. Лободи А.М. (б.д.).

17.3. Матеріали господарчо-майнового характеру

Печатня С.П. Яковлева. Счет на исполнение типографских работ (1915).

17.4. Листи А.М. Лободи

Адресати: Ардашев П. [Н.] (б.д), Багалій Д.І. (3; б.д), Кримський А.Ю. (3; б.д), Кудрявцев П.П. [1910], Петров М.І. (2; б.д), Степович А.І. (б.д), Чикаленко Є. (4; [1908]) та ін. Загалом: 10 адресатів.

Всеукраїнський історичний музей (1929), Всеукраїнський комітет сприяння вченим (1924), Державне російське географічне товариство (1927), Державний театральний технікум (б.д.), Етнографічна секція Чернігівського українського наукового товариства (1923), Комісія по утворенню Української академії наук (1918), Московська секція Російської Академії історії матеріальної культури, Музичне товариство імені Леонтовича (1924), Наукове товариство імені Шевченка (1925), Правління Університету св. Володимира (б.д.), редакція журналу "Художественный фольклор" (б.д.), редакція журналу "Человек" (б.д.), ректор університету св. Володимира (б.д.), Товариство археології, історії і етнографії при Казанському університеті (1928), Українська академія наук (1918) та ін.

17.5. Листи до А.М. Лободи

Кореспонденти: Адріанова В.П. (2; 1924–1929), Гнатюк В.Я. (б.д.), Грінченко М.М. (б.д.), Дорошкевич О.К. (б.д.), Канівець О.П. (б.д.), Новицький О.П. (б.д.), Перетц В.М. (7; 1923–1930) та ін. Загалом: 20 кореспондентів

17.6. Фотографії

[М.В. Гоголь слухає лірника], родина Перетців (1926) та ін.

Літ.: Академік А.М. Лобода. (1894–1924) : Короткий життєпис й спис наукових праць.– К., 1924.– 15 с.; Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 83; Енциклопедія українознавства.– Львів, 1994.– Т. 4.– С. 1373; *Перетц В.Н.* А.М. Лобода : Некролог // Изв. АН СССР.– 1931.– № 5.– С. 519–522; Українська літературна енциклопедія.– К., 1995.– Т. 3.– С. 221; Український радянський енциклопедичний словник.– К., 1968.– Т. 2.– С. 358.

18. МАЛИНОВСЬКИЙ (Оникій) Іоанікій Олексійович (16 листопада 1868 – 12 січня 1932) – правознавець; академік (1925).

Народився у м. Острог (Волинська обл.). Закінчив Київський університет (1892). Магістр державного права і приват-доцент Київського університету (1897–1898), викладач Томського (1898) та Варшавського (1913) університетів, голова Комісії по вивченню звичаєвого права ВУАН (1924), після так званого процесу "Спілки визволення України" (1930) усунутий від діяльності в Академії наук.

Ф. 356, 101 од. зб. (1896–1993); ф. I, № 44642; ф. III, № 47058. Загалом: 103 од. зб.

18.1. Наукові і творчі матеріали

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: Програми лекцій по русській культурі (1921), Мість княгини Ольги (1925), Памяти декабристов (1925).

18.2. Біографічні матеріали

Щоденники (1920, 1925–1926, 1928), автобіографія (1923, 1929), Дело заключенного в Ивановском Переходном Исправдоме профессора И.А. Малиновского (1924), біографія (1926), трудовий список (1928), Выписка из формулярного списка (1932), довідка про смерть (1932), Е.И. Малиновская. [Воспоминания о родителях] (1977–1979), Маруся и дети. Из моих воспоминаний (б.д.).

18.3. Листи І.О. Малиновського

Адресати: Малиновська Є.І. (13; 1920–1928), Малиновська М.О. (39; 1920–1921), Малиновська О.І. (12; 1921–1930).

18.4. Матеріали родичів І.О. Малиновського

Малиновська М.О.: листи до дітей (8; 1929–1932).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 87; *Усенко І., Циганкова Е.* У пошуках історичних коренів сучасності : До 125-річчя від дня народження І.О. Малиновського // Вісн. НАН України.– 1993.– № 9.– С. 74–90; *Малиновський І.* З щоденників // Вісн. НАН України.– 1993.– № 10.– С. 80–94; № 11.– С. 70–84; *Циганкова Є.Г., Усенко І.Б. О.О. Малиновський* // Українська біографістика.– К., 1996.– С. 90–93.

19. МАСЛОВ Сергій Іванович (28 листопада 1880 – 11 січня 1957) – літературознавець, книгознавець, педагог; член-кореспондент (1939).

Народився в м. Ічні (тепер Чернігівська обл.). Закінчив Київський університет (1907); викладач Вищих жіночих курсів (1912–1913), приват-доцент (1914), професор Київського університету (1935), засновник і завідуючий Музеєм війни та революції при Київському університеті (1919–1924), співробітник Українського науково-дослідного інституту книгознавства (1923–1935), завідуючий відділом стародруків Всенародної бібліотеки України (1926–1937), завідуючий відділом давньої української літератури Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР (1939–1950); доктор філологічних наук (1948), член Історичного товариства Нестора-літописця, Історико-літературного товариства при Київському університеті, Російського військово-історичного товариства, Київського товариства дослідників мистецтв, Комітету охорони пам'яток та ін.

Ф. ХХХІІІ, 8336 од. зб. (XV ст. – 50-ті роки ХХ ст.); ф. ІІІ, № 64191, 67195–67196. Загалом: 8339 од. зб.

19.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії, статті: Кирилл Транквилион-Ставровецкий и его литературная деятельность (1904–1907), Казание Мелетия Смотрицкого на честный погреб о. Леонтия Карповича (1908), Наука Леонтия

Карповича в неділю перед Різдом (1908), Описание рукописей Исторического общества Нестора-летописца (1908), Еще Четыре проповеди Григория Конисского" (1910), Обзор рукописей Университета св. Владимира (1910), Отрывок Христинопольского Апостола, принадлежащий библиотеке Университета св. Владимира (1911), Киевское книгопечатание. Историческая справка (1911), Портрет Р.И. Лукомского, писанный Т.Г. Шевченко (1911), Новый список "Слов постнических" Исаака Сирина древнейшей славянской редакции (1912), Библиотека Стефана Яворского (1914), Критико-библиографический обзор новейших трудов по славяно-русской библиографии и палеографии (1917–1918), Передмова до праці І.М. Каманіна, Ол. Вітвіцької "4 водяні знаки на папері українських документів XVI–XVII ст. (1566–1651)" (1923), Каталог ювілейної виставки українського друкарства (1924–1925), Книгопечатание на Украине в XVI–XVIII вв. (1924), Комітет для опису видань, що вийшли на території України в XVI–XVIII вв. (1924–1925), Украинская печатная книга XVI–XVIII вв. (1924–1925), Українська друкована книга XVI–XVIII вв. (1925), Етюди з історії стародруків. I–XII, (1925–1928), К истории издания киевского "Синописа" (1927), До питання про літературну спадщину С.В. Лукомського (1927), Спроба інструкції та план роботи над складанням українського бібліографічного репертуару XVI–XVIII ст. (1928), Українські та білоруські видання XVI–XVIII ст. у бібліотеці Саратовського університету (1928), З історії бібліографії стародруків в половині XIX ст. (1929), П.П. Должиков та його "Аптека для души" (1929), Визначення дублету в ділянці стародруків (1931–1936), Приповіді Климентія Зиновієва. Редакція тексту Сергія Маслова (1932), Спасо-Преображенский некрополь (1933–1936), Из истории русской филигранографии (1934), Історія кафедри російської словесності в Київському університеті (1935), Відділ стародруків Бібліотеки УАН (1936), Ломоносов в истории русского языка и литературы (1940), Очерки истории украинской литературы второй пол. XVI–XVIII вв. (1944), Украинский философ Г.С. Сковорода (1944), Мануїл (Михайло) Козачинський і його "Трагедия о смерти последнего царя сербского Уроша V и о падении Сербского царства" (1945), Неизвестное письмо А.А. Блока к Л.И. Катонину (1945), Дорогоцінна пам'ятка давньої руської літератури (1950), "Слово о полку Ігоревім" і його художні переклади XIX–XX ст. (1953), Киевские экземпляры "Слова о полку Игореве" в издании А.И. Мусина-Пушкина. М., 1800 г. (1954), Праці О.І. Білецького з історії давньої української літератури (1955), Маловідомий український письменник кін. XVII – поч. XVIII ст. Іван Величковський (б.д.) та ін.

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: Южно-русская проповедь XVI и XVII ст. (1913), История русской проповеди XI – нач. XIII ст. (1913), Лекции по истории русского языка (1913–1914), Литература в Южной и Западной Руси XV–XVIII ст. (1914–1915), Славяно-русская палеография (1914 – [40-і роки XX ст.]), Очерки русской диалектологии (1917), Народная словесность. Русская литература XI–XVIII ст. (1917–1918), История русского театра XVII–XVIII ст. (1917–1919), История

русской литературы XVIII–XIX ст. (1918–1919), Литература Северо-Восточной Руси. XV–XVII ст. (1918–1919), История книги (1920), Старославянский язык (1920–1921), История библиотек (1921), Рукописная книга в Западной Европе та Візантії за доби феодалізму (1932), Друкована книга в Західній Європі за доби первісного нагромадження капіталу та промислового перевороту (1932) та ін.

Доповіді, реферати: Краткий обзор рукописей, принадлежащих Обществу Нестора-летописца и университета св. Владимира (1909), Памяти Павла Игнатьевича Житецкого (1911), О типографиях в Юго-Западной Руси XVI и первой пол. XVII в. (1914), Труды С.Т. Голубева по истории литературы Юго-Западной Руси XVI–XVIII вв. и по южнорусской библиографии (1922), Митрополит Стефан Яворский и его библиотека (1922), Опыт русской историографии В.С. Иконникова (1923), Б. Зданевич. Новознайденный неизвестный друк Гутенберга “*Provinciale Romanum*” (1935), Друкарство на Україні XVI–XVIII ст. До 370-річчя українського друкарства (1943), Крилов Іван Андрійович (1944), Г.С. Сковорода, його життя і діяльність (1944), “Енеїда” І.П. Котляревського і українська література XVIII ст. (1948) та ін.

Рецензії на праці інших авторів: Петров Н.И. “Описание рукописных собраний, хранящихся в г. Киеве” (1904), Отзывы о трудах Ивана Ивановича Огиенко по истории украинской литературы (1918), С.А. Щеглова. “Богослужение. Историко-литературное исследование. Киев, 1918” (1918), Н.В. Геппенер. “Киевские глаголические листки” (1936), Білецький Олександр Іванович. “Матеріали до хрестоматії старої української літератури” (1939), Ів. Крип’якевич. “Невикористане джерело до історії старої книги” (1946), Н.К. Гудзий. “История древней русской литературы” (1950), Назаревский А.А. “О жанровой природе “Слова о полку Игореве” (1952), Попов П.М. “Вітчизняна війна 1812 року в сучасній поезії на Україні” (1952), Петров С.О. “Каталог книг гражданской печати XVIII в., хранящихся в Государственной публичной библиотеке” (1953), Л.Є. Махновець. “Іван Франко – дослідник української віршової і драматичної літератури XVII–XVIII ст.” (1955) та ін.

Робочі матеріали до наукових праць з літературознавства, давньоруської літератури, слов’яно-руської бібліографії та палеографії, з історії української друкованої книги XVI–XVIII ст., з історії України XVI–XVIII ст., матеріали про І. Мазепу, К. Розумовського, П. Орлика, київських митрополитів та ін.

Етнографічні матеріали з Київської, Волинської, Полтавської губерній та з Буковини (записи народних пісень, фразеологізмів) (1897–1905).

19.2. Біографічні матеріали

Щоденники (1892–1954), зошити та конспекти гімназиста і студента університету, студентські роботи; реферати, плани робіт та звіти, програми і конспекти як професорського стипендіата, звіт про роботу стипендіата та відгук на неї наукового керівника В.М. Перетца; письмові роботи до магістерських іспитів в університеті (1895–1913), особисті документи (1898–1957), матеріали до родоводу Маслових [поч. XX –

сер. ХХ ст.]; довідки з місць роботи (1926–1944), грамоти, вітальні адреси, листи, телеграми, матеріали урочистих засідань, вирізки з періодичних видань, статей, присвячених ювіляру (1927–1955), документи для оформлення пенсії (1950).

19.3. Відгуки на праці С.І. Маслова

Гудзий Н.К. “С.И. Маслов. “Библиотека Стефана Яворского” (1914), Белецкий А.И. “О статье “Дорогоцінна пам’ятка давньої руської літератури” (1950), Кулинич А.В. “О неопубликованном письме А.А. Блока и о комментарии к нему проф. Маслова” (1952), Рильський М.Т. “Дорогоцінна пам’ятка давньої руської літератури” (1950) та ін.

19.4. Матеріали службової діяльності

Київський університет, Київський педагогічний інститут, середні школи та інші заклади м. Києва: Курси лекцій, спецкурси, програми, методичні розробки, планово-звітні документи, матеріали з рецензування курсових, дипломних робіт, студентських та аспірантських робіт та ін. (1912–1950).

Український науковий інститут книгознавства: робочі плани курсу лекцій з слов’янської кириличної бібліографії, теорії книги та преси, індивідуальні плани аспірантів, списки та ін. (1923–1935), офіційне листування, планово-звітна документація, доповідні записки, доповідні, пов’язані з науковою розробкою питання по складанню українського бібліографічного репертуару XVI–XVIII ст., інструкції по опису книжкових видань (1925, 1928), написанню наукових розвідок з історії друкарства на Україні XVI–XVIII ст. (1925–1928).

Всенародна бібліотека України: Закладова документація Бібліотеки (1920–1937), офіційне листування, матеріали з науково-організаційної роботи по відділу стародруків в справі створення, зберігання, наукового опрацювання та використання фондів, документація з кадрових питань і наукової й бібліотечно-бібліографічної роботи, матеріали роботи в аспірантурі Бібліотеки (1926–1932), програми, планово-звітна документація тощо [1926–1937].

Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР: Планово-звітна документація з наукової та організаційної роботи відділу давньої української літератури (1939–1949) і особистої (1941–1949), матеріали про участь у підготовці підручника з історії української літератури (1939–1949), підготовці до друку творів Т.Г. Шевченка (1938–1955) та збірників на пошану Д.І. Багалія (1927), І.Я. Франка (1939), О.І. Білецького, матеріали про участь в нарадах, конференціях, сесіях тощо, матеріали науково-організаційної роботи в аспірантурі Інституту (1938–1953), програми, планово-звітна документація та ін.

19.5. Матеріали громадської діяльності

Матеріали Історичного товариства Нестора-літописця, Історико-літературного товариства при Київському університеті, Російського військово-історичного товариства, Київського товариства дослідників мистецтв, Комітету охорони пам’яток та ін.

19.6. Листи С.І. Маслова

Адресати: Адріанова-Перетц В.П. (4; 1933–1949), Айзеншток І.Я. (2; 1948–1956), Алексєєв М.П. (4; 1923–1955), Багалій Д.І. (1926), Базилевич В.М. (2; 1922–1927), Барвінський Б.О. (5; 1928–1929), Білецький О.І. (7; 1939–1951), Берков П.Н. (3; 1951–1956), Булаховський Л.А. (3; 1941–1953), Возняк М.С. (3; 1952–1954), Гудзій М.К. (11; 1939–1954), Данилевський В.В. (1953), Дмитрієв Л.О. (3; 1953–1955), Дорошенко В.В. (2; 1929), Дядиченко В.А. (3; 1943–1950), Засенко О.Є. (1953), Клепиков С.О. (4; 1932–1955), Коваленко О.В. (10; 1951–1956), Коцюбинський Х.М. (4; 1945–1955), Крачковський І.Ю. (2; 1948–1949), Крип'якевич І.П. (1956), Лихачов Д.С. (2; 1952–1955), Лобода А.М. (1913), Лукомський В.К. (1926), Максименко Ф.П. (4; 1948–1954), Малишев В.І. (4; 1951–1954), Меженко Ю.О. (3; 1932–1951), Перетц В.М. (33; 1910–1927), Піксанов М.К. (1955), Попов П.М. (2; 1926–1927), Рильський М.Т. (2; 1949–1950), Романовський В.О. (1954), Соболевський О.І. (1923), Срезневський В.І. (2; 1913–1925), Тичина П.Г. (1951), Франко І.Я. (1906), Шаховський С.М. (2; 1942), Яснопольський Л.М. (1956) та ін. Загалом: 362 адресати.

19.7. Листи до С.І. Маслова

Кореспонденти: Адріанова-Перетц В.П. (23; 1934–1953), Айзеншток І.Я. (7; 1942–1956), Алексєєв М.П. (13; 1917–1955), Багалій Д.І. (1928), Білецький О.І. (42; 1902–1955), Білодід І.К. (1956), Возняк М.С. (1927), Гудзій М.К. (48; 1916–1952), Данилевський В.В. (2; 1953), Дорошенко В.В. (5; 1927–1929), Зеров М.К. (1927), Калинович М.Я. (6; 1915–1947), Кирилюк Є.П. (5; 1941–1956), Крачковський І.Ю. (2; 1949), Крип'якевич І.П. (2; 1946–1955), Криштофович А.М. (1950), Крутикова Н.Є. (2; 1942–1948), Лобода А.М. (2; 1915–1922), Меженко Ю.О. (8; 1928–1955), Огієнко І.І. (4; 1920–1926), Перетц В.М. (7; 1925–1934), Полонська-Василенко Н.Д. (9; 1920–1940), Попов П.М. (27; 1916–1955), Ревуцький Д.М. (2; 1921–1927), Ревуцький Л.М. (1947), Рильський М.Т. (4; 1950), Рулін П.І. (8; 1915–1916), Соболевський О.І. (3; 1926–1927), Срезневський В.І. (1913), Тичина П.Г. (1941), Шабліовський Є.С. (1956), Шаховський С.М. (3; 1941–1942), Яснопольський Л.М. (4; 1941–1955) та ін. Загалом: 626 кореспондентів.

19.8. Книги з дарчими написами С.І. Маслову

Дарувальники: Білецький О.І. (13; 1928–1955), Гудзій М.К. (1933), Дядиченко В.А. (1940), Єремін І.П. [1946], Зеров М.К. (2; [1928–1934]), Коваленко О.В. [1955], Максименко Ф.П. [1948], Махновець Л.Є. [1951], Огієнко І.І. (4; [1910–1932]), Оглоблін О.П. (2; [1940]), Орлов М.М. [1955], Полонська-Василенко Н.Д. [1937], Троїцький М.І. [1908], Ямпольський І.Г. (3; [1945–1952]) та ін.

19.9. Матеріали родичів С.І. Маслова

Александренко В.Н.: біографічні та особисті документи (виписки з метричних книг, копії справ), офіційне і приватне листування (1887–1910); Іродіонов В.С.: образотворчі матеріали, малюнки (1912–1930); Карамзін Г.І.: приватне листування, особисті фотографії, відомості про Прилуцький

повіт та Полтавську губернію поч. ХХ ст. (1913–1926); Маслова О.М.: наукові праці – “Життя та літературна спадщина Людовика Гвіччіярдіні” (1911–1929), “Рукописна книга” (1924–1925), “Історія анекдотичної літератури ХVІІІ ст.” (1926–1928), “Повість про Оттона І в українській літературі” (1911–1929). Рецензії, біографічні та особисті документи (1899–1933), звіти, відгуки, конспекти лекцій, особисті і родинні фотографії, офіційне, приватне та родинне листування.

19.10. Матеріали інших осіб

Кулаковський Ю.А. та Кулаковський С.Ю.: Приватне листування з С.І. Масловим, особисті фотографії, мемуари (спогади М.І. Рубцова про його службу у Твері, Вільні, Варшаві, 1892 р.) (1890–1916); Перетц В.М.: Біографічні та особисті документи (автобіографія, список наукових праць), наукові праці з давньоруської літератури, особисті фотографії, офіційне і приватне листування (з О.І. Білецьким, М.К. Гудзієм, С.І. Масловим, А.О. Степовичем), мемуари (спогади Е.І. Прокопенка про В.М. Перетца) (1904–1927) та ін.; Щербина О.М.: Біографічні та особисті документи (автобіографія, атестати, дипломи, список праць, некролог), наукові праці (статті та лекції з педагогіки), спогади про О.М. Щербину, офіційне та приватне листування, особисті і родинні фотографії [1887–1934].

19.11. Фотографії

Маслов С.І. (37; 1893–1955), у колі сім'ї (11; 1903–1955), зі студентами Київського університету (1901), з Ревуцьким Д.М., Ревуцьким Л.М., Ревуцьким М., Чулаковим Г.І., Данько К.Д. (1903), серед слухачів “Київського філологічного семінара проф. Перетца” (2; [1909]–1914), з учасниками “Семинария С.И. Маслова в Киевском университете” (1916), Маслов С.І. з Перетцом В.М., Адріановою-Перетц В.П., Масловим В.І., Щегловою С.О. [20-ті роки ХХ ст.], з співробітниками Українського інституту книгознавства (1926), серед випускників Київського університету (10; 1926–1951) та Київського педінституту (6; 1937–1941), Маслов С.І. з Гудзієм М.К. (1946), Маслов С.І. з Булаховським Л.А., Гудзієм М.К. з дружиною, Масловим В.І. (1949), Маслов С.І. з Білецьким О.І. (1950), з Лучником та Коцюбинськими (1950), з Єремїним І.П. (1952), з Булаховським Л.А. (1953).

Александренко В.Н. (до 1909 р.), Білецький О.І. (1946), Білий В.В. (1932), Булаховський Л.А. (2; 1947–1949), Голубєв С.Т. (б.д.), Гудзій М.К. (4; 1912–1946), Дорошенко В. (1898), Забашта Л.Б. (б.д.), Зданевич Б.І. (1935), Зеров М.К. (б.д.), Іконников В.С. (б.д.), Кулаковський Ю.А. та його могила (3; 1889–1909), Кулаковський Ю.С., Реформатський С.М., Флоринський Т.Д., Бобрецький М.В. та ін. (б.д.), Лещус І.О. (1912), Малиновський І.О. (б.д.), Перетц В.М. (б.д.), Петров М.І. (б.д.), Ревуцький Д.М. з сином (7; 1903–1912), Соболевський О.І. (2; б.д.), Сонні О.І. (б.д.), Степович А.О. (1927), Трубецької С.М. (б.д.), Челпанов Г.І. (б.д.), Щербаківський Д.М. (б.д.), Яворський Ю.А. (10; 1889–1913).

Професори Університету св. Володимира (1880), випускники Київ-

ської духовної академії (1889–1893), Український драматичний гурток м. Чернігова (1918), похорон П. Мирного (1920) та ін. Загалом: 317 фотографій.

19.12. Матеріали господарчо-майнового характеру

Прибутково-витратні книги, інвентарні книги бібліотеки С.І. Маслова (1900–1954).

19.13. Колекційні матеріали

Рукописи і стародруки XV–XIX ст. релігійного (життя святих, богословські трактати, проповіді, ірмолої, збірки духовних пісень, повістей, тлумачення Апокаліпсису св. Андрія Кесарійського та ін.) та фольклорного (збірки пісень, віршів, повістей, легенд, сказань) змісту, з філософії, піітики, риторики, історії України і Росії (укази, універсали, маніфести, розпорядження, дипломи, грамоти, документи монастирів, церков, духовних закладів. Запрошення, автографи, візитні картки, репродукції з картин та ікон, українські і російські листівки [поч. XX ст.], плакати [20–50-ті роки XX ст.], афіші й об'яви (1904–1950), газетні та журнальні вирізки (1897–1956) тощо.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 227; Ковальчук Г.І., Королевич Н.Ф. Книгознавець, бібліограф і бібліотекар Сергій Іванович Маслов (1880–1957) : Біобібліогр. нарис.– К., 1995.– 43 с.; Кречотень В. Лицар філологічної науки // Рад. літературознавство.– 1980.– № 11; Назаревський А. Памяти друга // Вісн. Київ. ун-ту. Сер. філології та журналістики.– 1959.– Вип. 1; Перетц В. Нарис наукової діяльності проф. С.І. Маслова // Сергій Маслов, 1902–1927.– К., 1927; Українська літературна енциклопедія.– К., 1995.– С. 312.

20. МЕЛЬНИКОВ-РАЗВЕДЕНКОВ Микола Федорович (24 грудня 1866 – 20 грудня 1937) – патологоанатом; академік (1927).

Народився у станиці Усть-Медведицькій (тепер м. Серафимович, Волгоградська обл., Росія). Закінчив Московський університет (1889), професор Харківського університету (1902–1920), директор Українського патологоанатомічного інституту (1925–1930), завідуючий відділом Українського інституту експериментальної медицини (1930).

Ф. 185, 48 од. зб. (1891–1937).

20.1. Наукові і творчі матеріали

Професор О.В. Репрьов (Харків). До майбутнього 50-річчя його науково-методичної діяльності (1928), О множественных и о солитарных рабдомиомах сердца у человека на Украине, в Союзе и за границей (1929), Холестеатомы головного и спинного мозга у человека на Украине. Патолого-анатомический и расово-географический очерк и материалы к нему (1929), Холестеатомы головного и спинного мозга у человека на Украине (1929), Николай Николаевич Петров. К 30-летию научной деятельности (1929), Из воспоминаний о Д.К. Заболотном (1930) та ін.

20.2. Біографічні матеріали

Мельников-Разведенков Николай Федорович. Дело комиссии по организации чествования 35-летнего юбилея научно-педагогической и общественной деятельности (1925).

20.3. Листи М.Ф. Мельникова-Разведенкова

Адресати: Владикін І.І. (3; 1891), Волкович М.М. (1927) та ін. Загалом 6 адресатів.

ВУАН (1930), Наркомос (1928) та ін.

20.4. Листи до М.Ф. Мельникова-Разведенкова

Кореспонденти: Абрикосов О.І. (1929), Владикіна У.І. (1930), Єфімов (1928), Любарш О. (2; 1930), Разумовський В. (4; 1926-?); Тильнев М.А. (1930) та ін. Загалом: 25 кореспондентів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 91; Енциклопедія українознавства.– Львів, 1994.– Т. 4.– С. 1516; Матеріали к Научной конференции, посвященной 100-летию со дня рождения Мельникова-Разведенкова.– Краснодар, 1967.– С. 20–26; Николай Федорович Мельников-Разведенков: К 100-летию со дня рождения.– Харьков, 1967.– 59 с.– (Материалы к библиогр. ученых УССР); Український радянський енциклопедичний словник.– К., 1967.– Т. 2.– С. 466; Украинская советская энциклопедия.– Киев, 1981.– Т. 6.– С. 412.

21. НОВИЦЬКИЙ Олексій Петрович (20 квітня 1862 – 24 вересня 1934) – мистецтвознавець, автор досліджень у галузі російського, українського мистецтва та архітектури; академік (1922).

Народився у м. Симбірську (тепер Ульяновськ, Росія). Закінчив Московський університет (1887), викладач Кримського університету (1919), голова Комітету по охороні пам'яток старовини і мистецтва при Академії наук України (1922), керівник кафедри мистецтвознавства при ВУАН (1924), голова мистецького відділу Інституту наукової мови, дійсний член багатьох наукових товариств.

Ф. 279, 2821 од. зб. (1890–1965); ф. I, № 867, 12269, 12708–12709, 23912–23916, 26703, 35161, 46022–46024; ф. III, № 13458–13459. Загалом: 2833 од. зб.

21.2. Наукові і творчі матеріали

Шевченкіана: Тарас Шевченко (1930), Тарас Шевченко як маляр [1930], Малярські твори Шевченка (1930), Шевченко як офортист [30-ті роки ХХ ст.].

Копії листів Т.Г. Шевченка (1849–1859), картотека портретів, малюнків Т.Г. Шевченка, опис речей, картин, малюнків та ін., що зберігалися в музеї В.В. Тарновського (1861), хронологічний реєстр праць Т.Г. Шевченка [20-ті роки ХХ ст.], бібліографічний покажчик рукописів праць про Т.Г. Шевченка (б.д.), картотека біографічних відомостей про життя

Т.Г. Шевченка, виписки з архіву Академії мистецтв про Шевченка (б.д.), картотека місцевостей та персоналій, що пов'язані з Т.Г. Шевченком (б.д.), картотека нотаток про живопис епохи Т.Г. Шевченка (б.д.).

Матеріали експозиції робіт Т.Г. Шевченка в Історичному музеї ім. Т.Г. Шевченка [30-ті роки ХХ ст.], каталог Шевченківської виставки у Москві (з приводу 50-річчя з дня смерті) (1911), звіт про Шевченківську виставку (1911), каталог виставки артистичних творів Т.Г. Шевченка (1911), каталог Шевченківської виставки [Львів] (1920), "Будинок-музей Т.Г. Шевченка у Києві. Путівник" (1929).

Вирізки з періодичних видань статей про Т.Г. Шевченка: Гаршина Є. (1886), Русова О.О. (1907), Яворницького Д.І. (1909), Широцького К.В. (1911), Крип'якевича І.П. (1911), Зайцева П. (1914), Дорошкевича О.К. (1929), Скворцова [А.] (1929), та ін.; окремі випуски журналів, присвячених Т.Г. Шевченку (1914).

Колекція видань інших авторів, присвячених Т.Г. Шевченку: П. Зайцев. "Шевченко – художник в Києві" (1914), В.Г. Щурат. "З життя і творчості Шевченка" (1914), Є.С. Шабліовський. "Т.Г. Шевченко та його історичне значення" (1933) та ін.

Ілюстративні матеріали: альбом репродукцій малюнків Т.Г. Шевченка (б.д.), фотографії офортів та малярських робіт Т.Г. Шевченка (б.д.), вирізки з книг та журналів репродукцій автопортретів Т.Г. Шевченка, його малюнків, портретів знайомих та ін. (б.д.), фото експозиції Шевченківської виставки 1911 р. у Москві, репродукції малюнків В.І. Штернберга (портрети Т.Г. Шевченка та ін.) (б.д.), фотографії місць, пов'язаних з життям Т.Г. Шевченка та ін.

Архітектура та мистецтво України: Українські ілюстровані рукописи [поч. ХХ ст.], картотека архітектурних термінів [поч. ХХ ст.], матеріали історично-архітектурних досліджень пам'яток архітектури та мистецтва України (Спасо-Преображенського собору, Старокостянтинівського замку) [поч. ХХ ст.], вирізки статей з журналів про українське мистецтво [поч. ХХ ст.], історичні довідки та огляди українських музеїв [20-ті роки ХХ ст.], виписки з архіву Московського археологічного товариства та архіву Уварових з історії української архітектури та мистецтва 1883–1916 рр. [поч. 30-х років ХХ ст.], Городища (б.д.), Украинские архитектурные памятники в городах Украины, Белоруссии, Литвы (б.д.), Український іконопис (б.д.), виписки з різних джерел про фортифікаційні укріплення Києва та Київської області (б.д.), картотека та описи культових споруд різних областей України (б.д.), матеріали до праці "История украинского искусства" (б.д.), картотека українських художників і портретів українських діячів, описи Біблії 1522 р. та книг ХVІІІ ст., виданих у Києві, Львові, Почаєві, бібліографія та картотеки з історії українського мистецтва тощо.

Київ: реконструкція м. Києва кінця ХVІІ ст. [20-ті роки ХХ ст.], спроби реконструкції Київської Софії [30-ті роки ХХ ст.], креслення

архітектурних пам'яток м. Києва (б.д.), матеріали до складання планів Києва з 1240 р. до кінця XIX ст. (б.д.), вирізки з періодичних видань нотатки про археологічні розкопки в Києві (б.д.) та ін.

Архітектура та мистецтво Росії: історичні огляди Третьяковської картинної галереї (1893, 1905), Передвижники и их влияние на русское искусство (1897), виписки та нотатки про російських художників [кін. XIX ст.], виписки з журналів та архівних джерел статей про пам'ятки архітектури та окремих архітекторів [кін. XIX– поч. XX ст.], История русского искусства [кін. XIX– поч. XX ст.], нотатки з історії російської архітектури [кін. XIX– поч. XX ст.], картотека російських художників [XIX– поч. XX ст.], виписки з мистецтвознавчих праць різних авторів [поч. XX ст.], виписки та нотатки до теми "Іконопис" [поч. XX ст.], матеріали до історії спорудження та реставрації Московського Кремля [поч. XX ст.], статті з мистецтвознавства [поч. XX ст.], матеріали до статей про дерев'яні церкви (б.д.), Историография русского искусства (б.д.), картотеки з історії російського мистецтва та архітектури (б.д.), [ілюстрації та художнє оформлення рукописних книг] (б.д.) та ін.

Біографічні розвідки: Н.И. Костомаров. Биография (1917), Граф Ф.П. Толстой и его время [поч. XX ст.], Д.М. Щербаківський і кафедра мистецтвознавства (1928), Левицький Г.К. [20-ті роки XX ст.].

Рецензії на праці інших авторів: А. Бенуа. "Русская школа живописи" (1904), Б.Г. Перетяткович "Материалы к теории формы в искусстве" (1925), Д.И. Эварницкий "Церковное устройство у запорожских казаков" (б.д.).

Статті та нотатки на історичні та етнографічні теми [кін. XIX ст.], вирізки з періодичних видань статей Новицького О.П. (1886–1929), переліки наукових праць [30-ті роки XX ст.] та ін.

21.3. Відгуки на праці О.П. Новицького

Багалій Д.І. "Зауваження до рукопису "Малярські твори Шевченка" та рецензія на коментарі до малюнків Т.Г. Шевченка (1930), Зуммер В.М. "А.П. Новицкий как историк искусства" (анотація та витяги з листів) (1947), М'ясоєдов Г.Г. Відгук на книгу "Передвижники и их влияние на русское искусство" (1897), рецензія П. Зайцева та відгук [А.] Кизеваттера на біографічний начерк про М.І. Костомарова (1916), Сомов [А.]. [Рецензія на працю] "Художественная галерея Московского Публичного Румянцевского музея" (1899), Холостенко Є. "Рецензія на книгу "Т. Шевченко" (1930), Шмит Ф.И. "Отзыв о трудах А.П. Новицкого по истории искусства" (1922).

Відгуки та рецензії різних авторів на монографію "История русского искусства" (1899–1903) та ін.

21.4. Біографічні матеріали

Автобіографія та біографічні відомості [20-ті роки XX ст.], витяги з протоколів, посвідчення про обрання О.П. Новицького академіком

ВУАН (1922), особисті документи (1893–1934), копія витягу з трудової книжки (1930), повідомлення різних наукових товариств про обрання О.П. Новицького своїм членом (1898–1933), свідоцтва про участь у роботі з'їзду російських художників, московських архітектурного та художнього товариств (1895–1916), спогади “Моя редакторская деятельность” [20-ті роки ХХ ст.].

21.5. Листи О.П. Новицького

Адресати: Багалій Д.І. (3; 1925–1929), Бузескул В.П. (1931), Воскобойников І.Л. (1930), [Грінченко] Б.Д. (1908), Дроздов В.Г. (1929), Кримський А.Ю. (5; 1923–1926), [Лобода] А.М. (1924), [Петров] М.І. (4; 1886–1902), Студинський К.Й. (1930), Таранушенко С.А. (1929), Широцький К.В. (2; 1916) та ін. Загалом: 43 адресати.

21.6. Листи до О.П. Новицького

Кореспонденти: Айзеншток І.Я. (4; 1931–1932), Айналов Д.В. (1930), Багалій Д.І. (4; 1929–1930), Барвінок В.І. (2; 1930–1932), [Білоусов] І.О. (1911), Бузескул В.[П.] (3; 1929–1931), Варнеке Б.[В.] (2; 1930–1931), Гамченко С.С. (25; 1928–1932), Головін П. (4; 1885–1889), Грушевський М.[С.] (1929), Дроздов В.[Г.] (1929), Ернст Ф.Л. (2; 1929–1930), Квітка К.В. (1931), Колесса Ф.[М.] (1929), Комарова В.Д. (6; 1931–1932), Коцюбинська Н.А. (3; 1929–1932), Кочубей В.І. (8; 1929–1931), Крижанівський Б.Г. (1928), Кримський А.Ю. (2; 1929), Курінний П.П. (1930), Лазаревська К. (2; 1929), Леонтьєв О.В. (2; 1930), Лобода А.М. (б.д.), Новицький М.М. (1930), Орєшн[іков] О.В. (3; 1930), Перетц В.М. (6; 1929–1931), Перетяткович Б.Г. (6; 1925–1926), Португалов В.[П.] (б.д.), Риженко Я.О. (2; 1929), Сперанський М.Н. (2; 1929–1930), Студинський [К.Й.] (1930), Таранушенко С.А. (2; 1929), Чернявська О. (1929), Щербина С. [80-ті роки ХІХ ст.], Яновська О.С. (1929) та ін. Загалом: 88 кореспондентів.

ВУАН (12; 1923–1932), Московське архітектурне товариство (12; 1898–1909) та ін.

21.7. Матеріали службової та громадської діяльності

Відомості про наукову та службову діяльність (1921–1924), плани, звіти про наукову роботу, перелік наукових доповідей (1922–1933), угоди з видавництвами на видання мистецтвознавчих праць (1897–1930).

21.8. Матеріали інших осіб

Багалій Д.І. “Оцінка наукових праць М.Ф. Біляшівського” (1919), Гамченко С.[С.] “Автобіографія” (1928), Грінченко Б.Д. “Каталог музею українських старожитностей В.В. Тарновського” (1900), Ернст Ф.Л. “Оцінка праць митця М.К. Пимоненка” (1933), Квітка К.В. “Вступні уваги до музично-етнографічних студій” (б.д.), креслення плану, обмірів, розрізів Андріївської церкви, виконані архітектором В.О. Ніколаєвим (1897). Мішківська. “Характерні риси українського будівництва” [30-ті роки ХХ ст.], Орловський П. “Св. Софія Киевская...” (б.д.), “Орнамент писанок” [20-ті роки ХХ ст.], [Християнські пам'ятки у Солуні] (б.д.), Рудинський М.Я.

“Староорлицький скарб неолітичної доби. Досліди в Журавці” (1929), Спаськая Е. “Кафели XVII–XVIII в.” (б.д.), Эртель [А.] “Новые данные по истории Выдубецкого монастыря” (1920), Юнге К.[Ф.] “Воспоминания о Н.Н. Ге” (копія) (1894), Якушкін В. “І.[Є.] Забелін” [80-ті роки XIX ст.].

21.9. Образотворчі матеріали

Репродукції офортів Рембранта та російських художників [30-ті роки XX ст.], репродукції картин російських митців (б.д.), репродукції гравюр XVIII–XIX ст. (б.д.), репродукції малюнків та фотографій пам'яток російської архітектури і мистецтва (б.д.), репродукції гравюр з видами м. Києва (б.д.), фоторепродукція ікони Військово-Миколаївського собору в Києві (б.д.), репродукції з картин західноєвропейських митців (б.д.), репродукції ілюстрацій і палітурок грецьких, латинських та давніх європейських рукописів і середньовічних книг (б.д.), етнографічні матеріали (вирізки з книг, журналів, фотографії) (б.д.) та ін.

21.10. Фотографії

Руїни давнього кремля у м. Серпухові (1932), споруди та інтер'єр Києво-Печерської лаври, Софійського собору (б.д.), фоторепродукції церков м. Києва та пам'яток архітектури інших міст (б.д.), приватні та громадські будинки м. Києва (б.д.) та ін.

21.11. Колекції

Автографи: Аксакова І.С., Аксакова С.Т., Астаф'єва П.Є., Бартенева П.І., Біляшівського М.[Ф.], Берга Ф.М., Бобрикін П.Д., Боголепова [М.], Вільберга В.І., Грота М.Я., Дрінова М.С., Забеліна І.Є., Іванова С., Каткова М.Н., Кашкіна М., Нікольського М.В., Одоєвського В.Ф., Орешнікова О.В., Редкіна П.Г., Соболевського О.І., Уварової П.С., Цветаєва І.В., князя Черкаського, Шахматова О.[О.], Шубинського С.М. та ін.

Гравюри з картин різних авторів [80-ті роки XIX ст.].

Картини (б.д.).

Репродукції, фотографії, плани, зібрані до тем:

– пам'ятки архітектури різних областей України (фортеці, культові будови, замки та ін.);

– мистецтво України (іконопис, інтер'єр, печатки, відбитки з палітурок книг, книжні мініатюри XI–XIX ст., репродукції картин українських митців);

– портрети: українських гетьманів, магнатів, князів, керівників народних повстань XVI–XIX ст., представників козацької старшини та дворянства, литовських й польських королів, князів і магнатів, письменників; російських учених, педагогів, церковних ієрархів, письменників, критиків, видавців, декабристів та захисників Севастополя 1854–1855 рр., російських монархів, дворян, державних діячів та митців, академіків та співробітників ВУАН (Богомольця О.О., Біляшівського М.Ф., Заболотного Д.К., Затонського В.П., Скрипника М.О., Тутковського П.А., Шліхтера О.Г. та ін.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 97; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1963.– Т. 2.– С. 24; Українська загальна енциклопедія.– Львів та ін., Б.р.– Т. 2.– С. 871; Українська радянська енциклопедія.– К., 1962.– Т. 10.– С. 162–163.

22. ПЕТРОВ Микола Іванович (12 квітня 1840 – 20 червня 1921) – літературознавець; академік (1918).

Народився у с. Вознесенському (тепер Костромська обл., Росія). Закінчив Київську духовну академію (1865); викладач словесності Волинської духовної семінарії (1865–1870), доцент (1870) та екстраординарний професор (1871–1876) кафедри теорії словесності, російської та зарубіжної літератури Київської духовної академії, секретар Церковно-історичного і археологічного товариства та куратор Церковно-археологічного музею при Академії (1872–1901), ординарний професор кафедри теорії словесності Київської духовної академії (1876–1911), член правління Київської духовної академії (1890–1910), почесний професор Київської духовної академії (1912–1920); магістр словесності (1868), доктор богослов'я (1875), член-кореспондент Петербурзької Академії наук (1914), почесний член і член понад сорока товариств, зокрема, Церковно-історичного при Київській духовній академії, Одеського товариства історії та старожитностей, Російського археологічного товариства, Історичного товариства Нестора-літописця та ін.; нагороджений за службу орденами Анни, Володимира, Станіслава та медалями.

Ф. 225, 993 од. зб. (1872–1919); ф. I, № 6573–6610; ф. II, № 423–428, 4262; ф. III, № 2787–3132, 7883–7991, 9639–9641, 10711, 12115–14250, 61827–61869. Загалом: 3633 од. зб.

22.1. Наукові і творчі матеріали

Воспоминания о преосвященном Филарете (Филаретове), бывшем ректоре КДА (1860–1878), Каталог книг (хронологічний), що належали професору М.І. Петрову за 1866–1918 рр. [кін. XIX – поч. XX ст.], Из воспоминаний о преосвященном Сельвестре (Молеванском), бывшем ректоре КДА (1908), Очерки из истории украинской литературы XVII–XVIII вв. (1911), Киевская академия [поч. XX ст.], Мои вирши (за 1877–1917) [поч. XX ст.], Первые опыты из историографии украинской литературы [поч. XX ст.], Киев, его святыни и памятники (б.д.).

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них. З теорії словесності [кін. XIX ст.], З історії загальної літератури (1908).

22.2. Біографічні матеріали

Атестат про закінчення Київської духовної академії (1867), свідоцтво, видане Київською духовною академією М.І. Петрову про його роботу письмоводителем правління (1867), дипломи, видані Київською духовною академією М.І. Петрову про присвоєння йому ступеня доктора

богослов'я і права викладання в Академії (1871–1878), щоденники (поїздка на III Археологічний з'їзд у Тифліс та в Подолію і Бессарабію) (1881–1890), повідомлення міністра внутрішніх справ про призначення М.І. Петрова дійсним стацьким радником (1888), ювілейні адреси студентів Київської духовної академії М.І. Петрову (1910), домашній духовний заповіт (1916), диплом члена-кореспондента Імператорської Академії наук (1916), спогади і листування з різними особами (б.д.).

22.3. Матеріали службової діяльності

Звіт про поїздку на V Археологічний з'їзд у Тифліс (1881), прибутково-видаткова відомість, відомості про капітал, рахунки, розписки, реклами Церковно-історичного і археологічного товариства при Київській духовній академії (1885–1918), щоденники надходжень музейних експонатів, книг і членських внесків до Церковно-археологічного товариства при Київській духовній академії (1894–1916), акти перевірки Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії і супровідний лист (1899–1912), список рукописів Церковно-археологічного музею ([кін. XIX ст.] – 1918 р.).

22.4. Листи М.І. Петрова

Адресати: Мацієвич Л.С. (7; 1879), Яковлев М.І. (1861) та ін. Загалом: 65 адресатів.

Вітебська вчена архівна комісія (1909), Донська духовна консисторія (б.д.), Історико-філологічне товариство при Харківському університеті (б.д.), Київська комісія по розбору давніх актів (б.д.), Київське товариство охорони пам'ятників старовини та мистецтва (б.д.), Московська духовна академія (1917), Правління духовної академії (12; 1888–1917), Російський археологічний інститут у Константинополі (1907), редакція "Российского исторического журнала" (1916) та ін.

22.5. Листи до М.І. Петрова

Кореспонденти: Айналов Д.В. (11; 1900–1919), Антонович В.Б. (3; 1884–1897), Багалій Д.І. (2; 1893–1894), Батюшков П.М. (126; 1883–1892), Бережков М.М. (1899), Білокуров С. (8; 1892–1909), Біляшівський М.Ф. (10; 1900–1910), Божовський К. (2; 1904–1905), Василенко М.П. (1910), Вишневський Д.К. (44; 1895–1907), Вознесенський І.І. (121; 1871–1910), Георгієвський В. (2; 1912), Горленко В.П. (3; 1888–1893), Городецький М.І. (108; 1887–1892), Горожанський Я.І. (23; 1882–1909), Грушевський М.С. (б.д.), Долгоруков В. (2; 1888), Драгоманов М.П. (2; 1892), Житецький Г.П. (2; 1880–1899), Звенигородський А. (2; 1896–1899), Каманін І.М. (2; 1900–1915), Конаржевський Г. (2; 1912), Костомаров М.І. (2; 1880), Лазаревський О.М. (9; 1882–1899), Лебединцев Ф.Г. (9; 1881–1882), Левицький О. (6; 1908–1916), Мацієвич Л.С. (25, 1879), Науменко В. (1895), Нечуй-Левицький І.С. (1879), Новицький О.П. (2; 1886–1899), Пархоменко В.О. (8; 1908–1909), Перетц В. (13; 1879–1916), Песоцький С. (2; 1899–1905), Покровський М.В. (2; 1900), Пушкаренко-Овсієнко (5; 1904–1906), Роман-

чук Ю. (2; 1904), Смирнова А. (1914), Соболевський О.І. (1904), Соколов М. (18; 1871–1897), Стелецький М.С. (9; 1894–1913), Строминов М.С. (4; 1886), Титов А.О. (17; 1891–1910), Уварова П.С. (17; 1900–1914), Успенський М. (7; 1901–1903), Флоринський Т.В. (3; 1904–1910), Ханенко Б.І. (15; 1897–1913), Чемена Г.А. (5; 1899–1906), Шахматов О. (3; 1907–1911), Шейко І.К. (2; 1905–1906), Щоголев Я.І. (7; 1883–1886), Яковлев В.О. (10; 1875–1886) та ін. Загалом: 830 кореспондентів.

Бессарабське церковне історико-археологічне товариство (5; 1904–1914), Варшавський університет (3; 1885–1916), Віленська комісія для розбору і видання давніх актів (6; 1908–1914), Волинська духовна семінарія (2; 1873–1896), Імператорська академія наук (2; 1913–1916), Києво-Печерська Успенська лавра (10; 1893–1901), Київська духовна академія (19; 1878–1917), Київська духовна консисторія (1907), Київський губернатор (13; 1890–1914), Київське губернське правління (13; 1888–1905), Київське товариство старожитностей і мистецтв (5; 1903–1916), Київське товариство охорони пам'ятників старовини та мистецтва (6; 1915–1916), Київське педагогічне товариство взаємодопомоги (7; 1898–1904), Комітет по влаштуванню третього обласного археологічного з'їзду в м. Володимирі (3; 1904–1906), Історико-філологічне товариство при Інституті князя Безбородька (1901), Історичне товариство Нестора-літописця при Університеті св. Володимира (47; 1873–1918), Казанська духовна академія (7; 1914–1916), Литовська духовна семінарія (3; 1899), Московське археологічне товариство (42; 1885–1917), Московське нумізматичне товариство (13; 1893–1914), Наукове товариство ім. Шевченка у Львові (6; 1911–1914), Петроградська духовна академія (3; 1916), Православне палестинське товариство (1896), Публічна бібліотека (1883), Російський археологічний інститут у Константинополі (3; 1908–1912), Синод (3; 1875–1912), Тимчасовий комітет для заснування Національної бібліотеки України (1919), Товариство дослідників мистецтв (7; 1916–1918), Товариство історії і старожитностей російських при Московському університеті (6; 1891–1902), Українське наукове товариство (25; 1907–1918), Університет св. Володимира (1910), Чернігівська губернська учена архівна комісія (11; 1905–1908).

Численне листування Церковно-історично-археологічного товариства і Церковно-археологічного музею з різними установами та організаціями.

22.6. Матеріали господарчо-майнового характеру **Охоронний лист на квартиру М.І. Петрова (1919).**

Лит.: Академік Микола Іванович Петров (1840–1921) : Бібліографія . Упоряд. В.Л. Микитась, Н.Д. Микитась.– К., 1994.– 77 с.; Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 106; Большая советская энциклопедия.– 2-е изд.– М., 1955.– Т. 32.– С. 599; История Академии наук Украинской ССР.– К., 1979.– С. 720; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1963.– Т. 2.– С. 68; *Микитась В.Л.* Літературознавець, історик, археолог (М.І. Петров) // Друг читача.– 1990.– № 16.–

С. 7; *Михайлась В.Л.* Літописець Києва (М.І. Петров) // Веч. Київ.– 1990.– 13 квіт.; Український радянський енциклопедичний словник.– К., 1967.– Т. 2.– С. 662; Энциклопедический словарь / Брокгауз и Ефрон.– Спб., 1898.– Т. 23.– С. 463.

23. ПОПОВ Павло Миколайович (28 липня 1890 – 4 квітня 1971) – літературознавець, фольклорист, мистецтвознавець, славіст, книгознавець, мовознавець; член-кореспондент (1939).

Народився у с. Миколаївка (тепер Сумська обл.). Закінчив Курську духовну семінарію, Київський університет (1916); позаштатний співробітник УАН (1920); старший науковий співробітник УАН, завідуючий відділом письма і друку Лаврського музею та Портретної галереї Київського державного культурно-історичного заповідника (1923); працював у комісіях Академії наук з літератури та мистецтва, української писемності періоду феодалізму, давньої української писемності, археографічній, етнографічній, діалектологічній та ін.; керівник відділу рукописів Всенародної бібліотеки при Українській Академії наук (1929–1934), професор Київського художнього інституту (1928–1930), професор кафедри історії української літератури Київського державного університету (1934), викладач давньої української літератури та українського і російського фольклору Київського педагогічного інституту (1935–1940), співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР (1938–1971); доктор філологічних наук (1946), член Спілки письменників України (1939).

Ф. 285, 7795 од. зб. (XVI ст. – 1990 р.).

23.1. Наукові і творчі матеріали

Наукові праці: “Грѣхи розмаитіи” Иоанникия Галятовского (1915), Рукописные и старопечатные собрания г. Смоленска. [Опис] (1917), Описание рукописей и старопечатных книг Харьковской духовной семинарии (1918), “Скарга нищих до бога” – віршований публіцистичний твір кін. XVI – поч. XVII ст. Дослідження і текст (1918–1929), Обзор памятников украинской апокрифической литературы как источников для исторического словаря украинского языка (1920), Принципы желательного построения исторического словаря украинского языка (1920), Дещо до історії старого українського письменства (XVII–XVIII ст.) (1923), Теорія поезії і віршування на Україні (XVII–XVIII ст.) (1923), Слов’янські інкунабули київських бібліотек (1924), Початки друкарства у слов’ян (1924), Друкарство, його винахід і поширення в Європі (1925), Рукописні збірки в м. Курську. [Опис] (1926, 1930), Матеріали до словника українських граверів. Додаток I (1926), Матеріали до словника українських граверів. Додаток II ([1920], 1957), До іконографії письменників XVII ст. Мелетія Смотрицького та Йосипа Вельяміна Рутського (1927), Українські старовинні гравюри типу “народних картинок” з колекції ксилографічних кліше Лаврського музею [1927], Замечания к истории украинской гравюры [20-ті роки XX ст.], Старопечатные

и редкие книги Маклаковской публичной библиотеки г. Путивля. [Опис [20-ті роки ХХ ст.], Житомирські фонди рукописів і стародруків ДПБ АН УРСР як джерела для історії літератури феодальної доби (1931), К истории русского театра. Неизвестная драма Петровской эпохи "Иудифь" (1933), Шевченко і "Слово о полку Ігоревім" (1934–1936), Опис колекції західноєвропейських гравюр Київського державного художнього музею (1935), Пушкін і український фольклор [1937], "Слово о полку Ігореве" в изобразительном искусстве XIX–XX вв. (1938–1950), Шевченко і російський фольклор [1939], Погляди Т. Шевченка на народну творчість [1939], М. Максимович як фольклорист (1942), Григорій Сковорода й українська література (1944), Г.С. Сковорода. Життя і творчість. До 150-річчя з дня смерті (1794–1944) (1944), Вітчизняна війна 1812 р. у відображенні сучасних їй віршах на Україні (1944–1952), До характеристики наукової діяльності О.О. Потебні (1945), Фольклорна робота в Академії наук УРСР в період евакуації (1941–1943) (1945), До історії вивчення українського населення Башкирії (1946), Передмова до книги *нарисів "Українська радянська народно-поетична творчість"* (1951), Із спадщини В.Г. Короленка. (До 100-річчя з дня народження письменника) (1953), Михайло Олександрович Максимович (1954), З листування Г.С. Сковороди (1954), Природа і специфіка народної поетичної творчості (1954–1956), Про деякі питання народно-поетичної творчості (1955), Українські радянські прислів'я та приказки (1955), Прислів'я і приказки (1956), З історії українсько-румунських літературних зв'язків (1956), "Повесть о крестьянском сыне" – "напрасном тате" по Киевскому списку XVIII ст. (1956–1958), Албанія в російській та українській літературах XV–XX ст. (1956–1959), Видатний чеський фольклорист і етнограф Людвік Куба (1957), Загадки (1957), Розвиток української фольклористики (1958), Шевченко і Сковорода (1958), З історії поезики на Україні (XVII–XVIII) (1958), Початковий період книгодрукування у слов'ян (1958), Григорій Сковорода. Літературний портрет (1959), Академік А.М. Лобода як фольклорист [1959], Вступна стаття та примітки до видання прислів'їв і приказок Климента Зиновієва (1959–1962), Малоисследованная страница раннего творчества Шевченко-художника. Сборник "Наши, списанные с природы русскими" и участие в нем Т.Шевченко (1960), А.Ю. Кримський як дослідник народної творчості (1961), Шевченко як художник-літограф (1961), Шевченко і О. Гумбольдт (1961), Шевченко і сучасна йому наука (1961), Шевченко і Київський університет (1961–1963), Шевченко і академік Карл Бер (1962), Нововиявлений українсько-білоруський письменник початку XIX ст., продовжувач сатири Г. Сковороди [Петро Платонович (в чернецтві Маркіян)] (1962), Книгопечатание в Киеве (XVII–XVIII ст.) (1962, 1964), Щирський Іван, в чернецтві Інокентій. [Стаття про українського художника і гравера кін. XVII – поч. XVIII ст.] (1963), Новий здобуток до історії української гравюри XVIII ст. [Про гравюру Г.К. Левицького: рамку для вміщення оголошень 1735 р.] [1963], Осередки книгодрукування на Східній Україні

(XVII–XVIII ст.) (1964), Роль Києва в історії книгодрукування (XVII–XVIII ст.) (1964), Початкове книгодрукування у західних і південних слов'ян (1965), Першодрукар слов'янських кирилівських книг Швайпольт Фіоль (1965), Книговидавець Георгій Скорина (1965), Невідомі листи Г.Ф. Квітки-Основ'яненка. [Публікація текстів і коментарів] (1965), Винський Григорій Степанович. [Замітка про мемуариста XVIII–XIX ст.] (1966), Костомаров як фольклорист і етнограф (1966–1968), Невідомий прижиттєвий портрет Петра Могили (1682 р.) (1968–1969).

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: План работ по преподаванию изобразительных искусств в школах 1-ой ступени (1921), програма і робочий план курсу історії книги та гравюри [на поліграфічному факультеті Київського художнього інституту] (1928–1929), програма-максимум роботи з аспірантами ВБУ по рукописно-бібліотечній секції (1931), орієнтовний нарис програми для аспірантів ВБУ з рукописознавства на 1932 рік (1932–1933), програма з бібліотекознавства для аспірантів В[сенародної] б[ібліотеки] У[країни] (поч. 1930-х років), програма курсу палеографії, прочитаного в 2-му семестрі 1934–1935 учбового року студентам та аспірантам літературного факультету Київського державного університету, робочі плани курсів фольклору, історії української літератури для студентів літературного факультету Київського державного університету (1935–1937), образотворче мистецтво (малярство) феодальної Русі. Лекції в державному художньому музеї (1935), Лекції з історії давньої української літератури, читані в Київському університеті та на курсах удосконалення вчителів-істориків (1935–1937), Лекции по русскому и украинскому фольклору, прочитанные в Киевском университете и педагогическом институте (1935–1938), робочий план викладення латинської мови на історичному факультеті Київського державного університету (1936), Рецензія на розділ підручника для VIII класу середньої школи “Українська література XVI–XVIII століття” (1938), Мої зауваження на проспект курсу української літератури XIX ст. [1938], програма з історії давньої української літератури для філологічних факультетів університетів і факультетів мови й літератури педагогічних інститутів (1938–1939 рр., 1944–1960-ті р.), [“Український фольклор”]. Хрестоматія для вищих навчальних закладів. Редактор-упорядник П.М. Попов (1939), Історіографія українського фольклору. [Розділ для курсу] (1941), тематика кандидатського мінімуму зі спецкурсу українського фольклору для аспірантів кафедри української літератури Київського державного університету (1947), Принцип побудови курсу “Український фольклор” (1949), Історія давньої української літератури (до початку XIX ст.). Посібник і методичні вказівки для студентів-заочників університету і педагогічних вузів (1950).

Рецензії на праці інших авторів: Мої зауваження на експозицію староруського живопису в Державному художньому музеї [1935], Рецензія на працю Я. Затенацького “Мистецтво Київської Русі X–XII вв.” [1935], Кисельов О.І. “Лірика Ст. Руданського” [Рецензія] [1937], Р.М. Волков.

“Література Київської Русі XI–XIII ст.” [Рецензія], (1938), М. Плісецький. “Народна драма” [Зауваження] (1941), Б.І. Зданевич. “*Provinciale Romanum*” – невідоме видання Йоганна Гутенберга”. [Відзив] [1941], Рецензія на “Нарис історії української культури” (1943), Відзив про роботу М.П. Ліждвой “Українські радянські прислів'я і приказки” (1947), Рецензія на список джерел для історичного словника української мови (1948), Проект рецензії на библиографический указатель литературы о Г.С. Сковороде (1948), А. Кінько. “До поетики частушки”. [Рецензія] (1949), П.Г. Тичина. “Південно-чернігівські говірки та їх відображення в українській літературній мові XVIII–XX ст.” [Рецензія] (1950), Рецензії на друковані макети книги: “Історія української літератури. Т. 1. Дожовтнева література” (1951–1954), Отзв об авторефераті дисертації Е.П. Кирилюка на тему: “Реалізм Шевченко” (1952), Отзв о “Словаре по этнографии” для обговорення в Главной редакции Большой Советской Энциклопедии 2-го издания (1952), Відзив про робочі макети VII-х томів академічного зібрання творів Т.Г. Шевченка (1954), Відзив про коректуру повного видання творів Г.С. Сковороди (1955), К библиографии “Слова о полку Игореве”. [Рецензія на указатель] (1955), Отзв о монографії А.А. Назаревського “Очерки из области русской исторической повести начала XVII века” (1956), Відзив про працю М.П. Жолтовського “Українська графіка XIV–XVIII ст.” (1961), Редакційний висновок про збірник “Т.Г. Шевченко в народній творчості” (1962), Библиография славяно-русских рукописных собраний СССР и в зарубежных странах. [Рецензія на “Справочник-указатель печатных описаний славяно-русских рукописей”] [1963–1970], Отзв о книзі Л. Владича “Живописна Україна” Тараса Шевченка”. К., 1963. (1964), Зауваження на книгу Л.Є. Махновця “Сатира і гумор української прози XVI–XVIII ст.” К., 1964. (1965).

Виписки з праць різних авторів, нотатки, газетні вирізки.

23.2. Відгуки на праці П.М. Попова

Белецкий А.И. “О статье проф. П.Н. Попова “Пушкин и украинский фольклор” (1937), Білецький П.О. “Відзив про дослідження П.М. Попова “Невідомий прижиттєвий портрет Петра Могили” [1969], Білодід І.К. “Відзив про роботу П.М. Попова “Українські радянські прислів'я і приказки” (1952), Гудзий Н.К. “Отзв о рукописи П.Н. Попова “Албанія в російській та українській літературах” (1957), Гуслистий К.Г. “Рецензія на роботу П.М. Попова “Історія давньої української літератури (до XVIII ст. вкл.)” (1950), Кирилюк Є.П. “Рецензія на статтю П.М. Попова “Шевченко про народну творчість” (1953), Маслов С.І. “Рецензія на роботу П.М. Попова “Г.С. Сковорода. Життя і творчість (1722–1794)” (1944), Назаревский А.А. “Отзв о работе П.Н. Попова “Албанія та її народний герой Скандербег у російській та українській літературах” (1956), Назаревский А.А. “Рецензія на “Програму з історії давньої української літератури (доби феодалізму – до кінця XVIII ст.)”, составленную П.Н. Поповым” [1962], Рильський М.Т. “Про толоку”. [Замітка при обговоренні статті П.Попова про “Дні і місяці українського селянина” М.О. Максимо-

вича”] (1948), Скрипник І.П. “Рецензія на брошуру П.М. Попова “Невідомі листи Г.Ф. Квітки-Основ’яненка” (1965), Тичина П.Г. [Зауваження на роботу П.М. Попова “Григорій Сковорода і українська література” та запис із збірки “Замість сонетів і октав” (1942), Стельмах М.П. “Рецензія на розділ “Українські народні загадки” П.М. Попова” (1951), Шаблювський Є.С. “Відзив про наукову працю П.М. Попова “Шевченко і Китай” (1957), Шевченко Ф.П. “Рецензія на рукопис монографії члена-кореспондента АН УРСР П.М. Попова “Албанія в російській та українській літературах. (З історії міжнародних культурних зв’язків XV–XX ст.)” (1957), Шолом Ф.Я. “Отзв о работе П.М. Попова “Вітчизняна війна 1812 р. в сучасній поезії на Україні” (1952).

23.3. Біографічні матеріали

Свідчення про народження П.М. Попова (1910), білет про закінчення Рильського духовного училища (1904), паспорт, виданий Університетом св. Володимира (1916), посвідчення, видані Київським залізничним училищем, Російським музичним товариством, гімназією при Київській консерваторії про роботу в цих учбових закладах (1917–1922), посвідчення, видані Ново-Воскресенським волосним відділом народної освіти про його роботу в Черепівській школі (1919–1923), довідки, видані АН УРСР про його роботу в Академії (20–50-ті роки XX ст.), посвідчення, видані Київським археологічним інститутом та Комітетом охорони пам’яток старовини і мистецтва УАН на право охорони й опису пам’яток старовини в Курській, Харківській, Тамбовській і Чернігівській губерніях (1920), автобіографії, анкети (1923–1967), профспілкові квитки, посвідчення (1920–1952), членські квитки (1928–1956), посвідчення, видані Лаврським музеєм культур та побуту про роботу в музеї (1923–1932), трудові, розрахункові книжки (1929–1947), довідки про роботу в Київському художньому інституті (1929–1930), довідки про його роботу у Всенародній бібліотеці України при ВУАН (1929–1934), особиста картка науково-дослідного і науково-технічного працівника (1935), посвідчення П.М. Попова – професора Київського державного університету (1935), довідки про роботу в Київському державному університеті (1935–1956), Київському державному педагогічному інституті (1936–1939), диплом члена-кореспондента АН УРСР (1939), посвідчення члена Спілки радянських письменників України (1941–1943), диплом кандидата наук (1946), атестат професора (1946), диплом доктора наук (1947).

З сімейної хроніки та з історії Путивльського краю. За документами і спогадами уклав П. Попов (1965).

Щоденники із записами, зробленими під час навчання в Курській духовній семінарії, Варшавському, Київському університетах, а також щоденники, звіти про роботу в АН УРСР, Київському державному університеті, Лаврському музеї, Київському художньому інституті, Київському державному художньому музеї, відділі рукописів ВБУ (1909–1970).

Конспекти лекцій, учнівські та студентські праці, конспекти для підготовки до магістерських екзаменів (1897–1922).

Відзив про праці с.н.с. Академії наук УРСР, завідуючого Відділом письма і друку Лаврського музею П.М. Попова (1926).

Характеристики П.М. Попова, дані Академією наук УРСР (1934–1960), Київським державним університетом (1938–1953).

Вітальні адреси Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти, Бюро Відділення суспільних наук АН УРСР, Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР, Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР, Інституту філософії АН УРСР, Державної публічної бібліотеки АН УРСР, Київського державного музею Т.Г. Шевченка, Спілки письменників України та інших установ з нагоди 70-, 75-, 80-річчя від дня народження (1960, 1965, 1970).

23.4. Матеріали службової діяльності

Нарис проекту музею книги і друкарства в Києві (1925), положення про музей книгознавства [1925], Щоденник роботи у відділі ВБУ (1929–1933), список наукових робітників і викладачів вузів, що пройшли мое наукове керівництво в моїх семінарах і гуртках в 1934–1950 рр. в Київському державному університеті і в Академії наук УРСР, звіти про роботу на кафедрі української літератури Київського державного університету (1935–1956).

23.5. Матеріали громадської діяльності

Краєзнавство в м. Курську. [Доповідь на курсах з перепідготовки вчителів шкіл, на засіданні краєзнавчого товариства] (1926), виступи на 1 та 2 з'їздах радянських письменників (1934, 1948), на конференції літературознавців і критиків у Спілці радянських письменників України (1939), Українська республіканська конференція по збиранню фольклора Великої Отчественной войны. [Замітка] (1944), нотатки, записи про скликання конференції по вивченню народних звичаїв на Україні (1944), Про підготовку IV Міжнародного з'їзду славистів у частині бібліографічній і виставочній (1958), Заметки о выставке старопечатных книг к IV Международному съезду славистов [в Державній публічній бібліотеці ім. В.І. Леніна в Москві] (1958), Створити в Києві республіканський музей книги й поліграфічного виробництва (1965), Виступ на конференції з книгознавства про збірники "Книга. Исследования и материалы" (1966).

23.6. Листи П.М. Попова

Адресати: Адріанова-Перетц В.П. (3; 1948–1958), Бажан М.П. (1946), Бельчиков М.Ф. (1965), Білецький О.І. (5; 1949–1959), Білодід І.К. (1966), Біхіку К.Л. (2; 1958–1960), Бонч-Бруєвич В.Д. (4; 1946–1954), Гудзій М.К. (11; 1950–1965), Гуслистий К.Г. (2; 1969), Данилов В.В. (8; 1945–1962), Квітка К.В. (1943), Кирилюк Є.П. (2, 1944–1962), Кірхнер П. (3; 1964–1965), Клепиков С.О. (1926), Корнійчук О.Є. (1955), Короленко С.В. (1951), Лавров Ф.І. (5; 1939–1947), Лихачов Д.С. (8; 1953–1956), Малишев В.І. (8; 1950–1965), Малишко А.С. (1962), Маслов В.І. (1955), Маслов С.І. (2; 1947–1955), Меженко Ю.О. (1962), Назаревський О.А. (3; 1943–

1962), Ніженець А.М. (7; 1955–1971), Павлій П.Д. (7; 1957), Перетц В.М. (5; 1928–1938), Птуха М.В. (1954), Рильський М.Т. (7; 1941–1960), Сидоров О.О. (26; 1926–1966), Соколов Ю.М. (4; 1926–1939), Тичина П.Г. (6; 1946–1967), Чичеров В.І. (7; 1951–1956) та ін. Загалом: 191 адресат.

Академія наук УРСР (1940–1967), Бібліотечна рада Президії АН УРСР (1964), Бюро Відділення суспільних наук АН УРСР (1946–1954), видавництво “Дніпро” (1969), Всеукраїнський археологічний комітет УАН (1928), Всеукраїнський інститут народної освіти (1922), “Вісник Академії наук УРСР” (1951), Губполітпросвіта (1929), Інститут літератури АН Китаю (1960), Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР (1938–1971), Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР (1937–1970), Інститут російської літератури (Пушкінський дім) (1934–1964), Інститут світової літератури ім. О.М. Горького (1952–1962), Історичне товариство Нестора-літописця, Історико-літературне товариство, Товариство дослідження мистецтв при Університеті св. Володимира (1914–1919), Київська кіностудія художніх фільмів ім. О.П. Довженка (1955–1958), Київський державний заповідник-музей “Киево-Печерська Лавра” (1924–1963), Київський державний університет ([1911]–1969), Курський губернський музей (1926), Лаврський музей культур та побуту (1924–1927), Перший відділ УАН (1926), редакція журналу “Радянське літературознавство” (1958–1966), Третьяковська державна галерея (1940), Укрнаука (1923–1926), Центральна наукова бібліотека АН УРСР (1928–1970), Центральний державний історичний архів УРСР (1924–1965) та ін.

23.7. Листи до П.М. Попова

Кореспонденти: Абрамович П.Н. (6; 1927), Адріанова-Перетц В.П. (3; 1926–1932), Азадовський М.К. (16; 1938–1949), Айзеншток І.Я. (6; 1960–1969), Алексєєв М.П. (15; 1934–1963), Андрєєв М.П. (6; 1938–1941), Багалій Д.І. (1928), Бажан М.П. (1965), Берков П.Н. (3; 1963–1965), Бєльчиков М.Ф. (23; 1938–1969), Білецький О.І. (28; 1938–1959), Білодід І.К. (2; 1967–1969), Біхіку К.Л. (1959), Бонч-Бруєвич В.Д. (9; 1946–1954), Булгаков О.Г. (24; 1925–1959), Бутник-Сіверський Б.С. (2; 1949–1950), Вінтер Е. (9; 1961–1967), Волков А.Р. (12; 1952–1963), Гонтаренко П.Ф. (9; 1944–1960), Грінченко М.О. (13; 1941–1942), Гудзій М.К. (72; 1924–1965), Гуржій І.О. (2; 1963–1967), Гуслистий К.Г. (2; 1949–1955), Данилов В.В. (299; 1942–1970), Дорошенко С.І. (26; 1955–1967), Ергіс Г.У. (6; 1943–1962), Жолтовський П.М. (13; 1927–1963), Каганов І.Я. (6; 1962–1968), Каменєва Т.Н. (20; 1959–1968), Кармазін-Каковський В.Я. (9; 1966–1969), Карський Ю.Ф. (4; 1925–1928), Касіян В.І. (2; 1961–1962), Квітка К.В. (2; 1942–1943), Кирилюк Є.П. (4; 1963–1966), Кірхнер П. (7; 1961–1967), Клепиков С.О. (12; 1926–1963), Козицький П.О. (2; 1943, 1948), Коцюбинський Х.Я. (2; 1943, 1949), Кравченко І.І. (13; 1943–1944), Крип’якевич І.П. (1960), Кульженко В.С. (3; 1927–1928), Лавров Ф.І. (94; 1939–1964), Ларін Б.О. (10; 1959–1963), Липський В.І. (1932), Лихачов Д.С.

(14; 1953–1963), Лихачов М.П. (4; 1926–1929), Мазон А. (9; 1959–1964), Максименко Ф. П. (68; 1948–1970), Малишев В.І. (39; 1950–1968), Маслов В.І. (32; 1944–1949), Матвійчук М.Ф. (6; 1949–1960), Меженко Ю.О. (4; 1955–1962), Моїсеєва Г.М. (10; 1957–1971), Назаревський О.А. (12; 1928–1966), Ніженець А.М. (46; 1955–1971), Новицька М.О. (1944), Нудьга Г.А. (54; 1939–1970), Олійник В.У. (14; 1945–1948), Охріменко П.П. (29; 1956–1969), Павлій П.Д. (82; 1939–1958), Перетц В.М. (33; 1926–1933), Петров В.П. (5; 1963–1966), Пільгук І.І. (3; 1959–1964), Позднеев О.В. (20; 1945–1969), Ревуцький Л.М. (1942), Рильський М.Т. (12; 1943–1963), Сидельников В.М. (18; 1955–1969), Сидоров О.О. (65; 1926–1970), Сіцинський Є.[Й]. (4; 1927), Соколов Ю.М. (4; 1939), Таранушенко С.А. (3; 1928–1969), Тичина П.Г. (3; 1940–1962), Харлампович К.В. (4; 1924–1930), Чичеров В.І. (10; 1952–1956), Шабліовський Є.С. (9; 1959–1969), Шкуринов П.С. (9; 1962–1963), Шолом Ф.Я. (9; 1946–1967), Шумило М.М. (7; 1961–1971) та ін. Загалом: 507 кореспондентів.

Академія наук СРСР (1958–1970), Академія наук УРСР (1927–1971), видавництво “Большая советская энциклопедия” (1938–1957), видавництво “Українська радянська енциклопедія” (1960–1970), Візантологічна комісія УАН (1929), Державний історичний музей УРСР (1924–1964), Державний музей Т.Г. Шевченка (1941–1966), Інститут археології АН УРСР (1941–1946), Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР (1938–1955), Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР (1951–1959), Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні АН УРСР (1953–1962), Інститут філософії АН УРСР (1947–1968), Інститут червоної професури [1936], Кабінет антропології та етнології ім. Ф. Вовка ВУАН [1920-ті роки], Київська окрфілія “РОБОС” (1929), Київський будинок учених (1934–1969), Київський державний музей російського мистецтва (1944–1948), Київський державний художній інститут (1930, 1965), Комітет для опису українських стародруків XVI–XVIII вв. ([1927]–1928), Лаврський державний культурно-історичний заповідник (1927), Музей українських діячів науки та мистецтва Української Академії наук (1927–1928), Науково-дослідна кафедра єврейської культури при УАН (1928), Науково-дослідний інститут Тараса Шевченка (1928–1929), Президія Верховної Ради Башкирської РСР (1943), Полтавський обласний історичний архів (1940), редакція видання “Українське мистецтво” (1930), редакція газети “Літературна Україна” (1945–1964), Спілка письменників “Західна Україна” (1927), Спілка письменників України (1934–1972), Спілка радянських письменників Башкирії (1943), Українське біологічне товариство при ВУАН (1930), Українське наукове товариство у Києві (1920), Українське товариство дружби та культурного зв'язку з зарубіжними країнами ([1928]–1959), Український науковий інститут книгознавства (1929–1931), Український театральний музей при УАН (1927), Управління в справах мистецтв при РНК УРСР (1940), Чернігівський губернський архів (1925) та ін.

23.8. Матеріали господарчо-майнового характеру

Матеріали, пов'язані з комплектуванням бібліотеки, про долю рукописів П.М. Попова в період німецької окупації [20-, 40-, 60-ті роки ХХ ст.], заяви до Президії АН УРСР, акти обстеження, посвідчення, пов'язані з одержанням квартири (1943–1970), заява, акти про збитки, нанесені німецько-фашистськими окупантами (1944), посвідчення, заяви, довідки про призначення пенсії (1945–1951).

23.9. Рукописи інших осіб

Верьовка Г.Г. “План збирання матеріалів по темі “Велика Вітчизняна війна в творчості народів Радянського Союзу” (1942), Данилов В.В. “Статья Гоголя “О малороссийских песнях” в ряду предшествующих ей фольклорных изучений” (1935), Данилов В.В. “Украинские заговоры о туре в великорусской рукописи” (1952), Житецький Г.П. “Розподіл рукописних матеріалів поміж архівами, відділами рукописів та музеями” (1927), “Історія українського мистецтва”. Гранки, макети, машинопис 1–6 т. (1966–1968), Колесса Ф.М. “Історіографія музикальної фольклористики на Україні” (1940), Колесса Ф.М. “Історія української етнографії” [1945], Лихачев Д.С. “Литературный этикет Древней Руси” (1959), Масенко Т.Г. “Свято пісні”, “Гей, у полі чистому”, “Рідним полем, Сумщиною” та ін. (1943–1949), Никольская А.Б. “Очерки по истории стиля древнерусской литературы” [1930], Ніженець А.М. “Характер реалізму в українській літературі кінця XVI – поч. XVII ст.” [1957], Новицький О.М. “Переклад албанської народної пісні “Пташка чорна заспівала” і вірша албанського поета Лазаря Силічі “Два прапори” на українську мову” [1950-ті роки], Перетц В.Н. “Малорусские вирши и песни в записях XVI–XVIII вв.” (1899), Перетц В.Н. “Из истории литературного стиля феодальной Руси” (1933), Попов Х.М. “Апостольская деятельность св. Кирилла и Мефодия у западных славян и их борьба с латино-немецким духовенством за право богослужения на славянском языке” (1885), Рыбаков Б.А. “Отзыв о рукописи С.А. Высоцкого “Древнерусские надписи XI–XIV вв. Софийского собора в г. Киеве” [1966], Рильський М.Т. “Зауваження до розділу А.М. Кінька “Українські радянські частушки і коломийки” (1951), Рильський М.Ф. “Итоги и задачи изучения украинских дум и исторических песен” (1955), Сидоров А.А. “Рецензия на книгу Ю.Я. Турченко “Український естамп” (1965), Сковорода Г.С. [Ода на бідність]. Переклад М.К. Зерова з латинської мови (1922), Соколов Ю.М. “Отзыв о разделе “Нісенітниця” М.Ф. Исирович” [1940], Стороженко А.В. “С.Ф. Кленович и латинская его поэма “Роксолания”. (Киев, 1881). [Книга з правкою. Є помітки П.М. Попова], Тичина П.Г. [Виступ по радіо з нагоди 150-річчя від дня смерті Г.С. Сковороди] (1944), Шолом Ф.Я. “Питання російсько-українських взаємин XVI–XVIII ст. в дослідженнях Івана Франка” (1965).

23.10. Книги з дарчими написами П.М. Попову

Дарувальники: Білецький О.І. (1950), Сосюра В.М. (1960), Ступак Ю.П. (1969), Тичина П.Г. (1958), Шолом Ф.Я. (1947, 1964–1965) та ін.

23.11. Книги з дарчими написами іншим особам

О.М. Ремізов – А.П. Зонову (1903, 1908).

23.12. Фотографії

П.М. Попов в дитинстві, його батьки – Микола Михайлович і Агата Федорівна; Олексій Олексійович Сидоров і його сім'я (1890–1968); П.М. Попов в студентські роки, в групах з рідними; мати, бабуся, сестра Ніна, брати Микола, Олександр, Євген, Леонід, Василь з сім'ями (1890–1960); родичі П.М. Попова – Тичини, Тичини-Дробиші з Ічні Чернігівської губернії [1860–1900]; родичі, знайомі, товариші по навчанню П.М. Попова: Богословські, М.М. Горбовцева, Залеські, Ососкови, Попови, Чефранови та інші, які жили в Путивлі (1874–1965); професори Київського університету: А.М. Лобода, М.К. Грунський, В.М. Перетц з учнями В.І. й С.І. Маслоуви, О.А. Назаревським та ін. [10-ті роки ХХ ст.]; П.М. Попов з В.П. Адриановою-Перетц, В.М. Перетцом, В.Г. Ляскоронським, М.О. Новицькою, Н.І. Сагардою, Ф.І. Шмітом та іншими в Лаврському музеї [20-ті роки ХХ ст.]; П.М. Попов з М.С. Грушевським і його сім'єю в Лаврському музеї (1925); П.М. Попов з академіками А.Ю. Кримським, М.І. Яворським, Ф.М. Морозовим, П.П. Курінним в Лаврському музеї (1925); П.М. Попов з дружиною В.П. Поповою, К.Г. Воблим, М.К. Гудзієм, Д.В. Чалим та іншими в Кисловодську (1933–1947); П.М. Попов з Л.А. Булаховським, О.І. Білецьким, С.І. Маслоуви, М.К. Грунським, П.Г. Тичиною; Д.І. Багалій, М.Я. Калинович, В.І. Липський, А.М. Лобода, О.П. Новицький, М.Ф. Сумцов та ін. (1923–1946); П.М. Попов у відділах книгознавства, рукописів ЦНБ АН УРСР; П.М. Попов з М.Т. Рильським, О.О. Сидоровим, В.М. Перепелюком, Кристо Геновим та ін. (1939–1963); П.М. Попов у своїй бібліотеці [60-ті роки ХХ ст.].

Фотографії дружини П.М. Попова В.П. Попової, її матері Антоніни Миколаївни Острогорської з П.М. Поповим, сестрою Ніною та друзями (1900–1953).

Фотографії О.І. Білецького, О.О. Шахматова, Т.Д. Флоринського, В.В. Данилова, Є.М. Кротевича, Є.С. Шабліовського; викладачів, випускників навчальних закладів, співробітників Лаврського музею, Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР; учасників конференцій, нарад; селян с. Черепівки Сумської обл., родичів, знайомих; пам'ятники архітектури, види с. Черепівки, міст Рильська, Курська, Путивля, Києва, Варшави, Смоленська, Кисловодська та ін. Загалом: 995 фото.

23.13. Образотворчі матеріали

Малюнки П.С. Сулименка; дитячі малюнки із зображенням українського весілля у селі [20-ті роки ХХ ст.]. Гравюри, літографії вітчизняних та зарубіжних майстрів XVII–XX ст. (Л. Тарасевича, С.Ф. Ушакова, Ф.А. Кіліана, А.С. Козачковського, І.Д. Мигури, Л.А. Серякова, В.І. Касіяна, Г.І. Нарбути та ін.).

Гравіровані, літографовані портрети, фотографії відомих письменників, художників, композиторів, учених, полководців, козацької старшини, царів, державних, громадських, релігійних діячів, а також репродукції картин, видання хромолітографії Києво-Печерської лаври, ілюстративні матеріали до історії Києва, зокрема Києво-Печерської лаври, Київської академії, Університету св. Володимира, Острога, Волинської губернії та ін.; пам'ятки мистецтва, архітектури України, Росії, листівки, фотографії з видами Варшави, Рима, Софії, Шийону (Франція).

Колекція рукописних книг, літературних, історичних творів, документів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 246; Білецький О.І., Шолом Ф.Я. П.М. Попов // Рад. літературознавство.– 1960.– № 6.– С. 67–72; Білецький О.І., Сухобрус Г.С., Шолом Ф.Я. Павло Миколайович Попов.– К., 1961.– 32 с.; Дашкевич В. Дослідник народних скарбів // Літ. газ.– 1960.– 13 верес.; Історія Академії наук України, 1918–1923 : Документи і матеріали.– К., 1993.– С. 534; Історія Академії наук Української ССР.– К., 1979.– С. 779; Лисоченко І.Д. Огляд архіву П.М. Попова // Рукописна та книжкова спадщина України.– К., 1994.– Вип. 2.– С. 156–168; Павло Попов // Письменники Радянської України (1917–1987).– К., 1988.– С. 490; Попов Павло Миколайович // Українська радянська енциклопедія.– К., 1963.– Т. 11.– С. 393; Ступак Ю. Визначний літературознавець і фольклорист : (До 70-річчя з дня народження) // Ленін. правда.– 1960.– 30 лип.; Сухобрус Г.С. Павло Миколайович Попов // Нар. творчість та етнографія.– 1960.– № 3.– С. 41–46; Трипільський А. Творчий шлях видатного вченого // Вітчизна.– 1962.– № 4.– С. 211–212; Шолом Ф.Я. Вчений і педагог // Рад. Україна.– 1960.– 7 жовтн.

24. РИЛЬСЬКИЙ Максим Тадейович (19 березня 1895 – 24 липня 1964) – поет, перекладач, публіцист, літературознавець, мовознавець, фольклорист; академік (1943).

Народився в м. Києві. Навчався у Київському університеті; голова Спілки письменників України (1943–1947), директор Інституту мистецтвознавства, фольклору і етнографії АН УРСР (1944); академік АН СРСР (1958), Державна премія СРСР (1943, 1950), Ленінська премія (1960).

Ф. 76, 26 од. зб. (1905–1953), ф. I, № 2360–2365, 8059, 12599–12602, 44134–44137. Загалом: 40 од.зб.

24.1. Наукові і творчі матеріали

Чого бог карає (1904), Лебеди (рос.) (1910), Адоніс і Афродіта (1926), Світ і тіні на деревах (б.д.), Етюд на фаянсі (1926), Пушкін і Шевченко (1949). Великий російський народ (1953).

Переклади: Фінінберг Е.Й. “Дні трепетні біжать” (пер. з євр.; 1930–1936), Міцкевич А. “Пан Тадеуш” (пер. з пол.; поч. ХХ ст.). Сергєєв-Ценський С. “Тост на Новий рік” (пер. з рос.; 1957).

24.2. Листи М.Т. Рильського

Адресати: Могилянський М.М. (5; 1925–1927), Филипович П.П. (1927), Хижняк А.Ф. (4; 1945–1960), Шпілевич В.В. (1911).

24.3. Листи до М.Т. Рильського

Кореспондент: Зеров М.К. (14; 1923–1931).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 116; *Бутрін М.Л.* Максим Тадейович Рильський (1895–1964) : Бібліогр список літ.– Львів, 1965.– 31 с.; 3 іменем святого Володимира : Київ. ун-т у документах, матеріалах та спогадах сучасників : У 2 кн. / Упоряд. В. Короткий, В. Ульяновський.– К., 1994.– Кн. 2.– С. 150–157; *Ільєнко І.О.* Максим Рильський. Анотований бібліогр. покажчик.– К., 1984.– 39 с.; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1963.– Т. 2.– С. 134; М.Т. Рильський. Бібліогр. покажч., 1907–1965.– К., 1970.– 519 с.; Український радянський енциклопедичний словник.– К., 1968.– Т. 3.– С. 136; Українська радянська енциклопедія.– К., 1963.– Т. 12.– С. 240–242.

25. ТИЧИНА Павло Григорович (27 січня 1891 – 16 вересня 1967) – поет, літературознавець, мовознавець, перекладач, державний і громадський діяч; академік (1929).

Народився у с. Піски (Чернігівська обл.). Закінчив Київський комерційний інститут (1917); член спілки письменників “Гарт” (1923–1925) та ВАПЛІТЕ, учасник Міжнародного конгресу на захист культури (1935), директор Інституту української літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР (1936–1939), директор Інституту мови і літератури АН УРСР (1941–1943), міністр освіти УРСР (1943–1948); Державна премія СРСР (1941), Державна премія УРСР ім. Т.Г. Шевченка (1962), член-кореспондент Болгарської Академії наук (1947).

Ф. 79, 38 од. зб. (1913–1958); ф. I, № 12440, 12445, 12526, 12580–12583, 12585–12586, 12592, 34699–34700, 44170–44190, 44192–44193. Загалом: 73 од. зб.

25.1. Наукові і творчі матеріали

Гаї шумлять (1914), Плуг (1919), Супровідна записка до спогадів... [20-ті роки ХХ ст.], Партія веде (1933), Сталінська конституція – сонце з неба в ясний день (1936), збірка “Стихи” (переклад з української).

Рецензії на праці інших авторів: відгук на дисертаційну роботу М.М. Ткаченка (1942).

25.2. Матеріали службової діяльності

Заява з проханням обійняти посаду бібліотекаря (1921), заперечення проти низької якості перекладів його творів російською мовою (30-ті роки ХХ ст.).

25.3. Листи П.Г. Тичини

Адресати: Коваленко Г. (1924), Копиця Д.Д. (3; 1936–1942), Романович-Ткаченко Н.Д. (4; 1924–1926).

25.4. Листи до П.Г. Тичини

Кореспондент: Косарик Д.М. (б.д.).

Лит.: Академія наук Української РСР. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 137–138; Бандура О.І., Візир М.П. З епістолярної спадщини Павла Тичини // Рад. літературознавство.– 1971.– № 11.– С. 72–78; Гальченко С.А. Грані великого таланту : До 100-річчя від дня народження П.Г. Тичини.– К., 1990.– 48 с.; Грузман З.М. Павло Тичина – літературознавець і критик.– К., 1975.– 195 с.; Грунічев В.І., Шаховський С.М. Павло Тичина. Життя і творчість у документах, фотографіях, ілюстраціях.– К., 1974.– 263 с.; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1963.– Т. 2.– С. 241; Охріменко О.Г., Охріменко П.П. Павло Тичина і світова література.– Суми, 1996.– 33 с.; Павло Тичина. Бібліограф. покажч. / Склав І.З. Бойко.–К., 1951.– 140 с.; Павло Тичина – поет, педагог, громадянин : Тези доп. міжвуз. наук.-практ. конф., присвяченій 100-річчю від дня народження.– Умань, 1991.– Кн. 2.– 88 с.; Кн. 3.– 44 с.; Про Павла Тичину. Статті. Нариси. Спогади.– К., 1976.– 295 с.; Українська радянська енциклопедія.– К., 1963.– Т. 14.– С. 415–416.

26. ЯВОРНИЦЬКИЙ Дмитро Іванович (6 листопада 1855 – 5 серпня 1940) – історик, археолог, етнограф, фольклорист і письменник; академік (1929).

Народився у с. Сонцівка (тепер с. Борисівка, Харківська обл.). Закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету (1881), залишений при кафедрі російської історії для наукової роботи, звільнений з Університету (1885), викладач історії та літератури в середніх навчальних закладах Петербурга (1885–1891), молодший чиновник з особливих доручень для історико-топографічного вивчення краю при туркестанському генерал-губернаторі в Ташкенті (1892–1895), приват-доцент Московського університету (1897), захистив при Казанському університеті магістерську дисертацію (1901), директор Дніпропетровського історичного музею (1902–1933), професор Катеринославського університету (1918), викладач (1920–1933) та завідуючий кафедрою українознавства (1925–1929) в Інституті народної освіти у Дніпропетровську; член-кореспондент УАН (1924), доктор суспільних наук (1937); член Московського археологічного товариства (1906).

Ф. 336, 11 од. зб. (XVIII ст. – 1939 р.); ф. I, № 21930–22347, 24566–24567, 28017, 33521–33522, 34009, 34022, 34042, 34304, 42192, 43413, 43426, 46389–46390; ф. III, № 53114–53115. Загалом: 443 од. зб.

26.1. Наукові і творчі матеріали

Етнографія. Звичаї українського народу [1887], Каменные бабы. [Історичний нарис] [1890], Путеводитель по Средней Азии от Баку до Ташкента в археологическом и историческом отношениях (1893), Мавзолей Тамерлана (1894), Школы и мнения о происхождении Руси (1895), Историография в средние века (1895), Крестьянские реформы в

Царстве Польском, Познани и Галиции (1896), Чем лечились наши предки от простуды [1899], Щоденники, звіти та інші матеріали археологічних розкопок курганів в Катеринославській, Херсонській, Таврійській губерніях та ін. (1895–1905, 1923–1924, 1927–1933), История запорожских казаков. (Т. 1.– 2-е изд.– М., 1900), Наша доля – Божа воля. [Оповідання] [1901], Запорозька старина Катеринославської та Кубанської областей. [Опис] [1907], Христос в серці чоловіка [Оповідання] [1908], Русалчине озеро [Оповідання] [1909], Т.Г. Шевченко [1914], Україно-руське козацтво перед судом історії (1918), Археологічні дослідження на порогах Дніпра (1927–1929), Нахідки в Дніпрі (1927–1933), Щоденник глибокої розвідки археологічної острова Вовчка (1928), Иван Алексеевич Синельников [20-ті роки ХХ ст.], История города Екатеринослава (1937), Сто років після видання українських пісень М.О. Максимовича [30-ті роки ХХ ст.], Стихийные бедствия нашего края по летописям и мемуарам XVI–XIX ст. [30-ті роки ХХ ст.], Илья Ефимович Репин [30-ті роки ХХ ст.], М.І. Костомаров (б.д.), В.В. Тарновський (б.д.), Последние дни Запорожья. Исторический роман (б.д.), Символізація в народних українських піснях (б.д.), Магомет. Легендарное сказание (б.д.), Понеділок – важкий день (б.д.), Весільні пісні на Таврії (б.д.), Иван Харламович Мерещка (б.д.), Пізно. [Вірш] (б.д.), Значение степняков в исторической жизни русского народа (б.д.), Хроника царствования кокандского хана Худаярхана (б.д.), П. Дорошенко (б.д.), Запорожці перед судом історії (б.д.), Кургани та могили передісторичні в нашому краю (б.д.), Значение археологии (б.д.), Матеріали до російсько-українського словника (б.д.).

Курси лекцій, спецкурси, лекції і програми до них: Програма історії (1886–1887), Древняя история [кін. ХІХ – поч. ХХ ст.], Значение малорусского казачества. Вступительная лекция, читанная студентам Московского университета (1901), Мнение о происхождении казачества. Лекция вторая [поч. ХХ ст.], Значение древних классиков [поч. ХХ ст.], Обозрение преподавания на историко-филологическом факультете Екатеринославского университета в 1919–1920 гг., Історія місцевого краю. Курс лекцій (1920–1921).

Переклади: Псалтирь (1882–1920), Канон Великий Андрія Критського (1923), Псалом Давида (б.д.).

Записи етнографічних та фольклорних матеріалів, зібраних Д.І. Яворницьким в різних місцевостях України, програми для їх збирання (1873–1939); виписки з праць різних авторів з питань історії, археології та ін., копії листів, документів ХVІ–ХІХ ст.

26.2. Відгуки на праці Д.І. Яворницького

Линниченко И.А. “Маленький ответ большому археологу” [1889].

26.3. Біографічні матеріали

[Автобіографічні відомості] [кін. ХІХ ст.], атестат, свідоцтво про викладання історії в гімназії М.Н. Стоюніної (Петербург) (1888, 1892), витяг з циркуляру попечителя Санкт-Петербурзького учбового округу 6 липня 1889 р. № 110 про небажаність допущення кандидата Харківсько-

го університету Д.І. Яворницького до педагогічної діяльності, Фірман еміра Бухари про нагородження Д.І. Яворницького Орденом Бухарської золотої зірки (1894), свідоцтво Московського університету про роботу приват-доцентом на кафедрі російської історії (1897), вітальний адрес Етнографічної комісії при Українській Академії наук з нагоди 50-річчя наукової діяльності (1927).

26.4. Матеріали службової та громадської діяльності

[Розпорядження Катеринославського губернатора про сприяння Д.І. Яворницькому та іншим в археологічних дослідженнях] (1887), Публичные лекции по археологии России (1911), [Опис речей, що знаходяться в музеї Поля] [кінець XIX ст.], запрошення відділу народної освіти Катеринославської губернської земської управи на засідання з питань виділення допомоги для Музею (1919).

26.5. Листи Д.І. Яворницького

Адресати: [Брат] (б.д.); Бюро в справі проектування міста Великого Запоріжжя (1929).

26.6. Листи до Д.І. Яворницького

Кореспонденти: Коршуни [30-ті роки XX ст.], Репіна В.І. (1932).

Бюро в справі проектування міста Великого Запоріжжя (1929), Головний комісар Запорізької залізниці (1918), Дніпропетровський державний університет (1936), Казанський університет (1902), Катеринославський відділ народної освіти (1919), Керуючий канцелярією туркестанського генерал-губернатора (1894), Московське археологічне товариство (1899).

26.7. Матеріали господарчо-майнового характеру

Охоронне свідоцтво на квартиру та майно, видане Револуційною військовою радою 1-ої Кінармії (1920).

26.8. Рукописи інших осіб

Девлад О.С. "Проти води порогами" (1930), Доброва А. "Короткий звіт про неолітичну стацію на Лантухівському острові" (1930), Евецкий И. "Историко-статистическое и церковно-археологическое описание прихода и церкви с. Колпаковки Ново-Спасского уезда Екатеринославской губ." [кін. XIX – поч. XX ст.], Залюбовский Г.[А.] "Древняя русская история" [Конспект лекцій], (1862), Иваников С. "Историко-статистическое описание церкви" (1863), Кирпичников А. "Всеобщая литература" (1882), "Малороссийские народные песни, положенные на ноты для пения и фортепиано Андреем Маркевичем" (1881), "Проект на постройку каменной церкви в имени Георгия Петровича Алексева при с. Котовке Новомосковского уезда" (1900), Струтинский Ф. "Церковно-приходская летопись Рождество-Богородичной церкви" (1893), [Щоденник] (1862–1864).

26.9. Листи різних осіб

Гагаріна Е.С. – Синельникову О.М. [1915], Кубе Е. – Синельникову О.М.

(1915), Кульжинський С.М. – Синельникову О.М. (1914), Литвинов О. – Синельникову О.М. (1915), Масловський О. – Синельникову О.М. (2; 1915), Синельников О.М. – Синельникову І.О. [1915], Синельников О.М. – Панаєву Л.А. [1914], Синельников О.М. – Кульжинському С.М. (1914).

26.10. Образотворчі матеріали

Малюнки верстатів, сволюка, чумацького воза, Чортомлицької вази та ін.

26.11. Фотографії

Хати, береги, пороги Дніпра, острови Хортиця, Перун, Таволжанський; археологічні знахідки, розкопи та ін. (20–30-ті роки ХХ ст.). Загалом: 176 фотографій.

Літ.: Акадeмія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 158–159; Бібліографічний покажчик праць проф. Дмитра Івановича Яворницького // Збірник Дніпропетровського крайового історико-археологічного музею.– Дніпропетровськ, 1929.– Т. 1; Вчений-подвижник. Життєвий шлях та літературна спадщина відомого на Придніпров'ї археолога, історіографа, краєзнавця та етнографа Д.І. Яворницького : (Матеріали наук.-практ. конф., присвяченої 135-річчю з дня народження вченого 26–27 жовтн. 1990 р.) / Укл. В.М. Бекегова.– Дніпропетровськ, 1991.– 80 с.; Дмитро Іванович Яворницький / Бібліог., складена І.М. Гапусенком.– К., 1969.– 60 с.; Епістолярна спадщина академіка Д.І. Яворницького : Кат. музейних кол. / Укл. С.В. Абросимова та ін.– Дніпропетровськ, 1992.– 221 с.; Історія Академії наук Української РСР.– К., 1967.– С. 473–474; Кондратьєва І.Ю. Д.І. Яворницький як фундатор Катеринославського історичного музею // Дніпропетровський історико-археологічний збірник.– Дніпропетровськ, 1997.– Вип. 1.– С. 511–516; Новицький Я.П. Острів Хортиця на Дніпрі, його природа, історія, старожитності.– Запоріжжя, 1997.– Вип. 1.– С. 4, 5, 13, 16, 63–67, 72–74, 77; Олійник М.М. Д.І. Яворницький : (Літ. портр.) // Рад. літературознавство.– 1963.– № 6.– С. 103–112; Петров В. Пам'яті акад. Д.І. Яворницького // Вісті АН УРСР.– 1940.– № 7/8.– С. 107–109; Українська радянська енциклопедія.– К., 1967.– Т. 16.– С. 447–448; Ульяновський В.І., Абросимова С.В. Листи Я.П. Новицького до Д.І. Яворницького // Укр. археогр. щорічник.– 1993.– Вип. 1; Чабан М.П. Сучасники про Д.І. Яворницького.– Дніпропетровськ, 1995.– 204 с.; Шубравська М.М. Д.І. Яворницький. Життя, фольклористично-етнографічна діяльність.– К., 1972.– 252 с.

27. ЯНОВСЬКИЙ Феофіл Гаврилович (24 червня 1860 – 8 липня 1928) – вчений, лікар-терапевт; академік (1927).

Народився у с. Миньківці (тепер Хмельницька обл.). Закінчив Київський університет (1884); професор Київського університету (1905–1919), завідувач кафедри Київського медичного інституту (1921).

Ф. 220, 10 од. зб. (1908–1928).

27.1. Наукові і творчі матеріали

К семиотике и диагностике сыпного тифа. Стаття (1920).

27.2. Біографічні матеріали

Членський квиток Київської міської Ради робітничих та червоноармійських депутатів (1923), Уведомление об избрании Яновского Ф.Г. почетным членом Ленинградского терапевтического общества (1925), Приветственный адрес в день 25-летия врачебной деятельности. Ученики Ф.Г. Яновского (1908), Приветственный адрес в день 40-летнего юбилея научной и академической деятельности (1923), Приветственный адрес в связи с 40-летием научно-врачебной деятельности. Первая рабочая больница в г. Киеве (1923), Приглашение на IX съезд Общества врачей-терапевтов СССР (б.д.).

27.3. Матеріали службової діяльності

Отчет о деятельности курортной комиссии при кафедре клинической медицины ВУАН (1928).

27.4. Листи до Ф.Г. Яновського

Кореспонденти: Ленінградське терапевтичне товариство ім. С.П. Боткіна (1925), Організаційний комітет VIII Всесоюзного з'їзду терапевтів (1925), Товариство лікарів-терапевтів СРСР (б.д.), *Nouveau Fraite de Medecine* (1914).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 160; Аронов Г.Е. Феофил Гаврилович Яновский.– К., 1988.– 142 с.; Баренбойм А.М. Академик Феофил Гаврилович Яновский как фтизиатр.– К., 1956; Липхань А.Е. Ф.Г. Яновський.– К., 1974.– 54 с.

Розділ 2
ОСОБОВІ АРХІВНІ ФОНДИ АКАДЕМІКІВ
І ЧЛЕНІВ-КОРЕСПОНДЕНТІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
В ІНСТИТУТІ АРХІВОЗНАВСТВА

28. АКСЕНТЬЄВА Зінаїда Миколаївна (25 липня 1900 – 8 квітня 1969). – Астроном. Член-кореспондент (1951).

Ф. 203, 3 описи, 324 од. зб. (1926–1969).

Народилась у м. Одесі. Закінчила Одеський інститут народної освіти (фізико-математичний факультет) (1924). Працювала в Полтавській гравіметричній обсерваторії обчислювачем-спостерігачем та старшим науковим співробітником (1926–1934). Під час війни виконувала обов'язки директора Полтавської гравіметричної обсерваторії (1941–1943). З 1943 р. до кінця життя працювала у Полтавській гравіметричній обсерваторії: старшим науковим співробітником та вченим секретарем, завідуючою відділом (1943–1948), заступником директора (1948–1951), директором (з 1951). Нагороджена орденом “Знак Пошани”. Заслужений діяч науки УРСР (1960).

Наукові дослідження стосуються припливних деформацій Землі і прикладної геофізики.

28.1. Наукові і творчі матеріали

Брошура “Полтавская гравиметрическая обсерватория Академии наук УССР (ее задачи, достижения и перспективы)” (1957–1964); “Обзор гравиметрических исследований” [60-ті роки ХХ ст.].

Статті: “Лунные геомагнитные вариации по наблюдениям в Слуцке. 1927–1929” (1937); “Про припливи на Байкалі за спостереженнями в бухтах Піщанка і Танкой” (1946); “О работах Полтавской гравиметрической обсерватории АН УССР в 1951 и 1952 гг.” (1952); “О Международном геофизическом годе” (1956); “Об искусственном спутнике Земли” (1957); “Советский вымпел на Луне” (1959); “Полтавская гравиметрическая обсерватория и ее работы” (1965); “Предварительные результаты наблюдений над приливными наклонами на крымском полигоне (Симферополь)” (1966); “Наклономерные наблюдения ПГО на Украине” (1968); “Результаты наблюдений приливных наклонов на

территории Советского Союза” (1968); “К вопросу об автоматизации астрономических наблюдений и измерений в обсерваториях США” (1968); “Дыхание Земли. (Очерк о деятельности ПГО)” [60-ті роки ХХ ст.].

Робочі матеріали: “Таблиці спостереження з горизонтальними маятниками” (1928–1936); “Таблиці обчислень, зроблені у Полтаві за допомогою маятника М” (1930–1941); “Таблицы наблюдений на горизонтальных маятниках М среднесуточных ординат и специального времени волны” (1930–1952).

Відгуки на наукові праці інших осіб (1953–1967); лекції на науково-популярні теми (1954–1963).

28.2. Біографічні документи

Щоденникові записи, записні книжки (1946–1969); повідомлення про обрання З.М. Аксентьевої членом-кореспондентом АН УРСР (1951); документи побутового характеру (1951–1952); привітання зі святами (1961–1967); документи про З.М. Аксентьева (газетні статті, коротке повідомлення про основні наукові праці З.М. Аксентьевої) (1948–1955).

28.3. Документи про службову та громадську діяльність

Матеріали про роботу у Полтавській гравіметричній обсерваторії: опис майна обсерваторії, евакуйованого до Іркутська (1941); про діяльність на посаді директора обсерваторії (1941–1943); про роботу обсерваторії (1944–1949); протоколи наукових нарад (1945–1967); звіти про роботу обсерваторії (1952–1966); звіти про наукову діяльність (1954–1959); матеріали про проведення Міжнародного геофізичного року (1956–1961); про роботу в Астрораді АН СРСР (1957–1968); характеристика наукової діяльності Полтавської гравіметричної обсерваторії (1961).

Документи про громадську діяльність: матеріали про діяльність депутатом Полтавської обласної Ради (листування з трудящими, довідки, запити, запрошення) (1952–1969); виступи з нагоди святкування Міжнародного жіночого дня; запрошення; виступ на І зльоті передовиків виробництва (1959–1963).

28.4. Листування

Листи З.М. Аксентьевої

Адресати: Багмет О.Л. (14; 1964–1966); Байнгорт Л.С. (5; 1966); Барбашов М.П. (2; 1949–1965); Бардін І.П. (1956); Буланже Ю.Д. (5; 1964–1967); Гріднев В.Н. (2; 1958); Жюно Б. (Франція) (2; 1962–1964); Зандих (НДР) (1964); Кіпріанов А.І. (3; 1949–1953); Мельник Г.Ф. (3; 1965); Мовчан Б.Л. (2; 1964–1968); Орлов О.Я. (4; 1942–1943); Патон Б.Є. (5; 1964); Седлер Д. (Великобританія) (2; 1959–1963); Субботін С.І. (3; 1966); Тарді П. (Франція) (1959); Телекі Г.К. (СФРЮ) (1963); Федоров Є.П. (5; 1957–1966); Чеччині Д. (Італія) (1960); Щеглов В.П. (2; 1964); Яковкін А.О. (1967) та ін.

Листи до З.М. Аксентьевої

Кореспонденти: Андреус В. (США) (1965); Вітковський (ПНР) (4; 1965); Ганошкін С. (США) (5; 1960–1966); Димитров Г. (ФРН) (2; 1966);

Добачевська В. (ПНР) (1966); Донголович І.Д. (2; 1965–1967); Дюфей Я. (Франція) (1967); Зверев М.С. (6; 1952–1964); Кеслі Д. (Австралія) (2; 1962); Кордеро Л. (Венесуела) (1965); Лаклавер Д. (Франція) (2; 1960–1962); Мельхіор П. (Бельгія) (10; 1961–1966); Овчаренко Ф.Д. (1964); Орлов О.Я. (1941); Стойко (Франція) (10; 1957–1962); Товчигречко С.С. (19; 1960–1966) та ін. Загалом у фонді листи 155 адресатів та кореспондентів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 165–166; Зеленик І. Вона досліджувала Землю : [Про укр. астронома чл.-кор. АН УРСР З.М. Аксентьєву] // Знання та праця.– 1981.– № 4.– С. 18; Зинаїда Николаевна Аксентьєва : [Некролог] // Изв. АН СССР. Физика Земли.– 1969.– № 9.– С. 166–177; Зинаїда Миколаївна Аксентьєва // Вісн. АН УРСР.– 1969.– № 3.– С. 110.

29. АНТОНОВ Олег Костянтинівич (7 лютого 1906 – 4 квітня 1984). – Авіаконструктор. Академік (1967).

Ф. 197, 1 опис, 9 од. зб. (1941–1970).

Народився в с. Троїцькому (тепер Московська обл., Росія). Закінчив Ленінградський політехнічний інститут (1930). Працював головним конструктором планерного заводу. У 1946 р. очолив дослідно-конструкторське бюро у Києві. З 1962 р. – генеральний конструктор, керівник конструкторського бюро літакобудування, з 1976 р. – також професор Харківського авіаційного інституту. Член-кореспондент АН УРСР (1964). Академік АН СРСР (1981). Герой Соціалістичної Праці (1966). Лауреат Державної премії СРСР (1952); Ленінської премії (1962); Державної премії УРСР (1976) за участь у створенні і впровадженні в серійне виробництво та експлуатацію пасажирського літака АН-24, його варіантів та модифікацій; премії ім. М.К. Янгеля (1984). Заслужений діяч науки УРСР (1976).

Автор наукових праць з питань планеризму, літакобудування, економіки. Під його керівництвом створено понад 60 типів транспортних літаків і планерів, зокрема поршневі літаки АН-2 і АН-14 (“Бджілка”); турбогвинтові літаки АН-4, АН-8, АН-10, АН-12, АН-22 (“Антей”), АН-26, АН-28, АН-30; реактивний АН-72; суцільнометалеві спортивні планери А-11, А-13 і А-15.

Серед документів: книга О.К. Антонова “Десять разів спочатку” (1973); книга В.А. Моїсеєва “Крылатое имя” (1974).

Фотокопії документів О.К. Антонова про участь у Великій Вітчизняній війні – фото військового аеродрому; документи про десантний планер А-7 (1941–1945).

Фотодокументи: О.К. Антонов [70-ті роки ХХ ст.]; з генеральним конструктором О.С. Яковлєвим (1944).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 15; Антонов О.К. Конструктор “Антей” о себе // Авиация и космонавтика.– 1967.– № 8; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 676–679.

30. БАБІЙ Борис Мусійович (25 липня 1914 – 19 вересня 1993). – Учений в галузі права. Академік (1972).

Ф. 55, 1 опис, 163 од. зб. (1937–1993).

Народився в с. Гуровці Козятинського району (тепер Вінницька обл.). Працював у Козятині та Могилеві-Подільському в районних газетах. Закінчив Київський державний університет (1940). Прокурор кримінально-судового відділу Прокуратури Української РСР (1939–1940). Під час Великої Вітчизняної війни на військово-прокурорських посадах у діючій армії. З 1947 р. викладав на юридичному факультеті Київського державного університету. У 1949–1969 рр. працював у секторі держави і права АН УРСР (з 1966 р. – завідуючий відділом). Завідуючий відділом (1969–1988), директор (1974–1988) Інституту держави і права АН УРСР. Академік-секретар Відділення економіки, історії, філософії та права (1970–1988). З 1988 р. – радник Президії АН УРСР. Член-кореспондент АН УРСР (1967). Член президії Комітету по Державних преміях у галузі науки і техніки при Раді Міністрів УРСР, член Комісії УРСР у справах ЮНЕСКО, головного її Комітету з гуманітарних наук, керівник делегації УРСР на ряді конференцій та семінарів ООН. Заслужений діяч науки УРСР (1979). Лауреат Державної премії УРСР (1981). Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Наукові дослідження присвячені проблемам теорії та історії радянської держави і права, історії правової науки. Автор майже 300 наукових праць.

30.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Правовые исследования в Академии наук Украинской ССР” (1974); “Очерк истории правовых исследований в Украинской ССР. 1919–1984” (1984). Розділи до колективних монографій: “Советское государство и право в период восстановления народного хозяйства (1921–1925 гг.)” (1976); “Правовые науки” (1977).

Брошура “Очерк по истории развития правовой науки в Академии наук Украинской ССР (1919–1967)” (1967).

Статті: “Розквіт суверенітету Української Радянської Соціалістичної держави в складі СРСР” (1954); “Історичні документи великої епохи” (1955); “Початок нової ери в історії українського народу” (1966); “Социализм и народовластие” (1967); “Правовая наука УССР” (1967); “Розквіт Радянської України в братній сім’ї народів СРСР” (1968); “Національно-державне будівництво в Союзі РСР на сучасному етапі” (1972); “Исследования в области общественных наук в Академии наук УССР и их практическое значение” (1977) та ін. Тексти виступів та доповідей на науково-практичних конференціях.

Робочі матеріали: до монографій “Місцеві органи влади УРСР в 1917–1929 рр.” (1965) та “Українська держава в період будівництва соціалізму” (1965).

30.2. Біографічні документи

Матеріали про присвоєння вченого ступеня кандидата юридичних наук та наукового ступеня старшого наукового співробітника (1941–1952); про участь у Великій Вітчизняній війні (заяви, копії наказів, посвідчення) (1941–1987); про викладацьку діяльність у Київському державному університеті (1949). Дипломи члена-кореспондента та академіка АН УРСР (1957–1972); характеристики, автобіографії, список нагород (1974–1992); довідки про наукову, науково-організаційну та громадсько-політичну діяльність (б.д.); матеріали до видання біобібліографічного покажчика (1981–1983).

Документи про участь у святкуванні 30-річчя перемоги у Великій Вітчизняній війні (1984–1985); ювілейно-поздоровча кореспонденція.

30.3. Документи про службову діяльність

Матеріали і документи про діяльність старшим науковим співробітником; заступником завідуючого сектором держави і права АН УРСР (1951–1967); завідуючим відділом, заступником директора та директором Інституту держави і права АН УРСР (1974–1989) (листування, доповідні записки, розпорядження). Документи про роботу академіком-секретарем Відділення історії, філософії та права АН УРСР (1968–1986) (тексти виступів, листування); річні звіти члена-кореспондента й академіка АН УРСР (1968–1992); листування з видавництвами, редакціями газет і журналів. Матеріали про діяльність головним редактором та керівником авторських колективів колективних монографій (протоколи нарад, проспекти, матеріали обговорень); тексти виступів на українському радіо, доповіді та тези виступів на різних нарадах, семінарах; матеріали про діяльність радником Президії АН України (довідні записки, довідковий матеріал, в т.ч. по історії створення УАН та про її перших президентів, листування, пропозиції).

Документи про участь у роботі міжнародних семінарів, сесій, конференцій, конгресів: Всесвітнього конгресу Міжнародної асоціації політичних наук (особисті враження, тексти виступів) (1967, 1976, 1979); II Всесвітньої конференції по боротьбі проти расизму та расової дискримінації (тексти виступів, проекти документів) (1983); семінару ООН з питань боротьби проти расизму (тексти виступів, проекти документів) (1986); сесії Спеціального комітету ООН з проблем міжнародного тероризму (1979); Всесвітньої конференції по санкціях проти расистської ЮАР (звіт, текст виступу) (1986); наукового симпозиуму юристів СРСР і Франції (текст виступу) (1971) та ін.

30.4. Листування

Листи Б.М. Бабія

Адресати: Гончар О.Т. (1976); Канівець В.В. (4; 1970–1979); Мариненко (1991); Петльований В.І. (2; 1973); Федосєєв П.М. (1978); Шаблювський Є.С. (б.д.) та ін.

Листи до Б.М. Бабія

Кореспонденти: Алексєєв Б.І. (4; 1974–1978); Канівець В.В. (12; 1970–1979); Корецький В.М. (8; 1965–1969); Кульчицький В.В. (2; 1982–1992); Петльований В.І. (2; 1974); Петров Б.М. (б.д.); Танк Максим (1993); Федосєєв П.М. (1973); Фукс С. (6; 1967–1975); Шабліовський Є.С. (1972) та ін. Загалом у фонді листи 38 адресатів та кореспондентів.

30.5. Фотодокументи

Б.М. Бабій (6; 1938–1962); з родичами, у колі співробітників та на відпочинку (22; 1959–1980). Всього 28 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 16; Борис Моисеевич Бабий.– Киев, 1984.– С. 21–24; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 679.

31. БАБКО Анатолій Кирилович (15 жовтня 1905 – 7 січня 1968). – Хімік. Академік (1957).

Ф. 33, 3 описи, 216 од. зб. (1922–1968).

Народився в с. Судженському (тепер Новосибірська обл., Росія). Закінчив хімічний факультет Київського політехнічного інституту (1927). З 1928 р. навчався в аспірантурі під керівництвом відомого хіміка-аналітика проф. І.В. Тананаєва. Завідуючий відділом аналітичної хімії Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР (1941). Завідуючий кафедрою аналітичної хімії Київського держуніверситету, професор (1944–1960). Член-кореспондент АН УРСР (1947). Заслужений діяч науки УРСР (1966). Нагороджений орденом Леніна та орденом “Знак Пошани”.

Наукові дослідження присвячені проблемам хімії комплексних сполук, теорії і практиці хімічного аналізу. Створив київську школу хіміків-аналітиків. Автор понад 400 наукових праць.

31.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Равновесне комплексобразование в растворах” (1939–1944); “Физико-химический анализ комплексных соединений в растворах. (Оптический метод)” (1955); “Фотометрический анализ” (1968) – у співавторстві.

Статті: “Фізико-хімічний аналіз розчинів забарвлених комплексних сполук” (1947); “О реакции нона никеля с диметилглиоксимом в присутствии окислителей” (1948); “К методике определения стронция в минералах” [40-ві роки ХХ ст.]; “Физико-химический анализ систем с тройными комплексами в растворе” (1953); “Вопросы спектрофотометрии растворов комплексных соединений” (1955); “Аналитическая химия титана и циркония” (1957) та ін.

Статті у співавторстві: “Изучение океанских комплексных роданидов” (1945); “Растворимость диметилглиоксима и диметилглиоксимата никеля в спиртовых смесях” (1955); “Колометричне визначення води за

зміною забарвлення га югенідних комплексів кобальту” (1958); “Наука проблемная и наука отраслевая” (1964) та ін.

Робочі матеріали: “Обзор литературы по аналитической химии за 1961–1962 гг.” (1962); “Обзор литературы по аналитической химии за 1963 г.”; “Обзор литературы по аналитической химии за 1964 г.” (1964); робочий зошит з виписками (1964); огляд літератури за 1965 р.; виписки з різної літератури; картотека з робочими записами тощо.

Рецензії на наукові праці інших авторів.

31.2. Біографічні документи

Атестат професора (1946); диплом доктора наук (1946); членські квитки та посвідчення (1952–1964); відповідь на анкету Київського держуніверситету (1967); характеристики (б.д.); записні книжки; бібліографічний покажчик “Анатолій Кирилович Бабко” (1968).

31.3. Документи про діяльність

Матеріали про роботу у Міжнародному союзі по теоретичній і прикладній хімії (1961–1965); індивідуальні плани та звіти (1961–1967); матеріали конференції в Стокгольмі (1962) та симпозіуму у Чехословаччині (1964).

31.4. Листування

Листи А.К. Бабка

Адресати: Алімарін І.П. (4; 1966–1967); Виноградов О.П. (3; 1957–1958); Гібало І.М. (2; 1967); Дігенс (Нідерланди) (5; 1964); Коренман І.М. (3; 1966); Ле Ван Тьєн (1965); Мальований В.А. (2; 1966–1967); Патон Б.Є. (1966); Савін Г.М. (2; 1964); Сулайманкулов Х.К. (4; 1963–1967); Уімен Дж. (США) (1964) та ін.

Листи до А.К. Бабка

Кореспонденти: Айзенберг Л.М. (2; 1965); Виноградов О.П. (3; 1957); Ефендієв Т.Д. (1953); Клячко (3; 1961); Коренман І.М. (2; 1965–1967); Мальований В.А. (2; 1966); Пітелія М.П. (3; 1953); Сулайманкулов Х.К. (1963) та ін. Загалом у фонді листи 69 адресатів та кореспондентів.

31.5. Фотодокументи

А.К. Бабко (6; 1950–1967); у колі студентів; на наукових конференціях у Кишиневі і Ташкенті; під час поїздки до Чехословаччини; серед учасників симпозіуму АН УРСР [60-ті роки ХХ ст.]; з в'єтнамськими аспірантами [60-ті роки ХХ ст.]; фотографії похорону А.К. Бабка (19; 1968). Всього 41 фотодокумент.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 17; Анатолій Бабко.– К., 1969.– 15 с.; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 679.

32. БАГРІЙ Петро Іларіонович (5 листопада 1925 – 21 березня 1981). – Економіст. Академік (1973).

Ф. 211, 3 описи, 168 од. зб. (1950–1981).

Народився в с. Тополівці (тепер Вінницька обл.). Учасник Великої Вітчизняної війни, служив у лавах Радянської Армії (1944–1950). Закінчив Одеський кредитно-економічний інститут (1954). Старший науковий співробітник Інституту економіки АН УРСР (1957–1967). Відповідальний представник УРСР в Статистичному бюро Секретаріату ООН у США (1961–1965). Заступник директора з наукової роботи, директор Інституту економіки АН УРСР (1971–1976). Завідуючий відділом міжгалузевих комплексних проблем відтворення (з 1976). Член-кореспондент АН УРСР (1972). Лауреат премії ім. О.Г. Шліхтера (1973).

Наукові дослідження присвячені економічній теорії і економічній статистиці.

32.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Динамика и структура общественного производства при социализме” (1970); “Економіка УРСР і народний добробут” (1972); “Экономические проблемы развитого социализма” (1975); “Проблемы интенсивного развития производства” (1976–1977); “Пропорциональность и эффективность производства в период развитого социализма” (1979); “Проблемы сбалансированности спроса предложений” (1981).

Статті: “Динаміка і структура сільськогосподарського виробництва в країнах РЕВ” (1968); “Про організацію економічних досліджень в Українській РСР” (1970); “Проблемы интенсивного развития производства в новой пятилетке” (1971); “Научно-технический прогресс и эффективность производства” (1975); “Эффективность общественного производства” (1976); “Развитие экономико-математической науки на Украине” (1978); “Проблемы сбалансированности народного хозяйства” (1979) та ін.

Робочі матеріали до наукових праць; відгуки на наукові праці інших осіб.

32.2. Біографічні документи

Документи про навчання в Дніпропетровському інституті залізничного транспорту (1950); Одеському кредитно-економічному інституті (1950); посвідчення різних громадських організацій (1953–1980); особова справа (листок обліку кадрів, анкети, автобіографія, службові характеристики) (1953–1980); документи про захист кандидатської і докторської дисертацій (1958–1970); документи про надання вчених ступенів кандидата і доктора економічних наук (1958–1970); атестат професора (1971); документи про обрання членом-кореспондентом та академіком АН УРСР (1972, 1973); ювілейні привітання з нагоди 50-річчям від дня народження (1975); рецензії на наукові праці вченого (1958–1977); некролог.

32.3. Документи про службову діяльність

Доповіді на загальних зборах АН УРСР (1971–1974), в т.ч. “НТП и проблемы развития социалистической экономики” (1974); на Президії АН УРСР (1972–1975), в т.ч. “Про діяльність Інституту економіки АН УРСР” (1973); на зборах Відділення економіки АН УРСР (1969–1980), в

т.ч. "Проблемы сбалансированности народного хозяйства" (1980). Звіти та довідки про наукову і громадську діяльність (1972–1980); документи про видавничу діяльність (листування з видавництвами, угоди, плани) (1972–1977); про лекційну діяльність у трудових колективах (1977–1978).

Документи про педагогічну діяльність: про лекційно-пропагандистську і видавничу діяльність в Інституті підвищення кваліфікації при КДУ ім. Т.Г. Шевченка; тези лекцій; плани семінарів та теми рефератів для Інституту підвищення кваліфікації (1975–1980); матеріали про педагогічну діяльність в інших вузах (1977).

Документи про участь у роботі міжнародних організацій та конференцій: матеріали про роботу у Європейській економічній комісії (1961–1966); доповідна записка "Об удельном весе СССР в шкале взносов в регулярный бюджет ООН" (1964); документи про діяльність як представника СРСР у Комітеті ООН по внесках у бюджет ООН (1969–1972); як представника СРСР на сесії Комітету ООН по корективах за місцем служби (1971–1973); про участь у міжнародних, всесоюзних та республіканських наукових конференціях (запрошення, плани, тези доповідей, нотатки із пленарних засідань) (1971–1980).

32.4. Листування

Листи П.І. Багрія

Адресати: Кларк Ж. (США) (2; 1963); Лофтус Р. (США) (б.д.); Макура М. (США) (2; 1970); Патон Б.Є. (3; 1978); Скулкопф Д. (США) (1962); Шубардт (НДР) (1974) та ін.

Листи до П.І. Багрія

Кореспонденти: Ахунов І.І. (3; б.д.); Багрій І. (1958); Божко М.Г. (3; 1970); Брачинський Б. (3; б.д.); Владов Х. (НРБ) (3; 1966–1968); Говерпорс Б. (США) (1964); Добров Г.М. (1975); Ірвін Х. (Великобританія) (1974); Кемпбелл Р. (США) (1963); Кусукава А. (США) (3; 1970); Лавлі Р. (США) (2; 1962–1963); Лофтус Р. (1965); Макура М. (США) (5; 1969–1970); Мухамад Ф. (США) (2; 1972–1974); Патон Б.Є. (1974); Повел П. (США) (1970); Сміт Р. (США) (12; 1971–1973); У Тан, Генеральний секретар ООН (США) (2; 1970); Черкашин Л. (3; 1975); Чирков Б. (52; 1970–1975) та ін. Загалом у фонді листи 51 адресата та кореспондента.

32.5. Фотодокументи

П.І. Багрій (10; 1953–1980); у колі рідних і знайомих (6; 1973, б.д.).
Всього 16 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 17–18; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 680; Петро Гларіонович Багрій : [Некролог] // Економіка Рад. України.– 1981.– № 4.– С. 96; 50-річчя академіка АН УРСР П.І. Багрія // Вісн. АН УРСР.– 1976.– № 1.– С. 102.

33. БАРАБАШОВ Микола Павлович (30 березня 1894 – 29 квітня 1971). – Астроном. Академік (1948).

Ф. 226, 1 опис, 18 од. зб. (1918–1973).

Народився в м. Харкові. Закінчив Харківський університет (1919). Директор астрономічної обсерваторії Харківського державного університету (1930–1971); завідувач кафедри (1935–1971); ректор університету (1943–1946). Заслужений діяч науки УРСР (1941), депутат Верховної Ради УРСР 4 і 5 скликань. Герой Соціалістичної Праці (1969).

Наукова діяльність присвячена фотометричним дослідженням планет і Місяця. Створив астрономічну школу.

Серед документів: статті про вченого: “Невтомний борець за торжество науки” (1964); “Человек и планета” (1971); привітання в зв’язку з присвоєнням звання Героя Соціалістичної Праці (1969); некролог.

Фотодокументи: М.П. Барабашов (3; 1950–1969); фотографії в обсерваторії (2; 1958–1960); у робочому кабінеті (1964); в Граково (біля м. Чугуєва) (1965); фотографія похорону М.П. Барабашова (1971); фото кратера Марса, якому присвоєно ім’я М.П. Барабашова (1973); фото пам’ятника на кладовищі (2; б.д.). Всього 13 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 18–19; Микола Павлович Барабашов : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1971.– № 7.– С. 111; Шумський Д. Розвідник Всесвіту : (Про життя і наук. діяльність астрофізика М.П. Барабашова) // Прапор.– 1971.– № 4.– С. 73–81.

34. БЕРНШТЕЙН Сергій Натанович (5 березня 1880 – 26 жовтня 1968). – Математик. Академік (1925).

Ф. 231, 1 опис, 9 од. зб. (1923–1928).

Народився в м. Одесі. Закінчив Паризький університет (1899) і Паризьку вищу електротехнічну школу (1901). Професор Харківських вищих жіночих курсів (1908–1918), Харківського університету (1920–1933). Засновник-директор Харківського науково-дослідного математичного інституту (1928–1931). Завідувач математичними кафедрами Ленінградських університету та політехнічного інституту (1933–1941). З 1935 р. працював у Математичному інституті ім. В.А. Стеклова АН СРСР. Член-кореспондент АН СРСР (1925). Академік АН СРСР (1929). Член Паризької Академії наук (1955). Лауреат Державної премії СРСР (1952). Лауреат премій Бельгійської (1911) та Паризької (1926) Академій наук. Нагороджений 2 орденами Леніна та орденом Трудового Червоного Прапора.

Наукові дослідження присвячені теорії диференціальних рівнянь, теорії функцій і теорії ймовірностей. Засновник конструктивної теорії функцій.

Серед документів: листи до вченого від іноземних колег: Корхевіг (Нідерланди) (1925); Леві-Чівіта Т. (Італія) (1928); Ліхтенштейна (НДР) (1927); Норлунд (Данія) (1928); Радо (УНР) (1925); від Паризького універ-

ситету (1923–1926); від Математичного товариства з Сорбонни (1924); від експериментальної лабораторії з Франції (1928).

Лит.: Академик С.Н. Бернштейн : [Некролог] // Вестн. АН СССР.– 1969.– № 1; Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 20; Ахмезер Н.И. Работы академика С.Н. Бернштейна по конструктивной теории функций // Успехи мат. наук.– 1951.– Вып. 1; Колмогоров А.Н., Сарманов О.В. О работах С.Н. Бернштейна по теории вероятностей // Теория вероятностей и ее применения.– 1960.– Т. 5, вып. 2; Лозинский С.М. К 100-летию со дня рождения С.Н. Бернштейна // Успехи мат. наук.– 1983.– Т. 38, вып. 3.

35. **БЛЮДЦ Іван Костянтинівич** (29 серпня 1906 – 21 вересня 1981). – Мовознавець. Академік (1957).

Ф. 39, 1 опис, 222 од. зб. (1906–1981).

Народився в с. Успенському (тепер Кіровоградська обл.). Закінчив літературно-лінгвістичний факультет Харківського університету (1932). Викладач мовознавчих дисциплін у вузах Харкова (1932–1939). Літредактор видавництва “Комуніст” (1932–1939). Старший викладач філологічного факультету Львівського університету (1940–1941). Учасник Великої Вітчизняної війни (1941–1945). З 1946 р. працював в Інституті мовознавства АН УРСР (вчений секретар, заступник директора, директор) (1969–1981); одночасно – в Київському державному університеті (у 1947–1957 рр. – завідувач кафедри, з 1952 р. – професор).

Голова Відділення суспільних наук АН УРСР (1952–1957). Міністр освіти УРСР (1957–1962). Віце-президент АН УРСР (1963–1978). Член Президії АН УРСР (з 1978). Академік АН СРСР (1972). Член правління товариства “Знання” УРСР, голова правління товариства Радянсько-німецької дружби, Українського і Міжнародного комітетів славістів. Нагороджений двома орденами Леніна, орденом Вітчизняної війни II ступеня, Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки, Дружби народів, “Знак Пошани”. Лауреат Державних премій СРСР (1983) та УРСР (1971, 1983). Заслужений діяч науки УРСР (1966).

Наукові дослідження присвячені історії і сучасному функціонуванню української і російської літературних мов, загальному мовознавству, лінгвістичній, методології і історії мовознавства, лексикології і лексикографії, взаємозв'язку слов'янських мов. Автор 250 наукових праць.

35.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: кандидатська дисертація “Мова і стиль роману “Вершники” Ю. Яновського” (1947); “Курс сучасної української літературної мови”, т. 5 (1965).

Статті з проблем мовознавства: “Походження української мови” (1948); “Деякі питання сценічної мови в світлі нових завдань мовознавчої науки” (1950); “Русский язык как средство межнационального общения народов СССР” (1944); “Роль усної літературної мови в мовній

практиці соціалістичного суспільства” (1965); “Развитие славяноведения в ЧССР” (1966); “З історії мовознавчої науки на Україні” (1967); “Киево-Могиланская академия в языковой ситуации на Украине XVI–XVII вв.” (1969); “Дослідження романських і германських мов” (1970); “Ритмомелодика” (1971); “Словарь и время” (1974); “О задачах в области терминологии” (1976); “Навчання мовам у Братських школах на Україні XVI–XVII ст.” (1978); “Тенденції розвитку українського радянського мовознавства” (1980) та ін.

Статті та нариси, присвячені українським поетам, письменникам, мовознавцям: “Т.Г. Шевченко в історії українського літературного мовознавства” (1964); “Поетична мова Максима Рильського. (До 70-річчя з дня народження поета)” (1964); “Каменярь українського слова”. [І.Я. Франко] (1966); “Наукова спадщина П.Г. Житецького і сучасність” (1966); “Ритми прози”. [О.Т. Гончар] (1968); “Матеріальні і духовні джерела культури народу”. [До 200-річчя з дня народження І. Котляревського] (1969); “Золота арфа українського слова”. [П.Г. Тичина] (1971); “Велетень передової соціальної думки і художнього слова”. [До 100-річчя з дня народження Л. Українки] (1971); “Плющ П.П. – дослідник мови Т.Г. Шевченка” (1972); “Л.А. Булаховський – дослідник мови Т.Г. Шевченка” (1977) та ін.

Робочі щоденники (1970); щоденник з виписками (1980); відгуки і рецензії на праці інших осіб, бібліографія наукових праць (1946–1980).

35.2. Біографічні документи

Свідоцтво про народження (1906); спогади про комсомольську роботу (1925–1927); посвідчення про закінчення Кам'янецьких педагогічних курсів (1925–1928); членська картка І.К. Білодіда – члена Успенського комітету незаможних селян (1926); посвідчення члена Куцеволівської сільської Ради (1927).

Звітна книжка студента Харківського університету (1928–1932); довідка і посвідчення викладача та лектора української мови (1930); свідоцтво про закінчення Харківського педінституту та спогади про навчання (1932); доповідна записка про перевірку соціального походження І.К. Білодіда і його родини (1934).

Довідка про роботу доцентом в Харківському інституті радбудівництва (1934); депутатський квиток депутата Верховної Ради УРСР (1959); посвідчення міністра освіти (1960); членський квиток кандидата у члени ЦК КП(б)У (1961); диплом почесного члена Академії наук ЧССР (1965); посвідчення віце-президента АН УРСР, члена Президії АН УРСР (1967–1978); матеріали про обрання академіком АН СРСР (1972); нагородні листи (1974–1976); накази та посвідчення про нагородження медаллю К.Д. Ушинського (1976).

35.3. Документи про службову діяльність

Документи про діяльність І.К. Білодіда на посаді директора Інституту мовознавства АН УРСР (1961–1971); голови секції суспільних наук Президії АН УРСР (1966–1968); віце-президента АН УРСР (1966–1968); голови Українського комітету славістів (1980). Звіти академіка (1967–1974).

Матеріали про підготовку Словника української мови, випущеного під редакцією І.К. Білодіда (1969). Лист І.К. Білодіда до ЦК КП(б)У з осудженням перекладу тексту опери "Борис Годунов" (1960). Доповідна записка до ЦК КП(б)У з засудженням дисидентської діяльності Ю. Шевельова (1971). Документи про відзначення 50-річного ювілею Інституту мовознавства АН УРСР (1971–1972). Виступи І.К. Білодіда: з приводу подій в Угорщині (1956); "Дні України в Москві" (1967); з нагоди 60-річчя від дня народження Б.Є. Патона (1978).

Документи про участь у міжнародних конференціях та нарадах: матеріали про участь у XX Конференції ЮНЕСКО в справах народної освіти (1958); у нараді міністрів освіти країн Африки (1962). Звіти про участь: в IX Міжнародному лінгвістичному конгресі в США (1962); у симпозиумі зі славистики в Югославії (1964). Виступи на з'їздах славистів (1959–1971).

Рецензії та відгуки на праці І.К. Білодіда: Л.А. Булаховського та Е.Г. Співака на кандидатську дисертацію (1947); М.Т. Рильського на докторську дисертацію (1951); І. Рачука на книгу "Каменяр українського слова" (1966); Ф.П. Медведєва на книгу "Розвиток соціалістичних націй СРСР" (1967); І.Ф. Протченка на книгу "Ленинская теория национального языкового строительства" (1972).

Документи про І.К. Білодіда: газетні публікації (1956–1957); лист академіка АН УРСР Л.А. Булаховського до ЦК КП(б)У на захист праць І.К. Білодіда (1950); зауваження Є.Кудрицького на книгу І.К. Білодіда "Слов'янська граматики 1643 р. Н. Ужєвича" (1971).

35.4. Листування

Листи І.К. Білодіда

Адресати: Гросул Я.С. (б.д.); Лалич Р. (СФРЮ) (4; 1961); Мазоні А.А. (Франція) (б.д.); Філін Ф.П. (11; 1965–1978) та ін.

Листи до І.К. Білодіда

Кореспонденти: Булаховський Л.А. (1942); Виноградов В.В. (б.д.); Лихачов Д.С. (1976); Мазоні А.А. (Франція) (1964); Патон Б.Є. (1977); Печ К. (ЧССР) (1976); Рильський М.Т. (3; 1951–1964); Тичина П.Г. (1967) та ін. Загалом у фонді листи 22 адресатів та кореспондентів.

35.5. Фотодокументи

І.К. Білодід (3; 1950–1970); серед будівельників на закладці книгосховища ЦНБ (1965); у колі співробітників, на конференціях, прийомах (1950–1970). Всього 18 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 21–22; Іван Костянтинович Білодід.– К., 1976; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 681.

36. БОНДАРЧУК Володимир Гаврилович (29 липня 1905 – 27 лютого 1993). – Геолог. Академік (1951).

Ф. 41, 1 опис, 70 од. зб. (1933–1986).

Народився у с. Денишах (тепер Житомирська обл.). Закінчив Житомирський інститут народної освіти (1924). Науковий співробітник Інституту геологічних наук АН УРСР (1930–1934). З 1930 р. по 1941 р. – на викладацькій роботі в Гірничо-геологічному інституті та Київському державному університеті. Під час Великої Вітчизняної війни – завідуючий відділом рудних корисних копалин в Інституті геології АН УзРСР (1941–1944). Ректор Київського університету (1944–1951). Заступник Голови Ради Міністрів УРСР (1951–1953). Директор (1953–1963), завідуючий відділом геотектоніки і геології антропогену (1963–1986) Інституту геологічних наук АН УРСР.

Лауреат Державної премії УРСР (1976) за роботу “Стратиграфія УССР”, том II–XI. Заслужений діяч науки УРСР (1970).

Наукові дослідження присвячені регіональній геології, тектоніці, геоморфології, прикладній і теоретичній геології. Автор понад 230 наукових праць.

36.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “До геології лиманів північного узбережжя Чорномор’я” (1933); “Геологическая структура” (1946); “Тектоорогения Карпат и прилегающих территорий” (1948); “Нарис тектонічної будови території Української РСР” (1954); “Движение и структура тектоносферы” (1969); “Очерки по региональной тектоорогении” (1972).

Статті: “О геологических циклах” (1940); “Исследования ученых Украины по программе Международного геофизического года” (1957); “Геологічні спостереження в Іспанії” (1957); “Геологічні спостереження в Румунії” (1958); “Про походження земної кори” (1962); “Тектоніка дна океану” (1975) та ін.

Доповідь на VII конгресі ІНКВА в США “Закономерности распространения лессовой формации и принципы ее стратиграфического подразделения”; доповіді на інших конгресах і нарадах; анотації наукових праць; рецензії наукових праць.

36.2. Біографічні документи і документи про службову діяльність

Документи про роботу на посаді директора Інституту геологічних наук АН УРСР (особова справа) (1936–1986); документи про висунення на здобуття Державної премії УРСР (1971); відгуки та рецензії на наукові праці В.Г. Бондарчука (в т.ч. рецензія академіка АН УРСР О.С. Вялова) (1945–1950); тези виступу та доповідь на Загальних зборах АН УРСР “Про покращення розвитку геологічних знань і вивчення земних надр” (1955); доповіді на загальних зборах колективу Інституту геологічних наук АН УРСР, зокрема “Про діяльність Інституту геологічних наук АН УРСР за 1956 р.” (1956); документи про нагородження (1961–1985); характеристики (1944–1961); доповідні записки (1962–1968), в т.ч. доповідна записка в ЦК КП України про упорядкування геологічної служби УРСР (1962).

Матеріали з дарчими написами В.Г. Бондарчуку. Дарувальники: Анисимов Ю.В., Белєвцев Я.Н., Соллогуб В.Б., Ткачук Л.Г. та ін. (16; 1965–1971).

36.3. Фотодокументи

В.Г. Бондарчук (6; 1948–1985); у групі співробітників Інституту геологічних наук АН УРСР (4; 1976); альбом фотографій геологічної екскурсії до Болгарії (на фото В.Г. Бондарчук, В.Я. Дідковський) (170; 1972); фотографії та фотоальбоми геологічних об'єктів, зроблених у різних експедиціях (210; 1948–1970). Всього 496 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 24–25; Владимир Гаврилович Бондарчук : (К 70-летию со дня рождения) // Геол. журн.– 1975.– Т. 35, вып. 4.– С. 148–149; Владимир Гаврилович Бондарчук : (К 75-летию со дня рождения) // Геол. журн.– 1980.– Т. 40, № 5.– С. 153.

37. БОРИСЕНКО Костянтин Степанович (30 жовтня 1905 – 2 жовтня 1975). – Учений в галузі гірничої механіки. Член-кореспондент (1961).

Ф. 219, 1 опис, 91 од. зб. (1922–1975).

Народився в с. Авдотньому (тепер Донецька обл.). Закінчив Донецький гірничий інститут (1928). Після закінчення інституту працював на шахтах Донбасу. Потім на викладацькій та адміністративній роботі у Донецькому політехнічному інституті (викладач та заступник директора з навчальної і наукової роботи). У 1941–1942 рр. – головний інженер, начальник штабу 8-ї саперної армії. Начальник Головного управління учбових закладів Наркомвугілля СРСР (1942–1943). Ректор Донецького політехнічного інституту (1943–1958). Директор Інституту гірничої справи АН УРСР (1958–1964). З 1964 р. – завідувач лабораторією Інституту гірничої механіки і технічної кібернетики.

Наукові дослідження присвячені використанню енергії повітря під тиском, зокрема роботі пневматичних двигунів, компресорів.

37.1. Наукові і творчі матеріали

Статті: “Методика расчета шестеренчатых двигателей” (1960); “Шестеренчатые пневматические двигатели с внутренним зацеплением” (1967). Науковий звіт “К вопросу о развитии пневматических установок на угольных шахтах Советского Союза” (1970).

Відгук на книгу К.С. Борисенка “Пневматические двигатели для горных машин” (1960); список науково-дослідних робіт, виконаних під керівництвом К.С. Борисенка; бібліографія наукових праць (б.д.).

37.2. Біографічні документи

Довідки з місця роботи (1922–1966); посвідчення про закінчення Донецького політехнічного інституту (1928); трудові книжки (1939, 1958); диплом кандидата наук і атестат доцента (1936, 1938); посвідчення про відрядження (1941–1942); матеріали про нагородження почесними знаками і грамотами (1940, 1946, 1965); матеріали про обрання депутатом Сталінської обласної Ради депутатів трудящих (1947); військовий квиток (1948); автобіографія (1951); мандати делегата партійних і проф-

спілкових конференцій (1951–1962); записна книжка (1950); газетні статті про К.С. Борисенка; профспілковий квиток (1958).

Матеріали про обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1961); характеристика (1969); ювілейні поздоровлення; посвідчення про затвердження учасником ВДНГ СРСР (1969); матеріали про вихід на пенсію (1969); некролог (1975).

37.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про роботу на посаді начальника оперативного відділу 8-го управління 8-ї саперної армії (1941–1942); Головою Донецького обласного правління НІГО (1957–1965); на посаді директора Інституту гірничої справи АН УРСР (витяги із протоколів, постанови) (1958, 1962); матеріали про розслідування аварії на шахті № 1–1-біс тресту “Кадієввугілля” (1965); довідка про роль партійної організації Інституту газу АН УРСР в підвищенні ефективності науково-дослідної роботи в світлі рішень XXIV з’їзду Компартії України і XXIV з’їзду КПРС, складена К.С. Борисенком (1971).

У фонді також зберігаються листи К.С. Борисенка до дружини (6; 1935–1955) та лист Л.М. Архангельського (1971) до вченого.

37.4. Фотодокументи

К.С. Борисенко (15; 1931–1970); у колі сім’ї (1920); з дружиною (1928); серед випускників Донецького гірничого інституту (1928); серед нагороджених (у центрі М.І. Калінін) (1941); воєнних років (4; 1941–1945); з випускниками Донецького індустріального інституту (1947); з учасниками семінару директорів політехнічних вузів СРСР (1952); серед представників китайської делегації (1953); серед перших випускників ДПІ в день святкування 40-річчя Інституту (1961); фото дружини, онуки і академіка В.С. Пака з дружиною у Кисловодську (1962). Всього 31 фотодокумент.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 174; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 749; Костянтин Степанович Борисенко : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1975.– № 12.– С. 95.

38. БРОДСЬКИЙ Олександр Ілліч (19 червня 1895 – 21 серпня 1969). – Фізикохімік. Академік (1939).

Ф. 7, 7 описів, 1839 од. зб. (1895–1969).

Народився у м. Катеринославі (тепер Дніпропетровськ). Закінчив Московський університет (1922). Асистент, доцент, завідувачий кафедрою в різних вузах м. Дніпропетровська (1921–1941). З 1927 р. одночасно очолював відділ в Інституті фізичної хімії ВУАН. Під його керівництвом у 1934 р. була організована перша в Радянському Союзі лабораторія стабільних ізотопів і одержані перші зразки важкої води, а згодом і важкий кисень та важкий азот. Директор Інституту фізичної хімії АН УРСР

(1939–1989). Лауреат премії АН СРСР ім. М.Г. Кучерова (1927), Державної премії СРСР (1946), премії АН УРСР ім. Л.В. Писаржевського (1965). Заслужений діяч науки УРСР (1965). Герой Соціалістичної Праці (1969).

Наукові дослідження в галузі електрохімії, хімії ізотопів, теорії хімічної будови і реакційної здатності. Створив школу хіміків. Автор понад 300 наукових праць.

38.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Строение атома” (1924); дисертація на здобуття вченого ступеня доктора хімічних наук “Химическое равновесие и растворитель (теоретическое опытное исследование)” (1925).

Статті: “О приведенных температурах твердых тел” (1922); “Современная теория электролитов” (1922); “Изотопы водорода и тяжелая вода” (1942); “Энергия атомного ядра” (1946–1960); “Физическая химия на Украине” (1953); “Исследование механизма химических реакций изотопными методами” (1957); “Изотопные методы изучения механизма реакций” (1958); “Исследование механизма окислительных реакций изотопным методом” (1959); “Механизм окисления некоторых неорганических веществ перекисными соединениями” (1961); “Анализ ошибок определения геологического возраста свинцовыми методами” [1961].

Курси лекцій: з методики наукових досліджень у фізичній хімії, прочитані у Дніпропетровському хіміко-технологічному інституті та Інституті фізичної хімії АН УРСР (1937–1959); з хімії ізотопів, прочитані у Московському державному університеті (1949–1953); з термодинаміки, прочитані в Інституті фізичної хімії АН УРСР (1962).

Робочі матеріали до наукових праць: зошити з виписками з літератури, власними думками (1919–1960); записні книжки (3; 1919–1968).

Рецензії та відгуки на праці інших осіб (1942–1969); бібліографія праць різних авторів з фізичної хімії (1912–1969).

38.2. Біографічні документи

Свідоцтво про народження (1895); залікові книжки, свідоцтва про закінчення учбових закладів (1913–1925); службові посвідчення про роботу у дніпропетровських вузах (1921–1945); в Інституті фізичної хімії АН УРСР (1927–1969); у Московському інституті сталі (1920–1953); членські квитки різних товариств (1922–1968); документи про присвоєння вчених ступенів (1934–1968); документи про присудження Сталінської премії (1945–1962), різних наукових премій, нагородження орденами та медалями, присвоєння почесних звань (1927–1969); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1955–1967); привітання з нагоди присвоєння звання Заслуженого діяча науки УРСР (1965) та звання Героя Соціалістичної Праці (1969).

Матеріали про О.І. Бродського: статті про вченого; відгуки на його праці; характеристики; анотація змісту праць, поданих на здобуття премії АН УРСР ім. Л.В. Писаржевського (1934–1965).

38.3. Документи про службу та громадську діяльність

Матеріали про роботу завідувачим відділом теорії хімічної будови каталізу та реакційної спроможності (плани, звіти, довідки, доповідні записки) та завідувачим лабораторією хімії ізотопів Інституту фізичної хімії АН УРСР (довідна записка, звіт, нотатки про семінари лабораторії); документи (плани, звіти, доповіді, кадрові питання, листування, списки наукових праць співробітників Інституту) про роботу на посаді директора Інституту фізичної хімії АН УРСР (1939–1969).

Матеріали про діяльність у Науковій раді АН УРСР з проблеми “Теорія хімічної будови, реакційної спроможності і каталізу” (1952–1969); матеріали про діяльність в інших установах АН УРСР: Відділенні хімічних наук; Відділенні хімії та хімічної технології; різних комісіях та наукових радах АН УРСР (1941–1969).

Документи про роботу в неакадемічних установах: про редакційно-видавничу діяльність (1929–1969); про участь у міжнародних, всесоюзних, республіканських з'їздах, симпозиумах, конференціях (1936–1969); матеріали про роботу в комісіях та комітетах різних міністерств і відомств; у товаристві “Знання”; секції історії хімії та хімічної технології Українського відділення Радянського національного об'єднання істориків природознавства та техніки; Всесоюзній та Українській республіканських радах науково-технічних товариств (1948–1968) тощо.

Документи про педагогічну діяльність: програми курсів фізичної хімії, складені для студентів Дніпропетровського університету, Московського інституту сталі та тих, хто вступає до аспірантури Московського інституту сталі (1933–1948).

38.4. Листування

Листи О.І. Бродського

Адресати: Абрамович Є. (ПНР) (1960); Аладьев І.Т. (2; 1956); Барт О. (ЧССР) (1963); Бахаровський Г.Я. (3; 1957–1968); Брдичка Р. (ЧССР) (5; 1957–1968); Вдовенко В.М. (2; 1958–1965); Вейхерт С. (ПНР) (2; 1959); Виноградов О.П. (4; 1957–1968); Віллард Р. (Франція) (3; 1958–1959); Воєводський В.В. (6; 1955–1966); Гайсинський М.Н. (Франція) (20; 1956–1969); Гарнер С.С. (США) (2; 1958); Герасимов Я.І. (3; 1963–1968); Герішер (ФРН) (4; 1967); Гулий М.Ф. (2; 1960); Гурвіц І.В. (11; 1953–1965); Дешан П. (Франція) (1960); Джонсон У. (Великобританія) (1968); Ердей-Ласло (УНР) (1960); Кабачник М.І. (3; 1955–1959); Кавецький Р.Є. (3; 1952); Казарновський І.А. (7; 1959–1962); Келдиш М.В. (1961); Кенгейм Б.М. (3; 1949); Кістемакер І. (Нідерланди) (2; 1956–1957); Киунянц І.Л. (7; 1959); Коутецький Я. (ЧССР) (5; 1958–1962); Курсанов Д.М. (7; 1955–1966); Ліппмах Е.Т. (3; 1967); Магат М. (Франція) (3; 1957–1963); Мюленпфордт (НДР) (15; 1959–1967); Несмеянов О.М. (4; 1956–1966); Одюбер (Франція) (6; 1956–1957); Патон Б.Є. (3; 1965–1968); Перес Ж. (Франція) (4; 1956–1958); Поллінг Л. (США) (2; 1962–1963); Рабинович І.Б. (7; 1954–1966); Разуваев Г.О. (4; 1955–1960); Реутов О.О. (1961); Рогин-

ський С.З. (8; 1955–1960); Семенов М.М. (3; 1955–1966); Соколов М.Д. (6; 1955–1962); Соловйов Ю.І. (6; 1960–1964); Томасі В. (ПНР) (24; 1961–1969); Фрумкін О.М. (15; 1942–1966); Христов С.Г. (НРБ) (6; 1956–1961); Шатенштейн О.І. (8; 1954–1958); Шей Геца (УНР) (6; 1958–1960); Юрі Гарольд С. (США) (4; 1958–1960) та ін.

Листи до О.І. Бродського

Кореспонденти: Бахаровський Г.Я. (7; 1952–1968); Брдичка Р. (ЧССР) (5; 1955–1963); Воеводський В.В. (8; 1951–1966); Гайсинський М.Н. (Франція) (35; 1955–1968); Герасимов Я.І. (5; 1954–1968); Герішер (ФРН) (10; 1966–1967); Гурвіц І.В. (ПНР) (22; 1953–1966); Дубінін М.М. (10; 1957–1969); Іоффе Б.В. (8; 1960–1963); Кабачник М.І. (7; 1956–1969); Казарновський І.А. (10; 1958–1967); Коутецький Я. (ЧССР) (5; 1959–1969); Курсанов Д.М. (13; 1952–1969); Миклухін Г.П. (12; 1947); Мюленпфорт (НДР) (6; 1960–1967); Рабинович І.Б. (53; 1942–1968); Рісс А.Й. (7; 1968–1969); Рогинський С.З. (22; 1956–1961); Скерлак Т. (СФРЮ) (5; 1956–1958); Соколов М.Д. (15; 1962–1968); Соловйов Ю.І. (11; 1960–1964); Теренін О.М. (5; 1955–1957); Томасі В. (ПНР) (34; 1954–1969); Турченко Я.І. (6; 1956–1967); Уразовський С.С. (7; 1953–1960); Фрумкін О.М. (14; 1953–1967); Хренов К.К. (2; 1967); Христов С.Г. (НРБ) (11; 1956–1957); Шатенштейн О.І. (38; 1951–1961); Шелудько О.Д. (5; 1957–1968) та ін. Загалом у фонді листи 556 адресатів і кореспондентів.

38.5. Журнали та відбитки статей з дарчими написами О.І. Бродському

Дарувальники: Баранов В.І., Бойченко Є.[А.], Виноградов О.П. (1951); Бедзіля В.[А.], Походенко В.Д., Хижний В.[А.] (1968); Бурксер Л.Є. (1954); Виноградов Є.Є. (1962); Висоцька [Н.А.] (1967); Качкурова І.А. (1965); Комлев Л.В. (1958); Рекашева [А.]Ф., Самченко І.П. (1968); Родіонов В.М. (1949); Скобець Є.М. (1969) та ін.

38.6. Фотодокументи

О.І. Бродський у дитячі роки [1896–1897]; з батьками (1896–1928); під час навчання у гімназії [1900–1905]; з викладачами та студентами Інституту народної освіти у м. Дніпропетровську (1924–1930); на захисті докторської дисертації (1926); у лабораторії Інституту фізичної хімії АН УРСР (1934); біля пристрою для одержання важкої води (1936); з поетом М.П. Бажаном [1946]; з учасниками виїздної сесії АН УРСР у м. Рубіжному (1951); у лабораторії академіка Чехословацької Академії наук Р. Брдички (1958); з індійським вченим Раманом [50-ті роки ХХ ст.]; з американським вченим професором Л. Поллінгом та кандидатом хімічних наук В.В. Пеньковським (1961); серед студентів відділу хімічної будови Інституту фізичної хімії АН УРСР (1962); з Президентом АН СРСР академіком М.В. Келдишем [1964]; у мас-спектричній лабораторії (1964); з членами вченої ради Інституту фізичної хімії АН УРСР (1965); у порту Палермо під час туристичної подорожі по Італії (1966); на вченій раді Інституту фізичної хімії АН УРСР [1966–1967]; з радянськими та

болгарськими вченими-фізиками під час відвідування Рильського монастиря у Болгарії (1966); з дружиною В.С. Шереметьєвою-Бродською, народним артистом Б.Р. Гмирею та його дружиною під час туристичної подорожі по Італії (1966); з академіками АН УРСР М.П. Семененком, К.Б. Яцимирським (1967); з співробітниками відділу хімії ізотопів Інституту фізичної хімії АН УРСР [60-ті роки ХХ ст.]. Всього 136 фотодокументів.

38.7. Матеріали, зібрані О.І. Бродським

Автографи: Жоліо-Кюрі Ф. (1945); Писаржевського Л.В. (1914).

Статті: Грагеров І.П. "Обзор работ в области неводных растворов Института [неорганической] химии АН УССР" (б.д.); Ейнштейн А. "Квантовая теория одноатомных идеальных газов" (1926); Коновалов Д.П. "О теплотах сгорания некоторых циклических углеводородов" (1926); Наман С.В. "Наука в Восточной Европе" (1958).

Постанова РНК УРСР від 15 серпня 1939 р. про встановлення щорічної премії ім. Л.В. Писаржевського за особисту науково-дослідницьку працю в галузі неорганічної хімії (1939); нотатки члена-кореспондента АН УРСР С.С. Уразовського про наукові праці Харківського хіміко-технологічного інституту у 1925–1944 рр. (1944); газетні статті та некрологи на смерть Фредеріка Жоліо-Кюрі (1958); матеріали з нагоди видання книги І.Г. Рисса "Общая химия" (1963–1969); газетні вирізки з питань мистецтва та літератури (1963–1967); картотека особистого зібрання платівок О.І. Бродського (б.д.).

Літ.: Агінська Е.Д., Михайлова О.О. Особовий фонд академіка О.І. Бродського // Арх. України.– 1974.– № 5.– С. 80–81; Академік О.І. Бродський – славетний вчений в галузі фізичної хімії // Вісн. НАН України.– 1995.– № 9/10; Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 26; Александр Ильич Бродский : (К 70-летию со дня рождения) // Укр. хим. журн.– 1965.– Т. 31, вып. 5.– С. 536–538; Грагеров И.П., Рекашева А.Ф., Лезненко-Бурмакина В.А. Александр Ильич Бродский.– Киев, 1965; Походенко В.Д. Александр Ильич Бродский.– Киев, 1988.– 66 с.

39. БУЗЕСКУЛ Владислав Петрович (8 березня 1858 – 1 червня 1931). – Історик античності. Академік (1925).

Ф. 228, 1 опис, 7 од. зб. (1869–1929).

Народився в с. Попівка (тепер Харківська обл.). Закінчив Харківський університет (1880). Після складання магістерських іспитів – приват-доцент (1885), професор Харківського університету (1890). Почесний голова Науково-дослідної кафедри історії європейської культури (1924–1931) та член Харківського відділення Асоціації сходознавства. Академік РАН (1922).

Наукові дослідження присвячені економічній і соціальній історії Стародавньої Греції, джерелознавству та проблемам історіографії.

Серед документів: паспортна книжка (1910–1911); диплом почесного члена Історико-філологічного товариства (1914); похвальні листи (1869–1876); вітання колег з 25-річчям наукової діяльності; записні книжки (1924–1929).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 26–27; *Жебелев С.А.* Владислав Петрович Бузескул : [Некролог] // *Изв. АН СССР. Сер. 7.*– 1931.– № 10; *Калтареєв С.* Хронологический указатель трудов В.П. Бузескула // *Вестн. древ. истории.*– 1946.– № 4; *Санцевич А.В.* Бузескул В.П. // *Малый словарь истории Украины.*– К., 1997.– С. 70; *Синяговський Г.П.* В.П. Бузескул // *Укр. іст. журн.*– 1958.– № 4; *Сукобоков О.В.* В.П. Бузескул // *Археологія.*– 1991.– № 4.

40. БУНІН Костянтин Петрович (2 листопада 1910 – 4 листопада 1977). – Металознавець. Член-кореспондент (1948).

Ф. 46, 1 опис, 32 од. зб. (1930–1978).

Народився у м. Катеринодарі (тепер Краснодар, Росія). Закінчив Дніпропетровський металургійний інститут (1932). З 1932 р. на викладацькій роботі в цьому інституті. Завідуючий кафедрою металофізики Дніпропетровського металургійного інституту (з 1945). З 1948 р. – одночасно працював завідуючим відділом в Інституті чорної металургії АН УРСР. Нагороджений двома орденами “Знак Пошани”, орденом Трудового Червоного Прапора.

Наукові дослідження присвячені проблемам термодинаміки і кінетики процесів структуроутворення в залізобуглецевих сплавах, кристалізації в чавунах і сталях, металографії чавуну. Автор понад 160 наукових праць.

40.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Чугун с шаровидным графитом” (1955) – у співавторстві; “Графитизация стали” (1961) – у співавторстві; підручник у співавторстві “Металловедение”.

40.2. Біографічні документи

Копія диплома про вищу освіту (1932); витяг з протоколу засідання ВАК про затвердження вченого ступеня доктора технічних наук (1935–1941); витяг з протоколу засідання наукової ради Дніпропетровського металургійного інституту про присвоєння вченого ступеня кандидата технічних наук (1936); витяг з характеристики; копія диплома доктора технічних наук та копія атестата професора ([1936]–1958); листки обліку кадрів (1944–1958); копія свідоцтва члена-кореспондента АН УРСР (1948); перепустки та посвідчення (1948–1958); профспілковий квиток (1946–1948); військовий квиток (1948–1965).

40.3. Документи про службову діяльність

Документи про педагогічну діяльність: витяг з наказу по ДМЕТІ про лекторське навантаження К.П. Буніна (1932–1935); накази Всесоюзного

комітету у справах вищої школи при РНК СРСР про затвердження завідувачим кафедрою металофізики (1946, 1947); довідки про роботу у Дніпропетровському металургійному інституті (1946); наказ Міністерства вищої освіти СРСР про затвердження деканом технологічного факультету ДМЕТІ (1947); документи про призначення і звільнення з посади заступника директора ДМЕТІ з наукової роботи (1948–1953).

Інформаційний листок про обрання кандидатом в депутати Дніпропетровської обласної Ради депутатів трудящих [50-ті роки ХХ ст.]; бібліографія наукових праць (1949–1974); лист від швейцарського вченого – доктора Б. Люкса (1973).

40.4. Фотодокументи

Фотографії з різними особами (10; 1930–1960).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 176; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 750; К 60-летию Константина Петровича Бунина // *Металловедение и терм. обраб. металлов.*– 1970.– № 11.– С. 79.

41. БУРКСЕР Євген Самійлович (4 березня 1887 – 25 червня 1965). – Геохімік. Член-кореспондент (1925).

Ф. 27, 3 описи, 407 од. зб. (1912–1964).

Народився в м. Одесі. Закінчив Новоросійський університет (1909). Брав участь у роботі Радієвої експедиції РАН, організованої акад. В.І. Вернадським (1910–1916). Завідуючий першою в дореволюційній Росії радіологічною лабораторією, створеною Одеською філією Російського технічного товариства (1910–1926). Одночасно працював викладачем в Одеському електротехнічному училищі (1909–1910) та Одеській жіночій гімназії (1912–1916). Директор Хіміко-радіологічного інституту (1926–1932). Директор Української філії Інституту рідкісних металів (1932). Завідуючий відділом геохімії, завідуючий лабораторією Інституту геологічних досліджень АН УРСР (1938–1961). Голова Комітету по метеоритах (1939). У 1961 р. під його керівництвом було створено перший в Україні відділ абсолютного віку гірських порід і ядерної геохронології, роботи якого призвели до корінного перевороту у вирішенні проблеми часу геохронологічних подій.

Член хімічної секції Українського республіканського товариства “Знання” (1947–1962). Заступник голови Українського відділення Всесоюзного хімічного товариства ім. Д.І. Менделєєва (1938–1942). Один з ініціаторів створення Одеського обласного науково-інженерно-технічного товариства хіміків (1932–1937).

Наукові дослідження стосуються геохімії гірських порід, мінералів водоймищ і джерел, хімії й технології рідкісних та розсіяних елементів, історії геохімічних досліджень. Засновник радіологічних досліджень на Україні, один із сподвижників В.І. Вернадського.

41.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Гидрохимические и радиологические исследования вод колодцев г. Одессы и ее ближайших окрестностей” (1922–1920); “Анализы рапы и грязи Куяльницкого лимана” (1919 – [30-ті роки ХХ ст.]) – у співавторстві; “Соляні водоймища УРСР” (1943); “Радиоактивность и радиогеология” (1948); “Одесские лиманы (Гидрохимическое исследование)” (1949); “Аэрохимические исследования на Украине” (1950) – у співавторстві; “Лікувальні грязі Слов’янських озер” (1953); “Геохимическая обстановка в южных районах УССР и прогноз ее возможных изменений в результате орошения” (1954) – у співавторстві; “Історія геохімічних досліджень на Україні” (1960–1961).

Брошури: “Образование и разрушение химических элементов” (1955); “Как добывают уран” (1956).

Статті: “Сырьевые базы редких элементов УССР” (1935); “Причины метаморфизации деяких соляных водоем УРСР” (1945); “Радиоактивные элементы на Украине” (1947); “Природні ресурси бром та йоду на Україні” (1948); “Соляные источники УССР и их народнохозяйственное значение” (1949); “Біохімічні дослідження на Україні” (1953); “Академик В.И. Вернадский – основоположник геохимии” (1955); “Круговорот материи во Вселенной” (1955); “Хімічні фактори клімату українських курортів” (1958).

Статті у співавторстві: “Исследование радиоактивности и физико-химических свойств минеральных вод и грязей Кубанской области” (1916); “К вопросу о биологической радиоактивности растений и о существовании элементов радия в них” (1927); “Некоторые тройные иодистые соли рубидия и золота с другими металлами” (1927); “Минеральные воды курорта Хмельник” (1955–1959) та ін.

Наукові доповіді, зроблені Є.С. Бурксером на різних зборах, конференціях, з’їздах, симпозиумах в Радянському Союзі і за кордоном. Авторські заявки на винаходи і відкриття (1938–1950); лекції по гідрохімії, робочі матеріали до них (1956–1957); відгуки і рецензії на праці інших осіб (1943–1964); бібліографія наукових праць Є.С. Бурксера (б.д.).

41.2. Біографічні документи

Паспорт (1915); документи про преміювання робіт (1918–1927); посвідчення і членські квитки (1918–1948); диплом члена-кореспондента ВУАН (1925); матеріали про винаходи і відкриття Є.С. Бурксера (заявки, відомості, довідки та ін.) (1929 – [50-ті роки ХХ ст.]); подяки за роботу (1936–1963); акт про передачу в дарунок Одеському музею двох картин (1938); диплом доктора наук (1938); послужний список Є.С. Бурксера (1938); автобіографії і анкети (1938–1961); атестат професора (1946); довідка про нагородження медаллю “За доблестный труд” (1945); диплом Всесоюзного хімічного товариства ім. Д.І. Менделєєва про нагородження Є.С. Бурксера другою премією за науково-дослідницьку роботу “Одесские лиманы” (1950).

Колекція карт, зібрана Є.С. Бурксером (1943).

Документи про Є.С. Бурксеру: відгуки та рецензії на роботи Є.С. Бурксеру – Вернадського В.І. (1939), Фіалкова Я.Н. (1948) та інших учених; Астапович І.С. “Потеря науки. Памяти Е.С. Бурксеру” [некролог] (1968).

41.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про роботу в одеських вузах (1909–1939); резолюція I Всесоюзної наради по рідкісних елементах на доповідь Є.С. Бурксеру (1925); про участь в конференціях і нарадах (запрошення, делегатські квитки, посвідчення) (1928–1964); документи I Конференції по використанню природних газів (програма, квиток, короткий звіт та ін.) (1930); короткий звіт про I Всеукраїнську сольову конференцію в Одесі (1930); документи про роботу у Всесоюзному хімічному товаристві ім. Д.І. Менделєєва (довідка, витяг з протоколу та ін.) (1938–1949); про роботу в Комітеті по метеоритах (звіт, постанова) (1940–1950).

Документи про роботу завідуючим геохімічним сектором в період Великої Вітчизняної війни в м. Уфі (протоколи засідань Комісії по мобілізації ресурсів Башкирії, план роботи сектора, звіти, доповідні записки) (1941–1943); повідомлення про призначення науковим керівником хіміко-аналітичної лабораторії Українського геологічного управління (1944); індивідуальні звіти і плани члена-кореспондента АН УРСР (1947–1961); про роботу в товаристві “Знання” (1947–1962); у Раді по вивченню продуктивних сил (1948–1963); витяг з протоколу про затвердження Є.С. Бурксеру членом ученої ради Головної астрономічної обсерваторії (1949); повідомлення про затвердження заступником голови експертної комісії по геологічних і географічних науках (1950); документи V Всесоюзної конференції по метеоритах (записні зошити та ін.) (1953); звіт Є.С. Бурксеру – завідуючого лабораторією абсолютного віку (1961); доповідна записка Є.С. Бурксеру про відновлення в складі АН УРСР Інституту мінеральної сировини (б.д.) та ін.

41.4. Листування

Листи Є.С. Бурксеру

Адресати: Бабинський Є.І. (1961); Соболев (2; б.д.); Султанов А.Д. (3; б.д.); Хайде (НДР) (б.д.); Чернишов В.П. (б.д.) та ін.

Листи до Є.С. Бурксеру

Кореспонденти: Аглов А. (1950); Аязевбуд М.А. (2; 1940); Александров Г.П. (5; 1941–1961); Алімарін І.П. (1943); Астапович І.С. (3; 1960–1962); Багдасар'ян Г.П. (2; 1960–1962); Богомоллова Г.Н. (5; 1940–1964); Будников П.П. (1949); Вернадський В.І. (8; 1930–1943); Войткевич (7; 1950–1962); Гнесін Ю. (3; 1942–1943); Гольдман О.Г. (2; 1964); Денисов (6; 1962–1964); Дрейзін В.Л. (4; 1942–1962); Зульфугарли Н.Д. (4; 1961–1963); Івантишин М. (2; 1941–1942); Калініченко М. (7; 1961–1964); Козловський М. (1963); Ларіонова Л.І. (14; 1958–1963); Новицький Г. (4; 1961); Пігулевська Л.В. (1961); Рубенчик Л.І. (194?); Склярук Д.І. (4; б.д.); Федорова П.Є. (8; 1949–1959); Ферсман Є.М. (1939–1944); Фер-

сман О.Є. (9; 1948–1949); Хайде (НДР) (1962) та ін. Загалом у фонді листи 88 адресатів та кореспондентів.

41.5. Фотодокументи

Є.С. Бурксер (3; 1914–1965); групові фотографії з В.В. Шапковою (б.д.); з Савченком-Бельським (б.д.); з учасниками комплексної гідробіологічної експедиції на Куяльницькому лимані (1931); з співробітником В.В. Короновським (1935); з колишніми аспірантами під час аналітичної конференції в АН УРСР (1963); в колі сім'ї (1958–1962). Всього 16 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 177; Євген Самійлович Бурксер : [Некролог] // Геол. журн.– 1965.– Т. 25, вип. 5.– С. 121; Склярук Д.І., Степанов В.В. Наукова діяльність Євгена Самійловича Бурксера : [До 70-річчя з дня народження] // Геол. журн.– 1957.– Т. 17, вип. 2.– С. 83–86; Фіалков Я.Н. Научная деятельность Е.С. Бурксера в области химии и геохимии : [К 70-летию со дня рождения] // Укр. хим. журн.– 1957.– Т. 23, вып. 6.– С. 824–826.

42. ВЕРНАДСЬКИЙ Володимир Іванович (12 березня 1863 – 6 січня 1945). – Природознавець, мінералог, геохімік. Академік (1918).

Ф. 34, 1 опис, 14 од. зб. (1918–1963).

Народився в м. Петербурзі. Закінчив природниче відділення Петербурзького університету (1885). У 1890–1910 рр. працював у Московському університеті. Ординарний академік Російської Академії наук (1912). З ініціативи і під керівництвом В.І. Вернадського в складі Російської Академії наук у 1915 р. була створена і почала працювати Комісія по вивченню природних продуктивних сил Росії. У 1918 р. – голова Комісії по заснуванню Української Академії наук, перший президент УАН (до квітня 1921 р.). Директор Радієвого інституту (1922–1939). Директор Біогеохімічної лабораторії (1927–1929). Голова Комісії по ізотопах (з 1940). Лауреат Державної премії СРСР (1943). Почесний член багатьох академій та наукових товариств. Організатор низки наукових установ. Створив наукову школу. Президією АН УРСР заснована премія ім. В.І. Вернадського.

Наукові дослідження в галузі мінералогії, кристалографії, історії філософії, природознавства, а також геохімії, біогеохімії і радіології, засновником яких він є. Розробив вчення про біосферу, зокрема про ноосферу. Досліджував геохімічні закономірності будови і складу Землі, хімічний склад земної кори і гідросфери, міграцію хімічних елементів у земній корі, розподіл та роль радіоелементів у її еволюції. Розробив теорію про роль живих істот у геохімічних процесах та еволюційну теорію походження мінералів.

42.1. Наукові і творчі матеріали

“Избранные труды”, ч. 1–3 (1968–1969).

42.2. Біографічні документи

Посвідчення особи (1918); виписки про історію Академії наук (1919); "Из воспоминаний" (1943); основні дати життя і діяльності В.І. Вернадського (б.д.).

42.3. Матеріали про В.І. Вернадського

Гаврилов Є. "В.И. Вернадский и его школа" (проспект книги) (1963); статті Н.Б. Васоєвича, В.Ф. Дерпгольца, М.М. Єрмолаєва, В.І. Лебедєва, Ф.М. Петрова, В.П. Яковлева про діяльність В.І. Вернадського (1963).

42.4. Листування

Листи В.І. Вернадського

Адресати: [Багалій] Д.І. (3; 1915–1926); Кримський А.Ю. (18; 1918–1927); Підоплічко І.Г. (1939).

42.5. Фотодокументи

В.І. Вернадський (2; 1911, 1924); групові знімки (2; б.д.).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 30–31; Библиография сочинений академика В.И. Вернадского : Справ. / Сост. Ф.Т. Яншина, С.Н. Жидовинов.– М., 1991.– 39 с.; *Вернадский В.И.* Дневники, 1917–1921 / Сост. М. Сорокина С. Киржаев и др.– Киев, 1994.– 272 с.; В.І. Вернадський : Громадянин. Вчений. Мислитель : Праці вченого та література про нього з фондів ЦНБ ім. В.І. Вернадського АН України / Укл. С.О. Задоя, І.А. Певзнер.– К., 1992.– 94 с.; Владимир Иванович Вернадский / Сост. И.Г. Бебих и др.– М., 1992.– 241 с.– (Материалы к библиографии ученых. Сер. геол. наук; Вып. 44); *Добров Г.М., Онопрівко В.І.* В.І. Вернадський – організатор науки на Україні // Вісн. АН УРСР.– 1988.– № 3; *Личков Б.Л.* В.И. Вернадский. (1863–1945).– М., 1948; Личные архивные фонды в государственных хранилищах СССР : В 3 т.– М., 1962.– Т. 1.– С. 136; *Сарбей В.Г.* Академік В.І. Вернадський і Україна // Вісн. АН УРСР.– 1970.– № 1; *Ситник К., Апанович О.* Скарбниця пам'яті: Вернадський у Києві.– К., 1986; *Сытник К.М., Стойко С.М., Апанович Е.М.* В.И. Вернадский: Жизнь и деятельность на Украине.– 2-е изд., испр. и доп.– Киев, 1988.– 366 с.; *Щербак Н.И.* В.И. Вернадский.– Киев, 1979.

43. ВЛАСЮК Петро Антипович (3 лютого 1905 – 18 березня 1980). – Фізіолог рослин, агрохімік і ґрунтознавець. Академік (1948).

Ф. 63, 3 описи, 352 од.зб. (1917–1980).

Народився в с. Чемериському (тепер Черкаська обл.). Закінчив Уманський (1926) та Ленінградський сільськогосподарські інститути (1930). Професор Уманського сільськогосподарського інституту (з 1931). У 1946–1980 рр. працював в Інституті фізіології рослин АН УРСР (у 1952–1973 рр. – директор). Голова Відділення АН УРСР (1948–1956). Президент Південного відділення ВАСГНІЛ (1956–1962). Заслужений діяч науки УРСР (1956).

Наукові дослідження присвячені розробці системи живлення й удобрення найважливіших сільськогосподарських культур. Автор понад 800 наукових і науково-популярних праць, із яких 40 монографій з питань агрохімії, фізіології рослин і ґрунтознавства.

43.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Свекловодство” (1943); “Агропроизводственная характеристика районов свеклосеяния УССР” (1943); “Биохимия растений” (1955).

Статті і наукові доповіді: “Фізіологічне значення мікроелемента марганцю” (1942); “Агрофізіологічні особливості овочевих культур залежно від умов живлення” (1948); “Использование микроэлементов в сельском хозяйстве” (1962); “Результаты проверки эффективности марганцированного суперфосфата на разных сельскохозяйственных культурах за 1954–1955 гг.”; “Новые микроудобрения” (1958); “Физиологию, биохимию растений и агрохимию на службу народу” (1963); “Хімічні засоби підвищення якості сільськогосподарської продукції” (1967); “Мікроелементи – резерви підвищення врожаю сільськогосподарських культур” (1977) та ін.

Робочі матеріали до наукових праць, відгуки та рецензії на роботи інших осіб.

43.2. Біографічні документи

Документи про освіту (1917–1936); посвідчення про відрядження (1926–1931); характеристики (1927–1965); документи про прийом в партію (1929); записні книжки (1930–1974); перепустки і посвідчення (1930–1975); документи про присвоєння звання професора (1931–1937); автобіографії (1935–1970); почесні грамоти (1935–1978); запрошення (1936–1979); витяг із протоколу засідання ВАКу про присудження вченого ступеня кандидата (1937) та доктора сільськогосподарських наук (1946); документи про обрання академіком АН УРСР (1938–1948); особливий листок обліку кадрів (1943–1962); документи про висунення на здобуття Сталінської премії (1946–1949); поздоровча кореспонденція до ювілеїв та у зв'язку з нагородженням орденом (1944–1980); анкета делегата ХХІІ з'їзду КП України (1961); співчуття у зв'язку зі смертю П.А. Власюка (1980).

Матеріали з дарчими написами П.А. Власюку. Дарувальники: Короткевич П.Г., Макеєва О.В., Младиневич Н., Надеждін А.М., Школьник М.Я. та ін. (9; 1929–1976).

43.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про педагогічну діяльність в Уманському інституті (1927–1947) та у Сільськогосподарській академії (1946–1978). Відгуки і рецензії на роботи П.А. Власюка (1937–1977).

Документи про діяльність на посаді Голови Відділення сільськогосподарських наук АН УРСР (1948–1956); директора Інституту фізіології рослин АН УРСР (1948–1973); заява П.А. Власюка про звільнення

з посад Голови Відділення сільськогосподарських наук і директора Інституту фізіології рослин АН УРСР (1954); стенограма виступу на нараді по розробці системи землеробства для Полісся УРСР (1955); виступ на активі АН УРСР (1955).

Матеріали про депутатську діяльність (1955–1959); про діяльність президентом Південного відділення ВАСГНІЛ (1956–1961); доповідна записка Президенту АН УРСР про реорганізацію Інституту землеробства (1956); про участь у конференціях і нарадах (1956–1974); індивідуальні плани і звіти про роботу академіка (1956–1979); листування з редакцією журналу “Известия АН СССР” (1957); документи про висунення на здобуття Ленінської премії (1960); про діяльність завідувачим відділом мікроелементів Інституту фізіології рослин АН УРСР (1967–1978).

Документи про участь у міжнародних конференціях: звіт про участь у роботі Міжнародного конгресу по мікроелементах 5 Генеральної асамблеї Міжнародного центру по добривах у Белграді (1956); про участь у 3 Міжнародному конгресі по добривах у ФРН (1957); звіт про участь в Міжнародному конгресі по агрономічних дослідженнях у Римі (1959); про участь у 4 сесії Німецької академії сільського господарства у Берліні (НДР) (1959); у Міжнародному конгресі ґрунтознавців у м. Мендісоні (США) (1961); у VIII Міжнародному конгресі ґрунтознавців у м. Бухаресті (СРР) (1964); інформація про Міжнародний симпозіум по стимуляції рослин (1966).

43.4. Листування

Листи П.А. Власюка

Адресати: Кальченко Н.Т. (3; 1956); Франсе А. (Австрія) (1956); Хрущов М.С. (2; 1956) та ін.

Листи до П.А. Власюка

Кореспонденти: Возна Г. (ЧССР) (1962); Вялов О.С. (1955); Давидеску Д. (СРР) (31; 1956–1959); Душица Г. (СФРЮ) (1955); Княк Г.С. (6; 1974–1979); Курсанов А.Л. (1975); Мавроді З.М. (1942); Рубін С.С. (4; 1975–1979); Серенсен С.В. (1955) та ін. Загалом у фонді листи 60 адресатів та кореспондентів.

43.5. Фотодокументи

Фотографії різних років (8; 1929–1958).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 31; Власюк Петро Антипович : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1980.– № 5.– С. 111; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 686; Петр Антипович Власюк : (К 80-летию со дня рождения) // Физиология и биохимия культур. растений.– 1985.– Т. 17, № 1.– С. 97; Петро Антипович Власюк : (До 70-річчя від дня народження та 50-річчя наук., пед. та громад. діяльності) / Д.М. Гродзинський, А.П. Кібаленко, А.С. Онопенко та ін. // Вісн. с.-г. наук.– 1975.– № 2.– С. 118; *Поруцкій Г.В.* К 80-летию со дня рождения академика ВАСХНИЛ и АН УССР Петра Антиповича Власюка // Весн. с.-х. науки.– 1985.– № 7.– С. 109–110.

44. ГЛУШКОВ Віктор Михайлович (24 серпня 1923 – 30 січня 1982). – Учений в галузі математики, кібернетики та обчислювальної техніки. Академік (1961).

Ф. 18, 1 опис, 137 од. зб. (1959–1983).

Народився у м. Ростові-на-Дону. Закінчив фізико-математичний факультет Ростовського держуніверситету (1948). З 1948 р. по 1956 р. викладав в Уральському лісотехнічному інституті (з 1953 р. виконував обов'язки завідуючого кафедрою теоретичної механіки). Завідуючий лабораторією обчислювальної техніки і математики (1956), директор та завідуючий відділом цифрових автоматів (з 1957) Обчислювального центру Інституту математики АН УРСР. Член-кореспондент АН УРСР (1958). Директор Інституту кібернетики АН УРСР (з 1962). Віце-президент АН УРСР (1962–1982). Академік АН СРСР (1964). Одвочасно з 1960 р. працював завідуючим кафедрою теоретичної кібернетики Київського університету, з 1967 р. – завідуючим базовою кафедрою теоретичної кібернетики і методів оптимального управління Московського фізико-технічного інституту при Інституті кібернетики АН УРСР.

Член Державного комітету СРСР з науки і техніки, Комітету з Ленінських та Державних премій при Раді Міністрів СРСР, член багатьох іноземних академій. Герой Соціалістичної Праці (1969). Заслужений діяч науки УРСР (1978). Нагороджений трьома орденами Леніна, орденом Жовтневої революції. Лауреат Ленінської премії (1964) за цикл наукових праць з теорії цифрових автоматів; Державної премії СРСР (1968, 1977); Державної премії УРСР (1970); премії ім. М.М. Крилова (1967); премії ім. С.О. Лебедева (1979). Президією АН УРСР заснована премія ім. В.М. Глушкова.

Наукові дослідження присвячені сучасній алгебрі, теорії автоматів та електронно-обчислювальних машин, економічній кібернетичці, теорії автоматизованих систем управління і синтезу штучного інтелекту, багато з яких мали пріоритетне значення. Автор понад 800 наукових праць.

44.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія "Введение в кибернетику" (1964).

Коллективні монографії: "Некоторые основные направления развития вычислительной техники" (1968); "Обработка информационных массивов в автоматизированных системах управления" (1969–1970); "Вычислительные машины с развитыми системами интерпретации" (1970); "Человек и вычислительная техника" (1971).

Брошури: "Абстрактная теория автоматов" (1961); "Язык для описания алгоритмических структур вычислительных машин и устройств" (1966).

Статті: "Об одном алгоритме синтеза абстрактных автоматов" (1959); "Про один метод аналізу абстрактних автоматів" (1960); "О некоторых проблемах кибернетики" (неопубл., [1960]); "Об использовании

электронных цифровых машин для решения оптимального проектирования" (1962); "Электронные вычислительные машины и их применение" (неопубл., [1963]); "Что такое кибернетика" [1964]; "Кибернетика и управление народным хозяйством" (неопубл., 1966); "Кибернетика вчера, сегодня, завтра" (неопубл., 1966); "Кибернетику – в сельское хозяйство" (1968); "Основания математики и проблема автоматизации дедуктивных построений" (1973) та ін. Список наукових праць у співавторстві (1968).

44.2. Біографічні документи

Матеріали про присудження Ленінської премії за цикл праць з теорії цифрових автоматів (1963–1964); привітання у зв'язку з обранням академіком АН СРСР (1964); у зв'язку з нагородженням орденом Леніна (1967); листування В.М. Глушкова з музеями про надсилання до них особистих речей та документів як експонатів (1968–1969).

Документи про відзначення 50-річного ювілею від дня народження (біографія, інформаційні повідомлення, вітальні адреси) (1973); указ Державної Ради Народної Республіки Болгарії про нагородження В.М. Глушкова орденом "Народна Республіка Болгарія" I ступеня (1973); лист-клопотання Інституту кібернетики АН УРСР до об'єднаної Наукової ради АН УРСР з проблеми "Фізика та хімія напівпровідників" про висунення групи вчених на чолі з В.М. Глушковым на здобуття Державної премії СРСР (1975).

Документи про В.М. Глушкова: статті (1964–1983); список книг, привезених В.М. Глушковым з Франції та переданих до бібліотеки Інституту кібернетики АН УРСР (1964); документи про вшанування пам'яті В.М. Глушкова.

44.3. Документи про службову та громадську діяльність

Документи про участь у роботі комітетів та комісій АН СРСР (1960–1976); документи про участь у роботі наукових конференцій, семінарів, симпозіумів, нарад (1964–1976); листування з зарубіжними вченими про організацію Міжнародного наукового конгресу IFIP-65 (1964); документи про роботу в Інституті кібернетики АН УРСР ([1965]–1972); звіти про роботу вченого, у тому числі звіт про відрядження до США на науковий конгрес IFIP-65 з проблем кібернетики та обчислювальної техніки (1965–1966); документи про роботу у вчених, наукових, технічних, координаційних та спеціалізованих радах по захисту дисертацій (1966–1976); листування з різними науковими установами та підприємствами з нагоди обміну досвідом та про читання лекцій (1966–1976); про редакційно-видавничу діяльність В.М. Глушкова та рецензування і рекомендацію до публікації наукових праць вчених-кібернетиків (1961–1976); про роботу у Відділі математики, механіки, кібернетики АН УРСР (1971).

Матеріали про громадську діяльність: депутатом Верховної Ради УРСР (листування, звіти) (1967–1976) та Верховної Ради СРСР (1971–1975); про участь у роботі Комітету з Ленінських та Державних премій

СРСР (1970–1972); у роботі партійної організації Інституту кібернетики АН УРСР (1967–1972).

44.4. Листування

Листи В.М. Глушкова

Адресати: Вайц Г. (НДР) (1976); Виноградов І.М. (2; 1967); Голубев І.Ф. (4; 1967); Ершов А.П. (3; 1966–1967); Іванов В.Є. (б.д.); Ішлінський О.Ю. (1963); Капіца А.П. (1975); Келдиш М.В. (1967); Лаврентьев М.О. (1966); Мальцев А.І. (2; 1966); Патон Б.Є. (1967); Смирнов В.І. (1967); Філіпов Н.А. (2; 1966); Францевич І.М. (1967); Штокало Й.З. (2; 1966) та ін.

Листи до В.М. Глушкова

Кореспонденти: Анікеєнко В.В. (2; 1967); Арбіб М. (Австралія) (2; 1964); Берг К. (Італія) (2; 1965); Боголюбов М.М. (2; 1965); Брауде С.Я. (1970); Бухараєв Р.Г. (3; 1965–1967); Гаврилов М.А. (1973); Гаретт Т. (Великобританія) (1966); Гріднев В.Н. (1961); Дуттон Дж. (США) (1972); Коган А.Б. (2; 1967); Ремесло В.М. (б.д.); Савченко М.О. (3; 1967); Фільчак П.Ф. (1966); Чеккато С. (Італія) (1965); Черніговський В.М. (1967); Швець І.Т. (1968); Штокало Й.З. (2; 1966); Щербаков К.М. (1967) та ін. Загалом у фонді листи 151 адресата та кореспондента.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 36–37; Выдающийся советский ученый и организатор науки : (К 60-летию со дня рождения В.М. Глушкова) // Упр. системы и машины.– 1983.– № 4.– С. 3–8; Деркач В.Л., Заїка Д.Д. Меморіальна кімната академіка В.М. Глушкова // Вісн. АН УРСР.– 1983.– № 9.– С. 105–107; Малиновський Б.Н. Академік В. Глушков.– К., 1993.– 141 с.; Про увічнення пам'яті академіка В.М. Глушкова : Постанова Ради Міністрів УРСР від 9 берез. 1982 р. // Збір. постанов Уряду УРСР.– 1982.– Т. 3.– С. 31–32.

45. ГОЛОВІН Павлю Васильович (3 липня 1885 – 22 січня 1964). – Хімік. Член-кореспондент (1939).

Ф. 68, 1 опис, 121 од. зб. (1930–1964).

Народився в с. Іжевському (тепер Рязанська обл., Росія). Після закінчення Московського вищого технічного училища (1914) розпочав науково-педагогічну діяльність у Московському хіміко-технологічному інституті ім. Д.І. Менделєєва. До 1941 р. поєднував науково-педагогічну діяльність з роботою в промисловості: головний інженер Головцукру (1933–1934), заступник, голова Вітамінної ради Центрального інституту цукру (1935–1938). Завідуючий лабораторією цукрових речовин Інституту органічної хімії АН УРСР (1939–1961) і одночасно завідуючий кафедрою технології цукрових речовин Київського інституту харчової промисловості (1938–1964). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1951).

Наукові дослідження присвячені дифузії і кристалізації у цукровому виробництві, очистці цукрових соків. Розробив конструкції фільтрів рафінадного комбайну, вакуум-апарату, апарату безперервної дифузії та ін.

45.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Вуглеводи в житті і промисловості” (1949); “Сахариты и их применение в промышленности” (1960) – у співавторстві; “Химия и технология свеклосахарного производства” (1964); “Диффузия системы Головина” (1959).

Статті: “Терка для свеклы № 4 системы Головина” (1953); “К истории создания инулинофруктозной промышленности” (1960). Повідомлення про реєстрацію науково-дослідних робіт П.В. Головіна, зокрема праці “Конструирование и испытание рафинадного комбайна”; матеріали про фільтр-прес системи П.В. Головіна (креслення, листування); креслення апарату для обробки соку катіонітом і для регенерації його.

Рецензії на автореферати; бібліографія наукових праць (б.д.).

45.2. Біографічні документи

Копії диплома доктора технічних наук (1935); копії атестата професора (1939); облікова картка науково-педагогічного працівника (1946); членський квиток Всесоюзного наукового інженерно-технічного товариства харчової промисловості (1946); копія диплома про присвоєння звання Заслуженого діяча науки і техніки УРСР (1951); відгуки на наукові праці П.В. Головіна (1954); поздоровчі адреси з нагоди 70- і 75-річчя від дня народження (1955–1960); мандати делегата партійних конференцій (1955–1956); автобіографія (1959); некролог; співчуття у зв'язку зі смертю (1964); стаття С.О. Агурейкіна “Головин Павел Васильевич” (б.д.).

45.3. Листування

Листи П.В. Головіна

Адресати: Валленштейн Г.Л. (НДР) (б.д.); Ван Гук (США) (1959); Вашатко І. (ЧССР) (1962); Вуков К. (УНР) (5; 1959); Гумберт (США) (2; 1960); Девіс (Австралія) (5; 1958–1962); Загородський С. (ПНР) (1961); Козоброд В.П. (2; 1960); Левон Й. (ПНР) (6; 1958–1961); Лефтеров С.М. (2; 1958); Малченко (3; 1957); Мацелко Л. (УНР) (2; 1958); Чен Шу Гун (КНР) (2; 1961); Шандер (ЧССР) (1959); Шипош (УНР) (1958) та ін.

Листи до П.В. Головіна

Кореспонденти: Булка З.Ф. (3; 1965); Вашатко І. (ЧССР) (2; 1962); Вуков К. (УНР) (3; 1961); Грінфельд О.В. (9; 1960); Девіс (Австралія) (5; 1958–1963); Загородський С. (ПНР) (1962); Кох Р. (ЧССР) (б.д.); Лаже Я. (3; 1964); Левон Й. (ПНР) (14; 1958–1963); Марченко І.І. (3; 1962); Мацелко Л. (УНР) (2; 1958); Мосолов О.О. (3; 1955); Чен Шу Гун (КНР) (6; 1960–1964); Шепітка А. (ЧССР) (1959) та ін. Загалом у фонді листи 52 адресатів та кореспондентів.

45.4. Фотодокументи

П.В. Головін (1960); серед випускників Московського хіміко-технологічного інституту (1930) та Київського технологічного інституту (1946).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 184; Герасименко А.А. Видатний вчений-новатор : [До 70-річчя з дня народ-

ження] // Вісн. АН УРСР.– 1955.– № 7.– С. 38–40; Павел Васильевич Головин : [Некролог] // Сахар. пром-сть.– 1964.– № 3.– С. 24.

46. ГОРОХОВАТСЬКИЙ Ярослав Борисович (17 вересня 1925 – 28 травня 1976). – Хімік. Член-кореспондент (1972).

Ф. 209, 1 опис, 15 од. зб. (1947–1975).

Народився в м. Олександрії Кіровоградської обл. Закінчив Київський університет (1950). З 1953 р. працював в Інституті фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського АН УРСР науковим співробітником, у 1962–1974 рр. – заступником директора. Одночасно з 1966 р. – завідуючий відділом каталітичного окислювання. Член бюро Відділення хімії та хімічної технології АН УРСР; член Наукової ради по каталізу АН СРСР і Наукової ради по проблемі “Каталіз та його промислове використання” при Державному комітеті по науці і техніці при Раді Міністрів СРСР; член редколегій журналу “Теоретична і експериментальна хімія” та республіканського збірника “Каталіз та каталізатори”.

Наукові дослідження в галузі гетерогенного каталізу та кінетики каталітичних окислювальних процесів. Автор понад 100 наукових праць.

Серед документів: робочі зошити: “Окисление пропилена” (1956–1957); “Измерение макроструктуры (текстуры) катализаторов и носителей” [1959]; тези доповідей на конференціях, з’їздах, нарадах; звіти; інформаційні повідомлення. Документи про діяльність завідуючим відділом Інституту фізичної хімії (робочі плани, звіти, листування) (1973–1975); документи про висунення на премію ім. Л.В. Писаржевського (біографія, витяги з протоколу засідання вченої ради, відгуки про наукові праці вченого та анотації на праці); бібліографія наукових праць (1973). Фотопортрет [1970]; фото з академіком Яцимирським К.Б. [1975].

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 186; Я.Б. Гороховатский // Журн. експерим. и теорет. химии.– 1975.– Т. 11, вып. 6; 50-річчя чл.-кор. АН УРСР Я.Б. Гороховатського // Вісн. АН УРСР.– 1975.– № 10.

47. ГОРШКОВ Андрій Андрійович (4 жовтня 1898 – 12 квітня 1972). – Учений в галузі ливарного виробництва. Член-кореспондент (1957).

Ф. 24, 3 описи, 481 од. зб. (1919–1972).

Народився у с. Нікольському Катеринбурзької губернії (тепер Свердловська обл., Росія). Закінчив Уральський політехнічний інститут (1926). Начальник ливарних цехів Верхньоісетського заводу (1926–1934). Заступник завідуючого відділом лиття Уральського науково-дослідного інституту чорних металів (м. Свердловськ) (1934–1937). Завідуючий кафедрою

ливарного виробництва Уральського політехнічного інституту ім. С.М. Кірова (1937–1956). Заступник директора (1957), директор Інституту машинознавства та сільськогосподарської механіки АН УРСР, який був реорганізований в Інститут ливарного виробництва (1958–1962). Завідуючий відділом чавунного лиття (1962–1969), старший науковий співробітник-консультант (1969).

Нагороджений орденом Леніна, орденом “Знак Пошани”. Лауреат Державної премії СРСР (1950) за вдосконалення методів виробництва чавунних вагонних коліс. Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1969).

Наукові дослідження присвячені проблемам виробництва чавунних загартованих валків, виливниць, виливків для металургійного устаткування, металургії вагранкового процесу, теорії модифікації чавуну. Автор близько 300 наукових праць.

47.1. Наукові і творчі матеріали

Дисертація на здобуття вченого ступеня доктора технічних наук “Исследования из области изготовления чугуновых отливок в металлических формах” (1943); монографія “Отливки для металлургического оборудования” (1949).

Курси лекцій: “Курс лекций по литейному производству” (1952); “Чугунное литье” (1954–1955), прочитаний в Уральському політехнічному інституті ім. С.М. Кірова.

Статті: “Двухслойные подшипники для листоделения и новый способ их приготовления” (1928); “Полнее использовать резервы литейного производства в промышленности и в производстве товаров народного потребления” (1949–1955); “Из творчества уральских литейщиков XIX века” (1951); “Свойства металлов и сплавов, применяемых для изготовления отливок (общие данные)” (1954); “О механизме образования шаровидного графита” (1955); “Применение данных науки в вопросах использования резервов в литейных цехах” (1955); “Об использовании бетонитов украинских месторождений в литейном производстве” (1957); “Теоретические и технологические основы модифицирования чугуна” (1966).

Робочі та ілюстративні матеріали до наукових праць з проблем ливарного виробництва в СРСР та зарубіжних країнах (1932–1972). Бібліографія наукових праць А.А. Горшкова (1961–1971).

47.2. Біографічні документи

Атестат про закінчення Уральського гірничого училища, залікова книжка та свідоцтво про закінчення Уральського політехнічного інституту (1919–1928); атестат професора та диплом доктора технічних наук (1947–1950); диплом члена-кореспондента АН УРСР (1957).

Посвідчення особи; документи про нагородження та присвоєння почесних звань (1933–1969); анкети і особові листки обліку кадрів (1937–1971); автобіографії (1937–1966); службові характеристики (1947–1959). Ювілейні адреси з нагоди 60- та 70-річчя від дня народження (1958–1968).

47.3. Документи про службову діяльність

Документи про навчання в Уральському політехнічному інституті та виробничу діяльність на Верхньоісетському заводі у м. Свердловську (студентські звіти, доповідні записки, службове листування) (1919–1934); документи про наукову діяльність у ливарному відділі Уральського науково-дослідного інституту чорних металів старшим науковим співробітником та завідуючим відділом (1934–1936); про роботу деканом металургійного факультету та завідуючим кафедрою ливарного виробництва Уральського політехнічного інституту (доповіді, відгуки, службове листування, видавничі договори) (1937–1957); про роботу у Всесоюзному науково-технічному товаристві ливарників (1940–1955).

Матеріали про редакторську та видавничу діяльність (1936–1972); про участь у наукових конференціях, нарадах, семінарах (тези доповідей, програми, резолюції, запрошення) (1938–1972); про діяльність заступником директора та директором Інституту проблем лиття АН УРСР (відгуки та рецензії на роботи інших осіб, службове листування, запрошення і програми наукових конференцій) (1957–1962); завідуючим відділом модифіціювання сплавів Інституту проблем лиття АН УРСР та старшим науковим співробітником-консультантом цього відділу (1962–1972); індивідуальні звіти члена-кореспондента АН УРСР (1958–1972).

Документи про науково-громадську діяльність: матеріали про участь у роботі Вищої атестаційної комісії при Міністерстві вищої та середньої спеціальної освіти СРСР (1965–1972); про роботу в Українському товаристві пам'яток історії та культури (1967–1972); в Українському національному об'єднанні істориків природознавства та техніки (1962–1970).

Документи про А.А. Горшкова: дисертації на здобуття вченого ступеня кандидата технічних наук різних осіб з посиланням на А.А. Горшкова (1939–1950); статті про А.А. Горшкова (1949–1967); рецензії на його наукові праці (1947–1968).

47.4. Листування

Листи А.А. Горшкова

Адресати: Антонов О.К. (1967); Вітмозер (2; 1966); Єфімов В.О. (1968); Нехендзі Ю.А. (2; 1951); Пржибил І. (ЧССР) (2; 1966); Самсонов Г.В. (2; б.д.); Швець І.Т. (1964); Яшин П.С. (7; 1969) та ін.

Листи до А.А. Горшкова

Кореспонденти: Берг П.П. (9; 1951–1971); Бідуля П.М. (10; 1950–1965); Варга Л. (13; 1964–1969); Варгін С.В. (3; 1951); Вікторов В. (4; 1965–1966); Гіршович Н.Г. (52; 1950–1971); Головін С.Я. (6; 1965–1971); Горшков М.А. (8; 1951–1968); Джондо (ЧССР) (1972); Довгопол В. (4; 1951–1965); Дорофєєв В. (5; 1964–1968); Дубицький Г.М. (4; 1942–1965); Іванов В.І. (9; 1962–1969); Качалін І.С. (8; 1966–1971); Ксенофонтів Б.М. (8; 1965); Лещенко Д. (6; 1965–1975); Мільман Б.С. (7; 1958–1968); Нехендзі Ю.А. (26; 1949–1967); Носков [А.] (20; 1961–1970); Патон Б.Є. (1969); Першин П.М. (1964); Петриченко О.М. (16; 1962–1970); Поручи-

ков Ю.П. (9; 1965–1972); Саква В. (ПНР) (2; 1962–1964); Свириденко П.О. (1968); Серенсен С.В. (1965); Чен Сі Шень (КНР) (1963). Загалом у фонді листи 315 адресатів та кореспондентів

47.5. Фотодокументи

А.А. Горшков (4; 1917–1958); на відпочинку у Кисловодську з проф. І.В. Тананаєвим і акад. В.І. Смирновим (2; 1951); А.А. Горшков у лабораторії (1951) та ін. Всього 11 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 186; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 754; К 60-летию члена-корреспондента АН УССР А.А. Горшкова // *Литей. пр-во.*– 1958.– № 11.– С. 32.

48. ГРОЗІН Борис Дмитрович (16 жовтня 1898 – 28 жовтня 1962). – Металознавець. Член-кореспондент (1939).

Ф. 70, 1 опис, 49 од. зб. (1905–1962).

Народився у м. Києві. Закінчив рабфак (1924), Київський політехнічний інститут (1930). Завідуючий відділом термічної обробки Науково-дослідного інституту машинобудування та металообробки у м. Києві, завідуючий відділом металознавства і контактної міцності Інституту будівельної механіки АН УРСР (1935–1938). У 1938–1939 рр. на партійній роботі, згодом вчений секретар Відділення технічних наук АН УРСР. З 1944 р. – завідуючий відділом Інституту механіки АН УРСР.

Наукові дослідження присвячені міцності і пластичності металів, довговічності і надійності машин, розробці нових технологічних процесів у машинобудуванні. Автор понад 60 наукових праць.

48.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Износ стали в зависимости от метода холодной механической обработки” (1947); “Влияние колебаний основных узлов токарных автоматов на качество обрабатываемой поверхности” (1957); анотація до книги “Применение методов разноактивных изотопов для исследования процессов износа” (1955).

48.2. Біографічні документи

Посвідчення про закінчення Київського політехнічного інституту (1930); дипломи кандидата та доктора технічних наук (1946–1950); атестат професора (1951); посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1939); профспілкові квитки (1940–1958); характеристики (1939); орденська книжка та документи про нагородження (1945); побутові документи (1940–1963); військовий квиток (1943); членські квитки різних громадських організацій (1947–1960); поздоровчі адреси з нагоди 60-річчя з дня народження (1958); диплом і посвідчення почесного члена НТТ СРСР (1962); записні книжки (1950–1960).

48.3. Фотодокументи

Б.Д. Грозін (13; 1930–1960); Б.Д. Грозін з іншими особами (1940); у колі співробітників (1960); з іноземними гостями (1960); фотографія батька (1900). Всього 19 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 187; Історія Академії наук Української РСР.– К., 1967.– Т. 2.– С. 518–519; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 754; Українська радянська енциклопедія.– К., 1979.– Т. 3.– С. 175.

49. ГУБЕРГІЦ Макс Моїсейович (19 січня 1886 – 6 травня 1951). – Терапевт. Академік (1948).

Ф. 76, 1 опис, 78 од. зб. (1928–1975).

Народився у м. Дерпті (тепер м. Тарту, Естонія). Закінчив з відзнакою медичний факультет Київського університету (1911) і був залишений для роботи у факультетській клініці під керівництвом В.П. Образцова. З 1915 р. по 1917 р. працював у фізіологічній лабораторії акад. І.П. Павлова, де написав і захистив дисертацію на ступінь доктора медицини. Завідуючий кафедрою терапії Київського медінституту (з 1920), одночасно з 1945 р. науковий керівник Інституту харчування Міністерства охорони здоров'я. За час своєї діяльності створив терапевтичну школу. Обирався членом ВУЦВК, заступником голови правління Всесоюзного та Українського товариств терапевтів. Заслужений діяч науки УРСР (1935).

Наукові дослідження присвячені фізіології і патології кровообігу і травлення, ендокринології, лікувального харчування. Автор 150 наукових праць.

49.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Избранные труды” в 3-х частинах (1958).

Статті: “Перспект по предмету частной патологии и терапии врачебной диагностики детских болезней” (1922); “О показаниях желчекаменной болезни” (1924); декілька статей на німецькій та французькій мовах; чорнові автографи статей “О заболеваниях желудка”; “Неврозы кишек”; “Психические рефлексы”; чорновий варіант пропозицій до реформи вищої медичної освіти.

Доповіді: “Про роботу пропедевтично-терапевтичної комісії КМІ з 10 листопада 1924 р. до 8 квітня 1925 р.”; на засіданні фізико-медичного товариства “Патогенез круглой язвы желудка” (1926); на I Всеукраїнському з'їзді терапевтів у м. Харкові “К вопросу о происхождении болевых ощущений в почке” (1926). Картотека в трьох частинах по реферуванню медичної літератури та з історії хвороб (1135 карток); робочі матеріали до наукових праць; рецензії на праці різних осіб (б.д.).

49.2. Біографічні документи

Студентський квиток Віденського університету (1908); вірш до дня народження М.М. Губергріца (1925); членський квиток на Одеський з'їзд терапевтів (1925); вхідний білет на засідання пленуму Укрнауки (1926); запитання на засідання (1926); заява у деканат медфаку; візитні картки; особисті враження від перебування в Німеччині та Австрії.

49.3. Документи про педагогічну діяльність

Звіт за 1923–1924 навчальний рік по кафедрі одонтфаку Київського медінституту (1924); текст виступу на похороні Президента ВУАН акад. Д.К. Заболотного (1929); курс лекцій, прочитаний у Київському медичному інституті; курс лекцій по інфекційних захворюваннях (1926).

49.4. Листування

Листи до М.М. Губергріца

Кореспонденти: Вінклер Б. (б.д.); Гордон Л. (2; 1927–1928); Пестуа Н. (2; 1926); Холодний І.Г. (1925).

Матеріали зібрані М.М. Губергріцем: протоколи засідання правління Київського медінституту (1926); тези по академічній роботі, прийняті на Першій губернській конференції пролетарського студентства (б.д.); наукові праці колег, учених-медиків (1932, б.д.) тощо.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 43; Академик Академии наук УССР М.М. Губергриц : (К 75-летию со дня рождения и 10-летию со дня смерти) // Терапевт. арх.– 1961.– Т. 33, вып. 1.– С. 112–116; Макс Моисеевич Губергриц : [Некролог] // Терапевт. арх.– 1951.– Вып. 3.– С. 3–7.

50. ГУРЖІЙ Іван Олександрович (15 вересня 1915 – 31 жовтня 1971). – Історик. Член-кореспондент (1958).

Ф. 72, 3 описи, 291 од. зб. (1936–1975).

Народився у с. Худяки (тепер Черкаська обл.). Закінчив Одеський університет (1941). З 1948 р. працював в Інституті історії АН УРСР (з 1955 р. – завідуючий відділом, з 1958 р. – заступник директора). Голова Відділення АН УРСР (1963–1968). Завідуючий відділом історіографії та джерелознавства Інституту історії АН УРСР (1969–1971). Голова вченої ради по історії історичної науки при секції суспільних наук АН УРСР. Голова комісії по історії Науково-методичної ради Міністерства освіти УРСР. Член експертної комісії ВАК (1960–1964, 1971). Член президії республіканського правління Українського товариства охорони пам'ятників історії та культури (1966–1971).

Наукові дослідження стосуються історії України періоду феодалізму й зародження капіталістичних відносин.

50.1. Наукові і творчі матеріали

Докторська дисертація “Розклад феодально-кріпосницької системи сільського господарства України першої половини ХІХ ст.” (1953).

Монографії: “Розвиток товарного виробництва і торгівлі на Україні”; “Фрідріх Енгельс і Україна” (1970). Розділи до колективних монографій: “Проникнення товарно-грошових відносин в селянське господарство” (1954); “Зародження робітничого класу України” (1958); “Товаризація феодально-поміщицького господарства” (1965–1973); “Розвиток промисловості на Україні в кінці XVIII – першій половині XIX ст.” (1967).

Статті: “Селянський рух на Україні в 1856 р.” (1956); “Посилення феодально-кріпосницького визиску в дореформенному селі” (1958); “Україна в сільськогосподарському виробництві пореформенної Росії (60–90 роки XIX ст.)” (1964); “Крестьянское движение на Украине в 40–50 годах XIX ст.” (1967); “Татарбунарське повстання” (1968) та ін.

Брошури та статті у співавторстві; передмови до ряду видань; статті в різні енциклопедії; науково-популярні і публіцистичні праці; відгуки та рецензії І.О. Гуржія на праці інших осіб; бібліографія наукових праць І.О. Гуржія (1972).

Робочі матеріали до монографій: “Криза феодально-кріпосницької системи в сільському господарстві України першої половини XIX ст.” (1954); “Зародження робітничого класу України” (1958); до 2-томного видання “Історія Української РСР” (1967); до багатотомного видання “Історія УРСР” та ін.

50.2. Біографічні документи

Диплом про закінчення Одеського державного університету (1941); дипломи кандидата історичних наук (1949); доктора історичних наук (1954); біографічні матеріали (1949–1970); автобіографія та біографічна довідка (1971); звіти про роботу члена-кореспондента АН УРСР за 1961–1970 рр.; ювілейно-поздоровча кореспонденція (1952–1972); відгуки та рецензії на праці І.О. Гуржія (1940–1963).

50.3. Документи про службу та громадську діяльність

Матеріали (постанови, звіти, протокол) про діяльність на посаді заступника директора Інституту історії АН УРСР (1963–1970) та на посаді заступника завідуючого відділом історіографії та джерелознавства (довідка, доповідна записка); виступ 24 травня 1965 р. на загальних зборах Відділення економіки, історії, філософії та права АН УРСР “Про основні напрямки дослідження з суспільних наук на 1966–1970 рр.” та 18 квітня 1966 р. “Основні підсумки роботи установ Відділення економіки, історії, філософії і права АН УРСР за 1965 р.”; доповідь на науковій сесії АН УРСР “А.Ю. Кримський про деякі проблеми історії України” (1971); на розширеному засіданні вченої ради Інституту історії АН УРСР (1970); матеріали (листування, замовлення, доповідні записки) про роботу в редакційній колегії журналу “Історія СРСР” (1958–1961); в редакційній колегії “Радянської енциклопедії історії України” (1958–1971); в редакційній колегії 5-томного видання “Українська РСР в період розвинутого будівництва комунізму” (1964).

Документи про громадську діяльність: членом музейної комісії (1950); про лекторську роботу (1952–1964); членом Науково-технічної ради Міні-

стерства вищої та середньої спеціальної освіти УРСР (1958); членом експертної комісії ВАКу з історичних дисциплін (1960–1971); про надання допомоги у створенні музею В.І. Леніна у м. Лебедин Сумської обл. (лист, грамоти) (1963–1970); документи (плани, постанови, звіти) про діяльність у Республіканському товаристві “Знання” (1965–1968); в Українському товаристві охорони пам’ятників історії та культури (1967–1971); членом правління Українського товариства дружби і культурних зв’язків з зарубіжними країнами (1969).

50.4. Листування

Листи І.О. Гуржія

Адресати: Неделін І.І. (1962); Патон Б.Є. (1969) та ін.

Листи до О.І. Гуржія

Кореспонденти: Балясний І.Я. (2; 1960); Грабовецький В. (2; 1968); Дружинін М.М. (1971); Зеленов П.Я. (7; 1960–1966); Крип’якевич І.П. [50-ті роки ХХ ст.]; Мацупура (Японія) (1961); Неделін І.І. (2; 1962); Нечкіна М.В. (1959); Риндзюньський П.Г. (3; 1962); Рожкова М.К. (3; 1957–1959); Семененко М.П. (1969); Шаблю І.З. (2; 1961–1971); Яцунський В.К. (3; 1959–1962) та ін. Загалом у фонді листи 55 адресатів та кореспондентів.

50.5. Фотодокументи

І.О. Гуржій (8; 1935–1971); колективні фотографії: серед учнів Врадівської зразкової середньої школи (1936); в групі однокурсників (1936); серед учасників Загальних зборів Відділення економіки, історії, філософії і права АН УРСР (2; 1967); серед учасників наукової сесії Інституту історії АН УРСР (1969); серед учасників зустрічі вчених України (1969); з директором Інституту історії акад. АН УРСР А.Д. Скабою (1969–1970); серед учасників V Міжнародного конгресу істориків-економістів у м. Ленінграді (1970) та ін. Всього 21 фотодокумент.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 188; Іван Олександрович Гуржій : (Бібліогр. вчених Укр. РСР).– К., 1974.– С. 16–17; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 755.

51. ГУСЛИСТИЙ Костянтин Григорович (8 вересня 1902 – 21 лютого 1973). – Історик і етнограф. Член-кореспондент (1969).

Ф. 32, 3 описи, 309 од. зб. (1913–1973).

Народився у м. Олександрівську Катеринославської губернії (тепер м. Запоріжжя). Закінчив Дніпропетровський інститут народної освіти (1928). З 1931 р. по 1934 р. працював на посадах асистента, доцента з історії СРСР, історії України, історії ВКП(б) у вузах м. Харкова. У 1934–1936 рр. очолював історичний сектор у Науково-дослідному інституті Т.Г. Шевченка та працював науковим співробітником в Інституті історії ВУАМЛІН (Київ). У 1936–1941 рр. – виконуючий обов’язки професора кафедри історії СРСР (з 1940 р. – завідуючий кафедрою Київського державного

педагогічного інституту), у 1936–1954 рр. – науковий співробітник та завідувачий відділом історії феодалізму Інституту історії АН УРСР. Заступник директора з наукової роботи Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР (1934–1970); старший науковий співробітник цього Інституту (1971–1973). Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора. Заслужений діяч науки УРСР (1968).

Наукові дослідження присвячені історії України періоду феодалізму, історії української культури і етнографії.

51.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Социальные движения на Украине в XVI – первой половине XVII вв. и их историческое значение” (неопубл., [не раніше 1940]) – у співавторстві з І. Бойком; “Українці” (неопубл., варіанти [1956], 1962, 1968); розділ монографії “Нариси історії України” – “Визвольна боротьба українського народу проти шляхетської Польщі в другій половині XVI і першій половині XVII ст.” (неопубл., [1941]). Брошура “Селянське повстання 1768 року на Україні” (1934).

Статті: “Нові матеріали про повстання українського народу проти шляхетської Польщі в 1635–1638 рр.” (неопубл., 1937); “Правобережье и западноукраинские земли в XVIII в.” (неопубл., [не раніше 1939]); “Коліївщина і повстання Пугачова” (1941); “З історії боротьби Києва проти чужоземних загарбників” (неопубл., [1941–1945]); “Боротьба українського народу проти німецьких загарбників у XIII–XV ст.” (1942); “До питання про походження українського народу” [не раніше 1945]; “Стан та завдання розвитку етнографічної науки в УРСР” (1958); “Вопросы периодизации украинской этнографии” (1961) та ін.

Відгуки та рецензії на праці інших осіб, складені К.Г. Гуслистим (1937–1972).

Робочі матеріали до наукових праць: бібліографічні картки з питань літератури, мистецтва, архітектури, історії України періоду феодалізму; робочі записи; наукові та газетні статті, зібрані К.Г. Гуслистим з питань історичної тематики.

51.2. Біографічні документи

Свідectво про закінчення Дніпропетровського інституту народної освіти (1930); дипломи кандидата і доктора історичних наук (1939, 1963); атестат професора (1965); витяг з протоколу Загальних зборів АН УРСР про обрання К.Г. Гуслистого членом-кореспондентом АН УРСР (1969); службові характеристики; посвідчення начальника відділу Центрального державного історичного архіву УРСР, старшого наукового співробітника Інституту історії, заступника директора Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР (1948–1969); ювілейно-поздоровча кореспонденція.

51.3. Документи про службову діяльність

Запрошення на засідання Загальних зборів Академії наук УРСР (1941–1973); індивідуальні звіти члена-кореспондента АН УРСР (1943–1973);

документи про роботу в Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР (плани, анотації по розробці наукової тематики, листування, програми, тексти виступів на вчених радах) (1954–1971); про участь у роботі редакційних колегій, рад, авторських колективів з проблем видання наукових праць (1959–1972).

Документи про науково-громадську роботу: про участь у роботі Української республіканської комісії з питань нових громадянських свят та обрядів при Президії Верховної Ради УРСР (1960–1970); Українського республіканського товариства охорони пам'яток історії та культури (статут товариства, членський квиток К.Г. Гуслистого, плани роботи науково-методичної ради пам'яток мистецтва, етнографії та писемності; плани роботи секцій товариства; програми конференцій та семінарів) (1966–1972); документи про участь у роботі VI та VII Міжнародних конгресів антропологічних та етнографічних наук, наукових конференцій, нарад, семінарів з питань етнографічної науки та історії України (запрошення, програми, листування) (1955–1964).

Відгуки на наукові праці К.Г. Гуслистого, у тому числі на ті, що були представлені за сукупністю на здобуття вченого ступеня доктора історичних наук (1940–1963).

51.4. Листування

Листи К.Г. Гуслистого

Адресати: Бежкович О.С. (3; 1970, б.д.); Майстренко (5; 1966); Малиновський Л.В. (2; 1969); Фененко (1967); Шутий (2; 1949) та ін.

Листи до К.Г. Гуслистого

Кореспонденти: Акименко Ф.П. (15; 1966); Бажан М.П. (2; 1970–1971); Боев П. (НРБ) (1957); Вяйшлов Г. (НРБ) (1969); Драгун В.І. (4; 1969); Зеленчук В.С. (4; 1969–1970); Зінченко Л. (8; 1967–1970); Крип'якевич І.П. (1953); Круп'янська В. (4; 1965); Лавров Ф.І. (4; 1959–1967); Наулко В.І. (2; 1962–1964); Рильський М.Т. (13; 1958–1965); Суха Л.М. (5; 1955–1970); Толстов С.П. (2; 1955–1958); Федорова Л. (7; 1968–1969); Ференці І. (УНР) (1961); Шаповал І.М. (12; 1960–1961); Щербань О.Н. (1960); Юшков С.В. (6; 1949) та ін. Загалом у фонді листи 142 адресатів та кореспондентів.

51.5. Фотодокументи

К.Г. Гуслистий (2; 1951–1972); із студентами вузів: Дніпропетровського інституту народної освіти, Київського педінституту ім. О.М. Горького та Київського держуніверситету (4; 1924–1971); з учасниками сесії, присвяченої 230-річчю Полтавської битви; з авторами першого тому "Історії УРСР" – М.А. Рубачем, Г.І. Стецюком, А.К. Касименком, І.Д. Бойком, Ф.Є. Лосєвим, Л.М. Славиним; з народним художником УРСР В.І. Касіаном (10; 1939–1965); з членами української делегації на VII Міжнародному конгресі антропологічних і етнографічних наук (1965); з співробітниками відділу етнографії Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М.Т. Рильського АН УРСР В.Ф. Горленком, В.Т. Зіничем, В.І. Наулком (1967) та ін. Всього 47 фотодокументів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 189; *Горленко В.Ф.* Константин Григорьевич Гуслистый : [Некролог] // Сов. этнография.– 1973.– № 5.– С. 179–181; *Колобов О.* Кость Гуслистый – історик та етнограф : [Про особовий фонд вченого в Ін-ті архівознавства ЦНБ] // Бібл. вісн.– 1994.– № 5/6.– С. 24–25; Константин Григорьевич Гуслистый : [Некролог] // Нар. творчість та етнографія.– 1973.– № 2.– С. 108; Кость Григорович Гуслистий : (Бібліографія).– К., 1972.– 55 с.; Кость Григорович Гуслистий : [Некролог] // Укр. іст. журн.– 1973.– № 5.– С. 158.

52. ГУТИРЯ Віктор Степанович (11 вересня 1910 – 21 жовтня 1983). – Хімік. Академік (1961).

Ф. 246, 4 описи, 325 од. зб. (1921–1983).

Народився у с. Синявському (тепер Ростовська обл., Росія). Закінчив Азербайджанський нафтовий інститут (1932). До 1959 р. працював в Азербайджанському нафтовому науково-дослідному інституті на посадах старшого наукового співробітника, керівника лабораторії органічного синтезу і заступника директора по науковій частині. Академік АН АзРСР (1949), член-кореспондент АН СРСР (1953). Завідуючий відділом, завідуючий сектором Інституту хімії високомолекулярних сполук АН УРСР (1959–1976), віце-президент АН УРСР (1963–1974), з 1976 р. – керівник відділення Інституту фізико-органічної хімії і вуглехімії АН УРСР. Нагороджений двома орденами Леніна, двома орденами “Знак Пошани” та орденом Жовтневої революції. Лауреат Державної премії СРСР (1942), премії ім. Л.В. Писаржевського (1976).

Наукові дослідження присвячені хімії та технології нафти. Автор понад 140 опублікованих та близько 100 неопублікованих наукових праць.

52.1. Наукові і творчі матеріали

Докторська дисертація “Исследование и разработка процесса жидкообразного каталитического крекинга” (1944).

Неопубліковані статті: “Перспектива исследования ядерных излучений на развитие нефтехимии в СССР в 1960–1975 гг.”; “Большая химия” (1961); “Резервы науки – для большой химии” (1963); “Академия наук УССР и большая химия” (1964); “Нефть и большая химия” (1964); неопубліковані наукові огляди і прогнози: “О возможностях рассмотрения вопроса подготовки собственной сырьевой базы развития нефтяной и нефтехимической промышленности УССР” (1964); “К вопросу о механизме синтеза стирола из толуола и метанола на цеолитовых катализаторах” (1965); “О некоторых задачах в развитии нефтепереработки и нефтехимии до 2000 года” (1966); “Вовлечение в нефтехимический синтез дополнительных ресурсов углеводородного сырья” (1966) та ін.

Статті у співавторстві: “Жидкофазный каталитический крекинг” [1942–1943]; “Реформинг бензина прямой гонки над алюмосиликатными катализаторами” [40-ві роки ХХ ст.]; “О химическом составе

бензина двухступенчатого каталитического крекинга” (1958); “Тексаметилены бензина двухступенчатого каталитического крекинга” (1958) та ін.

Робочі матеріали до наукових праць (1940 – [70-ті роки ХХ ст.]); відгуки та рецензії на праці інших авторів (1941–1974); бібліографія наукових праць ([40-ві роки ХХ ст.] – 1973).

52.2. Біографічні документи

Диплом про закінчення Азербайджанського нафтового інституту (1932); документи про присудження ступеня кандидата історичних наук (1938); характеристики, особовий листок обліку кадрів (1942–1949); витяг із протоколу засідання вченої ради Азербайджанського державного університету про захист докторської дисертації (1944); атестат професора і диплом доктора наук (1946); дипломи академіка АН АЗРСР (1949), члена-кореспондента АН УРСР (1953), академіка АН УРСР (1961); почесні грамоти (1952–1981); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1960, 1970); заяви і доповідні про звільнення з посади віце-президента АН УРСР за станом здоров'я (1966); автобіографічні довідки про життя та діяльність (1976); акт про передачу в дар бібліотеці сектора нафтохімії АН УРСР книжок із особистої бібліотеки (1977) тощо.

52.3. Документи про службу та громадську діяльність

Матеріали про роботу в установах та організаціях Азербайджанської РСР: членом редколегії журналу “Азербайджанское нефтяное хозяйство” (1937–1958); членом правління Азербайджанського науково-технічного товариства нафтової промисловості (1938–1959); пояснююча записка до теми “Разработка промышленного производства ароматических углеводов из доступного нефтяного сырья” (1959).

Матеріали про діяльність в АН СРСР: індивідуальні звіти члена-кореспондента АН СРСР (1954–1977); зауваження по проекту Термінології моторного палива (1955); зауваження до проекту Статуту АН СРСР (1957); службові записки академіку М.В. Келдишу про вибори нових членів АН СРСР (1968) та ін.

Документи про діяльність в АН УРСР: матеріали (службові та доповідні записки, листування) про діяльність на посаді віце-президента АН УРСР (1961–1974); зауваження до проекту розвитку хімічної промисловості в УРСР у 1964–1970 рр. (1963); про розвиток біологічної науки в установах секції хіміко-технологічних наук АН УРСР (1964–1972); документи (довідні, проекти статуту) про підготовку нового Статуту АН УРСР (1965); тексти виступів і матеріали до них на засіданнях Президії АН УРСР (1966–1980).

Службові та доповідні записки на ім'я Президента АН УРСР Б.Є. Патона про розвиток науки в цілому та окремих її напрямків, про ефективність тих чи інших відкриттів (1964–1982); службові записки акад. К.М. Ситнику, Г.С. Писаренку, К.Б. Яцимирському з організаційних питань та з питань розвитку науки (1969–1980); звіт про діяльність віце-президентом АН УРСР (1971); документи з питань редакційно-видавничої діяльності.

Матеріали про участь у всесоюзних та міжнародних з'їздах, конференціях і нарадах: виступ на Міжнародній профспілковій конференції в Берліні [60-ті роки ХХ ст.]; документи про підготовку і проведення ІХ Менделєєвського з'їзду у м. Києві (1965); виступ на ІV Всесоюзній нараді по фізхімії (1970); вступне слово на відкритті ІІІ Міжнародного симпозиуму по поліконденсації (1971); вступне слово на відкритті V Всесоюзного ботанічного з'їзду (1973).

Документи про участь у громадській роботі: виступи на зборах; зустрічах з молодими вченими; урочистих засіданнях; звіти про участь в партійній роботі.

52.4. Листування

Листи В.С. Гутирі

Адресати: Алієв В.С. (3; 1975–1980); Бабичев Ф.С. (1979); Баранов С.М. (1981); Білозерський А.М. (1971); Галич П.Н. (7; 1968–1976); Гусейнов А. (2; 1977); Дорогочинський А.З. (3; 1965–1976); Ісмайлов Р.Г. (2; 1963–1968); Коршаков В.В. (2; 1981); Кульський Л.А. (2; 1966–1971); Лебедєв В.К. (б.д.); Мамадалієв Ю.Г. (1961); Овчаренко Ф.Д. (2; 1967–1979); Палладін О.В. (1971); Писаренко Г.С. (1970); Піл Жерар (США) (1964); Таїрова Т.А. (3; 1955); Хреннікова Л.І. (2; 1982) та ін.

Листи до В.С. Гутирі

Кореспонденти: Алієв В.С. (7; 1962–1979); Бахаровський Г.Я. (3; 1962–1963); Дерягін Б.В. (б.д.); Ісмайлов Р.Г. (1959); Корнєв К.А. (2; 1959); Назаретова Н.Б. (8; 1948–1952); Патон Б.Є. (2; 1968); Підоплічко М.М. (1963); Піл Жерар (США) (1969); Туркевич Д. (США) (2; 1962); Чернічкін Г.А. (8; 1960–1962); Шаньгін М. (3; 1962); Шмідт О.Ю. (1953); Яцимирський К.Б. (4; 1965–1967) та ін. Загалом у фонді листи 107 адресатів та кореспондентів.

52.5. Фотодокументи

В.С. Гутиря (4; 1950–1980); фотографії з Ю.О. Храмовим і Г.Д. Вервсом (1980); у День Перемоги 9 травня 1980 р. з І.К. Походнею, Г.С. Писаренком, І.К. Білодідом.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 45; Виктор Степанович Гутыря.– Киев, 1985.– 75 с.; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 692–693.

53. ДАНИЛОВ Віталій Іванович (10 квітня 1902 – 19 березня 1954). – Фізик. Академік (1951).

Ф. 78, 1 опис, 93 од. зб. (1924–1954).

Народився у с. Жовтому (тепер Луганська обл.). Закінчив фізико-математичний факультет Дніпропетровського інституту народної освіти (1926). Завідуючий лабораторією кристалізації Дніпропетровського фізико-технічного інституту (1931–1934). Професор і завідувач кафедри

молекулярної фізики Дніпропетровського університету (1934–1941). З 1945 р. завідувачий Лабораторією металофізики АН УРСР, з 1951 р. і до кінця свого життя директор цієї лабораторії, яка згодом була реорганізована в Інститут металофізики АН УРСР. Член-кореспондент АН УРСР (1945). Лауреат Державної премії СРСР (1950) за роботи в області кристалізації рідини.

Наукові дослідження присвячені вивченню структури рідини в теорії кристалізації. Створив наукову школу.

53.1. Наукові і творчі матеріали

Статті: “Кристаллизация жидкостей” (1920–1930); “Рассеяние рентгеновских лучей в жидких металлах и сплавах” (1934); “Применение рентгеновских лучей к исследованию жидкого состояния” (1936); “Строение жидких растворов по рентгенографическим данным” (1936); “Рентгенографическое исследование жидких металлов и сплавов” (1940); “О роли нерастворимых примесей при кристаллизации жидкостей” (1947); “Строение и кристаллизация жидкостей” (1956); вибрані твори ч. I, II (1971); 12 наукових праць німецькою мовою; бібліографія наукових праць (б.д.).

53.2. Біографічні документи

Трудова і пенсійна книжки (1939, 1947); лист Нобелівського комітету з пропозицією В.І. Данилову виставити свою кандидатуру в лауреати (1940); різні посвідчення; диплом лауреата Державної премії СРСР (1950); поздоровчі адреси з нагоди 50-річчя з дня народження (1952); довідка про роботу лабораторії металофізики (б.д.); список дисертаційних робіт, виконаних під керівництвом В.І. Данилова; некролог (1954); біографія (1955).

Матеріали з дарчими написами В.І. Данилову. Дарувальники: Блум І.І., Горенбейн Е.Я., Іванцов Г.П., Лисак Л.І., Моргуліс Н.Д., Регель А.Р. та ін. (13; 1930–1954).

53.3. Фотодокументи

В.І. Данилов (5; 1920–1950); групові фотографії (2; 1930, 1950); фотографія пам'ятника на могилі вченого (1957). Всього 10 фотодокументів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 46; Віталій Іванович Данилов : [Некролог] // Журн. експерим. и теорет. физики.– 1954.– Т. 27, вып. 6.– С. 657–659; Відкриття меморіальної дошки на честь академіка АН УРСР В.І. Данилова // Вісн. АН УРСР.– 1983.– № 6.– С. 97; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 693.

54. ДЕЙГЕН Михайло Федорович (18 червня 1918 – 15 листопада 1977). – Фізик-теоретик. Член-кореспондент (1967).

Ф. 235, 1 опис, 167 од. зб. (1918–1977).

Народився у м. Проскурові (тепер Хмельницький). Закінчив фізичний

факультет Київського університету (1940). З 1941 р. по 1944 р. працював на оборонному заводі у м. Оренбурзі. Молодший та старший науковий співробітник Інституту фізики АН УРСР (1947–1960). З 1960 р. – завідувачий відділом радіоспектроскопії Інституту напівпровідників АН УРСР. Член наукових рад АН СРСР з радіоспектроскопії твердого тіла, теорії твердого тіла та ін.; член редколегії “Українського фізичного журналу”.

Наукові дослідження в галузі теорії твердого тіла, фізики напівпровідників, радіоспектроскопії. Побудував теорію подвійного електронно-ядерного резонансу. Автор майже 170 наукових праць.

54.1. Наукові і творчі матеріали

Статті: “Сверхтонкое взаимодействие и спин-электронный резонанс в поляронах и экситонах” (1957); “Спин-решетчатая релаксация локальных электронных центров в неметаллических кристаллах (сверхтонкий контактный механизм взаимодействия)” (1960); “О некоторых особенностях электронно-ядерного резонанса локальных электронных центров вблизи поверхности неметаллического кристалла” (1962); “Определение структуры зоны проводимости и эффективных масс электронов в кристаллах по данным двойного электронно-ядерного резонанса и применение к щелочно-галлоидным кристаллам” [не раніше 1966]; “Двойной электронно-ядерный резонанс в локальных электронных центрах” (1967); “Определение волновой функции возбужденного состояния парамагнитных центров при помощи двойного электронно-ядерного резонанса” [не раніше 1968]; “Исследование структуры энергетических зон кристаллов сверхтонкого и спин-фонного взаимодействия методом электронно-ядерного двойного резонанса” (1969).

Звіти по наукових темах. Відгуки та рецензії на наукові праці інших осіб (1972–1975). Робочі матеріали до наукових праць (б.д.).

54.2. Біографічні документи

Довідки про народження (1918); атестат про закінчення середньої школи (1929); диплом про закінчення фізичного факультету Київського держуніверситету (1940); диплом кандидата фізико-математичних наук (1948); атестат старшого наукового співробітника (1953); диплом доктора фізико-математичних наук (1959); атестат професора (1963); посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1967); документи про участь М.Ф. Дейгена у Великій Вітчизняній війні (1941–1944).

Відгуки різних вчених на наукові праці М.Ф. Дейгена.

54.3. Документи про службову діяльність

Програми курсу лекцій з теоретичної радіоспектроскопії (1957); листування з Президією АН УРСР, Держпланом СРСР, підприємствами та організаціями про запуск у серійне виробництво радіоспектрометра ДЕЯР, розробленого під керівництвом М.Ф. Дейгена (1964–1966); документи про патентування за кордоном винаходів вченого (1966); про діяльність на посаді начальника відділу радіоспектроскопії в Інституті напівпровідників АН УРСР (1966–1968).

Документи про обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1967); про роботу в "Українском физическом журнале" (1967); у наукових радах та бюро Відділення АН УРСР (1968–1970); про участь у всесоюзних наукових конференціях і з'їздах (1969–1972); постанова Президії АН УРСР про підтримку висунення роботи "Двойной электронно-ядерный резонанс неметаллических кристаллов" на здобуття Державної премії СРСР (1970); рекомендація члена-кореспондента АН СРСР Б.М. Козирєва кандидатури М.Ф. Дейгена для обрання в академіки АН УРСР (1971).

54.4. Листування

Листи до М.Ф. Дейгена

Кореспонденти: Авакян П. (США) (2; 1966); Блінк Р. (СФРЮ) (3; 1971); Боег Дж. (3; 1963); Вартвіг З. (НДР) (1964); Віндиш В. (НДР) (5; 1964–1967); Вольф Г. (ФРН) (2; 1966); Клік К. (США) (1958); Кребс Дж. (США) (1968); Лейблер (ПНР) (1971); Леше А. (НДР) (4; 1963–1968); Морігакі К. (Японія) (1973); Раман Венката (Індія) (1973); Свінерс Б. (Франція) (1970); Сіраісі Т. (Японія) (1971); Топ'ян Г. (Великобританія) (5; 1961); Уоткінс Дж. (США) (1973); Урсу Ноан (СРР) (4; 1971); Фан За Нги (ДРВ) (1971); Френкель В.Я. (2; 1974); Фрімен Р. (Франція) (1970); Хіросі Ватанабе (Японія) (1971); Хіросі Окура (Японія) (1971); Чіаротті Г. (Італія) (1968) та ін. Загалом у фонді листи 27 кореспондентів.

54.5. Фотодокументи

М.Ф. Дейген (18; 1928–1977); з родичами – батьком, братом (2; 1945 – [60-ті роки ХХ ст.]); з учасниками наукових конференцій та з'їздів (7; 1959–1969); з членом-кореспондентом АН УРСР К.Б. Толпигом [50-ті роки ХХ ст.]; співробітниками Інституту напівпровідників АН УРСР (5; [50-ті роки ХХ ст.] – 1970); з Президентом АН СРСР М.В. Келдишем (1964). Всього 32 фотодокументи.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 189; Михайл Федорович Дейген : (К 50-летию со дня рождения) // Укр. физ. журн.– 1968.– Т. 13, № 10.– С. 1585; Михайло Федорович Дейген : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1978.– № 1.– С. 110; Памяти Михайла Федоровича Дейгена // Успехи физ. наук.– 1978.– Т. 125, вып. 4.– С. 735–736.

55. ДЕРКАЧ Григорій Ларіонович (26 березня 1932 – 7 вересня 1969). – Хімік. Член-кореспондент (1967).

Ф. 243, 1 опис, 52 од. зб. (1955–1969).

Народився у с. Вишневому Запорізької обл. Закінчив хіміко-технологічний факультет Дніпропетровського металургійного інституту (1954). Старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи (з 1966) Інституту органічної хімії АН УРСР.

Наукові дослідження стосуються хімії органічних ізоціанатів та ізоціанатів фосфору. Синтезував нові типи органічних похідних три- і п'ятивалентного фосфору. Автор понад 200 наукових праць.

55.1. Наукові і творчі матеріали

Статті у співавторстві: “Изоцианаты кислот фосфора” [1967]; “Изоцианаты и изотиоцианаты кислот фосфора” [1969]; “Изоцианаты и изотиоцианаты кремния” [1969]; “Диизоцианаты и диизотиоцианаты фосфорных кислот” (б.д.).

55.2. Біографічні документи

Щоденникові записи (1955–1956); фотокопія стінної об'яви про захист кандидатської дисертації Г.І. Деркача (1958–1959); анкета (1966); посвідчення про відрядження до ФРН (1967); привітання з нагоди обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1967); різні запрошення (1969); візитні картки.

Матеріали з дарчими написами Г.І. Деркачу. Дарувальники: Граф Р., Лозинський М.О., Палькіс П.С. та ін. (5; 1955–1968).

55.3. Листування

Листи Г.І. Деркача

Адресати: Ванек В. (ЧССР) (1968); Гоффман Х. (1969); Шмуцлер (б.д.) та ін.

Листи до Г.І. Деркача

Кореспонденти: Бах (1968); Бок (ФРН) (2; 1968); Ванек В. (ЧССР) (8; 1967–1968); Вебер В. (ФРН) (1969); Гоффман Х. (2; 1967–1968); Кюхле Е. (НДР) (1969); Лемман Х.А. (НДР) (1967); Малиновський М.С. (1965); Нивлет Я. (ЧССР) (1967); Роеський Х. (ФРН) (1968); Флюк Е. (ФРН) (1968); Шварц А. (НДР) (1969); Шеллер Х. (НДР) (1969); Шмідптер А. (ФРН) (1967); Юнг Д.У. (1967) та ін. Загалом у фонді листи 23 адресатів та кореспондентів.

55.4. Фотодокументи

Г.І. Деркач (1961); фотографії на відпочинку (2; 1957 – [60-ті роки ХХ ст.]); на Менделєєвському з'їзді (1965); з колегами (1968); з акад. О.В. Кірсановим (1968); у колі сім'ї (1969).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 190; Григорій Іларіонович Деркач : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1969.– № 5.– С. 103; Григорій Іларіонович Деркач : [Некролог] // Укр. хім. журн.– 1969.– Т. 35, вып. 10.– С. 1117–1118.

56. ДРОБОТЬКО Віктор Григорович (23 листопада 1885 – 10 вересня 1966). – Мікробіолог. Академік (1948).

Ф. 21, 3 описи, 345 од. зб. (1896–1968).

Народився у с. Дігтярі (тепер Чернігівська обл.). Закінчив Київський університет (1913). У період навчання за наукову працю “К вопросу о патогенезе артеросклероза” був нагороджений золотою медаллю та премією ім. М.І. Пирогова. У 1914–1925 рр. займався лікарською практикою, яку поєднував з науковими розробками у галузі епідеміології.

Мікробіолог Київського санітарно-бактеріологічного інституту (1925–1931). Завідуючий відділом мікробіології (з 1931), завідуючий відділом патогенних мікроорганізмів, директор Інституту мікробіології АН УРСР (1944–1962). Голова Республіканського та член Всесоюзного товариств епідеміологів, мікробіологів та інфекціоністів; член вченої ради Міністерства охорони здоров'я УРСР. Нагороджений двома орденами Леніна, орденом Трудового Червоного Прапора, медаллю “За доблестний труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.”, грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Заслужений діяч науки УРСР (1966).

Наукові дослідження присвячені проблемам хіміотерапії, обміну речовин у мікроорганізмів, бактеріофагії. З'ясував природу стахіобактеріотоксикозу, розробив методи боротьби з ним, одержав ряд антибіотиків. Автор понад 130 наукових праць.

56.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Современная химиотерапия инфекционных болезней” (1949); “Антимикробные вещества высших растений Украины” (1958) – у співавторстві.

Статті: “Химиотерапия брюшного тифа” (1946); “Опыт химиотерапии экспериментального сыпного тифа у белых мышей” (1946); “Циклогения бактерий” [не раніше 1946]; “Результаты работы по бруцеллезу Института микробиологии АН УССР” (1947); “Изменчивость бактерий и жизненные циклы” [1947]; “Проблемы изменчивости микробов в работах советских микробиологов” [не раніше 1948]; “Природа фильтрующих вирусов” (1952); “Антибиотические свойства галловой кислоты” (1952); “Природа фильтрующих вирусов” (1952); “Теоретические предпосылки к изысканию новых противотуберкулезных средств” [1953]; “Новый антибиотический препарат “иманин” из растения “зверобой” [1953]; “За поширення мікробіологічних досліджень в галузі сільського господарства на Україні” [1953]; “Мікробіологія у служінні народному господарству, або мікробіологія в її розвитку у 1959–1965 рр.” (1959) та ін.

Статті, присвячені історії Інституту мікробіології АН УРСР та історії науки (1944–1964); науково-популярні та публіцистичні статті (1946 – [1952]); відгуки та рецензії на праці інших осіб (1932–1963).

56.2. Біографічні документи

Посвідчення про походження В.Г. Дроботька (1896); документи про освіту, присвоєння вчених звань і ступенів (1904–1948); довідки про роботу в установах Міністерства охорони здоров'я УРСР (1916–1959); трудовий список В.Г. Дроботька (1916–1962); довідки про роботу в Інституті мікробіології АН УРСР (1931–1962); службові характеристики, особові листки обліку кадрів, автобіографії (1941–1962).

Документи про нагородження орденами і медалями (1939–1945); авторські свідоцтва та матеріали до них (1956–1966); вітальні листи та телеграми з нагоди свят та дня народження (1952–1965); наказ про Інституту мікробіології АН УРСР про вихід В.Г. Дроботька на пенсію

(1962); свідоцтво про смерть В.Г. Дроботька та стаття про нього (1945, 1956).

56.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про роботу на посаді директора та завідуючого відділом Інституту мікробіології АН УРСР (проекти наказів, звіти, зауваження та ін.) (1941–1963); виступи на партійних зборах, присвячених стану біологічної науки (1948); про організацію та участь у наукових конференціях (виступи, листування, програми, запрошення); про участь у II Всесоюзній нараді з фітонцидів, у нараді з мікробіології бродильних процесів (1948–1965); про роботу редактором “Микробиологического журнала” АН УРСР (1947–1960); листування і видавничі договори з різними редакціями з приводу видання наукових праць (1947–1962).

Документи про діяльність в неакадемічних установах: матеріали (накази, положення, плани робіт, листування) про роботу у Міністерствах охорони здоров'я СРСР та УРСР (1946–1958); про діяльність у Всесоюзному та Українському мікробіологічних товариствах (накази, постанови, витяги з протоколів, посвідчення, листування) (1947–1962); про участь у роботі координаційної комісії щодо боротьби з бруцельозом (1947–1958).

Документи про науково-громадську діяльність: членом вченої ради Інституту біохімії АН УРСР, членом Координаційної комісії “Дослідження нових антибіотиків” АН УРСР, Комісії з проблеми “Фізіолого-біохімічні основи регулювання життєдіяльності мікроорганізмів” АН УРСР (1950–1962).

56.4. Листування

Листи В.Г. Дроботька

Адресати: Ваксман С.А. (США) (1962); Галяма Д.В. (ЧССР) (2; 1959–1960); Палладін О.В. (1952); Прево А.Р. (Франція) (2; 1960–1962); Торнтон Х.Г. (США) (1956); Тичина П.Г. (1953); Тунвалл Г. (1960); Чопра І.С. (Індія) (1957); Югович М. (СФРЮ) (2; 1957); Юнусов С.Ю. (2; 1956) та ін.

Листи до В.Г. Дроботька

Кореспонденти: Ангелов С. (НРБ) (1959); Арк П.А. (США) (1958); Болдирєв Б.Г. (4; 1953–1957); Ваксман С.А. (США) (5; 1959–1963); Власюк П.А. (1946); Гомеро Джобім (Бразилія) (1959); Демиховський Ю.І. (9; 1954–1963); Єц А.Г. (4; 1955–1959); Зенчинов Х. (НРБ) (1962); Імшенецький О.О. (10; 1952–1958); Калина Г.П. (3; 1954–1956); Кантор М. (Канада) (1945); Коржибський Т. (ПНР) (1961); Короновицький Л.К. (3; 1955–1957); Коротич А.С. (3; 1955–1957); Лайош Ф. (УНР) (3; 1960–1961); Малек І. (ЧССР) (1958); Мартинєць Т. (ЧССР) (1956); Мелєнтьєв [А.А.] (3; 1956–1959); Миленушкін Ю.І. (3; 1954–1955); Носаль М.І. (4; 1957–1961); Пучківська Н.О. (2; 1955); Ролле (Франція) (1952); Ротмістров М. (3; 1954–1959); Солдатович М. (СФРЮ) (2; 1962–1964); Стейнхауз Е.А. (США) (1945); Сухарєв В.І. (5; 1954–1957); Токін Б.П. (52; 1953–1965);

Тошков А. (НРБ) (2; 1959–1960); Тульчинська В.П. (5; 1955–1958); Туцаков Й. (СФРЮ) (7; 1960–1962); Філатов В.П. (1956) та ін. Загалом у фонді листи 466 адресатів та кореспондентів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 50; Віктор Григорович Дроботько : (До 80-річчя з дня народження) // Мікробіол. журн.– 1965.– Т. 27, вип. 6.– С. 93–94; Віктор Григорович Дроботько : [Некролог] // Мікробіол. журн.– 1966.– Т. 28, вип. 5.– С. 93; Айзенман Б.Е., Слабосницькая А.Т. Виктор Григорьевич Дроботько : [К 100-летию со дня рождения микробиолога] // Микробиол. журн.– 1985.– Т. 47, № 5.– С. 108–109; Дяченко С.С. Творческое наследие микробиолога академика АН УССР В.Г. Дроботько : [К 100-летию со дня рождения] // Журн. микробиологии, эпидемиологии и иммунологии.– 1986.– № 4.– С. 116–117.

57. ЗАДОНЦЕВ Антон Іванович (16 серпня 1908 – 5 грудня 1971). – Учений в галузі рослинництва. Член-кореспондент (1951).

Ф. 225, 1 опис, 10 од. зб. (1951–1973).

Народився у с. Ставидла (тепер Кіровоградська обл.). Закінчив Білоцерківський сільськогосподарський інститут (1929) і аспірантуру при Українській Академії наук (1932). Після навчання працював на різних посадах в Українському науково-дослідному інституті зернового господарства у м. Дніпропетровську, реорганізованому в 1956 р. у Всесоюзний науково-дослідний інститут кукурудзи. Директор Інституту (1941–1971). Під його керівництвом розроблено наукову систему землеробства для степової зони України, створено широку мережу дослідних станцій, сформовано школу послідовників по проблемах рослинництва. Дійсний член ВАСГНІЛ (1960).

Лауреат Державної премії СРСР (1951) за виведення гібридів кукурудзи “Первісток” і “Успіх” та розробку системи заходів по одержанню високих врожаїв цієї культури. Нагороджений орденом Жовтневої революції, чотирима орденами Трудового Червоного Прапора, орденом Червоної Зірки. Заслужений діяч науки України (1958).

Наукові дослідження присвячені вивченню зимостійкості і продуктивності озимих хлібів, з’ясуванню закономірності водоспоживання рослин. Автор понад 150 наукових праць.

Серед документів: характеристика (1951); автобіографія (1952–1954); звіти члена-кореспондента АН УРСР (1963, 1967); стаття про вченого до 60-річчя з дня народження; спогади М.Ф. Купера про А.І. Задонцева (1973); відгук І. Хорошилова на доповідь-реферат А.І. Задонцева (1970); фотографії серед колег (9; 1958–1966); фотопортрет [1970].

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 197; До 70-річчя А.І. Задонцева // Вісн. с.-г. науки.– 1978.– № 9.

58. ЗВЕРЕЗОМЬ-ЗУБОВСЬКИЙ Євген Васильович (3 березня 1890 – 24 квітня 1967). – Ентомолог. Член-кореспондент (1939).

Ф. 88, 3 описи, 282 од. зб. (1913–1965).

Народився у м. Києві. Закінчив Київський університет (1914). Працював на першій в Україні Київській ентомологічній станції. Завідуючий Донським бюро по боротьбі з шкідниками сільськогосподарських рослин у м. Ростові-на-Дону (1916–1923). Завідуючий Київською станцією захисту рослин (з 1923). Керівник групи захисту рослин Головцукру і завідуючий лабораторією ентомології Всесоюзного інституту буряківництва у Москві (1930–1939). Заступник директора Інституту зоології АН УРСР (1939–1945). З 1946 р. по 1956 р. – працював в Інституті ентомології і фітопатології АН УРСР (у 1949–1950 рр. – його директор).

Наукові дослідження присвячені ентомології, питанням організації захисту сільськогосподарських культур, вивченню шкідників цукрових буряків, методам боротьби з ними. Автор понад 150 наукових робіт.

58.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Вредители сахарной свеклы” (1952).

Статті: “Полевые мыши и меры борьбы с ними” (1916); “Исторический очерк возникновения Донского бюро по борьбе с вредителями сельскохозяйственных растений” (1917); “Вредители зерна и зерновых продуктов и борьба с ними” (1920); “Временная инструкция для наблюдательных пунктов по вредителям полеводства” (1929); “Энтомологическая характеристика районов свеклосеяния” (1934); “Главнейшие вредители сахарной свеклы” (1940); “Происхождение энтомофауны свекловичных плантаций” (1945); “Шкідники польових культур” (1954); “Что делать для уничтожения злейшего врага сахарной свеклы” (1955); “К вопросу о происхождении фауны зернохранилищ” (1957); “Страницы истории защиты растений” (1957) та ін. Робочі зошити і матеріали до наукових праць.

58.2. Біографічні документи

Документи про обрання дійсним членом Російського ентомологічного товариства (1915); посвідчення про відрядження (1915–1943); трудові книжки (1920–1959); довідки і посвідчення про роботу на різних дослідних станціях (1920–1956); квиток кандидата в депутати Київради (1924); грамоти ударника соцзмагання (1931–1935); диплом доктора наук (1936); посвідчення про обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1939); документи про нагородження (1945); автобіографія (1945); характеристики (1946–1947); посвідчення різних організацій (1947–1960); різні запрошення (1953–1960); поздоровча кореспонденція у зв'язку з ювілеєм (1960). Фотографія групи учасників I Всеросійського з'їзду діячів прикладної ентомології (1913).

58.3. Документи про службову діяльність

Довідки про ведення науково-дослідних робіт (1939–1944); витяг із наказу про винесення подяки (1939); документи про звільнення з посади заступника директора Інституту ентомології і фітопатології АН УРСР (1950); звіт про підсумки роботи за проблемою “Закономірності динаміки популяцій тварин” (1946).

Матеріали про діяльність Інституту ентомології і фітопатології АН УРСР (1946–1953); про керівництво аспірантами (1948); звіт про науково-дослідницьку роботу за 1948–1950 рр.; звіт про виконання тематичного плану Інституту (1949); документи про діяльність начальником бригади по розвитку культури дубового шовкопряда (1949–1950); матеріали про діяльність віце-президентом Всесоюзного ентомологічного товариства, головою Українського ентомологічного товариства (1949–1959); про роботу в Українському товаристві охорони природи при АН УРСР (1950–1954); доповідна записка в Президію АН УРСР про шкідливість застосування ядохімікатів при обробці цукрового буряка (1951).

Матеріали про діяльність в Комісії по перевірці виконання тематичних планів науково-дослідних робіт (1951–1955); завідувачим лабораторією екології Інституту ентомології і фітопатології АН УРСР (1952–1953); робочий план за темою “Обоснование новых приемов борьбы со свекловичным долгоносиком” (1955).

58.4. Листування

Листи Є.В. Зверезомб-Зубовського

Адресати: Власюк П.А. (4; 1949–1954); Кораб І. (2; 1964); Муравйов В.П. (3; 1952); Овчаренко Ф.Д. (4; 1951); Палладін О.В. (1951) та ін.

Листи до Є.В. Зверезомб-Зубовського

Кореспонденти: Бекосиков Л.С. (4; 1951); Бельський Б.В. (16; 1953); Богданов-Катков М.М. (б.д.); Григорович О. (4; 1950); Душечкін О.І. (2; 1921); Линдеман Е.Й. (3; 1935); Орлачова К.О. (4; 1953); Пеліох І.В. (8; 1953); Поспелов В.П. (1939); Рейхарт (1923); Рекач В.М. (9; 1950–1964); Сотниченко М. (4; 1923); Топачевський О.В. (1965); Шмальгаузен І.І. (4; 1939) та ін. Загалом у фонді листи 59 адресатів та кореспондентів.

58.5. Матеріали, зібрані Є.В. Зверезомб-Зубовським

Клейнер К.Є. “Усовершенствование производства кремнефтористого натрия” (1930); Окулов “Электрические методы борьбы с долгоносиком” (1940); Федоров А.В. “Климатический атлас основных районов свекло-сеяния СССР” (1930); “Бюллетень агрономического сектора” (1931–1932); звіти про методи боротьби з луговим метеликом (1929).

Фотоальбоми сільськогосподарських машин для боротьби з шкідниками цукрових буряків (3; 1930–1938); фотографії російських та радянських ентомологів (32; 1947–1948, б.д.); автографи ентомологів (14; б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 199; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 760; Крыш-

таль А.Ф. Памяти Евгения Васильевича Зверезомб-Зубовского (1890–1967) // Энтомол. обозрение.– 1968.– Т. 47, вып. 1.– С. 235–243; *Пидопличко И.Г.* Памяти Евгения Васильевича Зверезомб-Зубовского // Вести зоологи.– 1967.– № 4.– С. 78–81.

59. КАВЕЦЬКИЙ Ростислав Євгенович (1 грудня 1899 – 12 жовтня 1978). – Патолофізіолог. Академік (1951).

Ф. 96, 4 описи, 561 од. зб. (1925–1978).

Народився у м. Самарі. Закінчив Самарський університет (1925). У 1946–1960 рр. працював в Інституті клінічної фізіології АН УРСР, у 1946–1952 рр. – його директор. Директор Інституту експериментальної і клінічної онкології МОЗ УРСР (1960–1971), з 1971 р. – Інституту проблем онкології АН УРСР. Голова Відділу АН УРСР (1960–1971). Лауреат *Державної премії УРСР* (1972). Лауреат премії ім. О.О. Богомольця (1964). Заслужений діяч науки УРСР (1960).

Наукові дослідження стосуються проблем реактивності організму, теоретичних і прикладних проблем онкології.

59.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Взаимодействие организма и опухоли” (1976); “Вклад ученых Академии наук Украинской РСР в развитие медицины” (1957) у співавторстві з К.П. Балицьким; “Патология тканевого роста” (неопубл., б.д.); “Курс патологической физиологии” (1933).

Статті: “Антиретиккулярная цитотоксическая сыворотка в борьбе против рака” (1940); “Экспериментальное изучение рака в СССР” (1946); “К патогенезу ракового сепсиса” (1949); “Атом на службе науки” (1957); “На пороге второго десятилетия” (1970); “Идеи А.А. Богомольца и некоторые вопросы современной геронтологии” (1971); “Физические и химические подходы в онкологии” (б.д.); “Недостаточность иммунного ответа” [70-ті роки ХХ ст.] та ін.

Доповіді на конгресах, сесіях, пленумах, науково-практичних конференціях. Рецензії на доповіді учасників VIII Міжнародного протиракового конгресу (1962); рецензії на праці інших осіб (1965–1977); тексти науково-популярних лекцій з актуальних медичинських проблем; статті, присвячені О.О. Богомольцю (1946, 1951), В.П. Філатову (1955), О.І. Смирновій-Замковій (1960), М.М. Горєву (1960), О.О. Шалімову [70-ті роки ХХ ст.]; робочі матеріали та ілюстрації до робіт (б.д.); бібліографія наукових праць ([1940]–1975).

59.2. Біографічні документи

Свідоцтво про закінчення Самарського університету (1925); диплом доктора наук (1938); атестат професора (1939); витяг із наказу про виведення подяки за роботу в евакуації (1943); характеристики (1942–1977); автобіографії; витяг із протоколу Загальних зборів АН УРСР про обрання академіком (1951); витяг із протоколу засідання Президії АН УРСР про

призначення та затвердження директором Інституту проблем онкології АН УРСР (1962–1975); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1974); клопотання про висунення в дійсні члени АМН СРСР (1959); фотопортрет (1942).

Матеріали з дарчими написами Р.Є. Кавецькому. Дарувальники: Арденне М. фон, Дільман В.М., Діх Г., Дядюша Г.Ф., Чаговець О.В., Шапот В.С. та ін. (29; 1936–1977).

59.3. Документи про службову діяльність

Щоденникові записи про наукові відрядження до Франції та США (1946); матеріали (плани, звіти, фото) про наукові відрядження до США (1946–1965); матеріали (програми, звіти, фото) про участь у Міжнародній конференції по застосуванню радіоактивних ізотопів у науково-дослідній роботі в Парижі (1946–1965); звіти про роботу за 1949–1976 рр.; виступ на сесії АН УРСР про розвиток павловського вчення на Україні (1951); автограф конспекту праць В.І. Леніна (1952–1953); звіти про відрядження до Італії (1971) та НДР (1973).

Матеріали про діяльність на посаді директора Інституту проблем онкології АН УРСР (1960–1975); у Міжнародному агенстві по атомній енергії (1967–1975); у Комітеті по Державних преміях УРСР (1969–1977); у Радянському комітеті захисту миру [60-ті роки ХХ ст.]; доповіді та тексти виступів на симпозиумах, конференціях, семінарах, радіо, інтерв'ю тощо.

59.4. Листування

Листи Р.Є. Кавецького

Адресати: Арденне М. фон (НДР) (2; 1970); Балтрум Ф. (ФРН) (9; 1963–1976); Бессіс М. (Франція) (1974); Братусь В.Д. (2; 1969–1974); Гілло Р. (США) (б.д.); Горділова В.В. (3; 1970); Девіс У. (Франція) (2; 1968); Денуа П. (Франція) (2; 1975); Кальман П.А. (2; 1966); Кіссен Д. (Великобританія) (2; 1965); Корсон С.А. (США) (3; 1965); Костекел О. (СРР) (4; 1967–1975); Кулагін В.К. (3; 1975); Ліпшон А. (2; 1968–1969); Мальбок О. (Нідерланди) (2; 1966–1971); Мальтоні Ч. (Франція) (2; 1972–1973); Патон Б.Є. (5; 1972–1978); Петровський Б.В. (1969); Пібургс Х. (США) (3; 1975); Северін С.Є. (1974); Семененко М.П. (1951); Сігел С. (Швейцарія) (2; 1974); Скіппер Г. (США) (1975); Хеддоу А. (Великобританія) (3; 1967); Хеллман К. (Великобританія) (1975); Холланд Д. (США) (1974); Чаговець Р.В. (1971) та ін.

Листи до Р.Є. Кавецького

Кореспонденти: Алимов О.М. (1976); Амосов М.М. (1969); Балтрум Ф. (ФРН) (15; 1961–1969); Богомолець О.О. (2; 1942); Бтеш С. (Швейцарія) (3; 1967); Варрен Ш. (США) (3; 1947); Веронезі У. (Італія) (6; 1971–1974); Гарін А.М. (Швейцарія) (2; 1974); Грінтрі Л. (США) (2; 1967); Девіс У. (Франція) (5; 1967–1969); Добрін Ю.Г. (14; 1974); Зотіков Л. (Франція) (2; 1969); Кіссен Д. (Англія) (5; 1962–1965); Ковальов М.М. (3; 1970); Корецький В.М. (2; 1969); Корсон С.А. (5; 1964); Костекел О. (СРР) (12;

1962–1975); Лапшина Л. (Франція) (1965); Мальтоні Ч. (Франція) (4; 1972–1973); Моор Дж. (США) (5; 1963); Напалков М.П. (8; 1967–1976); Петров М.М. (2; 1946); Раков А.І. (2; 1968); Савович-Бутту М. (СРР) (2; 1964); Сиротін М.М. (2; б.д.); Ситник К.М. (1975); Сігел С. (Швейцарія) (3; 1974); Скіппер Г. (США) (1975); Стражеско М.Д. (2; 1949); Тімаков В. (1968); Уїлсон У.Л. (США) (1968); Філатов В.П. (2; 1948–1951); Френк Х. (ФРН) (2; 1958); Хеддоу А. (Великобританія) (3; 1967); Хейман Я. (США) (2; 1970); Хеллман К. (Великобританія) (5; 1975); Шамов В.М. (1958); Шанзе Е. (США) (6; 1965–1968) та ін. Загалом у фонді листи 323 адресатів та кореспондентів.

59.5. Матеріали, зібрані Р.Є. Кавецьким

Богомолець О.О. “Основные направления моих работ” (1947); Кокрофт Д. “Будущее атомной энергии” (1955); статті зарубіжних онкологів (1960–1962).

Спогади М.Д. Стражеска про О.О. Богомольця (1951); посвідчення Героя Соціалістичної Праці О.О. Богомольця (1944); газета “Радянська Україна” із статтею про похорон О.О. Богомольця (1946).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 58–59; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 698; Ростислав Евгеньевич Кавецкий / Сост. П.М. Шкатула.– Киев, 1988.– 566 с.; Пути развития современной онкологии.– Киев, 1970.

60. КАЩЕНКО Микола Феофанович (7 травня 1855 – 29 березня 1935). – Біолог, ембріолог, селекціонер. Академік (1918).

Ф. 11, 4 описи, 444 од. зб. (1880–1980).

Народився на хуторі Веселий Олександрівського повіту Катеринославської губернії (тепер Запорізька обл.). Закінчив Харківський університет (1880). Після закінчення університету працював асистентом в ембріологічному кабінеті, потім приват-доцентом медичного факультету Харківського університету. Завідуючий кафедрою зоології та порівняльної анатомії Томського університету (1888–1912). З 1913 р. по 1921 р. працював завідуючим кафедрою Сільськогосподарського відділення Київського політехнічного інституту. Директор Акліматизаційного саду у Києві (1913–1931). Брав активну участь у створенні Української Академії наук, був одним із перших академіків УАН, очолював Відділ УАН (1918–1919). Директор Зоологічного музею ВУАН (1919–1926).

Наукові дослідження присвячені проблемам патологічної ембріології, акліматизації і селекції лікарських і південних плодових рослин на Україні. Автор понад 200 наукових праць.

60.1. Наукові і творчі матеріали

Дисертація на здобуття вченого ступеня доктора медицини “Эпителный человеческого хорiona и его роль в гистогенезе послета” (1883–1884);

монографія "История развития тритона" (1887); монографія у співавторстві "Основы эмбриологии и краткий курс истории развития человека и некоторых животных" [до 1888]; "Обзор млекопитающих западной Сибири и Туркестана" (1905); "Обзоры деятельности отдела лекарственных растений Киевского акклиматсада" (1915–1921).

Статті, доповіді, лекції: "Четырехведельный человеческий зародыш" (1885); "Дикая джунгарская лошадь" [90-ті роки XIX ст.]; "Ядовитые змеи Западной Сибири и Туркестана" (1909); "Три сорта кукурузы для Томской губернии" (1909); "Первые шаги моего акклиматизационного питомника в г. Киеве" (1914); "О необходимости более тщательного изучения народных лекарственных растений" (1916); "Обзор деятельности акклиматизационного сада профессора Н.Ф. Кашенко по отделу лекарственных растений за 1917 г." (1917); "О зоотомической лаборатории Украинской Академии наук" (1918); "Лекарственные культуры акклиматсада Украинской Академии наук" (1920); "О значении фаунистических исследований" (1920); "Охота и наука" (1923); "Киевский акклиматизационный сад, его происхождение и теперешняя работа" (1928).

Відгуки на наукові праці інших осіб (1898–1899).

Робочі матеріали: експедиційні щоденники та дорожні нотатки (1891–1900); ілюстративні документи до наукових праць М.Ф. Кашенка (малюнки, фотонегативи, діапозитиви, фотографії препаратів, рослин, тварин) ([80-ті роки XIX ст.] – 1934).

Літературні твори М.Ф. Кашенка: драматичні, поетичні твори, оповідання (1870–1926). Фантастичні повісті "Миражи", "Через тысячу лет. Рассказ Нила Зарубина".

60.2. Біографічні документи

Свідоцтво про присвоєння звання повітового лікаря (1880); диплом доктора медицини, виданий Харківським університетом (1884); подання групи професорів до фізико-математичного факультету Московського університету про присудження М.Ф. Кашенку ступеня доктора зоології (1901); посвідчення академіка АН УРСР (1919); посвідчення про обрання дійсним почесним членом товариств, комітетів та інститутів (1890–1917); автобіографії та автобіографічні спогади (1913–1927); свідоцтво про смерть М.Ф. Кашенка (1935).

Матеріали про М.Ф. Кашенка: акт обслідування акад. Є.П. Вотчалом діяльності М.Ф. Кашенка в Київському акліматсаду (1922); відгук акад. М.І. Вавілова про роботу Київського акліматсаду (1932).

Гончаренко В. "Сад Кашенко" (1951); Гришко М.М. "Академік М.Ф. Кашенко – видатний біолог-мічурінець" (1951); Іоганзен Б. "Н.Ф. Кашенко, его жизнь и научные воззрения" (1948); Кашенко М.М. "Наследство академика Кашенко в надежные руки" (1950); "Ученые записки Томского госуниверситета, посвященные Н.Ф. Кашенко" (1950) та ін.

Матеріали з дарчими написами М.Ф. Кашенку. Дарувальники: Безбока М.Я., Данилевський М.Д., Маркушин П.І., Сапожников В.В. та ін. (97; 1891–1933).

60.3. Документи про службову діяльність

Листування з акад. М.П. Василенком про участь в організації Української Академії наук (1918); постанова про призначення дійсним членом УАН (1918); звіти про роботу академіка (1922–1930); доповідні записки про розвиток садівництва та діяльність кафедри акліматизації УАН (1927–1933); про роботу директором акліматсаду (доповідні записки, листування, список наукових праць співробітників акліматсаду) (1918–1934); відгуки про його діяльність.

Документи про педагогічну діяльність: розклад лекцій у Томському університеті на медичному факультеті (1911–1912); заява про участь у конкурсі на заміщення вакантної посади завідуючого кафедрою зоології Київського політехнічного інституту (1911); програми курсів лекцій з садівництва; листування та інші документи (1911–1931).

60.4. Листування

Листи М.Ф. Кащенко

Адресати: Василенко М.П. (1921); Мічурін І.В. (2; 1925–1926); Олониченко О.І. (3; 1909–1910); Ольденбург С.Ф. (1916); Третьяков Д.К. (1928); Хармер С.Ф. (Англія) (3; 1922–1923) та ін.

Листи до М.Ф. Кащенко

Кореспонденти: Врадій В.П. (2; 1909); Іваницький М.О. (2; 1916–1934); Іоганзен Г. (2; 1925); Кіборт М. (2; 1900); Мічурін І.В. (3; 1910–1926); Райерсон К.А. (США) (1928); Сатунін К.О. (13; 1899–1914); Холмгрен Н. (Швеція) (1922); Шапаренко К.К. (2; 1934). Загалом у фонді листи 31 адресата та кореспондента.

60.5. Матеріали, зібрані М.Ф. Кащенко

Бедро І.П. "Записки об акклиматизации плодовых культур в Сибири" (1918); Кащенко М. "Опыт построения кривых жизнедеятельности лекарственных растений в течение вегетационного периода 1918 года" (1918); Лук'янов Д.П. "Результаты сортоиспытания клещевины" (1926); Тимошенко С.П. "К вопросу об организации разряда прикладного естествознания при Физико-математическом отделении Академии наук" (1918).

Список колекцій Барнаульського природничо-історичного музею, складений Ф. Кирєєвим (1895); відповідь Л.М. Толстого на постанову Синоду від 20–21 лютого 1901 р.; документи про розведення лікарських рослин в Росії (доповідь та газетна стаття проф. С. Ростовцева).

60.6. Фотодокументи

М.Ф. Кащенко (25; 1872–1935); з дружиною, дітьми, братом (4; 1872–1931); батько, мати і брат М.Ф. Кащенко (4; [80-ті роки XIX ст.]); з викладачами Томського університету (1890); фотографії будівель та приміщень Томського університету (54; 1890–1891); дружина та діти М.Ф. Кащенко (12; 1902–1956); з співробітниками Київського акліматсаду (4; 1919–1926); негативи на склі фотографій рідних та знайомих М.Ф. Кащенко (39; б.д.); та ін. Всього 169 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 60; Гельфенбейн Л.Л. Николай Феофанович Кащенко как эмбриолог // Вестн. Харьк. ун-та.– 1974.– № 105.– Биология, вып. 6.– С. 145–147; Гришко Н.Н. Творец новых форм растений Н.Ф. Кащенко : (К 15-летию со дня смерти) // Изв. АН СССР. Сер. биол.– 1951.– № 4.– С. 3–13; Кащенко М.Н. Воспоминания о Н.Ф. Кащенко // Учен. зап. / Томск. ун-т.– 1950.– № 15.– С. 33–42; Квитницький-Рыков Ю.Н. Выдающийся медик-эмбриолог Н.Ф. Кащенко // Врачеб. дело.– 1951.– № 3.– С. 269–272; Коготонец Н.І. Микола Кащенко.– К., 1980; Лаптев И.П. Кащенко как зоолог и исследователь фауны Сибири // Учен. зап. / Томск. ун-т.– 1950.– № 15.– С. 47–63.

61. КІЛЬЧЕВСЬКИЙ Микола Олександрович (15 червня 1909 – 15 червня 1979). – Механік. Академік (1969).

Ф. 99, 1 опис, 108 од. зб. (1947–1978).

Народився у м. Кам'янці-Подільському (тепер Хмельницька обл.). Закінчив Київський політехнічний інститут (1930) та Київський фізико-хімічно-математичний інститут (1933). Працював у Київському авіаційному інституті (1933–1941), Інституті математики АН УРСР (1936–1941). Під час Великої Вітчизняної війни очолював кафедру в Ташкентському інституті інженерів залізничного транспорту. Завідуючий кафедрою теоретичної механіки Київського політехнічного інституту (1944–1961). Член-кореспондент АН УРСР (1961). З 1951 р. – завідуючий відділом Інституту механіки АН УРСР. Заслужений діяч науки УРСР (1977). Лауреат премії ім. О.М. Динника (1977). Нагороджений двома орденами Трудового Червоного Прапора та орденом “Знак Пошани”.

Наукові дослідження в галузі загальної механіки, теорії оболонки, пружності удару, застосувань інтегральних рівнянь. Автор понад 200 наукових праць.

61.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Основы аналитической механики оболочек” (1963); “Теория соударения твердых тел” (1966–1969); “Основы тензорного исчисления с приложениями к механике” (1972); “Динамическое контактное сжатие твердых тел. Удар” (1974); “Основы аналитической механики” (1974).

Статті: “О местных напряжениях и деформациях, возникающих при сжатии упругих и пластических тел” (1947); “Приближенный метод решения некоторых динамических задач теории упругости” (1955); “Експериментальні властивості розв’язання задачі про контактне стиснення пружних тіл” (1957); “О местных динамических эффектах, возникающих при соударении упругих тел” (1957); “О машине Дина” (1963); “Некоторые проблемы динамических систем твердых и газообразных тел” (1967), ряд статей у співавторстві з Є. Бруснецовою, С. Нікулінською; тези доповідей і анотації виступів та ін.

Друкарський відбиток підручника "Курс теоретичної механіки. Т. II" (1957); чорновий автограф учбового посібника "Курс теоретической механики. Т. II." (1972); телекінокурс "Теоретическая механика" для студентів вузів (1967–1975).

Відгуки М.О. Кільчевського на праці різних авторів, список наукових праць за 1969–1977 рр.

61.2. Біографічні документи

Відгуки інших осіб на праці М.О. Кільчевського (1962–1974); довідка про кандидатуру для виборів у дійсні члени АН УРСР (1969); довідка про науково-педагогічну діяльність, членські квитки (1972–1973); посвідчення про роботу за сумісництвом (1978); характеристики (1979); стаття "Пам'яті професора М.О. Кільчевського, академіка АН УРСР, заслуженого діяча науки та техніки УРСР" (1984).

61.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про участь у роботі різних конференцій, нарад, наукових рад (запрошення, листування з організаційних питань) (1953–1978); листування з видавництвом "Наукова думка" та редакціями журналів з питань видання наукових праць (1960–1974); план науково-дослідних робіт відділу динаміки і стійкості оболонок Інституту будівельної механіки АН УРСР на 1960 р.; доповідна записка директору Інституту механіки АН УРСР (1960); документи про участь у X Міжнародному конгресі з прикладної механіки в Італії (1960) (листування, доповідь на рос. та нім. мовах). Документи про представлення М.О. Кільчевського на здобуття Державної премії УРСР в області науки і техніки 1970 р. і премії ім. О.М. Динника (представлення, характеристика) (1970–1976); інтерв'ю з акад. М.О. Кільчевським про його діяльність (1972); індивідуальні звіти про наукову діяльність (1972–1978); документи про участь в роботі IX Все-союзної конференції по теорії оболонок і пластин (листування з питань підготовки, доповідь) (1972–1973); список осіб, що підготували і захистили кандидатські дисертації з 1947 р. по 1973 р. під керівництвом М.О. Кільчевського (1973).

Матеріали про проведення засідання Президії АН УРСР по науковій доповіді акад. М.О. Кільчевського "Распространение принципа наименьшего принуждения на механику сплошной среды и его приложения" (постанова, список запрошених) (1973). Програма робіт по темі "Распространение лагранжевой и гамильтоновой механики на континуальные (полиагрегатные) системы (1975–1980 гг.)" (1976); доповідна записка Президенту АН УРСР Б.Є. Патону (1977) та ін.

61.4. Листування

Листи М.О. Кільчевського

Адресати: Андреев Л.В. (6; 1959); Блок (Нідерланди) [1962]; Іонов В.М. (2; 1975); Патер А.Д. (Нідерланди) (5; 1962); Погорелов О.В. (3; 1979) та ін.

Листи до М.О. Кільчевського

Кореспонденти: Блок (Нідерланди) (4; 1961); Іонов В.М. (2; 1970–1972); Манжеров Д. (СРР) (3; 1963–1964); Патер А.Д. (Нідерланди) (2; 1961) та ін. Загалом у фонді листи 11 адресатів та кореспондентів.

61.5. Фотодокументи

М.О. Кільчевський (б.д.); серед співробітників (б.д.); з українськими вченими (б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 61; Кононенко В.О., Лавриненко П.П., Кильчевская Г.А. Николай Александрович Кильчевский : (К 60-летию со дня рождения) // Прикл. механика.– 1969.– Т. 5, вып. 6.– С. 134–136; Микола Олександрович Кільчевський : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1979.– № 8.– С.110; Николай Александрович Кильчевский : (К 50-летию со дня рождения) // Укр. мят. журн.– 1959.– Т. 11, № 4.– С. 431–433; Николай Александрович Кильчевский : (К 80-летию со дня рождения) // Прикл. механика.– 1989.– Т. 25, № 6.– С. 127–128.

62. КОВАЛЕНКО Анатолій Дмитрович (16 січня 1905 – 19 вересня 1973). – Механік. Академік (1961).

Ф.102, 3 описи, 283 од. зб. (1922–1974).

Народився у м. Києві. Закінчив механічний факультет Київського політехнічного інституту (1929). З 1936 р. працював в Інституті механіки АН УРСР (у 1959–1965 рр. – його директор). Одночасно з 1949 р. на викладацькій роботі у Київському державному університеті. Член-кореспондент АН УРСР (1951). З 1965 р. – завідувач відділом термопружності Інституту механіки АН УРСР. Нагороджений орденом “Знак Пошани”. Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1964). Лауреат Державної премії УРСР (1971).

Наукові дослідження присвячені термопружності і термопластичності. Автор 70 наукових праць.

62.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Основы термоупругости” (1969); автограф курсу лекцій “Термоупругость пластин и оболочек” (1971).

Статті: “Расчет на изгиб дисков прямолинейного профиля” (1945); “Исследование напряженного состояния роторов турбомашин” (1951); “Расчет диска конического профиля на изгиб корнолисовыми силами” (1955); “Симметричная деформация диска переменной толщины в двухмерном температурном поле” (1959); “О некоторых преобразованиях гипергеометрических функций четвертого порядка з гипергеометрических функциях второго порядка” [50-ті роки ХХ ст.]; “Задачи научных исследований в области термомеханики в связи с прочностью двигателей” (1968); “Развитие термопластичности в отделе термоупругости и термопластичности” (1968); “К истории отдела термоупругости и термопластичности” (1968).

тичності" (1969); "Распространение волны расширения колебаний поллой сферы при тепловом ударе" [60-ті роки ХХ ст.]; "Термоупругое деформирование" [60-ті роки ХХ ст.]; "Развитие исследований по термопластике твердого деформированного тела в АН УССР" (1972).

Відгуки та рецензії на наукові праці інших осіб (1954 – [70-ті роки ХХ ст.]). Реферати наукової літератури з проблем пружності. Бібліографія наукових праць А.Д. Коваленка (б.д.).

62.2. Біографічні документи

Трудовий список (1905–1935); залікова книжка студента механічного факультету Київського політехнічного інституту (1922–1925); витяг з розпорядження Головного управління навчальних закладів НК важкої промисловості про зарахування аспірантом Київського індустріального інституту (1935); характеристики (1935–1971); довідки про роботу викладачем системи фабрично-заводської освіти (1935).

Витяги з протоколів засідання Президії АН УРСР про призначення, переміщення та звільнення від роботи в Інституті механіки АН УРСР (1946–1965); документи про нагородження та присвоєння почесних звань (1938–1972); про висунення та присудження звань члена-кореспондента та академіка АН УРСР (1951–1961). Привітання з нагоди 50- та 60-річчя з дня народження (1955–1965). Відгуки і рецензії на наукові праці А.Д. Коваленка (1965–1971).

62.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про роботу директором Інституту механіки АН УРСР (звіти про наукову діяльність; список кандидатських дисертацій, підготовлених під керівництвом А.Д. Коваленка; доповіді та виступи на виробничих нарадах, вчених радах Інституту механіки) (1959–1965); документи про педагогічну діяльність у Київському державному університеті (програми лекцій, семінарів, розклад занять та ін.); матеріали про діяльність у науковій раді і секції з проблеми "Наукові основи міцності та пластичності" (1961–1972).

Матеріали про висунення циклу робіт з термопружності А.Д. Коваленка на здобуття Державної премії УРСР в галузі науки і техніки (1971); програми робіт під час наукового відрядження до НДР (1959); документи про участь у Всесоюзному з'їзді з теоретичної та прикладної механіки (повідомлення про проведення з'їзду, запрошення, програма з'їзду, анотація доповіді А.Д. Коваленка "Пологие оболочки переменной толщины при пространственном температурном поле") (1959) та у XIII Міжнародному конгресі з теоретичної та прикладної механіки (запрошення, програма, доповідь) (1972).

62.4. Листування

Листи А.Д. Коваленка

Адресати: Білий М.У. (1972); Ішлінський О.Ю. (б.д.); Козоброд В.П. (3; 1971); Кононенко В.О. (2; 1971); Лур'є О.Ю. (1966); Маринич О.М.

(1970); Новацький В. (ПНР) (15; 1961); Нода Наотакє (Японія) (1972); Патон Б.Є. (1971); Ресслєр (НДР) (1961); Самсонов Г.В. (1961); Серенсен С.В. (2; 1965–1971); Текеуті Егіро (Японія) (1972); Троценко В.Т. (1971) та ін.

Листи до А.Д. Ковалєнка

Кореспондєнти: Антонов О.К. (1964); Бродський О.І. (1969); Волков [М.] (2; 1964–1971); Глушков В.М. (1964); Гольденвейзер А.Л. (2; 1970); Гулий М.Ф. (б.д.); Даниловська В.І. (8; 1961–1969); Джейн Р.Н. (Індія) (б.д.); Єлісєєв М. (3; 1969); Кіпріанов А.І. (1971); Конуєй Н.Д. (2; 1960); Лібреску Л. (СРР) (1963); Митропольський Ю.О. (2; 1971); Михайлов Г.К. (3; 1967); Налєнч М. (2; 1972); Наяр Є. (ПНР) (1972); Олышак В. (3; 1964); Писарєнко Г.С. (2; 1971); Плетнер В. (НДР) (9; 1963); Повх І.Л. (1961); Походня І.К. (1971); Русєв П. (НРБ) (2; 1967); Савін Г.М. (1959); Ситник К.М. (1969); Соколовський В.В. (1966); Ханушка А. (1959); Швець І.Т. (1965); Шубєнко-Шубін Л.О. (1972). Загалом у фондї листи 118 адресатів та кореспондєнтів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 63; Анатолій Дмитрович Ковалєнко : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1973.– № 11.– С. 110–111; Анатолій Дмитрієвич Ковалєнко.– Київ, 1980.– 42 с.; Григорєнко Я.М., Шевченко Ю.Н. Анатолій Дмитрієвич Ковалєнко : (К 60-лєттю со дня рождєннєя) // Прикл. механіка.– 1965.– Вып. 1.– С. 133–137.

63. КОНОНЕНКО Віктор Олімпанович (11 верєснєя 1918 – 29 липнєя 1975). – Механік. Академік (1964).

Ф. 233, 3 описи, 223 од. зб. (1955–1975).

Народився у м. Корочє (тепер Білгородська обл., Росія). Закінчив Харківський інститут інженєрів залізничного транспорту (1942). До 1946 р. працював у різних установах Комісаріату шляхів сполучєннєя. З 1952 р. по 1962 р. працював старшим науковим співробітником Інституту будівельної механіки АН УРСР, в лабораторії вимірювальних приладів АН СРСР, в Інституті машинобудування АН УРСР, завідуєчим відділом прикладної і теоретичної механіки Московського державного університету. З 1964 р. працював в Інституті механіки АН УРСР (з 1965 р. – його директор). Лауреат премії ім. М.М. Крилова.

Наукові праці присвячені дослідженнєям теорії пєленгових коливань, взаємодії коливальних систем з джерєлами енергії, теорії майже періодичних коливань, просторових коливань твердих тіл.

63.1. Наукові і творчі матеріали

Статті та доповіді: “О свойствах колебательных систем с изменяющимися параметрами” [50-ті роки ХХ ст.]; “Колебания вращающихся валов” (1961); “О достижениях в области механики на Украине за 50 лет Советской власти” (1967); “Институту механики АН УССР – 50 лет” (1969); “Некоторые задачи измерения вибрации” [60-ті роки ХХ ст.]; “Итоги и перспективы исследований по механике полимеров и конструк-

ций із них"; "Твердое тело в потенциальном поле"; тези та доповідь, підготовані для IV Міжнародної конференції в Англії (1975).

Лекції: по теорії нелінійних коливань (1955); "Уравнение движения самолета" (1968–1969); "Применение новых материалов в народном хозяйстве" [70-ті роки ХХ ст.]; матеріали до курсу лекцій з теоретичної механіки (1974–1975).

Відгуки та рецензії на праці інших осіб; бібліографія праць вченого (б.д.).

63.2. Біографічні документи

Характеристики (1963); запрошення; записні книжки; анкети (1972); автобіографії (1973).

63.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про діяльність на посаді директора інституту (довідні записки, листування, нотатки, плани); звіт про наукове відрядження до Франції (1967); звіт по темі "Экспериментальное исследование свободных колебаний оболочек" (1968); звіт "О работе конференции по проблеме колебаний механических систем" (1968); матеріали (листування, проспекти та ін.) про видання в Америці книги В.О. Кононенка "Колебательные системы с ограниченным возбуждением" (1969–1970); матеріали (анотації, програми, листування, протоколи засідань) про діяльність у Науковій раді АН УРСР з проблеми "Загальна механіка"; про видання монографії В.О. Кононенка та Р.Ф. Ганієва "Колебания твердых тел" (1969–1972).

Звіт про наукові відрядження до ПНР, Франції (1971), Югославії (1974); матеріали про діяльність у ВАКу (1971); звіт про наукову та науково-організаційну діяльність відділу теорії коливань за 1973 р.; узагальнена характеристика найбільш важливих наукових досягнень Інституту механіки АН УРСР за 1974 р.; матеріали (порядок денний, програма та ін.) про участь у IV Всесоюзному з'їзді по теоретичній та прикладній механіці (1976).

63.4. Листування

Листи В.О. Кононенка

Адресати: Байков Д. (НРБ) (1975); Батикль Ж. (Франція) (3; 1967); Вогель Т. (Франція) (3; 1967); Вукобратович М. (СФРЮ) (4; 1975); Дядков С. (ЧССР) (4; 1967); Земба С. (ПНР) (2; 1974); Леонард Р. (США) (3; 1966); Пановко Я.Г. (7; 1967–1968); Патон Б.Є. (8; 1966–1973); Писаренко Г.С. (1975); Собреро Л. (Італія) (6; 1975) та ін.

Листи до В.О. Кононенка

Кореспонденти: Алімов Ю. (2; 1974); Батикль Ж. (Франція) (2; 1965); Божко А.Є. (5; 1970–1971); Болотін В.В. (2; 1968); Вейц В. (8; 1973); Вольперт Г.А. (7; 1971–1973); Глушко В.Т. (3; 1975); Григор'янц А.Т. (3; б.д.); Денисов В.І. (6; 1971); Зайцев Г.П. (5; 1974); Ішлінський О.Ю. (8; 1967–1974); Корабльов С.С. (4; 1968); Костич В. (СФРЮ) (1974); Литвин-Седой М. (9; 1966–1973); Маєзава С. (Японія) (1970); Нгуен Ван (ДРВ)

(2; 1968); Пановко Я.Г. (6; 1966–1970); Патер А.Д. (Нідерланди) (2; 1969–1972); Писаренко Г.С. (3; 1973); Прокоф'єв В.Н. (4; 1969–1970); Сміт М. (США) (1975); Собреро Л. (Італія) (3; 1974–1985); Фауссет Д. (США) (3; 1974–1975); Ходж П. (США) (1966); Хоффман Д.С. (США) (2; 1966); Чернева-Попова З. (НРБ) (2; 1968–1969); Чешанков Б.І. (1973); Яковлев Б.С. (8; 1967–1974) та ін. Загалом у фонді листи 115 адресатів та кореспондентів.

63.5. Фотодокументи

В.О. Кононенко [60-ті роки ХХ ст.].

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 65; Виктор Олимпанович Кононенко : [Некролог] // Прикл. механика.– 1975.– Т. 11, вып. 9.– С. 138–139; Виктор Олимпанович Кононенко : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1975.– № 9.– С. 111; Кільчевський М.О. Кононенко Віктор Олимпанович : (Про присудження премії ім. М.М. Крилова за цикл “Исследование динамического взаимодействия систем с источниками энергии”) // Вісн. АН УРСР.– 1977.– № 6.– С. 88–89.

64. КОРЕЦЬКИЙ Володимир Михайлович (18 лютого 1890 – 25 липня 1984). – Юрист. Академік (1948).

Ф. 104, 5 описів, 538 од. зб. (1907–1980).

Народився у м. Катеринославі (тепер Дніпропетровськ). Закінчив юридичний факультет Харківського університету (1916). З 1920 р. по 1948 р. на викладацькій роботі у вузах Харкова. Ініціатор створення сектору держави і права АН УРСР (1949), був його головою до 1969 р. Після перетворення сектора в Інститут держави і права до 1974 р. В.М. Корецький був його директором. З 1974 р. – почесний директор. Радник радянських делегацій на трьох сесіях Генеральної асамблеї ООН (1946, 1947, 1949), брав участь в Паризькій мирній конференції, член Ради Безпеки ООН (1946) тощо. Почесний член Індійського товариства міжнародного права (1950), академік Мексиканської академії міжнародного права (1969–1971), член-кореспондент Аргентинської асоціації міжнародного права. Заслужений діяч науки УРСР (1947). Герой Соціалістичної Праці (1980).

Наукові дослідження присвячені всесвітній історії держави і права, міжнародному публічному і приватному праву. Автор понад 100 наукових праць.

64.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Декларация прав и обязанностей государств” (1962).

Брошури: “Створення американських воєнних баз на чужих територіях – порушення міжнародного права” (1954); “Монтеск'є” (1955); “Общие принципы права в международном праве” (1957).

Статті: “Проблемы частного международного права в договорах, заключенных советскими республиками с иностранными государствами”

(1922); "Акционерное общество или Товарищество с ограниченной ответственностью" (1923); "Влияние обесцененных бумажных денег на исполнение обязательств" (1923); "Оговорка о взаимности в международном частном праве" (1925); "Униформизм в праве" (1927); "Международное радиоправо" (1928); "Первая сессия Комиссии международного права" (1949); "Новое в разделе "открытого моря" (1950); "К вопросу о противоправности испытаний термоядерного оружия в открытом море" (1957); "Суверенитет УССР" (1959); "Международно-правовая субъективность Украинской ССР" (1967) та ін.

Доповіді: "Концепція о суверенитете" (Мюнхен, 1957); "Судебный процесс и право" (1959); "Проект Иржи Подебрада об организации мира и современность" (1964) та ін.

Рецензії на дисертації, підручники та статті різних авторів.

Матеріали про В.М. Корецького: відгуки і рецензії Д.С. Граменницького, проф. І.І. Крильцова, проф. С. Кечекяна, проф. С. Крилова, проф. Л. Лунца на праці В.М. Корецького (1943–1955).

Робочі матеріали, записні книжки, щоденники, список праць (1945).

64.2. Біографічні документи

Трудовий список (1907–1935); свідоцтво про визнання права на диплом першого ступеня юридичною іспитовою комісією при Харківському університеті (1916); посвідчення про надання права підготовки до професорського звання на кафедрі громадянського права і судочинства (1916–1919); посвідчення про зарахування помічником присяжного повіреного Радою присяжних повірених округу Харківської судової палати (1917).

Документи про призначення на посаду штатного професора (1930); витяг з протоколу про затвердження В.М. Корецького у вченому званні професора і вченому ступені доктора юридичних наук (1939); посвідчення про направлення на роботу в м. Алма-Ату (1940); автобіографії (1941–1969); атестат професора (1946); диплом доктора наук (1946); ювілейно-поздоровча кореспонденція.

Особовий листок обліку кадрів (1948); документи про обрання академіком АН УРСР (1948); статті, присвячені 70- і 75-літтю від дня народження та нагородженню званням Героя Соціалістичної Праці (1960, 1965, 1980); паспорт дипломата (1965).

Диплом про обрання почесним академіком Мексиканської академії міжнародного права (1969–1971); документи до 80- і 90-річного ювілею (1970–1980); посвідчення почесного директора Інституту держави і права (1974); указ про нагородження орденом Жовтневої революції (1975), записні книжки.

64.3. Документи про службову діяльність

Відгук про роботу в Держарбітражі при Раднаркомі УРСР (1934); виступи на засіданнях сесії Відділення суспільних наук АН УРСР [40-ві роки ХХ ст.]; виступ в АН УРСР на зустрічі з делегацією КНР (1950); доку-

менти про роботу радником делегації СРСР і УРСР на Генеральній Асамблеї ООН (1953); довідка та звіт про роботу 48 конференції Асоціації міжнародного права (1958); матеріали про діяльність у радянській Асоціації міжнародного права (1960); про роботу в Міжнародному суді (1960–1961); звіти академіка АН УРСР за 1967, 1971 рр.; матеріали весняно-зимової сесії Міжнародного суду в справі про континентальний шельф Північного моря (ФРН–Данія і ФРН–Нідерланди) (1968–1969).

Матеріали про затвердження членом і головою експертної комісії юридичних наук ВАКу (1951–1958); витяг з протоколу про тимчасове виконання обов'язків голови Відділення суспільних наук АН УРСР (1954); постанова Ради Міністрів УРСР про створення Інституту держави і права АН УРСР і призначення директором В.М. Корецького (1969); виступ на XII Міжнародному конгресі історичних наук (1970); виступ на загальних зборах АН УРСР (1971).

64.4. Листування

Листи В.М. Корецького

Адресати: Вишинський А.Я. (2; 1948–1949); Вішер Поль де (Бельгія) (1972); Громико А.А. (1961); Екеленд (Норвегія) (1961); Лазареско А. (СРР); Овчаренко Ф.Д. (2; б.д.); Патон Б.Є. (2; 1972–1975); Писаренко Г.С. (б.д.); Ситник К.М. (б.д.); Тіме Г. (НДР) (1970); Фрішке І. (б.д.); Чхиквадзе В.М. (4; 1970–1971); Щербицький В.В. (1977) та ін.

Листи до В.М. Корецького

Кореспонденти: Акварон С. (Нідерланди) (6; 1961–1964); Альтшуллер В. (17; 1979–1983); Банні К. (ПНР) (17; 1971–1975); Бардоне Д. (Франція) (1978); Біндсенедлер (Швейцарія) (3; б.д.); Босман Р. (Нідерланди) (12; 1963–1978); Браун Е. (Англія) (2; 1965); Валадьйо Г. (Бразилія) (1976); Ванечек В. (ЧССР) (5; 1970–1984); Вейер Д. (Великобританія) (2; 1965); Віттевен (Нідерланди) (3; 1981–1983); Вішер Поль де (Бельгія) (4; 1972–1977); Ворслей (Великобританія) (5; 1961); Вульф А. (ФРН) (2; 1970); Гарньєр-Куане (3; 1960–1961); Глалдіно (Італія) (1981); Губер О.А. (1970); Дассет Ф. (Франція) (1951); Дембо Л. (5; 1976); Джессал Ф. (Нідерланди) (6; 1962–1977); Екеленд (Норвегія) (1961); Естефано (Куба) (1978); Зваренштейн Х. (США) (1959); Зієлєрвич (НДР) (1983); Зіманов С.З. (10; 1971–1981); Іманов А.І. (1982); Камерс (Нідерланди) (6; 1973–1980); Ковач К. (УНР) (2; 1970); Корані Я.А. (ПНР) (8; 1964–1981); Корбут Л.В. (6; 1962–1980); Коревар (Франція) (6; 1971–1984); Кочаух (Швейцарія) (2; 1958); Крилова Я. (13; 1961–1971); Куценко В.І. (1981); Лазареско А. (СРР) (3; 1970–1971); Лаффе А. (2; 1949); Михайлов В.С. (13; 1960–1980); Мовчан А. (15; 1961–1974); Рао (Індія) (2; 1984); Ржанов (4; 1977–1982); Рюггер (Італія) (2; 1977); Сабо І. (УНР) (1968); Севілла де (Мексика) (4; 1970); Серебровський В. (3; 1959–1965); Синх (Індія) (1960); Скаба А.Д. (б.д.); Смирдіна-Серебровська З. (10; 1970–1982); Тіме Г. (НДР) (3; 1974–1975); Тортелла (Іспанія) (1979); Тункін Г. (11; 1964–1972); Усіков О.Я. (1979); Феєнстра (Нідер-

ланди) (1970); Хогенрід (Швейцарія) (7; 1972–1973); Чхиквадзе В.М. (4; 1968–1970); Швестка Б. (3; 1971) та ін. Загалом у фонді листи 159 адресатів та кореспондентів.

64.5. Матеріали родичів М.В. Корецького

Корецький Ю.В.: статті, вірші Ю. Корецького (1931–1938); дисертація на здобуття вченого ступеня кандидата філологічних наук “Видення Петра Пахаря” – поема Легленда” (1940); виписка з метричної книги про народження (1913); довідка про закінчення школи (1926); довідка про роботу на посаді завідуючого сектором редакції газети “Комуніст” (1934); газетні статті про Ю. Корецького (1935–1971); посвідчення про присудження вченого ступеня кандидата філологічних наук (1941); довідка про членство в Спілці радянських письменників (1941).

Документи про розшук Ю.В. Корецького (1941–1968); остання записка Ю. Корецького батькам (1941); свідоцтво про право на спадщину (авторське право) сина – батьку В.М. Корецькому (1966); документи загону слідопитів Харківської середньої школи № 1 ім. Ю. Корецького (1967–1980).

Листи-спогади про Ю. Корецького: М. Рудневої (1963–1984); І. Меттера (Селіка) (1965). Спогади про Ю. Корецького: В.В. Полубраницького (1946); Л. Некрасової (1968); Л.М. Яновської (1969); А. Бартен (1973); М.Д. Шведенко (1975). Ю. Смолич, Є. Смолич “Слово о Юре” (1975); А. Санович “Мы двое” (б.д.).

Фотодокументи: фотопортрети (10; 1913–1940); фотографії з співробітниками журналу “Октябрьские восходы”; на відпочинку; серед друзів (5; 1926–1927).

Листи Ю. Корецького до Рудневої М. (34; 1928–1929); батьків (2; 1941).

64.6. Фотодокументи

В.М. Корецький (31; 1920–1980); з друзями (41; 1930–1981); з викладачами та аспірантами Харківського юридичного інституту (1950); у військовій частині під час зустрічі з солдатами (1953); з учасниками пленарного засідання секції права Українського товариства дружби між народами [60-ті роки ХХ ст.]; з викладачами і слухачами Вищої партійної школи при ЦК КПУ (1966); з ученими АН УРСР, співробітниками Інституту держави і права АН УРСР (22; [50-ті роки ХХ ст.] – 1982); з Президентом АН УРСР Б.Є. Патонем та віце-президентом АН УРСР К.М. Ситником [80-ті роки ХХ ст.]. Всього 99 фотодокументів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 66; *Денисов В.Н.* Спеціаліст в області теорії державства и права : [К 100-летию со дня рождения] // Сов. государство и право.– 1990.– № 5; Славний ювілей вченого і громадського діяча : [До 75-річчя з дня народження вченого в галузі міжнародного права В.М. Корецького] // Рад. право.– 1965.– № 3; 90-річчя академіка АН УРСР В.М. Корецького // Вісн. АН УРСР.– 1980.– № 2.

65. КОРНОУХОВ Микола Васильович (23 жовтня 1903 – 2 квітня 1958). – Механік. Академік (1951).

Ф. 105, 3 описи, 230 од. зб. (1928–1969).

Народився у м. Ніжині (тепер Чернігівська обл.). У 1922 р. поступив на факультет інженерів шляхів сполучення Київського політехнічного інституту. Його викладачами були видатні вчені К.К. Симінський та Є.О. Патон, які відіграли значну роль у становленні майбутнього вченого. Після закінчення інституту (1928) працював інженером-проектувальником в Управлінні будівництва великих мостів і одночасно навчався в аспірантурі, а потім працював науковим співробітником в Українському науково-дослідному інституті будівництва.

З 1935 р. старший науковий співробітник та керівник групи стійкості споруд Інституту будівельної механіки АН УРСР, у 1940–1944 рр. – директор інституту, у 1944–1958 рр. – завідуючий відділом стійкості конструкцій. З 1934 р. одночасно завідував кафедрою будівельної механіки Київського інженерно-будівельного інституту. Голова Відділення, член Президії АН УРСР (1952–1954). Член-кореспондент АН УРСР (1939). Лауреат Державної премії СРСР (1950) за монографію “Прочность и устойчивость стержневых систем”. Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1954).

Наукові дослідження присвячені міцності і стійкості будівельних конструкцій. Розробив теорію стійкості міцності стрижневих систем, винайшов точний метод розрахунку міцності рам (метод деформації).

65.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Прочность и устойчивость стержневых систем” (1949) та робочі матеріали до неї; розділи докторської дисертації та робочі матеріали до неї [40-ві роки ХХ ст.].

Статті: “Расчет устойчивости пространственных рамных каркасов” (1939); “Основные теоремы строительной механики в задачах объединенного расчета стержневых конструкций на прочность и устойчивость” (1946); “Наближений розрахунок міцності та стійкості непризматичних стрижнів рамних конструкцій” (1949); “Успіхи будівельної механіки в СРСР” (1952) та ін.

Робочі матеріали: розрахунки, таблиці, методики обчислення, графіки, робочі записи та матеріали з різних проблем.

65.2. Біографічні документи

Посвідчення про закінчення Київського політехнічного інституту (1928); посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1939); автобіографії (1942–1956); диплом доктора наук (1948); диплом лауреата Сталінської премії II ступеня (1950); повідомлення про обрання академіком АН УРСР (1951); ювілейно-поздоровча кореспонденція в зв'язку з 50-річчям від дня народження (1952); диплом Заслуженого діяча науки і техніки УРСР (1954).

Документи про М.В. Корноухова: відгуки на його роботи, зокрема, на докторську дисертацію (1949); монографію "Прочность и устойчивость стержневых систем" (1950); статті про М.В. Корноухова (1958–1969).

Матеріали з дарчими написами М.В. Корноухову. Дарувальники: Белянкін Ф.П., Бородянський М.Я., Варвак П.М., Кротов Ю.В., Поляков П.С. та ін. (36; 1946–1958, б.д.).

65.3. Документи про службову діяльність

Матеріали (плани, наказ про призначення, звіти) про роботу завідуючим відділом стійкості конструкцій Інституту будівельної механіки АН УРСР (1944–1958); листування з видавництвом "Стройиздат" (1944–1948); матеріали (робочі плани курсів лекцій, плани науково-дослідної роботи) про педагогічну діяльність в Інженерно-будівельному інституті (1948–1958); наказ про призначення членом бюро Відділення технічних наук АН УРСР (1950); про роботу в Раді науково-технічної пропаганди АН УРСР (1950–1952); матеріали (довідки, звіт, виступи) про діяльність головою бюро Відділення технічних наук АН УРСР (1951–1952); індивідуальні звіти академіка за 1955–1957 рр.; списки докторів та кандидатів наук, які захистили дисертації під керівництвом М.В. Корноухова (1956) тощо.

65.4. Листування

Листи М.В. Корноухова

Адресати: Воробйов Л.М. (3; 1954); Гофман Ш.М. (1952); Несмеянов О.М. (1957); Уманський О.А. (б.д.) та ін.

Листи до М.В. Корноухова

Кореспонденти: Воробйов Л.М. (6; 1954–1955); Гофман Ш.М. (2; 1952); Мадіссон О. (1951); Нарець Л.К. (4; 1956); Патон Б.Є. (2; 1951–1953); Рабинович І.М. (1948) та ін. Загалом у фонді листи 24 адресатів та кореспондентів.

65.5. Фотодокументи

М.В. Корноухов (4; [50-ті роки ХХ ст.]); фотографії: з членами експертної комісії на випробуваннях моделей сталюого каркасу Палацу Рад СРСР (1938); з акад. О.М. Динником та В.З. Власовим на Всесоюзній нараді по стійкості конструкцій (1949); серед студентів [50-ті роки ХХ ст.]; з учасниками Всесоюзної наради по стійкості конструкцій (1949); на лекції у Київському інженерно-будівельному інституті [50-ті роки ХХ ст.].

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 67; Микола Васильович Корноухов.– К., 1959.– 28 с.

66. КОРОБЧАНСЬКИЙ Іван Євстафійович (16 січня 1895 – 1 квітня 1956). – Учений в галузі теплоенергетики. Член-кореспондент (1951).

Ф. 227, 1 опис, 12 од. зб. (1900–1975).

Народився у с. Кекиному (тепер Сумська обл.). Закінчив Харківський технологічний інститут (1917). До 1933 р. працював на хімічних

заводах, протягом кількох років очолював найбільші коксохімічні підприємства Донбасу. Завідуючий кафедрою хімічної технології палива Донецького індустріального інституту (1933–1956). Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Наукові дослідження присвячені термічній переробці палива, зокрема технології коксування, збагаченню і підземній газифікації вугілля.

Серед документів: атестат зрілості (1913); авторські свідоцтва (18; 1930–1953); грамота від Центральної ради Всесоюзного товариства винахідників (1937); листування з академіком П.А. Власюком (2; 1955–1956); некрологи; статті про вченого (1956); документи про увічнення пам'яті І.Є. Коробчанського (1974); газетні статті до 80-річчя з дня народження (1975).

Фотодокументи: І.Є. Коробчанський (15; 1917–1956); з дружиною, онуком, невісткою, батьками (4; 1900–1954); серед делегатів XVI з'їзду КП(б)У (1949); з проф. О.С. Бруком [1953]; з Л.М. Сапожниковим і Є.Я. Ейдельманом (3; [1949] – 1951) та ін. Всього 40 фотодокументів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 211; І.Є. Коробчанский : [Некролог] // Кокс и химия.– 1956.– № 4; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 774; Памяти И.Е. Коробчанского // Тр. Донец. индустриаль. ин-та.– 1960.– Т. 23, вып. 3.

67. КОСОНОГОВ Йосип Йосипович (31 березня 1866 – 22 березня 1922). – Фізик. Академік (1923).

Ф. 202, 1 опис, 133 од. зб. (1874–1947).

Народився в станиці Каменська (тепер Ростовська обл., Росія). Закінчив фізико-математичний факультет Київського університету (1889). Асистент, приват-доцент, а з 1903 р. – професор фізики Київського університету. У 1901 р. захистив магістерську дисертацію на тему “К вопросу о диэлектриках”, за яку отримав золоту медаль та премію. Одночасно з 1906 р. читав лекції на Вищих жіночих курсах, де був деканом фізико-математичного відділення, а також в інших учбових закладах. Завідуючий Київською метрологічною обсерваторією (1895–1915). Під його керівництвом виходив “Метеорологический и сельскохозяйственный бюллетень” (1895–1900) і “Результаты наблюдений Киевской обсерватории” (1896–1912). Під час Першої світової війни працював у госпіталях, винайшов апарат, який автоматично попереджає про газову атаку. З перших років створення УАН був членом геофізичної комісії при УАН, організатором радіологічної лабораторії.

Наукові дослідження стосуються електронних явищ, оптики, метеорології, фізичної географії, методики викладання фізики.

67.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “К вопросу о диэлектриках”; “Оптический резонанс как причина избирательного отражения и поглощения света” (1903); “Экспе-

риментальные приемы определения диэлектрических коэффициентов” (1903); “Концентрический учебник физики”, 1–3 вид. (1908, 1909, 1912).

Статті: “Продолжительность солнечного сияния в Киеве за 1894–1897 гг.” (1898); “Оптический резонанс” (1902); “О влиянии магнитного поля в электрометрах” (1911); “Об изменении приема ультраскопии жидкостей” (1912); “Диффузия газов” (1918–1919); “Образование звуковых волн в упругой среде” (б.д.); “О методах преподавания физики в средних учебных заведениях” (б.д.) та ін.

Курси лекцій “Методика физики” (1909) та “Теория света” (1912). Підручник для студентів-медиків “Основание физики” (1914).

Доповіді на XI та XII з’їздах природознавців і лікарів (1912, 1918); плани доповіді “Новейшие открытия в области физики и химии” (1922); тези доповіді “О движении газов через пористые тела” (1922). Робочі зошити та нотатки, негативи на склі ілюстрацій до наукових праць тощо.

67.2. Біографічні документи

Похвальні грамоти і нагородні листи (1874–1909); копія метричної виписки (1889); господарчо-побутові документи (1895–1920); охоронні свідоцтва Наркомату освіти на квартиру та бібліотеку Й.Й. Косоногова (1919–1920); анкети та бібліографія наукових праць (1922).

Матеріали з дарчими написами Й.Й. Косоногову. Дарувальники: Пашський Н.П., Тутковський П.А., Челпанов Г., Яницький Я. та ін. (6; б.д.).

Документи про Й.Й. Косоногова: некролог; статті акад. Гольдмана О.Г., Данилевського М.Д., Лапинського П.Г., Тартаковського П. про вченого (1922); рукопис статті дружини – К. Косоногової – “К 25-летию со дня смерти Косоногова” (1947).

67.3. Документи про службову діяльність

Матеріали по покращенню викладання фізики в середніх учбових закладах Київського учбового округу (1910–1916); про роботу ординарним професором у Київському університеті (1912–1922); про видання і розповсюдження “Концентрического учебника по физике” (1913–1919); звіт про тимчасові педагогічні курси (1913). Матеріали про роботу завідуючим фізичною лабораторією Київського університету (1915–1921); про видання “Начальных бесед по физике” (1918–1932). Список доповідей на секції фізики II з’їзду Російської асоціації фізики і звіт про роботу з’їзду (1922).

67.4. Листування

Листи Й.Й. Косоногова

Адресат: Косоногова К.М., дружина (7; 1915–1916);

Листи до Й.Й. Косоногова

Кореспонденти: Тищенко (1911); Фоте А.Е. (Франція) (1913).

67.5. Матеріали, зібрані Й.Й. Косоноговим

Лейман Е. “Лекции по экспериментальной педагогике”, “Трудовые школы и воспитательные учреждения Европы и Америки” (1912); Паш-

ский Н.П. “К вопросу о теплопроводности твердых и жидких тел” (1915); Станкевич В.В. “Теорема о соударении эллипсоидов” (1898); “Известия Киевской рентгеновской комиссии” (1915–1916) та ін.

Похвальні грамоти батька Й.Й. Косоногова.

67.6. Фотодокументи

Й.Й. Косоногов (6; 1885, б.д.); у колі сім'ї (1910–1920); фотографія дружини (2; 1916–1917); серед співробітників (2; б.д.); із слухачками Вищих жіночих курсів. Альбом з фотографіями співробітників фізичної лабораторії Київського університету, подарований Й.Й. Косоногову на честь 25-річчя його роботи в лабораторії (1915). Всього 51 фотодокумент.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 69; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 703; Й.Й. Косоногов : (До 90-річчя з дня народження) // Рад. шк.– 1956.– № 3.– С. 64.

68. КРИЛОВ Микола Митрофанович (29 вересня 1879 – 11 травня 1955). – Математик. Академік (1922).

Ф. 111, 1 опис, 50 од. зб. (1909–1960).

Народився в м. Петербурзі. Закінчив Петербурзький гірничий інститут (1902). У 1912–1917 рр. працював професором цього інституту. Професор та завідувач кафедри Сімферопольського університету (1917–1922). Завідувач кафедри математичної фізики АН УРСР (1922–1943). Академік АН СРСР (1929). Заслужений діяч науки УРСР (1939). У 1964 р. Президією АН УРСР засновано премію ім. М.М. Крилова за досягнення і розробку нових методів в області математики, механіки і теоретичної кібернетики.

Наукові дослідження присвячені математичній фізиці, варіаційному численню, операційному численню, нелінійній механіці. Спільно з М.М. Боголюбовим заклав основи нелінійної механіки. Автор близько 180 наукових праць.

68.1. Наукові і творчі матеріали

“Избранные труды” т. 1, 2, 3 (1960).

Відгуки на наукові праці проф. М.М. Герсевича (1934), В.М. Майзеля (1935). Робочий зошит (1910).

68.2. Документи про службову діяльність

Листування з книговидавцями, зокрема: листування щодо отримання грошей від французького книговидавця А. Бляншера (1931–1932); з техніко-теоретичними видавництвами (1932); з авіаційним видавництвом (1932); з Держтехтеорвидавком (1933); з Комітетом сприяння вченим (1933).

Протокол наради в Центртехпромі СРСР про видання праць акад. М.М. Крилова (1933); пропозиція про надання професору Є.Я. Ремезу наукового звання доктора математики (б.д.).

68.3. Листування

Листи М.М. Крилова

Адресати: Бержо П. (Франція) (7; 1932); Проскура Г.Ф. (1932) та ін.

Листи до М.М. Крилова

Кореспонденти: Бержо П. (Франція) (40; 1931–1932); Ван ден Олвен (Бельгія) (1934); Гавре (Франція) (1936); Кодветліант (Іран) (1934); Круделі (Італія) (1934); Куадліа (Італія) (1934); Лінсбург (США) (1935); Ліхтенбаум (1935); Ностдебрюер (Данія) (1934); Райц (Угорщина) (1934); Рот Е. (Франція) (1931); Рулишавер (Франція) (1933); Якоб (США) (1936) та ін. Загалом у фонді листи 21 адресата та кореспондента.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 70–71; Академик Николай Митрофанович Крылов : (К 75-летию со дня рождения) // Укр. мат. журн.– 1955.– Т. 7, № 1.– С. 3–4; Митропольський Ю.О., Боголюбов О.М. Микола Митрофанович Крылов.– К., 1979; Митропольский Ю.А. Николай Митрофанович Крылов : (К 100-летию со дня рождения) // Укр. мат. журн.– 1979.– Т. 31, № 6.– С. 731–734; Николай Митрофанович Крылов : [Некролог] // Укр. мат. журн.– 1955.– Т. 3, № 3.– С. 347–359.

69. КУЧЕРОВ Пантелеймон Степанович (1 березня 1902 – 26 травня 1973). – Учений в галузі гірничої механіки. Член-кореспондент (1939).

Ф. 208, 1 опис, 26 од. зб. (1932–1973).

Народився в станиці Казанській (тепер Ростовська обл.). До 1922 р. працював на шахтах м. Кадіївки в Донбасі. Закінчив Донецький гірничий інститут (1928). Завідуючий відділом виробничо-технічної пропаганди Донецького обкому КП(б)У, відповідальний секретар секції наукових працівників (1931–1934). У роки Великої Вітчизняної війни перебував в евакуації і брав участь у виконанні спецробіт Наркомвугілля по Донбасу і в роботі комісії по мобілізації резервів на потреби оборони. Директор Інституту гірничої механіки АН УРСР (1945–1958). Старший науковий співробітник відділу історії техніки Інституту історії АН УРСР (1958–1973). Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Наукові дослідження присвячені питанням гірничої механіки, історії гірничої справи. Автор понад 60 наукових праць.

69.1. Наукові і творчі матеріали

Матеріали до монографії “История технического развития угольной промышленности Донбасса” [60-ті роки ХХ ст.].

Статті: “К вопросу о разрешении проблемы конструирования советской врубовой машины” (1932); “Старт космической ракеты” (1964); “Математическая обработка опытных числовых машин” (1968); “К вопросу о механизме взаимодействия резца с углем” (б.д.); “Упрощенный метод точного определения количественных характеристик эмпирического распределения случайных величин” (б.д.); бібліографія наукових праць [50-ті роки ХХ ст.].

69.2. Документи біографічні та про службову діяльність

Диплом кандидата технічних наук (1937); свідоцтво про обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1939); витяги із протоколів засідань Президії АН УРСР про встановлення ставки директора інституту (1939) та про задоволення прохання П.С. Кучерова про звільнення його від обов'язків директора інституту (1940); ювілейно-поздоровча кореспонденція; довідка про роботи П.С. Кучерова по теорії гірських машин та механізмів (1966); архівні довідки про роботу у різні роки (1963–1967); спогади П.С. Кучерова (1968); особовий листок обліку кадрів (1973).

Витяг із розпорядження Президії АН УРСР про вивесення подяки за участь в написанні монографії "История технического развития угольной промышленности Донбасса" (1970).

69.3. Фотодокументи

П.С. Кучеров (3; 1930–1970); з колегами (5; [50-ті роки ХХ ст.] – 1967).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 218; Енциклопедичний словник.– К., 1987.– Т. 2.– С. 226; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 767.

70. ЛАЗАРЕНКО Андрій Созонтович (27 листопада 1901 – 13 жовтня 1979). – Ботанік. Член-кореспондент (1951).

Ф. 113, 1 опис, 141 од. зб. (1918–1979).

Народився в м. Києві. Закінчив Київський інститут народної освіти (1924). У 1922–1941, 1943–1945, 1954–1956 рр. працював науковим співробітником в Інституті ботаніки АН УРСР. З 1963 р. – завідуючий відділом цього інституту. З 1941 р. по 1943 р. працював у Казахському філіалі АН СРСР в м. Алма-Аті. Завідуючий відділом Львівського відділення Інституту ботаніки АН УРСР, одночасно завідуючий кафедрою Львівського університету (1945–1958). Директор Інституту агробіології АН УРСР (1951–1953).

Наукові дослідження присвячені питанням систематики, флори і географії мохів.

70.1. Наукові і творчі матеріали

Докторська дисертація "Основні елементи розвитку біофлори радянського Далекого Сходу" (1940); "Основные этапы развития биофлоры советского Дальнего Востока" (1940); "Філогенія рослин" – програма курсу лекцій (1957–1958).

70.2. Біографічні документи

Паспортна книжка (1918); довідка про відвідування Інституту народної освіти (1924); трудова книжка (1939); диплом доктора наук (1943); атестат професора (1944); посвідчення завідуючого відділом Інституту ботаніки АН УРСР (1946–1973); військовий квиток (1948); посвідчення

та диплом члена-кореспондента АН УРСР (1951); профспілкові квитки (1961–1975); читацький квиток бібліотеки Львівського університету (1966); документи про дар А.С. Лазаренка Музею українського мистецтва м. Львова (акт, подяка) (1971–1974); почесна грамота Президії АН УРСР А.С. Лазаренку у зв'язку з 50-річчям Інституту ботаніки АН УРСР (1971); облікова картка спеціаліста (1974); диплом почесного члена Всесоюзного ботанічного товариства (1976); документи про смерть вченого (некролог, телеграми) (1979).

70.3. Документи про службову діяльність

Матеріали службової діяльності (довідка, наказ, витяг з протоколу) (1920–1946); посвідчення про роботу на посаді наукового співробітника Ботанічного музею (1930); витяг із протоколу Загальних зборів АН УРСР про обрання А.С. Лазаренка членом-кореспондентом АН УРСР (1951); наказ про затвердження завідуючим кафедрою морфології Львівського державного університету (1954); газетні статті про “антинаукову” діяльність вченого (1958–1959); витяг з постанови вченої ради біологічного факультету Львівського державного університету [1958]; про порочну діяльність А.С. Лазаренка (1958); диплом почесного члена Всесоюзного ботанічного товариства (1976); коротка характеристика діяльності (1977).

70.4. Листування

Листи до А.С. Лазаренка

Кореспонденти: Аболінь А. (3; 1976–1978); Абрамов В. (7; 1957–1975); Аверкієв В.Д. (1958); Алорж (Франція) (6; 1957–1968); Андо (Японія) (1972); Базіль (США) (7; 1959–1975); Бардун Л. (4; б.д.); Бачуріна (12; 1975–1978); Бермудер (Венесуела) (2; 1972–1974); Болд (США) (1957); Бонно (Бельгія) (1974); Бопп (ФРН) (1975); Борош А. (УНР) (6; 1951–1970); Вайнагії (3; 1967); Валтерс (США) (2; 1960); Ватсон (Англія) (3; 1970–1974); Вердворн (Нідерланди) (4; 1934–1966); Верма (Індія) (1977); Воробйов Ю.М. (8; 1977–1978); Голубець (2; 1977); Грін (Англія) (6; 1973–1976); Гросбі (США) (5; 1971–1976); Дельгаділло (Мексика) (1974); Зеров М.Я. (1977); Зеромм (ПНР) (2; 1956–1957); Івацукі (Японія) (3; 1960–1967); Ільченко О. (3; 1961); Інове (Японія) (4; 1966–1972); Кофлер (Франція) (1964); Кумаї (Індія) (1984); Лавренко Є.М. (10; б.д.); Лебедев Ю.В. (6; 1973–1980); Лебланш (Канада) (1968); Левінські (Данія) (1977); Лівшиць С. (6; 1957–1974); Мадацькі (ПНР) (1957); Маматкулов У. (15; 1966–1978); Манакян В.А. (3; 1967–1968); Маріан (ПНР) (6; 1956–1966); Мартенсон (Фінляндія) (1965); Маханець (12; 1974–1979); Медіна (Венесуела) (б.д.); Мейер (НДР) (6; 1955–1957); Могензен (Данія) (1978); Ніхольм (Швеція) (1966); Ногучі (Японія) (1966); Окснер А.М. (7; 1964–1978); Парамонов С.Я. (Австралія) (4; 1966–1967); Патон Б.Є. (10; 1974–1975); Персон (Швеція) (27; 1949–1977); Петров Ю. (5; 1966–1968); Праг (ЧССР) (б.д.); Прокудін (3; 1960); Пул (США) (1972); Рамсей (Австралія) (1972); Рашід (Індія) (1966); Реверуц (СРР) (1959); Річардсон (США) (б.д.); Рогінсон (США) (3; 1960); Русе (США) (2; 1974); Сайто

(Японія) (5; 1972–1973); Свейкавська (ПНР) (3; 1971–1978); Ситник К.М. (5; 1967–1979); Скепел (Канада) (1982); Стефуреац (СРР) (3; 1957–1962); Стрілець Т.М. (1969); Тальтс С. (2; 1959); Тахтаджян А.Л. (2; 1977); Утехін В. (1961); Фаворов О.М. (2; 1977); Фішер (США) (1968); Хале (Франція) (1976); Чопка (Індія) (1966); Шофілд (Канада) (2; 1965) та ін. Загалом у фонді листи 99 кореспондентів.

70.5. Фотодокументи

А.С. Лазаренко (3; [60-ті роки ХХ ст.]); з співробітниками відділу (1949); у колі вчених [50-ті роки ХХ ст.] .

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 219; Андрій Созонтович Лазаренко : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1980.– № 1; Ситник К.М., Голубець М.А., Бачурин А.Ф. и др. Андрей Созонтович Лазаренко (1901–1979) // Ботан. журн.– 1981.– Т. 33, № 9; Андрій Созонтович Лазаренко : (До 75-річчя з дня народження спеціаліста в області ботаніки) // Укр. ботан. журн.– 1976.– Т. 33, № 6.

71. ЛАШКАРЬОВ Вадим Євгенович (7 жовтня 1903 – 1 грудня 1974). – Фізик. Академік (1945).

Ф. 115, 1 опис, 41 од. зб. (1924–1973).

Народився в м. Києві. Закінчив Київський інститут народної освіти (1924). У 1925–1930 рр. працював у Київському політехнічному інституті і одночасно на Науково-дослідній кафедрі фізики АН УРСР, у 1930–1935 рр. – співробітник Ленінградського фізико-технічного інституту, в 1935–1939 рр. – на викладацькій роботі в Архангельському медичному інституті. Завідуючий відділом Інституту фізики АН УРСР (1939–1960). Директор Інституту напівпровідників АН УРСР (1960–1970). Голова Відділення АН УРСР (1946–1948). Лауреат Державної премії УРСР (1981, посмертно).

Наукові дослідження стосуються оптики, рентгенових променів, дифракції електронів, фізики і техніки напівпровідників. Відкрив р-п-перехід у закиси міді (1941). Створив наукову школу.

71.1. Наукові і творчі матеріали

Статті: “Розвиток фізико-математичних наук у АН УРСР за період від ХІХ до ХХ з’їзду КПРС” (1956); “Особенности кинетики нерентгенобельной фото-ЭДС в закиси меди” (б.д.) та ін. Відгук доктора медичних наук Васильєва про роботу В.Є. Лашкарьова (1939); статті з дарчими В.Є. Лашкарьова (1947–1963); бібліографія наукових праць (1952); робочі нотатки.

71.2. Біографічні документи

Трудовий список (1924–1934); свідоцтво про закінчення Київського університету (1924); профспілковий квиток (1939); характеристика-рекомендація, підписана акад. АН СРСР А.Ф. Йоффе (1935); документи про

затвердження наукового звання (1935–1949); документи про перебування в тюрмі і амністію (1938); медичні довідки (1939–1943); посвідчення і різні квитки (1945–1956); диплом академіка АН УРСР (1945); диплом доктора фізико-математичних наук (1946); довідка про склад сім'ї (1953); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1953, 1973); посвідчення про нагородження ювілейною бронзовою медаллю ім. О.С.Попова (1959).

71.3. Документи про службову діяльність

Список публікацій (1928–1942); запрошення на роботу в Інститут фізики (1939); статті з дарчими В.Є. Лашкарьову (1947–1963); доповідна записка Президенту АН УРСР О.В. Палладіну (1949); програми нарад і конференцій (1950–1955); договір з видавництвом про редагування книги "Фізика" (1950); документи про роботу за сумісництвом (1950); звернення до учасників наукової сесії (1967); робочі записи тощо.

71.4. Листування

Листи В.Є. Лашкарьова

Адресати: Воронцов М.І. (б.д.); Штеєнбек (НДР) (1964).

Листи до В.Є. Лашкарьова

Кореспонденти: Марлоу (Англія) (3; 1934–1935); Шалалов (1941).

71.5. Фотодокументи

В.Є. Лашкарьов (1940); з колегами (3; 1963).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 77–78; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 707; Українська радянська енциклопедія.– К., 1962.– Т. 8.– С. 32.

72. ЛИСІН Борис Савелійович (4 серпня 1883 – 22 листопада 1970). – Хімік. Академік (1939).

Ф. 28, 3 описи, 294 од. зб. (1900–1971).

Народився у с. Звягілі Новоград-Волинського повіту (тепер Житомирська обл.). Закінчив Київський політехнічний інститут (1909). Радою професорів Київського політехнічного інституту обраний лаборантом та викладачем технології будівельних матеріалів (1909). Завідуючий лабораторією з випробувань будівельних матеріалів ВУАН (1918–1925). Завідуючий кафедрою технології силікатів (1921–1956). Очолював Інститут мінеральної сировини АН УРСР та Відділення фізико-математичних наук АН УРСР (1940–1941). Директор Інституту будівельних матеріалів Академії архітектури УРСР (1945–1950). Голова відділення силікатів Академії архітектури (з 1945), завідуючий відділом хімії силікатів Інституту загальної хімії Академії архітектури УРСР (з 1946). Брав участь у роботі Ради по вивченню продуктивних сил АН УРСР, Українського відділення Радянського національного об'єднання істориків природознавства і техніки, секції Держтехніки при Раді Міністрів

СРСР, Комісії з вивчення глини при АН УРСР. Лауреат Державної премії СРСР (1950) за розробку нових безолов'яних емалей.

Наукові дослідження присвячені технології силікатів і будівельних матеріалів, вивченню силікатної сировини СРСР, способам її переробки.

72.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія "Материалы по изучению каолинов Украины" (уривок, [1927–1929]); передмови до колективних монографій і збірників.

Брошура "Производство керамических изделий в Юго-Западной России" (1910).

Статті: "К составлению технических условий на поставку каолинов" (1928); "Результаты опытов обогащения каолина на Турбовском каолиновом заводе при помощи электролитов" (1928); "Известковая промышленность Кубани в связи с необходимостью упорядочения" (неопубл., [20-ті роки ХХ ст.]); "Силикатный цемент из смеси воздушной извести и глины" (неопубл., [не раніше 1932]) – у співавторстві; "Декоративные вяжущие материалы" (1947); "Путь развития украинской стекольной промышленности за 30 лет Советской власти" (неопубл., [не раніше 1950]) – у співавторстві; "Зола кировоградских бурых углей как сырье для производства местного вяжущего" (неопубл., 1951) – у співавторстві; "Мікроструктура давніх київських будівельних розчинів" (1955) та ін.

Тексти лекцій з питань технології силікатів [1927–1929]; реферати, інформації, анотації (1900–1957); робочі матеріали до наукових праць (1902–1961); ілюстративні матеріали до наукових праць (фотографії, креслення, діаграми) (1903–1958); відгуки на наукові праці інших осіб (1917–1965); бібліографія наукових праць Б.С. Лисіна (1928–1961).

72.2. Біографічні документи

Свідоцтво про закінчення Київського політехнічного інституту та про присвоєння звання інженера-технолога (1909); трудовий список (1909–1934); службові посвідчення (1910–1917); службові характеристики (1912–1934); анкети, особові листки обліку кадрів, довідки про трудовий стаж (1924–1957); мандати делегата наукових з'їздів (1924–1926); мандат депутата Київської міської ради (1925); автобіографії (1928–[1949]); витяги з протоколу ВАКу про затвердження Б.С. Лисіна у вченому ступені доктора технічних наук та професора (1936).

Клопотання групи інженерно-технічних працівників Народного комісаріату будівельних матеріалів СРСР та Хіміко-технологічного інституту ім. Д.І. Менделєєва про висунення кандидатури Б.С. Лисіна в академіки АН УРСР; витяг з протоколу Загальних зборів АН УРСР про обрання його академіком (1939); статті про Б.С. Лисіна, відгуки і рецензії на його наукові праці (1915–1959).

72.3. Документи про службову діяльність

Документи про науково-педагогічну діяльність: у Київському політехнічному інституті (листування, розпорядження директора Інституту про

читання лекцій з технології будівельних матеріалів, список дипломних робіт, студентські контрольні роботи, програми навчальних курсів) (1908–1952); про науково-дослідну роботу в Київському політехнічному інституті (листування, звіти, довідки, акти, плани науково-дослідних тем, кошториси, угоди про розробку тем) (1920–1956); адміністративну (1928–1957) та громадську діяльність у Київському політехнічному інституті (1941–1961).

Документи про роботу в різних установах: у Київському військово-промисловому комітеті (листування, витяги з протоколів Київського обласного військового промислового комітету) (1916–1917); у тресті “Фарфор–Фаянс–Стекло” (1923–1924); у тресті “Русские самоцветы” (1925–1928); в Українському науково-дослідному інституті силікатної промисловості (повідомлення дирекції про призначення Б.С. Лисіна науковим керівником Інституту, план роботи та ін.) (1928).

Матеріали про роботу в АН УРСР та її установах: на посаді завідуючого лабораторією випробувань будівельних матеріалів ВУАН (плани і звіт про роботу лабораторії, пояснювальні записки) (1918–1925); в Інституті мінеральної сировини; в Інституті загальної хімії; у Раді по вивченню виробничих сил АН УРСР; постанови Президії АН УРСР про організацію Інституту мінеральної сировини та документи про обговорення тематичних планів Інституту (плани, звіти, доповідні записки Президенту АН УРСР про організацію вивчення силікатів та мінеральної сировини на Україні та ін.); індивідуальні звіти академіка АН УРСР (1928–1970) та ін.

Документи про науково-громадську роботу: у техніко-консультативному бюро при Київському політехнічному товаристві інженерів та агрономів (1914); в Українському науково-технічному товаристві силікатів (1928–1954); у товаристві “Знання” (1948); в Українському відділенні Радянського національного об’єднання істориків природознавства і техніки (повідомлення, програми конференцій) (1958–1966); у Всесоюзному хімічному товаристві ім. Д.І. Менделєєва (1962) тощо.

Матеріали про роботу в Академії архітектури УРСР та Інституті будівельних матеріалів цієї Академії (1945–1962); листування з редакціями та видавництвами, науково-дослідними інститутами з питань публікації та рецензування наукових праць (1917–1970).

72.4. Листування

Листи Б.С. Лисіна

Адресати: Богінський М. (2; б.д.); Лоханько Ф.П. (2; 1956); Овчаренко Ф.Д. (1963); Палладін О.В. (1959); Патон Б.Є. (3; 1965–1968) та ін.

Листи до Б.С. Лисіна

Кореспонденти: Алейніков І.С. (ЧССР) (1929); Бабич Є.П. (2; 1957); Будников П.П. (11; 1939–1965); Гулінова Л.Г. (3; 1947); Думанський А.В. (1957); Китайгородський І.І. (2; 1949); Мазелев Л.Я. (3; 1960); Пономарьов І.Ф. (11; 1958–1966); Штеберл Е. (ЧССР) (1929) та ін. Загалом у фонді листи 88 адресатів та кореспондентів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 71; Колобов А.А., Константинов В.А. Деятельность академика АН УССР Б.С. Лысина в области технологии силикатов (по документам его личного фонда) // Современное состояние, проблемы и перспективы энергетики и технологии в энергостроении : Тез. докл. Всесоюз. науч.-техн. конф.– Иваново, 1989.– С. 156–157; Колобов А.А., Константинов В.А. Фундатор силикатной науки на Украине : [О документах академика Б.С. Лысина] // Строит. материалы и конструкции.– 1993.– № 2.– С. 43.

73. ЛЯЩЕНКО Петро Іванович (22 жовтня 1876 – 24 липня 1955). – Економіст. Академік (1945).

Ф. 205, 1 опис, 114 од. зб. (1918–1961).

Народився у м. Саратові. Закінчив фізико-математичний (1899) та юридичний факультети Петербурзького університету (1900). У 1900–1901 рр. – у науковому відрядженні у вузах Німеччини. Після повернення почав працювати на викладацькій роботі в Петербурзькому університеті. Обраний ординарним професором по кафедрі політекономії та статистики Томського університету (1913).

У 1922 р. переїхав до м. Москви, де працював науковим співробітником Наркомзему, професором Інституту Червоної Професури, науковим співробітником Комуністичної Академії, професором Московського держуніверситету. Старший науковий співробітник Інституту економіки АН СРСР (1935–1942), Інституту історії АН СРСР (з 1942), Інституту економіки АН УРСР (з 1945). Заслужений діяч науки РРФСР (1943). Член-кореспондент АН СРСР (1944). Лауреат Державної премії СРСР (1949) за наукову працю “История народного хозяйства СССР”.

Наукові дослідження стосуються історії народного господарства СРСР і економічної думки, аграрних питань, економічного районування. Автор понад 160 наукових праць.

73.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Зерновое хозяйство СССР в системе мирового хозяйства” (1930); “Элеваторно-складское хозяйство в системе общественного зернового хозяйства и хлебооборота” (1932–1933); “Низовое планирование в сельскохозяйственном мукомолье системы ВО МКО” (1933); “История урожайности” (неопубл., [1939–1944]); “Экономика и политика войн и вооруженные силы русского государства” (неопубл., 1942); “История народного хозяйства СССР” [50-ті роки ХХ ст.]; стенограма обговорення монографії “История народного хозяйства СССР”, т. 1 (1938–1940).

Програми курсів лекцій з історії народного господарства (1944–1949). Відгуки, рецензії, стенограми вчених рад з обговоренням монографії “История народного хозяйства СССР” (1940–1953); відгуки і рецензії П.І. Лященко на наукові праці інших осіб (1927–1953).

Робочі матеріали до наукових праць: виписки з наукових праць з питань стану поміщицьких господарств за 1870–1900 рр.; статистика врожайності за 1801–1915 рр.; про стан сільського господарства у Росії у XIX–XX ст.; виписки з наукових праць по темі “Історія врожайності”; “Врожайність у Росії у XVIII ст.”; “Про розвиток промислового капіталізму та імперіалізму у Росії”; “Про міжнародні відношення періоду імперіалізму”; виписки з руських літописів та Повного зібрання законів Російської імперії про голод та неврожайні роки у Росії в XI–XIX ст.; про розвиток сільського господарства у Росії та за кордоном у XX ст.; “Землеробство у Росії XIX ст.”; “Про розвиток землеробства у Росії XVIII і XIX ст.”; робочі матеріали до 1–3 томів монографії “Історія народного господарства СРСР”.

Листування, договори з установами з нагоди видання “Історії народного господарства СРСР” (1943–1951).

73.2. Листування

Листи П.І. Ляценка

Адресати: Боровий С.Я. (2; 1948–1952); Вірник Д.Ф. (9; 1947–1951) та ін.

Листи до П.І. Ляценка

Кореспонденти: Андровський (1928); Гіндін І.Ф. (3; 1950); Дзокаєв (1949); Ляченко К.П. (2; 1936); Рудзіт А.Ю. (3; 1949–1951); Тібрашевич (б.д.); Хорія-Нестореску Т. (СРР) (1955) та ін. Загалом у фонді листи 11 адресатів та кореспондентів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 86; Горбоватий М. Приклад самовідданого служіння науці : (До 100-річчя з дня народження П.І. Ляценка) // Економіка Рад. України.– 1976.– № 10.– С. 88–89; Кихтенко Т.Т., Скокан Е.И. Петр Иванович Ляченко. 1876–1955 : Библиогр. указ.– Киев, 1961.– 63 с.; Рознер І.Г. До 100-річчя з дня народження П.І. Ляценка // Укр. іст. журн.– 1976.– № 10.– С. 136–138.

74. МАЛИНОВСЬКИЙ Оникій (Іоанікій) Олексійович (16 листопада 1868 – 12 січня 1932). – Юрист. Академік (1925).

Ф. 266, 1 опис, 8 од. зб. (1910–1970).

Народився в м. Острозі (тепер Рівненська обл.). Закінчив Київський університет (1892), після чого викладав законодавство у Київському кадетському корпусі, був приватним учителем. У 1897–1898 рр. склав іспити на магістра державного права і став приват-доцентом Київського університету. Професор історії права юридичного факультету Томського університету (1898–1913). Захистив докторську дисертацію, за яку одержав премію ім. М.П. Батюшкова від Петербурзької Академії наук. У 1913 р. його було звільнено з університету і притягнуто до кримінальної відповідальності за публікацію книги, спрямованої проти смертної кари і каральної політики самодержавства. Від ув'язнення його врятувала загальна амністія з приводу 300-річчя дому Романових.

З 1913 р. працював професором Варшавського, а потім Донського (Ростов-на-Дону) університетів. Після Лютневої революції – голова Ростовського міського комісаріату, потім – гласний Думи і голова Культурно-просвітницької комісії міської управи, член ради при начальнику Управління народної освіти “Особливої наради при Головнокомандуючому збройними силами на півдні Росії” (денікінському цивільному уряді). Засуджений постановою колегії Всеросійської Надзвичайної Комісії до заслання в Івановські табори за антибільшовицькі публікації, приналежність до кадетської партії і роботу на відповідальних посадах за білогвардійської влади (1920). У місцях позбавлення волі перебував до квітня 1925 р. Очолював Комісію по вивченню звичаєвого права, секцію кримінального права у Комісії радянського права, Товариство правників при ВУАН, член Комісії по вивченню історії західно-руського та українського права (з 1924). В кінці 20-х – на початку 30-х років під час тоталітарного розгрому академічної юридичної науки вчений був усунений від діяльності в Академії. Офіційно поновлений у списках АН України у 1992 р. Реабілітований юридично (у справі 1920 р.) в січні 1993 р.

Наукові дослідження присвячені історії держави і права.

Серед документів: матеріали до книги О.О. Малиновського “Кровавая месть и смертная казнь” – листування з Л.М. Толстим, спогади рідних та близьких письменника і вченого з цього приводу (1910–1978); тези лекцій вченого, які він читав, коли був в’язнем Івановського табору (1921); доповідь “Пам’яті Леніна”, прочитана в’язнем-ученим для в’язнів Івановського табору у січні 1924 р.

Поздоровлення колег у зв’язку з 60-річчям від дня народження (1928); автобіографія (1929); спогади П.В. Бичковського “Памяти учителя Иоанникия Алексеевича Малиновского” (1953–1956) та замітки онуки вченого про його спогади “Маруся и дети” [70-ті роки ХХ ст.].

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 87; *Усенко І., Циганкова Е.* У пошуках історичних коренів сучасності : До 125-річчя від дня народження І.О. Малиновського // Вісн. НАН України.– 1993.– № 9.– С. 74–90; *Малиновський І.* З щоденників // Вісн. НАН України.– 1993.– № 10.– С. 80–94; № 11.– С. 70–84; *Циганкова Є.Г., Усенко І.Б.* О.О. Малиновський // Українська біографістика.– К., 1996.– С. 90–93.

75. МАНОРИК Андрій Васильович (1 вересня 1921 – 25 червня 1974). – Фізіолог рослин. Член-кореспондент (1973).

Ф. 216, 1 опис, 25 од. зб. (1948–1974).

Народився у с. Вербівка Вінницької обл. Закінчив Уманський сільсько-господарський інститут (1948). З 1951 р. працював в Інституті фізіології рослин АН УРСР (з 1957 р. – завідуючий відділом, з 1973 р. – директор). Академік-секретар Відділення загальної біології АН УРСР (1974).

Наукові дослідження присвячені кореневому живленню рослин і мікроорганізмів, взаємовідносинам рослин і мікроорганізмів, впливу компостів на фізіолого-біохімічні властивості та врожай рослин.

75.1. Наукові і творчі матеріали

Авторське посвідчення на роботу “Способ определения азотофиксирующей активности клубеньковых бактерий” (1973); сценарій науково-популярного кінофільму “Ключи к изобилию” (1963), створений за участю А.В. Манорика.

75.2. Біографічні документи

Диплом про закінчення Уманського сільськогосподарського інституту (1948); диплом кандидата біологічних наук (1955); атестат старшого наукового співробітника (1956); орденська книжка (1966); диплом доктора наук (1970); атестат професора (1971); посвідчення про обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1973); авторське свідоцтво на відкриття (1973); грамоти і поздоровлення у зв'язку з 50-річчям від дня народження і обранням в члени-кореспонденти АН УРСР (1971, 1973); стаття із газети про А.В. Манорика (1970); запрошення прийняти участь в II Регіональному симпозиумі ЮНІДО ООН по добривах (1971) та ін.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 226; Андрей Васильевич Манорик : (Библиогр.).– Киев, 1984; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 770.

76. МОРГУЛІС Наум Давидович (14 травня 1904 – 1 вересня 1976). – Фізик. Член-кореспондент (1939).

Ф. 237, 1 опис, 15 од. зб. (1926–1973).

Народився у м. Летичеві (тепер Хмельницька обл.). Закінчив Київський інститут народної освіти (1926). Наукову діяльність розпочав у 1927 р. на Київській науково-дослідній кафедрі фізики, реорганізованій у 1929 р. в Інститут фізики АН УРСР. Організатор відділу фізичної електроніки, яким керував до 1961 р. У 1938–1941 рр. – заступник директора Інституту фізики АН УРСР. З 1932 р. водночас викладав у Київському університеті, де у 1937 р. заснував кафедру електрофізики (з 1952 р. – кафедра фізичної електрофізики). Був одним з засновників “Українського фізичного журналу”.

Наукові дослідження в галузі фізичної електроніки, фізики і техніки високого та надвисокого вакууму, емісійної електроніки і фізики плазми. Відкрив явище прямого перетворення теплової енергії в електричну за допомогою плазмових діодів. Створив одну з перших теорій катодного розпорошення та першу квантовомеханічну теорію поверхневої іонізації. Засновник київської школи фізичної електроніки. Автор понад 100 наукових праць.

Серед документів: витяги з протоколів про складання іспитів і вступ до аспірантури (1926–1927); курси лекцій, прочитані на початку своєї діяльності (1929–1930); грамота ударникові праці (1932); посвідчення професора КДУ (1933); витяг з протоколу про присвоєння вченого сту-

пеня доктора фізичних наук (1936); характеристика (1943); диплом за видатні досягнення в науці від Президії АН УРСР (1959); посвідчення про нагородження малою золотою медаллю Виставки досягнень народного господарства СРСР (1962); конспекти лекцій, прочитані Н.Д. Моргулісом в останні роки життя (1971–1973).

Фотографії з колегами: акад. С.А. Векшинським (1958); акад. В.Є. Лашкарьовим та С.І. Пекарем (2; [60-ті роки ХХ ст.]); з індійським ученим Раманом (б.д.).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 232; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 773; Н.Д. Моргулис // Укр. фіз. журн.– 1974.– Т. 19, № 6; Н.Д. Моргуліс // Укр. фіз. журн.– 1977.– Т. 22, № 1.

77. НЕСТЕРОВ Павло Петрович (23 лютого 1903 – 17 жовтня 1978). – Учений в галузі гірничої механіки. Член-кореспондент (1948).

Ф. 234, 1 опис, 126 од. зб. (1921–1970).

Народився у м. Тула. Закінчив Московський гірничий інститут (1932). Доцент Київського гірничо-геологічного інституту (1933–1935), старший науковий співробітник Інституту гірничої механіки АН УРСР (1935–1938), старший науковий співробітник Інституту гірничої справи АН УРСР (1938–1948). Завідуючий кафедрою Харківського гірничого інституту (з 1948); завідуючий відділом механіки підйому Інституту гірничої справи (з 1967 р. – Інститут геотехнічної механіки АН УРСР); завідуючий відділом Інституту проблем машинобудування АН УРСР (з 1978). Нагороджений двома орденами “Знак Пошани”.

Наукові дослідження присвячені теорії і практиці шахтного підйому, конструюванню і технології виготовлення сталевих канатів, розробці теоретичних основ багатоканатного підйому і інших видів підйому з глибоких шахт. Автор понад 60 наукових праць.

77.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Научные обоснования расчета шахтных подъемных канатов на усталостную прочность” (1947).

Статті: “Рекомендации по выбору новых рациональных конструкций и материалов для шахтных подъемных канатов” (1942); “Технические показатели эксплуатационных свойств шахтных подъемных канатов” (1945); “Результаты исследований по изысканию конструкций канатов высокой прочности и высокой износоустойчивости” (1957); “О технической политике в области производства стальных канатов” (1960); “Гірничя механіка” (1966); “Технічний прогрес і харківські капати” (1969); “Вопросы конструирования шахтных подъемных канатов” (б.д.).

Тези доповідей (1955–1969, б.д.); робочі матеріали (б.д.); бібліографія наукових праць (1955).

77.2. Біографічні документи

Посвідчення про навчання в Тульській школі (1921); характеристики (1925–1962); довідка про навчання в Московському межевому інституті (1925); довідка про роботу на Московсько-Курській залізниці (1925); довідка про призов до лав Червоної Армії (1925); довідки про роботу в Тульському губернському відділі місцевого господарства (1928); посвідчення про роботу техніком артлі “Наше майбутнє” (1928); довідка про проходження практики на Щербинівському руднику (1928); витяги з трудової книжки (1933–1962); посвідчення про роботу по ліквідації вугільного прориву на Донбасі (1930); посвідчення про роботу на кам’яновугільних шахтах о. Шпіцберген (1933).

Посвідчення та свідоцтво про закінчення Московського гірничого інституту (1934–1937); посвідчення Наркомату праці СРСР на право технічного керівництва на гірничо-промислових підприємствах (1931); автобіографії (1941–1955); матеріали про затвердження у вченому званні професора (1948); документи (протоколи, характеристики, постанови) про висунення на здобуття Сталінської премії (1949); статті про життя і діяльність П.П. Нестерова (1966); документи (довідки, відомості) про висунення на здобуття Державної премії УРСР за 1970 р.

77.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про роботу в Інституті гірничої справи АН СРСР (витяги з протоколів, довідки) (1938–1953). Документи про затвердження у вченому ступені доктора технічних наук (витяги з протоколів, тези, відгуки) (1947–1948); документи (довідки, інформації) про діяльність завідувачим кафедрою Харківського гірничого інституту (1947–1963); документи (доповідні записки, постанови, акти) про участь в роботі відділень Президії АН УРСР (1947–1970); особові листки обліку кадрів (1948–1949); документи про обрання членом-кореспондентом АН УРСР (витяг з протоколу засідання Загальних зборів АН УРСР та поздоровлення з цієї нагоди) (1948); витяг з протоколу ВАКу СРСР і довідка про затвердження у вченому званні професора (1948); документи (довідки, протоколи, акти) про співпрацю з науковими підприємствами СРСР (1949–1968); витяг з наказу міністра вугільної промисловості СРСР про присудження персонального звання “гірничого директора” (1950).

Індивідуальні звіти про роботу члена-кореспондента АН УРСР (1950–1969); довідка техуправління Міністерства чорної металургії СРСР про прийняття заявки на винахід (1952); документи (доповідні записки, обґрунтування і звіти) про проведення наукових досліджень в Інституті геотехнічної механіки АН УРСР (1953–1957); звіти про наукові відрядження до м. Донецька, Польщі, Чехословаччини (1955–1962); про співробітництво з закордонними установами (програми, протоколи, акти) (1957–1965); документи (довідки, доповіді, плани) про діяльність головою тимчасової комісії Державного науково-технічного комітету Ради Міністрів СРСР по впровадженню багатоканатних підйомних машин

(1958–1960); документи (постанова, протокол, положення про організацію канатної лабораторії Академії наук УРСР (1952–1960).

Документи про педагогічну діяльність: накази про затвердження головою державної екзаменаційної комісії Московського гірничого інституту (1940); документи (довідки та пояснюючі записки) про роботу завідуючим кафедрою Харківського інституту гірничого машинобудування, автоматики та обчислювальної техніки (1962–1966); документи (довідки, інформації) про роботу з аспірантами (1963–1966); список кандидатів наук, що підготували дисертації під керівництвом П.П. Нестерова (б.д.).

77.4. Листування

Листи П.П. Нестерова

Адресати: Агошков М.І. (1955); Гілі (ЧССР) (5; 1960–1969); Ковальчик Є. (ПНР) (2; 1958–1959); Попович О. (ПНР) (8; 1958–1959); Рабас Є.І. (ЧССР) (3; 1959–1963); Савін Г.М. (1955); Скочинський О.О. (3; 1959); Співаковський О.О. (3; 1969) та ін.

Листи до П.П. Нестерова

Кореспонденти: Бродяну Н. (СРР) (1965); Вотруба Я. (ЧССР) (1964); Гошна Б. (ЧССР) (1958); Ковальчик Є. (ПНР) (2; 1959–1961); Лу Тин Синь (КНР) (1957); Патек Я. (ЧССР) (2; 1962); Попович О. (ПНР) (9; 1956–1961); Правицький А. (1969); Рабас Є.І. (ЧССР) (1963); Савін Г.М. (8; 1945–1966); Соболев З. (ЧССР) (2; 1962); Співаковський О.О. (8; 1956–1966) та ін. Загалом у фонді листи 27 адресатів та кореспондентів.

77.5. Фотодокументи

П.П. Нестеров (4; 1930–1970).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 236; Історія Академії наук Української РСР.– К., 1967.– Т. 2.– С. 594–595; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 774.

78. НІКОЛЬСЬКИЙ Олександр Михайлович (4 березня 1858 – 8 грудня 1942). – Зоолог. Академік (1919).

Ф. 232, 1 опис, 154 од. зб. (1892–1938).

Народився в м. Астрахані. Закінчив Петербурзький університет (1881) і був призначений хранителем зоологічного кабінету університету. В 1881–1896 рр. приймав участь у експедиціях на Мурманське узбережжя, о. Сахалін, оз. Балхаш, в Японію, Закаспійську обл., Іран, досліджував фауну Криму. Зоолог Зоологічного музею Російської Академії наук (з 1896). Професор Харківського університету (1903–1920). Завідуючий науково-дослідною кафедрою зоології Харківського інституту народної освіти (1921–1931), одночасно – професор Харківського медичного інституту (1921–1926). Консультант Очаківської наукової промислової станції (1922–1923).

Наукові дослідження присвячені тваринному світу різних областей

Росії. Описав 69 нових видів і підвидів хребетних тварин. Перекладач і редактор широковідомих книг "Життя моря" Келлера і "Життя тварин" А. Брема. Автор близько 120 наукових праць.

78.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: "География животных", ч. 1–4 (1938); "Определитель млекопитающих европейской России и Украины" (б.д.); "Определитель рыб Черного и Азовского морей" (б.д.); "Определитель пресмыкающихся и земноводных Украины" (б.д.); "Определитель пресноводных рыб европейской России, Украины и Кавказа" (б.д.).

Підручники: "Эмбриология человека и позвоночных" (б.д.); "Сравнительная анатомия позвоночных животных" (б.д.); популярні видання: "Мой зоологический сад на Украине" (Зоологическая повесть для мальчишек и от мальчишек) (1923); "Воспоминания" (б.д.).

78.2. Біографічні документи

Диплом доктора наук (1892); диплом почесного члена Харківського товариства дослідників природи (1926); ювілейно-поздоровча кореспонденція з 75-, 80-річчям з дня народження та 30-, 45-річчям наукової діяльності.

Матеріали з дарчими написами О.М. Нікольському. Дарувальники: Вернадський В.І., Махендер Б.Х., Рейнгард Л.В., Шмальгаузен І.І. та ін. (19; 1922–1936).

78.3. Листування

Листи до О.М. Нікольського

Кореспонденти: Аверін В.Г. (1926); Багалій Д.І. (1926); Белінг Д.О. (1926); Браунер О.О. (2; 1926); Буреш (Болгарія) (1926); Вольтевштоф (Німеччина) (1926); Генкель (2; 1926); Кашенко М.Ф. (2; 1926); Кошельц Я.Л. (1926); Ланц Л.А. (Великобританія) (1926); Ліндгольм В.А. (1926); Ляцстер О. (2; 1926); Мокржецький (Польща) (1926); Сато І. (Японія) (1933); Семенов-Тян-Шанський В.П. (2; 1926); Сент-Ілер К.К. (1926); Стравинський К. (Польща) (1926); Танфільєв Г.І. (1926); Шмальгаузен І.І. (2; 1926); Штейнегер (США) (1926); Яворський М.І. (1926) та ін. Загалом у фонді листи 35 кореспондентів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 96–97; Історія Академії наук Української РСР.– К., 1967.– Т. 2.– С. 352–353; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 715.

79. НОВИК Катерина Йосипівна (14 грудня 1898 – 1 лютого 1984). – Палеонтолог. Член-кореспондент (1951).

Ф. 5, 1 опис, 166 од. зб. (1917–1983).

Народилась у м. Катеринославі (нині – м. Дніпропетровськ). Закінчила природничий факультет Катеринославського вищого інституту народної освіти (1923). Науковий співробітник 1-го розряду в галузі палеонтології Дніпропетровського гірничого інституту (1928–1930). З 1930 р.

науковий співробітник Українського геологічного управління. У 1934–1938 рр. завідувача Кабінетом Донбасу при секторі палеонтології й стратиграфії Інституту геології АН УРСР. З 1939 р. працювала в Інституті геології АН УРСР заступником завідуючого сектором палеонтології й стратиграфії (1938–1941). Старший науковий співробітник Інституту геологічних наук АН УРСР, заступник завідуючого відділом палеонтології та загальної геології (1943–1944). У післявоєнні роки працювала в Інституті геологічних наук АН УРСР: завідуючою відділом стратиграфії й літології (1945–1949), завідуючою лабораторією палеоботаніки (1949–1965), завідуючою лабораторією викопної флори (1971–1972), старшим науковим співробітником-консультантом (з 1972).

Делегат XVII сесії Міжнародного геологічного конгресу (Москва, 1937); XVII Міжнародного конгресу з історії науки (Москва, 1971); VIII Міжнародного конгресу із стратиграфії й геології карбону (Москва, 1975). Нагороджена орденом “Знак Пошани” (1944). Заслужений діяч науки УРСР (1978).

Наукові дослідження стосуються вивчення флори Східної Європи, стратиграфії кам'яновугільних покладів України, історії геологічних досліджень території України. Автор 185 наукових праць.

79.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “История геологических исследований Донецкого каменноугольного бассейна в досоветский период” (1960) – у співавторстві; “Раннекаменноугольная флора Донецкого бассейна и его западного продолжения” (1966); “Історія Академії наук Української РСР. Розділ V” (1967). Докторська дисертація “Флора и стратиграфия каменноугольных отложений Кальмиус-Торецкой котловины Донецкого бассейна” (1942).

Статті: “Кабінет Донбасу в УАН” (1935); “Межа за флорою між середнім і верхнім карбоном у Донецькому басейні” (1937); “Донбасс. Географический очерк” (1953); “З історії організації геологічних досліджень в Академії наук УРСР” (1969); “Історія зародження і становлення Інституту геологічних наук АН УРСР. До 50-річчя його існування” (1975); “Палеонтологические исследования ИГН АН УССР за 50 лет его деятельности” (1976); “Институту геологических наук – 50 лет” (1976) – у співавторстві.

Робочі матеріали (1948–1978); експедиційні щоденники (1948–1950); фототаблиці до різних книг та монографій (1952–1978). Відгуки К.Й. Новик на наукові праці і дисертації інших авторів (1941–1980); бібліографія наукових праць за 1926–1965 рр.

79.2. Біографічні документи

Посвідчення про присвоєння кваліфікації викладача дисциплін біологічного циклу (1929); листок обліку кадрів (1942); диплом члена-кореспондента АН УРСР (1951); почесні грамоти (1957–1983); ювілейно-поздоровчі документи (1958–1978); автобіографії (1960–1977); матеріали (постанови, розпорядження, витяги з протоколів) про подяки, наго-

родження грамотами, орденом "Знак Пошани" (1963–1980); телеграми з співчуттям з приводу смерті К.Й. Новик (1984); послужний список (б.д.).

79.3. Документи про службову діяльність

Документи про співробітництво з геологічними трестами (1932–1972); відгуки на докторську дисертацію (1942–1943); документи (листи, протоколи, витяги з протоколів) про публікацію монографії "Каменноугольная флора Европейской части СССР" (1946–1952); документи (запрошення, перепустка, лист) про участь в загальних і ювілейних зборах АН УРСР (1948–1971); документи (витяги з протоколів, рецензії) про висунення монографії "Каменноугольная флора Европейской части СССР" на здобуття Державної премії СРСР (1954); документи (інструкції, витяги з протоколів) про участь К.Й. Новик у написанні монографії "Палеонтология СССР" (1954–1955).

Документи (резолуція, програма) про участь в нарадах з питань стратиграфії, які проходили в Києві та Алма-Аті (1954–1958); документи (довідні записки, звіти, доповіді, виступи) про роботу в Інституті геологічних наук АН УРСР (1955–1980); документи (протоколи, витяги з протоколів, довідки, рецензії, анотації) про підготовку до видання монографії "История геологических исследований Донецкого каменноугольного бассейна" (1957–1958); документи (листи, доручення, запрошення) про участь в міжнародних конгресах по стратиграфії і геології карбону (1958–1975); документи (листи, рецензії, запрошення, проспекти) про участь у підготовці колективної монографії з історії вугільної промисловості Донбасу (1963–1967); документи (протоколи, реферат) про видання монографії "Раннекаменноугольная флора Донецкого бассейна и его западного продолжения" (1965).

Документи про науково-громадську діяльність: документи (реферати, рецензії, листи) про представлення циклу монографій на здобуття Державної премії УРСР (1978–1979); відгуки В. Хавлени на праці К.Й. Новик (1968); документи про видання монографії "Воспоминание женщины-геолога" (1981–1983); матеріали (листи, інформаційні повідомлення) про участь у роботі Українського відділення Радянського національного об'єднання історії природознавства і техніки (1965); документи (листи, повістки, циркуляр, програма, анкета) про участь у діяльності постійної комісії Міжвідомчого стратиграфічного комітету і участь в XII Міжнародному ботанічному конгресі (1974–1980); матеріали (лист, програма, запрошення) про участь в діяльності Всесоюзного палеонтологічного товариства (1979) тощо.

79.4. Листування

Листи К.Й. Новик

Адресати: Погребняк П.С. (2; 1975); Тахтаджян А.Л. (3; 1980); Шнюков Є.Ф. (1980); Шторх Д. (НДР) (1978) та ін.

Листи до К.Й. Новик

Кореспонденти: Анисимов Ю.В. (5; 1964–1965); Ейнон О.Л. (1974); Корсін П. (Франція) (2; 1969–1979); Лавейн Ж.Р. (Франція) (2; 1975); Луцьов А.Л. (2; 1975); Мейєн С.В. (4; 1971–1980); Принс Ф.В. (Нідерланди) (1977); Пфєфферкорн Г.В. (США) (6; 1978–1979); Саган Є. (ПНР) (1957); Сікстель Т.О. (1975); Тенчов (НРБ) (1961); Тихомиров В.В. (1976); Фісуненко О.П. (8; 1973–1979) та ін. Загалом у фонді листи 39 адресатів та кореспондентів.

79.5. Фотодокументи

К.Й. Новик (14; 1920 – [50-ті роки ХХ ст.]); у роки навчання і роботи в Дніпропетровську (10; 1918–1923); серед учасників конференції в Палеонтологічному музеї АН УРСР (1947); з учасниками конференції жінок-учених в Києві (1951); серед жінок-палеонтологів (2; 1958); на відкритті геологічного музею ІГН АН УРСР (1967); серед співробітників Інституту геології, відомих геологів і палеонтологів (7; 1970–1978). Фотографії видатних вчених-палеоботаніків та геологів, зібрані К.Й. Новик (4; 1880–1920) та ін. Всього 57 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.–К., 1993.–С. 237; Історія Академії наук Української РСР.– К., 1967.– С. 596–597; К.Й. Новик.– К., 1978.

80. ОКСНЕР Альфред Миколайович (15 лютого 1898 – 20 листопада 1973). – Ботанік. Член-кореспондент (1972).

Ф. 199, 1 опис, 183 од. зб. (1920–1974).

Народився в м. Єлисаветграді (тепер Кіровоград). Закінчив природниче відділення фізико-математичного факультету Київського університету (1926). З 1931 р. по 1973 р. працював в Інституті ботаніки АН УРСР старшим науковим співробітником, завідувачим відділом, директором (1968–1970). А.М. Окснер – один з організаторів Українського ботанічного товариства (1956–1973), член ради Всесоюзного ботанічного товариства, член редколегії “Українського ботанічного журналу” (1956–1973). Заслужений діяч науки УРСР (1968).

Наукові дослідження присвячені флористиці, систематиці, філогенії, ботанічній географії. Створив гербарій, який є базою для флористичних і систематичних робіт в галузі ліхенології на Україні. Створив українську школу ліхенологів.

80.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Лихенофлора Урала” (1926–1931); “Флора лишайників УССР”, т. I–II ([60-ті роки ХХ ст.] – 1973); “Определитель лишайников СССР”, вып. 1, 2 (1971, 1974); докторська дисертація “Анализ и история происхождения лишайнофлоры Советской Арктики” (1942).

Статті: “Нові обриси для України” (1927); “Про новий вид *Leccaria* з

України" (1931); "Лишайники басейну рік Лени, Яни, Індігірки та Південного Прибайкалля" (1940); "Новий лишайник *Leptotrema lithophila* Sp. n. у флорі СРСР" (1960); "Новий вид флори СРСР рід *Vomylisporia dnov*" (1964); "Історія ліхенологічних досліджень на Україні" (1967); доповідь "Поняття о виде в свете мичуринской биологии" і матеріали до неї (1953).

Відгуки на праці А.М. Окснера – [А.А.] Єленкіна (1928–1935); В.П. Савича (1935–1939).

Робочі матеріали: зошити (1920–1940); експедиційний щоденник (б.д.); виписки із літературних джерел про місцезнаходження видів лишайників по флорі УРСР (б.д.); російсько-український словник ботанічної термінології (б.д.).

80.2. Біографічні документи

Посвідчення Єлисаветградської професійної учительської спілки про звільнення від реквізиції (1920); документи про освіту (довідка про закінчення вузу і проходження аспірантської практики) (1924–1928); характеристики (1928–1944); автобіографія (1942–1946); витяг з протоколу засідання наукової ради Інституту ботаніки АН УРСР про присудження вченого ступеня доктора наук (1942); диплом доктора наук, витяг з постанови ВАКу (1943); атестат професора (1943); членський квиток Московського товариства дослідників природи (1944); військовий квиток і посвідчення про відстрочку від призову (1945–1948); посвідчення про нагородження медалями (1945–1970); документи про нарахування пенсії (1949–1952).

Матеріали про висунення А.М. Окснера в члени-кореспонденти АН УРСР (відгуки, довідки, рекомендації, характеристики) (1951–1972); членський квиток Всесоюзного ботанічного товариства (1956); ювілейно-поздоровча кореспонденція до 60-, 70-, 75-річчя з дня народження (1958, 1968, 1973); особовий листок обліку кадрів (1961); членський квиток Українського товариства охорони природи (1965); диплом про обрання почесним членом Українського ботанічного товариства (1968); дипломи про присудження звання Заслуженого діяча науки УРСР (1968), почесного члена Всесоюзного ботанічного товариства (1969), члена-кореспондента АН УРСР (1972); посвідчення завідуючого відділом Інституту ботаніки АН УРСР (1972); некрологи (1973–1976).

80.3. Документи про службову діяльність

Довідка про роботу в установах АН УРСР (1934–1939); витяги з протоколу Президії АН УРСР про друкування праці А.М. Окснера на російській мові (1934); довідка про роботу завідуючим кафедрою спорних рослин в Азербайджанському державному університеті (1936); довідка про роботу в школі (1941–1942); подяка від редакції УРЕ за співробітництво (1966); документи про роботу директором Інституту ботаніки АН УРСР (1968–1970); індивідуальний звіт члена-кореспондента АН УРСР (1972); індивідуальний робочий план на 1944 р.; робочі плани відділу на 1946, 1948 рр.

80.4. Листування

Листи А.М. Окснера

Адресати: Бенюмов О.М. (2; 1971); Бродо І. (Канада) (1970); Версехі К. (УНР) (4; 1968); Дегеліус Г. (Швеція) (6; 1968–1972); Елмборн (Швеція) (б.д.); Калберсон К.Ф. (США) (1970); Криштофович А.М. (1950); Томсон (США) (1968); Трасс Х.Х. (б.д.) та ін.

Листи до А.М. Окснера

Кореспонденти: Бродо І. (Канада) (1969); Вебер В. (США) (1958); Везда А. (ЧССР) (1967); Версехі К. (УНР) (1969); Голлербах М.М. (2; 1973); Дегеліус Г. (1969); Елмборн (Швеція) (1969); Імшоґ Г. (США) (1957); Клемент О. (ФРН) (2; 1961–1968); Лавренко Є.М. (1968); Лазаренко А.С. (1972); Лебедев Д.В. (1968); Ллано Ж.А. (США) (1961); Маккензі (Фінляндія) (1947); Меннінг С.А. (Великобританія) (1959); Панчагаві С.Р. (Індія) (1957); Патон Б.Є. (2; б.д.); Поелт Ж. (ФРН) (3; 1957–1968); Прат Ф. (ЧССР) (1965); Салісбарі (Великобританія) (1964); Соболев Л.П. (4; 1947–1967); Таварес Карлос Н. (Португалія) (1957); Тенво А. (Фінляндія) (1966); Фільхо Лауро Х. (Бразилія) (1971); Фріц М. (НДР) (1968); Хейл М. (США) (1968); Хоєг А. (Швеція) (1961); Шаде Е. (НДР) (4; 1968–1969). Загалом у фонді листи 50 адресатів та кореспондентів.

80.5. Фотодокументи

А.М. Окснер (2; 1950–1970); з М.Я. Зеровим [40-ві роки ХХ ст.]; під час експедицій в Криму (2; 1957); з співробітниками ботсаду (1958); з акад. Т.Д. Лисенком (1959); з чл.-кор. АН Естонської РСР Х.Х. Трассом [60-ті роки ХХ ст.]; з акад. Р.В. Чаговцем (1970); із співробітниками Інституту ботаніки АН УРСР (1972) та ін. Всього 18 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 238; Альфред Михайлович Окснер : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1974.– № 2; Бачуріна Г.Ф. Альфред Михайлович Окснер : (До 60-річчя з дня народження) // Укр. ботан. журн.– 1958.– Т. 15, № 3; Копацевський Е.Г., Блюм О.Б. Альфред Михайлович Окснер : (До 70-річчя з дня народження) // Укр. ботан. журн.– 1968.– Т. 25, № 2.

81. ОРЛОВ Єгор Іванович (2 лютого 1865 – 14 жовтня 1944). – Хімік. Академік (1929).

Ф. 239. 1 опис, 6 од. зб. (1909–1927).

Народився у с. Покрові (тепер Горьковська обл., Росія). Закінчив Московський університет (1894). Професор Харківського технологічного інституту (1911–1927). Директор Українського науково-дослідного інституту силікатної промисловості (1927–1932). З 1932 р. працював у Московському хіміко-технологічному інституті ім. Д.І. Менделєєва. Заслужений діяч науки і техніки РРФСР.

Наукові дослідження в галузі хімії і технології мінеральних речо-

вин, кінетики хімічних реакцій і каталізу. Розроблений ним метод синтезу формальдегіду використовується для виробництва формаліну. За його проектом і під його керівництвом під Москвою був побудований перший у Росії формаліновий завод (1909–1910). Автор близько 130 наукових праць.

Серед документів: статті: “Ко дню столетия рождения Ф.В. Чижова” (1910), “К характеристике каменных углей центрального района Донецкого бассейна” [1915–1920]; доповіді: “О переустройстве заводов взрывчатых веществ для выделки продуктов мирного времени” (1917), “Про засідання Центрального органу підготовчих комісій при Хімічному комітеті” (1917); ювілейно-поздоровча кореспонденція та фото вченого.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 100; Бурксер Є. Є.І. Орлов // Вісті АН УРСР.– 1940.– № 2; Певзнер Р.Л. Академік Е.И. Орлов и его роль в отечественной науке // Природа.– 1951.– № 1.

82. ОРЛОВ Олександр Якович (6 жовтня 1880 – 28 січня 1954). – Учений-астроном. Академік (1939).

Ф. 135, 1 опис, 113 од. зб. (1904–1954).

Народився у м. Смоленську. Закінчив фізико-математичний факультет Санкт-Петербурзького університету (1903). З 1903 р. перебував на навчанні за кордоном: у Франції, Німеччині та Швеції, де вивчав математику, механіку, астрономію, геофізику та сейсмологію. Професор Новоросійського (Одеського університету) (з 1915). Заснував Полтавську гравіметричну обсерваторію (1919), яку очолював з 1926 р. по 1934 р. та з 1938 р. по 1954 р. Професор Астрономічного інституту ім. П.К. Штернберга та Інституту картографії та геодезії у Москві (1934–1938). Директор Головної обсерваторії АН УРСР у Києві (1944–1948, 1950–1952). О.Я. Орлов – один із визнаних у світі спеціалістів в області вивчення руху полюсів Землі, був членом Міжнародної комісії служби широти. За служений діяч науки УРСР (1950). Нагороджений орденом Леніна, орденом Трудового Червоного Прапора та орденом “Знак Пошани”.

Наукові дослідження присвячені теоретичній астрономії, геодезії, сейсмології, гравіметрії. Автор близько 120 наукових праць.

82.1. Наукові і творчі матеріали

Статті: “О теории сейсмических приборов” (1904); “О вычислении широты места по наблюдениям звезд в соответственных высотах” (1909); “Новый способ определения величины отталкивающей силы Солнца” (1910); “О наблюдениях деформации Земли” (1915); “О построении кривых яркости звезд” (1925); “О Полюсе и его движении” (1937); “Скорость света” (1944); “Работа в СССР по изучению движения Полюса, изменения широты и колебания отвеса” (1950); “Новый метод вычисления предварительных координат Полюса, применяемый Советской службой широты” [1955]; “Об исследовании колебаний земной коры” (б.д.).

Відгук про роботи П.І. Михайловського (1950) та Є.В. Лаврентьєвої (1953); на кандидатську дисертацію [А.А.] Заморева (б.д.); таблиця обрахувань "по маятнику Штюкрата" (б.д.); бібліографія наукових праць (б.д.).

82.2. Біографічні документи

Характеристики (1948–1950); матеріали про звільнення від обов'язків директора Полтавської гравіметричної обсерваторії в зв'язку з виходом на пенсію (1951–1952); привітання в зв'язку з нагородженням орденом Леніна (1954); постанова Президії АН УРСР про увічнення пам'яті О.Я. Орлова (1954); доповідь З.М. Аксентьєвої "Жизнь и деятельность Александра Яковлевича Орлова (1880–1954)" (1954); стаття Ростемьяе Т. "А.Я. Орлов. (1880–1954)" (1955).

82.3. Документи про службову діяльність

Звіт про роботу співробітників Полтавської гравіметричної обсерваторії в експедиції за 1926 р.; матеріали (протоколи, доповідні, зошити) по Чернігівській аномалії (1928–1933); звіти про наукову роботу за 1944–1946 рр.; матеріали Всесоюзної конференції астрономів з виступом О.Я. Орлова (1939); звіт про роботу за 1944 р.; протоколи наукових засідань співробітників та засідань вченої ради Полтавської гравіметричної обсерваторії АН УРСР (1949); виступ у відповідь у зв'язку з присвоєнням звання Заслуженого діяча науки УРСР (1950); листи О.Я. Орлову від Постійної сейсмічної комісії.

82.4. Листування

Листи О.Я. Орлова

Адресати: Абольд (2; 1942); Аксентьєва З.М. (29; 1938–1950); Дроздов С.В. (2; 1942); Дюков І.А. (2; 1930); Сельський В.О. (2; 1942) та ін.

Листи до О.Я. Орлова

Кореспонденти: Аксентьєва З.М. (2; 1943); Блажко С. (3; 1930); Буй Т. (17; 1929–1930); Вайнштейн М.Г. (28; 1928–1930); Дюков І.А. (9; 1928–1929); Котельников П.С. (2; б.д.); Кравков С. (4; 1926); Куликовський П.Г. (2; 1930); Федоренко П.К. (10; 1930) та ін. Загалом у фонді листи 24 адресатів та кореспондентів.

82.5. Фотодокументи

О.Я. Орлов (4; [50-ті роки ХХ ст.]);

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 100; Аксентьєва З.Н. Александр Яковлевич Орлов // Тр. Полтав. гравіметричної обсерваторії.– 1955.– Т. 5.– С. 11–15; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 717.

83. ОСТРЯНИН Данилю Хомич (30 грудня 1906 – 17 травня 1988). – Філософ. Член-кореспондент (1957).

Ф. 136, 3 описи, 223 од. зб. (1934–1987).

Народився у с. Більськ Полтавської губернії (тепер Полтавська обл.).

Брав активну участь у громадянській війні, був бійцем частин особливого призначення, приймав участь у ліквідації безграмотності, був організатором і секретарем комсомольського осередку у рідному селі. Після закінчення Інституту комуністичної освіти (1929) на викладацькій роботі у вузах м. Харкова. Завідуючий кафедрами у ряді вузів м. Харкова (1931–1951). Директор Інституту філософії АН УРСР (1952–1962). У 1963–1976 рр. – завідуючий кафедрою, з 1976 р. – професор-консультант Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Заслужений діяч науки УРСР (1972). Нагороджений орденами “Знак Пошани” та Трудового Червоного Прапора.

Наукові дослідження присвячені історії філософії, філософським питанням природознавства. Автор понад 250 наукових праць.

83.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Світогляд ІІ. Мечнікова” (1948), “Світогляд М.О. Максимовича” (1960), “Розвиток матеріалістичної філософії на Україні” (1968); колективна монографія “Нариси історії філософії на Україні”.

Розділи монографій: “Свідомість робітника в період будівництва комунізму” (1969), “Борьба за матеріалізм и диалектику в отечественном естествознании” (1981), розділ невстановленої монографії “Максимович як філолог” (б.д.); брошура “Марксизм-ленінізм про релігію та шляхи її подолання” (1955).

Статті: “Великий русский патриот и мыслитель Мечников” (1945); “Марксизм-ленинизм о религии и борьбе с ней” (1955); “Філософські погляди І.Я. Франка” (1956); “Великий русский мыслитель” (1961); “Леся Українка” (1964); “Корінний поворот в історії людства” (1967); “О.С. Шкляревський – войовничий матеріаліст” (1978); “Філософські погляди П.Д. Лодія” (б.д.) та ін.

83.2. Біографічні документи

Довідки про трудову діяльність в різних установах (1934–1963); документи про моральне і матеріальне заохочення за сумлінну працю (1934–1985); посвідчення про присвоєння наукового ступеня кандидата філософських наук (1943); витяг з протоколу Загальних зборів АН УРСР про затвердження членом-кореспондентом АН УРСР (1957); автобіографії та листок обліку кадрів (1948–1980); службові посвідчення (1954–1975); почесні грамоти (1957–1986); читацькі та членські квитки різних організацій (1979–1986); ювілейно-поздоровча кореспонденція до 60-, 70-, 75- та 80-річчя з дня народження (1967–1987).

83.3. Документи про службову та громадську діяльність

Матеріали (листи, повідомлення, запрошення) про роботу в різних наукових організаціях та установах (1952–1962); по захисту докторської дисертації (вступне слово, відгуки, довідка для ВАКу) (1953). Документи (доповідні записки, заяви до Президії АН УРСР про роботу інституту, постанови, листи) про діяльність директором Інституту філософії АН УРСР

(1952–1962); доповідні записки та особисті заяви Д.Х. Остряніна до ЦК КП(б)У (1955–1962); індивідуальні звіти члена-кореспондента АН УРСР (1957–1987).

Документи про педагогічну діяльність: матеріали (стенограма лекції, листи, витяг з постанови) про викладацьку роботу у вузах м. Харкова (1947–1952); документи (листи, копія наказу, звіти) про діяльність завідувачим кафедрою марксистсько-ленінської філософії гуманітарних факультетів Київського держуніверситету (1964–1967); про роботу завідувачим кафедрою історії філософії та професором-консультантом філософського факультету Київського держуніверситету (1969–1985).

Документи про науково-громадську діяльність: про діяльність у Всесоюзному та Республіканському товариствах “Знання” (1953–1961); матеріали (листи, телеграма) про роботу в Комітеті по Ленінських преміях в галузі науки і техніки при Раді Міністрів СРСР (1956–1962); листи до редакції журналу “Комуніст України” в зв’язку з тенденційним висвітленням окремих статей Д.Х. Остряніна (1957); про роботу в різних громадських радах АН СРСР (1961–1975).

Відгуки та рецензії на наукові праці Д.Х. Остряніна (1943–1982).

83.4. Листування

Листи до Д.Х. Остряніна

Кореспонденти: Васецький Г.С. (4; 1979); Горобей А.І. (2; 1948–1967); Гринишин Д. (3; 1982–1983); Іовчук М.Т. (4; 1958–1961); Какулія Ш. (3; 1973–1986); Коротич Г. (2; 1987); Коротич І.П. (9; 1977–1987); Меліков Ф.А. (1954); Миленушкін Ю. (4; 1953–1959); Нікітін В.М. (2; 1954–1967); Огурцова Н.В. (4; 1987); Пашук А.І. (2; 1967–1968); Платонов Г. (2; 1980); Поляков І.М. (1955); Соловйов М.М. (1953); Супрун Я.Ф. (5; 1977–1980); Шабліовський Є.С. (4; 1967–1980); Шевченко Р.І. (4; 1978–1987) та ін. Загалом у фонді листи 54 кореспондентів.

83.5. Фотодокументи

Д.Х. Острянін (19; 1930–1987); фотографії з колегами, членами сім’ї, на відпочинку (10; 1947–1973); батьки та родичі Д.Х. Остряніна (5; б.д.). Всього 34 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 239–240; Даниил Фомич Острянин.– К., 1987.– С. 20–23; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 776.

84. ПАВЛЕНКО Георгій Євстафійович (25 березня 1896 – 4 березня 1970). – Гідромеханік. Академік (1961).

Ф. 26, 3 описи, 184 од. зб. (1926–1969).

Народився у с. Леб’язому (тепер Харківська обл.). Закінчив Ленінградський політехнічний інститут (1924). У 1928–1941 рр. працював у Ленінградському суднобудівному інституті (з 1932 р. – завідувачим кафедрою теорії суден). У роки Великої Вітчизняної війни був головою

Ради наукової допомоги оборони Ленінграда. Завідуючий кафедрою Одеського інституту інженерів морського флоту (1944–1958). Завідуючий відділом гідромеханіки судна Інституту гідрології та гідротехніки АН УРСР (1958–1962). Член-кореспондент АН УРСР (1957).

Наукові дослідження присвячені основним питанням гідромеханіки і теорії корабля. Запропонував систему гравітаційного оптового басейна для випробувань моделей суден. Створив наукову школу. Автор близько 250 наукових праць.

84.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Теория и расчеты крыльчатого двигателя” (неопубл., 1934); “Теория бортовой качки и безопасности корабля на волнении” (1945); “Теория отстойчивости кораблей на курсе” (1948); “Качка судов” (1963); “Векторный метод обеспечения безопасности плавания судов” (1964).

Статті: “Метод расчета вибрации корабля” (1926); “Влияние наружной обкладки малой толщины на отстойчивость корабля” (1940); “Основы конструктивной геометрии корабля” (1943); “Об отстойчивости кораблей на курсе” (1948); “Спрявление поврежденного корабля по векторному методу” (1951); “Распределение нагрузки судна с точки зрения общей прочности” (1957); “Об автоматизации вождения судов внутреннего плавания” (1959) та ін.

Неопубліковані статті: “Практическое руководство к построению теоретического чертежа лучевым методом” (1942); “Математические законы боя” (1943); “Методы построения развертывающихся поверхностей” (1944); “Методика определения выхода судна на крыльях по буксировочным испытаниям модели корпуса” (1959).

Курси лекцій для студентів “Глиссирование” (1937) та “Теория вероятностей” (1952); звіти та матеріали про виконання наукових тем під керівництвом Г.Є. Павленка (1953–1961); особисті спогади вченого про академіка О.М. Крилова (1963).

Відгуки та рецензії на роботи інших осіб: Амаєва Л.І. “Определение метацентрических высот судов” (б.д.); Засса В.М. “Увеличение скорости движения судов” (б.д.); Крилова О.М. “Теория корабля” [1942]; Лежава Н.І. “Дифферент и осадка” [не раніше 1952]; Смылова В.В. “Установившееся неравномерное движение жидкости в открытых руслах с учетом влияния искривления струй в вертикальной плоскости” (б.д.) та ін.

84.2. Біографічні документи

Характеристики (1940–1963); автобіографії [1944–1957]; диплом доктора наук (1946); атестат професора (1951); посвідчення інженер-генерала директора Морського флоту III рангу (1952–1953); документи про обрання членом-кореспондентом та академіком АН УРСР (1953–1960); авторське свідоцтво про винахід “Прибора планшетного типа для контроля и регулировки нагрузки судов” (1956); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1957–1968).

Відгуки та рецензії на наукові праці Г.Є. Павленка (1927–1962).

84.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про роботу кафедри теорії судна Ленінградського суднобудівного інституту (1940); про діяльність у роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945); перспективні плани та звіти про науково-дослідні роботи кафедри теорії судна Одеського інституту інженерів морського флоту (1945); матеріали (листування, схеми, договори, нотатки, розрахунки) про проектування та будівництво дослідного басейну в Інституті гідрології та гідротехніки АН УРСР (1946–1961); матеріали (проспекти, листування, доповідні записки) про впровадження векторного методу забезпечення безпеки плавання (1946–1969); зауваження до перегляду Міжнародної конвенції про охорону людського життя на воді, прийнятої в Лондоні 31 травня 1929 р. (1947).

Документи про участь у наданні допомоги виробничим колективам (1947–1951); про одержання свідоцтва на прилад планшетного типу для контролю і регулювання навантаження суден (1954–1964); про висунення на Сталінську премію праці “Метод контролю и регулирования нагрузки судов” (1954); про скликання конференції по дослідженню морських якостей суден в Голландії та Іспанії тощо.

84.4. Листування

Листи Г.Є. Павленка

Адресати: Засс В.М. (3; 1951–1952); Кузнецов [Ю.Н.] (1968); Сухомел Г.Й. (1955) та ін.

Листи до Г.Є. Павленка

Кореспонденти: Засс В.М. (14; 1947–1957); Кузнецов [Ю.Н.] (12; 1968); Овсяннікова М. (3; 1959); Поздюнін В.Л. (7; 1946–1947); Сухомел Г.Й. (9; 1955–1956) та ін. Загалом у фонді листи 14 адресатів та кореспондентів.

84.5. Фотодокументи

Г.Є. Павленко (б.д.).

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 100; *Небесков В.* Юбилей ученого : (К 70-летию со дня рождения ученого-кораблестроителя Г.Е. Павленко) // Мор. флот.– 1968.– № 3.– С. 44; *Полунин А.* Академику Г.Е. Павленко – 70 лет // Реч. транспорт.– 1968.– № 4.– С. 61; *Шайбо Н.В.* Памяти выдающегося ученого-кораблестроителя : (К 75-летию со дня рождения Г.Е. Павленко) // Судостроение.– 1973.– № 8.– С. 65.

85. ПАТОН Євген Оскарович (5 березня 1870 – 12 серпня 1953). – Учений в галузі мостобудування та зварювання. Академік (1929)

Ф. 1, 2 описи, 135 од. зб. (1895–1970).

Народився у м. Ніца (Франція). Закінчив Дрезденський політехнічний інститут (1894) і Петербурзький інститут інженерів шляхів (1896). Асистент кафедри мостів Дрезденського політехнічного інституту (1894–1895). Начальник відділу Московсько-Ярославсько-Архангельської залізниці (1897–

1899). У 1898 р. розпочав читати курс лекцій з мостобудування у Московському інженерному училищі шляхів сполучення, з 1901 р. – професор цього училища. Завідуючий кафедрою Київського політехнічного інституту (1904–1938). Організатор і перший директор Інституту електрозварювання АН УРСР (1934–1953). Віце-президент АН УРСР (1946–1951). Член президії Всесоюзного науково-інженерного товариства зварювальників, голова Української ради наукових інженерно-технічних товариств, член Міжнародної асоціації з мостів та інженерних конструкцій.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора та орденом Червоної Зірки, орденом Вітчизняної війни I ступеня. Заслужений діяч науки УРСР (1940). Лауреат Державної премії СРСР (1941) за розробку методу та апаратури для швидкісного автоматичного зварювання під шаром флюсу. Герой Соціалістичної Праці (1943). Президією АН УРСР засновано премію ім. Є.О. Патона.

Наукові дослідження присвячені проблемам мостобудування та електрозварювання. Один із авторів методу автоматичного зварювання під флюсом. Автор понад 160 наукових праць.

85.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Деревянные мосты” (1915); “Восстановление мостов” (1924); “Стальные мосты” (1931); “Стальні мости” (1932) – у співавторстві; “Расчет и проектирование электросварных конструкций в строительной промышленности” (1933) – у співавторстві; “Скоростная автоматическая сварка под слоем флюса” (1941); “Избранные труды”, ч. 1, 2 (1961).

Брошури: “Изыскание рационального типа электросваренных сквозных ферм. Опытное исследование” (1931); “Добирання раціонального методу підсилювати зварний стик аркушів” (1932) – у співавторстві; “Порівняння міцності електрозварних конструкцій при вібраційному обтягу” (1933); “Автоматическая сварка голым электродом под слоем флюса” (1940); “Установки для автоматической сварки балок” (1941); “О первенстве советской науки и техники в области сварки под флюсом” (1951).

Статті: “К вопросу о двухраскосных фермах” (1906); “К вопросу о разборных железных мостах” (1916); “Робота електрозварної лабораторії ВУАН на XV роковини Жовтня” (1932) та ін.

85.2. Біографічні документи

Довідка з біографічними та службовими даними Є.О. Патона (1944); біографія (1944); посвідчення про обрання депутатом Київської міськради (1953); посвідчення делегата партійної конференції АН УРСР (б.д.).

Документи про Є.О. Патона: статті та брошури про життя і діяльність Є.О. Патона (1945–1970); збірник, присвячений 80-річчю від дня народження та 55-річчю наукової діяльності Є.О. Патона (1951); каталог архіву акад. Є.О. Патона та каталог проектів в архіві (б.д.).

Матеріали з дарчими написами Є.О. Патону. Дарувальники: Кирдо І.В., Підгаєцький В.В. та ін. (16; 1910–1949).

85.3. Документи про службову діяльність

Листування з іноземними фірмами з питань відновлення підірваних мостів (1927–1928); матеріали про науково-технічну допомогу підприємствам Донбасу у виготовленні домен з електрозварними з'єднаннями (1932); документи про діяльність в Електрозварювальному комітеті ВУАН та Інституті електрозварювання АН УРСР (звіти, довідки про роботу Інституту, листування з науковими установами про надання доповідей на наукові конференції, схема наукової проблематики інституту, листування з органами влади та виробничими підприємствами) (1933–1948); документи з питань проектування зварного трубопроводу Вишгород–Київ (1933–1937); документи про організацію, будівництво та функціонування Інституту електрозварювання АН УРСР (1933–1948); листування Є.О. Патона з Й.В. Сталіним та Наркокоматом танкової промисловості про впровадження автоматичного електрозварювання у танковій промисловості та мостобудуванні (1942–1944) тощо.

85.4. Листування

Листи Є.О. Патона

Адресати: Богомолець О.О. (2; 1944); Комаров В.Л. (1944); Малишев В.О. (б.д.); Палладін О.В. (1944); Хрущов М.С. (1944); Шеверницький В.В. (2; б.д.) та ін. Загалом у фонді листи 24 адресатів.

85.5. Фотодокументи

Є.О. Патон (3; [40-ві роки ХХ ст.]); фотографії: з Президентом АН УРСР О.О. Богомольцем та С.А. Ковпаком на полігоні під час випробовування танків (б.д.); з синами В.Є. Патоном та Б.Є. Патоном (б.д.). Всього 10 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 104; Буряковський Ю. Рассказы о Е. Патоне // Знамя.– 1961.– Кн. 2.– С. 120–128; Кизимиров А.А. Научное наследие Е.О. Патона // Автомат. сварка.– 1970.– № 5.– С. 1–5; Матійко М.М., Коренной О.І. Євген Оскарівч Патон.– К., 1961; Ульянова А.Д. Євген Оскарівч Патон : Бібліогр. покажч.– К., 1965.– 71 с.; Хідекелі А.В. Євген Оскарівч Патон.– К., 1970.

86. ПЕРШИН Павло Миколайович (22 грудня 1890 – 11 листопада 1970). – Економіст. Академік (1948).

Ф. 20, 3 описи, 571 од. зб. (1900–1970).

Народився у с. Бубинському (тепер Пермська обл., Росія). Закінчив Петроградський університет (1916). Завідуючий кафедрою Воронежського сільськогосподарського інституту (1929–1948). Директор Інституту економіки АН УРСР (1948–1951), завідуючий аграрним відділом (1951–1957, 1965–1970). Голова Ради по вивченню продуктивних сил УРСР АН УРСР (1957–1964). Лауреат Державної премії СРСР (1969) за монографію “Аграрная революция в России”. Заслужений діяч науки УРСР (1966).

Наукові дослідження присвячені теорії та історії землеустрою, методології районного планування, розвитку продуктивних сил УРСР, земельній ренті. Автор 270 наукових праць.

86.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: "История земельных отношений и землеустройства" (1956) – у співавторстві; "Нариси аграрної революції в Росії" (1958); "Аграрні перетворення Великої Жовтневої соціалістичної революції" (1961); "Аграрная революция в России" у 2 книгах (1966); "Нариси аграрних проблем будівництва соціалізму" (1969); "Из истории Воронежского сельского хозяйства" (1938–1960); "Очерки экономического развития приуральской деревни после первой русской революции" (1940).

Брошура "Экономический закон планомерного, пропорционального развития народного хозяйства социалистического общества" (1953).

Статті: "Строительство социализма в сельском хозяйстве" (Экономические проблемы коллективного землепользования) (1928); "Основные элементы социалистического планирования народного хозяйства" (1940); "Основные проблемы экономической науки и состояние их разработки" (1950); "Опыт комплексной экспедиции по разработке путей развития колхозного производства юга Украины" (1952); "Из истории аграрных отношений в СССР". [Аграрная политика Временного правительства 1917 г.] (1956); "Размещение производительных сил Украинской ССР" (1963); "Общая характеристика экономики Советской Украины" (1967); "Крестьянство советской страны за полвека" (1967); "Ленинская теория по аграрному вопросу – важный вклад в развитие науки" (1968); "Планирование сельского хозяйства в СССР и современные его проблемы" (1969); "Аграрный вопрос на Украине" (1969); "Бесплатность пользования землей" (1969–1970) та ін.

Доповіді та лекції з історико-економічних та аграрно-економічних проблем, питань теорії і історії землеустрою, організаційно-господарського зміцнення колгоспів, методології районного планування, земельної ренти, проблем наближення колгоспної власності до загальнонародної, розвитку продуктивних сил УРСР (1911–1970), прочитані на різних конференціях, семінарах, курсах та ін. Відгуки та рецензії на наукові праці інших осіб (1913–1970).

Робочі матеріали до наукових праць: копії та виписки з архівних документів з проблем історії землеустрою; виписки з літератури та документи про розвиток сільськогосподарської кооперації; про революційний рух селянства у 1902–1907 рр.; про націоналізацію землі; матеріали з дослідження економіки та організації виробництва у колгоспах на Півдні України. Робочі матеріали до окремих монографій та варисів (1861–1957).

86.2. Біографічні документи

Атестат професора (1935); диплом доктора економічних наук (1936); диплом академіка АН УРСР (1948); депутатський квиток (1939); документи про нагородження орденами, медалями, почесними грамотами; про присвоєння звання лауреата Державної премії СРСР (1939–1970).

Листки обліку кадрів (1945–1966); автобіографії (1943–1966); привітання до ювілеїв та привітання з урядовими нагородами (1951–1969); послужні списки, трудові книжки, записні книжки та щоденники (б.д.); характеристики (1919–1970).

Відгуки та рецензії на наукові праці П.М. Першина інших вчених (1925–1969); статті про нього (1934–1970).

Матеріали з дарчими написами П.М. Першину. Дарувальники: Беловін [Н.Н.], Білик Г.І., Вірник Д.Ф., Голиков В.І., Колесньова С.Г. та ін. (24; 1919–1969).

86.3. Документи про службову та громадську діяльність

Звіти про діяльність академіка (1948–1969); документи (звіти, робочі зошити) про участь у роботі комплексної експедиції АН УРСР у Снігурівському та Баштанському районах (1949–1953); виступи на засіданнях Президії та Загальних зборах АН УРСР про діяльність Інституту економіки АН УРСР (1953–1970).

Документи про педагогічну діяльність: матеріали про роботу у Воронежському сільськогосподарському інституті (1922–1951); у Московському інституті землеустрою (1945–1948); у Харківському сільськогосподарському інституті (1945–1951); відгук про діяльність викладачів вищих навчальних закладів країни (1947–1948).

Документи про діяльність в неакадемічних установах: у Воронежському губернському статбюро (1919–1921); у Науково-дослідному інституті економіки при Сільськогосподарській академії ім. К.А. Тімірязєва (1923); у Всесоюзній сільськогосподарській академії ім. В.І. Леніна (1947–1966); у Вищій атестаційній комісії при Міністерстві вищої та середньої спеціальної освіти СРСР (1948–1965); в установах Міністерства сільськогосподарства СРСР та УРСР (1953–1962).

Матеріали про науково-громадську діяльність: про участь в організації сільськогосподарських виставок (1940–1954); про роботу у ВАСГНІЛ (1947–1966); про участь у роботі редколегій різних сільськогосподарських видань (1948–1967); про роботу членом експертних комісій різних міністерств та відомств (1954–1970); про роботу у Комісії по розробці проекту нового “Земельного кодексу УРСР” (1955–1956); у Комітеті з Ленінських премій в галузі науки і техніки (1956–1964).

86.4. Листування

Листи П.М. Першина

Адресати: Баєв К.М. (3; 1964); Давидов Г.М. (2; 1957–1964); Морозов В.Ф. (2; 1961); Романенко І.А. (1960); Соколовський О.Н. (1955); Удачин С.О. (2; б.д.) та ін.

Листи до П.М. Першина

Кореспонденти: Бочков М.В. (2; 1966–1967); Гриньов С. (3; 1967–1970); Карпенко П.В. (3; 1944); Келлер Р.Б. (2; 1943); Колесньов С.Г. (1967); Котлов П.Є. (2; 1966); Любошиця Л.І. (22; 1958–1970); Макі Р. (Франція) (1969); Мінц І.І. (2; 1963); Овчаренко Ф.Д. (1967); Панкратова Г.М. (1977); Першин С.М. (2; 1948); Полинов В.В. (1946); Скалков І.О. (2;

1945–1966); Снегірьов М.А. (4; 1945–1947); Степанков П. (3; 1946–1947); Тищенко Г.А. (3; 1967); Тюрін А.В. (3; 1946–1947); Удачин С.О. (10; 1947–1971); Ульяновська В. (7; 1959–1968); Фіх Б. (4; 1966–1968); Шарапов В.Ф. (13; 1945–1948) та ін. Загалом у фондї листи 88 адресатів та кореспондентів.

86.5. Фотодокументи

П.М. Першин (12; 1915–1960); під час роботи у Воронежському сільськогосподарському інституті (23; 1920–1940); у роки Великої Вітчизняної війни (5; 1942–1944); під час експедицій (5; 1949–1953); з аспірантами і співробітниками Інституту економіки АН УРСР (1959); на річних зборах і сесіях АН УРСР [60-ті роки ХХ ст.]; на відпочинку (3; [60-ті роки ХХ ст.]); серед учасників V Міжнародного конгресу економістів (7; 1970); на XIV Міжнародній конференції економістів (1970) та ін. Всього 82 фотодокументи.

Лит.: Агінська Е., Михайлова О. Огляд документів особистого фонду П.М. Першина // Економіка Рад. України.– 1976.– № 9.– С. 95–96; Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 106; П.М. Першин : [Некролог] // Вісн. с.-г. науки.– 1970.– № 12.– С. 104–105; Щербань О. Творчий шлях видатного радянського вченого-економіста : (До 70-річчя з дня народження академіка АН УРСР П.М. Першина) // Економіка Рад. України.– 1961.– № 1.– С. 30–32; Ямпольський С.М., Веденічев П.Ф. Видатний дослідник аграрної революції // Вісн. АН УРСР.– 1970.– № 3.– С. 95–96.

87. ПЕТРОВ Олексій Зіновійович (28 жовтня 1909 – 9 травня 1972). – Фізик-теоретик і математик. Академік (1969).

Ф. 23, 5 описів, 499 од. зб. (1909–1972).

Народився в с. Кошни (тепер Куйбишевська обл., Росія). Закінчив фізико-математичний факультет Казанського університету (1937). У 1937–1941 рр. на викладацькій роботі. З 1943 р. – доцент Казанського авіаційного інституту та доцент Казанського університету (з 1965 р. по 1969 р. – професор). Завідуючий відділом Інституту теоретичної фізики АН УРСР (1970–1972). Лауреат Ленінської премії (1972) за цикл робіт “Инвариантно-групповые методы в теории гравитации”.

Наукові дослідження в галузі математичної фізики, загальної теорії відносності, теорії гравітації, філософських питань фізики. Встановив існування трьох типів полів тяжіння (типи Петрова). Автор близько 80 наукових праць.

87.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Некоторые типы пространств Эйнштейна” (1938); “Новые методы в общей теории относительности” (1966).

Статті: “О кривизне римановских пространств” (1948); “О полях тяготения” (1951); “Классификация пространств, определяющих поля

тяготения” (1954); “Элементарный очерк современной теории относительности” (1959); “Загадки гравитации” (1962); “Современная дифференциальная геометрия и общая теория относительности” (1962); “О центрально симметрических полях тяготения” (1963); “Геометрия и теория относительности” (1965); “О гравитационных волнах” (1965); “Моделирование полей тяготения” (1968); “Геометрия и физическое пространство” (1968); “Моделирование физических полей” (1968); “О выборочном моделировании поля тяготения Солнца” (1969); “Моделирование путей пробных тел в теории гравитации” (1969); “Современное состояние учения о гравитации” (1971) та ін.

Відгуки і рецензії на наукові праці і дисертації окремих авторів.

Робочі матеріали: до наукової праці “Энергия” (1963–1965); до робіт по моделюванню (1965–1970); виписки із робіт академіка АН СРСР О.І. Берга (б.д.).

87.2. Біографічні документи

Свідоцтво про народження і всиновлення (1909, 1927); профспілкові документи (1930–1946); документи про підготовку до вступу у Казанський університет (1931–1937); диплом про закінчення університету (1937); диплом кандидата фізико-математичних наук (1943); матеріали про присвоєння наукового звання доцента (1943); господарчо-побутові документи (1944–1957); автобіографія (1945); орденські книжки і посвідчення (1945–1970); характеристики (1952–1969); документи про присвоєння вченого ступеня доктора наук (1958); атестат професора (1959); поздоровча кореспонденція до ювілеїв та з нагоди присвоєння звання лауреата Ленінської премії (1960–1972); матеріали про висунення в члени-кореспонденти АН СРСР і академіки АН УРСР (1966–1969); документи про присвоєння Ленінської премії (1972); рецензії на праці О.З. Петрова (1972).

87.3. Документи про службову діяльність

Документи про роботу до вступу в університет (1927–1932); про службу в армії (1930–1961); довідка про роботу вчителем (1937); документи про роботу в Марійському і Казанському педінститутах, в Казанському авіаційному інституті та Казанському університеті (1938–1970); документи (довідки, витяги із наказів, посвідчення) про роботу в НДІ математики і механіки ім. М.Г. Чеботарьова (1947–1953); запрошення на ювілейні засідання (1951–1971).

Матеріали про участь в конференціях, нарадах і семінарах по математиці і теоретичній фізиці (1954–1972); матеріали редакцій журналів про публікацію робіт О.З. Петрова (1959–1972); про участь у роботі міжнародних конференцій по гравітації у Флоренції, Лондоні, Варшаві, Парижі, Берні, Копенгагені (1959–1971); матеріали про участь у роботі міжнародних конференцій у Москві, Тбілісі, Єревані (1961–1972); документи (звіти, протоколи, листування) про роботу головою Радянської гравітаційної комісії (1962–1972); документи про діяльність у Міжна-

родній гравітаційній комісії (1962–1970); запрошення до різних вищих
учбових закладів для читання лекцій (1962–1970).

Документи про діяльність членом комісії по космогонії Астроради
АН СРСР (1964–1966); про роботу в товаристві “Знання” (1964–1970); про
співпрацю з видавництвами “Советская энциклопедия”, “Наука”, “Теорети-
ческая и математическая физика” (1966–1970).

Матеріали про діяльність завідуючим відділом ГТФ АН УРСР (1969–
1972); перелік тем для співпраці з французькими фізиками (1970–1972) та ін.

87.4. Листування

Листи О.З. Петрова

Адресати: Аностаєв О.Х. (НРБ) (1970); Боголюбов М.М. (3; 1970);
Бонді Х. (Великобританія) (3; 1962–1968); Боннор (2; 1964); Вебер І.
(США) (1968); Вевле (ПНР) (2; 1959); Геза К. (УНР) (б.д.); Главатий В.
(США) (б.д.); Гольдберг Д.І. (США) (2; 1961); Зельдович Я.Б. (1964);
Ліфшиць Є.М. (4; 1961–1962); Максвелл (США) (2; 1962); Мерсьє А.
(Швейцарія) (б.д.); Олзак Ф. (ПНР) (2; 1959); Пірані Ф. (Великобританія)
(3; 1961–1966); Соколов А.О. (2; 1964–1966); Такасі Т. (Японія) (1959);
Фок В.О. (7; 1962–1969); Хоффман Б. (США) (3; 1964); Шелест В.П.
(1968); Шеплі Л. (США) (2; 1979) та ін.

Листи до О.З. Петрова

Кореспонденти: Амбарцумян В.О. (1962); Асмінова О. (3; 1971);
Базанський В. (ПНР) (2; 1961); Баттен С. (Великобританія) (2; 1970);
Бергман П. (США) (8; 1963–1971); Бойко О.М. (7; 1972); Бонді Х. (Велико-
британія) (13; 1963–1968); Брагинський Б.Б. (46; 1965–1971); Вавілов Б.Т.
(54; 1959–1966); Ватагін Г. (Італія) (3; 1971–1972); Вірозуб Л. (7; 1971–
1974); Галстян Н. (8; 1968–1974); Гашевський П. (14; 1957–1964); Гер-
ценштейн М.Є. (34; 1960–1972); Гінзбург В.Л. (6; 1966–1970); Глінер Е.Б.
(8; 1965–1972); Гутман І.І. (10; 1960–1964); Денисов В.І. (10; 1965–1972);
Дишловий П.С. (52; 1962–1970); Дружкін Л.О. (82; 1962–1972); Єгоров
(13; 1957–1971); Захаров В.Д. (12; 1961–1969); Зельдович Я.Б. (11; 1962–
1968); Іваненко Д.Д. (78; 1959–1970); Іваницька О.С. (11; 1969–1971);
Катуні Н. (НРБ) (2; 1956–1966); Керес Х.Т. (18; 1961–1970); Кілмістер С.В.
(Великобританія) (10; 1964–1965); Кованцев П.І. (9; 1961–1968); Круч-
кович Г.І. (7; 1957–1959); Кундт В. (ФРН) (3; 1964); Левашов О.Є. (72;
1961–1971); Ліхнерович О. (Франція) (3; 1959–1967); Максимов І.М. (10;
1963–1967); Мерсьє А. (Швейцарія) (14; 1963–1969); Міцкевич М.В. (43;
1960–1971); Нареш Дадих (Індія) (2; 1972); Новиков М.Д. (10; 1962–
1968); Олзак Ф. (ПНР) (2; 1959); Папапетрі О. (НДР) (3; 1957–1961);
Перес А. (Ізраїль) (3; 1968); Петрова Н. (8; 1963–1969); Пірані Ф. (Вели-
кобританія) (17; 1957–1971); Поліщук Р.Ф. (4; 1970–1972); Рябушко О.П.
(6; 1962–1969); Селезньов С. (11; 1962–1965); Стусяк П.К. (19; 1962–1971);
Такасі Т. (Японія) (7; 1959–1962); Терлецький П. (6; 1961–1972); Траут-
ман О. (ПНР) (9; 1957–1961); Тредер Х. (НДР) (8; 1961–1971); Фок В.О.
(63; 1959–1972); Хатинов А.Е. (9; 1957–1972); Храпко Р.І. (5; 1966); Черни-

ков М. (10; 1963–1968); Чикмазян А. (12; 1963–1969); Шеплі Л. (США) (4; 1970–1972); Широков М.Ф. (19; 1958–1971); Широков О.П. (26; 1962–1972); Шмутцер Е. (НДР) (5; 1965–1972); Шулимовський В. (4; 1966–1967) та ін. Загалом у фонді листи 288 адресатів та кореспондентів.

87.5. Матеріали, зібрані О.З. Петровим

Пірані Ф. “О физическом значении риманова тензора” (1956); Траутман О. “Исследование разрывов ЕН-поля через потенциалы” (1957); Вавілов Б.Т. “Обзор основных подходов в определенно “наблюдаемых” в ОТО” (1963); “Новые попытки в связи с проблемой излучения гравитационных волн” (1963); Баптист М.І. “К Эвклидовой нелинейной теории гравитации” (1966); Діке, Коллберг “Солнечная сплюснутость и ОТО” (1967); Чекалюк “Тепло и гравитация” (1970); Кузнецов Б.Г. “Трехмерное пространство и гравитационное поле” (1970); Мигунов В.М. “Природа электрического заряда и спектр масс элементарных частиц с позиции принципа Маха о природе инерции” (1972); Анохін М.Д. “Физическая сущность гравитационного и электромагнитного взаимодействия материи” (1972); Чураков Г. “Логическая теория” (1972) та ін.

87.6. Фотодокументи

О.З. Петров (16; 1930–1972); серед учасників Паризької, Варшавської та Лондонської конференцій по гравітації (3; 1959, 1962, 1965); з випускниками Казанського університету (1962); на пленарному засіданні Європейського фізичного товариства у Флоренції (1969); з професором Б.Л. Лаптевим [60-ті роки ХХ ст.]; на прощальному вечорі в Казанському університеті (1970) та ін. Всього 31 фотодокумент.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 106; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 720; Олексій Зіновійович Петров : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1972.– № 8.– С. 110.

88. ПЕТРОВСЬКИЙ Микола Неонович (26 листопада 1894 – 20 липня 1951). – Історик. Член-кореспондент (1945).

Ф. 230, 1 опис, 97 од. зб. (1904–1984).

Народився в с. Кудрівці (тепер Чернігівська обл.). Закінчив історичне відділення Ніжинського історично-філологічного інституту (1919). З 1919 р. по 1923 р. працював учителем в сільських школах на Чернігівщині, а з 1924 р. по 1933 р. читав курс лекцій з історії України в Ніжинському і Київському інститутах народної освіти. Старший науковий співробітник відділу стародруків бібліотеки АН УРСР (1934–1936), з 1937 р. – старший науковий співробітник, директор Інституту історії АН УРСР (1942–1947). Одночасно з 1945 р. завідуючий відділом та завідуючий кафедрою історії України Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. Консультант Міністерства закордонних справ УРСР, член делегації УРСР на асамблеях ООН, брав участь у конференціях по розробці Статуту ООН у

Сан-Франциско (1945), Лондоні (1946) та в Паризькій мирній конференції (1946).

Наукові дослідження стосуються історії визвольної війни українського народу 1648–1654 рр., української історіографії XVII–XVIII ст. Автор понад 200 наукових праць.

88.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Нариси історії України XVII – початку XVIII століть” (1930); “Історія України в документах і матеріалах”, т. 1 (1939); “Нариси з історії України”, вип. 4 (1940); “Історія України в документах і матеріалах” т. 1, вид. 2 (1946); “Воссоединение украинского народа в едином украинском советском государстве” (б.д.).

Брошури: “Три Поповичі” (1927); “До історії Руїни” (1928); “Українські діячі XVII віку. I. Тиміш Цицюра” (1928); “I. До історії полкового устрою гетьманщини. II. Причинок до питання про статті Богдана Хмельницького” (1929); “До біографії Івана Богуна” (1930); “З життя Петра Дорошенка на Московщині” (1930); “З історії класової боротьби на Україні в XVII столітті. (Змова Децика)” (1932); “Боротьба українського народу за волю” (1946) та ін.

Статті: “Чи існувала на Україні власна монета за часів Богдана Хмельницького” (1926); “До української персонографії XVII в. Юрій Дудин-Борковський” (1927); “До історії путивельських чехів” (1928); “З легенд Хмельниччини” (1928); “Псевдо-Діяріуш Самійла Зорки” (1928); “Українські діячі XVII віку. II. Роман Ракушка-Романовський” (1931); “З матеріалів до історії м. Ніжена” (1932); “Західна Україна у визвольній війні українського народу проти шляхетської Польщі” (1940); “Богдан Хмельницький і Максим Кривонос. (Критичні уваги)” (1940); “Богдан Хмельницький” [рецензія на художній фільм] (1941); “Українские националисты на службе у немецких захватчиков в 1918 году” (1943); “Непопушна дружба російського і українського народів” (1945) та ін.

Колективні праці та підручники: “Боротьба українського народу проти панської Польщі” (1940); “Історія України в документах і матеріалах” т. III (1941); “Нариси історії України” (1942, 1944 – видана у Канаді); “Історія України” т. 1; “Нариси історії України” (1944); “Україна перед національно-визвольною війною 1648–1654 рр. Збірка документів. (1639–1648 рр.)” (1946).

Автограф конспектів лекцій по історії СРСР [40-ві роки XX ст.]; велика кількість чорнових нотаток та тез до наукових праць; список наукових праць фондоутворювача (б.д.).

88.2. Біографічні документи

Виписка з церковної метричної книги про реєстрацію народження (1904); атестат про закінчення Чернігівської духовної семінарії (1915); атестат про закінчення Історично-філологічного інституту князя Безбородька у м. Ніжині (1919); атестат професора та диплом доктора наук (1939); посвідчення та акт про конфіскацію майна (1941); посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1945); поздоровлення в зв'язку з

56-річчям від дня народження (1950); некролог (1951); стаття К.І. Стецюка "Український радянський історик М.Н. Петровський" (1984).

Дарчі написи М. Рильського М.Н. Петровському на книгах М. Рильського "Неопалима купина" (1944) та "Марина" (1945).

88.3. Листування

Листи до М.Н. Петровського

Кореспонденти: Балабай О.П. (2; 1943–1948); Намятишева В.М. (1944).

88.4. Фотодокументи

М.Н. Петровський (6; б.д.); портрети М.Н. Петровського, виконані олівцем невідомим автором (2; 1943–1944).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 242; *Олійник Л.В.* Український радянський історик М.Н. Петровський : (До 70-річчя з дня народження) // Укр. іст. журн.– 1964.– № 5.– С. 115–117; *Стецюк К.І.* Український радянський історик М.Н. Петровський : (До 90-річчя з дня народження) // Укр. іст. журн.– 1984.– № 11.– С. 145–150.

89. ПИШКІН Борис Андрійович (3 вересня 1893 – 29 січня 1970). – Учений в галузі гідротехніки. Член-кореспондент (1951).

Ф. 17, 1 опис, 137 од. зб. (1937–1970).

Народився в м. Казані. Закінчив інженерний факультет Московської сільськогосподарської академії (1924). До 1929 р. працював в Киргизії і Туркестані на іригаційному будівництві, у 1929–1937 рр. у наукових закладах Закавказзя та м. Омська. Професор кафедри гідротехніки Київського гідромеліоративного інституту (1937–1941). У роки Великої Вітчизняної війни служив у науково-дослідному військовому інженерному інституті Червоної Армії, керував проектуванням військово-гідротехнічних об'єктів на фронтах. Співробітник секції водогосподарських проблем АН СРСР (1945–1948). Завідуючий відділом Інституту гідромеханіки АН УРСР (з 1948), одночасно завідуючий кафедрою Київського університету (з 1962).

Наукові дослідження присвячені динаміці берегів морів і водосховищ, зокрема теорії вітрових хвиль у прибережній зоні і дії цих хвиль на гідротехнічні споруди і береги. Автор 240 наукових праць.

89.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: "Гидротехнические сооружения" (1950); "Лесосплав и лесосплавные сооружения на реках Украины" (1952) – у співавторстві; "Вопросы динамики берегов водохранилищ", вид. 1–3 (1952, 1962, 1969); "Судоходство на малых реках Украины" (1957) – у співавторстві; "Вопросы проектирования дноуглубительных прорезей" (1958) – у співавторстві; "Исследования вдольберегового движения насосов на морях и водохранилищах" (1966); "Регулирование вдольберегового потока

насосов" (1971) – у співавторстві. Докторська дисертація "Расчет водохранилищных плотин на ветровую волну" (1937).

Статті: "Проблемы большого Днепра" (1961); "Канал Северный Донец-Донбас" (1962); "Основные принципы и примеры комплексного использования водных ресурсов Украины" (1964); "Дослідження динаміки берегів Дніпровських водосховищ" (1966); "Днепр потечет в Донбасс" (1969) та ін.

Наукові доповіді; звіти до наукових тем; відгуки і рецензії на наукові праці інших осіб; робочі матеріали до наукових праць (б.д.); бібліографія наукових праць (1966–1970).

89.2. Біографічні документи

Диплом доктора наук (1943); атестат професора (1946); грамоти і посвідчення про нагородження (1946–1968); диплом члена-кореспондента АН УРСР (1951); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1963–1969); посвідчення члена Всесоюзного товариства "Знання".

Матеріали з дарчими написами Б.А. Пишкіну. Дарувальники: Васильєв О.Ф., Власенко Ю.Д., Разовський І.Л., Сергієнко Б.П., Сургутська Є. та ін. (8; 1958–1970).

89.3. Документи про службову діяльність

Звіти про роботу головою державної комісії Одеського гідротехнічного інституту (1955–1963); повідомлення про участь у роботі Міжнародної комісії по Великих плотинах (1957–1968); запрошення, виступи на республіканських, всесоюзних і міжнародних конференціях та нарадах (1958–1969); звіти про відрядження до НДР, ПНР (1958, 1959); повідомлення про участь у вчених радах, наукових конференціях різних вузів країни (1961–1968); постанови, плани, довідки про роботу завідуючим відділом Інституту гідромеханіки АН УРСР (1961–1969); список громадських доручень і склад редколегії збірника "Гідромеханіка" (1962–1968); наказ про роботу з аспірантами і програми спецкурсів для аспірантів (1964–1967); запрошення для роботи в Океанографічній комісії АН СРСР (1966–1968).

89.4. Листування

Листи до Б.А. Пишкіна

Кореспонденти: Брунс (НДР) (1969); Денеш Б. (УНР) (1964); Зенкович В.П. (3; 1968); Лонгинов В.В. (3; 1966); Халілов Ж.Б. (5; 1957); Чжан Жу Пин (КНР) (2; 1959); Широков В.М. (23; 1957). Загалом у фонді листи 11 кореспондентів.

89.5. Фотодокументи

Б.А. Пишкін (1960); з китайськими студентами (2; 1959).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 243; Історія Академії наук Української ССР.– Кієв, 1979.– С. 780; Дідковський М.М., Максимчук В.Л. Борис Андрійович Пишкін : (До 70-річчя з дня народження) // Прикл. механіка.– 1964.– Т. 10, вип. 1.– С. 110–112.

90. ПДОПЛІЧКО Микола Макарович (3 квітня 1904 – 27 березня 1975). – Міколог. Член-кореспондент (1957).

Ф. 140, 3 описи, 284 од. зб. (1904–1976).

Народився у с. Козацькому (тепер Черкаська обл.). Закінчив Київський інститут народної освіти (1929). Працював в Інституті мікробіології АН УРСР науковим співробітником (1931–1933) та завідуючим відділом мікології (1933–1975). У 1941–1944 рр. перебував у Башкирії, де продовжував наукову роботу. Після закінчення Великої Вітчизняної війни розробив рекомендації по зберіганню зернових фондів, отримав ряд лікувальних антибіотичних препаратів з грибів. Голова Українського мікробіологічного товариства (1960), голова Наукової ради з проблеми “Експериментальна мікологія” (1966). Лауреат премії ім. Д.К. Заболотного (1970).

Наукові дослідження присвячені вивченню мікрофлори зерна хлібних злаків, грубих кормів та ґрунтів України. Описав ряд нових таксонів грибів. Створив наукову школу мікологів-мікробіологів. Автор понад 100 наукових праць.

90.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Лечебный антибиотический препарат “Микоцид” (1951) – у співавторстві; матеріали до монографії “Грибная флора грубых кормов” (1952).

Статті: “Некоторые актуальные вопросы микотоксикологии микроскопических грибов, вызывающих отравление человека и сельскохозяйственных животных” (1957); “Основные результаты и дальнейшие перспективы в изучении почвенных грибов в Украинской ССР” (1957); “Углеводы нефти как источники углерода для микроскопических грибов” (1965) – у співавторстві; “Поширення видів роду у ґрунтах соснових лісів Центрального Полісся України” (1966) – у співавторстві; бібліографія наукових праць (1975).

Рецензії та відгуки на роботи інших осіб (1948–1966).

90.2. Біографічні документи

Виписка з метричної книги про народження (1904); залікові книжки студента (1922–1929); довідка про проходження військового навчання (1925–1941); довідка про матеріальне становище батьків (1932–1934); посвідчення про звільнення з-під арешту (1933); документи про присвоєння звання кандидата та доктора біологічних наук (дипломи, витяги з протоколів ВАКУ) (1936–1955).

Документи про нагородження орденом Леніна і посвідчення до медалей (1939–1970); почесні грамоти і подяки (1943–1974); фінансові документи (1944–1957); документи про надання звань старшого наукового співробітника і професора (1946–1950); матеріали про обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1947–1957); особові листки обліку кадрів (1947–1956); посвідчення завідуючого відділом Інституту мікробіології АН УРСР (1949–1955); авторські свідоцтва про винаходи (1949);

характеристики (1950–1960); автобіографії (1950–1967); членський квиток товариства “Знання” (1955).

Диплом лауреата Державної премії СРСР та повідомлення про присудження премії (1952–1963); ювілейно-поздоровча кореспонденція до 50-, 60-, 70-річчя з дня народження (1954–1974); посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1957); посвідчення члена Всесоюзних мікробіологічного, ботанічного, науково-технічного товариств (1958–1964); диплом почесного члена Українського ботанічного товариства (1968).

90.3. Документи про службову діяльність

Витяги з протоколів засідань Президії АН УРСР про включення М.М. Підоплічка до складу вчених рад Інститутів зоології, ентомології і фітопатології (1942–1956); документи про роботу по вивченню токсичних грибів у Башкирії в період евакуації (1941–1944); листування з організаціями і установами з приводу практичної допомоги в боротьбі з грибковими захворюваннями (1943–1967); листування з вченими-мікологами з проханням вислати праці вченого (1946–1968); листування з установами і окремими особами про обмін культурами грибів (1948–1965); документи про впровадження препарату “Мікоцид” (1948–1969).

Документи про участь у всесоюзних, республіканських, обласних і міських нарадах та з'їздах (1948–1971); документи про керівництво практикою студентів-мікробіологів і дисертаційними працями аспірантів (1949–1970).

Документи про участь у розробці комплексних робіт (1951–1965); витяги з протоколу Президії АН УРСР про затвердження до складу “Мікробіологічного журналу” (1951); повідомлення про обрання в члени секції захисту рослин відділення землеробства Української академії сільсько-господарських наук (1957–1959); про участь в міжнародних з'їздах і конференціях (1959–1966); про діяльність у Всесоюзному і Українському республіканському мікробіологічних товариствах (1960–1966); листи Президенту АН УРСР Б.Є. Патону з протестом проти створення Об'єднання мікологів АН УРСР під егідою Інституту ботаніки АН УРСР.

90.4. Листування

Листи М.М. Підоплічка

Адресати: Арбатська Є.С. (1960); Мишустін Є.М. (2; 1952–1954); Степанова Т.І. (1956); Урніс І.О. (1956); Фотинюк Ф.І. (1951) та ін.

Листи до М.М. Підоплічка

Кореспонденти: Арбатська Є.С. (4; 1952); Арбатський Я. (1960); Асланов Д.Б. (2; 1955); Африкян Е.Г. (1964); Бабаян Д. (8; 1960–1974); Білай В.Й. (4; 1956–1962); Васильєвський М.І. (3; 1949); Горленко М.В. (3; 1959–1961); Дорожкін М.О. (6; 1955–1958); Захарченко А.Ф. (11; 1956–1962); Імшенецький О.О. (7; 1952–1956); Ключник П. (1949); Курсанов Л.І. (3; 1946); Лавров [Н.Н.] (6; 1948–1952); Митрон (СРР) (1975); Мілько О. (7; 1959–1960); Московець С.М. (6; 1955–1959); Принц Я.І. (3; 1960–1962); Сергєєва К.С. (2; 1956); Степанюк Т. (3; 1950–1952); Страхов Т.Д. (7; 1956–1959); Томов А. (НРБ) (1956); Фердигалов Ю.І. (3;

1950–1952); Фотинюк Ф.І. (6; 1951–1959); Хяжняк П. (8; 1955–1962); Хоменко В.М. (3; 1968–1970); Шентілічі Ж. (СРР) (1960); Яковлева В.І. (2; 1956) та ін. Загалом у фонді листи 97 адресатів та кореспондентів.

90.5. Фотодокументи

М.М. Підоплічко (9; 1950–1970); під час вручення ордена “Знак Пошани” (1938); з колегами (2; 1950–1959); з співробітниками (2; 1950–1956); з проф. С.Ф. Морочковським (1951); з проф. М.В. Горленком [50-ті роки ХХ ст.]; фотографія матері (б.д.); із співробітниками Інституту мікробіології АН УРСР (б.д.) та ін. Всього 22 фотодокументи.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 244; До 60-річчя з дня народження та 40-річчя наукової діяльності члена-кореспондента АН УРСР Миколи Макаровича Підоплічка // Мікробіол. журн.– 1964.– Т. 26, вип. 4.– С. 95–97; Микола Макарович Підоплічко : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1975.– № 5.– С. 111; Микола Макарович Підоплічко : (До 70-річчя з дня народження) // Мікробіол. журн.– 1974.– Т. 36, вип. 2.– С. 264–265.

91. ПЛОТНИКОВ Володимир Олександрович (19 травня 1873 – 11 вересня 1947). – Фізико-хімік. Академік (1920).

Ф. 204, 1 опис, 13 од. зб. (1899–1947).

Народився у м. Орлі. Закінчив Московський університет (1895). З 1899 р. по 1941 р. працював лаборантом, викладачем, професором, завідувачим кафедрою фізхімії, деканом хімічного факультету, проректором Київського політехнічного інституту. В 1931–1941 рр. – директор Інституту хімії АН УРСР. Завідувачий лабораторією Інституту загальної та неорганічної хімії АН УРСР (1945–1947). Член-кореспондент АН СРСР (1932).

Наукові дослідження стосуються питань неорганічної і фізичної хімії та електрохімії неводневих розчинів.

Серед документів: паспортна книжка (1899); формулярний список (1916); запрошення на II Всесоюзний з'їзд геологів (1926); посвідчення академіка АН УРСР (1938); трудова книжка (1939); довідка про роботу завідувачим лабораторією Інституту хімії АН УРСР (1945); витяг з протоколу засідання Президії АН УРСР про затвердження В.О. Плотникова доктором наук без захисту дисертації (1947); свідоцтво про смерть (1947); майново-господарчі документи (про реєстрацію транспортних засобів, про житлову площу) (б.д.); документи дочки вченого (б.д.); фотопортрет В.О. Плотникова (б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 109; Історія Академії наук Української РСР.– К., 1967.– Т. 2.– С. 391–392; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 722; Українська радянська енциклопедія.– К., 1982.– Т. 8.– С. 419.

92. ПОСПЕЛОВ Володимир Петрович (23 березня 1872 – 1 лютого 1949). – Зоолог. Академік (1939).

Ф. 236, 1 опис, 6 од. зб. (1910–1953).

Народився у м. Богородицьку (тепер Тульська обл., Росія). Закінчив Московський університет (1896), після чого працював асистентом Московського сільськогосподарського інституту. Завідуючий Київською ентомологічною станцією (1904–1913). Професор Воронежського (1913–1920) та Ленінградського (1930–1938) сільськогосподарських інститутів; Саратовського (1927–1930) та Київського (1945–1946) університетів. Голова Відділу АН УРСР (1939–1946). Засновник і директор Інституту ентомології і фітопатології АН УРСР (1946–1949).

Ініціатор відкриття в Росії місцевих установ по захисту рослин, створення служби карантину рослин, видання журналу по захисту рослин, організації I Всеросійського з'їзду ентомологів (1913) та Всеросійського товариства діячів по прикладній ентомології (1916). За його активної участі у Києві заснований зоопарк (1910) та Дніпровська біологічна станція (1909). Організатор та голова Першого з'їзду пасічників України (1910). Нагороджений орденом "Знак Пошани".

Наукові дослідження присвячені ентомології і захисту рослин. Одним з перших почав розробляти біологічні і хімічні методи боротьби з шкідниками сільськогосподарських культур.

Серед документів: доповідь "Об организации отдела "Борьба с вредителями" [1910]; матеріали про організацію та результати боротьби з буряковим довгоносом [1940–1941]; документи про роботу на посаді директора інституту; про наукову роботу за 1896–1945 рр.; стаття чл.-кор. АН УРСР Є.В. Зверезомба-Зубовського про Поспелова В.П.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 111; *Зверезомб-Зубовский В.* Памяти В.П. Поспелова // *Энтомол. обозрение.*– 1950.– Т. 31, № 1/2; Список печатных работ В.П. Поспелова // *Тр. Всесоюз. НИИ защиты растений.*– 1974.– Вып. 42; Українська радянська енциклопедія.– К., 1983.– Т. 9.– С. 28; *Федоринчик Н.С.* К 100-летию со дня рождения акад. В.П. Поспелова // *Тр. Всесоюз. НИИ защиты растений.*– 1975.– Вып. 42.

93. ПТУХА Михайло Васильович (7 листопада 1884 – 3 жовтня 1961). – Економіст. Академік (1920).

Ф. 22, 4 описи, 747 од. зб. (1855–1965).

Народився у м. Остер (тепер Чернігівська обл.). Закінчив Петербурзький університет (1910). З 1910 р. по 1912 р. стажувався у Берлінському університеті. З 1913 р. працював у Петербурзькому університеті. Ординарний професор Пермського університету (1917). З 1918 р. почав викладати статистику у Київському університеті. Директор Інституту демографії АН УРСР (1919–1938). У 1938 р. заарештований за неспра-

ведливими звинуваченнями. Звільнений напочатку 1940 р. Завідуючий відділом статистики Інституту економіки АН УРСР (1940–1950). Член-кореспондент АН СРСР (1944). Член Президії АН УРСР, голова Відділу АН УРСР (1945–1950). Заслужений діяч науки УРСР (1944). Член Міжнародного статистичного інституту (1929), член урядової делегації УРСР на сесії ЮНРА (Женева, 1946), радник урядової делегації УРСР на Паризькій мирній конференції (1946).

Наукові дослідження стосуються загальної теорії статистики, історії статистики, теоретичної і прикладної демографії, історії статистики і демографії, зокрема статистики населення України і Росії.

93.1. Наукові і творчі матеріали

Ранні роботи: “Очерки по истории демографии” (1910–1915); “Предмет статистики. Учение о статистических числах” (1910–1917); “Первые английские таблицы брачности” (1914–1916).

Монографії: “Брачность народонаселения” (1910–1922); “Смертность в России и на Украине” [20-ті роки ХХ ст.]; “Людність України” [30-ті роки ХХ ст.]; “Очерки по истории статистики XVII–XVIII вв.” (1945); “Очерки по истории статистики в СССР” т. 1, 2 (1955, 1959).

Статті: “К характеристике смертности на Украине” [1930–1932]; “Записка к первому варианту населения в г. Киеве во второй пятилетке” (1932); “Эволюция смертности в Белорусской ССР” [30-ті роки ХХ ст.]; “Н.И. Зибер как статистик” [30-ті роки ХХ ст.]; “М.В. Ломоносов как статистик и экономист” (1944); “Из истории переписей и учета населения в СССР” [1957]; “Социально-экономические классификации в будущих переписях населения европейских стран” [1958]; “Статистика в Юго-Западном Географическом обществе” (б.д.).

Курси лекцій: “Теорія статистики” (1914–1917); “Теоретические вопросы статистики” (1916–1917); “Теоретические вопросы статистики” (1914–1920); “Методи економічної статистики” (1926–1927) та інші, прочитані у різних вузах країни.

Робочі матеріали М.В. Птухи: виписки з робіт інших авторів по статистиці і демографії [1910–1916]; матеріали по вивченню питань шлюбності [1910–1925]; матеріали до праці “Население Киевской области” (1925); виписки з історії статистики [1930–1940]; матеріали по статистичному словнику [1959–1961]; робочі матеріали до монографій тощо.

Відгуки та рецензії на праці інших осіб (1920–1960); бібліографія наукових праць (1946–1960).

93.2. Біографічні документи

Похвальний лист, виданий М.В. Птусі по закінченню чотирикласного міського Катеринославського училища (1904); свідоцтво про закінчення Петербурзького університету (1910); заява М.В. Птухи до Берлінського університету про прийняття його на філософський факультет (1910); залікова книжка, свідоцтво про зарахування М.В. Птухи до складу студентів Берлінського університету (1911); перепустки, посвідчення,

членські квитки (1915–1960); охоронна грамота М.В. Птухи, видана УАН у 1919 р. (підписана А.Ю. Кримським); анкети, особові листки, автобіографії (1920–1961); диплом доктора економічних наук (1934); побутові матеріали (1937–1961); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1941–1960); атестат професора (1950).

Документи про М.В. Птуху: відгук акад. М.І. Туган-Барановського про наукові роботи М.В. Птухи [1918]; В.С. Немчинова (1944); М. Сміт на книгу “Очерки по истории статистики XVII–XVIII веков” (1944); К.Г. Воблого (1946); повідомлення про смерть М.В. Птухи, співчуття з приводу смерті, некрологи (1961–1965).

93.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про участь у загальних зборах, ювілейних сесіях та ін. (1940 – [60-ті роки XX ст.]); про участь М.В. Птухи в різних заходах АН СРСР (нарадах, виданнях збірників, шефській роботі та ін.) (1943–1961); “Проект записки относительно недочетов на местах потерь и убытков от вражеской оккупации территории СССР” (1944); “Выступление по поводу смерти М.И. Калинина” (1946); матеріали про роботу у Відділенні економіки та права АН СРСР (1949–1960).

Короткий огляд діяльності Соціально-економічного відділу ВУАН за перші 10 років існування (1929); плани, звіти та пояснювальні записки до індивідуальних планів наукової роботи М.В. Птухи за 1940–1960 рр.; плани і звіти про роботу Відділення суспільних наук АН УРСР за 1940–1950 рр., висновки про роботу Інститутів історії, філософії, геологічних наук АН УРСР (1948–1950); виступ на Загальних зборах АН УРСР про роботу Відділення суспільних наук (1948); міркування відносно “Загального напрямку діяльності установ Відділення суспільних наук АН УРСР у найближчі роки” (1949).

Матеріали (доповідь, щоденник делегата, нотатки) про участь у роботі сесії Ради адміністративної допомоги і відновлення ООН (ЮНРА) (1946). Звіт про відрядження на III сесію Робочої групи по переписах населення та житла Конференції європейських статистиків ООН (1957).

93.4. Листування

Листи М.В. Птухи

Адресати: Дюфрансе (Бельгія) (4; 1959); Макаров І.Ф. (4; 1952–1959); Немчинов В.С. (2; 1951–1958); Островітянов К.В. (1953); Писарєв І.Ю. (5; 1950–1952); Пірсон Є.С. (Великобританія) (1958); Россет Е.Л. (ПНР) (1960); Сабаді Е. (УНР) (6; 1960–1961); Садовський В. (ПНР) (2; 1958); Старовський В.М. (3; 1959–1961); Струмилін С.Л. (2; 1942); Тихомиров М.М. (1960); Топчієв О.В. (1953); Файфр Ф. (ЧССР) (7; 1958–1961); Федосєєв П.М. (2; 1961); Фортунаті П. (2; 1958); Шмідт О.Ю. (2; 1940) та ін.

Листи до М.В. Птухи

Кореспонденти: Александровський А.П. (8; 1956–1960); Андрєєв А.І. (5; 1941–1952); Артюхов Я.С. (10; 1944–1945); Бенедетто Б. (Італія) (1959); Берг Л.С. (1946); Білобородова (3; 1952–1954); Богданов І.М. (23; 1955–

1962); Бродський О.І. (1955); Вайнштейн А.Л. (4; 1960); Віггер С. (Норвегія) (1959); Вострикова А.М. (4; 1956–1961); Гіні К. (3; 1950–1958); Гозулов А.І. (5; 1943–1957); Гриценко І.Ф. (25; 1942–1959); Гудзій М.К. (6; 1945–1948); Дементьева Л. (18; 1944–1957); Дзерве П. (1959); Дружинін М.К. (10; 1952–1960); Йолкін І.І. (8; 1954–1956); Калинович М.Я. (1944); Карпенко Б.І. (7; 1944–1960); Кастеллано В. (2; 1956); Клименко П. (9; 1949–1950); Кок К. (Стокгольм) (2; 1958); Крашовець С. (СФРЮ) (2; 1958); Крейнін Г.С. (7; 1941–1955); Луненберг Є. (Нідерланди) (5; 1958–1960); Лященко П.І. (13; 1945–1951); Макаров І.Ф. (28; 1946–1961); Маркузон Ф.Д. (7; 1943–1954); Мацукава (Японія) (2; 1961); Меженко Ю.А. (4; 1945); Мінц Л.Є. (6; 1956–1961); Немчинов В.С. (2; 1956–1958); Новиков В.С. (6; 1953–1961); Новосельський М.М. (5; 1946–1961); Остроумов С.С. (11; 1958); Палладін О.В. (б.д.); Писарєв І.Ю. (38; 1945–1956); Пустоход П.І. (10; 1943–1944); Рябушкін Т.В. (13; 1956–1961); Сабаді Е. (УНР) (7; 1959–1961); Святловський (7; 1933); Соколовський О.Н. (1945); Тайбер К. (США) (3; 1957–1958); Тарашкевич К.І. (19; 1944–1949); Татаринів Є. (7; 1941–1943); Тихомиров М.М. (3; 1955–1960); Трацевський (22; 1944–1961); Урланіс (9; 1940–1961); Файфр Ф. (ЧССР) (10; 1958–1961); Фортунаті П. (12; 1955–1959); Хромов П.О. (10; 1943–1960); Чорний С.І. (16; 1941–1943); Шевчук [Н.А.] (5; 1941–1943); Шмальгаузен І.І. (4; 1943); Яснопольський Л.М. (7; 1944–1955) та ін. Загалом у фонді листи 277 адресатів та кореспондентів.

93.5. Матеріали, зібрані М.В. Птухою

Картотека по садівництву; матеріали переписів населення 1914–1917 рр. та 1936–1959 рр.; матеріали з історії створення ЦСУ (1918–1926); з історії Української АН (1919–1944); по краєзнавчій роботі (1924); матеріали Всесоюзного перепису (анкети, бланки) (1926); матеріали по обслідуванню довгожителів [50-ті роки ХХ ст.]; матеріали перепису 1959 р.; матеріали з історії Казанського університету (б.д.) та ін.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 193; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 724–725; Ровнер Е.С. Михаил Васильевич Птуха. – Киев, 1963.

94. ПФЕЙФФЕР Георгій Васильович (23 листопада 1872 – 10 жовтня 1946). – Математик. Академік (1920).

Ф. 206, 1 опис, 15 од. зб. (1928–1943).

Народився у с. Сокирянці (тепер Чернігівська обл). Закінчив Київський університет (1896). У 1899–1909 рр. викладав у Київському політехнічному інституті. У 1900–1946 рр. – працював у Київському університеті (з 1909 р. професор). Одночасно з 1920 р. був головою Комісії чистої математики УАН. З 1934 р. по 1944 р. – директор Інституту математики і фізики АН УРСР, з 1944 р. по 1946 р. працював в Інституті математики АН УРСР.

Наукові дослідження в галузі теорії диференціальних рівнянь у частинних похідних. Узагальнив метод Якобі інтегрування диференціальних рівнянь I-го порядку. Автор понад 250 наукових праць.

Серед документів: статті “Про інтеграли рівнянь” (1930); “О линейно независимых решениях” (1932); “Об интегральных инвариантах” (1933); статті франц. мовою (3; 1928–1930); тези доповіді на математичному міжнародному конгресі (1928); доповіді на з’їзді математиків у Парижі (1932); відгуки академіків М.О. Лаврентьєва, М.М. Богомолова, В.В. Соколовського на наукові праці вченого; автобіографія (1943); “Об архиве акад. Г.В. Пфейффера, оставшегося в Киеве во время эвакуации АН УССР в Уфу–Москву” [40-ві роки ХХ ст.].

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 115–116; Історія Академії наук Української РСР.– К., 1967.– Т. 2.– С. 393–394; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 725.

95. РОДІОНОВ Сергій Петрович (8 жовтня 1898 – 2 травня 1961). – Петрограф. Член-кореспондент (1951).

Ф. 155, 1 опис, 64 од. зб. (1931–1963).

Народився у м. Загорську (Росія). Закінчив Дніпропетровський гірничий інститут (1929). Головний інженер Геологорозвідувального комбінату в Кривому Розі (1931–1935) і одночасно завідувачий кафедрою Дніпропетровського гірничого інституту. У 1935–1937 рр. працював в Українському геологічному управлінні. Завідувачий відділом Інституту геологічних наук АН УРСР (1938–1941); заступник директора Інституту (з 1939). Одночасно викладав у Київському гірничому інституті і університеті. Перебував на фронті з 1941 р. по 1944 р. В кінці 1944 р. відкликаний з фронту і призначений головним геологом Українського геологічного управління. У 1945–1952 рр. викладав у Київському державному університеті. Старший науковий співробітник, завідувачий музейним сектором Інституту геологічних наук АН УРСР (1946–1961). Академік-секретар Відділення хімічних і геологічних наук АН УРСР (1959–1961).

Наукові дослідження присвячені дослідженням порід Українського щита, проблемі Великого Кривого Рогу.

95.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Кристалеві сланці Корсан-могили і пов’язані з ними залізні руди” (1937); “Залізорудні родовища УРСР” (1939); “Марганцеві руди України” (1947) – у співавторстві; “Кристаллический комплекс докембрия бассейна р. Тетерев” (1959).

Брошури: “Вулкани та землетруси” (1947); “Походження залізної руди та способи її обробки” (1947); “Геологічне минуле України та багатства її надр” (1955); “Як люди дізналися про внутрішню будову Землі” (1956).

Доповіді: “Кам’яне вугілля (походження і значення)” (1948); “Геологическое строение Полесья, минерально-сырьевые ресурсы и пути их использования” (1958) тощо.

Геологічні звіти за 1931–1936, 1948, 1951, 1954 роки. Відгуки та рецензії на роботи інших осіб (1952–1955). Бібліографія наукових праць за 1951–1959 рр.

95.2. Біографічні документи

Трудова книжка (1939–1944); орденська книжка (1943); посвідчення професора, декана геологічного факультету Київського держуніверситету (1945); посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1951); грамоти від Товариства по розширенню політичних і наукових знань (1956–1957); грамота Президії АН УРСР до 60-річчя від дня народження С.П. Родіонова (1958); значки учасника міжнародних нарад (1958).

95.3. Фотодокументи

Фотографії під час відпочинку (72; 1955–1961); на геологічному конгресі у Мексиці (54; 1956); під час відпочинку в Криму (37; 1959–1961); з дружиною [50-ті роки ХХ ст.]; на ХХІ сесії геологічного конгресу в Копенгагені (70; 1960); у колі сім’ї на відпочинку (4; 1960); фотографії, зроблені П.С. Родіоновим під час зарубіжних відряджень (187; б.д.) та ін. Всього 504 фотодокументи.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 250; Памяти Сергея Петровича Родионова : [Некролог] // Зап. Укр. отд-ния Всесоюз. минерал. о-ва (АН УССР).– 1962.– [Вып. 1]; Сергій Петрович Родіонов : [Некролог] // Геол. журн.– 1961– Т. 21, вип. 3.

96. РОЙТЕР Володимир Андрійович (26 липня 1903 – 8 серпня 1973). – Фізикохімік. Академік (1961).

Ф. 31, 1 опис, 129 од. зб. (1929–1973).

Народився у с. Нижньодніпровськ (тепер у межах м. Дніпропетровська). Закінчив Дніпропетровський інститут народної освіти (1926), після чого працював в ньому асистентом. З 1929 р. – в Інституті фізичної хімії АН УРСР: вчений секретар, завідуючий відділом каталізу, заступник директора по науковій роботі. Одночасно на викладацькій роботі у вищих учбових закладах міст Києва і Дніпропетровська. Член-кореспондент АН УРСР (1957). Заслужений діяч науки УРСР (1964). Лауреат премії ім. Л.В. Писаржевського (1968).

Наукові дослідження присвячені гетерогенному каталізу. Один із засновників макрокінетики. Автор понад 80 наукових робіт.

96.1. Наукові і творчі матеріали

Докторська дисертація “Механизм процессов на металлических электродах” (1946).

Статті: “Микрокинетика контактных процессов” (1956); “Введение в теорию кинетики и катализа” (1962); “Введение в теорию и практику гетерогенного катализа” (1962); “О стадийности в механизме каталитического ускорения” (1962); “Работа Украинской школы катализа” (1965); “Диалектика катализа” (1969); “Проблемы теории и практики исследования в области катализа” (1970); “Кинетика и катализ” (1972); “Использование эмпирических кинетических уравнений для оценки термодинамических характеристик активных комплексов” (1972).

Доповіді: “Качественные и количественные различия в природе и формирование научных понятий” (1955); “Современные учения в теории гетерогенного катализа” (1956); “Современное состояние катализа” (1958); “Механизм катализа и химическое равновесие” (1961); “Состояние и перспективы научных исследований в области гетерогенного катализа в СССР” (1964); “О взаимоотношениях между характеристиками катализатора и каталитических реакций” (1967); “Задачи и перспективы развития работ в области катализа в ИФХ АН УССР” (1972).

Курси лекцій: з хімічної термодинаміки (1948–1949), з неорганічної хімії (1949–1950), з загальної хімії (1955–1956); реферати і конспекти для філософського семінару (1950–1954).

Відгуки на статті і дисертації інших осіб (1971–1972, б.д.); бібліографія наукових праць (1950–1968).

96.2. Біографічні документи

Свідоцтво про закінчення Дніпропетровського інституту народної освіти (1929); трудова книжка (1939–1972); грамоти і подяки (1946–1967); відгуки на докторську дисертацію (1947); документи про затвердження у вченому ступені доктора хімічних наук (1948); автобіографія (1951).

Документи про обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1957); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1957–1973); документи про висування в академіки АН УРСР (1961); характеристики (1962); матеріали про висування на звання Заслуженого діяча науки УРСР та Державну премію УРСР (1963, 1969); орденська книжка та посвідчення до нагороди (1967–1970); некролог (1973).

96.3. Документи про службову діяльність

Документи про роботу у вищих учбових закладах (1937–1957); про затвердження завідувачим відділом каталізу ІФХ АН УРСР (1944–1948); довідка та звіт про відкриття “Метод изготовления активных пористых катализаторов для синтеза аммиака” (1949); договір з видавництвом “Молодь” (1952); документи про роботу відділу гетерогенного каталізу (1954–1973); тези пленарних доповідей на міжнародній нараді по каталізу (1958); документи про участь в міжнародних конгресах і симпозиумах по каталізу (1958–1968).

Звіти: про роботу відділу каталізу ІФХ АН УРСР (1960); про наукову і науково-організаційну роботу академіка АН УРСР (1962–1972); про роботу лабораторії гетерогенного каталізу (1965); про наукові досягнення відділу гетерогенного каталізу ІФХ АН УРСР за 1969–1972 рр. (1972).

Документи про затвердження членом Ради по присудженню вчених ступенів ІФХ АН УРСР (1968); матеріали про проведення в м. Києві сесії наукової ради "Каталіз и его промышленное применение" (1969–1973); листування з різними інститутами (1971); запрошення на збори АН УРСР (1972); доповідна записка про оцінку роботи вченого (1972); замітки про організацію роботи відділу каталізу ІФХ АН УРСР (1973).

96.4. Листування

Листи В.А. Ройтера

Адресати: Боресков Г.К. (3; 1967–1968); Гельбштейн О.І. (1972).

Листи до В.А. Ройтера

Кореспонденти: Боресков Г.К. (2; 1968–1971); Бремер Г. (НДР) (1968); Шиманська М.В. (1967) та ін. Загалом у фонді листи 10 адресатів та кореспондентів.

96.5. Фотодокументи

В.А. Ройтер (4; 1960–1973); з аспірантами [30-ті роки ХХ ст.]; з групою студентів Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту [30-ті роки ХХ ст.]; з колегами (14; 1950–1970); з акад. О.І. Бродським, індійським ученим Раманом та іншими під час вручення диплома Заслуженого діяча науки УРСР (1963) та ін. Всього 24 фотодокументи.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 117; Владимир Андреевич Ройтер : (К 60-летию со дня рождения) // Кинетика и катализ.– 1963.– Т. 4, вып. 5.– С. 792–794; Володимир Андрійович Ройтер : [Некролог] // Укр. хім. журн.– 1973.– Т. 39, вип. 8.– С. 844–845; Глодець Г.И. Проблемы кинетики и катализа в трудах В.А. Ройтера // Кинетика и катализ.– 1983.– Т. 24, вып. 6.– С. 1285–1293.

97. САВІН Гурій Миколайович (1 лютого 1907 – 28 жовтня 1975). – Механік. Академік (1948).

Ф. 158, 3 описи, 657 од. зб. (1928–1975).

Народився у м. Весьгонську (тепер Тверська обл., Росія). Закінчив Дніпропетровський університет (1932). У 1940–1945 рр. – директор Інституту гірничої механіки АН УРСР. Керівник Львівського філіалу АН УРСР (1945–1948). Ректор Львівського державного університету (1948–1952). Член-кореспондент АН УРСР (1945). Віце-президент АН УРСР (1952–1957). З 1957 р. – завідувачий відділом теорії пружності, у 1958–1959 рр. – директор Інституту механіки АН УРСР. Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1966). Лауреат Державної премії СРСР (1952) за наукову працю "Концентрація напружень около отъверстий". Лауреат премії ім. О.М. Динника (1973).

Наукові дослідження присвячені механіці суцільного середовища, історії механіки на Україні.

97.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Некоторые задачи теории и упругости анизотропной среды и их приложения” (1941); “Динамическая теория расчета шахтных подъемных канатов” (1943); “Запас прочности подъемных канатов для глубоких шахт” (1952–1953); “Пластинки и оболочки с ребрами жесткости” (1964) – у співавторстві.

Статті: “Подъем с малых глубин” (1951); “Заметки по теории колебаний” (1952); “Об американском спутнике “Альфа” (1958); “Подъем свободно висящего на канате груза” [50-ті роки ХХ ст.] та ін.

Курси лекцій: “Сопротивление материалов” (1942–1943); “Основы тензорного анализа” в 2-х частинах (1946); по теоретичній механіці (1946–1947); “Курс лекций по теории упругости” (1947–1961); “Приближенные методы решения задач по теории упругости” (1949–1955); “Теория напряжений” (1962); “Теория деформаций” (1962) та ін.

Доповіді: “Изгиб с учетом сплющивания тонкой стеной трубы с кривой осью эллиптического поперечного сечения” (1939); “О некоторых контактных задачах теории упругости” (1945); “Механика Ньютона в світлі сучасної механіки” (1947); “Досягнення механіки в СРСР за 30 років Радянської влади” (1947); “Основные уравнения динамики каната” (1953); “О развитии механики на Украине за 40 лет” (1957) та ін.

Робочі матеріали: зошити з розрахунками та кресленнями з різних проблем; ілюстрації до різних робіт; списки літератури по теорії пружності; реферування зарубіжної літератури по механіці; робочі матеріали до різних праць (б.д.). Бібліографія наукових праць (б.д.).

97.2. Біографічні документи

Документи про освіту (1933–1946); листки обліку кадрів (1941–1966); дипломи доктора наук і академіка (1946–1948); диплом лауреата Державної премії (1962); автобіографія (1964); ювілейно-поздоровча кореспонденція в зв'язку з 50-річчям від дня народження (1957); диплом Заслуженого діяча науки і техніки УРСР (1966); ювілейно-поздоровча кореспонденція в зв'язку з 60-річчям від дня народження (1967); відгуки про наукову діяльність Г.М. Савіна (1967); повідомлення про обрання членом Польського товариства теоретичної та прикладної механіки (1969); посвідчення, перепустки, членські квитки (1971); диплом лауреата премії ім. О.М. Динника (1973) тощо.

Матеріали з дарчими написами Г.М. Савіну. Дарувальники: Ван Фо Фи, Динник О.М., Кільчевський М.О., Нестеров П.П., Підстригач Я.С., Пределан М., Штрауме Г. та ін. (115; 1939–1974).

97.3. Документи про службову діяльність

Матеріали (витяги з протоколів, телеграм) про діяльність в системі Академії наук УРСР (1938–1948); на посаді ректора Львівського державного університету (1940–1956); про евакуацію Інституту гірничої механіки АН УРСР до м. Уфи (1941).

Документи (протоколи засідань Президії АН УРСР, списки членів комісії, доповідні записки) про діяльність в Комісії по механіці і фізиці полімерів (1945–1966); матеріали (план, заява, звіти) про діяльність завідувачим відділом теорії пружності Інституту гірничої механіки (1946–1962); матеріали (листи, анотації, виписки, відгуки) про висунення на здобуття Сталінської премії (1951); про діяльність на посаді віце-президента АН УРСР (1952–1955).

Список кандидатів та докторів наук, що захистилися під керівництвом Г.М. Савіна (1956); довідка про наукові напрями досліджень (1957); індивідуальні звіти (1959–1962); матеріали (довідки, тексти науково-популярних лекцій) про штучний супутник Землі (1961).

Документи про участь у всесоюзних та міжнародних конференціях: матеріали (звіт про відрядження, програма, список учасників, звіти радянських учених) про участь в ІХ Міжнародному конгресі по прикладній механіці в Брюсселі (1956); матеріали (листування, протоколи, доповідні записки, фотографії) про участь в ІV симпозиумі з проблем міцності і довговічності сталевих канатів (1962); матеріали про участь в міжнародних симпозиумах в США та Тбілісі (1963); матеріали ІІІ Всесоюзного з'їзду по теоретичній і прикладній механіці (довідка, програма, фото) (1968); про участь у V Міжнародній конференції по проблемах нелінійних коливань (1969) тощо.

Тексти виступів та доповідей на різних зборах, зустрічах, радіо, пленумах та ін.

97.4. Листування

Листи Г.М. Савіна

Адресати: Белоносов С.М. (2; 1960); Вольперт Г.А. (2; 1950–1952); Грін А.Є. (Великобританія) (2; 1963); Лисецький В.В. (2; 1961); Новацький В. (ПНР) (6; 1957–1971); Палладін О.В. (2; 1948); Плетт Д.М. (Великобританія) (2; 1963); Сетзер Д. (США) (1963); Соболев С.Л. (1960); Третьяков Д.К. (1947); Фокс Е. (Великобританія) (2; 1959) та ін.

Листи до Г.М. Савіна

Кореспонденти: Агошков М.І. (1958); Барабанов М.В. (16; 1966–1969); Бізено (Нідерланди) (2; 1958); Брілла І. (ЧССР, Австралія) (7; 1961); Волохов Ю.Д. (Франція) (3; 1964–1965); Вольперт Г.А. (10; б.д.); Глушко М.Ф. (8; 1959–1961); Грін А.Є. (Великобританія) (2; 1963); Гріффітс Дж. (Великобританія) (1964); Громов В. (4; 1965); Денисенко В.Є. (5; 1975); Дес С.К. (Канада) (8; 1957); Джонсон У. (4; 1950); Динник О.М. (1947); Земба С. (ПНР) (5; 1958–1959); Карафолі Е. (СРР) (5; 1961–1966); Кемпбелл Р. (Великобританія) (2; 1965); Костов Г.Д. (НРБ) (11; 1964); Кунерт Х. (НДР) (5; 1964); Мамонтов М. (5; 1953–1966); Манжерон Д. (СРР) (35; 1957–1966); Михайлов Г.К. (8; 1959–1965); Неш У.А. (США) (4; 1971); Новацький В. (ПНР) (23; 1957–1974); Ольшак В. (ПНР) (13; 1959–1969); Плетт Д.М. (Великобританія) (3; 1963); Підстригач Я.С. (4; 1961–1964); Прейгер У. (2; 1963); Радок Р. (Австралія) (10; 1961–

1972); Рамакант (Індія) (3; 1957); Савчук А. (3; 1966–1973); Серенсен С.В. (2; 1948); Сєдов Л.І. (2; 1967); Собреро Л. (Італія) (3; 1972); Фідлер В. (НДР) (10; 1957–1959); Фокс Е. (5; 1957–1959); Цветков Ц.Б. (НРБ) (19; 1962–1973); Чен І Фан (КНР) (1962). Загалом у фонді листи 183 адресатів та кореспондентів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 119; Історія Академії наук Української РСР.– К., 1967.– С.400–401; *Путья Т.В., Фрадлін Б.Н.* Діяльність видатних механіків на Україні.– К., 1952.

98. СЛУЦКІН Абрам Олександрович (17 липня 1891 – 13 липня 1950). – Радіофізик. Академік (1948).

Ф. 220, 1 опис, 5 од. зб. (1934–1947).

Народився у м. Борисоглебську (тепер Воронежська обл., Росія). Закінчив Харківський університет (1916), де з цього часу і працював. З 1929 р. – професор, завідувач кафедру радіофізики. Одночасно з 1930 р. керував відділом електромагнітних коливань у Харківському фізико-технічному інституті АН УРСР. Член-кореспондент АН УРСР (1939).

Автор понад 70 наукових праць, присвячених радіофізиці та електроніці надвисокої частоти. Сконструював перший магнетронний генератор (1924–1925), розробив магнетронний метод генерування радіохвиль, створив перший вітчизняний радіолокатор (1939). Засновник наукової школи.

Серед документів: статті “Факторы, определяющие интенсивность колебаний в плазме газового разряда” (2; 1942, 1944); “Механизм возбуждения колебаний в многосегментных магнетронах” (1947); статті німецькою мовою (1934, 1937); бібліографія наукових праць [1947].

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 128; А.О. Слущкін : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1950.– № 8; *Ткач В.К.* А.А. Слущкін // Учен. зап. Харьк. ун-та.– 1953.– Т. 49.

99. СМИРНОВА–ЗАМКОВА Олександра Іванівна (31 травня 1880 – 22 вересня 1962). – Патологоанатом. Академік (1951).

Ф. 15, 3 описи, 152 од. зб. (1889–1962).

Народилася у м. Переяславі (тепер Переяслав-Хмельницький Київської обл.). Закінчила медичний факультет університету у м. Монпельє (Франція) (1906). У цьому ж році розпочала наукову та педагогічну діяльність у Київському університеті. Асистент кафедри патанатомії Вищих жіночих медичних курсів у Києві (1908–1920). Асистент, продектор, завідувача кафедрою патологічної анатомії Другого київського медичного інституту (1920–1930). Старший науковий співробітник лабораторії вивчення проблем патології АН УРСР (1931–1938). Завідувача

відділом патологічної анатомії Інституту клінічної фізіології АН УРСР (1938–1953). Завідуюча лабораторією морфології Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця АН УРСР (1953–1962). Член-кореспондент АН УРСР (1939). Заслужений діяч науки УРСР (1944). Перша жінка-академік на Україні.

Наукові дослідження присвячені патанатомії променевої та інфекційної хвороб, дослідженню передраку, неклітинним структурам організму, походженню пухлин. Автор близько 100 наукових праць.

99.1. Наукові і творчі матеріали

Статті: “Результаты экспериментального исследования склеромы” (1933); “К вопросу об изучении генеза тканей в эмбриональных опухолях” (1934); “Вирусоносительство при сыпном тифе” (1935); “К вопросу о морфологических компонентах злокачественного роста” (1937); “Изменение основного аргентофильного вещества в процессе старения организма животных” (1941); “Изменение сосудов при гипертонии и их значение в нарушении кровообращения” (1948); “Некоторые данные функциональной морфологии аргирофильной системы животного организма” (1950); “Основное аргирофильное вещество и его значение в жизненных процессах организма” (1951); “Неклеточные структуры системы соединительной ткани и их значение в физиологических и патологических процессах организма” (1960) та ін.

Статті та виступи на мітингах і зборах громадськості на захист миру; доповіді й виступи на урочистих зборах, присвячених святкуванню Міжнародного жіночого дня та ін.

Матеріали, зібрані О.І. Смирновою-Замковою: виписки з наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем – “Рак та сполучні тканини” (1927); “Авітаміноз та дистрофія” (1944), “Висипний тиф” (б.д.); “Про дефекти розвитку та переродження нирок” (б.д.); “Про функції та роль апендикса” (б.д.); “Синтетичні пухлини” (б.д.).

Рецензії на наукові праці інших осіб (1930–1953); бібліографія наукових праць (1961).

99.2. Біографічні документи

Свідоцтво про народження (1889); закордонний паспорт (1928); атестат професора (1934); трудовий список [1935]; диплом доктора медичних наук (1935); посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1939).

Службові посвідчення завідуючої відділом патанатомії Інституту клінічної фізіології АН УРСР (1941); депутатські квитки Київської міської ради депутатів трудящих (1940–1955); документи про нагородження та присвоєння почесних звань, орденська книжка (1944); диплом Заслуженого діяча науки АН УРСР (1945); посвідчення Відмінника охорони здоров'я (1949); почесна грамота Президії Верховної Ради УРСР (1960); анкета та автобіографії О.І. Смирнової-Замкової (1959); вітальні адреси, листи та телеграми з нагоди 30-річчя наукової діяльності, обрання академіком АН УРСР, з нагоди ювілеїв (1937–1962); стаття Р.Є. Кавецького “Олександра Іванівна Смирнова-Замкова” (1951).

99.3. Документи про службову діяльність

Характеристики науково-дослідної діяльності О.І. Смирнової-Замкової (1933–1955); рецензії та відгуки на її наукові праці, представлені для захисту докторської дисертації (1934); витяги з постанов, протоколів, наказів установ АН УРСР про службову діяльність (1938–1954); документи про висунення та обрання академіком АН УРСР (1951); посвідчення Комітету у справах винаходів та відкриттів при Раді Міністрів СРСР про реєстрацію робіт, виконаних О.І. Смирновою-Замковою (1958). Запрошення на сесії АН УРСР, збори Відділення біологічних наук АН УРСР, засідання вченої ради Міністерства охорони здоров'я УРСР, ювілейні та урочисті збори, присвячені знаменним датам (1955–1961).

Документи про громадську діяльність: статті та виступи на мітингах і зборах громадськості м. Києва на захист миру (1950–1955); доповіді і виступи на зборах, присвячених святкуванню Міжнародного жіночого дня (1950–1955); звіти про роботу депутатом Київської міськради (1951–1955); виступи на зборах по висуненню депутатів до Київської обласної Ради депутатів трудящих та Верховної Ради СРСР (1953–1954); виступи на мітингах з приводу смерті Й.В. Сталіна, викриття Л.П. Берії, 300-ліття возз'єднання України з Росією (1953–1954).

99.4. Листування

Листи до О.І. Смирнової-Замкової

Кореспонденти: Движков П.П. (3; 1949–1955); Жгенті В.К. (1955); Северін С.Є. (1956); Телчаров Л. (НРБ) (3; 1959).

99.5. Фотодокументи

О.І. Смирнова-Замкова у день захисту диплома в університеті м. Монпельє (Франція) (1905); з студентами Київського медінституту (1928); у лабораторії акад. М.Ф. Мельникова-Разведенкова (1928–1930); з учасниками наради патологоанатомів (1928–1930); з дочкою А.В. Мельниченко [50-ті роки ХХ ст.]; серед радянських та зарубіжних фізіологів [50-ті роки ХХ ст.]; серед учасників зборів, присвячених 80-річчю О.І. Смирнової-Замкової [1960]. Всього 23 фотодокументи.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 129; Барштейн Ю.А. Александра Ивановна Смирнова-Замкова // Арх. патології.– 1981.– Т. 43, вып. 5.– С. 70–71; Дінабург А.Д. О.І. Смирнова-Замкова : (До 70-річчя з дня народження і 50-річчя науково-педагогічної і громадської діяльності) // Вісн. АН УРСР.– 1955.– № 5.– С. 40–42; Кавецький Р.Є. Академік АН УРСР Олександра Іванівна Смирнова-Замкова : (До 80-річчя з дня народження) // Фізіол. журн.– 1960.– Т. 6, № 3.– С. 421–424.

100. СНІТКО Олег Вячеславович (30 квітня 1928 – 14 квітня 1990). – Фізик. Академік (1985).

Ф. 259, 1 опис, 185 од. зб. (1951–1988).

Народився в м. Києві. Закінчив Київський державний університет (1951). З 1951 р. працював в Інституті напівпровідників АН УРСР: заві-

дуючий відділом (з 1961); заступник директора по науковій роботі (1967–1970); директор Інституту (з 1970). Член-кореспондент АН УРСР (1973). Лауреат Державної премії УРСР (1981) за комплексне дослідження фізичних якостей поверхні широкозонних напівпровідників типу A_2B_6 ; лауреат премії ім. К.Д. Синельникова (1983) за монографію (в співавторстві з В.А. Тягай) “Электроотражение света в полупроводниках”.

Наукові дослідження стосуються фізики поверхні напівпровідників, зокрема природи поверхневих електронних центрів та мікромеханізму електронних явищ на поверхні напівпровідників. Автор понад 200 наукових робіт.

100.1. Наукові і творчі матеріали

Науковий звіт “Исследование влияния окружающей среды на свойства поверхности и детекторные свойства образцов М-8” (1951).

Статті і наукові доповіді: “Колебания атомов на чистой и леггированной поверхности кремния, а также на чистой грани арсенида гелия” (1971); “Физические свойства поверхности полупроводников и физико-химические методы управления ее параметрами” (1977); “Влияние поверхности на поляризационную анизотропию электроотражения кремния” (1978); “Размерное перезаселение долин в сильных электрических полях” (1979); “Особенности спектральных зависимостей фототока в поверхностно-барьерных структурах на основе кремния” (1982); “Проблемы полупроводниковой электроники” (1985); “Поляритоны в слоистых структурах” (1986); “Влияние лазерного облучения на поверхностные фотоэффекты кремния” (1987) та ін.

Науково-популярні роботи (1970–1985); анотації наукових праць (1977–1986); відгуки і рецензії О.В. Снітка на наукові праці інших осіб (1977–1986).

100.2. Біографічні документи

Автобіографія і анкета (1970); документи про висунення в члени-кореспонденти АН УРСР (1972–1973); членський квиток НТТ радіотехніки, електроніки, зв'язку ім. О.С. Попова (1974); характеристика (1974); почесна грамота (1981); основні біографічні дані (1982); документи про висунення в академіки АН УРСР (1982–1985); список періодичних видань, які передплачував О.В. Снітко (1987); рецензії на роботи О.В. Снітка (1973–1985); ювілейно-поздоровча кореспонденція.

100.3. Документи про службову діяльність

Довідки про наукову і науково-організаційну діяльність (1979, 1981); документи про діяльність директором Інституту напівпровідників АН УРСР (1973–1985).

Доповідь на Президії АН УРСР “О состоянии и перспективах развития Института полупроводников” (1970); план доповіді “Итоги работы Института за 1966–1970 гг. и задачи новой пятилетки” (1971).

Документи про закордонні наукові відрядження до НДР, ЧСРСР, ПНР, НРБ, ДРВ (1975–1988); довідка про творчу участь О.В. Снітка в науко-

вій роботі "Комплексное исследование оптических и фотоэлектрических свойств полупроводниковых соединений второй и шестой группы периодической системы" (1982); плани доповідей і виступів на Президії АН УРСР (1983–1984).

Звіти про участь у міжнародних конференціях (1985); документи про діяльність членом координаційних органів АН СРСР і редколегій журналів (листи, постанова Президії АН СРСР) (1979–1987); ділові щоденники (1976–1988).

100.4. Листування

Листи О.В. Снітка

Адресати: Бонч-Бруєвич В.Л. (1981); Неізнаний І.І. (1980).

Листи до О.В. Снітка

Кореспонденти: Бонч-Бруєвич В.Л. (3; 1981–1984); Дейген М.Ф. (1970); Касабов Й. (НРБ) (1978); Литовченко В.Г. (1983); Мамбетказієв Е.А. (1984); Пачесова С. (ЧССР) (1978); Трефілов В.І. (1981) та ін. Загалом у фонді листи 18 адресатів та кореспондентів.

Візитні картки О.В. Снітка та візитні картки вчених НДР, ЧССР (Беккера К., Бертольдї У., Прокопа М., Червеняка Я.).

100.5. Фотодокументи

О.В. Снітко (3; 1952–1970); у роки навчання в Київському державному університеті (4; 1947–1949); з співробітниками Інституту напівпровідників АН УРСР (14; 1970–1980); в групі відпочиваючих (5; 1970–1983); на захисті дисертації (2; 1978); в президії зборів і на трибуні (3; 1981); в робочому кабінеті (1983); на нараді в дирекції Інституту напівпровідників АН УРСР (1985); фото керівництва Інституту напівпровідників АН УРСР (2; 1985). Всього 54 фотодокументи.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 129; Академія наук Української ССР.– Київ, 1985.– С. 361; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 784; Українська радянська енциклопедія.– К., 1983.– Т. 10.– С. 284.

101. СОКОЛОВСЬКИЙ Олексій Никанорович (13 березня 1884 – 25 квітня 1959). – Агрогрунтознавець. Академік (1929).

Ф. 166, 1 опис, 21 од. зб. (1913–1959).

Народився в с. Велика Бурімка (тепер Черкаська обл.). Закінчив Київський університет (1908) та Московський сільськогосподарський інститут (1910). З 1911 р. працював у лабораторіях Д.М. Прянишнікова та В.Р. Вільямса. Професор (1924). Дійсний член ВАСГНІЛ (1935). Директор Харківського сільськогосподарського інституту (з 1944). Одnocześnie з 1945 р. – завідувач лабораторією ґрунтознавства АН УРСР, директор організованого на її базі Українського науково-дослідного інституту ґрунтознавства (1956–1959). Заслужений діяч науки УРСР (1945).

Нагороджений двома орденами Леніна, трьома орденами Трудового Червоного Прапора.

Автор понад 140 наукових праць, які стосуються фізичних властивостей ґрунту, обмінних катіонів і впливу їх на механічні та водні властивості ґрунту, окультурення підзолистих і солонцюватих ґрунтів, ролі кальцію у збагаченні ґрунтів на гумус і фіксації у ґрунті колоїдного гумусу тощо. Засновник колоїднохімічної технології поліпшення ґрунтів.

Серед документів: документи про освіту (1913–1958); про присвоєння наукового ступеня без захисту дисертації (1937); бібліографічна довідка (1945); ювілейно-поздоровча кореспонденція до 60-річчя з дня народження – від академіків А.Ф. Йоффе, І.І. Шмальгаузена, Д.М. Прянишнікова (1945); почесні грамоти (1949–1957); монографія “Лессовые породы западной части УССР” (1957); документи про участь у Всесоюзних сільськогосподарських виставках (1954–1958); свідоцтво про смерть (1959); фотопортрети вченого (3; 1957–1958); фото вченого в колі сім’ї (3; 1956–1958).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 131; Крупский Н.К. А.Н. Соколовский // Зап. Харьк. с.-х. ин-та.– 1946.– Т. 5; О.Н. Соколовський : [Некролог] // Вісн. с.-г. науки.– 1959.– № 5; Соболев С.С. Академик А.Н. Соколовский и его научная деятельность // Почвоведение.– 1945.– № 8.

102. СОЛЛОГУБ Всеволод Борисович (20 серпня 1912 – 17 листопада 1988). – Геофізик. Член-кореспондент (1967).

Ф. 255, 1 опис, 101 од.зб. (1935–1986).

Народився у с. Кудрино (тепер Володимирська обл., Росія). Закінчив Дніпропетровський гірничий інститут (1935). Протягом ряду років працював на керівних посадах у геологічних і геофізичних організаціях України і Росії. З 1952 р. по 1955 р. на викладацькій роботі у Київському політехнічному інституті. У 1955–1960 рр. працював старшим науковим співробітником Інституту геологічних наук АН УРСР. З 1960 р. – в Інституті геофізики АН УРСР: заступник директора з наукової роботи (1961–1972), завідуючий відділом сейсмометрії (1972–1987). У 1962–1977 рр. брав активну участь в організації і проведенні геофізичних спостережень в Центральній і Південно-Східній Європі як національний представник у Геофізичному комітеті Карпато-Балканської геологічної асоціації (КБГА).

Протягом багатьох років В.Б. Соллогуб був членом редакційної колегії ряду видань: “Информационный бюллетень Межведомственного геофизического комитета при Президиуме АН УССР”, “Геофизический журнал АН УССР”, “Тектоника и стратиграфия”. Був головою Міжвідом-

чого геофізичного комітету при Президії АН УРСР (1976–1982), почесним членом Товариства угорських геофізиків (1975–1982). У 1976 р. за цикл робіт “Структура земної кори” В.Б. Соллогубу спільно з академіками АН УРСР С.І. Субботіним та А.В. Чекуновим присуджено премію ім. В.І. Вернадського. Лауреат Державної премії УРСР (1984, 1989).

Наукові дослідження присвячені методам сейсмозв'язки та тектоніки земної кори і верхньої мантії.

102.1. Наукові і творчі матеріали

Докторська дисертація “Строение передовых перегибов Альпийской геосинклинальной зоны” (1961).

Статті: “Районирование Украинского щита и его общая структура по данным ГСЗ и абсолютной геохронологии” (1972) – у співавторстві; “Глубинные сейсмические исследования на Украине” (1972); “К вопросу о рациональной методике” (1972) – у співавторстві; “Тектоничне районування Українського щита в світлі даних геофізичних досліджень” (1972) – у співавторстві; “Новые данные о строении земной коры Балтийского и Украинского щитов по глубинным сейсмическим зондированиям” (1973) – у співавторстві; “Типы моделей земной коры на примере Украины и сопредельных акваторий” (1973) – у співавторстві; “Строение земной коры Центральной и Юго-Восточной Европы по данным взрывной сейсмологии” (1973) – у співавторстві.

Звіти: про гравіметричну рекогносцировку в Астраханському та Кочубеївському районах (1935); “Сейсмичні дослідження методом відбитих хвиль у районі Роменської соляної структури у 1939 р.”; “Сейсмические работы методом отражения волн в районе Роменской структуры” (1940).

Відгуки та рецензії на роботи інших осіб (1965–1972); робочі щоденники (1969–1984); бібліографія наукових праць (1982).

102.2. Біографічні документи

Диплом кандидата наук (1952); атестат доцента (1953); атестат старшого наукового співробітника (1955); документи про захист докторської дисертації (відгуки, протоколи, рецензії, рекомендації, листи, характеристики та ін.) (1955–1962); автобіографія (1960); посвідчення (1967–1986); ювілейно-поздоровчі грамоти (1972–1984); документи про висування В.Б. Соллогуба в академіки АН УРСР (представлення, відгуки, автобіографія, особовий лист, копії дипломів і ін.) (1972–1983).

102.3. Документи про службову діяльність

Характеристика-довідка про наукову, педагогічну та виробничу діяльність (1960–1969); звіт про діяльність члена-кореспондента АН УРСР за 1972 р.; документи про проведення Міжнародної ради з питань вивчення глибинної будови земної кори сейсмичними методами (листування, пропозиції і розпорядження, тези доповіді, анкети) (1974); розпорядження Ради Міністрів УРСР про включення до складу урядової комісії по

наслідках землетрусу 1977 р.; документи про роботу завідуючим відділом сейсмології Інституту геофізики АН УРСР (1973); звернення В.Б. Соллогуба і А.В. Чекунова до XXVI з'їзду КПРС з пропозиціями щодо поліпшення підготовки наукових кадрів (1981).

102.4. Листування

Листи В.Б. Соллогуба

Адресати: Гаркаленко Н.А. (1978); Гизе Р. (НДР) (1974); Гюртиг (НДР) (1978); Корнеа (СРР) (б.д.); Наква (Індія) (1981); Просен Д. (СФРЮ) (2; 1978–1979); Фандберг О. (Швеція) (1978) та ін.

Листи до В.Б. Соллогуба

Кореспонденти: Адам А. (УНР) (2; 1979–1980); Антоненко (2; 1979–1980); Аркані-Хамед (США) (1973); Беранек (ЧССР) (5; 1973–1974); Вогель А. (НДР) (1978); Гизе Р. (НДР) (5; 1974); Голуб К. (2; 1973–1974); Гроссел (ФРН) (1976); Гутерх (ПНР) (3; 1974); Гюртиг (НДР) (2; 1974); Драгович (СФРЮ) (2; 1970); Еланський (1974); Епінатьєва (4; 1979–1982); Замонек (ЧССР) (2; 1974); Клосс Г. (ФРН) (1979); Олсзак (НДР) (2; 1979–1980); Пешел (НДР) (1973); Раджабов (2; 1978–1979); Саваренський Є.Ф. (5; 1978); Сагалова (4; 1977–1979); Сегре (Італія) (1974); Селлевол (НДР) (2; 1974); Тешке Г.Ю. (НДР) (1982); Фандберг О. (Швеція) (4; 1978); Харечко (Індія) (8; 1973–1974); Хашизуме (Японія) (1975); Штеген Л. (УНР) (6; 1976) та ін. Загалом у фонді листи 46 адресатів та кореспондентів.

102.5. Фотодокументи

В.Б. Соллогуб (1966); в колі співробітників (5; 1951–1984); з випускниками геофізичного відділення Київського геологорозвідувального технікуму (1948); на міжнародних нарадах (15; 1982–1984). Всього 26 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 259; Академія наук Української ССР.– Київ, 1985.– С. 369; В.Б. Соллогуб : (Бібліографія).– К., 1982.

103. СПІВАК Ель Гершович (22 жовтня 1890 – 6 квітня 1950). – Мовознавець. Член-кореспондент (1939).

Ф. 242, 1 опис, 136 од. зб. (1888–1970).

Народився у м. Василькові (тепер Київська обл.). Закінчив Глухівський вчительський інститут (1919). Наукову працю розпочав з підготовки навчальних курсів та підручників з єврейської мови, видавши у 1920 р. перший підручник "Ідиш". Професор Одеського інституту народної освіти (1927–1930). Читав курси лекцій в Київському інституті профосвіти (1930–1932). Науковий співробітник Інституту єврейської культури, з 1933 р. його директор. З 1936 р. директор Кабінету єврейської мови, літератури і фольклору, створеного на базі Інституту єврейської

культури. Член-кореспондент АН УРСР (1939). У 1949 р. Кабінет єврейської культури було закрито, а його співробітники зазнали репресій і гонінь в ході процесів над "сіоністами". Е.Г. Співак був репресований і помер на засланні. Реабілітований посмертно у 1956 р.

Наукові дослідження стосуються загального мовознавства, історії єврейської літературної мови, лексикології, лексикографії, орфоєпії, термінології. Автор близько 100 наукових праць, з них понад 20 підручників для шкіл.

103.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: "Нова словотворчість" (1939); "Мова і стиль Шолом-Алейхема" (1940); "Шолом-Алейхем і українсько-єврейський діалект" (1947); "Характеристика стилю Штифа" [1939]; "Мейер Вінер" [1947]; "Мова та стиль трьох єврейських класиків" [1940].

Підручники: "Ойе аморацес" (азбука для дорослих – 1921); "Ідиш" (літературна хрестоматія – 1921); "Літературний збірник для школи та дому" (для дітей молодшого віку, випуск I – 1923); "Єврейська мова. Морфологія та синтаксис", ч. I, II (підручник для школи – 1925); "Гра та праця", вип. II (книга для дітей – 1926); "Праця і радість", ч. I, II (1926); "Навколо нас" (хрестоматія, ч. 1, 2 – 1926); "Мова та література в школі" (1928); "Наше слово" (посібник з мовознавства, ч. 2 – 1929); "Культура мови. Теорія і практика" (1931); "Розвиток мови", ч. 1 (1937); "Вправи з стилістики" (1941).

Статті: "Характеристика літературної діяльності Штифа у радянський період" (1926); "Діалектилізм у мовленні" (1928); "Крилаті слова" (1930); "Щодо періодизації історії єврейської літератури" (1932); "Щодо древньої єврейської мови у сучасній єврейській мові" (1935); "Менделе і єврейська літературна мова" (1936); "До проблеми уніфікації і регулювання лексики літературної єврейської мови" (1937); "Понятіе о єврейском литературном языке – идиш" (1938); "Шолом-Алейхем і єврейська літературна мова" (1939); "Вплив слов'янських мов на єврейську" (1939); "Питання щодо єврейської наукової праці" (1939); "Виявлення спільності в радянській словотворчості" (1940); "Мовний дурман фашизму" (1942–1943); "Батальний лексикон в дні Вітчизняної війни" (1944); "Із спостережень над літературною мовою в дні Вітчизняної війни" (1944); "Нове словоутворення в період Радянської влади" (1944); "О некоторых образных средствах" (1945–1946); "Фразеологія" (1947); "Російсько-єврейський словник" та чорнові замітки до нього (1948–1965) та ін.

Рецензії та відгуки на роботи інших осіб (1942–1948); нотатки та робочі матеріали до праць.

103.2. Біографічні документи

Рецензії та відгуки на роботи Е.Г. Співака (1940–1966); газетні вирізки зі статтями про Е.Г. Співака (1942–1970); поздоровлення з нагоди захисту докторської дисертації (1944).

Матеріали, зібрані Е.Г. Співаком: листи Менделе Мойхер-Сфорім (28; 1888–1902); листи Рабиновича С.Н. (13; 1888–1909); Єврейська азбука (1945); картотека видань єврейською мовою (б.д.).

103.3. Листування

Листи Е.Г. Співака

Адресати: Булаховський Л.А. (б.д.); Фалькович (3; 1937–1942) та ін.

Листи до Е.Г. Співака

Кореспонденти: Арісте П. (2; 1947); Добрушин І.М. (4; 1944–1947); Ейфе Р.Д. (5; 1945–1948); Зарецький А.І. (3; 1942–1946); Маририс У.Л. (3; 1945–1947); Ойслендер Н.О. (16; 1944–1948); Рубін Р. (2; 1946); Черняк І. (2; 1945–1947); Шапіро М.А. (10; 1948) та ін. Загалом у фонді листи 29 адресатів та кореспондентів.

103.4. Фотодокументи

Фото Е.Г. Співака з дружиною (1948).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 260; Беренштейн О.Б. Науково-педагогічна і громадська діяльність члена-кореспондента Всеукраїнської Академії наук Е.Г. Співака // Єврейські наукові установи в Україні у 20–30-ті роки ХХ століття.– К., 1997.– С. 68–81; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 785.

104. СУББОТІН Серафим Іванович (3 травня 1906 – 16 січня 1976). – Геофізик. Академік (1961).

Ф. 256, 1 опис, 103 од. зб. (1931–1976).

Народився в м. Казані (Росія). Закінчив астрономо-геофізичне відділення фізико-математичного факультету Казанського університету (1931). З 1931 р. до кінця 1939 р. працював начальником і технічним керівником геофізичних партій в Українському геологічному управлінні, у 1940–1941 рр. старшим інженером-геофізиком у Геофізичному тресті, де керував роботами по гравіметричному вивченню Дніпрово-Донецької западини, Приазов'я та західних областей України. У роки Великої Вітчизняної війни – старший інженер-геофізик у м. Бугуруслані в Середньоволзькому відділенні Геофізичного тресту, де займався розвідкою нафти в Середньому Поволжі. Після повернення в Київ з евакуації в 1944 р. – старший науковий співробітник Інституту геологічних наук АН УРСР.

В 1945–1960 рр. працював у Львові – спочатку старшим науковим співробітником у Львівському відділі Інституту геологічних наук АН УРСР, а з 1951 р. – завідуючим відділом геофізики в утвореному у Львові Інституті геології корисних копалин. Член-кореспондент АН УРСР (1957). Директор Інституту геофізики АН УРСР, завідуючий відділом геофізики (1961–1976). Академік-секретар Відділення наук про Землю і член Президії АН УРСР (1966–1976). Лауреат Державної премії УРСР (1972, 1984); премії ім. В.І. Вернадського (1976).

Наукові дослідження присвячені геологічній інтерпретації геофізичних аномалій (гравітаційних та магнітних), аналізу та узагальненню матеріалів регіональних геофізичних досліджень, вивченню фізичних властивостей гірських порід.

104.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Черноморская впадина” (1971).

Статті: “Гравитационная съемка вариометром в Роменском районе в 1934 г.” (1934–1935); “Про вплив будови докембрію на гравітаційне поле” (1940); “Строение Азовско-Подольского щита и Днепровско-Донецкой впадины” (1940); “Травиметрические исследования южной оконечности криворожской железорудной полосы” (1941–1942); “Аномалии силы тяжести Украины и их интерпретация” (1945); “К вопросу о причинах вертикальных движений земной коры” (1954); “О проблеме “Верхняя мантия Земли и ее влияние на развитие земной коры” (1961); “Об изучении причин движения земной коры” (1969).

Доповіді: “Геофизические разведки в проблеме Большого Кривого Рога” (1938); “Распределение силы тяжести и геомагнетизма в восточной зоне Карпат” (1951); “О причинах и механизме образования платформенных и геосинклинальных прогибов земной коры” (1960); “Ломоносов и гравитация” (1961); “Глубинные разломы и нефтегазоносность территории УССР” (1962–1964); “Процессы в мантии Земли и формирование складчатости” (1969); “Розвиток геофізичної науки на Україні” (1972); “О причинах и схеме формирования глубоководной впадины...” (1975).

Відгуки на праці інших осіб (1935–1971); бібліографія наукових праць (1975).

104.2. Біографічні документи

Свідectво про закінчення Казанського держуніверситету (1931); атестат старшого наукового співробітника (1946); диплом кандидата наук (1946); атестат доцента (1947); атестат професора (1956); витяг з протоколу Загальних зборів АН УРСР про затвердження С.І. Субботіна членом-кореспондентом АН УРСР та посвідчення члена-кореспондента (1957); анкета та автобіографія (1960); особистий листок обліку кадрів (1966); витяги з протоколів Загальних зборів АН УРСР про затвердження С.І. Субботіна на посаді академіка-секретаря Відділення наук про Землю та його посвідчення (1963–1974); коротка наукова біографія (1969); характеристика (1970); повідомлення про затвердження С.І. Субботіна членом Комітету по Державних преміях УРСР (1973); документи про присудження премії ім. В.І. Вернадського (постанова, рекомендації) (1976).

Матеріали про похорон вченого (некролог, фото похорону і могили) (1976).

104.3. Документи про службову діяльність

Звіт про відрядження до Румунії (1958–1961); інформаційні звіти члена-кореспондента та академіка АН УРСР за 1960–1963 рр.; звіт про

відрядження до Чехословаччини (1960); документи про участь у з'їздах, конгресах Карпато-Балканської геологічної асоціації (запрошення, програми, проекти) (1961); доповідна записка "Мероприяття АН УРСР по реалізації постановлення ноябрьського пленума ЦК КПСС" (1962); документи про наукове відрядження до Болгарії (звіт, програма, довідка) (1962); річний звіт завідуючого відділом Інституту геофізики про роботу відділу (1962); короткий звіт про роботу Інституту геофізики АН УРСР (1962); листування з Міжвідомчим геофізичним комітетом АН СРСР (1964); документи про діяльність членом Ради з питань науки при Раді Міністрів УРСР (запрошення, тематика, проекти) (1964); документи з приводу організації ремонтно-технічної бази Інституту геофізики АН УРСР (листи, обґрунтування) (1974–1975); розпорядження Президії АН УРСР про відрядження С.І. Субботіна до Франції (1975).

104.4. Листування

Листи С.І. Субботіна

Адресати: Буцик Ю.В. (1975); Патон Б.Є. (1963).

Листи до С.І. Субботіна

Кореспонденти: Глушко В.Т. (1975); Гутерман В. (б.д.); Дьяченко (1973); Кук Л.Р. (США) (1960); Пасічник І.П. (1974); Патон Б.Є. (1972).

104.5. Фотодокументи

С.І. Субботін (25; 1950–1970); з колегами (19; 1951–1970); в колі друзів, рідних і знайомих (10; 1959–1970); з космонавтами Є. Хруновим та Є. Леоновим (2; 1970–1975); з американським ученим Річардом Фузом (1975); при врученні урядових нагород (5; 1971–1973) та ін. Всього 64 фотодокументи.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 134; К 75-летию со дня рождення академіка АН УРСР Серафима Івановича Субботіна // Геофіз. журн.– 1981.– Т. 3, № 2; Серафим Іванович Субботін : (К 60-летию со дня рождення) // Изв. АН СССР. Физика Земли.– 1966.– № 4; Серафим Іванович Субботін : [Некролог] // Геол. журн.– 1976.– Т. 36, вип. 3.

105. СУПРУНЕНКО Микола Іванович (17 лютого 1900 – 11 вересня 1984). – Історик. Академік (1958).

Ф. 248, 3 описи, 305 од. зб. (1920–1984).

Народився у м. Полтаві. Закінчив Інститут Червоної Професури (1937). З 1937 р. по 1984 р. працював в Інституті історії АН УРСР (старшим науковим співробітником, ученим секретарем, а з 1955 р. – завідуючим відділом історії Великої Жовтневої соціалістичної революції і громадянської війни). Член-кореспондент АН УРСР (1958).

Член Наукової ради АН СРСР по комплексній проблемі "Історія Великої Октябрьської соціалістической революції", голова Республіканської наукової ради "Історія Великої Жовтневої соціалістичної революції

та громадянської війни на Україні”, член історичної секції Комітету по присудженню Ленінських та Державних премії СРСР, член експертної ради ВАКу. Заслужений діяч науки УРСР (1968). Лауреат Державної премії УРСР (1969). Нагороджений двома орденами “Знак Пошани”, орденами Трудового Червоного Прапора та Жовтневої революції.

Наукові дослідження в галузі історії України радянського періоду. Автор понад 100 наукових праць.

105.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “До історії перемоги Жовтневої революції на Україні” (1946–1948); “Борьба большевиков Украины в тылу Деникина” (1951); “Борьба трудящихся Украины в тылу Деникина” (1952). Розділи колективних монографій: “Провозглашение Украины республикой Советов” (1957); “Гражданская война и иностранная военная интервенция на Украине (1918–1920 гг.)” (1961); “УССР в годы гражданской войны” (1965); “Победа Советской власти на Украине” (1967).

Статті: “Григорій Іванович Котовський” (1948); “Третій з’їзд КП(б)У” (1949); “Жовтень на Україні” (1951); “Боротьба трудящих України в період підготовки соціалістичної революції” (1957); “Установление Советской власти на Украине” (1957); “Е.Б. Бош – боец ленинской гвардии” (1963); “Громадянська війна на Україні. 1918–1920 рр.” (1968) та ін.

Доповіді: “Итоги исследований историков Украины к 50-летию Октябрьской революции” (1967); “Итоги изучения истории гражданской войны на Украине” (1970); “Образование военно-политического союза советских республик – важное условие победы в гражданской войне на Украине” (1972) та ін.

Рецензії: на праці В.І. Юрчука “Діяльність М.В. Фрунзе на Україні” (1952) та А.В. Лихолата “Разгром националистической контрреволюции на Украине (1917–1922)” (1954); на роман Ю. Смолича “Рече та стогне Дніпр широкий” (1965) та ін.

Робочі матеріали: до праць з історії Жовтневої революції та громадянської війни на Україні (спогади учасників, фотографії) (1957–1958); нотатки до різних праць; зошити з робочими записами (1956–1960); картотека використаних джерел за 1918–1941 рр. Бібліографія наукових праць за 1938–1970 рр.

105.2. Біографічні документи

Документи про роботу у Дніпропетровській Окрпрофраді сільгоспліспрацівників (1926–1927); довідка про роботу в типографіях (1931); посвідчення про закінчення Інституту Червоної Професури (1937); автобіографії (1941–1949); особисті листки обліку кадрів (1942–1968); дипломи кандидата та доктора наук (1946, 1954); атестат старшого наукового співробітника (1946); характеристики (1955–1967); документи про висунення М.І. Супруненка в члени-кореспонденти АН УРСР (1956–1958); дипломи члена-кореспондента та академіка АН УРСР (1972); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1960–1982); відгуки та рецензії інших осіб на праці М.І. Супруненка (1946–1977).

105.3. Документи про службову діяльність

Матеріали (витяги, плани, інформація) про діяльність в роки Великої Вітчизняної війни (1942–1944); членом вчених рад Інституту історії АН УРСР, Інституту історії партії при ЦК КПУ та Харківського держуніверситету (1944–1975); на посаді завідуючого відділом Інституту історії АН УРСР (1955–1960); листування з різними видавництвами, енциклопедіями про підготовку статей для них (1955–1969); у Раді науково-технічної пропаганди АН УРСР (1958); у складі експертної комісії по виборах в АН УРСР (1975–1978); про участь у різних конференціях, нарадах, сесіях тощо.

105.4. Листування

Листи М.І. Супруненка

Адресати: Богданов (1960); Лихолат А.В. (1958); Романченко (1968) та ін.

Листи до М.І. Супруненка

Кореспонденти: Андрєєв А.Ф. (5; 1949); Апакидзе А.М. (1969); Баженова Н.П. (6; 1961–1963); Белякевич І.І. (6; 1961–1966); Борисов І.К. (5; 1962–1964); Бош М.П. (12; 1962–1965); Волчанський Д.М. (6; 1955–1965); Гнєвко В. (4; 1964–1970); Головка П.І. (4; 1962–1976); Гопнер С.І. (6; 1958–1960); Городецький Є.М. (4; 1962–1964); Ерде Д.І. (5; 1964–1965); Коломієць І.Г. (8; 1955–1962); Королівський С.М. (11; 1957–1970); Куличенко М.І. (20; 1961–1965); Кучер А.Є. (7; 1960–1980); Лихолат А.В. (10; 1949–1958); Маамягі В.А. (2; 1964); Мануїльський Д.З. (1959); Мінц І.І. (34; 1952–1980); Найда С.Ф. (4; 1953–1958); Новоплянська Р.І. (7; 1949–1973); Петриківський С.І. (30; 1958–1963); Пушкарьова І.М. (3; 1962–1963); Репіда Л.Є. (2; 1960–1975); Рибалка І.К. (6; 1957–1964); Ромбой Б.Н. (3; 1955–1957); Салова Є.Я. (3; 1952–1958); Сидоров Д.А. (8; 1962–1966); Ткачук А.Г. (4; 1957–1958); Тронько П.Т. (1975); Фрайман А.Л. (13; 1954–1966); Шерман І.Л. (5; 1964–1974). Загалом у фонді листи 115 адресатів та кореспондентів.

105.5. Фотодокументи

М.І. Супруненко (14; 1920–1980); серед слухачів ІПК при Київському держуніверситеті (1952); з дружиною (1956); під час захисту дисертації В.А. Тарасенка (1960); серед учасників сесії у Єревані (1974). Всього 20 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 135; *Бойко О.Д.* Вшанування академіка АН УРСР М.І. Супруненка з нагоди його 80-річчя // *Укр. іст. журн.*– 1980.– № 4.– С. 160; Микола Іванович Супруненко : [Некролог] // *Вісн. АН УРСР.*– 1984.– № 11.– С. 109; Пам'яті М.І. Супруненка // *Вісн. АН УРСР.*– 1984.– № 11.– С. 110; Супруненко Микола Іванович : [Некролог] // *Укр. іст. журн.*– 1984.– № 11.– С. 160.

106. СУХОМЕЛІ Георгій Йосипович (11 вересня 1888 – 18 липня 1966). – Учений в галузі гідравліки і гідромеханіки. Академік (1951).

Ф. 25, 3 описи, 171 од. зб. (1914–1966).

Народився у с. Миколаївка (тепер Вінницька обл.). Закінчив Київський політехнічний інститут (1913) і почав трудову діяльність викладачем кафедри гідравліки цього ж інституту, потім на викладацькій роботі у вузах м. Києва. З 1927 р. працював в Інституті гідрології і гідротехніки АН УРСР: старшим науковим співробітником, завідуючим відділом гідравліки (з 1930), директором (1940–1958). Член-кореспондент АН УРСР (1939). Лауреат Державної премії СРСР (1951). Заслужений діяч науки і техніки УРСР (1957).

Наукові дослідження присвячені гідравліці і гідромеханіці, теорії руху рідини з вільною поверхнею у відкритих водотоках, дослідженню руху суден у ріках і каналах. Автор понад 70 наукових праць.

106.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Вопросы гидравлики открытых русел и сооружений” (1949, 1963); “Исследования движения судов по ограниченном фарватере” (1956). *Докторська дисертація* “Вопросы теории неравномерного движения жидкости в открытых руслах и сооружениях” (1947).

Статті: “К вопросу водослива с широким порогом” (1935); “Допускаемые стеснения русла в кратковременных и временных сооружениях” (1937); “К вопросу о движении судов по каналам и рекам” (1938); “О затопленном водосливе с широким порогом” (1938); “Движение воды в открытых водотоках, стесненных понтонами, и гидравлический расчет наплавных понтонных мостов” (1939); “Движение бурных потоков около выступающих углов боковых вертикальных стенок” (1940); “Теория и расчет гидропневмоавтоматов” (1940); “О сопротивлении движению судов по каналам и рекам” (1941); “О движении воды через водосливы с широким порогом” (1947); “Водослив с широким порогом” (1948); “Движение воды в открытом спокойном потоке, стесненном по всей ширине плавающим телом” (1950); “О скоростях в придонных и пристенных слоях воды в потоках с неравномерным и неустановившимся движением” (1961); “Некоторые соображения о гашении энергии и местных потерях ее в потоке со свободной поверхностью” (1961) та ін.

“Питательные насосы” (1926) – курс лекцій; підручник “Гидравлика” (1927); посібник для студентів “Местные потери энергии в гидравлике и перемешивание жидкостей” (1938).

Рецензії і відгуки на роботи інших авторів (1940–1957); записні книжки [1930–1963]; робочі матеріали і примітки до наукових праць (б.д.); список наукових робіт (1936–1967).

106.2. Біографічні документи

Диплом про закінчення Київського політехнічного інституту (1914); документи побутового характеру (1919–1944); різні посвідчення і квитки (1921–1951); автобіографія, анкети, послужний список (1922–1956); документи про нагородження (1932–1958); газетні матеріали про Г.Й. Сухомела (1933–1958); матеріали про присудження вчених ступенів і звань (1946–1951); характеристики (1951); ювілейно-поздоровча кореспонденція (1951–1958).

Матеріали з дарчими написами Г.Й. Сухомелу. Дарувальники: Альтшуль О.І., Гунько Ф.Г., Дятловицький Л.І., Єременко Є.В., Журавель І.В., Засс В.М., Розовський І.Л. та ін. (9; 1941–1961).

106.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про роботу в Київському військово-промисловому комітеті (1915–1916); документи про роботу в різних державних установах (1918–1954); матеріали про видання наукової праці “Неравномерное движение жидкости” (1938–1940); про роботу в академічних комісіях, участь в нарадах (1939–1963); про діяльність директором Інституту гідромеханіки АН УРСР (1944–1958).

Доповідь про завдання Інституту гідромеханіки АН УРСР (1952); особові плани і звіти академіка АН УРСР (1954–1960); довідки про основні напрямки роботи Інституту гідрології і гідротехніки АН УРСР на 1956–1960 рр. (1955); звіт про керівництво і підготовку кандидатських дисертацій (1956); виступи на зборах Інституту гідромеханіки АН УРСР (1956).

Матеріали про педагогічну діяльність: у Київському політехнічному інституті (1920–1955) та в Київському гідромеліоративному технікумі (1926–1957); запрошення і посвідчення про роботу в технікумах (1927–1928); в Інституті водного господарства (1958).

Виступи перед школярами (1950); нагороди за пропаганду науково-технічних знань (1953–1955); виступ на похороні акад. М.В. Луговцева (1956).

106.4. Листування

Листи Г.Й. Сухомела

Адресати: Корильов І.Ф. (2; 1952); Тичина П.Г. (1958); Хренов К.К. (2; 1964) та ін.

Листи до Г.Й. Сухомела

Кореспонденти: Голєєвський О.О. (2; 1957); Засс В.М. (4; 1953–1955); Мосткова М.О. (1955); Нестерук Ф. (3; 1949–1958); Проскура Г.Ф. (4; 1954–1956) та ін. Загалом у фонді листи 27 адресатів та кореспондентів.

106.5. Фотодокументи

Г.Й. Сухомел (11; 1950–1963); сімейні фотографії (3; б.д.); в групі співробітників (1924); в групі радянських воїнів (1953). Всього 16 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 135; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 733; Українська радянська енциклопедія.– К., 1984.– Т. 11.– С. 84.

107. ТЕТЕЛЬБАУМ Семен Ісакович (7 липня 1910 – 24 листопада 1958). – Учений в галузі радіотехніки. Член-кореспондент (1948).

Ф. 215, 1 опис, 12 од. зб. (1932–1960).

Народився у м. Києві. Закінчив Київський політехнічний інститут

(1932) і був зарахований на посаду інженера-конструктора при інституті. В тому ж році сконструював і збудував телевізійну установку, за допомогою якої у м. Києві були проведені експерименти з телебачення. Декан радіотехнічного факультету Середньоазіатського індустріального інституту (1941–1944). Завідуючий лабораторією струмів високої частоти в Інституті електротехніки (тепер Інститут електродинаміки) АН УРСР (1945–1958), одночасно завідуючий кафедрою радіопередавальних пристроїв Київського політехнічного інституту. Нагороджений орденом Червоної Зірки (1944) та орденом “Знак Пошани” (1948).

Наукові дослідження стосуються безпроводової передачі енергії на великі відстані, телебачення, радіолокації, створення генераторів надвисоких частот. Автор понад 170 наукових праць та винаходів.

Серед документів: свідоцтво про закінчення інституту (1932); почесна грамота Верховної Ради Узбецької РСР (1943); орденські книжки (1943–1956); авторські свідоцтва (1946–1958); атестати професора (1946); диплом доктора технічних наук (1946); посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1948); робочі записи [50-ті роки ХХ ст.]. Фотопортрет вченого та фото в колі колег (2; [50-ті роки ХХ ст.]). Біобібліографія (1960).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 264; Акаловський І.В., Огієвський В.В. С.І. Тетельбаум.– К., 1960.– 31 с.; К 70-леттю со дня рождження С.І. Тетельбаума // Изв. вузов. Радиоелектроника.– 1980.– Т. 23, № 10.

108. ТРЕТЬЯКОВ Дмитро Костянтинович (5 листопада 1878 – 26 вересня 1950). – Зоолог. Академік (1929).

Ф. 174, 1 опис, 168 од. зб. (1939–1950).

Народився у с. Шумарово (тепер Ярославська обл., Росія). Закінчив природниче відділення Петербурзького університету (1901). З 1901 р. по 1920 р. працював співробітником університетського анатомо-гістологічного кабінету. У 1903–1904 рр. перебував у науковому відрядженні у Німеччині та Франції. Професор Одеського університету (1912–1914). Був організатором та першим директором Зоологічного інституту при Одеському університеті (1930–1941). У 1941–1943 рр. працював у м. Уфі завідуючим відділом іхтіології Інституту зообіології АН УРСР. Директор Інституту зоології АН УРСР і одночасно професор Київського державного університету (1944–1948). Заслужений діяч науки УРСР (1940).

Наукові дослідження присвячені гістології, порівняльній анатомії, філогенії. Автор понад 150 наукових праць.

108.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Развитие жизни на Земле” (неопубл., [40-ві роки ХХ ст.]); “Очерки по филогении рыб” (1944); “Морфологические свидетельства межродовых филогенетических связей карповых рыб” (неопубл., 1949); “Развитие мира животных” (1950); підручник “Біологія” (1947).

Статті: “Внешние признаки порчи рыб” (1943); “Классификация примитивных костистых рыб” (1945); “Зрослощеплені риби” (1945); “Еволюція черепа в риб” (1946); “Походження та становлення людини” (1946); “Зоологическая типология” (1947); “Проблема питекантропа” (1948); “Як побудовано Всесвіт” (1948); “Інститут зоології АН УРСР” (1949); “Сравнительно-морфологический анализ сейсмочувствительных органов сельдевых и их значение для систематики их” (1950).

Робочі матеріали з проблем зоології, фауни України, з проблеми походження людини (робочі записи, реферування літератури, інструкції до наукових праць).

Відгуки та рецензії на наукові праці інших осіб (б.д.). Список наукових праць Д.К. Третьякова [1940].

108.2. Біографічні документи

Трудова книжка (1939); посвідчення, членські квитки (1940–1949); газетні вирізки про нагородження Д.К. Третьякова (1944); вітальна кореспонденція (1944–1945).

108.3. Документи про службову діяльність

Документи з історії Інституту зоології АН УРСР (1939–1948); договір з видавництвом технічної літератури про видання роботи “Як людина підкорює і переробляє природу” (б.д.); запрошення на з'їзди, конференції, симпозіуми (1944–1950); звіт про роботу в Інституті зоології АН УРСР (1949); матеріали про педагогічну діяльність (програми, списки студентів) (б.д.) тощо.

108.4. Листування

Листи Д.К. Третьякова

Адресат: Павловський Є.Н. (2; 1950).

Листи до Д.К. Третьякова

Кореспонденти: Балабай П.П. (18; 1946); Берг Л.С. (1943); Белкін Р.І. (1944); Воблий К.Г. (1945); Замбриборець Ф.Т. (4; 1947–1948); Льїн Б.С. (3; 1944–1947); Казанський В.І. (6; 1958); Кивель І.І. (2; 1945); Нестурх М.Ф. (7; 1946–1948); Павловський Є.Н. (1950); Рейнгард Л.В. (3; 1944–1948); Савчук М.П. (14; 1941–1946); Шамутіна Н.І. (6; б.д.); Шмальгаузен І.І. (3; 1942–1945). Загалом у фонді листи 75 адресатів та кореспондентів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 139; Д.К. Третьяков : [Некролог] // Вісн. АН УРСР.– 1950.– № 1.– С. 80; Мазурмович Б.Н. О жизни и деятельности Д.К. Третьякова (1878–1950) // Вестн. зоологии.– 1971.– № 2.– С. 84–87.

109. УСЕНКО Іван Степанович (27 березня 1906 – 17 листопада 1987). – Петрограф. Член-кореспондент (1967).

Ф. 177, 1 опис, 120 од. зб. (1932–1987).

Народився в с. Келіберда (тепер Черкаська обл.). Закінчив Київський

гірничий інститут (1932). У 1936–1969 рр. працював в Інституті геологічних наук АН УРСР (з 1949 р. – завідувачий відділом). З 1967 р. – завідувачий відділом Інституту геохімії і фізики мінералів АН УРСР. Лауреат премії ім. В.І. Вернадського (1975) та Державної премії УРСР (1981). Заслужений діяч науки УРСР (1986).

Наукові дослідження присвячені вивченню основних і ультраосновних порід раннього докембрію. Запропонував класифікацію геологічних фракцій Українського щита. Автор понад 170 наукових праць.

109.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Метабазити рр. Саксагани, Ингульца, Базавлука и Чортомлыка” (1946); “Про жильні породи українського кристалічного масиву” (1952); “Основные и ультраосновные горные породы бассейна Южного Буга” (1958); “Биотиты пород докембрия” (1972).

Статті: “К вопросу об использовании амфиолитов и диабазов р. Базавлук” (1946); “Стратиграфія кристалічних порід Західного Приазов'я” (1952); “Питання промислового використання петрургічної сировини Львівського економічного району” (1960); “Основные и ультраосновные метавулканы древнейшего основания Украинского щита” (1982).

Наукові звіти: “Геологические исследования в области Юго-Западной окраины Донецкого бассейна”, книга I, II (1953); “Петрографія України” (1974); “Краткая геологическая характеристика районов развития кристаллических пород” (1980). Доповідь “О перспективах развития петрографического направления в ИГФМ” (1958).

Робочі матеріали і робочі (польові) щоденники (1936–1960); відгуки на наукові праці інших осіб (1953–1979); списки наукових праць за 1953–1975 рр. Бібліографія наукових праць (1976).

109.2. Біографічні документи

Посвідчення про навчання в Київському гірничо-геологічному інституті (1932); анкети, особовий листок обліку кадрів; трудовий список, довідки (1937–1972); документи про здобуття вченого ступеня кандидата геологічних наук, надання вчених звань – старшого наукового співробітника, доцента (1939–1946); службові характеристики (1942–1975); автобіографії (1944–1973); документи про зарахування в аспіранти-докторанти (1944); членські квитки, мандати делегата партійних конференцій (1947–1984); почесні грамоти (1957–1983); про здобуття вченого ступеня доктора геолого-мінералогічних наук (1961); атестат професора (1962).

Документи про висунення в академіки АН УРСР (1964–1973); особисті записні книжки (1964–1968); облікова картка наукового спеціаліста (1965); документи про висунення на здобуття Державної премії УРСР (1969); повідомлення про обрання членом Республіканської комісії сприяння Радянському фонду миру (1971); ювілейна і вітальна кореспонденція (1976–1986); відгуки на наукові праці І.С. Усенка (1946–1978); некролог (1988).

109.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про наукову і педагогічну діяльність у вузах м. Києва (1931–1944); довідка про роботу в геологічних партіях (1933–1941); посвідчення про участь у Великій Вітчизняній війні (1941–1945); матеріали про участь у роботі наукових товариств, нарад (1959–1985); звіти та довідки про наукову діяльність доктора наук, члена-кореспондента АН УРСР (1962–1973); документи про участь у вчених радах ІФМ АН УРСР та Львівського університету (1962–1986); про участь у зборах АН УРСР, план доповіді на зборах (1964–1987); директивні вказівки та обґрунтування відрядження І.С. Усенка до Швейцарії (1972).

109.4. Листування

Листи І.С. Усенка

Адресати: Патон Б.Є. (2; 1972); Щербак М.П. (1986) та ін.

Листи до І.С. Усенка

Кореспонденти: Гучкова В.Д. (2; 1985); Коцьков Г. (7; 1965); Кучер Р.В. (3; 1985); Маринич О.М. (3; 1985); Потураєв В.М. (3; 1985); Скопенко В.В. (4; 1985) та ін. Загалом у фонді листи 13 адресатів та кореспондентів.

109.5. Фотодокументи

І.С. Усенко (42; 1949–1976); в колі вчених (5; 1956–1976). Всього 47 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.–К., 1993.–С. 269; История Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 783; Іван Степанович Усенко : (Бібліографія).– К., 1976.

110. ФЕДОРОВ Михайло Михайлович (1 вересня 1867 – 29 березня 1945). – Учений в галузі гірничої механіки. Академік (1929).

Ф. 214, 4 описи, 421 од. зб. (1895–1944).

Народився у м. Катеринодарі (тепер м. Краснодар, Росія). Закінчив Гірничий інститут у Петербурзі (1895). З 1903 р. по 1905 р. навчався у Вищій школі електрики в м. Парижі, після чого працював завідуючим кафедрою в Гірничому інституті м. Дніпропетровська. У 1919–1923 рр. був викладачем математики і теоретичної механіки в Кам'янець-Подільському університеті і сільськогосподарському інституті. У 1923–1932 рр. – професор Московської гірничої академії. Завідуючий кафедрою гірничої механіки Відділу технічних наук АН УРСР (1922–1934), яка в 1934 р. була реорганізована в Інститут гірничої механіки АН УРСР. З 1934 р. по 1939 р. – директор цього Інституту. Заслужений діяч науки РРФСР (1932).

Наукові дослідження присвячені теоретичному обґрунтуванню основних питань гірничої механіки. Автор понад 200 наукових праць.

110.1. Наукові і творчі матеріали

Курси лекцій: “Прокатные станы” (1909–1912); “Компрессоры” (1910–1923); “Насосы” (1911–1913); “Рудничные подъемные машины” (1913); “Поршневые насосы” (1917).

Статті: “До динамічної теорії рудницьких тягальних споруд змінного променя намотки” (1921); “Вредные сопротивления при подъеме” (1926–1928); “Паузы грузового и людского подъема” (1926–1928); “Исследование вопроса об углах отклонения каната на барабанах и шкивах” (1927); “О применении системы Кооре для рудничного подъема” (1927); “Динамика подъема” (1927); “Отдача центробежного насоса” (1928); “О подземниках с одной клетью и противовесом” (1928); “К динамике наклонного подъема” (1928–1935); “К теории клапана поршневого насоса” (1929); “Гиперболический подъем” (1930); “Сопротивление движению колесного сосуда по наклонному пути” (1931); “О шахтном подъеме” (1931); “К динамике шахтного подъема” (1933); “Теория нескольжения” (1935); “К вопросу об ускорении прохождения вертикальных шахт” (1935); “Динамическое уравнение колебаний элемента витка на барабане” (1936–1938).

Нотатки по теорії підйому (1924–1926); матеріали по шахтному підйому (1932–1934); матеріали до наукових праць і переклади статей.

Список наукових праць (1934); список відкриттів (1942); відгуки на наукові праці інших осіб (б.д.).

110.2. Біографічні документи

Довідка про звільнення від військової служби (1895); повідомлення про відрядження за кордон (1903); повідомлення про зарахування на роботу до Катеринославського вищого гірничого училища та гірничого інституту (1906, 1912); записні книжки (1909–1941); автобіографія (1910–1934); документи про обрання проректором Кам'янець-Подільського університету (1918); посвідчення про відрядження (1916, 1923); запрошення на роботу в різні учбові заклади (1920–1928); реєстраційна анкета секції наукових працівників (1926); матеріали про вивчення німецької мови (1927–1936); характеристика (1929); повідомлення про обрання академіком ВУАН (1929); побутові документи (1930–1940); мандати, посвідчення, запрошення (1931–1944); щоденники (1932–1941); запрошення на роботу до Київського гірничо-геологічного інституту (1932); матеріали про представлення до нагороди та поздоровчий альбом (1936); короткий огляд життєвого шляху у зв'язку з 40-річчям наукової діяльності (1932–1936); документи про присудження звання Заслуженого діяча науки РРФСР (1932); документи про висунення на здобуття Сталінської премії (1941); матеріали по підготовці святкування 75-річчя з дня народження (1942).

Матеріали з дарчими написами М.М. Федорову. Дарувальники: Вітєзон І.І., Єланчик Г.М., Поцепухов П.П., Сливинський О.Ю., Шклярський Ф.М. та ін. (9; [1915] – 1932).

110.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про діяльність керуючим Каменською і Орловською копальнями (1901–1903); матеріали про видачу патенту на винахід (1911); лист студентів з проханням залишити М.М. Федорова викладачем Гір-

ничого інституту (1912); доповідь "Завдання та організація позашкільної освіти" (1914); матеріали про участь у з'їздах вчителів (1920–1921); звіт про наукову і педагогічну діяльність за 1923 р. (1923).

Матеріали діяльності в секції наукових працівників (1926–1930); матеріали про відвідування різних заводів (1926); повідомлення про призначення консультантом Діпрошахту (1928); про діяльність консультантом Шахтобуду (1931); у Міжвідомчій раді по безпеці гірничих робіт (1931); листи з проханням дати наукові висновки про облаштування шахтних клітей (1932); матеріали про призначення директором Інституту гірничої механіки (1934). Відгук про науково-технічну діяльність (1942). Матеріали про святкування 100-річчя з дня народження вченого; про увічнення його пам'яті та видання його праць (1942–1967); про участь у підготовці збірника, присвяченого 25-річчю Академії наук УРСР (1943).

110.4. Листування

Листи М.М. Федорова

Адресати: Ващенко К. (10; 1932); Динник О.М. (8; 1926–1932); Єланчик Г.М. (4; 1929–1932); Лычов О.С. (17; 1926–1933); Макаров В.С. (5; 1929–1930); Нестеров П.П. (5; 1933–1934); Савін Г.М. (1944); Серенсен С.В. (1931); Хлебников Б.Я. (2; 1928); Шклярський Ф.М. (9; 1923–1933) та ін.

Листи до М.М. Федорова

Кореспонденти: Биков [Л.Н.] (10; 1932–1933); Бирюков (3; 1929); Єланчик Г.М. (29; 1929); Лычов О.С. (34; 1925–1943); Компаніоні Й.А. (7; 1937); Кучеров П.С. (23; 1942–1943); Макаров В.С. (6; 1929–1930); Нестеров П.П. (3; 1932); Олійник Г.К. (5; 1928–1929); Понько К.В. (5; 1932); Серенсен С.В. (2; 1931); Скочинський О.О. (4; 1942–1943); Сливинський О.Ю. (5; 1929); Федорова В.М. (2; 1943); Федорова З.М. (5; 1936–1943); Фінк В.І. (2; 1933); Фортунатов Л. (2; 1927); Хлебников Б.Я. (3; 1928); Шклярський Ф.М. (15; 1926–1933) та ін. Загалом у фонді листи 100 адресатів та кореспондентів.

110.5. Фотодокументи

М.М. Федоров (4; 1940); з студентами Петроградського гірничого інституту (1895).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 142–143; *Болдырева М.Д.* Научная конференция по горной механике, посвященная 100-летию со дня рождения акад. М.М. Федорова // Прикл. механика.– 1968.– Т. 4, вып. 2.– С. 136–139; *Нечушкин Г.М.* К столетию со дня рождения академика АН УССР М.М. Федорова // Уголь Украины.– 1967.– № 8.– С. 54.

111. ФЕРДМАН Давид Лазаревич (7 січня 1903 – 11 січня 1970). – Біохімік. Член-кореспондент (1939).

Ф. 3, 4 описи, 240 од. зб. (1939–1968).

Народився у м. Тересполі (тепер Польща). Закінчив біологічне від-

ділення Харківського інституту народної освіти (1925). В 1925–1931 рр. працював в Українському біохімічному інституті, в 1930–1943 рр. – завідувач кафедри біохімії Харківського медичного інституту. В 1941 р. у зв'язку з евакуацією Харківського інституту на схід Д.Л. Фердман переїхав в Оренбург, де працював до жовтня 1943 р. у лабораторії по виготовленню лікарських і вітамінних препаратів. З 1944 р. по 1970 р. працював в Інституті біохімії АН УРСР завідувачим відділом, одночасно з 1944 р. – професор Київського державного університету. Член-кореспондент АН СРСР (1946). Член президії Центральної ради Українського біохімічного товариства (1956), заступник голови Наукової ради АН СРСР з проблеми “Біохімія тварин і людини”, протягом багатьох років був заступником головного редактора “Українського біохімічного журналу”. Нагороджений орденом Леніна (1954).

Наукові дослідження присвячені вивченню біохімічних процесів у м'язах, а також обміну фосфорних і азотних сполук. Вперше встановив наявність глютаміну в м'язах і інших тканинах та його роль в обміні речовин. Автор 150 наукових праць.

111.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Исследования по изучению экспериментальной мышечной дистрофии” (1948); “Биохимия заболевания мышц” (1953).

Наукові огляди: “Новые данные о фосфотидах” (1946); “Данные о внутриклеточном обмене жиров” (1947); “О нуклеиновых кислотах” (1948).

Статті: “Данные об амидах белков мышечной ткани” (1948); “О процессах образования и устранения аммиака в тканях” (1949); “Биохимия мышц” (1954); “Исследования по изучению биохимических процессов в мышцах при дистрофии и атрофии” (1954); “Научная, педагогическая и общественная деятельность академика Александра Владимировича Палладина” (1955); “Применение меченых атомов для изучения обмена веществ в мышцах” (1957); “Биохимия и ее достижения” (1962); “Биохимия адениловых кислот” (1962); “Фосфолипиды и активность АТФ-азы и дезаминазы 5-аделиновой кислоты в миофибрилах кролика” (1966) – у співавторстві.

Доповіді: “Современные представления о биохимических процессах в нервной ткани” (1946); “Фосфорная кислота в процессах обмена веществ и энергии” (1947); “О механизме окислительных процессов” (1948); “Биохимические эксперименты и познавательная ценность их результатов” (1951); “Роль отечественных ученых в изучении углеводного обмена в бесклеточном живом веществе” (1953); “Азотистые вещества в химизме мышечной деятельности” (1955); “О динамическом состоянии химических составных частей организма” (1960).

Лекції: з порівняльної біохімії (1944–1945); з біохімії м'язів (1945–1952); з ембріології (1946–1947); з біології фосфорних сполук (1948–1949); з біохімії (1946–1947).

Авторське свідоцтво № 97235, видане Міністерством охорони здоров'я СРСР Д.Л. Фердману, Б.М. Маньківському, В.М. Слонімській на винахід способу лікування прогресивної м'язової дистрофії (1954).

111.2. Біографічні документи

Диплом члена-кореспондента АН УРСР (1939); витяг з протоколу засідання Президії АН УРСР про обрання Д.Л. Фердмана членом-кореспондентом АН СРСР (1946); диплом та посвідчення члена-кореспондента АН СРСР (1946); військовий квиток (1954); членський квиток Всесоюзного біохімічного товариства (1954); посвідчення члена Київської філії Українського товариства фізіологів, біохіміків, фармакологів (1956); грамоти (1957–1962); профспілкові квитки (1958–1960).

Матеріали з дарчими написами Д.Л. Фердману. Дарувальники: Беліцер В.А., Виноградов К.А., Кареліна М.І., Козакевич В.П., Френкель Г.М., Яковлев М.М. та ін. (14; 1944–1968).

111.3. Документи про службову діяльність

Запрошення, програми сесій АН СРСР (1946–1967); матеріали (запрошення, плани лекцій і семінарів, наукових сесій, конференцій) про викладацьку діяльність у Київському університеті та медінституті (1946–1960); матеріали (запрошення, програми та ін.) про участь у різноманітних наукових заходах АН СРСР (1947–1967); витяг з протоколу засідання вченої ради Міністерства охорони здоров'я про призначення препарату АТФ для лікування м'язової дистрофії (1949); наказ міністра охорони здоров'я СРСР про упорядкування виробництва і випробування нових медичних препаратів (1951).

111.4. Листування

Листи Д.Л. Фердмана

Адресати: Вавілов С.І. (1946); Голик А.З. (б.д.); Григор'єва В.А. (5; 1951–1952) та ін.

Листи до Д.Л. Фердмана

Кореспонденти: Бруєвич М.Г. (1946); Вавілов С.І. (2; 1946–1949); Варга Е. (УНР) (1953); Енгельгардт В.О. (1945); Ільїн В.С. (1968); Качадоріан В.А. (США) (1971); Кочерижкін В.Г. (1954); Палладін О.В. (3; 1946–1954); Петрович Ю.А. (1968); Туракулов Я.Х. (1968); Туркевич Д. (США) (1962); Хамідов Г.К. (2; 1965–1969); Хоєк Т.Б. (Нідерланди) (1968); Щепін В.А. (1969) та ін. Загалом у фонді листи 29 адресатів та кореспондентів.

Літ.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 271; Д.Л. Фердман : (К 60-летию со дня рєждения) // Укр. біохім. журн.– 1963.– Т. 35, № 1; Українська радянська енциклопедія.– К., 1985.– Т. 11.– С. 560.

112. ФЕРСМАН Олександр Євгенович (8 листопада 1883 – 20 травня 1945). – Мінералог і геохімік. Академік Російської Академії наук (1919).

Ф. 247, 1 опис, 46 од. зб. (1883–1945).

Народився в Петербурзі. В 1901–1903 рр. навчався в Новоросійському

(Одеському) університеті, а потім – у Московському університеті, який закінчив у 1907 р. В 1907–1909 рр. перебував у науковому відрядженні в Німеччині і Франції. З 1912 р. працював у системі Російської Академії наук директором Мінералогічного музею в Петербурзі, потім Мінералогічного, Геохімічного інститутів і Інституту геологічних наук у Москві. В 1926–1929 рр. – віце-президент АН СРСР. Лауреат Державної премії СРСР (1942).

О.Є. Ферсман був учнем В.І. Вернадського і разом з ним став засновником нової науки – геохімії. Провадив експедиційні дослідження родовищ і корисних копалин на Кольському півострові, в Карелії, на Уралі, Алтаї, в Середній Азії, Забайкаллі, в Україні, зокрема в Криму і на Волині, а також за кордоном. О.Є. Ферсман відкрив основні закони геохімії. Особливе місце в дослідженнях вченого займають пегматити та дорогоцінне і кольорове виробне каміння. Широко відомий як популяризатор наукових знань з геохімії та мінералогії. Автор близько 1000 наукових і науково-популярних праць.

112.1. Наукові і творчі матеріали

“Пути к науке будущего” (1922); “Ископаемые богатства Карпат” (1945); уривки з різних праць вченого (б.д.).

112.2. Листування

Адресати: Вернадський В.І. (1917); командир військової частини № 160 (1942).

Кореспонденти: Горький М. (1927); командир військової частини № 160 (1942).

112.3. Фотодокументи

О.Є. Ферсман в студентські роки (1903); в експедиціях; з колегами, видатними вченими – акад. В.І. Вернадським, О.М. Фрумкіним, А.Ф. Йоффе, О.П. Карпінським, П.К. Козловим, С.Ф. Ольденбургом (7; 1925–1940); з дружиною (1941); в дитячі роки (5; б.д.); в колі сім'ї, з родичами (б.д.) та ін.

Лит.: Академик Александр Евгеньевич Ферсман : [Некролог] // Вестн. АН СССР.– 1945.– № 9; Александр Евгеньевич Ферсман : (К 100-летию со дня рождения) // Природа.– 1983.– № 10; Григорян С.В. А.Е. Ферсман – теоретик прикладной геохимии // Геохимия.– 1983.– № 11; Кольцов А.В. А.Е. Ферсман как организатор науки // Вопр. истории естествознания и техники.– 1984.– № 1.

113. ФОМІН Олександр Васильович (14 травня 1869 – 16 жовтня 1935). – Ботанік. Академік (1921).

Ф. 10, 1 опис, 233 од. зб. (1909–1936).

Народився у с. Єрмолівка (тепер Саратовська обл., Росія). Закінчив Московський університет (1893). До 1896 р. викладав у приватних учбових закладах Москви. В 1896–1902 рр. – асистент на кафедрі ботаніки

Юр'ївського (нині Тартуський) університету. В 1902–1914 рр. працював у Тифлісі по організації Ботанічного саду. Одночасно в 1909–1914 рр. – викладав на Вищих жіночих курсах у Тифлісі (тепер Тбіліський університет). З 1914 р. по 1927 р. працював у Київському університеті на посаді завідуючого кафедрою систематики і морфології рослин. Один із організаторів УАН, член Комісії по виробленню законопроекту про заснування УАН у Києві (1918), член Комісії для організації установ при Фізично-математичному відділі УАН (1918–1919), керівник Комісії для вивчення флори України (1919), яка була перетворена в Ботанічний кабінет і гербарій (1921). У 1921–1935 рр. – директор Інституту ботаніки ВУАН.

Наукові дослідження присвячені морфології, систематиці та флорі Кавказу, Сибіру, Далекого Сходу, України. Розробив перше ботанічне районування території України. Автор близько 100 наукових праць.

113.1. Наукові і творчі матеріали

Лекції: по фітогеографії (1924); конспекти лекцій по дендрології (1927); програми курсів лекцій і робочі матеріали до них (1922–1923).

Доповіді: на загальних зборах співробітників Ботанічного інституту [20-ті роки ХХ ст.]; “Рослинність Полісся” – на засіданні комітету “Великого Дніпра” (1929).

Відгуки на роботи: Л.М. Левитського (1918); проф. Я.С. Модилевського [1934–1935]; проф. Є.І. Бордзиловського, М.В. Клокова, М.І. Котова, Є.М. Лавренка, О.М. Льовшина (б.д.). Рецензії на роботи аспіранта С.М. Московця (1932).

Виписки і обробка літератури по вивченню кленів (1930–1935).

113.2. Біографічні документи

Диплом дійсного члена Імператорського Російського географічного товариства, підписаний В.П. Семеновим-Тян-Шанським (1911); диплом доктора ботаніки (1913); повідомлення Київського товариства природознавців про обрання дійсним членом (1914); диплом члена Імператорського Московського товариства дослідників природи (1915); посвідчення професора Вищих жіночих курсів у м. Києві (1916–1918); повідомлення про обрання членом Вченого комітету народного Міністерства земельних справ (1919); посвідчення про відрядження до Ленінграда (1920–1931); лист і анкета Комітету обліку і вивчення наукових сил СРСР (1934); запрошення на міжнародні ботанічні конгреси (1930–1935) та ін.

113.3. Документи про службову діяльність

Матеріали про надання наукових консультацій (1913–1935); повідомлення про роботу в Київському університеті (1914–1919); повідомлення про влаштування на роботу його студентів (1916).

Записки про структуру Інституту ботаніки АН УРСР [20-ті роки ХХ ст.]; виступ на засіданні II Відділення ВУАН з приводу смерті Д.К. Заболотного (1929); тези доповіді про діяльність науково-дослідних інститутів [20-ті роки ХХ ст.]; документи про роботу в Комісії по дослідженню

флори України (1930); матеріали про роботу вченого в Комісії по вивченню деревних порід (1931); про роботу в редакції УРЕ (1932–1934); доповідна записка про організацію нового ботсаду [30-ті роки ХХ ст.].

113.4. Листування

Листи О.В. Фоміна

Адресати: Енглер (1922); Крилов М.М. (1929); Мельник С.П. (б.д.); Юзепчук (2; б.д.) та ін.

Листи до О.В. Фоміна

Кореспонденти: Адамов В.В. (1934); Алстон (Англія) (2; 1931); Андрес (Німеччина) (2; 1930–1935); Бордзиловський Є.І. (12; 1930); Борнтрайгер (Німеччина) (1935); Бородин І.П. (3; 1913–1914); Буш М.А. (13; 1909–1929); Вег М. (Німеччина) (3; 1929); Вернадський В.І. (2; 1929–1934); Вершковський В.М. (4; 1921–1931); Висоцький Г.М. (2; 1933–1934); Вісколіна О.Д. (2; 1928–1935); Воронов Ю. (6; 1916–1923); Глюк Г. (Німеччина) (1931); Голіцин С. (6; 1931–1933); Гроссгейм О.А. (2; 1929–1931); Динник О.М. (1932); Дільс (Німеччина) (2; 1925–1930); Залеський В.К. (2; б.д.); Зеров Д.К. (1920); Іванов С.Л. (9; 1916–1934); Іллічевський С. (9; 1923–1934); Ільїн М. (1925); Ісаченко Б.Л. (4; 1916–1933); Каражан І. (3; 1934); Келлер Б.О. (3; 1924–1931); Комаров В.Л. (6; 1912–1932); Котов М.І. (2; 1924–1928); Кречетович В.І. (2; 1931–1934); Кузнецов М.І. (15; 1912–1929); Лавренко Є.М. (16; 1920–1925); Левинський С. (Польща) (1928); Лепешин В. (4; 1916–1917); Льовшин О.М. (4; 1917–1918); Линсбор К. (Австрія) (1928); Липський В.І. (22; 1920–1935); Литвинов Д.І. (3; 1917–1924); Любименко В.М. (21; 1918–1935); Максимов М. (6; 1913–1917); Мартель А. (Франція) (1927); Матюшенко В. (4; 1923–1927); Мелешко П. (5; 1914–1916); Мельник С.П. (5; 1933–1934); Михаловський М.Й. (5; 1934); Мішель де (Італія) (1934); Міщенко П. (2; 1917–1929); Модилевський Я.С. (4; 1929–1932); Навашин С.Г. (31; 1913–1923); Назаров М. (8; 1934–1935); Нелюбов В.О. (2; 1916–1917); Новак Ф. (Чехословаччина) (1931); Окснер А.М. (2; 1926); Подпер (Чехословаччина) (1928); Потапенко Г.І. (2; 1934); Рендл (Великобританія) (б.д.); Риклі (Швейцарія) (3; 1931); Ряппо А. (2; 1923–1927); Савич І.П. (2; 1924–1925); Сакамура (Японія) (1928); Симоне (Франція) (1931); Скотберг (Швеція) (1929); Соколовський О.І. (2; 1934); Тигс Е. (Німеччина) (2; 1933); Тутковський П.А. (2; 1920–1925); Фінн В.В. (2; 1930); Фок Г. (Німеччина) (1928); Хмелевський В.Ф. (2; 1917–1921); Чечомм (Польща) (3; 1929–1930); Чинг Сін Тан (Китай) (1932); Шостенко Н.О. (2; 1924); Штейнберг (5; 1927) та ін. Загалом у фонді листи 161 адресата та кореспондента.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 144; *Береговий П.М.* Двадцять років з дня народження О.В. Фоміна : (Список найголовніших наукових праць акад. О.В. Фоміна) // *Наук. зап. / Київ. держ. ун-т. Праці ботан. саду.*– [1929].– Т. 16, вип. 1, № 25.– С. 5–11; *Михайлова О.О.* Архівна спадщина О.В. Фоміна // *Укр. ботан. журн.*– 1974.– Т. 31, № 3.– С. 393.

114. ХОЛОДНИЙ Микола Григорович (22 червня 1882 – 4 травня 1953). – Ботанік. Академік (1929).

Ф. 16, 1 опис, 63 од. зб. (1900–1977).

Народився у м. Тамбові. Закінчив Київський університет (1906), де викладав до 1941 р., з 1914 р. – одночасно викладав на Київських вищих жіночих курсах. У 1922–1931 рр. працював у Науково-дослідному інституті ботаніки, а з 1931 р. по 1949 р. – в Інституті ботаніки АН УРСР (з 1931 р. – завідувачий відділом). Член-кореспондент ВУАН (1925). Заслужений діяч науки УРСР (1944).

Наукові дослідження присвячені фізіології, анатомії та екології рослин, мікробіології, загальній біології, історії науки. Засновник вчення про фітогормони. Створив наукову школу ботаніків.

114.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Избранные труды. Т. 1. Работы по физиологии растений” (1955); “Избранные труды. Т. 2. Работы по физиологии растений” (1956); “Избранные труды. Т. 3. Работы по микробиологии” (1956); “Вибрані праці” (1969); “Воспоминания и мысли натуралиста”. [Автобіографія] [50-ті роки ХХ ст.].

Брошура “Мысли натуралиста о природе и человеке” (1947–1952).

Статті: “Самозарождение и начало жизни на Земле” (1947); “Чему учил С.Г. Навагин как естествоиспытатель” (1948); роз’яснення малюнків до статті М.Г. Холодного “Как наблюдать жизнь микробов почвы” (1949); “Новое о воздушном питании растений” (1951); “В защиту советской эндокринологии растений” (1954) та ін.

114.2. Біографічні документи

Автобіографія; витяг із протоколу засідання Президії АН УРСР про обговорення книги М.Г. Холодного “Мысли натуралиста о природе и человеке” (1947); статті І.П. Білоконя та К.М. Ситника про М.Г. Холодного та некролог І.П. Білоконя (1953–1972); повідомлення про засідання Українського ботанічного товариства, присвяченого 75-річчю від дня народження М.Г. Холодного (1958); відгук члена-кореспондента АН УРСР П.А. Баранова на книгу М.Г. Холодного “Мысли натуралиста о природе и человеке” (1956); спогади члена-кореспондента АН УРСР А.С. Оканенка про М.Г. Холодного.

114.3. Листування

Листи М.Г. Холодного

Адресати: Любищев А.А. (23; 1944–1953); Максимов Н. (17; 1951–1952); Ромашко Я.Д. (4; 1947–1949); Чайлахян М.Х. (46; 1943–1953) та ін.

Листи до М.Г. Холодного

Кореспонденти: Баранов П.А. (1949); Вернадський В.І. (8; 1943–1944); Любищев А.А. (34; 1944–1952) та ін. Загалом у фонді листи 10 адресатів та кореспондентів.

114.4. Фотодокументи

М.Г. Холодний (10; 1900–1950); під час подорожі по Уралу (3; 1907); батько та мати М.Г. Холодного (1910); у колі сім'ї (1910); із двоюрідним братом (1910); з колегами А.С. Оканенком, А.Ф. Оскерко, Н.А. Львовим (2; 1911–1913); із сестрою Олександрою (1912); фотографії воєнних часів (4; 1941–1944) та ін. Всього 31 фотодокумент.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 146; Білокін І.П. Микола Григорович Холодний // Наук. зап. Київ. ун-ту.– 1952.– Т. 11, вип. 8; Ситник К.М., Ромашко Я.Д. Микола Григорович Холодний.– К., 1979.

115. ЧАГОВЕЦЬ Василь Юрійович (30 квітня 1873 – 19 травня 1941). – Фізіолог. Академік (1939).

Ф. 13, 1 опис, 6 од. зб. (1901–1956).

Народився на хуторі Патичисі біля села Заруддя (тепер Сумська обл.). Закінчив Військово-медичну академію у Петербурзі (1907). З 1903 р. по 1909 р. – на викладацькій роботі у Петербурзі. З 1910 р. – професор і завідувач кафедри фізіології Київського університету, з 1921 р. – професор Київського медінституту.

Наукові дослідження присвячені питанням застосування теорії електrolітичної дисоціації. Розробив метод електрогастрографії, запропонував іонну теорію походження біоелектричних потенціалів і розвинув конденсаційну теорію електричних подразнень у живій тканині. Один з основоположників сучасної електрофізіології.

Серед документів: доповідь “Значение физико-химических исследований” (1901); “Электромоторная деятельность тела” (частина дисертації) [10-ті роки ХХ ст.]; статті: “О материалистическом объяснении законов психологии” [10-ті роки ХХ ст.]; “К вопросу о поражении электрическим током” [30-ті роки ХХ ст.]; стаття проф. М.К. Вітте “В.Ю. Чаговец. (До 15-річчя з дня смерті)” (1956).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 147; Алешин И.А. К 90-летию со дня рождения В.Ю. Чаговца // Врачеб. дело.– 1963.– № 10; Бабський Є.Б. Видатний теоретик електрофізіології В.Ю. Чаговец // Вісн. АН УРСР.– 1957.– № 2; Вітте М.К. В.Ю. Чаговец // Фізіол. журн.– 1956.– Т.2, № 5.

116. ЧЕРНИШОВ Борис Сидорович (22 січня 1888 – 31 серпня 1950). – Геолог і палеонтолог. Академік (1939).

Ф. 210, 3 описи, 211 од. зб. (1913–1950).

Народився у станиці Ясенській (тепер Краснодарський край, Росія). Закінчив Катеринославський гірничий інститут (1916). Асистент (1916–

1918), ад'юнкт геології Катеринославського гірничого інституту (1919–1922). З 1922 р. по 1925 р. викладав геологію в Катеринославському інституті народної освіти. У 1926–1939 рр. працював у Ленінграді старшим геологом Геологічного комітету. З 1930 р. – професор Ленінградського університету. У 1922–1938 рр. провадив геологічні і палеонтологічні дослідження на Донбасі, на Далекому Сході, в Кузбасі, Казахстані. З 1939 р. працював в Інституті геологічних наук АН УРСР (у 1939–1946 рр. – директор). Віце-президент АН УРСР (1939–1946). У 1945–1950 рр. – завідувачий кафедрою палеонтології Київського державного університету і завідувачий відділом палеозою Інституту геологічних наук АН УРСР. Заслужений діяч науки УРСР (1943).

Наукові дослідження стосуються палеонтології, стратиграфії, загальної геології.

116.1. Наукові і творчі матеріали

Монографії: “Геологический очерк Тарбогатая” (1935); “Геологический очерк Восточного Тарбогатая” (неопубл., 1935); “Фауна двухстворчатых моллюсков среднего карбона Донецкого бассейна” (неопубл., [30-ті роки ХХ ст.]); “Семейство Grammusidae из верхнепалеозойских отложений СССР” [30-ті роки ХХ ст.]; “З кам'яновугільних відкладів СРСР” (1946).

Статті: “*Estheria*” из Сибири и Дальнего Востока” (1930); “К вопросу о триасе в Кузнецком бассейне” (1936); “Представители Антракопеило...” (1947); “*Conchostraca* из района Бунагачинского месторождения угля” (1948); “Деякі *Nukulidae* Донецького басейну” (1945); “Новый представитель *Merastromata* из нижнего карбона” (1948); “*Anthracopora* из Донецкого бассейна” (1948).

Доповідь “Новые отрасли местной промышленности на местном минеральном сырье” (1941–1942); робочі матеріали до лекцій (1945–1956); програма курсу “Фауна моря” для студентів Київського держуніверситету (1948). Список польових геолого-розвідувальних робіт, що виконувалися у 1913–1938 рр.; звіти про літні роботи, що проводилися у 1938–1948 рр.; “Отчет о летних работах 1934 г. в хребте Манрак” (1935).

Відгуки та рецензії на роботи інших осіб (1944–1947); робочі матеріали до наукових праць (б.д.); бібліографія наукових праць (б.д.).

116.2. Біографічні документи

Копія диплому Катеринославського гірничого інституту (1916); довідки про роботу в 1916–1948 рр.; витяг з протоколу ВАКу про присвоєння звання професора і вченого ступеня доктора наук (1937–1950); трудова книжка (1939); матеріали про смерть матері (1942); поздоровлення у зв'язку з присвоєнням звання Заслуженого діяча науки УРСР (1943); особовий листок обліку кадрів (1948); матеріали до 60-річного ювілею (статті, запрошення, витяг з протоколу) (1948); поздоровчі адреси до 60-річного ювілею (1948); постанова Ради Міністрів про витрати на похорон і матеріальне забезпечення сім'ї (1950); співчуття з приводу смерті (1950).

Матеріали з дарчими написами Б.С. Чернишову. Дарувальники: Бражников [Н.Е.], Дідковський В.Я., Молявко Г.І., Новик К.Й., Рильський М.Т., Стормер Л. та ін. (10; 1934–1950).

116.3. Документи про службову діяльність

Листування з палеонтологічним відділом Геолкому (1926); матеріали про діяльність в різних установах, комісіях (запрошення, листи, протоколи) (1939–1946); листування з особливим відділом ЦК КПУ з приводу гр. Пітковської (1942); виступ на відкритті геофізичної наради (1942); документи про роботу в Башкирському геологічному управлінні (1943); виступ з приводу серпневої сесії ВАСГНІЛ (1948).

116.4. Листування

Листи Б.С. Чернишова

Адресати: Вальц І.Е. (1945); Криштофович А.М. (б.д.); Чернишов Б.Б. (1942) та ін.

Листи до Б.С. Чернишова

Кореспонденти: Архангельська Л. (2; 1942–1943); Богомолец О.О. (3; 1941–1944); Борисян О.О. (1942); Бродський О.І. (1943); Булаховський Л.А. (1943); Вальц І.Е. (3; 1943–1944); Вернадський В.І. (2; 1943); Калинович М.Я. (1944); Красковський С. (2; 1944); Криштофович А.М. (1947); Кудрявцев (3; 1943–1944); Личков В.Л. (4; 1944); Матвеев А.К. (22; 1944); Палладін О.В. (2; 1944); Порфир'єв В.Б. (2; 1943); Рильський М.Т. (1944); Слензак І.Є. (2; 1941); Сно О.Є. (2; 1943); Соколовський О.Н. (1944); Степанов П.І. (4; 1941–1943) та ін. Загалом у фонді листи 58 адресатів та кореспондентів.

116.5. Фотодокументи

Б.С. Чернишов (4; 1916–1944); серед співробітників Дніпропетровського гірничого інституту (1924–1926); Б.С. Чернишов з випускниками-геологами Ленінградського університету (1931); серед колег на Спільному зібранні АН УРСР (1947); серед студентів Київського держуніверситету (1940) та ін. Всього 14 фотодокументів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 148–149; Б.С. Чернишов : (Некролог) // Вісн. АН УРСР.– 1950.– № 9; Українська радянська енциклопедія.– К., 1985.– Т. 12.– С. 279.

117. ШИЛОВ Євген Олексійович (10 серпня 1893 – 28 липня 1970). – Хімік. Академік АН УРСР (1951).

Ф. 8, 3 описи, 320 од. зб. (1913–1970).

Народився у м. Серпухові (тепер Московська обл., Росія). Закінчив Московський університет (1917). З 1919 р. по 1930 р. – асистент, доцент, завідуючий кафедрою Іваново-Вознесенського політехнічного інституту, з 1930 р. по 1947 р. – завідуючий кафедрою Іваново-Вознесенського

хіміко-технологічного інституту. У 1947 р. організував та очолив у Києві лабораторію механізмів органічних реакцій в Інституті органічної хімії АН УРСР, з 1947 р. по 1970 р. – завідуючий відділом Інституту. Викладав на хімічному факультеті Київського університету.

Наукові дослідження присвячені кінетиці і механізму органічних реакцій. Сформулював принцип донорно-акцепторних реакцій. Автор 300 наукових праць.

117.1. Наукові і творчі матеріали

Брошура “Что такое химия и что она дает рабочему” (1925).

Статті: “Исследования по теории нуклеофильных присоединений” (1956); “Развитие проблемы теории строения химических соединений” (1956); “Изотопный эффект в реакциях электрофильного замещения в ароматических системах” (1958); “О получении этиленхлоргидрина из газов с низкой концентрацией этилена” (1960); “Кинетика и механизм йодирования анилина йодом в водных растворах” [1962]; “Циклополимеризация пропилового ангидрида в присутствии слабых нуклеофилов” [1965]; “Кинетика йодирования аллилового спирта в присутствии донорных добавок в бензоле и диоксане” [1967–1970]; “Исследования по теории образования циклических форм в органических реакциях” (1967); “Каталитический обмен брома в бромбензолсульфонатах в реакции с водным аммиаком” [1969]; “Эффект добавок в каталитических реакциях нуклеофильного обмена галогена в ароматических соединениях” [1970] та ін.

Авторське свідоцтво та описання винаходу “Способ получения этиленхлоргидрина” (1948) – у співавторстві з С. Солодушниковим. Відгуки та рецензії на наукові праці інших осіб, реферати наукової літератури (1940–1965).

Робочі матеріали до наукових праць: робочі зошити з описанням дослідів з проблем “Получение бензофенолхлорида”, “Пневматический способ дозирования жидкостей и его применение в объемном анализе”, “Идеи и комментарии”, “Триметилаллиламмоний перхлорат и активный хлор”; зошити з виписками з літератури, математичними розрахунками, бібліографічні картотеки (1926–1966). Бібліографія наукових праць (1950–1952).

117.2. Біографічні документи

Записні книжки, посвідчення та щоденники з записами про поїздки до Парижа (1929–1963); листування з нагоди обрання членом-кореспондентом АН УРСР (1944–1945); мандати делегата партійних конференцій АН УРСР (1948–1949); вітальні листи з нагоди обрання академіком (1951); майново-побутові документи (1955–1980); почесна грамота Всесоюзного хімічного товариства ім. Д.І. Менделєєва (1968); вітальна кореспонденція з нагоди 75-річчя від дня народження (1968).

117.3. Документи про службову діяльність

Листування з нагоди переїзду на роботу до Уральського політехніч-

ного інституту (1925); звіт голови Державної екзаменаційної комісії хімічного факультету Київського держуніверситету (1950); документи про роботу відповідальним редактором та членом редколегії "Українського хімічного журналу" (1953–1973); матеріали про роботу на посаді заступника голови Ради по вивченню виробничих сил УРСР (1954–1955).

Матеріали про участь у роботі наукових конференцій, нарад, симпозіумів (програми, листування з питань роботи конференції щодо механізму гетеролітичних реакцій, II Міжнародного симпозіуму з хімії природних з'єднань та ін.) (1959–1968); листування з редакціями про видання статей (1924–1966); запрошення на Загальні збори АН УРСР, конференції, урочисті прийоми (1961–1969).

117.4. Листування

Листи Є.О. Шилова

Адресати: Бабаян А.Т. (б.д.); Бінакер (Нідерланди) (1969); Будников П.П. (5; 1944–1950); Бурмистров С.І. (8; 1950–1970); Вейбель С. (НДР) (2; 1960–1961); Дубінін М.М. (3; 1957–1958); Золінгер (Швейцарія) (3; 1963); Ізмаїльський В.О. (7; 1949–1952); Каняєв М.П. (4; 1956–1970); Кіпріанов А.І. (6; 1944–1955); Коган Л.М. (6; 1948–1961); Козлов В.В. (17; 1949–1955); Куракін О.М. (9; 1948–1955); Ламартін (Франція) (1966); Лемб (США) (3; 1939); Нойс (США) (1961); Палладін О.В. (1951); Патон Є.О. (б.д.); Пенетъє (Франція) (2; 1958–1959); Прегль (Австрія) (3; 1929); Рудаков Г.О. (13; 1966–1970); Сиркін Я.К. (2; 1956); Стребінгер (3; 1929); Терентъєв О.П. (2; 1950–1955); Чубар Б. (Франція) (7; 1969) та ін.

Листи до Є.О. Шилова

Кореспонденти: Бінакер (Нідерланди) (3; 1969); Богданов Г.О. (6; 1954–1955); Будников П.П. (53; 1939–1956); Бурмистров С.І. (15; 1952–1970); Гололобови А.І. та С.В. (23; 1931–1970); Ейрінг (США) (9; 1959–1961); Єлфімова Ф.І. (3; 1950–1951); Жакю (Франція) (1965); Заславський І.І. (13; 1950–1970); Іванова О.С. (8; 1949–1955); Ізмаїльський В.О. (36; 1949–1970); Кіпріанов А.І. (14; 1944–1955); Кірсанов О.В. (3; 1950–1956); Козлов В.В. (24; 1949–1955); Куракін О.М. (46; 1947–1962); Несмеянов О.М. (2; 1949–1950); Памфілов А.В. (49; 1950–1970); Пінассі (Французька Гвіана) (10; 1969); Рудаков Г.О. (23; 1955–1970); Свенціцький Є.І. (6; 1969); Сиркін Я.К. (3; 1950–1956); Степанова З.С. (7; 1951–1955); Хастінгс (США) (4; б.д.); Яцимирський К.Б. (11; 1953–1966) та ін. Загалом у фонді листи 200 адресатів та кореспондентів.

117.5. Фотодокументи

Є.О. Шилов (3; 1913–1968); у колі співробітників Інституту органічної хімії АН УРСР (б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 152; Євген Олексійович Шилов : [Некролог] // Укр. хім. журн.– 1970.– Т. 36, вип. 11.– С. 1158; К 75-леттю Е.А. Шилова // Укр. хім. журн.– 1968.– Т. 34, вип. 8.– С. 863–864.

118. ЮШКОВ Серафим Володимирович (4 травня 1888 – 14 серпня 1952). – Юрист. Член-кореспондент (1939).

Ф. 221, 1 опис, 7 од. зб. (1939–1961).

Народився у с. Трофимовщина (тепер Мордовія, Росія). Закінчив Петербурзький університет (1912) і був залишений при ньому для підготовки до вченого звання. У 1916–1919 рр. – приват-доцент Петроградського університету. З 1919 р. по 1943 р. працював професором у ряді вузів країни (Саратов, Ленінград, Свердловськ, Москва, Алма-Ата та ін.). З 1939 р. – науковий співробітник Всесоюзного інституту юридичних наук. Дійсний член Академії наук Казахської РСР (1946). Працюючи професором Московського університету ім. М.В. Ломоносова, брав участь у роботі науково-дослідних установ АН УРСР. У 1943–1944 рр. – старший науковий співробітник Інституту історії і археології АН УРСР, з 1944 р. по 1950 р. – Інституту історії України АН УРСР. Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора (1944). Заслужений діяч науки РРФСР.

Наукові дослідження в галузі історії держави і права Київської Русі.

Серед документів: посвідчення члена-кореспондента АН УРСР (1939); посвідчення до медалі “За доблестный труд в Великой Отечественной войне” (1946); стаття директора Всесоюзного інституту юридичних наук проф. В.М. Чхиквадзе до 60-річчя від дня народження С.В. Юшкова (1948); некролог (1952); бібліографія наукових праць (1961); відгук на роботу А.Б. Дубровіної (б.д.); фотопортрети вченого (2; б.д.).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.–К., 1993.–С. 283; Профессор Московского университета С.В. Юшков // Вестн. Моск. ун-та. Право.– 1968.– № 5.; Ричка В.М. С.В. Юшков // Укр. іст. журн.– 1991.– № 7; Штамм С.И. Советские юристы – ученые и педагоги // Сов. государство и право.– 1979.– № 4; Юшкова Е.С. Спогади про батька // Укр. іст. журн.–1991.– № 7.

119. ЯКОВКІН Авенір Олександрович (21 травня 1887 – 8 листопада 1972). – Астроном. Член-кореспондент (1951).

Ф. 222, 3 описи, 320 од.зб. (1898–1974).

Народився у м. Благовещенську. Закінчив математичний факультет Казанського університету (1910), де працював до 1937 р. (з 1926 р. – професор). У 1926 р. був призначений директором Енгельгардтівської обсерваторії. У 1937–1945 рр. – професор Свердловського університету, а з 1945 р. по 1952 р. – завідуючий кафедрою теоретичної астрономії Київського університету. В 1951–1967 рр. працював у Головній астрономічній обсерваторії: у 1952–1959 рр. – директор, з 1960 р. – старший науковий співробітник. У 1935 р. за роботи, присвячені Місяцю, на Паризькому з'їзді Міжнародного астрономічного союзу був обраний членом Постійної

комісії по дослідженню Місяця. Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Наукові дослідження в галузі теорії руху небесних тіл і теорії фігури Місяця. Визначив сталі фізичні лібрації Місяця. Автор 70 наукових праць.

119.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія "Формулы и эфемериды для полевых наблюдений на Луне" (1964).

Статті: "Исследования универсального инструмента Otto Fennel и наблюдения с ним" (1908); "Исследование переносного "вертикального круга Heyde" (1908–1909); "Триангуляция группы звезд в созвездии Vulpecula" (1913); "Определение широты Энгельгардтовской обсерватории в 1915 году" (1915); "Прохождение Меркурия по диску Солнца" (1924); "Современное состояние вопроса о физической либрации Луны" (1925); "Вращение и фигура Луны" [1931]; "Перенос начала координат на диске Луны из центра фигуры к центру массы" (1946); "Строение Вселенной" (1954).

Відгуки на наукові праці інших осіб (1959–1966). Наукові звіти А.О. Яковкіна (1955–1966). Робочі матеріали до кандидатської дисертації (1923–1924).

119.2. Біографічні документи

Привітання з нагоди 30- та 40-річчя наукової діяльності (1940, 1947); з нагоди 60-, 70-, 75- та 80-річчя з дня народження (1947–1967); почесні грамоти (1954–1970).

119.3. Документи про службову діяльність

Начерки до п'ятирічного плану науково-дослідних робіт кафедри астрономії Свердловського університету [40-ві роки ХХ ст.]; звіт про наукову роботу (1953); звіт підкомісії з дослідження фігури та руху Місяця, членом якої був А.О. Яковкін, та документи до нього (1953–1960); проект постанови з доповіді А.О. Яковкіна "Состояние и перспективы астрономических исследований в АН УССР" (1957); документи про діяльність в Астрономічній раді АН СРСР (1958); лист до Президії АН УРСР з клопотанням про продовження видання "Краткого астрономического календаря" (1959); доповідна записка з питань організації на Україні оптико-механічної промисловості (1959); матеріали (списки учасників, протоколи засідань) Всесоюзної наради робочої групи з вивчення фігури та руху Місяця (1961).

119.4. Листування

Листи А.О. Яковкіна

Адресати: Барабашов М.П. (1959); Зверев М.С. (2; 1958); Козел К. (ПНР) (2; 1960–1963); Коф А. (Німеччина) [1930]; Соколов О.В. (4; 1968); Хабібулін Ш.Т. (2; 1961–1963); Щеглов В.П. (2; 1958–1959) та ін.

Листи до А.О. Яковкіна

Кореспонденти: Амбарцумян В.А. (2; 1939); Банахевич Т. (ПНР) (4; б.д.); Белькович І.В. (8; 1937–1945); Бігюцков В. (10; 1968); Джеффрейс Г. (Великобританія) (2; 1957–1960); Джільберт У.М. (США) (2; 1923–1925); Дроздов С.В. (12; 1954–1959); Зверев М.С. (12; 1950–1960); Марков А.В. (12; 1957–1961); Мустель Е.Р. (3; 1964); Нефедьев А. (24; 1950–1966); Річардс Г. (Великобританія) (5; 1936); Семененко М.П. (б.д.); Соколов О.В. (5; 1968); Субботін М.Ф. (2; 1943–1950); Федоров Є.П. (2; 1939–1969); Форбін У. (США) (1925); Шакиров К.С. (2; 1963) та ін. Загалом у фонді листи 99 адресатів та кореспондентів.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 285; Історія Академії наук Української ССР.– Київ, 1979.– С. 795; Українська радянська енциклопедія.– К., 1985.– Т. 12.– С. 498.

120. ЯСНОПОЛЬСЬКИЙ Леонід Миколайович (1 лютого 1873 – 25 травня 1957). – Економіст. Академік (1925).

Ф. 2, 1 опис, 46 од. зб. (1865–1936).

Народився у м. Києві. Закінчив Петербурзький університет (1895). У 1902–1910 рр. викладав у Харківському і Київському університетах та Петербурзькому політехнічному інституті. З 1910 р. – професор Київського університету. У 1926–1930 рр. очолював постійну Комісію АН УРСР по вивченню продуктивних сил України. У 1937 р. став жертвою політичних репресій і до 1942 р. перебував у в'язницях і таборах. З 1943 р. працював в Інституті економіки АН УРСР.

Наукові дослідження присвячені питанням розвитку економіки промисловості і використанню продуктивних сил України, зокрема Донбасу і Придніпров'я. Автор понад 100 наукових праць.

120.1. Наукові і творчі матеріали

Монографія “Доклад о шоссейных дорогах Галиции” (б.д.).

Статті: “Сравнительный свод общеобязательных предметов Киевского и Московского коммерческих институтов” (1914); “Валютный рынок Запада в эпоху войн с дороговизной” (1915); “Значення Бозької гідроелектричної станції для Правобережжя” (1929); “Водные законы” (б.д.); “Дорожные законы” (б.д.).

Доповідь “Проблема Великого Дніпра в загальній системі реконструкції водних шляхів СРСР” (1936); робочі матеріали до наукових праць.

120.2. Документи про службову діяльність

Матеріали про роботу в Київській міській управі, в статистичному бюро (лист, повідомлення) (1904–1906); протокол засідання економічної ради при Переяславській земській управі (1905); матеріали Комісії по боротьбі з дорожнечею (1915); матеріали всесоюзних з'їздів і конферен-

цій по вивченню продуктивних сил (витяги з протоколів, доповідь, листи) (1926–1927); матеріали про роботу в Комісії по вивченню продуктивних сил (повідомлення, службові записки) (1928); повідомлення про обрання в члени-засновники Ліги аграрних реформ (б.д.).

120.3. Листування

Листи до Л.М. Яснопольського

Кореспонденти: Височін І. (4; 1903–1906); Дзодзієв (1913); Дмитров В. (1914); Дьяконов (1907); Михайлов (2; 1916); Підопригора (1915); Родевич (1915); Схирладзе В.П. (б.д.); Тренюхін (1914); Чудновська (1906) та ін. Загалом у фонді листи 19 адресатів та кореспондентів.

Матеріали, зібрані батьком Л.М. Яснопольського: виписки по цінах на товари, по заробітній платні, таблиці, зведення за 1865–1866 рр.; переклад підручника К.Г. Роу “Финансовая наука” (1874); конспект по історії політичної економії по Каутцу (1876); конспект підручника політекономії (1881); конспект книги Вошара “Система финансовой науки” (1886); документи по історії Академії наук УРСР (б.д.) та ін.

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 161; Истoрия Академии наук Украинской ССР.– Киев, 1979.– С. 746.

121. КОЛЕКЦІЯ документів вчених України, репресованих у 30–50-ті роки ХХ століття

Ф. 257, 12 описів, 242 од.зб. (1913–1990).

Колекція складена на основі документів та ксерокопій документів, переданих КДБ УРСР (тепер Служба безпеки України) до Інституту архівознавства НБ України імені В.І. Вернадського 26 січня 1990 р. Вона включає 12 описів, що нараховують 186 одиниць зберігання:

– 10 описів документів українських вчених В. Ганцова, П. Демчука, В. Доги, В. Дурдуківського, академіка С. Єфремова, члена-кореспондента Н. Кагановича, академіка А. Кримського, академіка С. Рудницького, академіка М. Слабченка;

– 2 описи документів Кабінету вивчення Поділля і документів, вилучених у невстановлених осіб під час арешту.

До путівника внесені лише документи академіків і членів-кореспондентів Академії наук України.

121.1. Єфремов Сергій Олександрович (18 жовтня 1876 – 31 березня 1939). – Літературознавець. Академік (1919).

Ф. 257, опис 5, 159 од.зб. (1913–1929).

121.1.1. Наукові і творчі матеріали

“Єврейська справа на Україні” (1909) та “Михайло Коцюбинський – український письменник” (1927); бібліографія наукових праць вченого за 1898–1919 рр.

121.1.2. Біографічні документи та про службову діяльність

Щоденники (6; 1923–1929); повідомлення Наукового Товариства імені Шевченка про обрання С.О. Єфремова дійсним членом (1924); привітання до 50-річчя з дня народження (1926); листування з різними видавництвами та Науковим Товариством імені Шевченка про видавничі справи (1913–1924); лист від Товариства допомоги українським культурним силам у Празі про надання допомоги культурним силам на Україні (1924); лист із Берліна про видання його праць з історії українського письменства (1923–1924) тощо.

121.1.3. Листи до С.О. Єфремова

Кореспонденти: Гнатюк В.М. (4; 1923–1924); Квітка К.В. (1924); Кримський А.Ю. (1924); Лебедь А.Д. (2; 1924); Перетц В.М. (73; 1923–1928); Плевако М.А. (6; 1923–1928); Рудинська Є.Я. (6; 1923–1924); Рудинський М. (6; 1923–1924); Сиповський В.В. (19; 1926–1929); Слабченко М.Є. (32; 1926–1928); Філь Ю.П. (7; 1924–1928); Чикаленко Є.Х. (24; 1923–1928) та ін. Загалом у описі листи 132 кореспондентів.

121.2. Каганович Нухим Аронович (Грудень 1903 – 1938). – Мовознавець. Член-кореспондент (1934). Директор Інституту мовознавства АН УРСР (1934–1936).

Ф. 257, опис 6, 2 од. зб. (1956).

Документи: відгуки акад. Л.А. Булаховського (1956) та письменника О.Є. Корнійчука про Н.А. Кагановича (1956).

121.3. Кримський Агатангел Юхимович (15 січня 1871 – 25 січня 1942). – Філолог, сходознавець. Академік (1918). Неодмінний секретар ВУАН (1918–1928).

Ф. 257, опис 7, 10 од.зб. (1930–1990).

Серед документів: “Класовий ворог” на історичному циклі” (донос на акад. А.Ю. Кримського) (1932); “Видатний діяч української культури” (стаття в газеті “Вісті Рад депутатів трудящих”) (1941); характеристика політичної діяльності А.Ю. Кримського, виписка з газети “Советская Украина” (1941); доповідна-клопотання директора Музею ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР Дорошенка про реабілітацію А.Ю. Кримського (1957); відозва про мовознавчі роботи А.Ю. Кримського від групи академіків і наукових співробітників АН УРСР (1957); відповідь Комітету державної безпеки України на запит Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні АН України про місце загибелі А.Ю. Кримського (1990) та ін.

121.4. Рудницький Степан Львович (3 грудня 1877 – [1938]). – Географ і картограф. Академік (1929). Ініціатор створення і директор Українського інституту географії і картографії.

Ф. 257, опис 8, 1 од. зб. (1965).

Документи: список праць С.Л. Рудницького та рецензії на його праці (5; 1928–1965).

121.5. Семковський (Бронштейн) Семен Юліїнович (15 березня 1882 – 18 березня 1937). – Філософ і соціолог. Політичний діяч. Академік (1929).

Ф. 257, опис 9, 9 од.зб. (1954–1956).

Серед документів: копії листів М.М. Зотіна, М. Розенберга, Н.Г. Семковської, акад. О.В. Палладіна, Г.І. Петровського з клопотанням про реабілітацію С.Ю. Семковського (1954–1956); копії характеристик на С.Ю. Семковського, складені акад. О.Н. Соколовським та акад. О.І. Білецьким прокурору Київського військового округу (1956); копія довідки, складеної С.С. Держинською (дружиною Ф.Е. Держинського) на Н.Г. Семковську (дружину С.Ю. Семковського) (1956) та ін.

121.6. Слабченко Михайло Єлисейович (9 липня 1882 – 27 листопада 1952). – Історик, правознавець. Академік (1929).

Ф. 257, опис 10, 2 од. зб. (1930).

Документи: щоденник (1927); ксерокопія автобіографії М.Є. Слабченка, написаної під час слідства у справі “Спілки Визволення України” (1930).

Лит.: Академія наук України. Персональний склад, 1918–1993.– К., 1993.– С. 53–54; 71; 118; 121; 127–128; 203; Остання адреса.– К., 1997.– С. 44; *Водотика С.Г.* Трагічна доля академіка ВУАН М.Є. Слабченка // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки.– К., 1994.– Вип. 3.– С. 76–84; *Гирич І. М.* Грушевський і С. Єфремов на тлі суспільно-політичного життя кінця ХІХ – 20-х років ХХ століття // Український історик.– 1996.– Т. 33.– С. 142–187; *Пристаїко В., Шаповал Ю.* Справа “Спілки Визволення України”.– К., 1995.– 446 с.

**СПИСОК
ФОНДІВ ТА ОКРЕМИХ ДОКУМЕНТІВ АКАДЕМІКІВ
І ЧЛЕНІВ-КОРЕСПОНДЕНТІВ НАН УКРАЇНИ,
ЩО ЗБЕРІГАЮТЬСЯ ЗА МЕЖАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

Андрусов Микола Іванович (1861–1924) – геолог і палеонтолог, академік.

Архів РАН, ф. 567, 49 од. зб. (1883–1923).

Антонов Олег Костянтинівич (1906–1984) – авіаконструктор, академік.

Національний музей історії України, РД, 15 док. (1955–1983); Державний архів м. Києва, ф. Р-1530, 47 од. зб. (1930–1977).

Артеменко Іван Іванович (1924–1989) – археолог, член-кореспондент. Інститут археології НАН України, ф. 32, 96 од. зб. (1967–1989).

Атрощенко Василь Іванович (1906–1991) – хімік, академік.

Державний архів Харківської обл., ф. Р-5868, 863 од. зб., (1938–1971).

Бабко Анатолій Кирилович (1905–1968) – хімік, академік.

Музеї історії м. Києва, ДК, 4 док. (1907–1981).

Багалій Дмитро Іванович (1857–1932) – історик, археолог, громадський діяч, академік.

ЦДІА України у м. Києві, ф. 2020, 112 од. зб. (1751–1915); Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, ф. 37, 656 од. зб. (1762–1931).

Бажан Микола Платонович (1904–1983) – поет, літературознавець, академік.

ЦДАМЛМ України, ф. 535, 2 описи, 1081 од. зб. (1889–1984).

Барабашов Микола Павлович (1894–1971) – астроном, академік.

Державний архів Харківської області, ф. Р-5875, 664 од. зб. (1924–1971).

Бібіков Сергій Миколайович (1908–1988) – археолог, член-кореспондент.

Музей історії м. Києва, ДК, 2 док. (1959).

Белякін Федір Павлович (1892–1972) – механік, академік.

Музей історії м. Києва, ДК, 10 док. (1906–1972).

Білай Віра Йосипівна (1908–1994) – ботанік, член-кореспондент.

Музеї історії м. Києва, ДК, 2 док. (1912–1956).

- Білецький Олександр Іванович (1884–1961)** – літературознавець, академік.
ЦДАМЛМ України, ф. 30, 196 од. зб. (1920–1982).
- Білодід Іван Костянтинівич (1906–1981)** – мовознавець, академік
Музей історії м. Києва, ДК, 9 док. (1966–1979).
- Біляшівський Микола Федотович (1867–1926)** – археолог, етнограф, мистецтвознавець, академік.
Національний музей історії України, РД, 22 док. (1898–1926).
- Богомолець Олександр Олександрович (1881–1946)** – патофізіолог, академік.
ЦДАВО України, ф. 4708, 1 опис, 301 од. зб. (1902–1981); Музей Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України.
- Бородін Іван Парфенович (1847–1930)** – ботанік, академік.
Архів РАН, ф. 125, 183 од. зб. (1911–1940).
- Будников Петро Петрович (1885–1968)** – хімік, академік.
Смоленський обласний краєзнавчий музей, 28 док. (1937–1968).
- Бузескул Владислав Петрович (1858–1931)** – історик, академік.
Санкт-Петербурзька філія Архіву РАН, ф. 825, 332 од. зб. (1926–1932).
- Бузник Віктор Михайлович (1914–1968)** – теплотехнік, член-кореспондент.
Миколаївський краєзнавчий музей, спр. 3145–3164, 20 од. зб. (1958–1969).
- Варга Євген Самійлович (1879–1964)** – економіст, академік.
Архів РАН, ф. 1513, 237 од. зб. (1927–1967).
- Василенко Микола Прокопович (1866–1935)** – історик, правознавець, політичний і громадський діяч, академік.
ЦДАМЛМ України, ф. 542, 346 од. зб. (1864–1946).
- Вернадський Володимир Іванович (1863–1945)** – видатний вчений-енциклопедист, природознавець, мінералог, геохімік, академік.
Архів РАН, ф. 518, 4657 од. зб. (1829–1945); Центральний державний архів науково-технічної документації м. Санкт-Петербурга; Центральний державний історичний архів м. Москви; Державний архів Тамбовської області; Інститут геохімії ім. В.І. Вернадського РАН.
- Ветров Юрій Олександрович (1916–1983)** – механік, член-кореспондент.
Державний архів м. Києва, ф. Р-1539, 105 од. зб. (1916–1983).
- Власюк Петро Антипович (1905–1980)** – фізіолог рослин, агрохімік і ґрунтознавець, академік.
Музей історії м. Києва, ДК, 11 док. (1948–1977).
- Водяницький Володимир Олексійович (1893–1971)** – гідробіолог, член-кореспондент.
Музей героїчної оборони та звільнення Севастополя.
- Возняк Михайло Степанович (1881–1954)** – літературознавець, академік.
Бібліотека НАН України ім. В. Стефаника у м. Львові, ф. 29, 20000 арк. (кін. XVIII ст. – 1954).

Гедройц Костянтин Каєтанович (1872–1932) – ґрунтознавець і агрохімік, академік.

Архів РАН, ф. 581, 125 од. зб. (1899–1934).

Гнятюк Володимир Михайлович (1871–1926) – фольклорист і етнограф, академік.

Інститут мистецтвознавства, етнології та фольклористики ім. М.Т. Рильського НАН України, відділ рукописів, ф. 28, 146 од. зб. (1833–1926); Бібліотека НАН України ім. В. Стефаника у м. Львові, відділ рукописів, ф. 34, 4300 арк. (1890–1926).

Глушков Віктор Михайлович (1923–1982) – вчений у галузі математики, кібернетики та обчислювальної техніки, академік.

Національний музей історії України, РД, 9 док. (1958–1979); Меморіальний музей В.М. Глушкова в Інституті кібернетики НАН України.

Головін Павло Васильович (1885–1964) – хімік, член-кореспондент. Рязанський історико-архітектурний музей-заповідник, № 2649, 50 од. зб. (1939–1960).

Гончар Олександр (Олесь) Терентійович (1918–1995) – письменник, літературознавець, академік.

ЦДАМЛМ України, ф. 34, 1 опис, 456 од. зб. (1935–1982); Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, відділ рукописів, ф. 96, 26 од. зб. (1942–1986).

Гребар Володимир Емануїлович (1865–1956) – вчений в галузі права, академік.

Наукова бібліотека Тартуського університету, ф. 38, 114 од. зб. (1878–1957); Російська національна бібліотека, ф. 376, 10 од. зб. (1886–1950).

Грушевський Михайло Сергійович (1866–1934) – історик, літературознавець, громадський і політичний діяч, академік.

Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, відділ рукописів, ф. 122, 30 од. зб. (1882–1920); ЦДА у м. Києві, ф. 1235 (родинний фонд), 1463 од. зб. (1830–1958); Музей історії м. Києва, ДК, 1 док. (1974).

Данилевський Віктор Васильович (1898–1960) – історик техніки, академік.

Санкт-Петербурзька філія Архіву РАН, ф. 914, 1747 од. зб. (1905–1960); Російська національна бібліотека ім. М.Є. Салтикова-Щедріна (м. Санкт-Петербург), ф. 235, 7 од. зб. (1947).

Динник Олександр Миколайович (1876–1950) – учений в галузі механіки і теорії пружності, академік.

Національний музей історії України, РД, 11 док. (1989–1946).

Думанський Антон Володимирович (1880–1967) – хімік, академік.

Музей історії м. Києва, ДК, 4 док. (1933–1995).

Душечкін Олександр Іванович (1874–1956) – агрохімік і фізіолог рослин, академік.

Національний музей історії України, РД, 7 док. (1954–1955).

Єфремов Сергій Олександрович (1876–1939) – літературознавець, публіцист, критик, політичний та громадський діяч, академік.

Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, відділ рукописів, ф. 120, 612 од. зб. (1858–1920).

Заболотний Данило Кирилович (1866–1929) – мікробіолог і епідеміолог, академік.

Меморіальний музей Д.К. Заболотного (Вінницька обл., с. Заболотне), № 486–489, 4 од. зб. (1878–1930); ЦДАВО України, ф. 162, 166, 4632, 5110, 5111; Меморіальний музей Д.К. Заболотного в Інституті мікробіології та вірусології НАН України.

Іванов Вадим Миколайович (1892–1962) – терапевт, академік.

Національний музей історії України, РД, 14 док. (1916–1946).

Івченко Олександр Георгійович (1903–1968) – конструктор авіадвигунів, академік.

Запорізький краєзнавчий музей, 189 од. зб. (1947–1967).

Іконников Володимир Степанович (1841–1923) – історик, академік.

ЦДА України у м. Києві, ф. 849, 1 опис, 103 од. зб. (1864–1919).

Ісаченко Борис Лаврентійович (1871–1948) – мікробіолог, академік.

Архів РАН, ф. 583, 1021 од. зб. (1893–1950).

Карпінський Олександр Петрович (1847–1936) – геолог, академік.

Краснотур'їнський краєзнавчий музей, 26 од. зб. (1847–1936); Свердловський обласний краєзнавчий музей, ф. 13800, 24 од. зб. (1863–1930); Архів Комі наукового центру Уральського відділення Архіву РАН; Центральний державний архів кінофотофонодокументів м. Санкт-Петербурга.

Квасницький Олексій Володимирович (1900–1989) – фізіолог, академік.

Національний музей історії України, РД, 6 док. (1956–1970).

Кіпріанов Андрій Іванович (1896–1972) – хімік, академік.

Музей історії м. Києва, ДК, 2 док. (1954–1960).

Кірсанов Олександр Васильович (1901–1992) – хімік, академік.

Національний музей історії України, РД, ЛД, 4 док. (1975–1982).

Кістяківський Володимир Олександрович (1865–1952) – фізико-хімік, академік.

Архів РАН, ф. 610, 615 од. зб. (1886–1952).

Кістяківський Богдан Олександрович (1869–1920) – історик, філософ, правознавець, академік.

Державний історичний музей Росії, ф. 108, 7 од. зб. (1822–1915).

Козлов Петро Кузьмич (1863–1935) – географ і мандрівник, академік.

Смоленський обласний краєзнавчий музей, 6 док. (1913–1963); Санкт-Петербурзьке відділення Інституту сходознавства РАН, Сектор східних рукописів та документів; Архів Санкт-Петербурзької частини Інституту етнографії ім. М.М. Міклухо-Маклая РАН; Російський державний військово-історичний архів; Державний архів Смоленської області.

Колесса Філарет Михайлович (1871–1947) – фольклорист, музикознавець, літературознавець, композитор, академік.

Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, відділ рукописів, ф. 87, 29 од. зб. (1896–1944); Інститут мистецтвознавства, етнології

та фольклористики ім. М.Т. Рильського НАН України, відділ рукописів, ф. 27, 147 од. зб. (1900–1940).

Коломіїченко Олексій Сидорович (1898–1974) – вчений в галузі фізіології та медицини, член-кореспондент.

Національний музей історії України, РД, ЛД, 12 док. (1936–1968).

Корнійчук Олександр Євдокимович (1905–1972) – драматург, академік.

ЦДАМЛМ України, ф. 435, 2281 од. зб. (1927–1981); Національний музей історії України РД, 4 док. (1947–1961); Літературно-меморіальний будинок-музей О.Є. Корнійчука – філія ЦДАМЛМ України (Київська обл., Обухівський р-н, с. Плюти), 200 од. зб. (1930–1985).

Косач Ольга Петрівна (Олена Пчілка) (1849–1930) – письменниця, фольклорист, етнограф, член-кореспондент.

Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, ф. 28, 2396 од. зб. (1756–1938); Київський літературно-меморіальний музей Лесі Українки, 64 од. зб. (1901–1930).

Косоногов Йосип Йосипович (1866–1922) – фізик, академік.

Санкт-Петербурзька філія Архіву РАН, ф. 765, 78 од. зб. (1886–1948).

Кржижановський Гліб Максиміліанович (1872–1959) – державний і громадський діяч, вчений-енергетик, академік.

Російський державний архів економіки, ф. 91, 66 спр. (1938–1969); Центральний музей революції (Росія), ф. 27, 2648 од. зб. (1880–1972); Самарський обласний краєзнавчий музей, 8 од. зб. (1905–1957); Російський державний архів звукозаписів; Центральний історичний архів м. Москви; Державний архів Челябінської області; Архів РАН, ф. 402, 50 од. зб. (1924–1938); Центральний державний архів Киргизстану.

Крилов Микола Митрофанович (1879–1955) – математик, академік.

Національний музей історії України, РД, 6 док. (1954); Архів РАН, ф. 689, 539 од. зб. (1892–1954).

Кримський Агатангел Юхимович (1871–1942) – орієталіст, славіст, історик української мови і літератури, дослідник фольклору, письменник, академік.

ЦДАМЛМ України, ф. 883, 20 од. зб. (1891–1973); Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, відділ рукописів, ф. 80, 133 од. зб. (1884–1940); Державний архів Київської області, ф. 4801, 1 од. зб. (1927).

Крип'якевич Іван Петрович (1886–1967) – історик, академік.

Центральний державний історичний архів у м. Львові, ф. 357, 1 опис, 62 од. зб.

Курнаков Микола Семенович (1860–1941) – хімік, академік.

Архів РАН, ф. 701, 460 од. зб. (1866–1941).

Лебедев Сергій Олексійович (1902–1974) – вчений у галузі електротехніки, автоматики, обчислювальної техніки, академік.

Музей історії м. Києва, ДК, 1 док. (1959).

Лисенко Трохим Денисович (1898–1976) – біолог і агроном, академік.

Архів РАН, ф. 1521, 96 од. зб. (1955–1964).

- Липський Володимир Іполитович (1863–1937)** – ботанік, академік. Санкт-Петербурзька філія Архіву РАН, ф. 303, 364 од. зб. (1874–1937).
- Любименко Володимир Миколайович (1873–1937)** – ботанік, академік. Санкт-Петербурзька філія Архіву РАН, ф. 294, 167 од. зб. (1898–1938).
- Мануїльський Дмитро Захарович (1883–1959)** – історик, політичний і державний діяч, академік. ЦДАВО України, ф. 4669, 1 опис, 139 од. зб. (1903–1950).
- Муравйов Володимир Павлович (1885–1963)** – фітопатолог, член-кореспондент. ЦДАВО України, ф. 4686, 1 опис, 30 од. зб. (1910–1961).
- Нікітін Володимир Миколайович (1907–1993)** – фізіолог, академік. Державний архів Харківської області, ф. Р-5816, 73 од. зб. (1934–1970).
- Новицький Олексій Петрович (1862–1934)** – мистецтвознавець, автор досліджень у галузі російського, українського мистецтва та архітектури, академік. Російський державний архів літератури та мистецтва, ф. 930, 7 од. зб. (1882–1901).
- Новиченко Леонід Миколайович (1914–1996)** – літературознавець, академік. ЦДАМЛМ України, ф. 1081, 21 од. зб. (1945–1984).
- Ольденбург Сергій Федорович (1863–1934)** – сходознавець, академік. Державний архів Російської Федерації, ф. 581, 101 од. зб. (1890–1918); Архів РАН, ф. 208, 1570 од. зб.
- Омеляновський Михайло Еразмович (1904–1979)** – філософ, академік. Музей історії м. Києва, ДК, 13 док. (1947–1967).
- Орлов Олександр Якович (1880–1954)** – астроном, академік. Національний музей історії України, ЛД, 2 док. (1924–1940).
- Павлова Марія Василівна (1854–1938)** – палеозоолог, академік. Архів РАН, ф. 311, 193 од. зб. (1856–1908).
- Палладін Олександр Володимирович (1885–1972)** – біохімік, академік. Музей О.В. Палладіна при Інституті біохімії ім. О.В. Палладіна НАН України; Санкт-Петербурзька філія Архіву РАН, ф. 926, 70 од. зб. (1876–1932) – фонд В.І. Палладіна, батька вченого; Музей історії м. Києва, ДК, 4 док. (1952–1963); Національний музей історії України, РД, 3 док. (1950–1959).
- Патон Євген Оскарович (1880–1953)** – вчений в галузі електрозварювання та мостобудування, академік. Національний музей історії України, РД, ЛД, 7 док. (1936–1950); Музей історії м. Києва, ДК, 6 док. (1942–1949); Меморіальний музей Є.О. Патона в Інституті електрозварювання НАН України.
- Перетц Володимир Миколайович (1870–1935)** – історик літератури, академік.

ЦДАМЛМ України, ф. 526, 1 опис, 1 од. зб. (1929); Російський державний архів літератури та мистецтва, ф. 1277, 10909 од. зб. (1896–1933).
Писаржевський Лев Володимирович (1874–1938) – хімік, академік.
Державний архів Дніпропетровської області, ф. Р-680, 400 од. зб. (1898–1938).

Пфейффер Георгій Васильович (1872–1946) – математик, академік.
Чернігівський історичний музей, № 1752, 24 од. зб. (1907–1960).

Ревуцький Лев Миколайович (1889–1977) – композитор, академік.
ЦДАМЛМ України, ф. 198, 1 опис, 17 од. зб. (1923–1977).

Рильський Максим Тадейович (1895–1964) – поет, перекладач, публіцист, літературознавець і мовознавець, фольклорист, академік.

ЦДАМЛМ України, ф. 46, 1 опис, 82 од. зб. (1945–1967); Державний архів-музей заповідник О.С. Пушкіна (Російська Федерація, Псковська обл., с. Михайлівське); Літературний музей Я. Коласа (м. Мінськ); Будинок-музей С. Вургуна (м. Баку); Будинок-музей А. Ісаакяна (м. Ленінакан); Будинок-музей А. Ісаакяна (м. Єреван); Будинок-музей Ованеса Туманяна (м. Єреван); Інститут світової літератури ім. О.М. Горького РАН; Архів радянських та зарубіжних письменників, відділ рукописів; Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, відділ рукописів, ф. 137, 10836 од. зб.

Свириденко Павло Олексійович (1893–1971) – зоолог, академік.
ЦДАВО України, ф. 4709, 1 опис, 350 од. зб. (1915–1976).

Северцов Олексій Миколайович (1866–1936) – зоолог, академік.
Архів РАН, ф. 467, 778 од. зб. (1876–1948).

Скрипник Микола Олексійович (1872–1933) – історик, державний і політичний діяч, академік.

Російська державна бібліотека (Москва), ф. 218, 1266, 1322, 11 од. зб. (1907–1925).

Славін Лазар Мойсейович (1906–1971) – археолог, член-кореспондент.
Інститут археології НАН України, ф. 17, 167 од. зб. (1935–1971).

Соколов Юрій Матвійович (1889–1941) – фольклорист і літературознавець, академік.

Російський державний архів літератури та мистецтва, ф. 483, 3725 од. зб. (1860–1940); Державний літературний музей (Росія), ф. 60, 1641 од. зб. (1899–1939).

Солнцев Сергій Іванович (1872–1936) – економіст, академік.
Архів РАН, ф. 249, 14 од. зб. (1890–1934).

Стеклов Володимир Андрійович (1864–1926) – математик, механік, академік.

Архів РАН, ф. 162, 1005 од. зб. (1870–1920).

Стельмах Михайло Панасович (1912–1983) – письменник, академік.
ЦДАМЛМ України, ф. 66, 1 опис, 419 од. зб. (1914–1987).

Стражеско Микола Дмитрович (1876–1952) – терапевт, академік.
ЦДАВО України, ф. 4632, 656 од. зб. (1904–1963); Музей історії м. Києва, ДК, 4 док. (1935–1952).

Студинський Кирило Йосипович (1868–1941) – літературознавець, академік.

Центральний державний історичний архів України у м. Львові, ф. 362, 522 од. зб.

Субботін Серафим Іванович (1906–1976) – геофізик, академік.

Музей історії м. Києва, ДК, 13 док. (1969–1970).

Сумцов Микола Федорович (1854–1922) – фольклорист і літературознавець, академік.

ЦДІА України у м. Києві, ф. 2052, 1 опис, 1541 од. зб. (1876–1921).

Тарасевич Лев Олександрович (1868–1927) – мікробіолог і патолог, академік.

Архів РАН, ф. 1538, 739 од. зб. (1878–1952); Тираспольський краєзнавчий музей, 22 од. зб. (1902–1927).

Тичина Павло Григорович (1891–1967) – поет, літературознавець, мовознавець, перекладач, державний і громадський діяч, академік.

ЦДАМЛМ України, ф. 464, 17243 од. зб. (1907–1974); Будинок-музей С. Вургуня (м. Баку); Державний музей літератури і мистецтва Є. Чаренця (м. Єреван); Будинок-музей І. Оаннісіана (м. Ечміадзин); Інститут світової літератури ім. О.М. Горького РАН; Архів радянських і зарубіжних письменників, відділ рукописів, ф. 134, 11 од. зб. (1935–1942); Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, відділ рукописів, ф. 136, 65 од. зб. (1911–1966); Державний архів Чернігівської області; Державний літературний музей Росії, ф. 190, 3 од. зб. (б.д.).

Усиков Олександр Якович (1904–1995) – радіофізик, академік.

Національний музей історії України, РД, 3 док. (1974–1976).

Федорченко Іван Михайлович (1909–1997) – вчений в галузі матеріалознавства і порошкової металургії, академік.

Музей історії м. Києва, ДК, 14 док. (1965–1979).

Філатов Володимир Петрович (1875–1956) – офтальмолог, академік.

Державна бібліотека Узбекистану, 2 од. зб. (1942–1943); Військово-медичний музей (Росія), ф. 27, 124 од. зб. (1905–1956); Республіканський краєзнавчий музей Мордовії, 71 од. зб. (1938–1955); Меморіальний кабінет академіка М.Д. Зелінського при Інституті нафтохімічного синтезу РАН (м. Москва); Центральний державний архів Кабардино-Балкарії (м. Нальчик).

Харлампович Костянтин Васильович (1870–1932) – історик, академік.

Ніжинська філія Державного обласного архіву Чернігівської області, ф. 76, 86 од. зб. (1902–1929); Наукова бібліотека Казахстанського державного університету, 5 од. зб. (1890–1910).

Цесевич Володимир Платонович (1907–1983) – астроном, член-кореспондент.

Національний музей історії України, РД, 7 док. (1972–1983).

Шмальгаузен Іван Іванович (1884–1963) – зоолог, академік.

Архів РАН, ф. 1504, 654 од. зб. (1908–1962).

Шмідт Отто Юлійович (1891–1956) – математик, астроном, геофізик, академік.

Музей Арктики та Антарктики (Росія), 7 од. зб. (1928–1953); Могилевський обласний державний музей, № 15508, 15544, 44 од. зб. (1920–1939).

Щурат Василь Григорович (1871–1948) – літературознавець і поет, академік.

Бібліотека НАН України ім. В. Стефаніка у м. Львові, ф. 206, 6700 арк. (1890–1948).

Яворницький Дмитро Іванович (1855–1940) – історик, археолог, фольклорист і письменник, академік.

Інститут мистецтвознавства, етнології та фольклористики ім. М.Т. Рильського НАН України, відділ рукописів, колекція 2, 91 од. зб. (1861–1951); Російський державний архів літератури та мистецтва, ф. 1335, 247 од. зб. (1690–1937); Державна Третьяковська галерея, ф. 93, 62 од. зб. (1887–1930); Дніпропетровський державний історичний музей, № 30, 30-а, 764, 787, 955, 1008, 940 од. зб. (1869–1940).

Яворський Володимир Полікарпович (1876–1942) – хімік, академік.

Національний музей історії України, РД, 1 док. (1934).

Яновський Феофіл Гаврилович (1860–1928) – вчений, лікар-терапевт, академік.

ЦДАВО України, ф. 4687, 1 опис, 26 од. зб. (1878–1974).

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК*

- Абаза 2.5
Абель Н. 7.3
Аболінь А. 70.4
Аболъд 82.4
Абрамов В. 70.4
Абрамович Д. 8.2
Абрамович Є. 38.4
Абрамович Л.І. 10.6
Абрамович П.Н. 23.7
Абрикосов О.І. 20.4
Авакян П. 54.4
Авенаріус В.П. 16.5
Аверін В.Г. 78.3
Аверкієв В.Д. 70.4
Аглов А. 41.4
Агошков М.І. 77.4, 97.4
Агурейкін С.О. 45.2
Адам А. 102.4
Адамов В.В. 113.4
Адріанова-Перетц В.П. (Адріанова В.П.)
8.1, 17.5, 19.6, 19.7, 19.11, 23.6,
23.7, 23.12
Азадовський М.К. 23.7
- Айзенберг Л.М. 31.4
Айзенбуд М.А. 41.4
Айзеншток І.Я. 1.6, 19.6, 19.7, 21.6,
21.7, 23.7
Айналов Д.В. 21.6, 22.5
Акварон С. 64.4
Ахименко Ф.П. 51.4
Ахінфієв І.Я. 4.5, 4.6
Ахсаков І.С. 21.11
Ахсаков С.Т. 21.11
Аксентьева З.М. 15*, 28, 82.2, 82.4
Аладьев І.Т. 38.4
Аландський П.І. 11.6
Алейніков І.С. 72.4
Александренко В.Н. 19.9, 19.11
Александров Г.П. 41.4
Александров [А.М.] 4.6
Александрович Г.С. 2.5
Александровський А.П. 93.4
Алексєєв Б.І. 30.4
Алексєєв В.О. 2.5
Алексєєв Г.П. 26.8
Алексєєв М.П. 19.6, 19.7, 23.7

У покажчику топографічні посилання даються лише на архівні джерела, номери довідок та підпункти (напр., 1.2). У разі, якщо особа, зазначена у покажчику, є фондоутворювачем, ставиться тільки номер відповідної довідки. Топографічні посилання на особистості, які згадуються в передмові, виділяються зірочкою. У квадратні дужки беруться ініціали, правильність яких викликає сумнів у укладачів. Прізвища та ініціали подаються українською мовою.

- Алексєва І.В. 2.5
 Алїмов О.М. 59.4
 Алїєв В.С. 52.4
 Алїмов Ю. 63.4
 Алїмарїн І.П. 31.4, 41.4
 Алорж 70.4
 Алпатаєв С. 9.5
 Алстон 113.4
 Альбрехт В. 11.7
 Альтшуллер В. 64.4
 Альтшуль О.І. 106.2
 Аль-Фарабі 14.2
 Амаєв Л.І. 84.1
 Амбарцумян В.А. 87.4, 119.4
 Амосов М.М. 59.4
 Ангелов С. 56.4
 Ангєницький І. 9.5
 Андо 70.4
 Андрес 113.4
 Андреус В. 28.4
 Андрєєв А.І. 93.4
 Андрєєв А.Ф. 105.4
 Андрєєв Л.В. 61.4
 Андрєєв М.П. 23.7
 Андрїєвська К. 1.6
 Андрїєвський О.О. 2.5
 Андровський 73.2
 Андрусов М.І. 4.6
 Анїсимов Ю.В. 36.2, 79.4
 Анїкєєнко В.В. 44.4
 Анненський М.Ф. 10.1
 Аностаєв О.Х. 87.4
 Анохїн М.Д. 87.5
 Антоєнєнко 102.4
 Антоєнов О.К. 11*, 12*, 13*, 29, 47.4, 62.4
 Антоєнович 1.1
 Антоєнович А.Я 2.5
 Антоєнович В. 1.8
 Антоєнович В.А. 1.6
 Антоєнович В.Б. 2.5, 3.2, 8.1, 8.5, 8.8, 11.6, 11.7, 16.5, 22.5
 Антоєнович Г. 1.5
 Апакїдзе А.М. 105.4
 Арбатська Є.С. 90.4
 Арбатський Я. 90.4
 Арбіб М. 44.4
 Ардашев П.М. 11.6, 17.4
 Арденне М. фон 59.2, 59.4
 Арісте П. 103.3
 Арк П.А. 56.4
 Арканї-Хамед 102.4
 Аркас М.М. 10.6, 16.5
 Артюхов Я.С. 93.4
 Архангєльська Л. 116.4
 Архангєльський Л.М. 37.3
 Арцибашев Д. 4.5
 Арцибашев М.С. 11.1
 Асєєв М.М. 14.6
 Аскиназі Д. 9.5
 Асланов Д.Б. 90.4
 Асманї, арабський письменник 14.1
 Асмінова О. 87.4
 Астаєович І.С. 41.2, 41.4
 Астафєєв П.Є. 21.11
 Атанасов П.К. 12.4
 Атроєенко В.І. 11*
 Аттая М.О. 14.1, 14.5, 14.6
 Афанасєєв Г.О. 11.6
 Афанасєєв С. 14.9
 Африкян Е.Г. 90.4
 Афродїта 24.1
 Ахуєнов І.І. 32.4
 Бабаєян А.Т. 117.4
 Бабаєян Д. 90.4
 Баєєнко В.О. 1.1, 2.5, 2.7
 Баєєнський Є.І. 41.4
 Баєєч Є.П. 72.4
 Баєєчев Ф.С. 52.4
 Баєєї Б.М. 15*, 30
 Баєєко А.К. 12*, 31
 Баєєлії Д.І. 6*, 11*, 1, 3.8, 4.4, 4.5, 8.5, 10.1, 10.6, 11.6, 14.6, 16.5, 17.4, 19.4, 19.6, 19.7, 21.3, 21.5, 21.6, 21.8, 22.5, 23.7, 23.12, 42.4, 78.3
 Баєєлії О. 3.8
 Баєєдасар'ян Г.П. 41.4
 Баєємет О.Л. 28.4

Багрія І. 32.4
Багрія П.І. 15*, 32
Бадянський П.В. 14.5
Базєв К.М. 86.4
Бажан М.П. 5.7, 23.6, 23.7, 38.6, 51.4
Баженова Н.П. 105.4
Базанський В. 87.4
Базилевич В.М. 19.6
Базіль 70.4
Байзактаревич Ф. 14.6
Байков Д. 63.4
Байнгорт Л.С. 28.4
Бакай М. 1.6
Балабай О.П. 88.3
Балабай П.П. 108.4
Балабуха О.О. 2.7
Балицький К.П. 59.1
Балицький П. 10.6
Барбарова С.Є. 2.5
Балтрум Ф. 59.4
Балясний І.Я. 50.4
Банахевич Т. 119.4
Банні К. 64.4
Бапгист М.І. 87.5
Барабанов М.В. 97.4
Барабашов М.П. 28.4, 33, 119.4
Баранов В.І. 38.5
Баранов П.А. 114.2, 114.3
Баранов С.М. 52.4
Барвінок В.І. 21.6
Барвінський Б.О. 19.6
Бардін І.П. 28.4
Бардоне Д. 64.4
Бардун Л. 70.4
Барт О. 38.4
Бартен А. 64.5
Бартенев П.І. 11.6, 21.11
Бартольд В.В. 14.6
Батикль Ж. 63.4
Баттен С. 87.4
Батюшков П.М. 16.5, 22.5
Бах 55.3
Бах О.М. 1.5
Бахаровський Г.Я. 38.4, 52.4
Бахир 2.5

Бачуріна 70.4
Бегановський І.Г. 9.5
Бедзіля В.[А.] 38.5
Бедро І.П. 60.5
Бежкович О.С. 51.4
Безбока М.Я. 60.2
Безбородько І.А. 88.2
Безобразов В.П. 11.6
Безпальчев В.Ф. 2.5
Безух П. 14.6
Беккер К. 100.4
Бекосников Л.С. 58.4
Белінг Д.О. 78.3
Белькович І.В. 119.4
Бенедетто Б. 93.4
Бенуа О.М. 21.2
Бенц А.М. 2.5
Бенюмов О.М. 80.4
Бер К. 11.6
Бер К.М. 23.1
Беранек 102.4
Берг К. 44.4
Берг Л.С. 93.4, 108.4
Берг О.І. 87.1
Берг П.П. 47.4
Берг Ф.М. 21.11
Бергман П. 87.4
Бережков М.М. 11.6, 22.5
Бержо П. 68.3
Берія Л.П. 99.3
Берков П.Н. 19.6, 23.7
Беркут Л.М. 11.6
Бермудер 70.4
Бернштейн С.Н. 34
Бертольд У. 100.4
Бессіс М. 59.4
Бестужев-Рюмін К.М. 11.6
Бец Д. 11.6
Белешцев Я.Н. 36.2
Белелобський М.А. 11.6, 11.8
Белелобські, родичі В.С. Іконнікова
11.6
Беліцер В.А. 111.2
Белкін Р.І. 108.4
Беловін [Н.Н.] 86.2

- Белоносов С.М. 97.4
 Бельська О.А. 9.5
 Бельський Б.В. 58.4
 Бельчиков М.Ф. 23.6, 23.7
 Белякевич І.І. 105.4
 Белянкін Ф.П. 65.2
 Биков А.Ф. 1.5, 8.4
 Биков Л.[Н.] 110.4
 Бирюков 110.4
 Бичков А.І. 1.5
 Бичков О.Ф. 11.6
 Бичковський П.В. 74
 Біднов В.О. 10.6
 Бідуля П.М. 47.4
 Бізено 97.4
 Білай В.Й. 90.4
 Білецький О.І. 5.10, 19.1, 19.3, 19.4,
 19.6-19.8, 19.10, 19.11, 23.2, 23.6,
 23.7, 23.10, 23.12, 121.5
 Білецький П.О. 23.2
 Білий В.В. 10.6, 19.11
 Білий М.У. 62.4
 Білик Г.І. 86.2
 Білобородов О.А. 14.6
 Білобородова 93.4
 Білодід І.К. 15*, 19.7, 23.2, 23.6, 23.7,
 35, 52.5
 Білозерський А.М. 52.4
 Білоконь І.П. 114.2
 Білокуров С. 22.5
 Білоус І.І. 9.6
 Білоусов І.О. 10.6, 21.6
 Більбасов 11.1
 Білярський П.С. 11*
 Біляшівська Є.Б. 2.4, 2.5, 2.9
 Біляшівська І.І. 2.9
 Біляшівський Й.Г. 2.5
 Біляшівський М. 4.5
 Біляшівський М.М. 2.9
 Біляшівський М.Ф. 6*, 1.6, 2, 4.5, 8.1,
 8.5, 14.6, 21.8, 21.11, 22.5
 Біляшівський М.Ф., родич акад. Біля-
 шівського М.Ф. 2.4
 Біляшівський О.Ф. 2.5
 Біляшівський Ф.І. 2.4, 2.5, 2.7
 Бінакер 117.4
 Біндсенедлер 64.4
 Бітюцков В. 119.4
 Біхіку К.Л. 23.6, 23.7
 Блажко С. 82.4
 Блінк Р. 54.4
 Блок 61.4
 Блок О.О. 19.1, 19.3
 Блум І.І. 53.2
 Блом Б.Є. 14.6
 Блянцер А. 68.2
 Бобрецький М.В. 19.11
 Бобрикін П.Д. 21.11
 Бобринський 14.12
 Бованенко І.В. 5.9
 Богданов 105.4
 Богданов Г.О. 117.4
 Богданов І.М. 93.4
 Богданов Л.Ф. 14.6
 Богданов-Катьков М.М. 58.4
 Богінський М. 72.4
 Боголепов М. 21.11
 Боголюбов М.М. 44.4, 68, 87.4
 Богомолець О.О. 8*, 11*, 1.6, 5.7,
 5.10, 21.11, 59.1, 59.4, 59.5, 85.4,
 85.5, 116.4
 Богомолов М.М. 94
 Богомолова Г.Н. 41.4
 Богословські 23.12
 Богун І. 88.1
 Боег Дж. 54.4
 Боев П. 51.4
 Божко А.Є. 63.4
 Божко М.Г. 32.4
 Божовський К. 22.5
 Бойко І.Д. 51.1, 51.5
 Бойко О.М. 87.4
 Бойченко Є.[А.] 38.5
 Бок 55.3
 Болд 70.4
 Болдирев Б.Г. 56.4
 Болотін В.В. 63.4
 Болтін І.М. 11.1
 Бондаренко І.М. 10.6
 Бондарчук В.Г. 36

- Бонді Х. 87.4
 Бонно 70.4
 Бонвор 87.4
 Бонч-Бруевич В.Д. 23.6, 23.7
 Бонч-Бруевич В.Л. 100.4
 Бош 70.4
 Бордзиловський Є.І. 113.1, 113.4
 Боресков Г.К. 96.4
 Борещькі, родина 11.1
 Борисенко К.С. 37
 Борисов І.К. 105.4
 Борисян О.О. 116.4
 Борнтрайгер 113.4
 Боровий С.Я. 73.2
 Бородін І.П. 113.4
 Бородянський М.Я. 65.2
 Борош А. 70.4
 Босман Р. 64.4
 Бочков М.В. 86.4
 Бош Є.Б. 105.1
 Бош М.П. 105.4
 Брабант Є.Я. 10.6
 Брагинський Б.Б. 87.4
 Бражников [Н.Е.] 116.2
 Братусь В.Д. 59.4
 Брауде С.Я. 44.4
 Браун Е. 64.4
 Браунер О.О. 78.3
 Брачинський Б. 32.4
 Брдичка Р. 38.4, 38.6
 Брем А. 78
 Бремер Г. 96.4
 Бржосньовський Й.А. 14.12
 Брікнер О.Г. 11.6
 Брілла І. 97.4
 Бродо І. 80.4
 Бродський О.І. 13*, 15*, 9.5, 38, 62.4,
 93.4, 96.5, 116.4
 Бродяну Н. 77.4
 Брокгауз Ф.А. 11.6
 Бруевич М.Г. 111.4
 Брук О.С. 66
 Брунс 89.4
 Бруснецова Є. 61.1
 Бтеш С. 59.4
 Бугай С.М. 9.1, 9.5, 9.6
 Буданов М.В. 11.6
 Будилович А.С. 11.5
 Будников П.П. 11*, 41.4, 72.4, 117.4
 Бузескул В.П. 11*, 13*, 11.6, 14.6,
 21.5, 21.6, 39
 Бузескул Е.Г. 1.5
 Буй Т. 82.4
 Букреев Б.Я. 7*, 7.6, 11.6
 Буланже Ю.Д. 28.4
 Булаховський Л.А. 5.10, 19.6, 19.11,
 23.12, 35.1, 35.3, 35.4, 103.3, 116.4,
 121.2
 Булгаков О.Г. 23.7
 Булка З.Ф. 45.3
 Бунге М.Х. 11.6
 Бунін К.П. 15*, 40
 Буреш 78.3
 Бурксер Є.С. 13*, 15*, 9.6, 41
 Бурксер Л.Є. 38.5
 Бурмистров С.І. 117.4
 Бутник-Сіверський Б.С. 23.7
 Бутович В. 2.5
 Буцк Ю.В. 104.4
 Бухараєв Р.Г. 44.4
 Буш М.А. 113.4
 Вавілов Б.Т. 87.4, 87.5
 Вавілов М.І. 60.2
 Вавілов С.І. 111.4
 Вадов [Е.] 14.6
 Вайнагіт 70.4
 Вайнштейн А.Л. 93.4
 Вайнштейн Л. 10.6
 Вайнштейн М.Г. 82.4
 Вайц Г. 44.4
 Ваксман С.А. 56.4
 Вакуленко П. 10.6
 Валадьйо Г. 64.4
 Валленштейн Г.А. 45.3
 Валтерс 70.4
 Вальц І.Е. 116.4
 Ван ден Олнен 68.3
 Ван Гук 45.3
 Ван Фо Фн 97.2

- Ванек В. 55.3
 Ванечек В. 64.4
 Варвак П.М. 65.2
 Варга Е. 111.4
 Варга Л. 47.4
 Варгін С.В. 47.4
 Варнеке Б.В. 21.6
 Варрен Ш. 59.4
 Вартвіг З. 54.4
 Васецький Г.С. 83.4
 Василенко А.О. 9.5, 9.6
 Василенко І.П. 3.2
 Василенко М.П. 6*, 11*, 1.6, 2.4, 2.5,
 3, 10.6, 11.5, 11.6, 14.6, 22.5, 60.3,
 60.4
 Василенко П.І. 3.2
 Ваттенштейн І.Я. 2.5
 Васильєв 71.1
 Васильєв О.Ф. 89.2
 Васильєвський М.І. 90.4
 Васоевич Н.Б. 42.3
 Ватагін Г. 87.4
 Ватсон 70.4
 Вашатко І. 45.3
 Ващенко К. 110.4
 Ващенко-Захарченко М.Ю. 11.6
 Вдовенко В.М. 38.4
 Вебер В. 55.3, 80.4
 Вебер І. 87.4
 Вевле 87.4
 Вег М. 113.4
 Ведміцький О.М. 2.4, 12.4
 Везда А. 80.4
 Вейбель С. 117.4
 Вейер Д. 64.4
 Вейхерт С. 38.4
 Вейц В. 63.4
 Векшинський С.А. 76
 Величковський І. 16.1, 19.1
 Велчев В.П. 12.4
 Вельмін В.П. 7.6, 7.7
 Венгеров С.П. 10.6
 Вербицька Є.Г. 12.4
 Вервес Г.Д. 52.5
 Вердворн 70.4
 Верещака П. 16.1
 Верма 70.4
 Вернадський В.І. 6*, 8*, 11*, 12*, 1.5,
 4, 14.6, 41, 41.1, 41.2, 41.4, 42,
 78.2, 112, 112.2, 112.3, 113.4, 114.3,
 116.4
 Веронезі У. 59.4
 Версехі К. 80.4
 Вершковський В.М. 113.4
 Верьовка Г.Г. 23.9
 Вивалько І.Г. 9.6
 Винниченко В.К. 10.6
 Виноградов В.В. 35.4
 Виноградов Є.Є. 38.5
 Виноградов І.М. 44.4
 Виноградов К.А. 111.2
 Виноградов О.П. 31.4, 38.4, 38.5
 Винський Г.С. 23.1
 Висоцька [Н.А.] 38.5
 Висоцький Г.М. 113.4
 Висоцький С.А. 23.9
 Височін 120.3
 Вишинський А.Я. 64.4
 Вишневецький М. 16.6
 Вишневецький Д.К. 22.5
 Вишпольська Ю.Л. 11.6
 Віггер С. 93.4
 Вігліні П.С. 3.3
 Вікторов В. 47.4
 Віллард Р. 38.4
 Вільберг В.І. 21.11
 Вільямс В.Р. 101
 Віндиш В. 54.4
 Вінер М. 103.1
 Вінклер Б. 49.4
 Вінтер Е. 23.7
 Вірник Д.Ф. 73.2, 86.2
 Віроzub Л. 87.4
 Вісколіна О.Д. 113.4
 Вітвицька О. 19.1
 Вітензон І.І. 110.2
 Вітковський 28.4
 Вітмосер 47.4
 Вітте М.К. 115
 Віттевен 64.4

Вішер Поль де 64.4
Владикін І.І. 20.3
Владикіна У.І. 20.4
Владимиров П.В. 11.6
Владимирський-Буданов М.Ф. 11.5
Владич Л.В. 23.1
Владов Х. 32.4
Власенко Ю.Д. 89.2
Власов В.З. 65.5
Власюк П.А. 15*, 9.1, 9.6, 43, 56.4,
58.4, 66
Воблий А. 16.5
Воблий В.К. 5.9, 5.10
Воблий К.Г. 6*, 7*, 5, 14.5, 14.6,
23.12, 93.2, 108.4
Вовк Ф.К. 10.6, 14.6
Вогель А. 102.4
Вогель Т. 63.4
Возна Г. 43.4
Вознесенський І.І. 22.5
Возняк М.С. 19.6, 19.7
Воеводський В.В. 38.4
Войтенко П.С. 10.6
Войткевич 41.4
Войцеховський О. 14.6
Волков А.Р. 23.7
Волков [М.] 62.4
Волков О. 16.5
Волков Р.М. 23.1
Волков С. 14.6
Волкович М.М. 20.3
Волохов Ю.Д. 97.4
Волчанський Д.М. 105.4
Вольперт Г.А. 63.4, 97.4
Вольтефшгоф 78.3
Вольф Г. 54.4
Воробйов Л.М. 65.4
Воробйов Ю.М. 70.4
Воронець М.Е. 2.5
Вороний Г.Ф. 7*
Воронін П.Д. 10.6
Воронов Ю. 113.4
Воронцов М.І. 71.4
Ворслей 64.4
Воскобойников І.Л. 21.5

Вострикова А.М. 93.4
Вотруба Я. 77.4
Вотчал Є.П. 60.2
Вошар 120.3
Врадій В.П. 60.4
Вроблевська О.М. 2.5
Вроблевський В.Л. 2.5
Вукобратович М. 63.4
Вуков К. 45.3
Вульф А. 64.4
Вяйшлов Г. 51.4
Вялов О.С. 36.2, 43.4

Гавре 68.3
Гавриленко І.Ф. 9.5
Гаврилов М.А. 44.4
Гагарін О.О. 14.5, 14.6
Гагарін Е.С. 26.9
Гаєвський С.Ю. 1.8, 10.6
Гайсинський М.Н. 38.4
Галич П.Н. 52.4
Галстян Н. 87.4
Гальяма Д.В. 56.4
Галятковський І. 23.1
Гамченко С.С. 21.6, 21.8
Ганієв Р.Ф. 63.3
Ганошкін С. 28.4
Ганцов В.М. 13*, 121
Гаретт Т. 44.4
Гарін А.М. 59.4
Гаркаленко Н.А. 102.4
Гарнер С.С. 38.4
Гарньєр-Куане 64.4
Гашевський П. 87.4
Гаршин Є. 21.2
Гвіччярдіні Л. 19.9
Ге М.М. 21.8
Геза К. 87.4
Гельбштейн О.І. 96.4
Генкель 78.3
Генов К. 23.12
Георгієвський В. 22.5
Гешенер М.В. 7*, 19.1
Герасименко В. 10.6
Герасимов Я.І. 38.4

- Герішер 38.4
 Гермайзе Й. 8.1, 8.8
 Герсєванов М.М. 68.1
 Герценштейн М.Є. 87.4
 Гізе Р. 102.4
 Гібало І.М. 31.4
 Гілі 77.4
 Гілло Р. 59.4
 Гіляров О.М. 6*, 6
 Гіндін І.Ф. 73.2
 Гінзбург В.Л. 87.4
 Гіні К. 93.4
 Гіршман Л. 1.6
 Гіршович Н.Г. 47.4
 Главатий В. 87.4
 Гладкий М.Д. 10.6
 Глалдіно 64.4
 Глінка С.В. 2.5, 16.5
 Глібов О. 10.6
 Глінер Е.Б. 87.4
 Глушко В.Т. 63.4, 104.4
 Глушко М.Ф. 97.4
 Глушко С. 8.7
 Глушков В.М. 11*, 12*, 15*, 44, 62.4
 Глок Г. 113.4
 Гміря Б.Р. 38.6
 Гнатюк В. 14.6, 17.1
 Гнатюк В.М. 8.1, 10.6, 10.7, 121.1.3
 Гнатюк В.Я. 17.5
 Гнесін Ю. 41.4
 Гневко В. 105.4
 Говерпорс Б. 32.4
 Гоголь М.В. 17.1, 17.6, 23.9
 Годкевич М. 1.6
 Годлін М.М. 9.1
 Годунов Б. 35.3
 Гозулов А.І. 93.4
 Голєєвський О.О. 106.4
 Голик А.З. 111.4
 Голиков В.І. 86.2
 Голищев І.О. 11.6
 Голіцин С. 113.4
 Голлербах М.М. 80.4
 Головін П.В. 45
 Головін П.С. 5.7, 21.6
 Головін С.Я. 47.4
 Голошко П.І. 105.4
 Голлобов А.І. 117.4
 Голлобов С.В. 117.4
 Голоскевич Г.К. 14.6
 Голосонов П. 1.6
 Голуб К. 102.4
 Голубець 70.4
 Голубєв І.Ф. 44.4
 Голубєв С.Т. 11.6, 19.1, 19.11
 Голубовський П.В. 11.6
 Гольдберг Д.І. 87.4
 Гольденвейзер А.Л. 62.4
 Гольдман О.Г. 41.4, 67.2
 Гомеро Джобім 56.4
 Гонтаренко П.Ф. 23.7
 Гончар О.Т. 30.4, 35.1
 Гончаренко В. 60.2
 Гопнер С.І. 105.4
 Горбовцева М.М. 23.12
 Горділова В.В. 59.4
 Гордлевський В. 14.6
 Гордон Л. 49.4
 Горєнбейн Е.Я. 53.2
 Горєв М.М. 59.1
 Горленко В.П. 2.5, 22.5
 Горленко В.Ф. 51.5
 Горленко М.В. 90.4, 90.5
 Горна В.Я. 9.6
 Горобей А.І. 83.4
 Городецький Є.М. 105.4
 Городецький М.І. 22.5
 Городецький С.М. 17.1
 Горожанський Я.І. 22.5
 Гороховатський Я.Б. 46
 Горшков А.А. 15*, 47
 Горшков М.А. 47.4
 Горшков [П.А.] 9.6
 Горький М. 112.2
 Горянський П.Є. 10.6
 Готье В.Г. 11.6
 Гофман М.Л. 4.6
 Гофман Ш.М. 65.4
 Гоффман Х. 55.3
 Гошна Б. 77.4

- Грабовецький В. 50.4
 Граве Д.О. 6*, 7*, 7, 14.6
 Грагеров І.П. 38.7
 Граменицький Д.С. 64.1
 Граф Р. 55.2
 Гревс І.М. 14.6
 Грек М. 11.1
 Григорович О. 58.4
 Григор'єва В.А. 111.4
 Григор'янц А.Т. 63.4
 Гринишин Д. 83.4
 Гриньов С. 86.4
 Гриценко І.Ф. 93.4
 Гришко М.М. 9.2, 9.5, 60.2
 Грищенко М. 1.8
 Гріднев В.Н. 28.4, 44.4
 Грін 70.4
 Грін А.Є. 97.4
 Грінтрі Л. 59.4
 Грінфельд О.В. 45.3
 Грінченко Б.Д. 3.2, 8.5, 10.1, 10.6, 14.5,
 14.6, 21.5, 21.8
 Грінченко М.М. 10.6, 14.5, 14.6, 17.5
 Грінченко М.О. 23.7
 Гріффітс Дж. 97.4
 Грозін Б.Д. 48
 Грозний І. 16.1
 Громико А.А. 64.4
 Громов В. 97.4
 Гросбі 70.4
 Гросстейм О.А. 113.4
 Гроссел 102.4
 Гросул Я.С. 35.4
 Грот М.Я. 21.11
 Грузинський О.С. 10.6
 Грунський М.К. 23.12
 Грушевський М.С. 8*, 11*, 1.1, 1.6,
 2.5, 8, 10.5, 10.6, 11.6, 11.7, 16.5,
 21.6, 22.5, 23.12
 Грушевський О.С. 10.7
 Грушевські, родина М.С. Грушевського
 23.12
 Губер О.А. 64.4
 Губергіц М.М. 12*, 49
 Гудзія М.К. 11.6, 12.4, 19.1, 19.3,
 19.6–19.8, 19.10, 19.11, 23.2, 23.6,
 23.7, 23.12, 93.4
 Гулий М.Ф. 38.4, 62.4
 Гулінова Л.Г. 72.4
 Гумберт 45.3
 Гумбольдт О. 23.1
 Гумілевський Г. 1.6
 Гунько Ф.Г. 106.2
 Гурвіц І.В. 38.4
 Гуревич Б. 10.6
 Гуревич Г.Є. 2.5
 Гуревич З. 10.1
 Гуренко [А.С.] 14.5, 14.6
 Гуржій І.О. 14*, 23.7, 50
 Гусейнов А. 52.4
 Гуслистя К.Г. 14*, 23.2, 23.6, 23.7,
 51
 Гутенберг Й. 19.1, 23.1
 Гутерман В. 104.4
 Гутерх 102.4
 Гутиря В.С. 12*, 14*, 52
 Гутман І.І. 87.4
 Гучкова В.Д. 109.4
 Гюртиг 102.4
 Давид, єврейський цар 26.1
 Давидеску Д. 43.4
 Давидов Г.М. 86.4
 Дамберг І.І. 9.5
 Данилевич В.Ю. 6*, 1.5, 2.5, 11.6
 Данилевський В. 8.1
 Данилевський В.В. 19.6, 19.7
 Данилевський М.Д. 60.2, 67.2
 Данилов В.В. 5.7, 12.4, 14.6, 23.6, 23.7,
 23.9, 23.12
 Данилов В.І. 53
 Даниловська В.І. 62.4
 Данько К.Д. 19.11
 Дармограй, кобзар 10.1
 Дассет Ф. 64.4
 Дашкевич М. 16.5
 Дашкевич М.П. 11.6
 Дашкевич П.М. 15.1

Движков П.П. 99.4
Девіс 45.3
Девіс У. 59.4
Девлад О.С. 26.8
Дегеліус Г. 80.4
Дедевич В. 10.6
Дейген М.Ф. 12*, 54, 100.4
Делоне Б.М. 7.6
Делоне Л.М. 9.5
Делянов І.Д. 11.6
Дельгаділло 70.4
Дембо Д. 64.4
Дементьева Л. 93.4
Демиденко Т.Т. 9.2, 9.6
Демиховський Ю.І. 56.4
Демков М.І. 11.6
Демчук П.І. 121
Денеш Б. 89.4
Денисенко В.Є. 97.4
Денисов 41.4
Денисов В.І. 63.4, 87.4
Денікін А.І. 105.1
Денуа П. 59.4
Державін Г.Р. 11.1
Держач Г.І. 55
Дерпгольд В.Ф. 42.3
Дерягін Б.В. 52.4
Дес С.К. 97.4
Децик 88.1
Дешан П. 38.4
Джамія 14.1
Джауперій, арабський письменник 14.1
Джахиз 14.1
Джейн Р.Н. 62.4
Джессал Ф. 64.4
Джеффрейс Г. 119.4
Джільберт У.М. 119.4
Джондо 47.4
Джонсон У. 38.4, 97.4
Дзбановський О.Т. 7*
Дзерве П. 93.4
Держинська С.С. 13*, 121.5
Держинський Ф.Е. 121.5
Дзецина [А.В.] 9.6
Дзодзієв 120.3

Дзокаєв 73.2
Димитров Г. 28.4
Дилевський М.М. 12.4
Димінський А.І. 14.12, 17.1
Димінський Й.А. 14.12
Димов В.В. 12.4
Динник О.М. 5.7, 65.5, 97.2, 97.4, 110.4, 113.4
Дишловий П.С. 87.4
Дігенс 31.4
Дідиченко О.П. 9.5
Дідковський В.Я. 36.3, 116.2
Діке 87.5
Дільман В.М. 59.2
Дільс 113.4
Дітріх 14.6
Діх Г. 59.2
Дложевський С.С. 14.6
Дмитренко П.О. 9.5, 9.6
Дмитрієв О.П. 14.6
Дмитрієв Л.О. 19.6
Дмитрієв М.А. 2.5
Дмитрієва М. 1.6
Дмитров В. 120.3
Добачевська В. 28.4
Добрін Ю.Г. 59.4
Добров Г.М. 32.4
Доброва А. 26.8
Добровольський Л.А. 8.1
Добротворська К.М. 9.6
Доброхотов М.М. 5.9
Добрушин І.М. 103.3
Довгопол В. 47.4
Довнар-Запольський М.В. 11.6, 16.5
Дога В. 121
Долгоруков В. 22.5
Должиков П.П. 19.1
Доманицький В.М. 7*, 10.5–10.7
Донголович І.Д. 28.4
Донцов Д. 10.6
Донченко М.Т. 12.4
Дорогочинський А.З. 52.4
Дорожкін М.О. 90.4
Дорофєєв В. 47.4
Дорошенко 121.3

- Дорошенко В.В. 10.6, 19.6, 19.7, 19.11
 Дорошенко Д.І. 7*, 10.5, 10.6
 Дорошенко П.Д. 26.1, 88.1
 Дорошенко С.І. 23.7
 Дорошкевич О.К. 17.5, 21.2
 Достоевський Ф.М. 17.1
 Драгович 102.4
 Драгоманов 8.1
 Драгоманов М.П. 3.1, 11.6, 22.5
 Драгоманов С.М. 2.8
 Драгун В.І. 51.4
 Дранченко М.І. 9.5
 Дрейзін В.Л. 41.4
 Дрінов М.С. 21.11
 Дроботько В.Г. 56
 Дроздов В.Г. 21.5, 21.6
 Дроздов С.В. 82.4, 119.4
 Дружинін М.К. 93.4
 Дружинін М.М. 50.4
 Дружкін Л.О. 87.4
 Дубицький Г.М. 47.4
 Дубина І.В. 5.9
 Дубінін М.М. 38.4, 177.4
 Дубровіна А.Б. 118
 Дудин-Борковський Ю. 88.1
 Думанський А.В. 72.4
 Дурдуківський В.Ф. 13*, 10.7, 121
 Дуттон Дж. 44.4
 Душечкін О.І. 7*, 9, 58.4
 Душица Г. 43.4
 Дьомін К.Є. 14.6
 Дьяконов 120.3
 Дьяченко 104.4
 Дюков І.А. 82.4
 Дюфей Я. 28.4
 Дюфрансе 93.4
 Дядиченко В.А. 19.6, 19.8
 Дядков Д. 63.4
 Дядюша Г.Ф. 59.2
 Дятловицький Л.І. 106.2

 Еварницький Д.І. *див. Яворницький Д.І.*
 Ейдельман Є.Я. 66
 Ейдельман З.З. 9.5
 Ейнор О.Л. 79.4

 Ейнштейн А. 38.7, 87.1
 Ейрінг 117.4
 Ейфе Р.Д. 103.3
 Ежеленд 64.4
 Елагін М. 14.6
 Еланський 102.4
 Елмборн 80.4
 Енгельгардт В.О. 111.4
 Енгельс Ф. 50.1
 Енглер 113.4
 Епінатьєва 102.4
 Ергіс Г.У. 23.7
 Ерде Д.І. 105.4
 Ердей-Ласло 38.4
 Ернст Ф.Л. 21.6, 21.8
 Ертель [А.] 21.8
 Естефано 64.4
 Ефендієв Т.Д. 31.4

 Євещький І. 26.8
 Євлогій, архімандрит 11.6
 Єгоров 87.4
 Єланчик Г.М. 110.2, 110.4
 Єленкін [А.А.] 80.1
 Єлісєєв М. 62.4
 Єлфімова Ф.І. 117.4
 Єременко Є.В. 106.2
 Єремін І.П. 19.8, 19.11
 Єрмолаєв М.М. 42.3
 Єршов А.П. 44.4
 Єфіменко О.Я. 2.5
 Єфімов 20.4
 Єфімов В.О. 47.4
 Єфремов С.О. 6*, 7*, 12*, 1.6, 8.2,
 8.5, 10, 14.6, 14.9, 14.11, 121, 121.1
 Єц А.Г. 56.4

 Жакю 117.4
 Жгенті В.К. 99.4
 Жебуньов Л.М. 2.5
 Жебуньов Л.О. 10.6
 Жемчужников Ю.А. 5.7
 Жинкін М.П. 1.5
 Житецький Г.П. 6*, 7*, 2.5, 4.4, 4.5,
 8.5, 10.6, 22.5, 23.9

Житецький П.Г. 3.4, 10.6, 14.1, 14.5,
14.6, 19.1, 35.1
Жоліо-Кюрі Ф. 38.7
Жолтовський М.П. 23.1
Жолтовський П.М. 23.7
Жук А. 10.6
Жук М. 14.10
Журавель І.В. 106.2
Жюно Б. 28.4

Забашта Л.Б. 19.11
Забелія І.Є. 2.5, 11.6, 21.8, 21.11
Заболотний Д.К. 11*, 14.5, 14.6, 20.1,
21.11, 49.3, 113.3
Завалинський [Е.К.] 14.1, 14.6
Загородський С. 45.3
Задонцев А.І. 13*, 57
Зайцев Г.П. 63.4
Зайцев П. 10.6, 21.2, 21.3
Залеський А.І. 11.6
Залеський В.К. 113.4
Залеський П.П. 9.5
Залеські 23.12
Залізняк М. 10.6
Залобовський Г.А. 26.8
Замбриборець Ф.Т. 108.4
Замонек 102.4
Заморев [А.А.] 82.1
Зандих 28.4
Зарецький І.А. 2.5, 3.1
Зарецький А.І. 103.3
Зарубін Н. 60.1
Заруцька Є. 16.1
Засенко О.Є. 19.6
Заславський І.І. 117.4
Засс В.М. 84.1, 84.4, 106.2, 106.4
Затенацький Я.П. 23.1
Затиркевич-Карпинська Г.П. 10.1
Затонський В.П. 14.5, 21.11
Захаренко К.Т. 10.6
Захаров В.Д. 87.4
Захарченко А.Ф. 90.4
Зваренштейн Х. 64.4
Звенигородський [А.] 22.5
Зверев Б. 14.6

Зверев М.С. 28.4, 119.4
Зверезомб-Зубовський Є.В. 58, 92
Зданевич Б.І. 19.1, 19.11, 23.1
Зеленов П.Я. 50.4
Зеленчук В.С. 51.4
Зельдович Я.Б. 87.4
Земба С. 63.4, 97.4
Зенкович В.П. 89.4
Зенчинов Х. 56.4
Зеров Д.К. 113.4
Зеров М.К. 10.6, 19.7, 19.8, 19.11,
23.9, 24.3
Зеров М.Я. 70.4
Зеромм 70.4, 80.5
Зиновієв К. 19.1, 23.1
Зібер М.І. 93.1
Зіслервич 64.4
Зіманов С.З. 64.4
Зінч В.Т. 51.5
Зінченко Л. 51.4
Золінгер 117.4
Зонов А.П. 23.11
Зорка С. 88.1
Зотіков Л. 59.4
Зотін М.М. 121.5
Зубрицький Д.І. 16.6
Зульфугарли Н.Д. 41.4
Зуммер В.М. 21.3

Іваненко Д.Д. 87.4
Іванець В.Г. 14.6
Іванець Г. 3.3
Іваницька О.С. 87.4
Іваницький М.О. 60.4
Іваников С. 26.8
Іваниця Г. 14.1
Іванов В.Є. 41.4
Іванов В.І. 47.4
Іванов С. 21.11
Іванов С.Л. 113.4
Іванова О.С. 117.4
Іванов-Меженко Ю.О. 6*
Івануцішин М. 41.4
Іванцов Г.П. 53.2
Івацукі 70.4

- Ізмаїльський В.О. 117.4
 Іконников В.С. 6*, 11*, 15, 32, 85,
 11, 16.5, 19.1, 19.11
 Іконников М.С. 11.8
 Іконникова Г.Л. 11.2, 11.5–11.8
 Іконникова О.В. 11.7, 11.8
 Іконникови, родичі В.С. Іконникова
 11.6
 Іллічевський С. 113.4
 Іловайський Д.І. 11.6
 Ільїн Б.С. 108.4
 Ільїн В.С. 111.4
 Ільїн М. 113.4
 Ільчов О.С. 110.4
 Ільченко О. 70.4
 Іманов А.І. 64.4
 Імшенецький О.О. 56.4, 90.4
 Імцог Г. 80.4
 Інове 70.4
 Інокентій, чернець *дмв.* Щирський І.
 Іовчук М.Т. 83.4
 Іоганзен Б. 60.2
 Іоганзен Г. 60.4
 Іонов В.М. 61.4
 Іоффе Б.В. 38.4
 Ірвін Х. 32.4
 Іродіонов В.С. 19.9
 Ісаченко Б.Л. 11*, 113.4
 Ісирович М.Ф. 23.9
 Ісмайлов Р.Г. 52.4
 Істомін М.П. 7*
 Ішлінський О.Ю. 44.4, 62.4, 63.4

 Йолкін І.І. 93.4
 Йоффе А.Ф. 71.2, 101, 112.3

 Кабачник М.І. 38.4
 Кавецький Р.Є. 11*, 38.4, 59, 99.2
 Каганов І.Я. 23.7
 Каганович Н.А. 121, 121.2
 Кагаров Є. 14.3
 Казанський В.І. 108.4
 Казарновський І.А. 38.4
 Какулія Ш. 83.4
 Калачиков А.Т. 9.1, 9.5
 Калберсон К.Ф. 80.4
 Каліна Г.П. 56.4
 Калінович М.Я. 5.10, 19.7, 23.12,
 93.4, 116.4
 Калінін М.І. 37.4, 93.3
 Калініченко М. 41.4
 Кальман П.А. 59.4
 Кальченко Н.Т. 43.4
 Каманін І.М. 7*, 2.5, 3.1, 3.4, 11.6,
 16.5, 19.1, 22.5
 Каменецький В. 3.3
 Каменева Т.Н. 23.7
 Каменська М.[А.] 14.6
 Камерс 64.4
 Камінський В.А. 3.3
 Кандиба О.І. (Олесь) 8.5
 Каневський В.Я. 11.6
 Канівець В.В. 30.4
 Канівець О.П. 17.5
 Кантор М. 56.4
 Каняев М.П. 117.4
 Капіца А.П. 44.4
 Капустін П. 3.8
 Карабутенко І.Ф. 12.4
 Каражан І. 113.4
 Карамзін Г.І. 19.9
 Карафолі Є. 97.4
 Кареліна М.І. 111.2
 Карєєв М.І. 8.5, 14.5, 14.6, 14.10
 Кармазін-Каковський В.Я. 23.7
 Карпенко Б.І. 93.4
 Карпенко П.В. 86.4
 Карпівський О.П. 112.3
 Карпович Л. 19.1
 Карський Ю.Ф. 23.7
 Касабов Й. 100.4
 Касищенко А.К. 51.5
 Касіян В.І. 23.7, 23.13, 51.5
 Кастеллано В. 93.4
 Кастріот Г. *дмв.* Скандерберг
 Катерина II, російська імператриця
 11.1
 Катков [М.Н.] 21.11
 Катонін Л.І. 19.1
 Катуні Н. 87.4

- Каутц 120.3
 Качадоріан В.А. 111.4
 Качалін І.С. 47.4
 Качкурова І.А. 38.5
 Кашкін М. 21.11
 Кащенко А. 8.1
 Кащенко М.М. 60.2, 60.5
 Кащенко М.Ф. 12*, 14*, 15*, 4.5, 14.6, 60, 78.3
 Квасницький Ю.О. 10.6
 Квітка 17.1
 Квітка К.В. 10.6, 21.6, 21.8, 23.6, 23.7, 121.1.3
 Квітка-Оснoв'яненко Г.Ф. 23.1, 23.2
 Кедрoв-Зіхман О.К. 9.6
 Кезма Т.Г. 14.6, 14.9
 Келдиш М.В. 38.4, 38.6, 44.4, 52.3, 54.5
 Келлер 78
 Келлер Б.О. 113.4
 Келлер Р.Б. 86.4
 Кемпбелл Р. 32.4, 97.4
 Кенгеїм Б.М. 38.4
 Керес Х.Т. 87.4
 Керчет П. 9.3
 Кесарійський А. 19.13
 Кеслі Д. 28.4
 Кечекян С. 64.1
 Кибальчич [Н.] 10.6
 Кизеваттер [А.] 21.3
 Кинель І.І. 108.4
 Кирдо І.В. 85.2
 Киреев Ф. 60.5
 Кирило, першовчитель слов'ян 23.9
 Кирилок Є.П. 12, 14.6, 19.7, 23.1, 23.2, 23.6, 23.7
 Киршчников А. 26.8
 Кисельов О.І. 23.1
 Китайгородський І.І. 72.4
 Китицин Є.М. 9.1, 9.6
 Киченко [А.А.] 9.6
 Княк Г.С. 43.4
 Кіборт М. 60.4
 Ківлицький Є.О. 7*, 1.5, 2.5, 3.2, 4.5, 8.5
 Кіліан Ф.А. 23.13
 Кільмістер С.В. 87.4
 Кільчевський М.О. 61, 97.2
 Кінько А.М. 23.1, 23.9
 Кіпріанов А.І. 28.4, 62.4, 117.4
 Кірсанов О.В. 55.4, 117.4
 Кірхнер П. 23.6, 23.7
 Кіссен Д. 59.4
 Кістемакер І. 38.4
 Кістяківський В.О. 7*, 4.6, 14.6
 Кістяківський О.Ф. 7*, 11.6, 14.12, 16.5
 Кларк Ж. 32.4
 Клейнер К.Є. 58.5
 Клемент О. 80.4
 Кленович С.Ф. 23.9
 Клепиков С.О. 19.6, 23.6, 23.7
 Клименко П. 93.4
 Клиценко І.І. 9.6
 Клік К. 54.4
 Клоков М.В. 113.1
 Клосс Г. 102.4
 Клочков В.І. 11.6
 Кльошник П. 90.4
 Клячко 31.4
 Кнунянц І.Л. 38.4
 Кобеко Д.Х. 11.1
 Кобилянська О.Ю. 2.5
 Ковалевський М. 3.3
 Ковалевський М.М. 15.3
 Коваленко А.Д. 62
 Коваленко В. 9.6
 Коваленко Г. 10.6, 25.3
 Коваленко О.В. 10.2, 10.6, 19.6, 19.8
 Коваленко-Коломацький Г.А. 8.5
 Ковалівський А. 1.1
 Коваль А.І. 5.7
 Ковальов М.М. 59.4
 Ковальчик Є. 77.4
 Кованцев П.І. 87.4
 Ковач К. 64.4
 Ковчак С.А. 85.5
 Коган А.Б. 44.4
 Коган Л.М. 117.4
 Колветліант 68.3
 Козакевич В.П. 111.2

- Козаченко А. 1.1
 Козачинський М. 19.1
 Козачковський А.С. 23.13
 Козел К. 117.4
 Козирев Б.М. 54.3
 Козицький П.О. 9.6, 23.7
 Козій І.Т. 14.9
 Козій О.Г. 14.6
 Козлов В.В. 117.4
 Козлов П.К. 112.3
 Козловський І.П. 11.6
 Козловський М. 41.4
 Козоброд В.П. 45.3, 62.4
 Козорезов 14.5
 Коіава Н. 5.3
 Кок К. 93.4
 Кокошцов П. 14.6
 Кокрофт Д. 59.5
 Колесньов С.Г. 86.2, 86.4
 Колесса Ф.М. 7*, 13, 21.6, 23.9
 Коллберг 87.5
 Колмогоров А.М. 7.5, 7.6
 Коломієць І.Г. 105.4
 Коломійченко Ф. 14.6
 Кольцов О.В. 17.1
 Коляда Г.І. 12.4
 Комаров Б.М. 10.6
 Комаров В.Л. 85.4, 113.4
 Комаров М.Ф. 10.6
 Комаров О.Ф. 10.6
 Комарова В.Д. 21.6
 Комлев Л.В. 38.5
 Компаніоні Й.А. 110.4
 Конаржевський Г. 22.5
 Кониський Г. 19.1
 Кониський О. 10.1
 Коновалов Д.П. 38.7
 Коновалов М.Т. 9.1
 Коновченко І. 14.1
 Кононенко В.О. 62.4, 63
 Конуей Н.Д. 62.4
 Коньков Г. 109.4
 Копач І. 10.6
 Коперживський К. 14.9, 17.2
 Кошця Д.Д. 25.3
 Копровський З. 10.6
 Коф А. 119.4
 Кораб І. 58.4
 Корабльов С.С. 63.4
 Корані Я.А. 64.4
 Корбут Л.В. 64.4
 Кордеро Л. 28.4
 Кордт В.О. 6*, 2.5, 4.5, 11.6
 Кордуба М. 8.8
 Коревар 64.4
 Коренман І.М. 31.4
 Корещький В.М. 11*, 13*, 30.4, 59.4, 64
 Корещький Ю.В. 64.5
 Коржибський Т. 56.4
 Коржупова А.П. 12.4
 Корильов І.Ф. 106.4
 Корнеа 102.4
 Корнев К.А. 52.4
 Корнієнко В. 10.1
 Корнійчук О.Є. 11*, 23.6, 121.2
 Корнілович В. 2.7
 Корнілович М. 3.3
 Корноухов М.В. 65
 Коробчанський І.Є. 66
 Короленко В.Г. 10.1, 10.5, 23.1
 Короленко С.В. 23.6
 Королівський С.М. 195.4
 Корольков І.М. 11.6
 Короновицький Л.К. 56.4
 Короновський В.В. 41.5
 Коротич А.С. 56.4
 Коротич Г. 83.4
 Коротич І.П. 83.4
 Короткевич П.Г. 43.2
 Корсаков Д.О. 11.6
 Корсін П. 79.4
 Корсон С.А. 59.4
 Корхевіг 34
 Корчак-Чепурківський О.В. 5.10, 14.5
 Корш Ф.Є. 8.5, 14.1, 14.2, 14.6
 Коршаков В.В. 52.4
 Коршуни 26.6
 Косарик Д.М. 25.4
 Косач Л. див. Українка Леся

Косоногов Й.Й. 11*, 12*, 15*, 67
Косоногова К.М. 67.2, 67.4
Косинський В.А. 4.5
Косматий Е.С. 9.6
Костекел О. 59.4
Костич В. 63.4
Костов Г.Д. 97.4
Костомаров М.І. 1.1, 1.5, 3.1, 3.4,
21.2, 21.3, 22.5, 23.1, 26.1
Котельников П.С. 82.4
Котков [М.Н.] 21.11
Котлов П.Є. 86.4
Котляревський І.П. 14.1, 19.1, 35.1
Котляревський М. 10.6, 14.1
Котов М.І. 113.1, 113.4
Котовський Г.І. 105.1
Коутецький Я. 38.4
Кофлер 70.4
Кох Р. 45.3
Коцюбинська Н.А. 20.6
Коцюбинський М.М. 10.1, 121.1.1
Коцюбинський Х.М. 19.6
Коцюбинський Х.Я. 23.7
Коцюбинські 19.11
Кочаух 64.4
Кочерижкін Б.Г. 111.4
Кочубей В.І. 20.6
Кочура П.Ф. 12.4
Кошелъц Я.Л. 78.3
Кравков С. 82.4
Кравцов Д.Є. 8.5
Кравченко І.І. 23.7
Кравченко М.І. 11.6
Кравчук М.П. 7.7
Кравчук П.І. 12.4
Крамаренко Ю.Л. 14.9
Красковський С. 116.4
Красовський Л.С. 3.3
Крачковський І.Г. 14.11, 14.6
Крачковський І.Ю. 14.5, 14.6, 19.6,
19.7
Крашовець С. 93.4
Кребс Дж. 54.4
Крейнін Г.С. 93.4
Кречетов В.І. 113.4

Кривонос М. 88.1
Крижанівський Б.Г. 20.6
Крижанівський С.А. 12.1
Крилов І.А. 19.1
Крилов М.М. 12*, 7.6, 14.6, 68, 113.4
Крилов О.М. 7.5, 7.6, 84.1
Крилов С. 64.1
Крилова Я. 64.4
Криловський А.С. 7*
Крильцов І.І. 64.1
Кримська Г.Ю. 14.6
Кримська М.Ю. 14.5, 14.6
Кримський А.Ю. 6*, 7*, 12*, 1.5, 3.2,
3.3, 4.4, 10.6, 12.3, 14, 16.5, 17.4,
21.5, 21.6, 23.1, 23.12, 42.4, 50.3,
93.2, 121, 121.1.3, 121.3
Кримський Ю.Ю. 14.5, 14.6
Кримський Ю.С. 14.5
Крип'якевич І.П. 19.1, 19.6, 19.7,
21.2, 23.7, 50.4, 51.4
Криштофович А.М. 19.7, 80.4, 116.4
Крітський А. 26.1
Кротевич Є.М. 23.12
Кротов Ю.В. 65.2
Круделі 68.3
Круп'янська В. 51.4
Крутикова Н.Є. 19.7
Кручкович Г.І. 87.4
Ксенофонтов Б.М. 47.4
Куадліа 68.3
Куба Л. 23.1
Кубе Е. 26.9
Кудзін Ю.К. 9.5
Кудрицький Є. 35.3
Кудря Д.Є. 8.5
Кудрявцев 116.4
Кудрявцев П.П. 17.4
Кузнецов Б.Г. 87.5
Кузнецов М.І. 113.4
Кузнецов [Ю.Н.] 84.4
Кук Р. 104.4
Кулагін В.К. 59.4
Кулаковський С.Ю. 19.10
Кулаковський Ю.А. 11.6, 19.10, 19.11
Кулаковський Ю.С. 19.11

- Кулешов М.М. 9.5
 Куликовський П.Г. 82.4
 Кульнич А.В. 19.3
 Куліченко М.І. 105.4
 Куліш О.М. 8.1, 8.5, 10.1, 10.6
 Куліш П.О. 17.1
 Кульженко В.С. 23.7
 Кульжинський С.М. 26.9
 Кульський Л.А. 52.4
 Кульчицький В.В. 30.4
 Кумаї 70.4
 Кундт В. 87.4
 Кунерт Х. 97.4
 Куницький Р.В. 11.6
 Купер М.Ф. 57
 Куракін О.М. 117.4
 Курінний П.П. 20.6, 23.12
 Курсанов А.Л. 43.4
 Курсанов Д.М. 38.4
 Курсанов Л.І. 90.4
 Кусукава А. 32.4
 Кухаренко Я.Г. 10.8
 Куценко В.І. 64.4
 Кучер А.Є. 105.4
 Кучер Р.В. 109.4
 Кучеров П.С. 69, 110.4
 Кушнір В. 10.6
 Кюхле Е. 55.3

 Лавейн Ж.Р. 79.4
 Лавлі Р. 32.4
 Лавренко Є.М. 70.4, 80.4, 113.1, 113.4
 Лаврентьев М.О. 44.4, 94
 Лаврентьева Є.В. 82.1
 Лавров [Н.Н.] 90.4
 Лавров Ф.І. 23.6, 23.7, 51.4
 Лаговський А. 14.1
 Лаже Я. 45.3
 Лазаревська К. 20.6
 Лазаревський О.М. 7*, 1.1, 1.6, 2.5,
 3.3, 3.4, 8.1, 11.6, 16.5, 22.5
 Лазаренко А.С. 70, 80.4
 Лазареско А. 64.4
 Лазурський А.В. 9.1, 9.5
 Лайош Ф. 56.4

 Лаклавер Д. 28.4
 Лалич Р. 35.4
 Ламанський В.І. 11.6
 Ламартін 117.4
 Ландау Е. 7.6
 Ланц Л.А. 78.3
 Латинський П.Г. 67.2
 Лапто-Данилевський О.С. 11.6
 Латтев Б.Л. 87.6
 Лапшина Л. 59.4
 Ларін Б.О. 23.7
 Ларіонова Л.І. 41.4
 Ларченко М.Г. 12.4
 Лаффе А. 64.4
 Лашкар'єв В.Є. 71, 76
 Лашкевич О.С. 1.5, 1.6, 11.5
 Лебедев В.І. 42.3
 Лебедев В.К. 52.4
 Лебедев Д.В. 80.4
 Лебедев О.О. 11.6
 Лебедев Ю.В. 70.4
 Лебединцев П.Г. 2.4, 2.5
 Лебединцев Ф.Г. 1.5, 22.5
 Лебедь А.Д. 121.1.3
 Лебланш 70.4
 Ле Ван Тьєн 31.4
 Левашов О.Є. 87.4
 Лєвє М.О. 14.5, 14.6
 Левинський С. 113.4
 Левитський В.А. 2.7
 Левитський В.Ф. 7*, 15
 Левитський Е.В. 15.2
 Левитський Л.М. 113.1
 Левицька В. 16.4
 Левицька М.М. 16.5, 16.7
 Левицька П.М. 16.4, 16.5
 Левицька С.В. 16.4, 16.5
 Левицький В. (псевдонім Лук'яч В.) 14.6
 Левицький В.О. 10.6, 16.7
 Левицький Г.К. 21.2, 23.1
 Левицький Д.Г. 16.1, 16.7
 Левицький І.Ф. 16.4, 16.7
 Левицький К.О. 16.5, 16.7
 Левицький Л. 16.4, 16.5
 Левицький Л.М. 14.5

Левницький М. 9.5, 16.5
Левницький М.В. 1.9, 3.8, 8.5
Левницький М.М. 16.4
Левницький М.П. 10.6
Левницький О.І. 6*, 8.1, 8.5, 11.6, 14.5,
14.6, 16, 22.5
Левницький С. 16.5
Левницькі, родичі О.І. Левницького 16.4,
16.6, 16.7
Левінські 70.4
Леві-Чівіта Т. 7.2, 7.6, 34
Левон Й. 45.3
Левченко М.З. 1.6, 14.4, 14.6, 14.8, 14.9
Легленд 64.5
Лежава Н.І. 84.1
Лейблер 54.4
Лейман Е. 67.5
Лемб 117.4
Лемман Х.А. 55.3
Ленденська Л.Д. 9.1, 9.6
Ленін В.І. 50.3, 59.3, 74
Леонард Р. 63.4
Леонов Є. 104.5
Леонтович В.М. 10.6
Леонтович О.В. 9.5
Леонтьєв О.В. 20.6
Лепешин В. 113.4
Лепкий Б.С. 10.6
Лерман І.Ю. 9.5
Лефтеров С.М. 45.3
Лецюс І.О. 19.11
Леше А. 54.4
Лещенко Д. 47.4
Либих 9.1
Линарський В.Ф. 14.6
Линдеман Е.Й. 58.4
Линдерер Б. 4.5
Линниченко І.А. 3.3, 11.6, 26.2
Линсбор К. 113.4
Липинський В.К. 10.6, 10.7
Липський В.І. 6*, 11*, 4.5, 5.10, 14.6,
23.7, 23.12, 113.4
Лисак Л.І. 53.2
Лисенко М.В. 2.5, 8.1, 10.6
Лисенко Т.Д. 80.5

Лисецький В.В. 97.4
Лисін Б.С. 15*, 72
Лисовський [Р.А.] 2.8
Литвинов Д.І. 113.4
Литвинов О. 26.9
Литвин-Седой М. 63.4
Литовченко В.Г. 100.4
Литовченко Ю.З. 12.4
Лихарьова Н. 2.5
Лихачов Д.С. 19.6, 23.6, 23.7, 23.9, 35.4
Лихачов М.П. 23.7
Лихолат А.В. 105.1, 105.4
Личков Б.Л. 4.5
Личков В.Л. 116.4
Личков Л.С. 3.3
Лібреску Л. 62.4
Лівшиць С. 70.4
Ліждвой М.П. 23.1
Ліндгольм В.А. 78.3
Лінсбург 68.3
Ліпшмах Е.Т. 38.4
Ліпшон А. 59.4
Лісовський Л.Л. 3.2, 3.3
Ліфшиць Є.М. 87.4
Ліхнерович О. 87.4
Ліхтенбаум 68.3
Ліхтенштейн 34
Ляво Ж.А. 80.4
Лобода А.М. 6*, 3.3, 10.1, 17, 19.6,
19.7, 21.5, 21.6, 23.1, 23.12
Лодій П.Д. 83.1
Лозинський М.О. 55.2
Лозієв П.М. 14.5, 14.6
Ломоносов М.В. 19.1, 93.1, 104.1
Лонгинов В.В. 89.4
Лосєв Ф.Є. 51.5
Лотоцький О.Г. 8.5, 10.6, 10.7, 10.8
Лофтус Р. 32.4
Лоханько Ф.П. 72.4
Луговцев М.В. 106.3
Лузан Л.К. 9.1
Лукич В. *див.* Левницький В.
Лукомський В.К. 19.6
Лукомський Р.І. 19.1
Лукомський С.В. 19.1

Лук'янов Д.П. 60.5
Луненсберг Є. 93.4
Лунц Л. 64.1
Луньов А.Л. 79.4
Лур'є О.Ю. 62.4
Лу Тин Синь 77.4
Лучицький 3.2
Лучицький В.І. 4.5
Лучицький І.В. 1.5, 3.2, 11.6
Лучицький І.С. 3.2
Лучник 19.11
Львов Н.А. 114.4
Льовшин О.М. 113.1, 113.4
Любарц О. 20.4
Любименко В.М. 11*, 113.4
Любищев А.А. 114.3
Любович М.М. 11.6
Любовський М. 3.1
Любошниця Л.І. 86.4
Любченко М. 14.11
Люкс Б. 40.3
Ляскоронський В.Г. 23.12
Ляцстер О. 78.3
Ляшенко 17.2
Лященко К.П. 73.2
Лященко П.І. 14*, 5.7, 73, 93.4

Маамягі В.А. 105.4
Мавроді З.М. 43.4
Магат М. 38.4
Магомет 26.1
Магура Є.С. 12.4
Магальські 70.4
Мадіссон О. 65.4
Маєзава С. 63.4
Мазелев Л.Я. 72.4
Мазепа І.С. 19.1
Мазон А. 23.7
Мазоні А.А. 35.4
Майзель В.М. 68.1
Майстренко 51.4
Макаров В.С. 110.4
Макаров І.Ф. 93.4
Макеєва О.В. 43.2
Макі Р. 86.4

Маккензі 80.4
Маковський Ю.М. 2.5
Максвелл 87.4
Максименко Ф.П. 19.6, 19.8, 23.7
Максимов І.М. 87.4
Максимов М. 113.4
Максимов Н. 114.3
Максимович 10.1
Максимович М.О. 8.1, 23.1, 23.2, 26.1, 83.1
Макура М. 32.4
Малек І. 56.4
Малинка О.Н. 17.1
Малинін В.М. 11.6
Малиновська Є.І. 18.2, 18.3
Малиновська М.О. 18.2, 18.4
Малиновська О.І. 18.3
Малиновський І.О. 7*, 13*, 3.3, 3.8, 18, 19.11, 74
Малиновський Л.В. 51.4
Малиновський М.С. 55.3
Малиновський О.О. *див.* Малиновський І.О.
Малищев В.І. 19.6, 23.6, 23.7
Малищев В.О. 85.4
Малишко А.С. 23.6
Малченко 45.3
Мальбок О. 59.4
Мальований В.А. 31.4
Мальтоні Ч. 59.4
Мальцев А.І. 44.4
Мамадалієв Ю.Г. 52.4
Маматкулов У. 70.4
Мамбетказієв Е.А. 100.4
Мамонтов М. 97.4
Манахян В.А. 70.4
Манжерон Д. 61.4, 97.4
Манзон В.Д. 9.1, 9.6
Манорик А.В. 75
Мануїльський Д.З. 105.4
Маньківський Б.М. 111.1
Марзукий 14.1
Мариненко 30.4
Маринич О.М. 62.4, 109.4
Маририс У.Л. 103.3

- Марисюк [Н.Г.] 10.1
 Маріан 70.4
 Маркевич А. 26.8
 Маркевич Г.Г. 10.6
 Маркевич М.А. 1.1
 Маркевич О.І. 11.1, 11.6
 Маркіян, чернець *диз.* Платонович П.
 Марков А.А. 7.6
 Марков А.В. 119.4
 Маркович Д.В. 14.9
 Марковський М. 8.2, 8.7
 Маркузон Ф.Д. 93.4
 Маркушин П.І. 60.2
 Марлоу 71.4
 Мартель А. 113.4
 Мартенсон 70.4
 Мартинець Т. 56.4
 Мартинов І.Г. 11.6
 Марченко І.І. 45.3
 Масенко Т.Г. 23.9
 Маслов В.І. 19.11, 23.6, 23.7, 23.12
 Маслов С.І. 7*, 19, 23.2, 23.6, 23.12
 Маслова О.М. 19.9
 Маслови, родина 19.2
 Масловський О. 26.9
 Матвеев А.К. 116.4
 Матвійчук М.Ф. 23.7
 Матушевський Ф.П. 10.6
 Матюшенко В. 113.4
 Маханець 70.4
 Махендер Б.Х. 78.2
 Махновець Л.Є. 19.1, 19.8, 23.1
 Мацелко Л. 45.3
 Мацієвич Л.С. 22.4, 22.5
 Мацукава 93.4
 Мацупура 50.4
 Медведєв Ф.П. 35.3
 Медіна 70.4
 Меженко Ю.О. 12.4, 19.6, 19.7, 23.6,
 23.7, 93.4
 Мейєн С.В. 79.4
 Мейєр 70.4
 Мелентьев [А.А.] 56.4
 Мелешко П. 113.4
 Меліков Ф.А. 83.4
 Мельник Г.Ф. 28.4
 Мельник С.П. 113.4
 Мельник-Антонович К. 8.8
 Мельников Л.М. 10.8
 Мельников-Разведенков М.Ф. 7*, 20,
 99.5
 Мельниченко А.В. 99.5
 Мельничук П.П. 9.6
 Мельхіор П. 28.4
 Менделе Мойхер-Сфорім 103.1, 103.2
 Меннінг С.А. 80.4
 Мережка І.Х. 26.1
 Мерсьє А. 87.4
 Меттер І. (Селік) 64.5
 Мефодій, першовчитель слов'ян 23.9
 Мечніков І.І. 83.1
 Мигунов В.М. 87.5
 Мигура І.Д. 23.13
 Миклухін Г.П. 38.4
 Микола II, російський імператор 16.2
 Миленушкін Ю.І. 56.4, 83.4
 Мирний П. 10.1, 19.11
 Миролобов В.С. 10.6
 Митрон 90.4
 Митропольський Ю.О. 62.4
 Михайлов 120.3
 Михайлов В.С. 64.4
 Михайлов Г.К. 62.4, 97.4
 Михайловський [А.Г.] 9.1
 Михайловський П.І. 82.1
 Михаловський М.Й. 113.4
 Михальчук К.П. 2.5
 Мишустін Є.М. 90.4
 Міллер В.Ф. 8.1, 14.6
 Міллер Д. 1.6
 Мілько О. 90.4
 Мільман Б.С. 47.4
 Мінорський В.Ф. 14.6
 Мінц І.І. 86.4, 105.4
 Мінц Л.Є. 93.4
 Мішкевич А. 24.1
 Мішкевич М.В. 87.4
 Мічурін І.В. 60.4
 Мішель де 113.4
 Мішківська 21.8

- Міщенко І.Ф. 149
 Міщенко П. 113.4
 Міщенко Ф.Г. 11.6
 Міжковський В.В. 6*, 10.6
 Младінович Н. 43.2
 Мовчан А. 64.4
 Мовчан Б.Л. 28.4
 Мовчан В.А. 9.5
 Могензен 70.4
 Могіла П. 23.1, 23.2
 Могілянський М.М. 8.5, 10.6, 24.2
 Могульський М. 10.6
 Модестов В.І. 11.6
 Модзалевський Б. 16.5
 Модзалевський В.Л. 1.5, 2.1, 4.5, 14.6, 16.5, 16.6
 Модилевський Я.С. 113.1, 113.4
 Моїсеєва Г.М. 23.7
 Моїсеєв В.А. 29
 Мокржецький 78.3
 Мокрицький П.А. 9.5
 Молотковський Г.Х. 9.6
 Молчанов С.В. 9.5
 Молчановський М.В. 16.6
 Мольдерф П.Д. 9.5
 Мольнар М. 12.4
 Моляко Г.І. 116.2
 Монахов М.В. 5.9
 Монтель П. 7.6
 Монтеск'є 64.1
 Моор Дж. 59.4
 Морачевський П. 14.9
 Моргуліс З.Г. 10.5
 Моргуліс Н.Д. 12*, 13*, 53.2, 76
 Мордвінов М.С. 11.1, 11.5
 Морігакі К. 54.4
 Морозов В.Ф. 86.4
 Морозов Ф.М. 23.12
 Морочковський С.Ф. 90.5
 Московець С.М. 90.4, 113.1
 Мосолов О.О. 45.3
 Мосткова М.О. 106.4
 Моценко К.В. 2.4, 2.5
 Муравйов В.П. 58.4
 Мусін-Пушкін О.І. 19.1
 Мустель Е.Р. 119.4
 Мухамад Ф. 32.4
 Мюленкфордт 38.4
 Мякотін В. 10.6, 14.3
 Мясоедов Г.Г. 21.3
 Навашин С.Г. 113.4, 114.1
 Надеждін [А.] 9.6
 Надеждін А.М. 43.2
 Назаревський О.А. 7*, 19.1, 23.1, 23.2, 23.6, 23.7, 23.12
 Назаретова Н.Б. 52.4
 Назаров М. 113.4
 Найда С.Ф. 105.4
 Наква 102.4
 Наленч М. 62.4
 Наман С.В. 38.7
 Намятищева В.М. 88.3
 Наталков М.П. 59.4
 Наполеон Бонапарт 3.1
 Нарбут Г.І. 23.13
 Нарець Л.К. 65.4
 Нареш Дадих 87.4
 Наркевич М.Ф. 11.6
 Наулко В.І. 51.4, 51.5
 Науменко В.П. 1.5, 2.5, 3.1, 3.4, 11.6, 14.6, 22.5
 Наяр Є. 62.4
 Нгуен Ван 63.4
 Неделін І.І. 50.4
 Недзвідський А.В. 12.4
 Некрасова Л. 64.5
 Нелюбов В.О. 113.4
 Немчинов В.С. 93.2, 93.4
 Ненадкевич Є.О. 12.4
 Несмеянов О.М. 38.4, 65.4, 117.4
 Нестеров П.П. 15*, 77, 97.2, 110.4
 Нестерук Ф. 106.4
 Нестор, літописець 11.1
 Нестурх М.Ф. 108.4
 Нефедьев А. 119.4
 Нехендзі Ю.А. 47.4
 Нечуй-Левницький І.С. 8.5, 22.5
 Нещ У.А. 97.4
 Неізнаний І.І. 100.4

- Нечкіна М.В. 50.4
 Нивлет Я. 55.3
 Ніженець А.М. 23.6, 23.7, 23.9
 Нізамі Г. 14.1
 Нікітін В.М. 11*, 83.4
 Ніковський А.В. 8.5, 10.6
 Ніколаєв В.О. 21.8
 Нікольська А.Б. 23.9
 Нікольський А.В. 7*
 Нікольський М.В. 21.11
 Нікольський О.М. 12*, 78
 Нікулінська С. 61.1
 Ніхолм 70.4
 Нічик М.В. 9.5
 Новак Ф. 113.4
 Новацький В. 62.4, 97.4
 Новик К.Й. 79, 116.2
 Новиков В.С. 93.4
 Новиков М.Д. 87.4
 Новиков М.М. 14.6
 Новицька М.О. 23.7, 23.12
 Новицький В. 8.2
 Новицький Г. 41.4
 Новицький М.М. 20.6
 Новицький О.М. 23.9
 Новицький О.П. 6*, 1.8, 2.5, 8.5, 14.6,
 16.5, 17.5, 21, 22.5, 23.12
 Новицький Я.П. 7*
 Новиченко Л. 12.1
 Новіков М.М. 14.6
 Новоковський О.С. 8.5
 Новоплянська Р.І. 105.4
 Новосельський М.М. 93.4
 Ногучі 70.4
 Нода Наотакє 62.4
 Нойс 117.4
 Норлунд 34
 Носаль М.І. 56.4
 Носков [А.] 47.4
 Носов А.З. 10.6
 Ностдебрюер 68.3
 Нудненко І. 14.9
 Нудьга Г.А. 23.7
 Ньютон І. 97.1
 Образцов В.П. 49
 Обручев В. 4.5
 Обуховський В. 14.6
 Овечкін С.К. 9.5
 Овсянников Б.О. 9.5
 Овсянникова Н. 84.4
 Овчаренко Ф.Д. 28.4, 52.4, 58.4, 64.4,
 72.4, 86.4
 Огієнко І.І. 14.6, 19.1, 19.7, 19.8
 Оглоблін І.6
 Оглоблін [А.] 4.6
 Оглоблін О.П. 19.8
 Огурцова Н.В. 83.4
 Одоевський В.Ф. 21.11
 Одобер 38.4
 Озерський З.З
 Ойслендер Н.О. 103.3
 Оканенко А.С. 114.2
 Окснер А.М. 70.4, 80, 113.4
 Окулов 58.5
 Олександр І, російський цар 3.1, 10.1,
 11.1
 Олександра, сестра М.Г. Холодного
 114.4
 Олексій Михайлович, російський цар
 11.1
 Олесь О. див. Кандиба О.І.
 Олзак Ф. 87.4
 Олійник В.У. 23.7
 Олійник Г.К. 110.4
 Олониченко О.І. 60.4
 Олзак 102.4
 Ольга, велика київська княгиня 18.1
 Ольденбург С.Ф. 14.6, 60.4, 112.3
 Олышак В. 62.4, 97.4
 Орешников О.В. 2.5, 20.6, 21.11
 Орищенко І.Г. 11.6
 Орлачова К.О. 58.4
 Орлик П. 3.1, 19.1
 Орлов Є.І. 81
 Орлов М.М. 19.8
 Орлов О.Я. 28.4, 82
 Орловський [Н.И.] 9.1
 Орловський П. 21.8

- Осинська [Л.А.] 9.6
Осипов 14.1
Оскерко А.Ф. 114.4
Ососкови 23.12
Остапчук В.Я. 3.3
Остапчук О.П. 9.5
Островітянов К.В. 93.4
Острогорська А.М. 23.12
Остроумов С.С. 93.4
Острянін Д.Х. 15*, 83
Отамановський 14.6
Отгон I, німецький король 19.9
Охріменко П.П. 23.7
- Павленко Г.Є. 14*, 84
Павлик М.І. 14.6
Павлій П.Д. 23.6, 23.7
Павло Петрович, цесаревич 11.1
Павлов А.П. 4.5
Павлов І.П. 49
Павлов П.В. 11.6
Павловський Є.Н. 108.4
Павловський І.Ф. 16.5
Падалка Л.В. 2.5
Пак В.С. 37.4
Палладін В.І. 4.5
Палладін О.В. 11*, 13*, 9.5, 52.4, 56.4, 58.4, 71.3, 72.4, 85.4, 93.4, 97.4, 111.1, 111.4, 116.4, 117.4, 121.5
Пальхис П.С. 55.2
Памфілов А.В. 117.4
Панаєв Л.А. 26.9
Панківський К.Ф. 10.6
Панкратова Г.М. 86.4
Пановко Я.Г. 63.4
Панчагаві С.П. 80.4
Папапетрі О. 87.4
Папахристо С.С. 11.6
Парамонов С.Я. 70.4
Парен 14.2
Парменов І.С. 5.7
Парфеній (Левицький), архієпископ 16.5
Пархоменко В.О. 1.2, 22.5
- Пархоменко М.Л. 9.6
Пасічник І.П. 104.4
Патек Я. 77.4
Патер А.Д. 61.4, 63.4
Патон Б.Є. 28.4, 31.4, 32.4, 35.3, 35.4, 38.4, 44.4, 47.4, 50.4, 52.3, 52.4, 59.4, 61.3, 62.4, 63.4, 64.4, 64.6, 65.4, 70.4, 72.4, 80.4, 85.5, 90.3, 104.4, 109.4
Патон В.Є. 85.5
Патон Є.О. 12*, 65, 85, 117.4
Пачесова С. 100.4
Пашський Н.П. 67.2, 67.5
Пашук А.І. 83.4
Пейсахзон Л.Б. 5.1
Пекар С.І. 76
Пеліох І.В. 58.4
Пеннетье 117.4
Пеньковський В.В. 38.6
Перепелюк В.М. 23.12
Перес А. 87.4
Перес Ж. 38.4
Перетц В.М. 8*, 1.6, 2.5, 3.8, 8.2, 10.6, 11.6, 14.6, 17.1, 17.2, 17.5, 19.2, 19.6, 19.7, 19.10, 19.11, 20.6, 22.5, 23.6, 23.7, 23.9, 23.12, 121.13
Перетці, родина 17.6
Перетяткович Б.Г. 21.2, 21.6
Персон 70.4
Перфецький [Е.Ю.] 8.1, 14.6
Першин П.М. 47.4, 86
Першин С.М. 86.4
Песоцький С. 22.5
Пестуа Н. 49.4
Песшел 102.4
Петлора С.В. 10.6, 10.7, 10.8
Петльваний В.І. 30.4
Петриківський С.І. 105.4
Петриченко О.М. 47.4
Петро Великий, російський цар 11.1, 16.1
Петров Б.М. 30.4
Петров В. 17.1
Петров В.М. 11.8
Петров В.П. 23.7

- Петров М. 16.5
 Петров М.І. 6*, 1.5, 2.5, 3.2, 8.5, 17.4,
 19.1, 19.11, 21.5, 22
 Петров М.М. 20.1, 59.4
 Петров О.З. 13*, 14*, 15*, 87
 Петров С.О. 19.1
 Петров Ф.М. 14.6, 14.9, 42.3
 Петров Ю. 70.4
 Петрова О.В. 11.2
 Петрова Н. 87.4
 Петрови, родичі В.С. Іконникова 11.6
 Петрович Ю.А. 111.4
 Петровський Б.В. 59.4
 Петровський Г.І. 121.5
 Петровський М.Н. 14*, 5.7, 88
 Петрушевський Б.М. 3.2
 Печ К. 35.4
 Пимоненко М.К. 21.8
 Пишін О.М. 1.5
 Пірані Ф. 87.4, 87.5
 Писаренко Г.С. 52.3, 52.4, 52.5, 62.4,
 63.4, 64.4
 Писарев І.Ю. 93.4
 Писаржевський Л.В. 38.7
 Пишкін Б.А. 89
 Пібургс Х. 59.4
 Пігулевська Л.В. 41.4
 Підгаєць С. 5.3
 Підоплічко І.Г. 42.4
 Підоплічко М.М. 52.4, 90
 Підпригора 120.3
 Підстригач Я.С. 97.2, 97.4
 Піксанов М.К. 10.6, 19.6
 Піл Жерар 52.4
 Пільгук І.І. 23.7
 Пінассі 117.4
 Пірсон Є.С. 93.4
 Піскорський В.К. 3.1, 11.6
 Пітелін М.П. 31.4
 Пітковська 116.3
 Пічета В.І. 5.7
 Платон, козак 10.1
 Платонов Г. 83.4
 Платонов С.Ф. 11.6
 Платонівич П. 23.1
 Плевако М.А. 7*, 10.6, 121.1.3
 Плет Д.М. 97.4
 Плетнер В. 62.4
 Плісецький М. 23.1
 Плотников В.О. 14*, 91
 Площ П.П. 35.1
 Повел П. 32.4
 Повх І.Л. 62.4
 Погорелов О.В. 61.4
 Погребняк П.С. 79.4
 Подгаєцький В.В. 85.2
 Подебрад І. 64.1
 Подпер 113.4
 Поелт Ж. 80.4
 Позднеев О.В. 23.7
 Поздонін В.Л. 84.4
 Позняк М.Д. 7*
 Покровський М.В. 22.5
 Полинов В.В. 86.4
 Поліщук Р.Ф. 87.4
 Поллінг Л. 38.4, 38.6
 Полонська-Василенко Н.Д. 1.5, 3.2,
 3.3, 19.7, 19.8
 Полтавський Л.З. 2.5
 Полубраницький В.В. 64.5
 Поляков І.М. 83.4
 Поляков П.С. 65.2
 Помяловський І.В. 1.5
 Пономарьов І.Ф. 72.4
 Пономарьов С.І. 11.6
 Поцько К.В. 110.4
 Попов В.М. 23.12
 Попов В.П. 9.1, 9.6
 Попов Є.М. 23.12
 Попов Л.М. 23.12
 Попов М.М. 23.12, 23.12
 Попов Н.О. 11.6
 Попов О.М. 23.12
 Попов П.М. 7*, 8.8, 19.1, 19.6, 19.7, 23
 Попов С. 4.5
 Попов Х.М. 23.9
 Попова А.Ф. 23.12
 Попова В.П. 23.12
 Попова Н.М. 14.6, 23.12
 Попови 14.11

Попови, родичі П.М. Попова 23.12
Попович О. 77.4
Порембська Л.О. 9.5
Португалов В.[П.] 21.6
Порубинівський [Ю.А.] 5.9
Поручиков Ю.П. 47.4
Порфир'єв В.Б. 116.4
Поряшников С.М. 9.5
Постелов В.П. 58.4, 92
Постернак С.П. 6*, 7*, 3.2, 8.5
Потапенко Г.І. 113.4
Потебня О.О. 23.1
Потульницький П.М. 9.5
Потураєв В.М. 109.4
Походенко В.Д. 38.5
Походня І.К. 52.5, 62.4
Поцепухов П.П. 110.2
Правницький А. 77.4
Прасолов Л.І. 9.5
Прат Ф. 70.4, 80.4
Прево А.Р. 56.4
Прегль 117.4
Пределан М. 97.2
Прейгер У. 97.4
Пржибил І. 47.4
Прийма Ф.Я. 12.4
Принц Я.І. 90.4
Приходько В.К. 10.6
Прінс Ф.В. 79.4
Прокоп М. 100.4
Прокопенко Е.І. 19.10
Прокоф'єв В.Н. 63.4
Прокудін 70.4
Просен Д. 102.4
Проскура Г.Ф. 68.3, 106.4
Протченко І.Ф. 35.3
Прянишников Д.М. 101
Птуха М.В. 12*, 14*, 15*, 5.2, 5.7, 23.6,
93
Пугачов О.І. 51.1
Пузанов Є.Д. 14.6
Пул 70.4
Пустоход П.І. 93.4
Пучківська Н.О. 56.4
Пушкарєнко-Овсієнко [М.С.] 22.5

Пушкарєва І.М. 105.4
Пушкін О.С. 11.1, 23.1, 23.2, 24.1
Пфейффер Г.В. 14.5, 94
Пфедеркорн Г.В. 79.4
Пшеничний [Н.М.] 9.1

Рабас Є.І. 77.4
Рабинович І.Б. 38.4
Рабинович І.М. 65.4
Рабинович С.Н. *див.* Шолом-Алейхем
Равич В.В. 9.6
Равкінд О.Й. 14.5
Раджабов 102.4
Радо 34
Радок Р. 97.4
Разовський І.Л. 89.2
Разуваєв Г.О. 38.4
Разумовський В. 20.4
Райерсон К.А. 60.4
Райц 68.3
Раков А.І. 59.4
Ракушка-Романовський Р. 88.1
Рамакант 97.4
Раман 38.6, 76, 96.5
Раман Венката 54.4
Рамсей 70.4
Рао 64.4
Рачук І. 35.3
Рашид 70.4
Реверуц 70.4
Ревуцький Д.М. 19.7, 19.11
Ревуцький Л.М. 7*, 19.7, 19.11, 23.7
Ревуцький М. 19.11
Регель А.Р. 53.2
Ределін В.І. 11.6
Ределіни, родичі В.С. Іконнікова 11.6
Редкін П.Г. 21.11
Рейнгард Л.В. 78.2, 108.4
Рейхарт 58.4
Рскач В.М. 58.4
Рскашева [А.]Ф. 38.5
Рембрант 21.9
Ремез Є.Я. 68.2
Ремесло В.М. 44.4
Ремізов О.М. 23.11

- Рендл 113.4
 Ретіда Л.Є. 105.4
 Репр'юв О.В. 20.1
 Реріх М.К. 2.5
 Ресслер 62.4
 Реутов О.О. 38.4
 Реформатський С.М. 19.11
 Резанов В. 10.1, 10.6
 Ретін В.І. 26.6
 Ретін І.Ю. 26.1
 Ретнін М.Г. 3.8
 Ржанов 64.4
 Рибаків Б.О. 23.9
 Рибалка І.К. 105.4
 Риженко Я.О. 21.6
 Риклі 113.4
 Рильський М.Т. 7*, 9.6, 19.3, 19.6,
 19.7, 23.2, 23.6, 23.7, 23.9, 23.12,
 24, 35.1, 35.3, 35.4, 51.4, 88.2,
 116.2, 116.4
 Риндзонський П.Г. 50.4
 Рісс А.Й. 38.4
 Рісс І.Г. 38.7
 Річардс Г. 119.4
 Річардсон 70.4
 Річицький А.А. 8.7
 Рогинський С.З. 38.4
 Рогінсон 70.4
 Родевич 120.3
 Родзевичі, родичі В.С. Іконнікова 11.6
 Родіонов В.М. 38.5, 95
 Роевський Х. 55.3
 Рожкова М.К. 50.4
 Розен В.Р. 14.6
 Розенберг М. 121.5
 Розовський І.Л. 106.2
 Розумовський К. 19.1
 Ройтер В.А. 96
 Рокотовський М.І. 5.7
 Ролле 56.4
 Романенко І.А. 86.4
 Романенко І.Н. 9.5
 Романов М.І. 11.7
 Романов П.Т. 12.4
 Романович-Славатинський О.В. 11.6
 Романович-Ткаченко Н.Д. 8.5, 25.3
 Романовський Б.С. 2.5
 Романовський В.О. 19.6
 Романченко 105.4
 Романчук Ю.С. 10.6, 22.5
 Ромашко Я.Д. 114.3
 Ромбой Б.Н. 105.4
 Росновський Я.М. 3.3
 Россет Е.Л. 93.4
 Ростем'яє Т. 82.2
 Ростовцев С. 60.5
 Рот Е. 68.3
 Ротмістров М. 56.4
 Роу К.Г. 120.3
 Рубач М.А. 51.5
 Рубенчик Л.І. 41.4
 Рубін Р. 103.3
 Рубін С.С. 9.5, 43.4
 Рубцов М.І. 19.10
 Рудаков Г.О. 117.4
 Руданська С. 14.1
 Руданський С.В. 14.1, 14.9, 23.1
 Рудзіт А.Ю. 73.2
 Рудинська Є.Я. 121.1.3
 Рудинський М. 3.3
 Рудинський М.Я. 21.8, 121.1.3
 Рудковський Г.П. 9.6
 Руднев Д.Ф. 9.6
 Руднева М. 64.5
 Рудницький С.Л. 121, 121.4
 Рудченко П.Я. *див.* Мирний П.
 Рузський П.В. 11.6
 Рулишавер 68.3
 Рулін П.І. 19.7
 Румянцев М.П. 11.1
 Русе 70.4
 Русев П. 62.4
 Русов О.О. 8.5, 10.5, 10.6, 21.2
 Русова С.Ф. 2.5, 10.6, 14.9
 Рутський Й.В. 23.1
 Рухин 114.4
 Рюггер 64.4
 Рябінін-Скляревський О.О. 1.1
 Рябушкін Т.В. 93.4
 Рябушко О.П. 87.4

- Рябчук Д.І. 9.5
 Рятшо А. 14.6, 113.4
 Рятшо Я.П. 1.5, 14.5, 14.6
- Сабаді Е. 93.4
 Сабатаєв С. 14.6
 Сабашников М. 4.5
 Сабо І. 64.4
 Саваренський Є.Ф. 102.4
 Савва В.І. 11.6
 Савич В.П. 80.1
 Савич І.П. 113.4
 Савін Г.М. 12*, 14*, 31.4, 62.4, 77.4, 97, 110.4
 Савович-Бутту М. 59.4
 Савченко М.О. 44.4
 Савченко О.О. 11.6
 Савченко С.В. 11.6
 Савченко Ф. 3.3, 8.7
 Савченко-Бельський 41.5
 Савчук А. 97.4
 Савчук М.П. 108.4
 Сагалова 102.4
 Саган Є. 79.4
 Сагарда Н.І. 23.12
 Садовський В. 93.4
 Садовський М.К. (Тобілевич) 10.1, 10.6
 Сайто 70.4
 Сакамура 113.4
 Саква В. 47.4
 Саливон Г.Д. 8.5
 Саліковський О.Х. 10.6
 Салісбарі 80.4
 Салова Є.Я. 105.4
 Салтикова М.М. 1.5
 Самійленко В.І. 7*, 10.6
 Самсонов Г.В. 47.4, 62.4
 Самченко І.П. 38.5
 Санович А. 64.5
 Сапатий С.Є. 9.5
 Сапожников В.В. 60.2
 Сапожников Л.М. 66
 Сато І. 78.3
 Сатунін К.О. 60.4
- Сафонцев В. 5.9
 Сахалтуєв А.А. 12.4
 Свейкавська 70.4
 Свенціцький Є.І. 117.4
 Свириденко Н.Т. 9.5
 Свириденко П.О. 47.4
 Свінерс Б. 54.4
 Святловський 93.4
 Северін С.Є. 59.4, 99.4
 Севілла де 64.4
 Сегре 102.4
 Седлер Д. 28.4
 Селезньов С. 87.4
 Селлевол 102.4
 Сельвєстр (Молеванський), ректор КДА 22.1
 Сельський В.О. 82.4
 Семєвський М.І. 11.6
 Семененко М.П. 38.6, 50.4, 59.4, 119.4
 Семенов М.М. 38.4
 Семенов-Тян-Шанський В.П. 11.6, 78.3, 113.2
 Семенов-Тян-Шанський П.П. 4.5
 Семко 9.5
 Семковський С.Ю. 13*, 121.5
 Семковська Н.Г. 121.5
 Сєнганєвич Ф. 3.8
 Сєнт-Ілер К.К. 78.3
 Сєнота 16.1
 Сергєєва К.С. 90.4
 Сергєєв-Цєнський С. 24.1
 Сергієнко Б.П. 89.2
 Сердюк Є.Н. 2.5
 Сєребровський В. 64.4
 Сєреда А.Х. 7*
 Сєредєнко М.М. 5.2
 Сєренсен С.В. 43.4, 47.4, 62.4, 97.4, 110.4
 Сєряков Л.А. 23.13
 Сєтзєр Д. 97.4
 Сєдов Л.І. 97.4
 Сидєльнєков В.М. 23.7
 Сидєров Д.А. 105.4
 Сидєров О.О. 23.6, 23.7, 23.9, 23.12
 Силічі Л. 23.9
 Симаков В.І. 17.1

- Сидіньський К.К. 65
Симович В.І. 10.6, 14.6
Симоне 113.4
Симонов М.П. 2.5
Синайський В.І. 7*
Синельников І.О. 26.1, 26.9
Синельников О.М. 26.9
Синх 64.4
Синявський М.Ф. 14.6
Сиповський В.В. 121.13
Сиркін Я.К. 117.4
Сиротін М.М. 59.4
Ситник К.М. 52.3, 59.4, 62.4, 64.6,
70.4, 114.2
Сібавайг, арабський письменник 14.1
Сігел С. 59.4
Сікстель Т.О. 79.4
Сіраісі Т. 54.4
Сірін І. 19.1
Сіпінський Є.[Й]. 23.7
Скаба А.Д. 50.5, 64.4
Скалков І.О. 86.4
Скандербег, албанський народний
герой 23.2
Скворцов [А.] 21.2
Скелл 70.4
Скерлак Т. 38.4
Скішпер Г. 59.4
Склярук Д.І. 41.4
Скобець Є.М. 38.5
Сковорода Г.С. 1.1, 10.1, 19.1, 23.1,
23.2, 23.9
Скопенко В.В. 109.4
Скорина Г. 23.1
Скоротис-Йолтуховський О. 10.6
Скотберг 113.4
Скочинський О.О. 77.4, 110.4
Скрипник І.П. 23.2
Скрипник М.О. 21.11
Скулкопф Д. 32.4
Слабченко М.Є. 1.5, 14.6, 121, 121.13,
121.6
Славін Л.М. 51.5
Сластіон О.Г. 2.5
Слензак І.Є. 116.4
Сливинський О.Ю. 110.2, 110.4
Слонімска В.М. 111.1
Слуцкін А.О. 98
Смирдіна-Серебровська З. 64.4
Смирнов А. 3.3
Смирнов В.І. 44.4, 47.5
Смирнова А. 22.5
Смирнова-Замкова О.І. 59.1, 99
Смислов В.В. 84.1
Сміт М. 63.4, 93.2
Сміт Р. 32.4
Смолич Є. 64.5
Смолич Ю.К. 64.5, 105.1
Смотрицький М. 19.1, 23.1
Снегірьов М.А. 86.4
Снітко О.В. 100
Сно О.Є. 116.4
Соболевський О.І. 11.6, 19.6, 19.7,
19.11, 21.11, 22.5
Соболев 41.4
Соболев Л.П. 80.4
Соболев С.Л. 97.4
Соболь З. 77.4
Собреро Л. 63.4, 97.4
Сокальський І.П. 11.6
Соколов А.О. 87.4
Соколов Д. 4.5
Соколов М. 22.5
Соколов М.Д. 38.4
Соколов О.В. 119.4
Соколов Ю.М. 5.10, 17.1, 23.6, 23.7,
23.9
Соколовський В.В. 62.4, 94
Соколовський О.І. 113.4
Соколовський О.Н. 12*, 86.4, 93.4,
101, 116.4, 121.5
Солдатович М. 56.4
Соллогуб В.Б. 36.2, 102
Соловей Д. 10.6
Соловійов М.М. 83.4
Соловійов Ю.І. 38.4
Солодушников С. 117.1
Сомов А. 21.3
Сонні О.І. 19.11
Сосюра В.М. 14.10, 23.10

- Сотниченко М. 58.4
 Стаська [Е.] 21.8
 Сперанський М.Н. 21.6
 Сперанський О. 4.5
 Співак Е.Г. 14*, 35.3, 103
 Співаковський О.О. 77.4
 Спіліоті М.М. 11.6
 Срезневський В.І. 19.6, 19.7
 Сталін Й.В. 9.1, 85.3, 99.3
 Станкевич В.В. 67.5
 Старицька-Черняхівська Л.М. 8.8, 14.6
 Старовойтенко І.П. 5.7
 Старовський В.М. 93.4
 Стафійчук А.А. 9.6
 Стащенко І. 10.6
 Стебницький П.Я. 6*, 7*, 8.5, 10.6, 10.7
 Стеженко 14.1
 Стейнхауз Е.А. 56.4
 Стелецький Б.С. 11.6
 Стелецький М.С. 22.5
 Стельмах М.П. 23.2
 Степаненко В.Ф. 7*
 Степанков П. 86.4
 Степанов П.І. 116.4
 Степанова З.С. 117.4
 Степанова Т.І. 90.4
 Степанюк Т. 90.4
 Степович А.І. 15, 17.1, 17.4
 Степович [А.Й.] 14.5
 Степович А.О. 7*, 19.10, 19.11
 Стефуреац 70.4
 Стеценко Л.Ф. 12.4
 Стецюк Г.І. 51.5
 Стецюк К.І. 88.2
 Стешенко І.М. 3.2, 8.5
 Стойко 28.4
 Столяров М.О. 14.5
 Стормер Л. 116.2
 Стороженко А.В. 23.9
 Стороженко М.І. 16.5
 Стоюніна М.Н. 26.3
 Стоянов Л. 12.4
 Стравинський К. 78.3
 Стражеско М.Д. 11*, 59.4, 59.5
 Страхов Т.Д. 90.4
 Страшкевич В.М. 10.7
 Стребінгер 117.4
 Стрельникова М.М. 9.5
 Стрілець Т.М. 70.4
 Стромиллов М.С. 11.6, 22.5
 Струве П. 5.3
 Струмлінін С.Л. 93.4
 Струтинський Ф. 26.8
 Студинський К.Й. 11*, 21.5, 21.6
 Ступак Ю.П. 23.10
 Стусяк П.К. 87.4
 Субботін М.Ф. 119.4
 Субботін С.І. 28.4, 102, 104
 Сулайманкулов Х.К. 31.4
 Сулержицький Л.А. 2.5, 2.9
 Сульменко П.С. 23.13
 Султанов А.Д. 41.4
 Сумцов М.Ф. 8*, 11*, 4.5, 8.2, 10.1, 14.6, 23.12
 Супрун Я.Ф. 83.4
 Супруненко М.І. 105
 Сургутська Є. 89.2
 Суха Л.М. 51.4
 Сухарев В.І. 56.4
 Сухомел Г.Й. 84.4, 106
 Схирладзе В.П. 120.3
 Таварес Карлос Н. 80.4
 Таїрова Т.А. 52.4
 Тайбер К. 93.4
 Такасі Т. 87.4
 Тальтс С. 70.4
 Тамерлан 26.1
 Тананаєв І.В. 31, 47.5
 Танк Максим 30.4
 Танфільєв Г.І. 4.5, 78.3
 Тарановський Ф. 4.5
 Таранущенко С.А. 1.8, 21.5, 21.6, 23.7
 Таранущенко М.Я. 10.6
 Тарасевич Л. 23.13
 Тарасенко В.А. 105.2
 Тарашкевич К.І. 93.4
 Тарді П. 28.4
 Тарновська С. 16.5

- Тарновський В.В. 2.5, 21.2, 21.8, 26.1
 Тарновський М.М. 12.4
 Тартаковський П. 67.2
 Татаринів Є. 93.4
 Тахтаджян А.Л. 70.4, 79.4
 Тахтарьов К.М. 8.1
 Твердохлебова А. 1.5
 Текеуті Еітіро 62.4
 Телекі Г.К. 28.4
 Телчаров Л. 99.4
 Тенво А. 80.4
 Тенчов 79.4
 Теренін О.М. 38.4
 Терентьев О.П. 117.4
 Терлецький П. 87.4
 Тесленко А. 10.2
 Тетельбаум С.І. 107
 Тешке Г.Ю. 102.4
 Тигс Е. 113.4
 Тильнев М.А. 20.4
 Тимошенко А.Г. 9.5
 Тимошенко С.П. 60.5
 Титаренко К.Д. 10.6
 Титов А.О. 11.6, 22.5
 Тиховський Ю.І. 2.5
 Тихомиров В.В. 79.4
 Тихомиров М.М. 93.4
 Тичина П.Г. 7*, 11*, 5.7, 12.1, 19.6,
 19.7, 23.1, 23.2, 23.6, 23.7, 23.9,
 23.10, 23.12, 25, 35.1, 35.4, 56.4,
 106.4
 Тичини, родичі П.М. Попова 23.12
 Тичини-Дробищі, родичі П.М. Попова
 23.12
 Тищенко 67.4
 Тищенков Г.А. 86.4
 Тібрашевич 73.2
 Тімаков В. 59.4
 Тіме Г. 64.4
 Тімірязев К.А. 9.1
 Ткаченко Д.О. 10.6
 Ткаченко М.М. 7*, 25.1
 Ткаченко С. 9.5
 Ткачук А.Г. 105.4
 Ткачук Л.Г. 36.2
 Тобілевич С.В. 10.6
 Товчигречко С.С. 28.4
 Тограїт 14.1
 Токін Б.П. 56.4
 Токмаков І.Ф. 11.6
 Толпиго К.Б. 54.5
 Толстов С.П. 51.4
 Толстой Л.М. 60.5, 74
 Толстой Ф.П. 21.2
 Томасі В. 38.4
 Томов А. 90.4
 Томсон 80.4
 Топачевський О.В. 58.4
 Топчєв О.В. 93.4
 Топ'ян Г. 54.4
 Торнтон Х.Г. 56.4
 Тортелла 64.4
 Тошков А. 56.4
 Транквіліон-Ставровецький К. 19.1
 Трасс Х.Х. 80.4, 80.5
 Траутман О. 87.4, 87.5
 Трацевський 93.4
 Тредер Х. 87.4
 Тренюхін 120.3
 Третьяков Д.К. 60.4, 97.4, 108
 Трефілов В.І. 100.4
 Трипільська Є.Р. 2.5
 Троїцький М.І. 19.8
 Тронько П.Т. 105.4
 Трощенко В.Т. 62.4
 Трубецької С.М. 19.11
 Труш І. 10.6
 Туган-Барановський М.І. 93.2
 Тульчинська В.П. 56.4
 Тунвалл Г. 56.4
 Тункін Г. 64.4
 Туракулов Я.Х. 111.4
 Туркевич Д. 52.4, 111.4
 Туркевич К. 10.6
 Турченко Ю.Я. 23.9
 Турченко Я.І. 38.4
 Турчинников О. [А.] 2.7
 Тутковський П.А. 6*, 2.5, 4.5, 14.1,
 14.6, 21.11, 67.2, 113.4
 Туцаков Й. 56.4

- Тюленев М.О. 9.1
 Тюлін О.Ф. 9.2, 9.5, 9.6
 Тюрін А.В. 86.4
 Тягай В.А. 100
- Уварова В.М. 12.4
 Уварова П.С. 1.5, 2.5, 11.6, 16.5,
 21.11, 22.5
 Уварови 21.2
 Удачин С.О. 86.4
 Ужевич Н. 35.3
 Уїлсон У.Л. 59.4
 Уїмен Дж. 31.4
 Українка Леся (Косач Л.П.) 14.6,
 35.1, 83.1
 Ульяновська В. 86.4
 Уманець Ф.М. 2.5
 Уманський О.А. 65.4
 Уоткінс Дж. 54.4
 Уразовський С.С. 38.4, 38.7
 Урланіс 93.4
 Урніс І.О. 90.4
 Урош V, сербський цар 19.1
 Урсу Ноан 54.4
 Урусов М.С. 14.5, 14.6
 Усенко І.С. 109
 Усіков О.Я. 64.4
 Успенський А.П. 9.5
 Успенський М. 22.5
 Успенський [Ф.Е.] 14.6
 Успенський Ф.І. 4.5, 8.1
 Устяк П. *див.* Єфремов С.О.
 У Тан 32.4
 Утехін В. 70.4
 Ушаков С.Ф. 23.13
- Фаворов О.М. 9.6, 70.4
 Файфр Ф. 93.4
 Фалькович 103.3
 Фандберг О. 102.4
 Фан За Нгн 54.4
 Фарид Омар-Ібн-Аль 14.1
 Фауссет Д. 63.4
 Федор Іванович, російський цар 16.6
 Федоренко П.К. 82.4
 Федоров А.В. 58.5
 Федоров Є.П. 28.4, 119.4
 Федоров М.М. 14*, 110
 Федорова В.М. 110.4
 Федорова З.М. 110.4
 Федорова Л. 51.4
 Федорова П.Є. 41.4
 Федосєєв П.М. 30.4, 93.4
 Феєнстра 64.4
 Фейгін Я.Г. 5.7
 Фєненко 51.4
 Феодосій, єпископ 16.5
 Фердігалов Ю.І. 90.4
 Фердман Д.Л. 14*, 111
 Ференці І. 51.4
 Ферсман Є.М. 41.4
 Ферсман О.Є. 12*, 7.5, 41.4, 112
 Фєтїсов М.І. 12.4
 Фєтїсов П.П. 2.5
 Филипович П.П. 24.2
 Филиповський О.К. 9.5
 Фіалков Я.Н. 41.2
 Фіалков Я.І. 9.5
 Фіалкова М.І. 9.5
 Фідлер В. 97.4
 Філарет, ректор КДА 22.1
 Філатов В.П. 56.4, 59.1, 59.4
 Філін Ф.П. 35.4
 Філіпов Н.А. 44.4
 Філь Ю.П. 121.1.3
 Фільхо Лауро Х. 80.4
 Фільчаков П.Ф. 44.4
 Фінінберг Е.Й. 24.1
 Фінк В.І. 110.4
 Фінн В.В. 113.4
 Фіоль Ш. 23.1
 Фірман, ємір Бухари 26.2
 Фірсов М.М. 11.6
 Фісенко А. 3.8
 Фісуненко О.П. 79.4
 Фіх Б. 86.4
 Фішелєв О.Д. 14.5
 Фішер 70.4
 Флоринський Т.В. 22.5
 Флоринський Т.Д. 11.6, 19.11, 23.12

- Флюк Е. 55.3
 Фок В.О. 87.4
 Фок Г. 113.4
 Фокс Е. 97.4
 Фомін О.В. 12*, 113
 Форбін У. 119.4
 Фортинський Ф.Я. 11.6
 Фортунаті П. 93.4
 Фортунатов Л. 110.4
 Фоте А.Е. 67.4
 Фотинюк Ф.І. 90.4
 Фрайман А.Л. 105.4
 Франко І.Я. 2.5, 10.1, 10.6, 14.1, 14.6,
 19.1, 19.4, 19.6, 23.9, 35.1, 83.1
 Франсе А. 43.4
 Францев В.А. 11.6
 Францевич І.М. 44.4
 Фрейтаг К.А. 14.5, 14.6
 Френк Х. 59.4
 Френкель В.Я. 54.4
 Френкель Г.М. 111.2
 Френкель Н.С. 7*
 Фрімен Р. 54.4
 Фріц М. 80.4
 Фрішке І. 64.4
 Фрумкін О.М. 38.4, 112.3
 Фрунзе М.В. 105.1
 Фуз Р. 104.3
 Фукс С. 30.4

 Хабібулін Ш.Т. 119.4
 Хавлена В. 79.3
 Хазарі 14.1
 Хайде 41.4
 Хайям О. 14.1
 Хале 70.4
 Халілов Б.Ж. 89.4
 Халіль 14.1
 Хамідов Г.К. 111.4
 Хандриков М.Ф. 11.7
 Ханенко Б.І. 2.5, 22.5
 Ханушка А. 62.4
 Харечко 102.4
 Харлампович К.В. 14.6, 23.7
 Хармер С.Ф. 60.4

 Хастінгс 117.4
 Хатинов А.Е. 87.4
 Хафіз 14.1, 14.3
 Хашизуме 102.4
 Хвильовий М.Г. 14.10
 Хвойко (Хвойка) В.В. 2.4, 2.5
 Хеддоу А. 59.4
 Хейл М. 80.4
 Хейман Я. 59.4
 Хеллман К. 59.4
 Хижний В.[А.] 38.5
 Хижняк А.Ф. 24.2
 Хижняк П. 90.4
 Хіросі Ватанабе 54.4
 Хіросі Окура 54.4
 Хлебников Б.Я. 110.4
 Хмелевський В.Ф. 113.4
 Хмельницький Б. 3.1, 88.1
 Хогенрід 64.4
 Ходж П. 63.4
 Хоег А. 80.4
 Хоек Т.Б. 111.4
 Холланд Д. 59.4
 Холмгрен Н. 60.4
 Холодний Г. 14.6
 Холодний І.Г. 49.4
 Холодний М.Г. 114
 Холодний П.І. 2.5
 Холостенко Є. 21.3
 Хоменко В.М. 90.4
 Хоменко О.Д. 9.5
 Хорія-Нестореску Т. 73.2
 Хорошилов І. 57
 Хоффман Б. 87.4
 Хоффман Д.С. 63.4
 Храмов Ю.О. 52.5
 Храшко Р.І. 87.4
 Хреннікова Л.І. 52.4
 Хренов К.К. 38.4, 106.4
 Христева Л.А. 9.5, 9.6
 Христов С.Г. 38.4
 Христюк П. 10.8
 Хромов П.О. 5.7, 93.4
 Хрунов Є. 104.5
 Хрущов І.П. 11.6

Хрущов М.С. 43.4, 85.4
Худаярхан, кокандський хан 26.1

Царевський К.О. 11.1, 11.5

Цветаев І.В. 11.6, 21.11

Цветков Ц.Б. 97.4

Цесаревич П.П. 11.1

Цицора Т. 88.1

Чаговец В.Ю. 12*, 115

Чаговец Р.В. 59.2, 59.4, 80.5

Чайлахян М.Х. 114.3

Чалій Д.В. 23.12

Чалій С. 10.6

Чапля І.К. 12.4

Чеботарьов М.Г. 7.2, 7.6

Чекалюк 87.5

Чекхато С. 44.4

Чекунов А.В. 102, 102.3

Челпанов Г.І. 19.11, 67.2

Чеманівський Х. 14.1

Чемена Г.А. 22.5

Чен І Фан 97.4

Чен Сі Шень 47.4

Чен Шу Гун 45.3

Червеняк Я. 100.4

Черкавський М. 10.6

Черкасенко С.Т. 10.6

Черкаський, князь 21.11

Черкаський І. 8.8

Черкашин Л. 32.4

Чернева-Попова З. 63.4

Черников М. 87.4

Чернишов А.Ф. 12.4

Чернишов Б.Б. 116.4

Чернишов Б.С. 12*, 15*, 116

Чернишов В.П. 41.4

Черніговський В.М. 44.4

Чернічкін Г.А. 52.4

Черновольський О. 14.6

Чернявська О. 21.6

Чернявський М.Ф. 10.6

Черняк І. 103.3

Черняхівський О. 10.6

Чесрахови 23.12

Чечом 113.4

Чечулін М.Д. 11.6

Чечині Д. 28.4

Чешанков Б.І. 63.4

Чжан Жу Пин 89.4

Чижевський П.І. 10.6

Чижов Ф.В. 81

Чикаленко Є.Х. 3.2, 8.5, 10.5, 10.6,
17.4, 121.13

Чикмазян А. 87.4

Чинг Сін Тан 113.4

Чирков Б. 32.4

Чириков Ф.В. 9.5

Чичеров В.І. 23.6, 23.7

Чіаротті Г. 54.4

Чопка 70.4

Чопра І.С. 56.4

Чорний С.І. 93.4

Чорнявський Ю.Р. 2.5

Чубар Б. 117.4

Чудновська 120.3

Чулаков Г.І. 19.11

Чупринка Г. 10.6

Чураков Г. 87.5

Чхиквадзе В.М. 64.4, 118

Шабліовський Є.С. 19.7, 21.2, 23.2,
23.7, 23.12, 30.4, 83.4

Шабло І.З. 50.4

Шаварський М.П. 11.6

Шагінян М.С. 12.4

Шаде Е. 80.4

Шакиров К.С. 119.4

Шалалов 71.4

Шалімов О.О. 59.1

Шамов В.М. 59.4

Шамрай А.П. 10.6

Шамутіна Н.І. 108.4

Шандер 43.5

Шанзе Е. 59.4

Шаньгін М. 52.4

Шатаренко К.К. 60.4

Шатіро А. 3.3

Шатіро М.А. 103.3

Шаткова В.В. 41.5

- Шаповал І.М. 51.4
 Шапот В.С. 59.2
 Шарапов В.Ф. 86.4
 Шарлемань М.В. 7*
 Шаровольський І.В. 11.6
 Шатенштейн О.І. 38.4
 Шафір М.П. 3.1
 Шахматов О.О. 2.5, 10.6, 11.6, 21.11,
 22.5, 23.12
 Шаховський Н.В. 1.5
 Шаховський С.М. 19.6, 19.7
 Шварц А. 55.3
 Шведенко М.Д. 64.5
 Швестка Б. 64.4
 Швець І.Т. 44.4, 47.4, 62.4
 Шевейко І.К. 22.5
 Шевельов Ю. 35.3
 Шеверницький В.В. 85.4
 Шевченко Л.П. 8.5
 Шевченко Р.І. 83.4
 Шевченко Т.Г. 8.1, 10.1, 10.8, 12.2,
 14.1, 17.1, 19.1, 19.4, 21.2, 21.3,
 23.1, 23.2, 24.1, 26.1, 35.1
 Шевченко Ф.П. 7*, 23.2
 Шевчук [Н.А.] 93.4
 Шей Геза 38.4
 Шейкін О.Є. 9.5
 Шекспір В. 17.1
 Шелест В.П. 87.4
 Шеллер Х. 55.3
 Шелудько О.Д. 38.4
 Шелухін С.П. 10.6
 Шеметова Н.В. 11.6
 Шенрок В.І. 8.5
 Шентілічі Ж. 90.4
 Шепітка А. 45.3
 Шеплі Л. 87.4
 Шереметев С.Д. 11.5, 11.6
 Шереметьєва-Бродська В.С. 38.6
 Шерефддін А. 14.1
 Шерман І.Л. 105.4
 Шерстюк Г.П. 10.6
 Шибанов П.В. 11.6
 Шилов Є.О. 117
 Шиманська М.В. 96.4
 Шипош 45.3
 Широков В.М. 89.4
 Широков М.Ф. 87.4
 Широков О.П. 87.4
 Широцький К.В. 7*, 21.2, 21.5
 Шклярєвський О.С. 83.1
 Шклярський Ф.М. 110.2, 110.4
 Школьник М.Я. 43.2
 Шкуринов П.С. 23.7
 Шлецер [А.Л.] 11.1
 Шлігельський І. 2.7
 Шліхтер К.Г. 5.10
 Шліхтер О.Г. 21.11
 Шляпкін І.О. 11.6
 Шмальгаузен І.І. 10.6, 58.4, 78.2, 78.3,
 93.4, 101, 108.4
 Шмідпетер А. 55.3
 Шмідт О.Ю. 11*, 7.5, 7.6, 52.4, 93.4
 Шміт Ф.І. 21.3, 23.12
 Шмутцер Е. 87.4
 Шмуцлер 55.3
 Шнюков Є.Ф. 79.4
 Шолом Ф.Я. 23.2, 23.7, 23.9, 23.10
 Шолом-Алейхем (Рабинович С.Н.)
 103.1, 103.2
 Шостенко Н.О. 113.4
 Шофілд 70.4
 Шпілевич В.В. 24.2
 Шраг І.Л. 10.6
 Штеберл Е. 72.4
 Штеген Л. 102.4
 Штеєнбек 71.4
 Штейнберг 113.4
 Штейнгель Ф.Р. 2.5
 Штейнегер 78.3
 Штермер К. 7.6, 7.9
 Штернберг В.І. 21.2
 Штиф Н.І. 103.1
 Штокало Й.З. 44.4
 Шторх Д. 79.4
 Штрауме Г. 97.2
 Шубардт 32.4
 Шубенко-Шубін Л.О. 62.4
 Шубинський С.М. 11.6, 21.11
 Шулимовський В. 87.4

Шумило М.М. 23.7
Шутий 51.4

Щавинський В.О. 7*
Щеглов В.П. 28.4, 119.4
Щеглова С.О. 17.2, 19.1, 19.11
Щекін М.С. 14.6
Щепін В.А. 111.4
Щербак З.С. 14.9
Щербак М.П. 109.4
Щербаківський Д.М. 2.5, 8.1, 19.11, 21.2
Щербаківський М.П. 7*
Щербаков К.М. 44.4
Щербань О.Н. 51.4
Щербина В. 8.8
Щербина О.М. 19.10
Щербина С. 21.6
Щербицький В.В. 64.4
Щирський І. (в чернецтві Інокентій) 23.1
Щітківська М.Ф. 14.6
Щітківський І.І. 8.5, 10.5
Щоголев Я.І. 22.5
Щурат В. 21.2

Югович М. 56.4
Юзепчук 113.4
Юзефович В.М. 16.5
Юнг Д.У. 55.3
Юнге К.[Ф.] 21.8
Юнусов С.Ю. 56.4
Юринець В.О. 8.7
Юрі Гарольд С. 38.4
Юркевич О.В. 10.6
Юрчук В.І. 105.1
Юхмичук Ф.Ф. 9.5
Юшков С.В. 51.4, 118

Яворницький (Еварницький) Д.І. 3.8, 8.8, 14.6, 21.2, 26
Яворський І.П. 5.9
Яворський М.І. 1.1, 14.6, 23.12, 78.3
Яворський С. 19.1, 19.3
Яворський Ю.А. 17.1, 19.11
Якоб 68.3

Якобі К.-Г. 94
Яковкін А.О. 28.4, 119
Яковлев В.О. 22.5
Яковлев В.П. 42.3
Яковлев М.І. 22.4
Яковлев М.М. 111.2
Яковлев О.С. 29
Яковлев С. П. 17.3
Яковлева Б.С. 63.4
Яковлева В.І. 90.4
Яковлева М.Н. 9.5
Якушкін В. 21.8
Ямпольський І.Г. 19.8
Яницький Я. 67.2
Яновська Л.М. 64.5
Яновська Л.О. 10.6
Яновська О.С. 21.6
Яновський Ф.Г. 27
Яновський Ю.І. 35.1
Янчук М.А. 2.5
Яремич С.П. 2.5
Яроцький Я.В. 2.5, 2.7
Ярошевич А.І. 5.9
Ярошевський Б.Р. 10.6, 10.7
Ярошенко В. 10.6
Ясинський [А.Н.] 11.1
Яснопольський Л.М. 9.5, 19.6, 19.7, 93.4, 120
Яснопольський М.П. 11.5, 11.6
Яснопольський С.Л. 14.6
Яценко В.Й. 16.4, 16.5
Яцмирський К.Б. 38.6, 46, 52.3, 52.4, 117.4
Яцків М. 8.1
Яцун М.Й. 5.9
Яцунський В.К. 50.4
Яшин П.С. 47.4

Eisenmann L. 8.1
Frazer J.G. 8.1
Libraire E. 8.1
Niederle L. 8.1
Rawita-Gawroński Fr. 8.1

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
РОЗДІЛ 1. Особові архівні фонди академіків і членів-кореспондентів Національної академії наук України в Інституті рукопису	17
1. БАГАЛІЙ Дмитро Іванович	17
2. БІЛЯШІВСЬКИЙ Микола Федотович	20
3. ВАСИЛЕНКО Микола Прокопович	23
4. ВЕРНАДСЬКИЙ Володимир Іванович	26
5. ВОБЛИЙ Костянтин Григорович	28
6. ГЛІЯРОВ Олексій Микитович	31
7. ГРАВЕ Дмитро Олександрович	32
8. ГРУШЕВСЬКИЙ Михайло Сергійович	34
9. ДУШЕЧКІН Олександр Іванович	38
10. ЄФРЕМОВ Сергій Олександрович	44
11. ІКОННИКОВ Володимир Степанович	47
12. КИРИЛЮК Євген Прохорович	51
13. КОЛЕССА Філарет Михайлович	52
14. КРИМСЬКИЙ Агатангел Юхимович	53
15. ЛЕВИТСЬКИЙ Володимир Фавстович	59
16. ЛЕВИЦЬКИЙ Орест Іванович	60
17. ЛОБОДА Андрій Митрофанович	62
18. МАЛИНОВСЬКИЙ Іоанікій Олексійович	64
19. МАСЛОВ Сергій Іванович	65
20. МЕЛЬНИКОВ-РАЗВЕДЕНКОВ Микола Федорович	71
21. НОВИЦЬКИЙ Олексій Петрович	72
22. ПЕТРОВ Микола Іванович	77
23. ПОПОВ Павло Миколайович	80
24. РИЛЬСЬКИЙ Максим Тадеївович	90
25. ТИЧИНА Павло Григорович	91
26. ЯВОРНИЦЬКИЙ Дмитро Іванович	92
27. ЯНОВСЬКИЙ Феофіл Гаврилович	95

РОЗДІЛ 2. Особові архівні фонди академіків і членів-кореспондентів Національної академії наук України в Інституті архівознавства	97
28. АКСЕНТЬЄВА Зінаїда Миколаївна	97
29. АНТОНОВ Олег Костянтинівич	99
30. БАБІЙ Борис Мусійович	100
31. БАБКО Анатолій Кирилович	102
32. БАГРІЙ Петро Іларіонович	103
33. БАРАБАШОВ Микола Павлович	105
34. БЕРНШТЕЙН Сергій Натанович	106
35. БІЛОДІД Іван Костянтинівич	107
36. БОНДАРЧУК Володимир Гаврилович	109
37. БОРИСЕНКО Костянтин Степанович	111
38. БРОДСЬКИЙ Олександр Ілліч	112
39. БУЗЕСКУЛ Владислав Петрович	116
40. БУНІН Костянтин Петрович	117
41. БУРКСЕР Євген Самійлович	118
42. ВЕРНАДСЬКИЙ Володимир Іванович	121
43. ВЛАСЮК Петро Антипович	122
44. ГЛУШКОВ Віктор Михайлович	125
45. ГОЛОВІН Павло Васильович	127
46. ГОРОХОВАТСЬКИЙ Ярослав Борисович	129
47. ГОРШКОВ Андрій Андрійович	129
48. ГРОЗІН Борис Дмитрович	132
49. ГУБЕРГРІЦ Макс Моїсейович	133
50. ГУРЖІЙ Іван Олександрович	134
51. ГУСЛИСТИЙ Костянтин Григорович	136
52. ГУТИРЯ Віктор Степанович	139
53. ДАНИЛОВ Віталій Іванович	141
54. ДЕЙГЕН Михайло Федорович	142
55. ДЕРКАЧ Григорій Іларіонович	144
56. ДРОБОТЬКО Віктор Григорович	145
57. ЗАДОНЦЕВ Антон Іванович	148
58. ЗВЄРЕЗОМБ-ЗУБОВСЬКИЙ Євген Васильович	149
59. КАВЕЦЬКИЙ Ростислав Євгенович	151
60. КАЩЕНКО Микола Феофанович	153
61. КІЛЬЧЕВСЬКИЙ Микола Олександрович	156
62. КОВАЛЕНКО Анатолій Дмитрович	158
63. КОНОНЕНКО Віктор Олімпанович	160
64. КОРЕЦЬКИЙ Володимир Михайлович	162
65. КОРНОУХОВ Микола Васильович	166
66. КОРОБЧАНСЬКИЙ Іван Євстафійович	167
67. КОСОНОГОВ Йосип Йосипович	168
68. КРИЛОВ Микола Митрофанович	170

69. КУЧЕРОВ Пантелеймон Степанович	171
70. ЛАЗАРЕНКО Андрій Созонтович	172
71. ЛАШКАРЬОВ Вадим Євгенович	174
72. ЛИСІН Борис Савелійович	175
73. ЛЯЩЕНКО Петро Іванович	178
74. МАЛИНОВСЬКИЙ Оникій (Іоанкій) Олексійович	179
75. МАНОРИК Андрій Васильович	180
76. МОРГУЛІС Наум Давидович	181
77. НЕСТЕРОВ Павло Петрович	182
78. НІКОЛЬСЬКИЙ Олександр Михайлович	184
79. НОВИК Катерина Йосипівна	185
80. ОКСНЕР Альфред Миколайович	188
81. ОРЛОВ Єгор Іванович	190
82. ОРЛОВ Олександр Якович	191
83. ОСТРЯНІН Данило Хомич	192
84. ПАВЛЕНКО Георгій Євстафійович	194
85. ПАТОН Євген Оскарович	196
86. ПЕРШИН Павло Миколайович	198
87. ПЕТРОВ Олексій Зіновійович	201
88. ПЕТРОВСЬКИЙ Микола Неонович	204
89. ПИШКІН Борис Андрійович	206
90. ПІДОПЛІЧКО Микола Макарович	208
91. ПЛОТНИКОВ Володимир Олександрович	210
92. ПОСПЄЛОВ Володимир Петрович	211
93. ПТУХА Михайло Васильович	211
94. ПФЕЙФФЕР Георгій Васильович	214
95. РОДІОНОВ Сергій Петрович	215
96. РОЙТЕР Володимир Андрійович	216
97. САВІН Гурій Миколайович	218
98. СЛУЦКІН Абрам Олександрович	221
99. СМІРНОВА-ЗАМКОВА Олександра Іванівна	221
100. СНІТКО Олег Вячеславович	223
101. СОКОЛОВСЬКИЙ Олексій Никанорович	225
102. СОЛЛОГУБ Всеволод Борисович	226
103. СПІВАК Ель Гершович	228
104. СУББОТІН Серафим Іванович	230
105. СУПРУНЕНКО Микола Іванович	232
106. СУХОМЕЛ Георгій Йосипович	234
107. ТЕТЕЛЬБАУМ Семен Ісакович	236
108. ТРЕТЬЯКОВ Дмитро Костянтинівич	237
109. УСЕНКО Іван Степанович	238
110. ФЕДОРОВ Михайло Михайлович	240
111. ФЕРДМАН Давид Лазаревич	242
112. ФЕРСМАН Олександр Євгенович	244
113. ФОМІН Олександр Васильович	245

114. ХОЛОДНИЙ Микола Григорович	248
115. ЧАГОВЕЦЬ Василь Юрійович	249
116. ЧЕРНИШОВ Борис Сидорович	249
117. ШИЛОВ Євген Олексійович	251
118. ЮШКОВ Серафим Володимирович	254
119. ЯКОВКІН Авенір Олександрович	254
120. ЯСНОПОЛЬСЬКИЙ Леонід Миколайович	256
121. КОЛЕКЦІЯ документів вчених України, репресованих у 30–50-ті роки ХХ століття	257

СПИСОК фондів та окремих документів академіків і членів-кореспондентів НАН України, що збері- гаються за межами Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського	260
--	------------

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК	269
-------------------------------	------------

Довідкове видання

**ВИДАТНІ ВЧЕНІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ**

**ОСОБОВІ АРХІВНІ ТА РУКОПИСНІ ФОНДИ
АКАДЕМІКІВ І ЧЛЕНІВ-КОРЕСПОНДЕНТІВ
У НАЦІОНАЛЬНІЙ БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

(1918–1998)

ПУТІВНИК

Укладачі

**БОЛЯК Оксана Степанівна, ВОРОНКОВА Тетяна Іванівна,
ДАНЕВИЧ Сергій Григорович та ін.**

Підп. до друку 28.05.98. Формат 60x84/16. Офс. друк. Папір офс. № 1.
Ум. друк. арк.19,25. Тираж 1000 пр. Зам.

Друкарня Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.
252039 Київ-39, просп. 40-річчя Жовтня, 3.

